

อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
“ไฟดี ไฟรู้ สู่งาน”

เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

“เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาตะวันออก
บนพื้นที่ภาคตะวันตก”

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150 โทรศัพท์. 032-261790 โทรสาร. 032-261078

<http://www.mcru.ac.th>

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ 2
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2

“สร้างองค์ความรู้
มุ่งสู่อาเซียน”

ภาคโปสเตอร์

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2

ภาคโปสเตอร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สารจากอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2
“สร้างองค์ความรู้ มุ่งสู่อาเซียน”

โลกปัจจุบันอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความคาดหวังและความท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สังคมมีความคาดหวังจากสถาบันอุดมศึกษามากมายหลายประการ อาทิเช่น การถ่ายทอดความรู้ที่ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม การวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการวิจัย สังคมคาดหวังให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้สนับสนุนคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพราะยึดมั่นว่า “สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นปัญญาของสังคม” การที่ผลงานวิจัยจะได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติได้นั้น นักวิจัยจะต้องมีเวทีในการเผยแพร่องค์ความรู้ของตน นับเป็นโอกาสอันดีที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2 ขึ้น นับเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่มีความสำคัญอันจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและงานวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้จากการวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งต่อองค์กร สังคม และประเทศชาติ

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นอีกก้าวหนึ่งที่เปิดโอกาสให้กับอาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตลอดจนผู้สนใจทุกท่านได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเป็นเครือข่ายการสร้างสรรค์งานวิจัยและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงกับสังคมและประเทศชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อูสายพันธ์)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

คำนำ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2 “สร้างองค์ความรู้ มุ่งสู่อาเซียน” ในวันเสาร์ที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2557 เพื่อเปิดโอกาสให้คณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักวิจัย และผู้ที่สนใจได้นำเสนอผลงานวิจัยที่ดีและมีคุณภาพ เป็นการสร้างเครือข่ายของการวิจัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ของการทำงานวิจัย

การจัดประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดงานครั้งที่ 2 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยจัดให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บริหารการศึกษา การศึกษา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ ทั้งในภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ และมีการแสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง ประชาคมอาเซียนกับวาระงานวิจัย โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง และอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้รวบรวมบทความวิจัยของผู้นำเสนอผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ไว้ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding) ทั้งในรูปแบบเอกสาร แผ่นซีดี และเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่สาธารณชนอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการนี้จะประโยชน์ต่อคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทั่วไปและนำไปพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

สถาบันวิจัยและพัฒนาขอขอบพระคุณอธิการบดีที่ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง ที่ให้เกียรติแสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง ประชาคมอาเซียนกับวาระงานวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารและคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัย และเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนาทุกคนที่ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้สนับสนุนการจัดงานทุกท่านและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ร่วมมือกันพัฒนาการทำวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้าและพัฒนาต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎาพร โปชัยสวรรค์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

พิจารณาบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ลงในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม
วิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจนศักดิ์ เอกบุรณะวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์นารถ นาถวรานันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แก้วขาว
อาจารย์ ดร.จันทนา นนทิกกร
อาจารย์ ดร.วรรณรัตน์ วัฒนานามิตกุล
อาจารย์ ดร.บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ
อาจารย์ ดร.โกมล ไพศาล
อาจารย์ ดร.นิพนธ์ วรรณเวช
อาจารย์ ดร.รัตนา ศรีทัศน์
อาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรียญ
อาจารย์ ดร.บุญจง วสุรีย์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

พิจารณาบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ลงในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม
วิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยมดิษฐ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตรีสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อูสายพันธ์
อาจารย์ ดร.อาคม เจริญสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎาพร โพคัยสุวรรณค์
อาจารย์ทรงเกียรติ อิงคามระธร

กำหนดการ
การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 2
“สร้างองค์ความรู้ มุ่งสู่อาเซียน”
วันเสาร์ที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2557
ณ อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

เวลา	รายการ	กิจกรรม
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (ชั้น 1 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์)	<ul style="list-style-type: none"> • การนำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย • การนำเสนอผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ • ปาฐกถาพิเศษ
08.30 – 09.00 น.	พิธีเปิดโดยอธิการบดี (ห้องประชุม ชั้น 4)	
09.00 – 11.00 น.	ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ประชาคมอาเซียนกับวาระการวิจัย” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง	
11.00 – 12.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย (ห้อง training room 1-5 ชั้น 3 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์) <ul style="list-style-type: none"> - สาขาวิศวกรรมศาสตร์ - สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สาขาบริหารการศึกษา - สาขาการศึกษา - สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ - สาขาบริหารธุรกิจ นำเสนอผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ (ชั้น 1 และ ชั้น 4 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์) <ul style="list-style-type: none"> - สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สาขาบริหารการศึกษา - สาขาการศึกษา - สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ - สาขาบริหารธุรกิจ 	
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน (ชั้น 2 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์)	
13.00 – 17.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย (ห้อง training room 1-5 ชั้น 3 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์) <ul style="list-style-type: none"> - สาขาวิศวกรรมศาสตร์ - สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สาขาบริหารการศึกษา - สาขาการศึกษา - สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ - สาขาบริหารธุรกิจ นำเสนอผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ (ชั้น 1 และ ชั้น 4 อาคารศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์) <ul style="list-style-type: none"> - สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สาขาบริหารการศึกษา - สาขาการศึกษา - สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ - สาขาบริหารธุรกิจ 	

หมายเหตุ : รับประทานอาหารเครื่องดื่ม/อาหารว่าง เวลา 10.30 – 10.45 น. , 14.30 – 14.45 น.
ชั้น 2 อาคารศูนย์ภาษาฯ

: การรับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่างใช้คูปองอาหารที่แจกไว้ในกระเป๋าเอกสารแลกรับอาหาร

สารบัญ

	หน้า
สารจากอธิการบดี	(1)
คำนำ	(2)
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	(3)
กำหนดการ	(4)
สารบัญ	(5)
การนำเสนอผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์	1
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซี สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ชัยยศ คำมี ชัยยพล ธงชัยสุรชต์กุล	1
องค์ประกอบทางเคมีและประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ที่มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส ฉวีวรรณ สังวาลย์ ศศมล ผาสุข ปิ่นฉัตรภัส ถกลภักดี	12
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ Subject-Based Learning และ Problem-Based Learning ในรายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ชนภักทร ผดุงอรรณ	22
ประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม และเปลือกต้นคูณ วรรณิภา เฉลิมหมู่ ศศมล ผาสุข ปิ่นฉัตรภัส ถกลภักดี	31
การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทย ณพัชรอร บัวฉุน	39
การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในหอยแครง ณพัชรอร บัวฉุน	45
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ ของประชาชนในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดชลบุรี สาโรจน์ นพภาลัย	51

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร วรนนท์ ชะนะมา	56
การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องถอดประกอบภายใน รถจักรยานยนต์ ชัชวาล นิมิตรธรรม คงศักดิ์ ตรีตรุยานนท์	63
สาขาการศึกษา	
ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เสฐียรพงษ์ เกื้อนพนนท์	72
การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี สุจิตตรา กาญจนสินธุ์	80
การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก ชัยยุทธ ชัยปัญญา	85
การพัฒนาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านห้วยทราย จังหวัดชัยภูมิ สุเทพ บุญศิริ	95
การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก โดย CIPP Model ประมวลศิลป์ วิทยา พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ อรัญ ชูยกระเดื่อง	105
ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กานต์รวี ชมภูพรพิพัฒน์	114
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษาและ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ แบบย้อนกลับ เกศินี โสขุมา สมบูรณ์ ลิขิตยี่งวรา	122

สารบัญ (ต่อ)

อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา นฤมล สุขศิริ	127
การพัฒนาชุดการสอนเรื่องศิลปะมวยไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ สมบัติ อุ่ณากาศ	133
การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนวิชาหลักการตลาด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อัจฉริยา โชติกลาง	137
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ศิริลักษณ์ จันทร์ประเสริฐ	144
การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ ปณัยกร บุญกอบ	153
การศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย ในเขตกรุงเทพมหานคร อุไรภรณ์ จิตไพศาลสุข	163
การสำรวจปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประไพพร จันทะบัณฑิต	171
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรีชา บุญเกตุ	178
สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี จิรพรรณ นิลทองคำ	186
ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กร ธรรมภรณ์ ฝะเอม	197
การวิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลภาพจิตรกรรม แนวประเพณีนิยมของภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ทรงศักดิ์ เกษมรุจิภาคย์ สุรินทร์ เหลือละมัย พิชาติ ทองประยูร	205

สารบัญ (ต่อ)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้การเกษตร ทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาชุมชนชาวกะเหรี่ยงชายแดนไทยและเมียนมาร์ วีระยุทธ สุริคำ สุทิน สอนองผัน	210
สาขาบริหารธุรกิจ	
ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเสื่อกกในจังหวัดบุรีรัมย์ด้วยการวัดประสิทธิภาพ SCOR Model กรณัฎฐา รัตนวิจิตร สำราญ ชำโสม ศศิณภา บุญพิทักษ์	218
การประยุกต์ใช้หลักการบริหารสินค้าคงคลัง : กรณีศึกษา โรงงานตัดเย็บสำหรับชุดสะอาด ลักขณา ฤกษ์เกษม ภาสุระ อังกุลานนท์	227
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ในการท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัทมพร วรทัต	236
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลี ผ่านทางอินเทอร์เน็ตของสตรีไทยในกรุงเทพมหานคร ดวงพร เลหาวิรุฬห์กุล	244
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ กนิษฐา เกิดฤทธิ์	253
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม วันชพร วิศิษฐ์กิจการ	262
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิต ในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ปิยะลักษณ์ กองสัมฤทธิ์	270
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ศรัณย์วุฒิ จันทร์ศิริ	277
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้บริการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชบุรีบูรณะ กษิดีเดช สัตยมงคล	283

สารบัญ (ต่อ)

ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา : กลุ่ม หัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี อรรถพล เหลลาโชติ	288
พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทาง มาท่องเที่ยวในประเทศไทย สุภัทราภรณ์ กิ่งนอก	296
การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทิวในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร กานชล ปุกหุด	303
กลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี จุฑาทิพย์ นิตินารากุล	309
แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด สุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อิษวัต รัตนสมบัติ	316
แนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชน จังหวัดราชบุรี สังจา ไกรศรรัตน์	325
พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนัด สังจา ไกรศรรัตน์	335
ความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาล้างจานเอนกประสงค์ จากน้ำหมักชีวภาพ จังหวัดราชบุรี สังจา ไกรศรรัตน์	343
การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพการจัดการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง ทัศนีย์ นาคเสนีย์ บุญงอกงาม เอี่ยมศรีปลั่ง เบญจพร แยมจำเมือง	351
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์ วีรชนบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี รุ่งธรรม อินทับทัน	361

ภาคปศุสัตว์

การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzy สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด The Construction and Efficiency Evaluation of Training Packages on Data Acquisition (DAQ) with Software Lab View to Apply with the Fuzzy Control System for Close Chicken Farms

ชัยยศ คำมี¹ ชัยยพล ธงชัยสร้อยกุล²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 42000

²ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 10800

E-mail: chaiyos3249@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzy สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด กำหนดตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

วิธีการดำเนินการดังนี้คือ 1) ศึกษาเรื่อง Data Acquisition ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzy สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ไบงาน และกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละไบงาน สร้างชุดทดลอง ไบงาน และสร้างแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ ประกอบด้วยแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละไบงาน และแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขั้นสุดท้าย โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยและช่างเทคนิคในสถานประกอบการทำงานด้านการควบคุมเครื่องจักรด้านการควบคุมในจังหวัดเลย ขอนแก่น และหนองบัวลำภู จำนวน 40 คน ที่ไม่เคยผ่านการอบรมเรื่อง Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzy สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzy สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดที่สร้างขึ้นมีความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อชุดฝึกอบรม จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View ที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับดีมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.87 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 และมีประสิทธิภาพ 93.88/97.54 สูงกว่าเกณฑ์กำหนดที่ 80/80 ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ : ชุดฝึกอบรม การควบคุมแบบฟuzzy โรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ซอฟต์แวร์ Lab View

Abstract

The research aimed to construct and evaluate the efficiency of Training Packages on Data Acquisition (DAQ) with software Lab View to apply with the Fuzzy Control system for close chicken farms, with efficiency level defined at 80/80 standard.

The stages of research were, 1) studying theories based on Data Acquisition (DAQ) with software Lab View, 2) studying related theories, 3) constructing and evaluating the efficiency of Training Packages Data Acquisition (DAQ) with software Lab View to apply with the Fuzzy Control system for

close chicken farms. The package comprised 4 worksheets. The construction started from the set of general and behavioral objectives covering all contents, the design of experimental set and worksheets, as well as the learning achievement evaluation test for each work sheets and another one for the final achievement test respectively. Afterward, the experiment was performed with the 40 sample drawn from students in the department electronic and computer, Faculty of Industrial Technology at Loei Rajabhat University, and from technician who working in Machine Control in the chicken farm.

The result of the training package on Data Acquisition (DAQ) with software Lab View had efficiency at 93.88/97.54, which was higher than the set standard.

Keywords: Training Packages, Data Acquisition, Fuzzy Control, Chicken Farm, Lab View.

บทนำ

ในปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้เกิดผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การกินดีอยู่ดีของประชากรโดยรวม คือ การมีรากฐานทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและแข็งแกร่งพร้อมทั้งสอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยที่เป้าหมายสูงสุดทางเทคโนโลยีคือประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้การพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันจึงเน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากสังคมเกษตรเป็นอุตสาหกรรมเกษตร และจากรายงานการสำรวจของกลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ได้สำรวจข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 ถึงปี 2551 มีข้อมูลรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้คือ สัดส่วนจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยปี 2551 แบ่งเป็น ภาคกลาง 11.37% ภาคใต้ 12.72% ภาคเหนือ 18.35 % และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 57.56% ในจำนวนนี้ยังพบจำนวนปศุสัตว์ของเกษตรกรรวมกัน ดังนี้คือ ภาคกลางจำนวน 315,516 ตัว ครัวเรือน ภาคใต้จำนวน 353,029 ครัวเรือน ภาคเหนือจำนวน 509,456 ครัวเรือน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนปศุสัตว์ทั้งสิ้น 1,597,623 ครัวเรือน โดยพบว่าเกษตรกรในประเทศไทยเลี้ยงไก่ทั้งสิ้น 235,599,566 ตัว โดยแยกเป็น ภาคกลาง 121,273,960 ตัว ภาคใต้ 16,930,613 ตัว ภาคเหนือ 30,272,962 ตัว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 67,122,031 ตัว และจากการสำรวจดังกล่าวจะพบว่าไก่ที่เลี้ยงในประเทศไทยแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ ไก่พื้นเมือง มีจำนวน 57,017,113 ตัว ไก่เนื้อ 131,721,351 ตัว และไก่ไข่ 40,861,102 ตัว (สำรวจ ณ วันที่ 1 มกราคม 2551) (กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์)

นอกจากนี้ยังมีสถิติจำนวนประชากรเฉลี่ยไก่ทั้งสามชนิดที่เลี้ยงกัน จากปี 2546 ถึงปี 2550 พบว่ามีจำนวนประชากรไก่พื้นเมืองเฉลี่ยที่ 63,388,160 ตัว ไก่ไข่มีจำนวนเฉลี่ย 49,437,140 ตัว และไก่เนื้อ 170,300,980 ตัว และรายงานจากด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศกวางตุ้งควบคุมโรคระบาด สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ รายงานสถิติการนำเข้าและส่งออกดังนี้ ส่งออกไก่เนื้อ 454,717 ล้านตัว มีมูลค่า รวม 51,353,800,232 บาท ส่งออกไก่ไข่ 1,163,716,177 บาท จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงไก่ในประเทศไทยมีจำนวนมากและนำเงินเข้าประเทศจำนวนมากมายมหาศาล (ด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ,สำนักงานควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์) และเนื่องจากปี 2547 มีไข้หวัดนกระบาดหนักในประเทศไทยทำให้เกษตรกรได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการเลี้ยงไก่แบบเปิด (ธรรมชาติ) ให้เป็นการเลี้ยงไก่แบบปิดมากขึ้น และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามสำรวจสถานประกอบการที่มีการเลี้ยงไก่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 12 แห่งและภาคเหนือจำนวน 5 แห่ง และภาคกลางจำนวน 10 แห่ง พบว่าการเลี้ยงไก่แบบปิดมีความปลอดภัยสูงมาก ซึ่งหัวใจสำคัญของการเลี้ยงไก่แบบปิด คือ การปรับอากาศในโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื่องจากการปรับอากาศที่เหมาะสมจะทำให้ไก่กินอาหารและน้ำได้มากขึ้น ทำให้อัตราการแลกเนื้อมีมากขึ้น ป้องกันการระบาดของโรคจากภายนอก ฝูงไก่เติบโตสม่ำเสมอ (Uniformity) ทั้งยังเลี้ยงไก่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางหรือการดูแลน้อยลงทำให้ลดต้นทุนและค่าแรงงานลงได้มาก นั้นย่อมหมายถึงผลตอบแทนที่ดีในระยะยาว ลักษณะของการปรับสภาพอากาศภายในโรงเรือนระบบปิด ประกอบด้วย

1.การระบายอากาศ (Air Ventilation) การระบายอากาศเป็นการหมุนเวียน นำอากาศร้อนที่เกิดจากตัวไก่ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซแอมโมเนียจากการเลี้ยงไก่ออกไปภายนอกโรงเรือน และดูดอากาศดีจากภายนอกแทนอากาศเสียที่ถูกขับออกไป

2.การปรับอุณหภูมิให้เย็นลงด้วยหลักการ Evaporative Cooling System เข้าจะผ่านแผ่น쿨ลิ่งแพดที่เปียกชุ่มน้ำทำให้เกิดการระเหยและทำความเย็นเพื่อให้ไก่ที่เลี้ยงเย็นสบาย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวพบว่าปัญหาสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมคุณภาพและการกระจายอากาศในโรงเรือนเลี้ยงไก่มีดังนี้คือ (แบบสำรวจสภาพปัญหาการเลี้ยงไก่)

1. อุณหภูมิหัวเล้าและท้ายเล้าแตกต่างกันทำให้ไวที่อยู่ร้อนอาจป่วยได้
2. ฤดูร้อนอากาศร้อนมากระบายอากาศไม่ได้
3. ไม่ค่อยแน่ใจว่าจะควบคุมสภาวะโรงเรือนที่เหมาะสมที่เท่าไรดี

จากสภาพปัญหาข้างต้นส่งผลให้จำนวนไก่ตายในช่วงการเลี้ยงสูง มีแนวโน้มไก่ท้ายเล้าจะให้ผลผลิตที่น้อยกว่าไก่หน้าเล้า ทั้งด้านคุณภาพของไข่ น้ำหนัก และผลผลิตไข่ไก่ที่ผลิตได้ลดลงเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการสร้างระบบควบคุมสภาพแวดล้อมในโรงเรือน ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับควบคุมและกระจายอากาศให้เข้าสู่โรงเรือน ได้ตามความเหมาะสม และระบบควบคุมที่ควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการโปรแกรมให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับไก่ที่เลี้ยงในสภาพแวดล้อมของเมืองไทยโดยใช้การควบคุมระบบฟัซซี่คอนโทรล (Fuzzy Control)

ในส่วนของระบบการควบคุมเครื่องจักรนั้น การที่จะทำให้การใช้เครื่องจักรในกระบวนการผลิตระบบอัตโนมัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องจักรนั้นไม่ว่าจะเป็นวิศวกรและช่างเทคนิคจะต้องมีความรู้ความสามารถเพิ่มสูงขึ้นซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรมและการศึกษาเรียนรู้จากสถานศึกษาตามหลักสูตรต่างๆ เพราะการที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพนั้น คือ การพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทางความรู้ สติปัญญา ทั้งทางร่างกายและจิตใจต้องใช้เครื่องมือ คือ การศึกษา (กานดา : 2528) สอดคล้องกับการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความองงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสาน ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ (ม.4 พรบ.การศึกษาแห่งชาติ 2542)

ในปัจจุบันซอฟต์แวร์ Lab View ได้ถูกนำมาใช้ในงานเก็บข้อมูลงานตรวจสอบวิเคราะห์ผล และงานควบคุมกระบวนการในอุตสาหกรรมต่างๆ และที่สำคัญซอฟต์แวร์ Lab View เป็นเครื่องมือพัฒนา application ที่รู้จักกันดีในงานด้าน automation, test and measurement และ research ด้วยความสามารถที่ติดต่อกับเครื่องมือวัดและอุปกรณ์ภายในได้มากมายทั้ง Data Logger หรือ Programmable Logic Controller (PLC) และสนับสนุนการใช้งานด้านระบบฐานข้อมูล (database systems) ที่หลากหลาย เช่น Oracle, SQL server, My SQL รวมถึงการสนับสนุนการใช้งานโปรโตคอล การสื่อสาร และ network จึงทำให้การใช้งานเป็นไปได้อย่างกว้างขวางอย่างยิ่ง แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้ซอฟต์แวร์ Lab View เป็นที่พูดถึงกันในปัจจุบันเพราะเป็น development tool ที่พัฒนาสะดวก เนื่องจากการทำงานในโหมดกราฟฟิกจนกลายเป็นมาตรฐานการโปรแกรมอย่างหนึ่งในปัจจุบัน เรียกว่าภาษา G (Graphic Programming Language) โดยมีส่วน front panel สำหรับการติดต่อกับผู้ใช้ และส่วนวิธีการเขียนโปรแกรมที่ใช้ block diagram ซึ่งมีการ synchronization กับ front panel อยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ใช้สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

และเนื่องด้วยผู้วิจัยรับผิดชอบในการสอนวิชาวิศวกรรมควบคุม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับระบบควบคุมอัตโนมัติในงานอุตสาหกรรมให้กับนักศึกษาสาขาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และเป็นวิทยากรในโครงการอบรมอุตสาหกรรมด้านไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ เรื่องการอบรมเชิงปฏิบัติการระบบควบคุมอัตโนมัติด้วยโปรแกรม Lab View ให้กับสาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อใช้ฝึกอบรมให้กับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการควบคุมเครื่องจักร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟัซซี่สำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและใช้ในการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

วิธีดำเนินการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ $E1/E2 = 80/80$

ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และช่างเทคนิคในสถานประกอบการทำงานด้านการควบคุมเครื่องจักรด้านการควบคุมที่ไม่เคยผ่านการอบรมเรื่อง Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และช่างเทคนิคในสถานประกอบการทำงานด้านการควบคุมเครื่องจักรด้านการควบคุมจำนวน ในจังหวัดเลย ขอนแก่น และหนองบัวลำภูจำนวน 40 คน ได้จากการสำรวจความต้องการพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการที่ไม่เคยผ่านการอบรมเรื่อง Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View

3. ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ประกอบด้วย 4 ใบงาน ดังต่อไปนี้

- 3.1 การเขียนโปรแกรมควบคุมบอร์ด Digital Input / Output
- 3.2 การเขียนโปรแกรมควบคุมบอร์ด Analog Input
- 3.3 การเขียนโปรแกรมควบคุมบอร์ด Analog Output
- 3.4 การเขียนโปรแกรมควบคุมตามเงื่อนไข เรื่อง Fuzzy Control

4. ขอบเขตทางด้าน Software

- 4.1 ระบบปฏิบัติการ Windows XP
- 4.2 ซอฟต์แวร์ Lab View เวอร์ชัน 8.5

5. ขอบเขตทางด้าน Hardware ประกอบด้วย

- 5.1 ชุดฝึกใช้แหล่งพลังงานไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์
- 5.2 สามารถรับสัญญาณ Digital Input ได้ 8 ช่องสัญญาณ
- 5.3 สามารถรับสัญญาณ Digital Output ได้ 4 ช่องสัญญาณ
- 5.4 สามารถรับสัญญาณ Analog Input ได้ 8 ช่องสัญญาณ
- 5.5 สามารถรับสัญญาณ Analog Output ได้ 2 ช่องสัญญาณ

ตัวแปรที่จะทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การฝึกอบรมเรื่อง Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ของชุดฝึก โดยวัดจากผลการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมด้วยชุดฝึก ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ $E1/E2 = 80/80$ ซึ่ง $E1 = 80$ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการวัดด้วยแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เรียนของแต่ละใบงานการทดลอง ซึ่งคำนวณจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนปฏิบัติ

ได้ถูกต้องจากการปฏิบัติการทดลองในแต่ละใบงานการทดลองโดยคิดเป็นร้อยละและ $E2 = 80$ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการวัดด้วยแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เข้าอบรมของบทเรียนทั้งหมดรวมกัน ซึ่งคำนวณจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้องจากการที่ได้ปฏิบัติการทดลองครบทุกใบงานการทดลองแล้ว โดยคิดเป็นร้อยละ

ข้อตกลงเบื้องต้น

- 1.การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง เพศ อายุ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
- 2.ในการทดลองครั้งนี้ถือว่า นักศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรนี้มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันทุนประการ เนื่องจากได้มีการสอบเข้ามาศึกษาต่อภายใต้หลักสูตรเดียวกัน
- 3.ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญถือว่าได้กระทำไปด้วยดุลยพินิจจากความจริงใจ ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกอันแท้จริงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. ได้ชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมได้

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติดังต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.1 การหาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ใช้สูตรดังนี้
$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน
 $\sum x$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X หมายถึง คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินแต่ละคน
 N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินทั้งหมด

- 1.3 การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม

$$E1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{N}\right)}{A} \times 100$$

$$E2 = \frac{\left(\frac{\sum Y}{N}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ E1 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากคะแนนจากแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เข้าอบรมโดยการสังเกตระหว่างปฏิบัติการทดลองแต่ละหัวข้อใบงาน
 E2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากคะแนนจากแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เข้าอบรมโดยการสังเกตระหว่างปฏิบัติการทดลองขั้นสุดท้าย

$\sum X$ คือ คะแนนรวมของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสังเกตระหว่างปฏิบัติการทดลองแต่ละหัวข้อในงาน

$\sum Y$ คือ คะแนนรวมของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสังเกตระหว่างปฏิบัติการทดลองขั้นสุดท้าย

A คือ คะแนนเต็มของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสังเกตระหว่างปฏิบัติการทดลองแต่ละหัวข้อในงาน

B คือ คะแนนเต็มของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสังเกต ระหว่างปฏิบัติการทดลองขั้นสุดท้าย

N คือ จำนวนผู้เข้าอบรมทั้งหมด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ผู้วิจัยได้ลำดับหัวข้อการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1 โปรแกรม Lab View เวอร์ชัน 8.5
- 2 การ์ด NI USB 6008 ของบริษัท National Instruments
- 3 บอร์ด Analog Input/Output
- 4 บอร์ด Digital Input/Output
- 5 บอร์ดกลับทิศทางการหมุน DC. Motor
- 6 Motor DC 12 โวลต์ และ 24 โวลต์
- 7 Power Supply 5 , 12 และ 24 โวลต์
- 8 ทฤษฎีฟuzzy คอนโทรล (Fuzzy Control)
- 9 การประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด เมื่อทำการสร้างชุดฝึกเสร็จแล้วได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยได้ทำการวิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติและผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

- 1.การวิเคราะห์คุณภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด
- 2.การวิเคราะห์คุณภาพใบงานของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด
- 3.การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

1.การวิเคราะห์คุณภาพชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบฟuzzyสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดการประเมินคุณภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View ทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อชุดฝึก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. โครงสร้างชุดฝึกมีความแข็งแรง	4.33	0.57	ดี
2. วัสดุที่ใช้สร้างมีความเหมาะสม	4.33	1.15	ดี
3. การเดินสายระหว่างอุปกรณ์สวยงาม	4.33	0.57	ดี
4. ตำแหน่งในการติดตั้งสวิทช์เหมาะสม	4.67	0.57	ดีมาก
5. ตำแหน่งของบอร์ดต่างๆ เหมาะสม	5	0	ดีมาก
6. ตำแหน่งของมอเตอร์ 12 , 24 VDC เหมาะสม	4.33	0.57	ดี
7. ตำแหน่งจุดต่อสายอินพุตมีความเหมาะสม	4	1	ดี
8. ตำแหน่งจุดต่อสายเอาต์พุตมีความเหมาะสม	4.33	0.57	ดี
9. ตำแหน่งต่อสาย Power Cable เหมาะสม	4.67	0.57	ดีมาก
10. แสงสว่าง LED ที่บอร์ด Digital Output เหมาะสม	4.67	0.57	ดีมาก
11. การตอบสนองของความต้านทานปรับค่าได้เหมาะสม	4.33	1.15	ดี
12. การตอบสนองของมอเตอร์ 12 , 24 VDC เหมาะสม	4.33	0.57	ดี
13. ขนาดของชุดฝึกมีความเหมาะสม	4.67	0.57	ดีมาก
14. ชุดฝึกสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก	4	0	ดี
15. ชุดฝึกกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	5	0	ดีมาก
16. สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้	5	0	ดีมาก
17. สัญลักษณ์ต่างๆ มีความชัดเจน	4	0	ดี
18. มีความสะดวกในการจัดการฝึกอบรม	4	0	ดี
19. ชุดฝึกทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	4.33	0.57	ดี
20. ชุดฝึกให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้	4.67	0.57	ดีมาก
รวม	4.87	0.47	ดีมาก

ดังนั้น สรุปว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อชุดฝึกอบรม จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ LabView ที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับดีมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.87 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

2.การวิเคราะห์คุณภาพใบงานของชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View การประเมินคุณภาพใบงานของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งผลประเมินมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อใบงานทั้งหมด

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	5	0	ดีมาก
2. คำชี้แจง	4.67	0.49	ดีมาก
3. แสดงภาพประกอบ	3.92	0.28	ดี
4. แสดงรายการอุปกรณ์	4.42	0.90	ดี
5. เงื่อนไขการทำงาน	4.67	0.49	ดีมาก
6. ขั้นตอนการปฏิบัติ	4.50	0.79	ดีมาก
7. แบบประเมินรายการความสามารถของผู้เรียน	4.33	0.49	ดี
รวม	4.50	0.49	ดีมาก

ดังนั้น สรุปว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อใบงาน จำนวน 3 ท่าน มีความคิดเห็นว่า คุณภาพใบงานของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

3.การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

3.1 การทดลองใช้ชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View กับประชากรในการวิจัยการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดกับกลุ่มตัวอย่างเป็นการทดลองมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยและและช่างเทคนิคในสถานประกอบการทำงานด้านการควบคุมเครื่องจักรด้านการควบคุมจำนวน ในจังหวัดเลย ขอนแก่น และหนองบัวลำภูจำนวน 40 คน โดยมีการทดลอง 3 หัวข้อใบงาน ในแต่ละใบงานจะมีการประเมินระหว่างปฏิบัติการทดลองเป็นแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบการทำงานว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตามเงื่อนไขหรือไม่เมื่อทดลองได้ 3 ใบงานแล้ว จะมีแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของใบงานขั้นสุดท้ายเป็นใบงานที่ 4 โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาว่าสามารถปฏิบัติงานได้ตามเงื่อนไขหรือไม่ผู้ประเมิน

คือ ผู้วิจัยโดยใช้แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดซึ่งได้ผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน

รายการ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	เกณฑ์ร้อยละ
คะแนนจากแบบประเมิน รายการความสามารถของ ผู้เรียนทดสอบการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่ กำหนดแต่ละหัวข้อใบ ปฏิบัติงาน	40	247.86	264	93.88	80
คะแนนจากแบบประเมิน รายการความสามารถของ ผู้เรียนทดสอบการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่ กำหนดไปปฏิบัติงานขั้นสุดท้าย	40	88	85.84	97.54	80

จากตารางที่ 3 ผลปรากฏว่า ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดที่สร้างขึ้น นักศึกษาทำคะแนนจากแบบประเมินโดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดแต่ละหัวข้อใบปฏิบัติงาน ได้คะแนนเฉลี่ย 247.86 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 264 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.88 และทำคะแนนจากแบบประเมินโดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดขั้นสุดท้าย ได้คะแนนเฉลี่ย 85.84 คะแนน จากคะแนนเต็ม 88 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 97.54 ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดเพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.88/97.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าว สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด

2. คุณภาพของชุดฝึกโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด ด้วยชุดทดลองที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.87

3. คุณภาพของชุดฝึกโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดด้านใบงานที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดีมากได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.5

4.คุณภาพของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบประเมินที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะใช้วัดความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษา

5.ทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิด กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $80/80 (E_1/E_2)$ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการวัดผลที่ได้จากคะแนนที่นักศึกษาทำคะแนนตามแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้แต่ละหัวข้อใบงาน ได้เท่ากับ 93.88 และมีประสิทธิภาพที่ได้จากนักศึกษาทำคะแนนตามแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ขั้นสุดท้าย ได้เท่ากับ 97.54

6.จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาที่ทดลองกับชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดมีความสนใจและมีความตั้งใจปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตจากการปฏิบัติงานของนักศึกษาในทุกขั้นตอนเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ และได้สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ชุดฝึกสามารถทำให้เห็นการทำงานได้อย่างแท้จริงว่า การปฏิบัติงานของตนนั้นทำได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ในแต่ละใบงานหรือไม่ และการออกแบบชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View นั้น มีสีสันและทำให้ต้องการที่จะเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบควบคุมแบบพีซีสำหรับโรงเรือนเลี้ยงไก่แบบปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยค่าประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ได้จากคะแนนจากแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้แต่ละหัวข้อใบงาน มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 93.88 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 และค่าประสิทธิภาพตัวหลัง (E_2) ได้จากแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ขั้นสุดท้าย ใบงานที่ 4 การควบคุมตามเงื่อนไข มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 97.54 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และยอมรับว่ามีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพิชัย กล้าหาญ (2547 :บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดปฏิบัติการและหาประสิทธิภาพของชุดปฏิบัติการวงจรองความถี่ ผลการวิจัยพบว่า ชุดปฏิบัติการวงจรองความถี่ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.85/85.60 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิจัยค่าประสิทธิภาพของชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ LabView ที่ได้จากการทดลองในครั้งนี้มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้

1.การทดลองในห้องปฏิบัติการเป็นการฝึกเรื่อง Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ LabView มุ่งให้นักศึกษาสามารถกำหนดตำแหน่ง อินพุต/เอาต์พุต สามารถทำการต่อสายตำแหน่ง INPUT/OUTPUT ให้กับ DAQ และสามารถทดสอบการทำงาน ในการควบคุม INPUT/OUTPUT ได้

2.ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินคุณภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View ด้านชุดทดลอง จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ย 4.87 มีความหมายของระดับคุณภาพในระดับดีมาก และคุณภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วย ซอฟต์แวร์ Lab View ด้านชุดใบงาน จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ย 4.5 มีความหมายของระดับคุณภาพในระดับดีมาก แสดงว่า ชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์

Lab View ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ชุดทดลอง ใบงาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแบบประเมินรายการความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้มีความเหมาะสม มีความตรง และเชื่อถือได้

3.การทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View กับกลุ่มตัวอย่าง 40 คน เมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าอบรมทำคะแนนจากแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมตามเงื่อนไขที่กำหนดให้แต่ละหัวข้อใบงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าอบรมทำคะแนนจากแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ขั้นสุดท้าย โดยคิดเป็นร้อยละ 93.88/97.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ชุดฝึก Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นทำให้กระตุ้นการเรียนของผู้เข้าอบรมให้มีความสนใจในปฏิบัติการทดลอง จึงเป็นผลให้การทดลองกับกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้นชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในการอบรมและจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึกอบรม Data Acquisition (DAQ) ด้วยซอฟต์แวร์ Lab View หรือผู้ที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กิจไพบูลย์ ชิวพันธุ์ศรี. 2554. Lab View ซอฟต์แวร์เพื่อการพัฒนาาระบบการวัดและควบคุม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น. ISBN 978-616-08-0565-5
- ทีมงานสมาร์ทเลิร์นนิ่ง. 2554. เริ่มต้นใช้งานโปรแกรมLabVIEW. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ทีมงานสมาร์ทเลิร์นนิ่ง.
- ประพันธ์ พิพัฒน์สุข, รณฤทธิ์ ชื่นอุทัย และ พิเชษฐ หลั่งทรัพย์. 2545. การโปรแกรมและการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.
- พิพัฒน์ สมใจ. 2545. การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดปฏิบัติการวงจรออปแอมป์ วิชาปฏิบัติอิเล็กทรอนิกส์ 1 โปรแกรมวิชาอิเล็กทรอนิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรอนุปริญญา สถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พิสิฐ เมธาภัทร และธีรพล เมธากุล. 2539. ยุทธวิธีการสอนวิชาเทคนิค. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ภัทรา นิคมานนท์. 2539. การวัดและการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- เมืองมล เสนเฟิง. 2548. ชุดทดลองการควบคุมลิตต์ 4 ชั้นด้วยเครื่องโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์.สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ 172232.
- ยุทธพิชัย กล้าหาญ. 2547. การสร้างชุดปฏิบัติการและหาประสิทธิภาพของชุดปฏิบัติการวงจรอง ความถี่ วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ยุทธ ไกยวรรณ และ กุสุมา ผลาพร. 2553. พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ .

องค์ประกอบทางเคมีและประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นที่มีฤทธิ์ยับยั้ง
การทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส

Chemical Compounds and Efficiency of *Mirabilis jalapa* Linn
Crude Extract for Tyrosinase Inhibition

ฉวีวรรณ สัจจาลย์¹ ศศมล ผาสุข² ปิ่นนรภัต ถกลภักดิ์³

¹นักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

³อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นและประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นที่มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส เพื่อนำไปพัฒนาสบู่กลีเซอรินจากสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ผู้วิจัยได้ทำการสกัดสารสำคัญที่อยู่ในเมล็ดบานเย็น โดยวิธีการแช่ด้วยตัวทำละลายเอทานอล นำสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นไปตรวจหากลุ่มสารสำคัญ แล้วแยกองค์ประกอบทางเคมีด้วยเทคนิค คอลัมน์โครมาโทกราฟี ทดสอบฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส ผลการวิจัยพบว่า สารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นมีปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมดเท่ากับ 0.76 mg of galic acid / g extract มีปริมาณสารแทนนินทั้งหมดเท่ากับ 0.84 mg of tannic acid / g extract และมีปริมาณสารฟลาโวนอยด์ทั้งหมดเท่ากับ 23.93 mg of rutin acid / g extract ในสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นพบกลุ่มสารหลัก สเตอรอยด์ – เทอร์ปีนส์ และฟลาโวนอยด์ แต่ไม่พบกลุ่ม แอลคาลอยด์ และสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นมีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC₅₀ เท่ากับ 0.7564 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร สบู่กลีเซอรินมีสีน้ำตาลอ่อน ใส เกิดฟองกับน้ำได้ดี และมีสภาพความเป็นกรด-ด่าง เท่ากับ 9

คำสำคัญ : สารสกัดหยาบ เมล็ดบานเย็น ไทโรซิเนส

Abstract

The research aimed to study the chemical compounds of *Mirabilis jalapa* Linn seed crude extract and the inhibition efficiency of Tyrosinase enzyme. Glycerine soap was prepared by using the *Mirabilis jalapa* Linn seed crude extract. The extraction process was based on Macertion method using ethanol as the solvent. The crude extract was analyzed and the chemical compounds were seperated using column Chromatography. The results showed that the *Mirabilis jalapa* Linn seed crude extract contained total phenolic is 0.76 mg of galic acid / g extract. Moreover, the amount of total tannin was 0.84 mg of tannic acid / g extract. In addition, the amount of the total flavonoid was 23.93 mg of rutin / g extract. In the crude extract of *Mirabilis jalapa* Linn, it was found that the major compounds were steroid – terpene and flavonoid group. No alkaloid was observed. The *Mirabilis jalapa* Linn seed crude extract had the Tyrosinase inhibition efficiency. The IC₅₀ of this crude extract was 0.7564 mg / ml. Glycerine soap had brown and clear color. The bubble for frothing with water was good and the pH of product was 9.

Keywords : Crude Extract, *Mirabilis jalapa* Linn seed, Tyrosinase

บทนำ

พืชสมุนไพรไทยหลายชนิด มีสรรพคุณในการดูแลสุขภาพและช่วยส่งเสริมความงาม มีกลุ่มสารสำคัญที่ช่วยในการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (Tyrosinase) ซึ่งเป็นเอนไซม์ที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในกระบวนการสังเคราะห์เมลานินในเมลานোসัยต์ (Melanocyte) เพราะมีผลต่อกระบวนการสร้างเม็ดสีโดยเปลี่ยนไทโรซีน (Tyrosine) ไปเป็น 3, 4-dihydroxyphenylalanine (dopa) จนถึงเม็ดสีของ Eumelanin (มานิตา หาญพานิชย์เจริญ, 2548) มีการนำสารที่สามารถยับยั้งเอนไซม์นี้ให้ทำงานน้อยลง ทั้งชนิดสังเคราะห์และจากธรรมชาติ เช่น ไฮโดรควิโนน (Hydroquinone) อาร์บูติน (Arbutin) กรดโคจิก (Kojic acid) และกรดผลไม้ (AHA) เป็นต้น พบว่าสารที่ได้จากธรรมชาติ โดยเฉพาะจากพืชและสมุนไพรชนิดต่างๆ นั้น ให้ผลดีและมีความปลอดภัยมากกว่าการใช้สารสังเคราะห์ เช่น ไฮโดรควิโนน (Hydroquinone) ซึ่งปัจจุบันกำหนดห้ามใช้ในเครื่องสำอาง เนื่องจากมีผลข้างเคียงได้และมีอันตรายสูงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (สุดใจ นันตารัตน์ และจิรพรรณ บุญสง, 2542) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาจากงานวิจัยต่างๆ และมีความคิดที่จะสนับสนุนให้มีการนำสารสกัดจากธรรมชาติมาเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง โดยพืชสมุนไพรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ คือ บานเย็น

บานเย็น (*Mirabilis jalapa* Linn) เป็นพืชสมุนไพรอยู่ในวงศ์ Nyctaginaceae ขึ้นอยู่ทั่วไปและหาได้ง่าย เมล็ดบานเย็นมีรูปร่างค่อนข้างกลม ภายในมีแป้งสีขาวเป็นผงละเอียด บานเย็นมีถิ่นกำเนิดในเปรู สันนิษฐานว่าเข้ามาในไทยสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้พุ่มล้มลุก สูงประมาณ 0.5 – 1 เมตร ดอกออกเป็นช่อตรงปลายกิ่ง กิ่งละ 4 – 5 ดอก สีชมพูอมม่วงสดใส (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 23, 2541) ในเมล็ดบานเย็นพบว่ามีสารประกอบไปด้วยแป้งเป็นจำนวนมาก ไขมันจะมีประมาณร้อยละ 4.3 ซึ่งจะประกอบด้วยกรดไขมันอิ่มตัวร้อยละ 15.1 และยังมีสาร Quercetin และ Kaempferol Glycoside โดยเฉพาะในส่วนของเมล็ดแก่บานเย็น พบว่ามีการนำเมล็ดมาแกะเอาเปลือกออก เอาแป้งมาบดเป็นผงให้ละเอียดใช้ทาภายนอก รักษาโรคผิวหนัง มีน้ำเหลือง รักษาฝ้าและรอยต่างดำบนใบหน้า (นันทวัน บุญณยประภัสร์ และคณะ, 2541) อีกทั้งมีรายงานการพบ peptide 2 ชนิด คือ Mj – AMP1 (*M.jalapa*-antimicrobial peptide 1) และ Mj – AMP2 (*M.jalapa*-antimicrobial peptide 2) ที่มีฤทธิ์ต้านแบคทีเรียซึ่งแยกได้จากเมล็ดของต้นบานเย็น (*Mirabilis jalapa* Linn) (Cammue et al., 1992 (6))

จากสรรพคุณดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและประสิทธิภาพการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสจากสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ซึ่งยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อน ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง คือ สบู่กลีเซอรีน เนื่องจากเป็นสบู่ที่ไม่มีด่างเป็นส่วนผสม จึงไม่ก่อให้เกิดความระคายเคืองต่อผิวหนัง การนำสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นมาเป็นส่วนผสมในสบู่กลีเซอรีน เป็นการเสริมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีส่วนผสมของสารสกัดสมุนไพร สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ โดยนำไปพัฒนาชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ความรู้ เรื่อง การทำผลิตภัณฑ์สบู่กลีเซอรีน จากสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นให้กับผู้ที่สนใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาขั้นสูงต่อไป อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าของพืชสมุนไพรไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกประการหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส ของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น
3. เพื่อพัฒนาและศึกษาคุณสมบัติบางประการของสบู่กลีเซอรีนจากสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์ในการทดลอง

1. เครื่องแก้วพื้นฐาน
2. เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน (Rotary evaporator)
3. เครื่องยูวีสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (UV Spectrophotometer)
4. เครื่องชั่งตวงวัด 4 ตำแหน่ง (Analytical balance)
5. เครื่องเขย่าสาร (Vortex)
6. ตู้แช่อุณหภูมิต่ำ -20 องศาเซลเซียส (Freezer)
7. เครื่องวัดความเป็นกรด-เบส (pH meter)

8. เครื่องส่องรังสีเหนือม่วง (Ultraviolet light)
9. เครื่องระเหยแห้งแบบใช้ความเย็น (Freeze dryer)
10. ตู้อบ (Oven)
11. เครื่องบด (Mill)
12. ไมโครปิเปต (Micropipette)
13. คอลัมน์โครมาโทกราฟี (Column chromatography)
14. โถดูดความชื้น (Desiccator)
15. ช้อนตักสาร (Spatular)
16. แทงค์ TLC
17. แผ่น TLC

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การเตรียมสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น

ซึ่งเมล็ดบานเย็นที่บดละเอียด 2,646 กรัม ห่อด้วยผ้าขาวบางแล้วแช่ลงในเอทานอล ปริมาตร 4,000 มิลลิลิตร ใส่ขวดโหลแก้ว ปิดปากโหลด้วยกระดาษพรอยด์ทิ้งไว้ 1 สัปดาห์ นำไปกรองด้วยเครื่องสุญญากาศ และระเหยตัวทำละลายออกด้วยเครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน นำมาทำให้แห้งอีกครั้งด้วยการทำให้แห้งแบบเย็น จะได้สารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น

2. การหาปริมาณสารฟีนอลิก แทนนิน และฟลาโวนอยด์ทั้งหมด

เตรียมสารละลายมาตรฐานกรดแกลลิก กรดแทนนิกและสารละลายรูทีน เข้มข้น 2,000 ppm และเจือจางจนมีความเข้มข้นเป็น 5, 10, 20, 40, 80 และ 100 ppm สร้างกราฟมาตรฐานแกลลิก แทนนิน และรูทีน นำสารละลายที่เตรียมได้ในแต่ละความเข้มข้นไปวัดค่าการดูดกลืนแสงด้วยเครื่อง UV-Vis Spectrophotometer ที่ความยาวคลื่น 748 นาโนเมตร (A_{748}) วิเคราะห์ปริมาณสารฟีนอลิก ปริมาณแทนนิน และปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมดในสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น

3. การวิเคราะห์หากลุ่มสารหลักด้วย TLC fingerprints

3.1 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มสเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ (Steroids-Terpenes)

3.1.1 ซึ่งผงเมล็ดบานเย็น 5 กรัม เติมหิวแซน 25 มิลลิลิตร เขย่าเป็นเวลา 30 นาที กรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้าง (Rinse) กระดาษกรองด้วยเฮกเซน 5 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ไประเหยสุญญากาศแบบหมุนที่อุณหภูมิ 40-50 องศาเซลเซียส

3.1.2 นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยคลอโรฟอร์ม 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง

3.1.3 นำสารละลายตัวอย่างและสารละลายมาตรฐาน Spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงถังที่มี Mobile Phase คือ Toluene : Hexane : Ethyl acetate : Formic acid (20 : 10 : 1 : 1) ตั้งถังให้ Mobile Phase เคลื่อนที่บนแผ่น TLC เป็นระยะทาง 10 เซนติเมตร นำแผ่น TLC พ่นด้วยน้ำยาวานิลิน-กรดซัลฟูริก ตรวจสอบดูแถบสารภายใต้รังสียูวี ที่ความยาวคลื่น 254 นาโนเมตร

3.2 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มแอลคาลอยด์ (Alkaloids)

3.2.1 ซึ่งผงเมล็ดบานเย็น 5 กรัม เติมนอร์มอล กรดซัลฟูริก 100 มิลลิลิตร เขย่าเป็นเวลา 20 นาที กรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้างกระดาษกรองด้วย 0.1 นอร์มอล กรดซัลฟูริก 10 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ทำให้เป็นด่าง โดยเติม 5% แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ จนได้ pH 8-9 สกัดด้วยคลอโรฟอร์ม (3 ครั้ง ปริมาตรแต่ละครั้ง 40 มิลลิลิตร เป็นเวลา 10 นาที) ในกรวยแยก รวมสารสกัดในชั้นคลอโรฟอร์มมาจัดน้ำที่ปนอยู่โดยกรองผ่านโซเดียมซัลเฟต แอนไฮดรัสบนกระดาษกรองเบอร์ 41 แล้วนำสารสกัดที่ได้ไประเหยที่อุณหภูมิ 40-50 องศาเซลเซียส

3.2.2 นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยเมทานอล 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง

3.2.3 นำสารละลายตัวอย่าง และสารละลายมาตรฐาน (ควินินซัลเฟต) Spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงในถังทำ TLC ที่มี Mobile Phase คือ Chloroform : Methanol : Water (30 : 7 : 1) ตั้งถังให้ Mobile Phase เคลื่อนที่บนแผ่น TLC เป็นระยะทาง 10 เซนติเมตร นำแผ่น TLC พ่นด้วยน้ำยาตราเจนดอร์ฟ (Dragendorff's Reagent) ตรวจสอบดูแถบสารภายใต้รังสียูวี ที่ความยาวคลื่น 254 นาโนเมตร

3.3 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ (flavonoids)

3.3.1 ซึ่งผงเมล็ดบานเย็น 10 กรัม เติมหิวแซน 40 มิลลิลิตร อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส

เป็นเวลา 5 นาที ทิ้งให้เย็นกรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้าง กระดาษกรองด้วยเมทานอล 10 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ไประเหยสูญญากาศแบบหมุน ที่อุณหภูมิ 40 – 50 องศาเซลเซียส

3.3.2 นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยเมทานอล 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง

3.3.3 นำสารละลายตัวอย่าง และสารละลายมาตรฐาน Spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงในถังทำ TLC ที่มี Mobile Phase คือ Ethyl Acetate : Formic Acid : Acetic Acid : Water (10:1.1:1.1:2.6) ตั้งทิ้งให้ Mobile Phase เคลื่อนที่บนแผ่น TLC เป็นระยะทาง 10 เซนติเมตร นำแผ่น TLC ตรวจสอบแถบสารภายใต้รังสียูวี ที่ความยาวคลื่น 254 นาโนเมตร

4. การหาประสิทธิภาพการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส

4.1 การเตรียมสารละลายตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส นำสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น 0.010 กรัม ละลายด้วยเอทานอลเข้มข้น 20% เขย่าเป็นเวลา 30 นาที ปริมาตร 10 มิลลิลิตร จากนั้นนำมาเจือจางด้วยเอทานอลเข้มข้น 20% ให้ได้ความเข้มข้น 200, 160, 120, 80 และ 40 มิลลิกรัมต่อ มิลลิลิตร

4.2 การทดสอบฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส นำสารละลายตัวอย่างความเข้มข้นต่างๆ มาทดสอบฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสเทียบกับสารละลายมาตรฐานกรดโคจิก โดยเติมลงในจานหลุมทดสอบดังรายละเอียดด้านล่าง

เติมสารละลาย A, B, C และ D แยกกันลงในจานหลุม (Microtitre Plate) (ทำซ้ำ 3 ซ้ำ) ได้แก่

A (Control) :	- สารละลายเอนไซม์ไทโรซิเนส	50 ไมโครลิตร
	- โซเดียมฟอสเฟตบัฟเฟอร์ 0.02 โมลาร์ (pH 6.8)	150 ไมโครลิตร
	- สารละลายตัวอย่างในเอทานอล 20%	50 ไมโครลิตร
B (Blank of A) :	- โซเดียมฟอสเฟตบัฟเฟอร์ 0.02 โมลาร์ (pH 6.8)	150 ไมโครลิตร
	- สารละลายตัวอย่างในเอทานอล 20%	50 ไมโครลิตร
C (Test Sample) :	- สารละลายเอนไซม์ไทโรซิเนส	50 ไมโครลิตร
	- โซเดียมฟอสเฟตบัฟเฟอร์ 0.02 โมลาร์ (pH 6.8)	150 ไมโครลิตร
	- สารละลายตัวอย่างในเอทานอล 20%	50 ไมโครลิตร
D (Blank of C) :	- โซเดียมฟอสเฟตบัฟเฟอร์ 0.02 โมลาร์ (pH 6.8)	150 ไมโครลิตร
	- สารละลายตัวอย่างในเอทานอล 20%	50 ไมโครลิตร

เขย่าให้สารละลายผสมกันดี แล้วบ่มที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 นาที จากนั้นเติมสารละลาย L-DOPA 50 ไมโครลิตร ลงในแต่ละหลุม เขย่าให้เข้ากัน แล้ววัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 492 นาโนเมตร ด้วยเครื่องวัดการดูดกลืนแสง จากนั้นบ่มที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 นาที แล้ววัดค่าการดูดกลืนแสงอีกครั้งที่ความยาวคลื่นเดิม

4.3 การคำนวณหาค่าร้อยละของการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส

4.3.1 คำนวณหาค่าร้อยละของการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยใช้สูตร

$$\% \text{ Tyrosinase inhibition} = \left[\frac{(A-B) - (C-D)}{(A-B)} \right] \times 100$$

เมื่อ A, B และ C คือ ผลต่างค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 492 นาโนเมตร ระหว่างค่าที่วัดได้ก่อนการบ่มและหลังบ่มแล้ว 2 นาที ($A_2 \text{ min} - A_0 \text{ min}$)

4.3.2 การคำนวณหาค่า IC_{50} จากกราฟ

การหาค่า IC_{50} (ค่าความเข้มข้นที่ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสได้ 50%) ใช้โดยการสร้างกราฟเส้นตรงระหว่างค่า Log_{10} ของความเข้มข้นของสารตัวอย่าง (แกน x) กับ % Lethality (แกน y) คำนวณโดยแทนค่า $y = 50$ ลงในสมการกราฟเส้นตรง จะหาได้ค่า x และ antilog x จะเป็นค่า IC_{50}

5. การแยกองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบด้วยเทคนิคโครมาโทกราฟี

5.1 การเตรียมคอลัมน์โครมาโทกราฟี ใช้คอลัมน์แก้วขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางและความยาวขนาด 10 เซนติเมตร อัตราการแยกของตัวอย่างต่อตัวดูดซับใช้อัตราส่วน 1 : 20 - 30 โดยน้ำหนักใช้วิธีการบรรจุแบบเปียกโดยใช้ระบบตัวทำละลายที่หาได้จากข้อ 1

5.2 การแยกสารโดยนำสารสกัดในตัวทำละลายผสมกับซิลิกาเจลในอัตราส่วน ซิลิกา: สารที่ต้องการแยก 1 : 2 โดยน้ำหนัก นำไปประเหยด้วยตัวทำละลายออกจนแห้งสนิทบรรจุลงในคอลัมน์ที่เตรียมไว้ ชะด้วยตัวทำละลายที่มีสภาพขั้วที่เหมาะสมที่ได้จากข้อ 1 ทำการชะครั้งละ 100 มิลลิลิตร เก็บสารละลายครั้งละ 70 มิลลิลิตร แล้วนำไปประเหยตัวทำละลายออก รวมสารที่เหมือนกันเข้าด้วยกันด้วยเทคนิคแรงคผลผิวบาง นำไปทดสอบฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส

6. การตรวจองค์ประกอบทางเคมีของสารที่มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส

นำสารที่มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสมากที่สุดไปวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีด้วยเครื่อง GC-MS (Gas Chromatography – Mass Spectrometry)

7. การพัฒนาผลิตภัณฑ์สบู่อกลีเซอริน

7.1 การทำผลิตภัณฑ์สบู่อกลีเซอริน โดยนำส่วนผสมของสารในการทำสบู่กลีเซอริน มาเติมสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ในอัตราส่วนที่เหมาะสมในการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสที่ได้จากการทดลอง

7.2 การทดสอบสมบัติทางกายภาพและเคมีบางประการของสบู่กลีเซอรินผสมสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น

7.2.1 สมบัติทางกายภาพ เช่น สถานะ สี กลิ่น การเกิดฟองกับน้ำ และลักษณะของเนื้อสบู่ทำการทดสอบโดยการนำสบู่มาล้างหน้าตรวจสอบด้วยประสาทสัมผัส

7.2.2 สมบัติทางเคมี ทดสอบโดยการวัดค่าความเป็นกรด-เบสของสบู่กลีเซอริน

ผลการวิจัย

1. ผลการสกัดเมล็ดบานเย็นด้วยเอทานอล

การสกัดสารจากเมล็ดบานเย็นบดละเอียดน้ำหนัก 2,646 กรัม ด้วยเอทานอล ปริมาตร 4,000 มิลลิลิตร พบว่าร้อยละผลผลิตของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นเท่ากับ 4.84 มีลักษณะเป็นยางเหนียว สีน้ำตาลอมเขียว มีน้ำมันเล็กน้อย

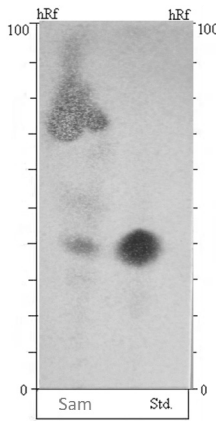
2. ผลการหาปริมาณฟีนอลิก แทนนิน และฟลาโวนอยด์ทั้งหมดของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น (แสดงดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาปริมาณฟีนอลิก แทนนิน และฟลาโวนอยด์ทั้งหมดเทียบกับสารละลายมาตรฐาน

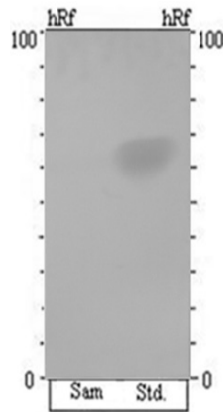
การทดสอบ	ผลการทดสอบ
ปริมาณฟีนอลิกทั้งหมด	0.76 mg of galic acid / g extract
ปริมาณแทนนินทั้งหมด	0.84 mg of tannic acid / g extract
ปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมด	23.93 mg of rutin/g extract

จากตารางที่ 1 ปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดเทียบกับสารละลายมาตรฐานกรดแกลลิก = 0.76 mg of galic acid / g extract ปริมาณแทนนินทั้งหมดเทียบกับสารละลายมาตรฐานกรดแทนนิก = 0.84 mg of tannic acid / g extract และปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมดเทียบกับสารละลายมาตรฐานรูทีน = 23.93 mg of rutin/g extract

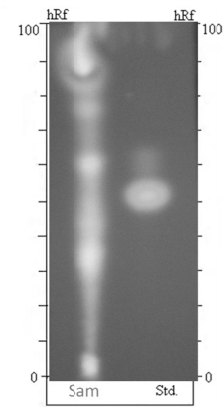
3.ผลการวิเคราะห์หากกลุ่มสารหลักด้วย TLC fingerprints (แสดงดังภาพที่ 1)

Steroid-Terpenes
 vs Std. Beta-Sitosterol
 Toluene: Hexane: Ethyl Acitate
 : Formic acid
 20 : 10: 1: 1

Alkaloid vs
 Std. Quinine Sulfate
 Chloroform: Methanol: water
 30: 7 : 1

Flavonoids vs Std. Rutin
 Ethyl Acitate : Formic acid:
 Acetic acid: zcccwater
 10: .1.1: 1.1: 2.6

ภาพที่ 1 TLC fingerprints ของกลุ่มสารจำพวกสเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ แอลคาลอยด์ และฟลาโวนอยด์ ของสารสกัด
 หยาบเมล็ดبانเย็นเทียบกับสารละลายมาตรฐาน

จากภาพที่ 1 พบว่า สารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นพบกลุ่มสารหลัก สเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ และฟลาโวนอยด์ แต่ไม่
 พบแอลคาลอยด์

4.ผลการศึกษาประสิทธิภาพการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (แสดงดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นเปรียบเทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก

Treatment	Concentration (µg/ml)	Log concentration	% Scavenging	Linear equation	IC ₅₀ (mg/ml)
สารสกัดหยาบ เมล็ดبانเย็น	7.5650	0.8788	-3.70	y=24.335x + 20.048	0.7564
	15.1300	1.1798	6.48		
	31.2500	1.4949	19.44		
	62.5000	1.7959	24.07		
	125.0000	2.0969	29.63		
กรดโคจิก	7.5650	0.8788	37.78	y=43.751x + 16.621	0.0333
	15.1300	1.1798	81.11		
	31.2500	1.4949	96.67		
	62.5000	1.7959	96.67		
	125.0000	2.0969	96.67		

จากตารางที่ 2 พบว่าสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น มีประสิทธิภาพในการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.7564 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร เมื่อเทียบกับสารละลายมาตรฐานกรดโคจิก ซึ่งมีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.0333 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร

5.ผลการแยกองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นด้วยเทคนิคโครมาโทกราฟี (แสดงดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นที่ผ่านการแยกองค์ประกอบทางเคมีด้วยวิธีโครมาโทกราฟีทั้ง 4 กลุ่ม เทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก (Kojic Acid)

ตัวอย่างที่ทดสอบ	Concentration ($\mu\text{g/ml}$)	% Scavenging	Linear equation	IC_{50} (mg/ml)
กลุ่มที่ 1	40	30	$y=0.200x + 22.73$	136.35
	80	41.52		
	120	43.36		
	160	56.06		
	200	60.47		
กลุ่มที่ 2	40	41.74	$y=0.175x + 41.61$	47.94
	80	63.61		
	120	65.49		
	160	67.65		
	200	74.82		
กลุ่มที่ 3	40	94.03	$y=0.117x + 47.76$	19.14
	80	96.47		
	120	100.03		
	160	106.22		
	200	112.69		
กลุ่มที่ 4	40	34.92	$y=0.197x + 26.61$	13.84
	80	45.80		
	120	48.44		
	160	50.34		
	200	72.19		
Kojic acid	40	96.6667	$y=0.212x + 47.22$	13.11
	80	98.15873		
	120	99.01587		
	160	99.3333		
	200	99.65079		

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นทั้ง 4 กลุ่ม มีฤทธิ์การยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 136.35, 47.94, 19.14 และ 13.84 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร ตามลำดับ เทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก ซึ่งมีค่า IC_{50} เท่ากับ 13.11 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร พบว่าสารสกัดกลุ่มที่ 4 มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสที่ดี จึงนำไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีด้วยเครื่อง GC-MS ต่อไป

6. ผลการตรวจองค์ประกอบทางเคมีของสารที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส มากที่สุด (แสดงดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการตรวจวิเคราะห์กลุ่มสารของสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นด้วยเครื่อง GC-MS

รายการทดสอบ	ผลการทดสอบ		
	RT	% Area	% Match
n- Hexadecanoic acid	50.98	11.07	99
11,14-Octadecanoic acid, methyl ester	53.29	1.87	99
11- Octadecanoic acid, methyl ester	53.44	5.51	99
9- Octadecanoic acid	54.49	27.67*	99
Hexadecanoic acid, methyl ester	49.82	3.23	98
9-Octadecenal	67.43	18.92	95
Tetradecanal	57.59	1.19	93
Hexadecanoic acid, trimethylsilyl ester	52.41	1.45	91
Bis(2-ethylhexy)Phthalate	61.91	2.68	91
Hexadecanoic acid, 2-hydroxy-1-(hydroxymethyl) ethyl ester	61.45	3.19	90

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มสารที่พบในสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็น คือ n- Hexadecanoic acid ; 11,14-Octadecanoic acid, methyl ester ; 11- Octadecanoic acid, methyl ester ; 9- Octadecanoic acid ; Hexadecanoic acid, methyl ester ; 9-Octadecenal ; Hexadecanoic acid, trimethylsilyl ester ; Tetradecanal ; Bis (2-ethylhexy)Phthalate ; Hexadecanoic acid, 2-hydroxy-1-(hydroxymethyl) ethyl ester

7. ผลการพัฒนาและทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางเคมีบางประการของผลิตภัณฑ์สบู่มะลิเชอรินผสมสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็น พบว่า สบู่มะลิเชอรินมีลักษณะทางกายภาพคือ สบู่มีสีน้ำตาลอ่อน ใส ไม่มีกลิ่น ไม่แยกชั้น ลักษณะเป็นเนื้อเดียวกันทั้งก้อน เกิดฟองกับน้ำได้ดี เมื่อทดสอบโดยการนำสบู่มาล้างหน้า ตรวจสอบด้วยประสาทสัมผัส และมีสภาพความเป็นกรด-ด่าง เท่ากับ 9

สรุปและอภิปรายผล

สารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นพบองค์ประกอบทางเคมีที่สำคัญคือ มีปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมด เท่ากับ 0.76 mg of galic acid / g extract มีปริมาณสารแทนนินทั้งหมดเท่ากับ 0.84 mg of tannic acid / g extract และมีปริมาณสารฟลาโวนอยด์ทั้งหมดเท่ากับ 23.93 mg of rutin acid / g extract ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสารด้วยเทคนิค TLC fingerprints พบว่าสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นพบกลุ่มสารหลัก ได้แก่ สเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ และฟลาโวนอยด์ แต่ไม่พบสารกลุ่มแอลคาลอยด์ ประสิทธิภาพของสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นมีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC₅₀ เท่ากับ 0.7564 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร เทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก เท่ากับ 0.033 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร เมื่อแยกองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็น ได้สาร 4 กลุ่ม นำไปทดสอบฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส ในส่วนของผลิตภัณฑ์สบู่มะลิเชอรินผสมสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นมีลักษณะสีน้ำตาลอ่อน ใส เกิดฟองกับน้ำได้ดี มีสภาพความเป็นกรด-ด่าง เท่ากับ 9

การหาปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมดของสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็น ที่สกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอล โดยเทียบกับกราฟมาตรฐานของสารละลายมาตรฐานรูทีน พบว่าสารสกัดหยาบเมล็ดبانเย็นที่สกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอลมีปริมาณสารฟลาโวนอยด์ทั้งหมดเท่ากับ 23.93 mg of rutin /g extract สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบิน มารี ซาซาโร และคนอื่นๆ (Subinmaryzachariah *et.al.*, 2012) ที่นำต้นบานเย็นมาสกัดเพื่อศึกษาฤทธิ์การต้านอนุมูล

อิสระและหาปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมด พบว่าปริมาณฟลาโวนอยด์ทั้งหมดที่วิเคราะห์ได้เท่ากับ 4.41 ± 2 มิลลิกรัม/กรัม โดยใช้สารละลายเมทาโนลิกเป็นสารมาตรฐาน

การหาปริมาณแทนนินทั้งหมดของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ที่สกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอล โดยเทียบกับกราฟมาตรฐานของสารละลายมาตรฐานกรดแทนนิก พบว่าสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นมีปริมาณสารแทนนินทั้งหมดเท่ากับ 0.84 mg of tannic acid / g extract มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.7564 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร เมื่อเทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก มีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.033 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมบุญ ล้วนรัตน์ และพรณวิภา กฤษภาคองพงษ์ (2548) ที่ได้ศึกษาการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดจากกิ่งหม่อน พบว่าเป็นสารกลุ่มแทนนิน ซึ่งเป็นสารกลุ่มเดียวกันกับที่พบในสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น ซึ่งมีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสเช่นกัน

การหาปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดของสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นที่สกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอล โดยเทียบกับกราฟมาตรฐานของสารละลายมาตรฐานกรดแกลลิก พบว่าสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นมีปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมด เท่ากับ 0.76 mg of galic acid / g extract มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.7564 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร เมื่อเทียบกับสารมาตรฐานกรดโคจิก มีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.033 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตร เจนชัย (2555) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดหยาบจากเปลือกสีเสียดไทย พบว่าในเปลือกสีเสียดไทยมีปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดเท่ากับ 16.43 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 0.2795 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร ดังนั้นสารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็น จึงมีศักยภาพที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

ข้อเสนอแนะ

1.ต้นบานเย็นเป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ทุกพื้นที่ แต่ในส่วนของเมล็ดบานเย็นค่อนข้างหายาก เนื่องจากดอกบานเย็นมีช่วงการเจริญเติบโตของดอกกระยะสั้น เมื่อเมล็ดแก่จะร่วงตกลงไม่สามารถเก็บเมล็ดได้ในครั้งละมากๆ เมื่อนำมาสกัดจะได้สารสกัดหยาบเมล็ดบานเย็นในปริมาณค่อนข้างน้อย จึงควรมีการพัฒนาวิธีการสกัดที่สามารถสกัดสาร ออกฤทธิ์ให้ได้มากที่สุด

2.การศึกษาสารองค์ประกอบในเมล็ดบานเย็น พบว่ามีกลุ่มสารออกฤทธิ์อยู่หลายกลุ่มที่น่าจะมีคุณสมบัติที่จะนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ได้อีกหลายด้าน อาจมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับฤทธิ์ทางชีวภาพด้านอื่นๆ ของเมล็ดบานเย็น

เอกสารอ้างอิง

- กนก พรายมี .2545. การพัฒนาตำรับเจลรักษาผิวจากบานเย็น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2553. สรรพคุณสมุนไพร. [Online]:Aviliable
- ฉัตร เจนชัย. 2555. ศึกษาประสิทธิภาพการยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดหยาบจากเปลือกสีเสียดไทย. วทม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณพงค์ โอบารเวช และพงศกร เลิศคุณากรณ์. 2544. การศึกษาคุณสมบัติทางชีวเคมีของโปรตีนที่แยกจากต้นบานเย็น (Mirabilis Jalapa). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงดาว ฉันทศาสตร์. 2540. กลไกการสร้างและยับยั้งเมลานิน (Formation and Inhibition of melanin) : เทคโนโลยีการพัฒนารับเครื่องสำอางและการผลิตขั้นอุตสาหกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บ.ประชาชน จก. 236-42.
- นันทวัน บุญยะประภัศร. 2530. ก้าวไปกับสมุนไพร: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทวัน บุญยะประภัศร และคณะ. 2541. สมุนไพรพื้นบ้าน (2). สำนักพิมพ์ประชาชน : กรุงเทพมหานคร.
- บุญชู ศรีตุลารักษ์. 2545. สารฟีนอลิกที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพจากหาดหนูนและจัน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชู ศรีตุลารักษ์ และคณะ. 1998. สารที่มีฤทธิ์ยับยั้งไทโรซิเนสจากมะหาด. Thai J. Pharm. Sci. 22(4): 149-455.
- บัวนัส วงษ์สุด และคณะ. 2545. การศึกษาฤทธิ์ยับยั้งกระบวนการชีวสังเคราะห์เมลานินของส่วนสกัดจากพญาบาท โลดทะนงแดงและปลาไหลเผือก. รายงานการวิจัยจากทุนสนับสนุน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- มานิตา หาญพานิชย์เจริญ. 2550. การพัฒนาตำหรับและการประเมินประสิทธิภาพครีมทำให้ผิวขาวในคนไทย. คณะเภสัชศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ระวีวรรณ แก้วอมตวงศ์ และทรงพร จิ่งมันคง. 2546. การศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ฤทธิ์ต้านออกซิเดชัน และฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสจากพืชสมุนไพรในจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการวิจัยจากทุนสนับสนุน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- รัตนา อินทรานุปกรณ์. 2547. การตรวจสอบและการสกัดแยกสารสำคัญจากสมุนไพร. สนพ.แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 23. 2541. พันธุ์ไม้ที่ใช้ในการประติณผิว:นางวิดา เทพหัตถ์. โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, กรุงเทพมหานคร.
- สุดใจ นันตารัตน์ และจิรพรรณ บุญสง. 2542. บทความวิชาการด้านพิษวิทยา. สารห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์ทาผิวในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน พ.ศ.2542. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เชียงใหม่.
- สุพัตรา ฤกษ์สมโภชน์. 2550. การศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดจากเนื้อในเมล็ดมะม่วงที่มีฤทธิ์ ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสโดยวิธีโศดาโครม.วทม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อ้อมบุญ ล้วนรัตน์ และพรรณวิภา กฤษฎาพงษ์. 2548. “การยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนสของสารสกัดจากกิ่งหอมในประเทศไทยและครีมลดความคล้ำ.” วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 37(2) กรกฎาคม-ธันวาคม: 84-94.
- Cammue BPA, De Bolle MFC, Terras FRG, et. al. Isolation and characterization of a novel class of plant antimicrobial peptides from *Mirabilis jalapa* L. seeds. *J Bio Chem* 1992; 267 (4) : 2228 – 33.
- Ezhilarasu and Prabakaran. 2013. PRELIMINARY PHYTOCHEMICAL ANALYSIS AND ANTIBACTERIAL ACTIVITY OF *MIRABILIS JALAPA*. *Selvam Indian Research Publications @ Selvam Educational Institutions*. IJRR Vol.01 Issue 02 Pp 44 – 48.
- Mahalingam, Bhirathidasan, Ambikapathy and Panneerselvam. 2012. GC-MS Determination of Bioactive compounds of *Mirabilis jalapa*. *Asian Journal of Plant Science and Research*, 2012, 2 (3):224-227.
- Subinmary Zachariah et.al.,. 2012. Free Radical scavenging and antibacterial activity of *mirabilis jalapa* linn using in vitro models. *Asian journal of pharmaceutical and clinical research*. Vol 5 Issue3 , 2012 pP. 115-119.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ Subject-Based Learning และ Problem-Based Learning ในรายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 the Learning Achievement Comparison between the Subject-Based Learning and the Problem-Based Learning Methods in the Food Processing 1 Course

ชนกภัทร ผดุงอรรด

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร หลังจากที่ได้รับจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม และแบบการใช้ ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 21 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการบูรณาการการเรียนรู้แบบ PBL จำนวน 3 แผน โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ตามแผนดังกล่าวเป็นเวลา 7 คาบเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 และวิเคราะห์ผลทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีดั้งเดิม และวิธี PBL ด้วย 2-Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนการเรียนของนักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 33.77 โดยเมื่อนักศึกษาได้ผ่านการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังการเรียนของนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.98 และค่าเฉลี่ยการเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน (Increase-SBL) คิดเป็นร้อยละ 43.79 ในขณะที่นักศึกษาหลังจากได้ ผ่านการเรียนด้วยวิธีบูรณาการการสอนแบบ PBL ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังการเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.40 และค่าเฉลี่ย การเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีบูรณาการการสอนแบบ PBL เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบ ก่อนการเรียน (Increase-PBL) คิดเป็นร้อยละ 90.57 และเมื่อนำ Increase-SBL และ Increase-PBL ไปวิเคราะห์ผลทาง สถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธี 2-Samples t-test จะเห็นได้ว่า Increase-SBL และ Increase-PBL มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ของนักศึกษาหลังได้รับบูรณาการการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน PBL สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีดั้งเดิม เพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร วิชาการแปรรูปอาหาร

Abstract

The objective of this study was to compare the learning achievement between the Traditional Learning and the Problem-Based Learning (PBL) methods of the students those from the Food Science and Technology, enrolled in the Food Processing 1 course. The subjects of this study were 21 of sophomore-year students, who enrolled in the Food Processing 1 course, from Food Science and Technology Program. In this study, the one group pretest-posttest design was used. The PBL exercise with

3 problems related to the real-life situations were implemented during the last 7 weeks of the course. In order to determine the learning achievement, students were subjected to take 3 tests, which were pretest, posttest after traditional learning (Post-SBL), and posttest after PBL (Post-PBL). The difference in percent between the Post-TBL VS pretest (Increase-SBL) and the Post-PBL VS pretest (Increase-PBL) was compared with the 2-Sample t-test at 99% confidence level. The results demonstrated that the average scores in percent of the pretest, post-SBL, and post-PBL was 33.77%, 47.98%, and 63.40%, respectively. The differences in percent between the posttests and the pretest being the Increase-SBL and the Increase-PBL were 43.79% and 90.57%, respectively. The 2-Samples t-test between Increase-SBL and Increase-PBL indicated that they were significant different ($P < 0.01$), which means that the learning achievement of the students after they were implemented with the PBL method was higher than with the traditional method.

Keywords : Problem-Based Learning, Food Science and Technology, Food Processing Course

บทนำ

ประเทศไทยได้ประกาศนโยบายด้านอาหารและอุตสาหกรรมเกษตรในการเป็น “ครัวของโลก” ดังนั้นอุตสาหกรรมอาหารจึงถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ร้อยละ 60 ของการส่งออกสินค้าอาหารของไทยจะเป็นการส่งออกสินค้าเกษตรพื้นฐาน เช่น ข้าว น้ำตาล เป็นต้น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มน้อยและยังเป็นกลุ่มสินค้าที่มีการแข่งขันด้านราคาในตลาดโลกค่อนข้างสูง จึงทำให้ขีดความสามารถทางการแข่งขันของสินค้าอาหารไทยลดลง ซึ่งในปัจจุบันแนวทางการเพิ่มศักยภาพให้กับภาคอุตสาหกรรมของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลคือการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกที่มีความหลากหลายมากขึ้น (แผนวิเคราะห์ข้อมูล, มปป.; สถาบันอาหาร, 2555) จากเหตุผลดังกล่าวนี้ส่งผลให้รายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยการศึกษาในรายวิชานี้เน้น แยกเช่นเดียวกับการศึกษารายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหารที่ว่าเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่มีการบูรณาการการศึกษาจากหลายๆ ศาสตร์ ได้แก่ ชีววิทยา เคมี ชีวเคมี จุลชีววิทยา สัตววิทยา สถิติ ฟิสิกส์ และวิศวกรรมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของวัตถุดิบอาหาร การจัดการและการเตรียมวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปในอุตสาหกรรม กรรมวิธีการแปรรูปอาหารโดยใช้ความร้อน กระบวนการเอ็กซ์ทรูชัน การทำแห้ง การทำให้อาหารเข้มข้น และการใช้ไมโครเวฟ (ชนกภัทร ผดุงอรธ, 2556) วิชาการแปรรูปอาหาร 1 นั้น เป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหารต้องลงทะเบียนเรียน เนื่องจากเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้วิชาเฉพาะอื่นๆ ของสาขา ดังนั้นหากนักศึกษามีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพออาจส่งผลให้นักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหาตามที่อาจารย์สอน นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่สามารถรับความรู้ได้เต็มที่และไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยปกติแล้วการเรียนการสอนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 เน้นใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม อันได้แก่ Subject-Based Learning (SBL) ร่วมกันกับการสอนแบบปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยเน้นการป้อนข้อมูลแก่นักศึกษาจากผู้สอนเป็นสำคัญ ดังนั้นการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อาจส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนแบบ PBL (Problem-Based Learning : PBL) ถือเป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียน

สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีโอกาสออกไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการใช้สถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือคล้ายจริงมากระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Spence, 2001) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ดังที่ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษายุคใหม่ควรลดการสอนโดยให้อาจารย์เป็นผู้บอก ผู้ส่ง ผู้กำหนด ผู้สอน แต่ควรให้นักศึกษานำความรู้เบื้องต้นจากอาจารย์ผู้สอนเป็นข้อมูลแล้วจึงสร้างความรู้ขึ้นมาเอง เพื่อให้เด็กได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ขยัน ซื่อสัตย์ และมีวินัยในตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือทฤษฎีมนุษยนิยมของคาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Carl R. Rogers) ซึ่งมีความเชื่อว่าเป้าหมายของการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเห็นการเปลี่ยนแปลงในโลกและเกิดการเรียนรู้ การที่คนเราอยู่บนโลกที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้อย่างมั่นคงนั้น คนต้องเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร เนื่องจากไม่มีความรู้ใดมั่นคง ดังนั้นการที่บุคคลรู้ถึงกระบวนการแสวงหาความรู้เท่านั้น จึงจะทำให้เกิดพื้นฐานที่มั่นคง ซึ่งโรเจอร์สได้เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เพราะถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นกระบวนการสำคัญกว่าความรู้ที่หยุดนิ่ง เป้าหมายการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้บุคคลมีพัฒนาการและเจริญเติบโตไปสู่การทำงานได้เต็มศักยภาพ หากมองโดยภาพรวมแล้ว PBL เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีมากที่สุดวิธีหนึ่ง คือ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสออกไปแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนก็จะลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมในชั้นเรียนลง แต่ผู้เรียนจะมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเอง ส่วนจะหาความรู้ใหม่ได้มากหรือน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่ความประสงค์ของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนเป็นฝ่ายรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง (วันดี ต่อเพ็ง, 2553; Barrett, 2005)

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบ PBL มาบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับแบบดั้งเดิม หรือ Subject-Based Learning (SBL) ในรายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จะช่วยกระตุ้นให้กลุ่มนักศึกษาตั้งคำถามออกไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาได้เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบ PBL นี้ จะช่วยให้ นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนและทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยในครั้งนี้จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในเกณฑ์ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ Subject-Based Learning และ Problem-Based Learning ในรายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 จำนวน 21 คน โดยเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาตามเอกสารประกอบการสอนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 เรียบเรียงโดย ดร.ชนกภัทร ผดุงอรรถ (ชนกภัทร ผดุงอรรถ, 2556)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (วินดี ต่อเพ็ง, 2553) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T1	X	T2

เมื่อ	E	แทน กลุ่มตัวอย่าง (Experimental Group)
	X	แทน การบูรณาการการเรียนการสอน
	T1	แทน การทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	T2	แทน การทดสอบหลังจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการบูรณาการการเรียนรู้แบบใช้วิธี PBL และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1

แผนการบูรณาการการเรียนรู้แบบใช้วิธี PBL มีจำนวนทั้งสิ้น 3 แผน โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ตามแผนดังกล่าวเป็นเวลา 7 คาบของการเรียน (ไม่รวมการศึกษาค้นคว้านอกเวลาของนักศึกษา) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PBL มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการบูรณาการการเรียนรู้แบบใช้วิธี PBL

แผนจัดการเรียนรู้	หัวข้อสถานการณ์ปัญหา	จำนวน (คาบ)
1	การเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา หัวข้อ การทำโยเกิร์ต และการทำแยม	2
2	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบเสริมด้วยผักต่างๆ	3
3	การให้คำปรึกษาผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมอาหารรายใหม่	2

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 จัดทำโดยศึกษาตามรายละเอียดของเนื้อหาวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ตาม มคอ.3 รายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเอกสารประกอบการสอน รายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 (ชนกภัทร ผดุงอรรถ, 2556) และสร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนที่ครอบคลุมเนื้อหาตาม มคอ.3 และ เอกสารประกอบการสอนดังที่ระบุข้างต้น เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 โดยแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนนั้น จะเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันที่ประกอบไปด้วยข้อสอบทั้งแบบอัตนัยและปรนัย

3. วิธีดำเนินการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การทดสอบความรู้ก่อนการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 โดยใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3.2 การดำเนินการสอนตามแผนการสอน โดยการสอนด้วยวิธีการดั้งเดิม ซึ่งจะครอบคลุม 3 หัวข้อหลัก คือ วัตถุประสงค์อาหาร การจัดการและการเตรียมวัตถุดิบ และการแปรรูปโดยใช้ความร้อน หลังจากนั้นทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความรู้หลังการเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3.3 การดำเนินการสอนตามแผนการสอน แบบการสอนด้วย PBL ตามแผนการบูรณาการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นในตารางที่ 2 ซึ่งจะครอบคลุม 3 หัวข้อหลัก เช่นเดียวกับการสอนด้วยวิธีการดั้งเดิม คือ วัตถุประสงค์อาหาร การจัดการและการเตรียมวัตถุดิบ และการแปรรูปโดยใช้ความร้อน และทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความรู้หลังการเรียนชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนการเรียน และใช้ทดสอบหลังการเรียนรู้อีกด้วยวิธีการดั้งเดิม

3.4 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีดั้งเดิมและวิธีการ PBL ด้วย 2-Samples t-test

ผลการวิจัย

ผลเปอร์เซ็นต์คะแนนการทดสอบก่อนการเรียน คะแนนการทดสอบหลังการเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีดั้งเดิมและวิธีการ PBL และ เปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังการเรียนของนักศึกษา 21 คน แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปอร์เซ็นต์คะแนนการทดสอบก่อนการเรียน เปอร์เซ็นต์คะแนนการทดสอบหลังการเรียน และ เปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังการเรียน

เลขที่	Pretest (%)	Post-SBL (%)	Increase-SBL (%)	Post-PBL (%)	Increase-PBL (%)
1	33.57	48.75	45.21	64.64	92.55
2	31.43	45.36	44.32	64.29	104.55
3	25.00	43.93	75.71	58.21	132.86
4	29.29	48.93	67.07	66.43	126.83
5	35.00	49.64	41.84	68.57	95.92

ตารางที่ 3 (ต่อ) เปอร์เซนต์คะแนนการทดสอบก่อนการเรียนรู้ เปอร์เซนต์คะแนนการทดสอบหลังการเรียนรู้ และ เปอร์เซนต์ความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

เลขที่	Pre-Test (%)	Post-SBL (%)	Increase-SBL (%)	Post-PBL (%)	Increase-PBL (%)
6	34.29	65.00	89.58	68.93	101.04
7	28.57	42.86	50.00	64.29	125.00
8	34.29	53.21	55.21	58.21	69.79
9	25.71	42.86	66.67	67.50	162.50
10	39.82	50.71	27.35	70.36	76.68
11	35.71	45.18	26.50	57.50	61.00
12	31.43	47.50	51.14	59.64	89.77
13	37.14	44.29	19.23	63.57	71.15
14	42.86	50.00	16.67	72.14	68.33
15	31.43	45.00	43.18	63.93	103.41
16	37.14	46.79	25.96	63.93	72.12
17	34.29	53.93	57.29	59.64	73.96
18	34.29	46.43	35.42	56.79	65.63
19	35.71	42.86	20.00	59.29	66.00
20	36.43	50.36	38.24	58.21	59.80
21	35.71	43.93	23.00	65.36	83.00
Mean	33.77	47.98	43.79	63.40	90.57
SD	4.29	5.13	19.90	4.58	27.55

เมื่อ	Pretest (%)	แทน	เปอร์เซ็นต์คะแนนทดสอบก่อนการเรียนของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การแปรรูปอาหาร 1 จำนวน 21 คน
	Post-SBL (%)	แทน	เปอร์เซ็นต์คะแนนทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิมของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่ลงทะเบียนเรียน วิชาการแปรรูปอาหาร 1 จำนวน 21 คน
	Increase-SBL (%)	แทน	เปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน
		=	$[(\text{Post-SBL} - \text{Pretest}) / \text{Pretest}] \times 100$
	Post-PBL (%)	แทน	เปอร์เซ็นต์คะแนนทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของ น.ศ. สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่ลงทะเบียนเรียน วิชา การแปรรูปอาหาร 1 จำนวน 21 คน
	Increase-PBL (%)	แทน	เปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ PBL เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน
		=	$[(\text{Post-PBL} - \text{Pretest}) / \text{Pretest}] \times 100$

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนการเรียนของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33.77 โดยเมื่อนักศึกษาได้ผ่านการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังการเรียนของนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.98 และค่าเฉลี่ยการเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน (Increase-SBL) คิดเป็นร้อยละ 43.79 ในขณะที่นักศึกษาหลังจากได้ผ่านการบูรณาการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ PBL ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังการเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.40 และค่าเฉลี่ยการเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนบูรณาการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ PBL เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน (Increase-PBL) คิดเป็นร้อยละ 90.57 และเมื่อนำ Increase-SBL และ Increase-PBL ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธี 2-Samples t-test ดังตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า Increase-PBL และ Increase-SBL มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ของนักศึกษาหลังได้รับการบูรณาการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ PBL สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเพิ่มขึ้นของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม และแบบ PBL เมื่อเทียบกับคะแนนการทดสอบก่อนการเรียน ด้วยวิธี 2-Samples t-test

	N	Mean	SD	t	p
Increase-SBL	21	43.79	19.90	6.31	< 0.001
Increase-PBL	21	90.57	27.55		

$t(0.01, df 40) = 2.423$
**มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ด้วยการบูรณาการการเรียนการสอนแบบ SBL และ PBL พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 ของนักศึกษาหลังได้รับการบูรณาการการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน PBL สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ผลการวิจัยดังกล่าวอาจจะมาจากสาเหตุต่อไปนี้

1. การบูรณาการการเรียนรู้แบบ PBL มีลักษณะที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 สูงขึ้น ดังนี้

1.1 นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น รู้จักวิเคราะห์สิ่งที่เป็นข้อมูล รู้จักแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ รวมทั้งสามารถคิดและตัดสินใจแก้ปัญหา ประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Barrows and Tamblyn (1980) และ Hmelo and Evensen (2000) ที่กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักว่า ช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น โดยได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เป็นบูรณาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาได้เผชิญกับปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา นักศึกษาจะเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับ สุนทรื คนเที่ยง (2544) ที่ได้สรุปข้อดีของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหามากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง พร้อมส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาทักษะทางสังคม

2. แผนการบูรณาการการเรียนการสอนแบบ PBL ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนี้

2.1 เนื้อหาในใบงานจะเชื่อมโยงความรู้ตามเนื้อหาวิชาการแปรรูปอาหาร 1 กับปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นจริง ทำให้นักศึกษาได้ใช้เหตุผลและแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมเข้ากับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการแปรรูปอาหาร 1 หลังได้รับการเรียนรู้แบบ PBL สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ เทพบุตรดี (2550) และเพ็ญศรี พิลาสันต์ (2551) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PBL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับ ศุภิสร โททอง (2547) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดความยาวสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือของ สสวท. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาหารแปรรูปอาหาร 1 และการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง บางกิจกรรมต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก อาจารย์ประจำวิชาควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสม

1.2 ในระหว่างจัดการเรียนรู้ อาจารย์ประจำวิชาควรกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม โดยปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ในการจัดกลุ่ม อาจารย์ประจำวิชาควรคัดนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนไว้ในกลุ่มเดียวกัน ส่วนนักเรียนที่เหลือให้เลือกกลุ่มเองเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร หรือสาขาวิชาอื่นๆ ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.2 ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความสามารถในการให้เหตุผล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนกภัทร ผดุงอรุณ. 2556. **มคอ. 3 วิชาการแปรรูปอาหาร 1. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สุรินทร์.**
- เบญจมาศ เทพบุตรดี. 2550. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารทศนิยม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แผนกวิเคราะห์ข้อมูล. มปป. **อุตสาหกรรมอาหารไทย. ฝ่ายบริการข้อมูล สถาบันอาหาร, กรุงเทพฯ.**
- เพ็ญศรี พิลาสันต์. 2551. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภิสรา โททอง. (2547). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการสอนตามคู่มือของสสวท. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรี คนเที่ยง. 2544. การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารข่าวสารกองบริการการศึกษา. 12 (1): 10 -19.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กรุงเทพฯ.
- วันดี ต่อเฟิง. 2553. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันอาหาร. 2555. **โครงการเสริมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่อุตสาหกรรมอาหารของไทย.** สถาบันอาหาร, กรุงเทพฯ.
- Barrett, T. (2005). What is problem-based learning? In: *Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching*. O'Neill, G., Moore, S., McMullin, B. (Eds). Dublin: AISHE.
- Barrows, H. S. and P. M. Tamblyn. 1980. *Problem-Based Learning: An Approach to Medical Education*. New York: Springer Publishing Company.
- Hmelo, C. E. and D. H. Evensen. 2000. Introduction Problem-Based Learning: Gaining Insights on Learning Interactions Through Multiple Methods of Inquiry. In: *Problem-Based Learning A Research Perspective on Learning Interactions*. D. H. Evensen and C. E. Hmelo (eds.). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Spence, L. D. 2001. *Problem based learning: Lead to learn, learn to lead*. School of Information Sciences and Technology. Available online from <<http://n-imagecache.aldenhosting.com/~n1studyg/pblhandbook.pdf>>

ประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน
Efficiency of Hair Dye Cream from *Shorea Roxburghii* G. Don Bark
and *Cassia Fistula* Linn Bark Crude Extract

วรรณิกา เจลิหมุ¹ ศศมล ผาสุข² และ ปิ่นณัรภัต ถกลภักดี³

¹ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี 13180

³ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี 13180

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน เพื่อทำครีมย้อมผมกึ่งถาวรปิดผมขาวจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูนและศึกษา ประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน ผลการวิจัยพบว่า สารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอม และเปลือกต้นคูนมีปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดเท่ากับ 47.72 และ 48.17 ไมโครกรัม/มิลลิลิตร ตามลำดับ มีปริมาณแทนนินทั้งหมดเท่ากับ 68.10 และ 67.27 ไมโครกรัม/มิลลิลิตร ตามลำดับ สารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมพบสารฟลาโวนอยด์ และสารแอลคาลอยด์ ส่วนสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน พบสารฟลาโวนอยด์ ลักษณะของครีมย้อมผมจากสารสกัดเปลือกพะยอมมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนครีมย้อมผมจากสารสกัดเปลือกคูนมีสีน้ำตาลอ่อน มีค่า pH 6 และ 5 ตามลำดับจากการทดสอบประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน พบว่าสามารถปิดผมขาวได้เป็นเวลา 21 วัน

คำสำคัญ : ครีมย้อมผม สารสกัดหยาบ ต้นพะยอม ต้นคูน

Abstract

The objectives of the work were to study the chemical compound of *Shorea Roxburghii* G. Don bark and *Cassia Fistula* Linn bark of crude extract to make semi permanent hair dye cream as to cover the grey hair , 2) to determine the efficiency of hair dye cream from *Shorea Roxburghii* G. Don bark and *Cassia Fistula* Linn bark crude extract. The results showed that the crude extract of *Shorea Roxburghii* G. Don bark and *Cassia Fistula* Linn bark had the total Phenolic contents = 47.72 and 48.17 $\mu\text{g}/\text{mg}$ respectively. In addition, the total of the tannin contents were 68.10 and 67.27 $\mu\text{g}/\text{ml}$ respectively. The major Phytochemical compounds from *Shorea Roxburghii* G. Don bark were Flavanoid and Alkaloid. Moreover, the major Phytochemical compounds from *Cassia Fistula* Linn bark was flavanoid. Hair dye cream from *Shorea Roxburghii* G. Don bark crude extract had dark-brown color, whereas hair dye cream from *Cassia Fistula* Linn bark crude extract had light-brown color with slight smell. The pH of the crude extracts from *Shorea Roxburghii* G. Don bark and *Cassia Fistula* Linn bark were 6 and 5, respectively. The longest durable colored

length to cover the grey hair by using the cream from *Shorea Roxburghii* G.Don bark and *Cassia Fistula* Linn bark crude extract was 21 days.

Keywords : crude extract, *Shorea Roxburghii* G. Don, *Cassia Fistula* Linn, hairdye cream.

บทนำ

ปัจจุบันผมขาวหรือผมหงอกเกิดจากการที่ผมไม่มีเม็ดสีผมหรือเม็ดสีลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น และรากผมไม่ผลิตเอนไซม์ไทโรซิเนส (Tyrosinase) ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมและยับยั้งได้ จึงมีวิธีการแก้ไขผมหงอกหรือผมขาวหลายชนิด โดยใช้ผลิตภัณฑ์ครีมย้อมผมเปลี่ยนสีผมและยาย้อมผมที่ใช้ปกปิดผมขาว ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อผิวหนังและหนังศีรษะ ส่วนครีมย้อมผมที่ใช้สารสกัดจากธรรมชาติเป็นองค์ประกอบ เมื่อใช้แล้ว จะมีความปลอดภัยและทำให้ติดสีของผมขาวชนิดกึ่งถาวร โดยมีผู้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ย้อมผมจากพืชสมุนไพรไทย (สุนทวิทย์ คงตัน, 2551) ได้ศึกษาการพัฒนาตำรับสีย้อมผมถาวรจากพืชสมุนไพร โดยนำสมุนไพร 7 ชนิด ได้แก่ แก่นขนุน แก่นฝาง ครั่ง เทียนกิ่ง เปลือกมังคุด มะขามป้อม และขมิ้นชัน โดยนำมาสกัดด้วยเอทานอล ได้สีของสารสกัดหยาบที่มีสีน้ำตาลเข้มจากแก่นขนุนและมะขามป้อม ได้ศึกษาผลิตภัณฑ์ย้อมผมที่มีองค์ประกอบของสารกลุ่มแทนนิน ซึ่งสามารถทำให้ติดผมแบบกึ่งชั่วคราว จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่าสารสำคัญที่มีส่วนช่วยในการติดสีผม และสามารถพบได้ในตัวอย่างพืชจะเป็นสารกลุ่มแทนนิน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าตัวอย่างพืชในธรรมชาติที่มี สารกลุ่มแทนนินเป็นองค์ประกอบ พบว่าต้นพะยอมและต้นคุณมีสารกลุ่มแทนนิน ซึ่งจะพบได้ในส่วนเปลือกเนื่องจากมีรสฝาด (สมเกียรติ ชันอ่อน, 2552) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณมาสกัดเพื่อหาองค์ประกอบทางเคมีและนำสารสกัดหยาบที่ได้มาผสมกับครีมเบส เพื่อทำครีมย้อมผมแบบกึ่งถาวร และหาประสิทธิภาพของครีมย้อมผมที่ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ
2. เพื่อทำครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณที่มีผลต่อการติดสีเส้นผมของปอยผมขาว
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์และเครื่องมือ

1. เครื่องแก้วพื้นฐาน
2. กรวยแยกสาร
3. ข้อนตักสาร
4. ไมโครปิเปต
5. เครื่องเขย่าสาร
6. เครื่องชั่งวิเคราะห์
7. เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน
8. เครื่องยิว สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (UV-vis)

สารเคมี

1. กรดแกลลิก
2. กรดแทนนิก
3. โซเดียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต
4. โซเดียมคาร์บอเนต
5. สารละลายฟอร์ลีน
6. เอทานอล
7. เมทานอล
8. เอทิลอะซิเตต
9. อะซิโตน
10. เมทิลีนคลอไรด์
11. เฮกเซน

วิธีการ

การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืช ที่ใช้สีย้อมผมและข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ของพะยอมและคุณ

การวางแผนการทดลอง

ขั้นตอนนี้เป็น การนำข้อมูลและความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสำรวจข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการเตรียมการทดลองในส่วนต่างๆ เช่น การเตรียมพืชตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การเตรียมอุปกรณ์และสถานที่สำหรับทดลองเพื่อ ทำการสกัดสาร การทำให้

บริสุทธิ์ การหาปริมาณสารฟีนอลิกและแทนนินทั้งหมด การหาค่าประกอบของกลุ่มสารโดยวิธีการวิเคราะห์หากกลุ่มสารหลักด้วย TLC fingerprints และการทดสอบการติดสีผสมจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน เทียบกับสารมาตรฐาน

1.การสกัดสารออกฤทธิ์จากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน

ซึ่งเปลือกต้นพะยอมแห้งที่บดละเอียดหนัก 2,000 กรัม ห่อด้วยผ้าขาวบางแช่ลงในเอทานอล ปริมาตร 2,000 มิลลิลิตร ตั้งไว้ 1 สัปดาห์ นำไปกรองโดยใช้เครื่องกรองสุญญากาศ ระเหยตัวทำละลายออกโดยใช้เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน จะได้สารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอม เปลี่ยนจากเปลือกต้นพะยอมเป็นเปลือกต้นคูน โดยวิธีการทดลองเช่นเดียวกันก็จะได้สารสกัดหยาบเปลือกต้นคูน

2.การหาค่าประกอบทางเคมีของเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน

2.1 การหาปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมดและแทนนินทั้งหมด

เตรียมสารละลายมาตรฐานกรดแกลลิกและกรดแทนนิกเข้มข้น 100 ppm และ 100 ppm เจือจางจนมีความเข้มข้นเป็น 0, 20 , 40, 60 และ 80 ppm นำไปวัดค่าการดูดกลืนแสงด้วยเครื่อง UV-Vis ที่ความยาวคลื่น 748 นาโนเมตร หลังจากนั้นวิเคราะห์หาปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมดในสารสกัดเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน เทียบกับกราฟมาตรฐาน

2.2 การวิเคราะห์หากกลุ่มสารสำคัญด้วยเทคนิคTLCfingerprints

2.2.1 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มสเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ (steroids-terpens)

1) ซึ่งเปลือกต้นพะยอม 5 กรัม เติมหอกเซน 25 มิลลิลิตร เขย่า 30 นาที กรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้างกระดาษกรองด้วยเฮกเซน 5 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ไประเหยสุญญากาศแบบหมุน ที่อุณหภูมิ 40 - 50 องศาเซลเซียส

2) นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยคลอโรฟอร์ม 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง

3) นำสารละลายตัวอย่างและสารละลายมาตรฐาน spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงแท่งที่มี mobile phase คือ Ethyl acetate : Hexane (2:10) นำแผ่น TLC ไปพ่นด้วยน้ำยา วานิลิน-กรดซัลฟูริก ตรวจสอบแถบสารภายใต้รังสียูวี ความยาวคลื่น 254 นาโนเมตร

4) ทำซ้ำตั้งแต่ข้อ 1) - ข้อ 3) แต่เปลี่ยนจากเปลือกต้นพะยอมเป็นเปลือกต้นคูน

2.2.2 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มแอลคาลอยด์ (alkaloids)

1) ซึ่งสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมหนัก 5 กรัม เติมนอร์มอลกรดซัลฟูริก ปริมาตร 100 มิลลิลิตร เขย่า 20 นาทีแล้วกรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้างกระดาษกรองด้วย 0.1 นอร์มอลกรดซัลฟูริก ปริมาตร 10 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ทำให้เป็นด่าง โดยเติม 5% แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ จนได้ pH 8-9 สกัดด้วยคลอโรฟอร์ม 3 ครั้ง ปริมาตรแต่ละครั้ง 40 มิลลิลิตร นานเวลา 10 นาที ในกรวยแยกรวมสารสกัดในชั้นคลอโรฟอร์ม มากำจัดน้ำ ที่ปนอยู่โดยการกรองผ่านโซเดียม-ซัลเฟตแอนไฮดรัส บนกระดาษกรองเบอร์ 41 แล้วนำสารสกัดที่ได้ ไประเหยที่อุณหภูมิ 40 - 50 องศาเซลเซียส

2) นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยเมทานอล 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง

3) นำสารละลายตัวอย่าง และสารละลายมาตรฐาน(ควินินซัลเฟต) spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงในแท่ง ทำ TLC ที่มี mobile phase คือ Chloroform : Methanol : Water (30:7:1) นำแผ่น TLC พ่นด้วยน้ำยาตราเจนดอร์ฟ ตรวจสอบแถบสารภายใต้รังสียูวี ความยาวคลื่น 254 นาโนเมตร

4) ทำซ้ำตั้งแต่ข้อ 1) - ข้อ 3) แต่เปลี่ยนจากเปลือกต้นพะยอมเป็นเปลือกต้นคูน

2.3.3 การวิเคราะห์หาสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ (flavonoids)

1) ซึ่งผงเปลือกต้นพะยอม 10 กรัม เติมหอกเซน 40 มิลลิลิตร อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส นาน 5 นาที ปล่อยให้เย็นกรองผ่านกระดาษกรองเบอร์ 41 ซะล้าง กระดาษกรองด้วย เมทานอล 10 มิลลิลิตร นำสารสกัดที่ได้ไประเหยสุญญากาศแบบหมุน ที่อุณหภูมิ 40 - 50 องศาเซลเซียส

- 2) นำสารสกัดที่ได้ละลายด้วยเมทานอล 1 มิลลิลิตร ได้สารละลายตัวอย่าง
- 3) นำสารละลายตัวอย่างและสารละลายมาตรฐาน spot บนแผ่น TLC แล้วใส่ลงในถังค์เพื่อทำ TLC ที่มี mobile phase คือ Ethanol : Formic : Acetic acid : water (9:1.1:1.1:2.4) นำแผ่น TLC ตรวจสอบแถบสารภายใต้รังสียูวีความยาวคลื่น 254 nm
- 4) ทำซ้ำตั้งแต่ข้อ 1) – ข้อ 3) แต่เปลี่ยนจากเปลือกต้นพะยอมเป็นเปลือกต้นคูน

3.การทำครีมย้อมผม

- 3.1 นำวัตถุดิบน้ำมันและวัตถุดิบน้ำ มาผสมกันเป็นครีมเบส
- 3.2 นำสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูนที่ความเข้มข้นต่างๆลงในครีมเบส กวนให้เข้ากัน เป็นครีมย้อมผมแล้วทดสอบทางกายภาพและทางเคมีบางประการได้แก่ สี กลิ่น การแยกชั้น ค่า pH

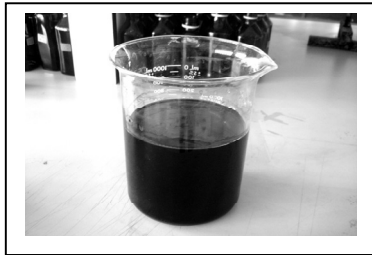
4.การศึกษาประสิทธิภาพของครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน

- 4.1 เตรียมปอยผมหอกสำหรับทดสอบการติดสี โดยใช้ปอยผมหอก ความยาว 3 นิ้ว หนัก 0.1 กรัม มัดยงให้แน่น
- 4.2 ชั่งครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมแต่ละความเข้มข้นอย่างละ 0.5 กรัม นำไปลูบให้ทั่วปอยผมขาว 3 ครั้ง (ลูบจากโคนผมสู่ปลายผม) เพื่อให้ครีมย้อมผมซึมลงสู่ปอยผมขาวได้มากขึ้น ทิ้งไว้ 60 นาที แล้วสระด้วยแชมพูสระผม สังเกตลักษณะสีของเส้นผมเมื่อผ่านการย้อมด้วยครีมย้อมผม ที่มีความเข้มข้นต่างๆ บันทึกผล
- 4.3 ทำซ้ำตั้งแต่ข้อ 4.1- ข้อ 4.2 แต่เปลี่ยนจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมเป็นสารสกัดหยาบเปลือกต้นคูนบันทึกผล
- 4.4 เลือกครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกคูนที่มีความเข้มข้น 64% ไปทดสอบการติดสีผม โดยสระด้วยแชมพูสระผม สัปดาห์ละ 3 ครั้ง เป็นเวลานาน 3 สัปดาห์ แล้วบันทึกผล

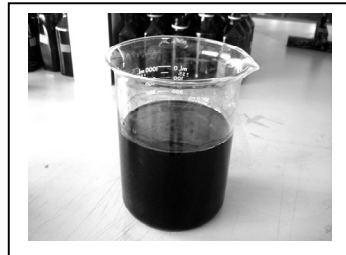
ผลการวิจัย

1.ผลการสกัดสารจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน

1.1 สารสกัดจากเปลือกต้นพะยอมที่หมักด้วยเอทานอล มีลักษณะเป็นสีน้ำตาลเข้ม รูปภาพ (ก) และสารสกัดจากเปลือกต้นคูนที่หมักด้วยเอทานอล มีลักษณะเป็นสีน้ำตาลอ่อน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 (ก) เปลือกต้นพะยอมที่หมักด้วยเอทานอล มีสีน้ำตาลเข้ม

(ข) เปลือกต้นคูนที่หมักด้วยเอทานอล มีสีน้ำตาลอ่อน

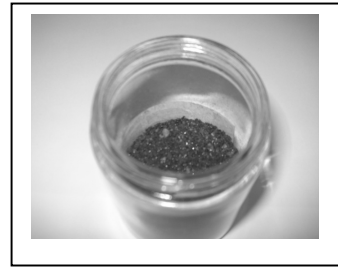
1.2 นำสารสกัดจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน ไปประเหยแห้งซึ่งมีปริมาณสารสกัดจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 % yield ของสารสกัดเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน			
ตัวอย่าง	น้ำหนักแห้ง (กรัม)	น้ำหนักสารสกัดแห้ง (กรัม)	% yield ของสารสกัดแห้ง/น้ำหนักแห้ง (กรัม)
เปลือกต้นพะยอม	2000	550	27.50
เปลือกต้นคูน	2000	350	17.50

จากตารางที่ 1 พบว่าสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมให้ร้อยละผลผลิต เท่ากับ 27.50 สารสกัดหยาบมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน ให้ร้อยละผลผลิต เท่ากับ 17.50 สารสกัดหยาบมีสีน้ำตาลอ่อน

ภาพที่ 2 (ก) สีน้ำตาลเข้มจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอม

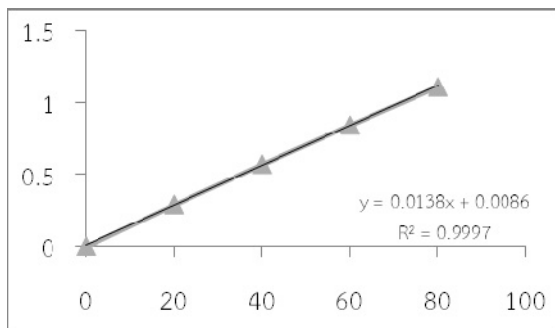

ภาพที่ 2 (ข) สีน้ำตาลอ่อนจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นคูน

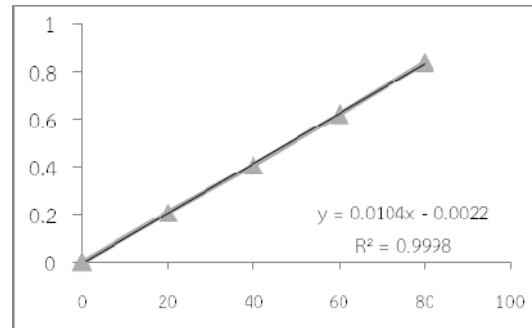
2.ผลการหาค่าประกอบทางเคมีของเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน

2.1 ผลการหาปริมาณสารฟีนอลิกทั้งหมดและแทนนินทั้งหมด

ผลการหาปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมเท่ากับ 47.73 ppm และสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน เท่ากับ 48.18 ppm ปริมาณแทนนินทั้งหมดของสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอม เท่ากับ 68.10 ppm และสารสกัดหยาบเปลือกต้นคูน เท่ากับ 67.28 ppm ดังภาพที่ 3

(ก)

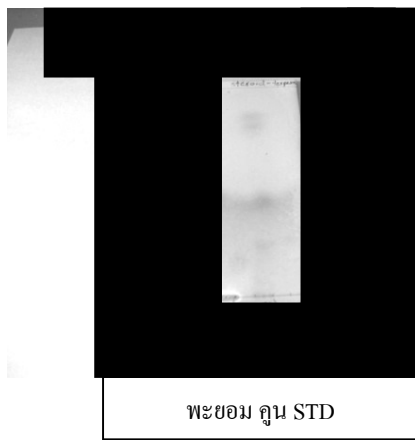

(ข)

ภาพที่ 3 กราฟมาตรฐานของ (ก) กรดแกลลิก (ข) กรดแทนนิก

2.2 ผลการวิเคราะห์หาสารสำคัญด้วย TLC fingerprints

การวิเคราะห์หาสารสำคัญด้วย TLC fingerprints พบว่า สารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม มีสารฟลาโวนอยด์และสารแอลคาลอยด์ และสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูนมีสารฟลาโวนอยด์ ดังภาพที่ 4

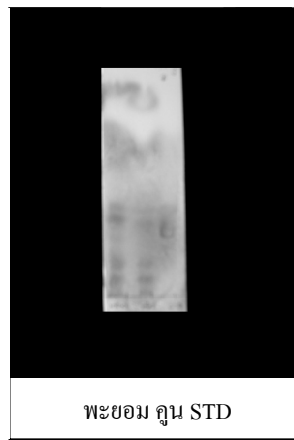
พะยอม คุณ STD

Steroid-terpenes vs Std.

Beta-Sitosterol

Toluene: Hexane: EA: Formic acid

20 : 10: 1: 1

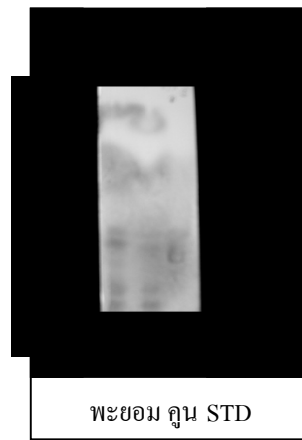
พะยอม คุณ STD

Alkaloid vs

Std. Quinine Sulfate

Chloroform: Methanol: water

30 : 7 : 1

พะยอม คุณ STD

Flavonoids vs Std. Rutin

EAC: Formic acid:

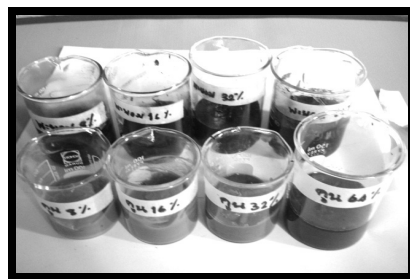
Acetic acid: water

100: 11: 11: 26

ภาพที่ 4 TLC fingerprints ของกลุ่มสารจำพวกสเตอรอยด์-เทอร์ปีนส์ แอลคาลอยด์ และฟลาโวนอยด์ ของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ

3. ผลการทำครีมขี้มผงและการทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางเคมีบางประการ

การทำครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ พบว่าครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมที่มีความเข้มข้น 64% ได้เนื้อครีมมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นคุณที่มีความเข้มข้น 64% ได้ เนื้อครีมมีสีน้ำตาลอ่อน ผลการทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางเคมีบางประการของครีมขี้มผงจากสารสกัด หยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ พบว่าเนื้อครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ มีลักษณะเป็นเนื้อเดียว ไม่แยกชั้น มีกลิ่นสารสกัดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรด-ด่างเฉลี่ยเท่ากับ 6 และ 5 ตามลำดับ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ลักษณะครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ

4. ผลการทดสอบประสิทธิภาพครีมขี้มผงจากสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคุณ

การทดสอบการติดสีของปอยผมขาวโดยนำครีมขี้มผงที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม ที่มีความเข้มข้น 64% และครีมขี้มผงที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคุณ ที่มีความเข้มข้น 64% ไปขี้มกับปอยผมขาว สังเกตการติดสีกับปอยผมขาว โดยขี้มครีมขี้มผงที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและครีมขี้มผงที่

มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูนกับปอยผมขาวซึ่งครีมอย่างละ 5 กรัมลูบด้วยแปรงย้อมผมแล้วนำไปอบด้วยไอน้ำ อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียสนาน 60 นาที สระด้วยแชมพูล้างออกด้วยน้ำเปล่า ทำซ้ำ 3 ครั้ง เช็ดปอยผมให้แห้ง หลังจากนั้นแล้ว สังเกต บันทึกรูปผล ประสิทธิภาพหลังจากการย้อมผมด้วยครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม และครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน ด้วยวิธีการสระผม สัปดาห์ละ 3 ครั้ง เป็นเวลานาน 3 สัปดาห์ ดังภาพที่ 6 และภาพที่ 7

ภาพที่ 6 ลักษณะสีของปอยผมขาวก่อนย้อมและหลังย้อมด้วยครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม

ภาพที่ 7 ลักษณะสีของปอยผมขาวก่อนย้อมและหลังย้อมด้วยครีมย้อมผมจากสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากผลการหาค่าประกอบทางเคมีของเปลือกต้นพะยอมและเปลือกต้นคูน พบว่าได้สารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมให้ร้อยละผลผลิต เท่ากับ 27.50 มีสีน้ำตาลเข้ม และได้สารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูนให้ร้อยละผลผลิตเท่ากับ 17.50 มีสีน้ำตาลอ่อน การหาปริมาณแทนนินทั้งหมดของสารสกัดหยาบเปลือกต้นพะยอม เท่ากับ 68.10 ppm และสารสกัดหยาบเปลือกต้นคูน เท่ากับ 67.28 ppm ผู้วิจัยจึงนำพืช ทั้ง 2 ตัวอย่าง ซึ่งมีปริมาณสารแทนนินใกล้เคียงกันมาทำครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมและครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นคูน พบว่าครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอมสามารถปิดปอยผมขาวได้ดีกว่า โดยครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมของสารสกัดหยาบจากเปลือกต้นพะยอม สามารถปิดปอยผมขาวได้สีน้ำตาลเข้ม ระยะเวลาที่ครีมย้อมผมสามารถติดสีปอยผมขาว ได้นานเป็นเวลา 21 วัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยของสมเกียรติ ชันอ่อน : 2552 กล่าวว่า สารสำคัญที่มีส่วนช่วยในการติดสีผมและสามารถพบได้ในตัวอย่างพืชจะเป็นสารกลุ่มแทนนิน พืชที่มีสารกลุ่มแทนนินเป็นองค์ประกอบ พบว่าพะยอมและคุณมีสารกลุ่มแทนนิน ซึ่งจะพบได้ในส่วนเปลือกต้นเนื่องจากมีรสฝาด ผู้วิจัยจึงนำพืชสมุนไพรทั้ง 2 ตัวอย่างในท้องถิ่นที่มีปริมาณแทนนินใกล้เคียงกัน เพราะมีสารแทนนินที่สามารถปิดผมขาวได้ ดังนั้นจึงเลือกครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมสารสกัดหายากจากเปลือกต้นพะยอมที่สามารถปิดปอยผมขาวเป็นสีน้ำตาลเข้ม ได้นานเป็นเวลา 21 วัน ที่มีศักยภาพทำครีมย้อมผมมาพัฒนาด้าน เจริญพาณิชย์ เนื่องจากครีมย้อมผมที่มีส่วนผสมของสารสกัดหายากที่ได้เป็นพืชสมุนไพรจากธรรมชาติ ซึ่งมีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อผิวหนังศีรษะของผู้ใช้

เอกสารอ้างอิง

- ปวีณา ว่องตระกูล. 2549. **เครื่องสำอางสำหรับผม (Herbal Dyes for Hair Cosmetics)**. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัชนก แซ่เซ่ง. 2553. **การพัฒนาสูตรตำรับครีมย้อมผมจากสมุนไพรไทย**. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2555. จาก <http://www.foxitsoftware.com> For evaluation oonly.
- สมเกียรติ ชันอ่อน, 2552. **วารสารงานวิจัยพืชสมุนไพรที่ให้สารแทนนิน** สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2556 จาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/2585/phenolic-compound>.
- สมนต์ทิพย์ คงตัน. 2551. **การพัฒนาตำรับสีย้อมผมจากพืชสมุนไพร(The development of Permanent hair colorants products prepaoration from Thai medicinal plant)**. งานวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุปรียา ยืนยงสวัสดิ์. 2554. **ยาย้อมผมจากธรรมชาติ**. ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์. คณะเภสัชศาสตร์: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรัญญาและจิรเดช มโนสร้อย. 2556. **เวชสำอาง cosmeceuticals**.กรุงเทพมหานคร : บริษัทโอเดียนส์โตร จำกัด.
- Boga. C. & Delpivo, C. **Investigation on the dyeing power of some organic natural compounds for a green approach to hair dyeing**. Available from สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2555. จาก <http://www.elsevier.com/locate/dyepig>. 2012,p 10-18.
- Boonsong,P.& Laohakunjit. N. **Natural pigments from six species of Thai plants extracted by water for hair dyeing product application**. 2012. p 93-106. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2555. จาก <http://www.deepdyve.com/.../natural-pigments-from-six-s>.
- Goebel.C. & Diepgen T.L. **Quantitative risk assessment for skin sensitisation:Consideration of a simplified approach for hair dye ingredients**. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2555. จาก <http://www.elsevier.com/locate/yrtph>. 2012, p 459-465.

การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทย Analysis of the Amount of Heavy Metal Contamination in Thai Traditional Medicines

ณพัฐอร บัวฉวน

หลักสูตรวิทยาศาสตรศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ปทุมธานี 13180

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปริมาณโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด คือ ทองแดง (Cu) สังกะสี (Zn) สารหนู (As) แคดเมียม (Cd) และตะกั่ว (Pb) ในยาแผนโบราณของไทย โดยใช้เทคนิค Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES) ทำการเก็บตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยทั้งหมดจำนวน 27 ตัวอย่าง แบ่งออกเป็นสามประเภท คือ ยาแผนโบราณของไทยชนิดน้ำ ยาแผนโบราณของไทยชนิดผง และ ยาแผนโบราณของไทยชนิดเม็ด ผลการวิเคราะห์พบว่า ในยาแผนโบราณของไทยชนิดน้ำ และชนิดเม็ด ปรากฏว่าไม่พบโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด แต่ในยาแผนโบราณของไทยชนิดผง พบโลหะหนักทองแดงเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-8.122 mg/kg โลหะหนักสังกะสีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-14.711 mg/kg โลหะหนักสารหนูเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-4.900 mg/kg โลหะหนักแคดเมียมและตะกั่วเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-0.300 mg/kg จากผลการทดลองนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขและมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกและตำรามาตรฐานยาแผนไทย พบว่าในตัวอย่างยาแผนโบราณนั้นมีปริมาณโลหะหนักไม่เกินปริมาณสูงสุดที่ยอมให้ปนเปื้อนได้ในอาหารหรือผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคขององค์การอนามัยโลก การศึกษาได้แสดงให้เห็นว่ายาแผนโบราณที่ทำการศึกษามีโลหะหนักตกค้างแต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ

คำสำคัญ : โลหะหนัก ยาแผนโบราณของไทย ตะกั่ว แคดเมียม สังกะสี

Abstract

The study was on the analysis of heavy metal contamination in Thai Traditional medicines in terms of the amount of heavy metal contaminants toxic to human body. The contaminants included 5 types, namely copper (Cu), zinc (Zn), Arsenic (As), cadmium (Cd), and lead (Pb) in Thai Traditional medicine. The analysis was performed by Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES) with the 27 samples of Traditional medicines randomly drawn. The Thai Traditional medicines were classified into three categories which were water, powder and tablet. It was done to estimate the heavy metal amount in 5 types, as follows: copper, zinc, arsenic, cadmium and lead, by using ICP-OES as a tool for the estimation. The results revealed that the traditional medicine in water and tablet types had no toxic heavy metals contamination. In contrast, the traditional medicines in powder type had been found containing copper at the 0-8.122 mg / kg, zinc at the 0-14.711 mg / kg, arsenic at the 0-4.900 mg / kg., and cadmium and lead at the 0-0.300 mg / kg. From the results compared with standard food contaminants, announced by the Ministry of public health, the standards of the World Health Organization, and the standard of Thai traditional medicine, the amount of toxic contaminants did not exceed the highest amount of the standards for edible food and it implied that the products were allowed for consumption. Although the study showed that Thai traditional medicines contained some heavy metals residual, it was at the low amount.

Keywords : Heavy Metal, Thai traditional drugs, lead, cadmium, zinc

บทนำ

ยาแผนโบราณของไทยเป็นยาที่มีราคาถูก วัตถุประสงค์ได้ภายในประเทศ สามารถที่จะผลิตได้เองในประเทศและที่สำคัญมีความเป็นพิษน้อยและขนาดของยาที่ใช้ในการรักษาจะมีช่วงกว้างที่ให้ความปลอดภัยมากกว่ายาแผนปัจจุบัน สามารถให้การรักษาความเจ็บป่วยที่อาการไม่หนักมาก ซึ่งเป็นอาการที่พบได้โดยทั่วไป การใช้ยาแผนโบราณที่ปลอดภัย ควรที่จะเลือกยาที่ได้ขึ้นทะเบียนยากับกระทรวงสาธารณสุขโดยสังเกตจากฉลากยาที่มีเลขทะเบียนและสถานที่ทำการผลิตไว้อย่างชัดเจน ประชาชนโดยทั่วไปนิยมที่จะใช้ยาแผนโบราณที่มีการผลิตขึ้นและมีการแจกจ่ายกันโดยที่มีได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากความเชื่อที่ว่าไม่เกิดอันตรายและหลังจากใช้ยาเหล่านี้แล้วอาการไม่สบายต่างๆ จะหายอย่างรวดเร็ว แต่มีได้ทราบถึงภัยอันตรายจากการรับประทานยาแผนโบราณเหล่านั้น โดยยาแผนโบราณเหล่านั้นอาจมีการผสมกับยาแผนปัจจุบันโดยที่คนไข้ที่ใช้ยาอาจไม่ทราบถึงตัวยาที่ได้รับเข้าไปอย่างแท้จริง ยาประเภทนี้กว่า 50 เปอร์เซ็นต์ มีการตรวจพบการปนเปื้อนของสาร เช่น ตะกั่ว แคดเมียม ทองแดง โครเมียม แมงกานีส สารหนู พรอท (กองควบคุมยา, 2547)

ตำรายาแผนโบราณของไทย อินเดีย และจีน ได้มีการนำพืชสมุนไพรหลายชนิดมาใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญ นอกจากนี้ในปัจจุบันยาแผนไทยได้แพร่หลายไปทั่วโลก ด้วยเหตุผลที่ทำให้เกิดอาการข้างเคียงต่ำ ใช้ง่าย และราคาถูก อย่างไรก็ตามพืชสมุนไพรเหล่านั้นอาจปนเปื้อนด้วยโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกาย ที่มาจากดิน น้ำ และอากาศ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกของพืชสมุนไพร นอกจากนี้พืชแต่ละชนิดยังมีความสามารถในการสะสมโลหะหนักหรือธาตุชนิดต่าง ๆ ได้แตกต่างกัน รวมทั้งในส่วนต่าง ๆ ของพืชยังมีการสะสมของโลหะหนักในปริมาณที่ต่างกันอีกด้วย

ในปัจจุบันพบว่า ยาแผนโบราณของไทยมีขายตามร้านขายยาทั่วไปและพบว่ามียอดการขายที่ค่อนข้างสูงกว่ายาแผนโบราณของไทยการใช้ยาแผนโบราณเหล่านี้มีความสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ การสนับสนุนให้มีการยอมรับยาแผนโบราณก็เป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของการนำเข้ายาจากต่างประเทศ ดังนั้น คุณภาพของยาแผนโบราณจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีประกาศกำหนดเกณฑ์เพื่อให้การขึ้นทะเบียนตำรับยาแผนโบราณได้มาตรฐานปลอดภัย โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาขึ้นทะเบียนตำรับยาโบราณด้านมาตรฐานการปนเปื้อนของโลหะคือ ยาแผนโบราณต้องไม่มีการปนเปื้อนของโลหะหนัก ซึ่งสาเหตุของโลหะหนักที่ปนเปื้อนนั้น เกิดจากการใช้สารเคมีต่าง ๆ ในการเพาะปลูกพืช เช่น ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง รวมถึงกระบวนการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา และการขนส่งที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ภาชนะหรืออุปกรณ์ รวมถึงเครื่องจักรในการผลิตยังอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการปนเปื้อนได้ โลหะหนักบางชนิดเป็นธาตุที่จำเป็นต่อมนุษย์ แต่ต้องการในปริมาณต่ำมาก ถ้าได้รับมากเกินไปอาจก่อให้เกิดพิษได้ โลหะหนักบางชนิดนอกจากจะไม่จำเป็นแล้วยังเป็นพิษต่อร่างกายได้ โดยมาตรฐานยาแผนโบราณต้องไม่มีการปนเปื้อนของโลหะหนัก เช่น สารหนู ไม่เกิน 4 ppm แคดเมียมไม่เกิน 0.3 ppm และตะกั่วไม่เกิน 10 ppm (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2546) รายงานการปนเปื้อนของโลหะหนักในยาแผนโบราณมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2545 พบว่ามีสารหนูปนเปื้อนในยาหอมเกินปริมาณที่กำหนด เนื่องจากมีการใช้กำมะถันแดงซึ่งเป็นสารหนูสีแดงมาใช้ผสมในผลิตภัณฑ์ ในปี พ.ศ.2547 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้เรียกเก็บยาแผนโบราณจากตลาด เนื่องจากมีสารหนูเกินกำหนดมาตรฐาน (กองควบคุมยา, 2547) การศึกษาการปนเปื้อนของโลหะหนักในยาแผนโบราณที่จำหน่ายในภาคเหนือ พบว่ามีตัวอย่างไม่เข้ามาตรฐานร้อยละ 34.5 (กันยรัตน์ และคณะ, 2546.) นอกจากนี้ได้มีรายงานการพบโลหะหนักที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น สารหนู ตะกั่ว และพรอท ในผลิตภัณฑ์สมุนไพรในไทย อินเดีย จีน เกาหลี และปากีสถาน รวมทั้งในประเทศเยอรมันและสหรัฐอเมริกา

จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ปริมาณโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทยที่มีขายในจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว ได้ทราบถึงปริมาณโลหะหนักที่ปนเปื้อนในยาแผนโบราณของไทย มีความตระหนักถึงอันตรายและหลีกเลี่ยงการใช้ยาแผนโบราณที่มีการปนเปื้อนของโลหะหนัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปริมาณโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด คือ ทองแดง (Cu) สังกะสี (Zn) สารหนู (As) แคดเมียม (Cd) และตะกั่ว (Pb) ในยาแผนโบราณของไทย โดยใช้เทคนิค ICP-OES

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์

สารละลายมาตรฐานทองแดง (AR grad) สารละลายมาตรฐานสังกะสี (AR grad) สารละลายมาตรฐานสารหนู (AR grad) สารละลายมาตรฐานแคดเมียม (AR grad) สารละลายมาตรฐาน (AR grad) สารละลายมาตรฐานตะกั่ว (AR grad) กรดไนตริกเข้มข้น (AR grad) และ กรดไฮโดรคลอริก (AR grad)

การเก็บตัวอย่าง

ทำการเก็บตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 9 ตัวอย่าง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 9 ตัวอย่าง และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 9 ตัวอย่าง รวมตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 27 ตัวอย่าง ทำการเก็บตัวอย่างแบบเจาะจง โดยยาแผนโบราณของไทยจะถูกแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ ยาแผนโบราณของไทยชนิดน้ำ จำนวน 9 ตัวอย่าง ได้แก่ ยาสตรี ยาดองเหล้า ยาป้ายลิ้น ชนิดละ 3 ตัวอย่าง ยาแผนโบราณของไทยชนิดผง จำนวน 9 ตัวอย่าง ได้แก่ ยาหอม ยานัตถุ ยาเป่าคอ ชนิดละ 3 ตัวอย่าง และยาแผนโบราณของไทยชนิดเม็ด จำนวน 9 ตัวอย่าง ได้แก่ ยากษัยเส้น ยาขมเม็ด ยาเขียวชนิดเม็ด ชนิดละ 3 ตัวอย่าง

การเตรียมตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยจะทำการวิเคราะห์หาปริมาณโลหะในตัวอย่างยาแผนโบราณของไทย โดยนำตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยมาทำการย่อยเพื่อเตรียมตัวอย่างแบบเปียก และใช้วิธีดัดแปลงจากวิธีที่พัฒนาโดย Chow et al. (1995) การเตรียมสารละลายตัวอย่างทำได้โดยชั่งสารตัวอย่างหากเป็นยาแผนโบราณที่เป็นยาเม็ด และยามผงจะชั่งตัวอย่างมา 3 กรัม และยาแผนโบราณของไทยที่เป็นยาน้ำจะปิเปตมาจำนวน 20 มิลลิลิตร ปิเปตสารละลายกรดไนตริก (HNO₃) เข้มข้น 30% ปริมาตรโดยปริมาตร ปริมาตร 20 มิลลิลิตร ใส่ในบีกเกอร์ขนาด 250 มิลลิลิตร ปิดบีกเกอร์ด้วย กระจกนาฬิกาทำการย่อยสารละลายด้วยความร้อนบนแผ่นให้ความร้อนเป็นเวลาประมาณ 30 นาที ทำการเติมสารละลาย กรดไนตริก (HNO₃) เข้มข้น 30% ปริมาตรโดยปริมาตร อีกครั้งด้วยปริมาตร 20 มิลลิลิตร ทำการย่อยสารละลายตัวอย่างต่อ 3 ชั่วโมง จนสารละลายตัวอย่างใสและมีปริมาตรสารละลายเหลือน้อยกว่า 10 มิลลิลิตร นำสารละลายจากการย่อยลงในขวดปริมาตรขนาด 10 มิลลิลิตร ปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นแบบปราศจากไอออน (Deionized water)

วิธีการวิเคราะห์โลหะหนักในตัวอย่างยาแผนโบราณ

เตรียมสารละลายมาตรฐานของทองแดง สังกะสี สารหนู แคดเมียม และตะกั่วที่ความเข้มข้น 0, 0.05, 0.1, 0.5, 1.0 และ 5.0 ppm โดยใช้น้ำกลั่นเป็นสารละลาย Blank ทำการวัดค่าการดูดกลืนคลื่นแสงของสารละลายมาตรฐาน และนำสารละลายตัวอย่างที่เตรียมที่ได้ไปวิเคราะห์โลหะหนักในตัวอย่างยาแผนโบราณด้วยเครื่อง Inductively Coupled Plasma-Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงความเข้มข้นโลหะหนักแต่ละชนิดในยาแผนโบราณของไทยในหน่วย mg/kg

ยาแผนโบราณของไทย	ความเข้มข้นโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทย				
	Cu mg/kg	Zn mg/kg	As mg/kg	Cd mg/kg	Pb mg/kg
ยาสตรี 1	ND	ND	ND	ND	ND
ยาสตรี 2	ND	ND	ND	ND	ND
ยาสตรี 3	ND	ND	ND	ND	ND
ยาดองเหล้า 1	ND	ND	ND	ND	ND

ยาตองเหล้า 2	ND	ND	ND	ND	ND
ยาตองเหล้า 3	ND	ND	ND	ND	ND
ยาป้ายลิ้น 1	ND	ND	ND	ND	ND
ยาป้ายลิ้น 2	ND	ND	ND	ND	ND
ยาป้ายลิ้น 3	ND	ND	ND	ND	ND
ยาหอม 1	8.122	8.478	4.900	0.300	0.667
ยาหอม 2	1.244	6.044	3.022	0.256	0.844
ยาหอม 3	ND	1.022	1.111	ND	0.711
ยานัตถุ์ 1	ND	ND	0.911	0.100	ND
ยานัตถุ์ 2	ND	2.022	1.467	0.100	ND
ยานัตถุ์ 3	ND	2.156	ND	0.044	ND
ยาเป่าคอ 1	ND	14.711	ND	ND	ND
ยาเป่าคอ 2	ND	11.400	ND	ND	ND
ยาเป่าคอ 3	ND	6.967	ND	ND	ND
ยากษัยเส้น 1	ND	ND	ND	ND	ND
ยากษัยเส้น 2	ND	ND	ND	ND	ND
ยากษัยเส้น 3	ND	ND	ND	ND	ND
ยาขมเม็ด 1	ND	ND	ND	ND	ND
ยาขมเม็ด 2	ND	ND	ND	ND	ND
ยาขมเม็ด 3	ND	ND	ND	ND	ND

หมายเหตุ ND หมายถึง ตรวจไม่พบ

จากตารางที่ 1 พบว่าเมื่อทำการวิเคราะห์หาความเข้มข้นของทองแดงด้วยเทคนิค ICP-OES ในตัวอย่างยาแผนโบราณของไทย จำนวน 27 ตัวอย่าง พบว่า ยาแผนโบราณของไทยประเภทยาหอมชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 พบที่ความเข้มข้น 8.122 mg/kg และ 1.244 mg/kg ตามลำดับ และพบความเข้มข้นของสังกะสี ในตัวอย่างยาแผนโบราณประเภทยาหอมชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ในความเข้มข้น 8.478 mg/kg 6.044 mg/kg และ 1.022 mg/kg ตามลำดับ ยาแผนโบราณของไทยประเภทยานัตถุ์ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่ความเข้มข้น 2.022 mg/kg และ 2.156 mg/kg ตามลำดับ และยาแผนโบราณของไทยประเภทยาเป่าคอชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่ความเข้มข้น 2.156 mg/kg 11.400 mg/kg และ 6.967 mg/kg ตามลำดับ พบความเข้มข้นของสารหนู ในตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยจำนวน 27 ตัวอย่าง พบว่า ยาแผนโบราณของไทยประเภทยาหอมชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่ความเข้มข้น 4.900 mg/kg 3.022 mg/kg และ 1.111 mg/kg ตามลำดับ ยาแผนโบราณของไทยประเภทยานัตถุ์ชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่ความเข้มข้น 0.911 mg/kg 1.467 mg/kg และ 1.433 mg/kg ตามลำดับ และพบความเข้มข้นของแคดเมียมในตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยประเภทยาหอมชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 ที่ความเข้มข้น 0.009 mg/kg และ 0.008 mg/kg ตามลำดับ ยาแผนโบราณของไทยประเภทยานัตถุ์ชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ในปริมาณ 0.003 mg/kg 0.003 mg/kg และ 0.001 mg/kg ตามลำดับ และพบความเข้มข้นของตะกั่ว ในตัวอย่างยาแผนโบราณของไทยจำนวน 27 ตัวอย่าง พบว่า ยาแผนโบราณของไทยประเภทยาหอมชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 ที่ความเข้มข้น 0.020 mg/kg 0.844 mg/kg และ 0.711 mg/kg ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปริมาณโลหะหนักในยาแผนโบราณของไทย โดยยาแผนโบราณของไทย จะถูกแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ ยาแผนโบราณของไทยชนิดน้ำ ได้แก่ ยาสตรี ยาตองเหล้า ยาป่ายลื่น ยาแผนโบราณของไทยชนิดผง ได้แก่ ยาหอม ยานัตถ์ ยาเปาคอ และยาแผนโบราณของไทยชนิดเม็ด ได้แก่ ยาขมิ้นชัน ยาขมิ้นเม็ด ยาเขียวชนิดเม็ด ได้ทำการศึกษากฎาพามาตรฐานของสารละลายมาตรฐานทองแดง สังกะสี สารหนู แคดเมียม และตะกั่ว ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.9996, 0.9998, 1, 1 และ 0.9996 ตามลำดับ

ผลของการวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด คือ ทองแดง สังกะสี สารหนู แคดเมียม และตะกั่ว โดยใช้เทคนิค ICP-OES ในยาแผนโบราณของไทยชนิดน้ำ และชนิดเม็ด ปรากฏว่าไม่พบโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด

จากผลการวิจัยได้ทราบถึงปริมาณโลหะหนักที่เป็นพิษต่อร่างกายจำนวน 5 ชนิด คือ ทองแดง สังกะสี สารหนู แคดเมียม และตะกั่ว โดยใช้เทคนิค ICP-OES ในยาแผนโบราณของไทยที่มีมากน้อยแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมตั้งแต่การปลูก รวมทั้งการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุพิษที่นำมาใช้ในการผลิต ภาชนะที่ใช้ในการผลิตทำให้ยาผลิตได้นั้นมีการปนเปื้อนของโลหะหนักได้ นอกจากนี้อาจเกิดจากการขาดความระมัดระวังในเรื่องของกระบวนการผลิตยาแผนโบราณของไทย ซึ่งจากการวิจัยพบว่าในยาแผนโบราณของไทย ชนิดผง มีการปนเปื้อนของโลหะหนักทองแดงเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-8.1222 mg/kg โลหะหนักสังกะสีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-14.711 mg/kg โลหะหนักสารหนูเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-4.900 mg/kg โลหะหนักแคดเมียมเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-0.300 mg/kg และโลหะหนักตะกั่วเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-0.300 mg/kg จากผลการทดลองนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขและมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกและตำรามาตรฐานยาแผนไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia) อนุญาตให้วัตถุพิษสมุนไพรที่มีการปนเปื้อนของตะกั่วได้ไม่เกิน 10 mg/kg แคดเมียมไม่เกิน 0.3 mg/kg และสารหนูไม่เกิน 4 mg/kg แต่สำหรับโลหะหนักตัวอื่น ๆ นั้น ในคู่มือแนวทางการผลิตวัตถุพิษสมุนไพร ซึ่งจัดทำโดยกองวิจัยและพัฒนาสมุนไพรวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวไว้ว่าขณะนี้ยังไม่มีมาตรฐานกำหนดปริมาณสารปนเปื้อนจำพวกโลหะหนักในสมุนไพรแต่ละชนิด ให้ใช้มาตรฐานในอาหารแทน หรือถือค่าความปลอดภัยของโลหะหนักตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก หรือตามหลักการแพทย์แผนปัจจุบันหรือแพทย์แผนโบราณ มาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 98 ตรวจพบสารปนเปื้อนประเภทโลหะหนักได้ไม่เกินข้อกำหนดดังต่อไปนี้ ดีบุก 250 mg/kg สังกะสี 100 mg/kg ทองแดง 20 mg/kg และปรอท 0.5 mg/kg สำหรับอาหารทะเล และไม่เกิน 0.02 mg/kg ซึ่งพบว่าในยาแผนโบราณของไทยชนิดผงประเภทยาหอมมีปริมาณโลหะหนักสารหนูเกินมาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ ชลสิทธิ์ และ คณะ. 2546. การปนเปื้อนของโลหะหนักในยาแผนโบราณ. วารสารสาธารณสุข. 12(2), 273-278.
- พัชรภรณ์ ภูไพบูลย์ และคณะ. 2553. การปนเปื้อนโลหะหนักในยาสมุนไพร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณทิพย์ ตียพันธ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งเป็นพิษ : แคดเมียม. ศูนย์ข้อมูลพิษวิทยา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_1_001c.asp?info_id=26. (2556, 12 กุมภาพันธ์).
- ละอองดาว บริสุทธิ์. 2547. การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในน้ำมันมรดา. วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุนน์ ดิฉิงวิภาต. 2545. การศึกษาการสกัดโลหะหนักในน้ำมันด้วยอนุพันธ์-4-เอรีน. วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมลธา หนูคาบแก้ว และคณะ. 2548. การประเมินปริมาณธาตุในตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศไทย. 31 st Congress on Science and Technology of Thailand. Suranaree University of Technology. 18-20 October 2005.

- สุชาติ ชินะจิตร์. 2549. **ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. พิษภัยใกล้ตัว : คอปเปอร์ซัลเฟต.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=1&ID=15>. (2556, 15 กุมภาพันธ์).
- P. Raman.,L.C. Patino and M.G. Nair. 2004. Evaluation of Metal and Microbial Contamination in Botanical Supplements. **J. Agric. Food Chem.**, 52 (26):,7822-7827
- P.Szefer,J.O. Nriagu. 2006. **Mineral component in foods.** CRC Press. USA.
- World Health Organization. 2007. **WHO guidelines for assessing quality of herbal medicines with reference to contaminants and residues.** p.24.
- Y. Yang, Y. Guangyu and Q. Lin. 2004. **Determination of Heavy Metal Ions in Chinese Herbal Medicine by Microwave Digestion and RP-HPLC with UV-Vis Detection.** *Microchim. Acta.*144: 297-302.

การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในหอยแครง Analysis of the Amount of Heavy Metals Contaminating in Cockles

ณพัชร บัวฉวน

หลักสูตรวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ปทุมธานี 13180

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในหอยแครง โดยทำการเก็บตัวอย่างจากร้านค้าบริเวณตลาดไท ที่นำมาจากปากแม่น้ำบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา รวม 36 ตัวอย่าง จากการวิเคราะห์ตะกั่ว แคดเมียม ปรอท และสังกะสี โดยใช้เทคนิค Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES) พบว่า ปริมาณการสะสมของโลหะหนักในหอยแครงจะแตกต่างกันไปตามชนิดของโลหะหนัก สังกะสีมีปริมาณการสะสมสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ แคดเมียม ปรอท และตะกั่ว โดยพบปริมาณเฉลี่ยของโลหะหนักดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 82.119, 0.351, 0.322 และ 0.215 $\mu\text{g/g}$ ตามลำดับ จากการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าปริมาณโลหะหนักในหอยแครงที่นำมาจากบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2529) อนุญาตให้มีได้ในอาหาร จึงยังไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสภาวะแวดล้อมทางทะเล และสุขภาพของผู้บริโภค

คำสำคัญ : โลหะหนัก หอยแครง ตะกั่ว แคดเมียม สังกะสี

Abstract

The study was to analyze the amount of heavy metals contaminating in cockles. The 36 sample of the cockles was selected from several shops in Talad Thai Market, in which the cockles were taken from the mouth of Bangpakong river in Chachoengsao. For the analysis of lead, cadmium, zinc using ICP-OES, the research found that the accumulation of heavy metals in the scallops varied according to the types of metal. Zinc had the highest accumulation, followed by Cadmium, Mercury and Lead with the amount of heavy metals ranging from 82.119, 0.351, 0.322 and 0.215 $\mu\text{g/g}$, respectively. The study also discovered that the amount of heavy metals found in cockles, which taken from the mouth of the river, was still within the standard amount set by the Ministry of Public Health of Thailand (2529) and it referred that the cockles were edible food, didn't cause any negative effects to the marine environment and consumers' health.

Keywords : Heavy Metal, Cockles, lead, cadmium, zinc

บทนำ

หอยทะเลเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการประมงของไทย กล่าวคือในปี 2548 ผลผลิตประเภทหอยทั้งหมดมีปริมาณ 371,000 ตัน คิดเป็นร้อยละ 9.01 และมีมูลค่า 2,050 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.45 ของปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำที่ผลิตได้ทั้งหมด (กรมประมง, 2550) หอยแครงนับว่าเป็นหอยทะเลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังเป็นสัตว์ที่มีคุณค่าสูงทั้งทางเศรษฐกิจและโภชนาการ แม้ว่าผลผลิตจะมีปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับผลผลิตหอยชนิดอื่น คือ ในปี 2548 มีปริมาณ 58,800 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.85 ของปริมาณผลผลิตหอยทั้งหมดแต่มูลค่าอยู่ในอันดับหนึ่งคือ 954.10 ล้านบาท หรือร้อยละ 46.55 ของมูลค่าสัตว์น้ำประเภทหอย

ตลาดไทจัดเป็นตลาดศูนย์กลางการค้าผลผลิตต่างๆ ทั้งพืช ผัก ผลไม้ อาหารสด และอาหารทะเล หอยแครงที่มีขายตามท้องตลาดไทส่วนใหญ่ นำมาจากบริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกง ทั้งนี้บริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกง มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาทางการเกษตร การปศุสัตว์และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเมือง ความต้องการใช้น้ำจึงเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันนี้ทั้งจากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้คุณภาพน้ำของแม่น้ำบางปะกงเสื่อมโทรมลง มีปริมาณออกซิเจนค่อนข้างต่ำ ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์และโคลิฟอร์มแบคทีเรียค่อนข้างสูง และที่สำคัญก็คือการปนเปื้อนของโลหะหนักซึ่งถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และทางการแพทย์ ทางอุตสาหกรรม เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้า อุปกรณ์ผลิตพลาสติก พีวีซี สี ถ่านไฟฉาย ทางด้านการเกษตรใช้เป็น ส่วนผสมของ ยาฆ่าแมลงและปุ๋ย ทางด้านการแพทย์ใช้เป็นส่วนผสมของยา อุปกรณ์ทางการแพทย์และเครื่องสำอาง โลหะหนักที่สะสมในสิ่งแวดล้อม เมื่อมีปริมาณสูงเกินไปเป็นสารพิษที่จัดอยู่ในประเภทที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากโลหะหนักเป็นสารที่คงตัว ไม่สามารถที่จะสลายตัวได้โดยกระบวนการธรรมชาติและบางส่วนตกตะกอนสะสมอยู่ในดิน นอกจากนี้โลหะหนักในน้ำยังสามารถสะสมในเนื้อเยื่อของสัตว์ทะเลที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ๆ ด้วยการสะสมดังกล่าวจะเพิ่มสูงขึ้นตามห่วงโซ่อาหาร และถ้ามีปริมาณความเข้มข้นสูงมากก็จะทำให้เกิดอันตรายต่อสัตว์ทะเลที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ตลอดจนผู้นำสัตว์ทะเลนั้น ๆ มาบริโภคอีกด้วย

เนื่องจากโลหะหนักมีฤทธิ์ตกค้างได้นาน ในบรรดาสัตว์น้ำนั้น หอยสองฝาสามารถใช้เป็นตัว บ่งชี้สภาวะแวดล้อมได้ดี เนื่องจากหอยเป็นสัตว์ที่อยู่กับที่ไม่สามารถว่ายน้ำได้อย่างปลา กินอาหาร โดยการกรองน้ำผ่านตัวหอยจึงมีโอกาสที่จะได้รับและสะสมโลหะหนักเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ระดับการตกค้างของสารมลพิษในตัวหอยนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของหอย แต่ขึ้นอยู่กับปริมาณที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวเคราะห์ปริมาณโลหะหนักในหอยแครงที่ซื้อจากตลาดไทที่มีการนำมาจากบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง และแม่น้ำบางปะกงก็เป็นแม่น้ำสายหลักของภาคตะวันออก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานบ่งชี้ถึงสภาพแวดล้อมและคุณภาพของหอยแครง และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเฝ้าระวังและดูแลคุณภาพน้ำของแม่น้ำบางปะกง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปริมาณโลหะหนักในหอยแครงโดยใช้เทคนิค Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์

สารละลายมาตรฐานตะกั่วทองแดง (AR grad) สารละลายมาตรฐานแคดเมียม (AR grad) สารละลายมาตรฐานสังกะสี (AR grad) สารละลายมาตรฐานปรอท (AR grad) กรดไนตริกเข้มข้น (AR grad) และ กรดซัลฟูริกเข้มข้น (AR grad)

การเก็บตัวอย่าง

ทำการเก็บตัวอย่างหอยแครงจากตลาดไท โดยเลือกร้านค้าที่มีการนำหอยแครงมาจากบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงเท่านั้น จำนวน 9 ร้าน ร้านละ 3 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 27 ตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์โลหะหนักในตัวอย่าง

การเตรียมตัวอย่าง

1. ทำการเก็บตัวอย่างหอยแครง นำมาแกะเปลือกหอยออกโดยใช้ปากคีบและช้อนพลาสติก
2. นำส่วนที่เป็นเนื้อและของเหลวภายในเนื้อเยื่อ เก็บใส่กล่องพลาสติก ปิดฝาปิดสนิท เก็บไว้ในตู้แช่แข็ง
3. นำตัวอย่างหอยแครงอบที่ 60 องศาเซลเซียส ประมาณ 24 ชั่วโมง ใส่ desiccators ทิ้งให้เย็น
4. แบ่งตัวอย่างหอยแครงที่อบแล้วมา 4 กรัม ใส่ปีเกอร์เติม conc. HNO₃ 5 มิลลิลิตร conc. H₂SO₄

10 มิลลิลิตร และ glass bead ย่อยบน hot plate ที่อุณหภูมิต่ำ ๆ (ทำใน hood) จนตัวอย่างใสและหมดควันทิ้งไว้ให้เย็น ถ่ายลงขวดปรับปริมาตร และปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นจนได้ 100 มิลลิลิตร เก็บใส่ขวด PE โดยแต่ละตัวอย่างทำซ้ำ 3 ซ้ำ และทำการวิเคราะห์โลหะด้วยเครื่อง Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

การเตรียม Standard solution

เตรียมสารละลายมาตรฐานของโลหะตะกั่ว แคดเมียม สังกะสีและปรอท ที่ความเข้มข้น 0, 0.05, 0.1, 0.5, 1.0, 5.0, 10.0 และ 25 ppm โดยใช้ น้ำกลั่นเป็นสารละลาย Blank ทำการวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายมาตรฐาน ของโลหะตะกั่ว แคดเมียม สังกะสีและปรอท ด้วยเครื่อง Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

การทำ Recovery

นำตัวอย่างหอยแครง 1 ตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ส่วน ๆ ละ 4 กรัมย่อยตามวิธีที่กล่าวมาแล้วตัวอย่าง 2 ส่วนทำการเติมสารละลายมาตรฐาน และตัวอย่าง 1 ส่วนไม่เติมสารละลายมาตรฐาน ทำการวิเคราะห์โลหะหนักด้วยเครื่อง Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

การทำ Precision

นำตัวอย่างหอยแครง 1 ตัวอย่างแบ่งเป็น 4 ส่วน ๆ ละ 4 กรัมย่อยตามวิธีที่กล่าวมา ทำการวิเคราะห์โลหะหนักด้วยเครื่อง Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความเข้มข้นของโลหะหนักแต่ละชนิดในตัวอย่างหอยแครงในหน่วย µg/g

ตัวอย่างหอยแครง	ความเข้มข้นของโลหะหนักในตัวอย่างหอยแครง			
	Pb	Cd	Zn	Hg
	µg/g	µg/g	µg/g	µg/g
ตัวอย่างหอยแครงที่ 1 จาก ร้าน 1	0.150	0.363	79.359	0.253
ตัวอย่างหอยแครงที่ 2 จาก ร้าน 1	0.200	0.375	75.312	0.254
ตัวอย่างหอยแครงที่ 3 จาก ร้าน 1	0.200	0.324	81.440	0.228
ตัวอย่างหอยแครงที่ 4 จาก ร้าน 2	0.188	0.300	92.586	0.300
ตัวอย่างหอยแครงที่ 5 จาก ร้าน 2	0.244	0.526	92.586	0.367
ตัวอย่างหอยแครงที่ 6 จาก ร้าน 2	0.286	0.426	79.309	0.337
ตัวอย่างหอยแครงที่ 7 จาก ร้าน 3	0.188	0.312	100.760	0.380
ตัวอย่างหอยแครงที่ 8 จาก ร้าน 3	0.125	0.300	99.846	0.265
ตัวอย่างหอยแครงที่ 9 จาก ร้าน 3	0.213	0.300	100.064	0.262
ตัวอย่างหอยแครงที่ 10 จาก ร้าน 4	0.162	0.272	49.894	0.429
ตัวอย่างหอยแครงที่ 11 จาก ร้าน 4	0.211	0.746	47.589	0.559
ตัวอย่างหอยแครงที่ 12 จาก ร้าน 4	0.213	0.263	47.244	0.503
ตัวอย่างหอยแครงที่ 13 จาก ร้าน 5	0.150	0.363	45.342	0.253
ตัวอย่างหอยแครงที่ 14 จาก ร้าน 5	0.162	0.272	49.894	0.429
ตัวอย่างหอยแครงที่ 15 จาก ร้าน 5	0.213	0.263	47.244	0.533
ตัวอย่างหอยแครงที่ 16 จาก ร้าน 6	0.244	0.526	92.586	0.367
ตัวอย่างหอยแครงที่ 17 จาก ร้าน 6	0.286	0.426	79.309	0.337
ตัวอย่างหอยแครงที่ 18 จาก ร้าน 6	0.188	0.312	100.76	0.383

ตัวอย่างหอยแครงที่ 19 จาก ร้าน 7	0.221	0.312	98.846	0.265
ตัวอย่างหอยแครงที่ 20 จาก ร้าน 7	0.213	0.302	100.164	0.262
ตัวอย่างหอยแครงที่ 21 จาก ร้าน 7	0.243	0.265	95.642	0.231
ตัวอย่างหอยแครงที่ 22 จาก ร้าน 8	0.212	0.358	94.731	0.337
ตัวอย่างหอยแครงที่ 23 จาก ร้าน 8	0.286	0.426	79.309	0.337
ตัวอย่างหอยแครงที่ 24 จาก ร้าน 8	0.288	0.315	98.842	0.380
ตัวอย่างหอยแครงที่ 25 จาก ร้าน 9	0.290	0.312	95.611	0.262
ตัวอย่างหอยแครงที่ 26 จาก ร้าน 9	0.188	0.300	91.987	0.221
ตัวอย่างหอยแครงที่ 27 จาก ร้าน 9	0.263	0.235	100.960	0.231

จากตารางที่ 1 พบว่าเมื่อทำการวิเคราะห์หาความเข้มข้นโลหะหนักด้วยเทคนิค Inductively Coupled Plasma-Optical Emission Spectrometry (ICP-OES) ในตัวอย่างหอยแครง จำนวน 27 ตัวอย่าง จากร้านค้า 9 ร้าน พบว่าตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 1 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.150-0.200 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.324-0.375 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 75.312-81.440 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.288-0.254 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 2 พบโลหะตะกั่วช่วงเข้มข้น 0.188-0.286 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงเข้มข้น 0.300-0.526 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงเข้มข้น 79.309-92.586 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงเข้มข้น 0.300-0.367 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 3 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.125-0.213 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.300-0.531 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 99.846-100.760 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.262-0.3680 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 4 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.162-0.213 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.263-0.746 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 47.244-49.894 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.429-0.559 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 5 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.150-0.213 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.263-0.363 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 47.244-45.342 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.253-0.533 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 6 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.188-0.286 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.312-0.526 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 79.309-100.760 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.337-0.383 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 7 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.213-0.243 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.265-0.312 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 95.642-100.164 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.231-0.265 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 8 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.212-0.288 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.315-0.426 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 79.309-98.842 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.337-0.380 $\mu\text{g/g}$

ตัวอย่างหอยแครงจากร้านที่ 9 พบโลหะตะกั่วช่วงความเข้มข้น 0.188-0.290 $\mu\text{g/g}$ โลหะแคดเมียมพบในช่วงความเข้มข้น 0.235-0.312 $\mu\text{g/g}$ โลหะสังกะสีพบในช่วงความเข้มข้น 91.987-100.960 $\mu\text{g/g}$ และโลหะปรอทพบในช่วงความเข้มข้น 0.221-0.231 $\mu\text{g/g}$

ตารางที่ 2 ค่าเปอร์เซ็นต์ Recovery ของโลหะหนักแต่ละชนิดในหอยแครง

โลหะ	ไม่เติมสารละลายมาตรฐาน	เติมสารละลายมาตรฐาน		Y - X	%Recovery
	ความเข้มข้น (X)	สารละลายมาตรฐาน	ความเข้มข้นที่วัดได้ (Y)		
Pb	0.165	1	1.131	1.131 - 0.165	96.6
Cd	3.89	1	4.85	4.85 - 3.89	96.0
Zn	16.31	1	17.281	17.281 - 16.31	97.1
Hg	0.145	1	1.1	1.1 - 0.145	95.5

ตารางที่ 3 ค่า Precision ของโลหะหนักแต่ละชนิดในตัวอย่างหอยแครง

โลหะ	ค่าที่วัดได้				x	Precision	
	1	2	3	4		S.D.	%
Pb	3.10	3.02	3.26	3.56	3.23	±0.239	5.98
Cd	0.11	0.11	0.11	0.12	0.11	±0.0045	0.11
Zn	15.22	15.26	15.39	16.00	15.47	±0.362	9.05
Hg	0.13	0.12	0.13	0.136	0.13	±0.004	0.10

สรุปและอภิปรายผล

ปริมาณการสะสมของโลหะหนักในตัวอย่างหอยแครงจะแตกต่างกันไปตามชนิดของโลหะหนัก โดยโลหะหนักทั้ง 4 ชนิดที่พบในตัวอย่างหอยแครงจะมีโลหะสังกะสีสะสมสูงสุด รองลงมา ได้แก่ แคดเมียม โปรทและตะกั่ว โดยพบปริมาณเฉลี่ยของโลหะหนักดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 82.119, 0.351, 0.322 และ 0.215 µg/g ตามลำดับ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า หอยแครงเป็นสัตว์ที่สามารถสะสมโลหะหนักไว้ในร่างกายได้ในปริมาณค่อนข้างสูง ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปในสัตว์จำพวกหอยจะมีปริมาณการสะสมค่อนข้างสูงกว่าสัตว์ทะเลชนิดอื่นๆ เนื่องจากหอยเป็นสัตว์ที่อาศัยติดอยู่กับที่และกินอาหารโดยการกรอง จึงสามารถกรองเอา สิ่งต่าง ๆ ที่แขวนลอยจากน้ำและที่สะสมในบริเวณรอบ ๆ ตัวของมันได้ ซึ่งหากมีสารพิษเจือปนอยู่ก็จะถูกสะสมอยู่ในตัวของหอยแครง ดังนั้นจึงนิยมใช้หอยเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงมลภาวะของแหล่งน้ำ ทั้งนี้แหล่งของโลหะทั้ง 4 ชนิด ที่พบอาจจะมาจากน้ำทิ้งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม สี บัดกรี แบตเตอรี่ ทางด้านการเกษตร เช่น ยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนในแหล่งน้ำและสะสมในพืชและสัตว์น้ำตามลำดับ โลหะสังกะสี มีปริมาณการสะสมสูงสุดที่สุด เป็นเพราะสังกะสีเป็นธาตุที่ใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาทางชีวเคมีของเอนไซม์บางชนิดในร่างกาย โดยเฉพาะเป็นธาตุที่จำเป็นต่อร่างกายของสัตว์จำพวกหอย กรณีของโปรทและแคดเมียมก็มีรายงานว่า เป็นโลหะหนักชนิดที่ไม่มีมีความจำเป็นต่อร่างกาย และร่างกายไม่สามารถ ควบคุมได้เหมือนสังกะสี จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเข้มข้นของโปรทและแคดเมียมใน น้ำทะเล และช่วงระยะเวลาที่สัตว์ทะเลนั้น ๆ อาศัยอยู่

การเปรียบเทียบปริมาณการสะสมของโลหะหนักในหอยแครง จากการศึกษาครั้งนี้กับมาตรฐานของโลหะหนักที่ยอมให้มีอยู่ในอาหาร ซึ่งกำหนดไว้แตกต่างกันในแต่ละสถานที่พบว่าปริมาณโลหะตะกั่ว สังกะสี และโปรทในหอยแครงบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงมีค่าไม่เกินเกณฑ์ มาตรฐานตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดไว้โดยกระทรวงสาธารณสุข ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2529) ส่วนปริมาณโลหะแคดเมียมในหอยแครงมีค่าไม่สูงกว่ามาตรฐานของโลหะหนักในอาหารที่กำหนดไว้ในบางแห่ง แต่การสะสมของโลหะหนักเหล่านี้มีผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล เช่น กระบวนการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำวัยอ่อนต่าง ๆ ทำให้จำนวนสัตว์น้ำวัยอ่อนลดลงอันจะมีผลทำให้สัตว์ทะเลที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจลดลง จึงควรมีการเฝ้าระวังการสะสมของโลหะหนักในบริเวณนี้

จากการวิเคราะห์ผลด้วยเทคนิค Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES) พบว่า Recovery ประมาณ 95.5-97.1 เปอร์เซ็นต์ และ Precision ประมาณ 9.05 เปอร์เซ็นต์เป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- พรรณทิพย์ ตียพันธ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งเป็นพิษ : แคดเมียม. ศูนย์ข้อมูลพิษวิทยา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_1_001c.asp?info_id=26. (2556, 12 กุมภาพันธ์).
- ละอองดาว บริสุทธิ์. 2547. การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในน้ำนมมารดา. วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุชน ดีจึงวิภาต. 2545. การศึกษาการสกัดโลหะหนักในน้ำนมด้วยอนุพันธ์-4- เอรีน. วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติา ชินะจิตร. 2549. ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. พิษภัยใกล้ตัว : คอปเปอร์ซัลเฟต. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=1&ID=15>. (2556, 15 กุมภาพันธ์).
- P. Raman.,L.C. Patino and M.G. Nair. 2004. Evaluation of Metal and Microbial Contamination in Botanical Supplements. *J. Agric. Food Chem.*, 52 (26);7822-7827
- P.Szefer,J.O. Nriagu. 2006. *Mineral component in foods*. CRC Press. USA.
- World Health Organization. 2007. *WHO guidelines for assessing quality of herbal medicines with reference to contaminants and residues*. p.24.
- Y. Yang, Y. Guanyu and Q. Lin. 2004. Determination of Heavy Metal Ions in Chinese Herbal Medicine by Microwave Digestion and RP-HPLC with UV-Vis Detection. *Microchim. Acta*.144: 297-302.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ของประชาชน ในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี

Influence Factors toward the Photovoltaic Electrical Use of People in Sattahip District, Chonburi Province

สาโรจน์ นพาลัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

20/453 หมู่ที่ 6 ตำบล พลุตาหลวง อำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี 20180 โทรศัพท์ 086 8437312

E-mail : spalai55@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความต้องการ การใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Photovoltaic Electrical) ของประชาชน ในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Photovoltaic Electrical) ในปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี จำนวน 151,009 คน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1) โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์สูงสุด คือ ด้านราคา รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านนโยบายส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

2) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ไม่ต่างกัน

คำสำคัญ : ความต้องการพลังงานไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ พลังงานทดแทน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

The aims of the self-study were to: 1) study the demand of photovoltaic electricity of the people in Sattahip, Chonburi, 2) study the various personal factors that had influence on photovoltaic electricity demand. The population of the study was the 151,009 people living in Sattahip district, Chonburi province, and 400 of them are picked as the sample of the study. The tool for collecting data was the questionnaire. The analytical statistics used in the study consisted of descriptive statistics which were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, as well as the inferential statistics which were t-test and one-way ANOVA. The major findings revealed that:

1) In the overall picture, the marketing mix had moderate level of influence on the photovoltaic electricity demand. Price was the primary factor that had the highest influence on photovoltaic electricity demand. The next aspect was product, followed by promotion, and place respectively.

2) When comparing factors that had influence on photovoltaic electricity demand of the people in Sattahip district, Chonburi province, upon various personal factors, the research found that people with differences in age, education level, occupation, and income per month had different demands on photovoltaic electricity use. The result was statistically significant at the 0.05 level. On the other hand, people with difference in gender did not have different demand on photovoltaic electricity use.

Keywords : Photovoltaic electricity demand , Alternative Energy , Marketing mix

บทนำ

ปัจจุบันพลังงานไฟฟ้า ถือเป็นสาธารณูปโภคที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการดำเนินชีวิต ของประชาชนทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านแสงสว่าง การสื่อสาร การคมนาคม ฯ พลังงานไฟฟ้าเป็นปัจจัยที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจ มีการพัฒนาขับเคลื่อนไปข้างหน้า จึงมีความสำคัญทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ยิ่งมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากเท่าใด ก็ย่อมมีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าขับเคลื่อนมากเท่านั้น ซึ่งศักยภาพในการผลิตไฟฟ้าของแต่ละประเทศ อาจไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ การมีพลังงานไฟฟ้าไว้ใช้อย่างไม่ขาดแคลนนั่น ถือได้ว่าเป็นหลักประกันความมั่นคงอีกอย่างหนึ่งของประเทศด้วย ปัจจุบันพลังงานไฟฟ้า และพลังงานประเภทอื่นๆ ที่เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ได้เป็นสินค้าที่มีความเป็นสากล มีการซื้อขายกันอย่างกว้างขวางในโลกใบนี้ ซึ่งทุกรัฐบาลของประเทศจะต้องมีการวางแผนจัดทำให้เพียงพอ ต่อความต้องการของประชาชนและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในนั้น

แสงอาทิตย์เป็นพลังงานรูปแบบหนึ่ง ที่อยู่ในธรรมชาติ เป็นพลังงานสะอาดปราศจากมลพิษ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แสงอาทิตย์จึงถูกนำมาพัฒนาเป็นพลังงานทดแทนเพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งประเทศไทยได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่บริเวณเส้นศูนย์สูตร ทำให้มีรังสีแสงอาทิตย์เข้มข้นมากพอที่จะใช้ผลิตไฟฟ้าได้ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์เปลี่ยนรูปเป็นพลังงานไฟฟ้าโดยผ่านเซลล์แสงอาทิตย์ ซึ่งได้แก่ ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ สามารถแบ่งออกได้ 3 ระบบ คือ ระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์แบบอิสระ (PV Stand alone system), ระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์แบบต่อกับระบบจำหน่าย (PV Grid connected system) และระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์แบบผสมผสาน (PV Hybrid system) ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เป็นการเปลี่ยนพลังงานแสงจากดวงอาทิตย์ให้เป็นไฟฟ้า กระแสตรงขึ้นตอนเดียว โดยไฟฟ้าง่ายสามารถใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกับไฟฟ้าจากแหล่งผลิตอื่นๆ ซึ่งสามารถใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้ากระแสตรงได้โดยตรง และใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้ากระแสสลับ โดยผ่านเครื่องแปลงเป็นกระแสสลับ ที่เรียกว่าอินเวอร์เตอร์ (INVERTER) นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็ไฟฟ้าพลังงานทดแทนอย่างอื่นๆ อาทิ พลังงานความร้อน พลังงานลม พลังงานคลื่นในมหาสมุทร ก็ล้วนมีแสงจากดวงอาทิตย์เป็นพลังงานต้นทางทั้งสิ้น

อำเภอสัตหีบ เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ห่างจากตัวเมืองชลบุรี 85 กิโลเมตร ความสำคัญของสัตหีบ คือ เป็นเมืองแห่งฐานทัพเรือและเป็นฐานทัพเรือที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แบ่งการปกครองเป็น 5 ตำบล มีประชากรทั้งสิ้น 151,009 คน (ณ 31 ธ.ค.54) ระบบไฟฟ้าในอำเภอสัตหีบ ได้รับการบริการจากกองทัพเรือ (โดยกิจการไฟฟ้าสวัสดิการสัตหีบ) ซึ่งได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย โดยได้ซื้อกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มาให้บริการแก่หน่วยราชการและประชาชนในเขตอำเภอสัตหีบ ซึ่งได้รับสัมปทานครั้งหลังสุด 25 ปี มีอายุสัมปทานถึง 6 มิถุนายน 2568 โดยมีเงื่อนไขว่า กองทัพเรือ จะต้องสร้างโรงผลิตไฟฟ้าเอง โดยจ่ายให้แก่หน่วยงานราชการ และประชาชนในเขตสัมปทานให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้ เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ

จากการสำรวจความเข้มรังสีแสงอาทิตย์รายวันเฉลี่ยต่อเดือนในปี 2553 ของจังหวัดชลบุรี โดยกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลัง พบว่ามีความเข้มรังสีแสงอาทิตย์ ที่สามารถใช้ในการผลิตไฟฟ้าได้ ดังนั้น เพื่อให้มีการพัฒนาด้านพลังงานทดแทน เป็นพลังงานทางเลือกที่สะอาด ปราศจากมลพิษ ไว้ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า และเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดความไม่มั่นคงของเชื้อเพลิงฟอสซิล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ ของประชาชนในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน นำไปใช้วางแผน สนับสนุน และให้บริการประชาชนได้มีไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ไว้ใช้งาน ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ และยังเป็นกระบวนการผลิตพลังงานไฟฟ้า ที่สะอาด เป็นที่ยอมรับในระดับสากล หรือด้านสังคมคาร์บอนต่ำ (Low-Carbon Society)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Photovoltaic Electrical) ของประชาชนในอำเภอ สัตหีบ จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Photovoltaic Electrical) ของประชาชน ในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตอำเภอ สัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประมาณ 151,009 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน คำนวณจากวิธีการของ ทาโร ยามาเน่ (TARO YAMANE) ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การศึกษาถึงความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของ ประชาชนในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ และแบบสอบถามส่วนที่ 2 ได้หาค่า ความเที่ยง ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.957 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ ตามปัจจัยส่วนบุคคลด้วยการทดสอบที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิด เป็นร้อยละ 60.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 มีการศึกษาในระดับน้อยกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.5 ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 40.0 และมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.0

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดในช่วงเวลาเย็น-กลางคืน (18.01 - 24.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 52.8 และใช้ไฟฟ้าต่อเดือนน้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.5

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์สูงสุด ด้านราคา รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านนโยบายส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนใน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้า เซลล์แสงอาทิตย์ (PV)	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	3.30	1.00	ปานกลาง
ด้านราคา	3.62	1.14	มาก
ด้านสถานที่จัดจำหน่าย	3.24	1.24	ปานกลาง
ด้านนโยบายส่งเสริมการขาย	3.25	1.20	ปานกลาง
รวม	3.35	0.89	ปานกลาง

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ที่แตกต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ไม่ต่างกัน แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการสรุปผลการเปรียบเทียบความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนในอำเภอเสตืบ จังหวัดชลบุรี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig.	ผลการทดสอบ		หมายเหตุ
		แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	
1. เพศ	0.848		✓	ไม่สอดคล้อง
2. อายุ	0.004*	✓		สอดคล้อง
3. ระดับการศึกษา	0.002*	✓		สอดคล้อง
4. อาชีพ	0.000*	✓		สอดคล้อง
5. รายได้ต่อเดือน	0.000*	✓		สอดคล้อง

สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างเมื่อจำแนกตามเพศใช้สถิติ t-Test ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างเมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติ F-Test หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับสอดคล้อง หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้คือ ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ที่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องคือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ของประชาชนในอำเภอเสตืบ จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) เพราะยังเป็นสิ่งใหม่ที่ประชาชนเห็นว่าเข้าถึงยาก อีกทั้งความคุ้นเคยกับความสะดวกอย่างไม่มีขีดจำกัดของระบบไฟฟ้าปกติ ความตื่นตัวและสำนึกในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมยังมีอย่างจำกัด นับเป็นเรื่องใหญ่ที่เป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทยในฐานะผู้บริโภคพลังงานโดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า ที่ต้องรับรู้ว่าการผลิตไฟฟ้าในระบบปกติทั่วไปที่ใช้เชื้อเพลิงจากกลุ่มฟอสซิล คือ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน ล้วนสร้างก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นก๊าซเรือนกระจกที่จะทำให้โลกร้อนขึ้นๆ ทางที่จะช่วยโลกและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมคือการลดการใช้พลังงาน ลดการใช้ไฟฟ้าหรือหลีกเลี่ยงการใช้ไฟฟ้าในระบบปกติแล้วหันมาใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนที่สะอาดให้มากขึ้น ทำให้ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเพศชาย หรือเพศหญิงต่างมีความต้องการใช้ไฟฟ้าเหมือนกัน ระดับความต้องการจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน ระดับความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากว่าตัวแปรดังกล่าว เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดค่านิยมที่แตกต่างกัน ผู้มีการศึกษามีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูง และมีรายได้สูง อาจจะมีอำนาจในการตัดสินใจซื้อแผงเซลล์แสงอาทิตย์ได้สูงกว่า ส่วนผู้ที่มีข้อจำกัดทางอาชีพและรายได้ ต้องการเพียงให้ได้ใช้กระแสไฟฟ้าเพื่อการดำรงชีวิตเท่านั้น ซึ่งความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) (อนิซวัง แก้วจางค์, 2552 หน้า 66-68) ที่กล่าวว่าความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นต่ำสุดของมนุษย์ ความต้องการนี้ถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ซึ่งจะขาดไม่ได้เป็นความต้องการทางด้านปัจจัย 4 ได้แก่ ความต้องการอาหารให้อิ่มท้อง ต้องการเครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกัน ความร้อน หนาว ยารักษาโรคร้ายไข้เจ็บ รวมทั้งที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อน หนาว และสัตว์ร้าย เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน จึงมีความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มีมนุษย์ทุกคนต้องการ บรรลุให้ได้ก่อน เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐานแล้วมนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นไปอีก และความต้องการดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์ต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภค ในเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค (Influencing buyer behavior) ที่กล่าวไว้ว่า ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) การตัดสินใจของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคลทางด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพ รูปแบบการดำรงชีวิต และแนวคิดส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา (Psychological factors) การเลือกซื้อสินค้า ของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางด้านจิตวิทยาซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายในตัวผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อและการใช้สินค้า ประกอบไปด้วย และ 3) ปัจจัยภายนอก (External factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ (พิบูล ธิปะปาล, 2545 หน้า 153) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ รอดริเกษ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการของประชาชนต่อการให้ บริการของกองประปา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของกอง การประปาเทศบาลเมือง จังหวัด อุตรดิตถ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรจะมีกรอธิบายอายุการใช้งานของเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชนผู้ที่สนใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนชัดเจน ไม่คลุมเครือถึงคุณประโยชน์ที่ผู้บริโภคพึงได้รับ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการซื้อ
2. ด้านราคา ผู้ผลิตและผู้ประกอบการควรจะทำกรชี้แจงในเรื่องของราคาแผงเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) คู่มาเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้าในอนาคต ให้กับประชาชนผู้ที่สนใจได้รับทราบ อาจจะนำเสนอในส่วนของโบรชัวร์ ใบปลิว หรือเสียงตามสายต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสได้เปรียบเทียบราคาค่าไฟฟ้าและได้คำนวณความคุ้มค่าที่จะได้รับจากการใช้ไฟฟ้าแผงเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) มากยิ่งขึ้น ถือเป็นตัวช่วยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจได้อย่างดี
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้จัดจำหน่ายแผงเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ควรจะสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค ในส่วนของมาตรฐานการติดตั้งที่ผู้จัดจำหน่ายได้รับ และควรจะมีการอบรมพนักงาน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้สามารถให้คำแนะนำ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ให้กับผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน
4. ด้านนโยบายส่งเสริมการขาย ภาครัฐควรจะมีนโยบายสนับสนุนช่วยเหลือในการติดตั้งและการใช้งานไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อย่างเป็นทางการ อาจจะมีการช่วยเหลือในส่วนของการสนับสนุนค่าใช้จ่ายไปที่การติดตั้งการสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะยาว การสนับสนุนโดยการลดหย่อนภาษีให้ผู้ติดตั้ง เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้กับประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาสได้ใช้ไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- พิบูล ธิปะปาล. 2545. **หลักการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- วรลักษณ์ รอดริเกษ. 2551. **ความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการของกองประปา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อนิชาวีง แก้วจางง. 2552. **หลักการจัดการ**. สงขลา: นำศิศิลป์โฆษณา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Needs of Using Solar Rooftop System to Produce Electricity of People in Bangkhen District , Bangkok

วรนันท์ ชชนะมา

86/132 ซอยรามอินทรา 13 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

E-mail : as_ait@msn.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 189,737 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชน ในอำเภอบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย สถิติไคส์ แสควร์ (Chi-Square Test) ผลการศึกษาพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อน และความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อน ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.3 และ ร้อยละ 58.8 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลต่อความต้องการสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคาและด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) พบว่า ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะติดตั้งระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) เกินร้อยละ 50 ส่วนในอนาคตหากรัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการสูงขึ้นประมาณร้อยละ 20 และในอนาคตหากหากราคาไม่แพงเกินไป ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการสูงขึ้นร้อยละ 30

4. ข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) แตกต่างกัน ส่วนอาชีพ นั้นไม่พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโลกร้อน และความรู้ความเข้าใจเรื่อง ระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายนั้น มีผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop)

คำสำคัญ : ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งบนหลังคา (Solar Rooftop)

Abstract

The research objectives were to study factors that influenced need of using solar roof in Bangkok district, Bangkok, and to study needs of using solar roof in Bangkok district, Bangkok. The population was 189,737 people in Bangkok district. The sample was 400 people in Bangkok, Bangkok. Collecting data tool was questionnaire. Analyze data was conducted by using descriptive Statistics consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation and Inferential Statistics consisted of Chi-square. The results of studying were as follows:

1. Most population had knowledge at medium level (69.3% and 58.8% in order) about global warming and solar roof system.
2. Analysis the marketing element affected need of solar roof system at high level. Considering on each aspect, it was found that the highest level that affected the need was promotion, followed by position, price, and product.
3. Analysis result revealed that people nowadays needed to install solar roof system at the level over 50 percent. In the future, if government gave full support, the desire would be increased about 20 percent and if the price was not too high, the desire would be increased about 30 percent.
4. Different personnel information, such as gender, age, level of education and income affected the need of using solar roof but for the occupation didn't related to the need, considered at 0.05 of level of significance.
5. Different understanding about global warming and solar roof system made different needs of using solar roof system at 0.05 level of significance.
6. Marketing element such as price, promotion affected needs of using solar roof system 0.05 level of significance. Product and place didn't show the effects to need of using solar roof system.

Keywords : Solar Rooftop System, to Produce Electricity

บทนำ

การใช้พลังงานในประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งพาจากเชื้อเพลิงประเภทฟอสซิล เป็นหลักไม่ว่าจะเป็นน้ำมันหรือก๊าซธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในภาคขนส่ง รวมไปถึงภาคการอุตสาหกรรม รูปแบบการใช้พลังงานแบ่งได้เป็นสองส่วนคือ พลังงานไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิง การผลิตไฟฟ้าของไทยที่ผ่านมาใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลัก การผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยยังใช้ถ่านหินและพลังงานน้ำเป็นสัดส่วนที่น้อย เมื่อเทียบกับก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้ไทยยังต้องซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้าจากประเทศลาว ในภาพรวมแล้วความสามารถในการผลิตกระแสไฟฟ้าของไทยยังเพียงพอต่อการใช้งานภายในประเทศอยู่ แต่อัตราการใช้พลังงานเชื้อเพลิงของไทยไม่เคยลดลงเลย และเมื่อไทยต้องนำเข้าพลังงานเชื้อเพลิงจากภายนอก พอมีปัญหาราคาพลังงานในตลาดโลกสูงขึ้น ประเทศไทยก็จะพบความยากลำบากทางเศรษฐกิจเสมอมา และในเวลานี้ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นเกิดจากการผลิตน้ำมันของโลกได้เลยจุดสูงสุด ของการผลิตทั้งโลกไปแล้ว นั่นหมายความว่า การผลิตในอนาคตจะสามารถผลิตได้น้อยลง และพลังงานจะน้อยลงไปเรื่อยๆ และหมดไปในที่สุด ผลของการศึกษาจากนักวิชาการ เผยว่าในอีก 90 ปีข้างหน้า น้ำมันจะหมดไปจากโลก และ อีก 20 ปี ก๊าซธรรมชาติจะหมดไปจากอ่าวไทย ซึ่งในอนาคตต่ออัตราจำนวนของประชากรจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในทางกลับกันพลังงานเหล่านี้กำลังจะหมดไปอย่างรวดเร็วและอย่างถาวร

พลังงานแสงอาทิตย์ เป็นพลังงานทดแทนประเภทหมุนเวียนที่ใช้แล้วเกิดขึ้นใหม่ได้ไม่สิ้นสุด เป็นพลังงานสะอาดปราศจากมลพิษ และเป็นพลังงานที่มีศักยภาพสูง ในการใช้พลังงานแสงอาทิตย์สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตความร้อน ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศ

ที่ตั้งอยู่ในเขตใกล้เส้นศูนย์สูตร หรือเส้นแบ่งครึ่งโลก จึงได้รับพลังงานแสงอาทิตย์ค่อนข้างสูง หากเราสามารถนำพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ส่องลงมาบนพื้นที่ของประเทศไทยเพียงหนึ่งในร้อยส่วนของพื้นที่ทั้งหมด เราจะได้รับพลังงานเทียบเท่าการใช้ น้ำมันดิบประมาณ 7,000,000 ตันต่อปี โดยการที่นำพลังงานแสงอาทิตย์ มาผลิตให้เป็นพลังงานไฟฟ้า จะต้องอาศัยระบบ เซลล์แสงอาทิตย์ ซึ่งระบบเซลล์แสงอาทิตย์ จำแนกได้เป็น 3 ระบบ คือ 1. เซลล์แสงอาทิตย์แบบอิสระ (PV Stand Alone System) 2. เซลล์แสงอาทิตย์แบบต่อกับระบบจำหน่าย (PV Grid Connected System) และ 3. เซลล์แสงอาทิตย์แบบผสมผสาน (PV Hybrid System) ซึ่งทั้ง 3 ระบบนี้สามารถต่อตรงกับเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เลย โดยผ่านอุปกรณ์ ที่เรียกว่า อินเวอร์เตอร์ (Inverter) ที่ช่วยในการแปลงไฟฟ้ากระแสตรง (DC) เปลี่ยนเป็น ไฟฟ้ากระแสสลับ (AC) ในการทำระบบผลิตไฟฟ้าโดยอาศัยแสงแดด หรือ โซลาร์เซลล์ ในปัจจุบัน มีทั้งระบบผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ หรือ โซลาร์ฟาร์ม (Solar Farm) เป็นการติดตั้งระบบเซลล์แสงอาทิตย์บนพื้นดินเป็นจำนวนมาก ใช้พื้นที่เยอะ เพื่อผลิตไฟฟ้าแล้วขายให้กับการไฟฟ้า เรียกได้ว่าเป็นไฟฟ้า ชนิดหนึ่งก็ได้ ยังมีระบบผลิตไฟฟ้าโซลาร์เซลล์บนหลังคา (Solar Rooftop) ที่ใช้ผลิตไฟฟ้าให้กับบ้านหรืออาคารต่างๆ และระบบผลิตไฟฟ้าโซลาร์เซลล์น้ำร้อน (Solar Heater) ที่มีลักษณะคล้ายกับ Solar Rooftop แต่ใช้ผลิตน้ำร้อนแทนไฟฟ้า

ในเขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นเขตชุมชนเมือง ที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น มีอัตราการใช้พลังงานเป็นจำนวนมาก จากสถานการณ์ปัญหาวิกฤตพลังงานที่กำลังเกิดขึ้น ณ ปัจจุบัน การใช้พลังงานทดแทนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรในเขตชุมชนเมืองตระหนักถึงปัญหา และช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตพลังงาน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะต้องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะใช้ระบบผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์แบบติดบนหลังคา และเพื่อที่จะนำผลการศึกษามาใช้สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเลือกใช้พลังงานทดแทนมากยิ่งขึ้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์วิกฤตพลังงานในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดบนหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดบนหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประชากรประมาณ 189,737 คน การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973:15 อ้างอิงใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2545, หน้า 107-108) เพื่อกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 มีสูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

สูตรในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ N = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ และ N = จำนวนประชากรทั้งหมด

จำนวนผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด 2 แฉงเป็นจำนวน 189,737 คน เมื่อนำมาแทนค่าในสูตรดังกล่าวเพื่อหาจำนวนตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{189,737}{1 + 189,737(0.05)^2}$$

$$n = 399.1585$$

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane จะได้จำนวนเท่ากับ 399 ซึ่งหมายถึง ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลไม่น้อยกว่า 399 ตัวอย่างจึงสามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมายในเขตบางเขน แต่เพื่อการกระจายของข้อมูล และความสะดวกในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง โดยดำเนินการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องภาวะโลกร้อน และเรื่องของระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทางส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) และ 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) และแบบสอบถามส่วนที่ 3 มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.946 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.0 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.0 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.8 การศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.3 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.8 สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ไฟฟ้ามกที่สุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เย็น-กลางคืน (18.01-24.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 58.0 และค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่คือ น้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.0

1.2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อน ความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell)

ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อนในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.3 ส่วน ความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่ามีความรู้ความเข้าใจ ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.8

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop)

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโดยภาพรวมส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่า มีผลต่อความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลต่อความต้องการฯ สูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคาและด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่า ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะติดตั้งระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) คิดเป็นร้อยละ 55.3 ส่วนในอนาคตหากรัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 78.5 และในอนาคตหากหกราคาไม่แพงเกินไป ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82.8

1.5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ประกอบสมมติฐานหลัก 3 ข้อ ได้ผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ประชาชนที่มีข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) แตกต่างกัน ส่วนอาชีพนั้นไม่พบความแตกต่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 2 : ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโลกร้อน และความรู้ความเข้าใจเรื่อง ระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 3 : ปัจจัยประสมทางการตลาด ที่มีความผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายนั้น ไม่มีผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) ของประชาชนในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับประชาชนที่มีข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะคุณสมบัติของบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันไป จึงทำให้มีผลต่อความต้องการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) ที่แตกต่างกัน เนื่องจากคนที่มี ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันนั้น จะทำให้มีทัศนคติ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการค้นหาข้อมูลที่ใช้ในการที่แตกต่าง สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรีย์ พุทโสม (2554 หน้า 1) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้พลังงานทดแทนน้ำมันเบนซิน ของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลในเขตจังหวัดสระบุรี ที่พบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ แตกต่างกันของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลมีพฤติกรรมการใช้พลังงานทดแทนน้ำมันเบนซินแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ภิรณวล ภัคศิริศักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจและทัศนคติ ด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการเติมน้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85 ของผู้ใช้รถยนต์ในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริโภคที่มีปัจจัยด้านอายุ ด้านสถานภาพสมรส ด้านอาชีพ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85

2. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องโลกร้อน และความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่า ประชาชนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ (สัดส่วนเกินร้อยละ 50) มีความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง แสดงว่า เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ ผลผลิตพลังงานทดแทนที่ทันสมัย ยังไม่แพร่หลายดังนั้น อาจทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ไม่ทั่วถึงและเข้าถึงประชาชน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโลกร้อน และความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ กับความต้องการความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่ามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ นั้นมีผลต่อความต้องการความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) ทั้งนี้ สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค มาจากปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น ความต้องการและแรงจูงใจ การรับ การเรียนรู้ และทัศนคติ เป็นต้น (พิบูล ทีปะปาล, 2545 หน้า 153) ดังนั้น หากประชาชน มีความรู้สูงขึ้นย่อมมีการตัดสินใจที่รอบคอบและมีเหตุผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของ

อิทธิพล โลหะเวช (2556 หน้า 3) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ ของประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติที่มีต่อโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ภิรนวล ภักดีศรีศักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเดิมน้ำมันแก๊สโซฮอลล์ E85 ของผู้ขับซีรียนตีในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริโภคที่มีปัจจัยด้านอายุ ด้านสถานภาพสมรส ด้านอาชีพ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้น้ำมันแก๊สโซฮอลล์ E85

3. จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อความต้องการระบบผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ แบบติดตั้งหลังคา (Solar Rooftop) พบว่ามีผลอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านที่มีผลต่อความต้องการสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนนั้นอาจมีความคิดเห็นว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ในปัจจุบันนั้นจะเกิดจากกิจกรรมที่ส่งเสริมการขาย เช่น การกำหนดระยะเวลาประกันหลังการขาย หรือการประชาสัมพันธ์ การได้รับข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ จากผู้จำหน่ายโซลาร์เซลล์ รองลงมาคือในด้านของการจัดจำหน่าย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดจำหน่ายสินค้าหรือนวัตกรรมใหม่ เรื่องข้อมูลความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การตัดสินใจใช้บริการ โดยที่ผู้จำหน่ายเซลล์แสงอาทิตย์ ต้องมีความน่าเชื่อถือและสามารถให้ความรู้ และแนะนำ ได้ ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการลำดับรองลงมา คือ ด้านราคา เนื่องจากเป็นพลังงานสะอาด ราคาอาจจะมีราคาสูง แต่ประชาชนต้องการพลังงานสะอาดจึงอาจจะยอมจ่าย เพื่อหวังผลในอนาคต และด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546, หน้า 52 - 55) ที่กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย เป็น ปัจจัยที่กระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยส่วนประสมทางการตลาดจะทำงานร่วมกันสิ่งกระตุ้นรอบข้างอื่นๆ เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจ แรงเครียดจากการเมือง แรงกดดันทางสังคม ความเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีและวัฒนธรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่อไปนี้

1. **ความรู้ความเข้าใจเรื่องโลกร้อน** และความรู้ความเข้าใจระบบผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ พบว่า ประชาชนในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ (สัดส่วนเกินร้อยละ 50) มีความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระดับ ปานกลาง ดังนั้นทั้งภาคเอกชน ภาคราชการ ควรให้การประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง การจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพลังงานสะอาดให้แก่ประชาชนในวันสำคัญเช่น วันคุ้มครองโลก (Earth Day) เป็นต้น

2. **ด้านผลิตภัณฑ์** ผู้ประกอบการควรจัดให้มีเอกสารหรือวีดิทัศน์ประกอบการใช้งานให้ชัดเจน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรตระหนักถึงเรื่องอายุการใช้งานของเซลล์แสงอาทิตย์ ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีความคงทน ยาวนาน และการออกแบบเซลล์แสงอาทิตย์ ควรออกแบบให้ใช้ได้ใช้ประโยชน์เพิ่มเติม เช่น สามารถให้ร่มเงา (ทำเป็นหลังคา) กับตัวบ้านพักอาศัยได้ด้วย เป็นต้น

3. **ด้านราคา** ผู้ผลิตและผู้ประกอบการควรจะทำการศึกษาเชิงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เนื่องประชาชนที่สนใจรับ บริการเนื่องจากตระหนักว่าเป็นพลังงานสะอาดไม่มีมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และควรทำความเข้าใจถึงเรื่องราคาที่แพงว่า มีความคุ้มค่าและมีความคุ้มค่าอย่างไรในระยะยาว

4. **ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย** ผู้จัดจำหน่ายแผงเซลล์แสงอาทิตย์ (PV) ควรจะสร้างความเชื่อมั่นและความ น่าเชื่อถือให้กับประชาชน ในส่วนของมาตรฐานการติดตั้ง และควรจะมีการอบรมพนักงาน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ สามารถให้คำแนะนำ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเซลล์แสงอาทิตย์ ให้กับผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และควรจัดให้มีบริการให้ปรึกษาหลังการใช้งาน (maintenance) ด้วย

5. **ด้านการส่งเสริมการตลาด** ผู้ประจัดจำหน่าย ควรกำหนดระยะเวลาประกันหลังการขาย ที่ชัดเจนและ ยาวนานด้วย นอกจากนี้ควรจัดให้มีพนักงานมีความสามารถ (Call Center) คอยให้บริการ ในการแนะนำความรู้ นอกจากนี้ ผู้จัดจำหน่ายควรเน้นการสร้างภาพพจน์ ตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม เนื่องจากเป็นสินค้าด้านพลังงานที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มประชาชนในเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อผู้ประกอบการในการที่จะ ผลิตแผงเซลล์แสงอาทิตย์ จะได้เข้าใจถึงความต้องการฯ และแนวโน้มพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้เครื่องผลิตแผงเซลล์ แสงอาทิตย์ ชัดเจนขึ้น

2. ควรทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เคยใช้ติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ทั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ ได้ข้อมูลเชิงลึก และชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พิบูล ทีปะपाल. 2545. **หลักการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2546. **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร.
- อิทธิพล โลหะเวช 2556. **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ ของประชาชน จังหวัดอุบลราชธานี**. ปรึญญาเนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโฆษณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม .
- วัชรีย์ พุทโสสม. 2554. **การศึกษาพฤติกรรมการใช้พลังงานทดแทนน้ำมันเบนซิน ของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลในเขต จังหวัดสระบุรี**. วารสารวิชาการ ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน - มิถุนายน 2554 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ภรินวล ภักดีศรีศักดิ์ดา 2555. **ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการเติมน้ำมันแก๊สโซฮอลล์ E85 ของผู้ขับขีรถยนต์ในกรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.**

การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ Development and Evaluation of the Disassembly Machine For Motorcycle Wheels in Thailand

ชัชวาล นิมิตรธรรม¹ คงศักดิ์ ตรีตรุยานนท์²

¹สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกลยานยนต์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

²สาขาวิชาเครื่องกล คณะอุตสาหกรรม วิทยาลัยการอาชีพอัมพวา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ที่มีขนาดของกระทะล้อ 80/90-14, 80/90-16 และ 80/90-17 ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นสามส่วนในการหาคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ โดยส่วนแรกเป็นการสร้างแบบสอบถามในการประเมินผลด้านคุณภาพของเครื่อง โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับคศ.3) จำนวน 3 คน ในการประเมินข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (IOC) ในการสร้างแบบสอบถามด้านคุณภาพ ส่วนที่สองเป็นการประเมินคุณภาพด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นซึ่งใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน มีประสบการณ์ด้านช่างยนต์ 10 ปี แบบสอบถามที่ใช้มีระดับคะแนน 5 ระดับ โดยวิเคราะห์คุณภาพด้วยค่าทางสถิติ (\bar{X} และ SD) และในส่วนที่สามเป็นการทดลองหาประสิทธิภาพของเครื่องโดยใช้ช่างผู้ชำนาญในการซ่อมจักรยานยนต์และนักศึกษาที่มีความชำนาญในการใช้เครื่องถอดประกอบยาง จำนวน 10 คน เพื่อทดสอบการถอดประกอบยางด้วยเครื่องมือทั่วไปเปรียบเทียบกับการใช้เครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์โดยวิเคราะห์ผลด้วยสถิติ t-test โดยตั้งสมมติฐาน $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ และ $H_1 : \mu_1 > \mu_2$ โดยที่ μ_1 คือการทำงานโดยใช้เครื่องถอดและประกอบยางในรถจักรยานยนต์ μ_2 คือการทำงานโดยใช้เครื่องมือทั่วไปประกอบยางรถจักรยานยนต์

จากผลการวิจัยในส่วนแรกพบว่าหัวข้อประเมินในแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนั้น มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยค่า IOC 0.957 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ซึ่งสรุปได้ว่าแบบสอบถามด้านคุณภาพของการออกแบบนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนที่สองประเมินผลด้านคุณภาพการออกแบบของเครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ แบ่งการประเมินออกเป็น 8 ด้าน มีทีค่าเฉลี่ยรวม \bar{X} 4.793 SD 0.389 สรุปได้ว่าการออกแบบอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและส่วนสุดท้ายการทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ พบว่าเครื่องมีความสามารถในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.985 ค่าสถิติ t-Test ยอมรับ $H_1 : \mu_1 > \mu_2$ และปฏิเสธ H_0 ดังนั้นเครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ที่ออกแบบและสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการทำงานและรวดเร็ว

คำสำคัญ : การสร้างและหาประสิทธิภาพ รถจักรยานยนต์ ยางรถจักรยานยนต์ เครื่องถอดประกอบยาง

Abstract

The purpose of the study was to develop the assembly and disassembly machine of the motorcycle wheels and tires. In evaluating the quality of the machine, it was using 5 point scale questionnaire. The study found the efficiency of the machine evaluated by 9 experts checking through 8 topics. In evaluating the efficiency of the machine, it was conducted by 5 students majoring in mechanical, in Vocational Degree, in a Vocational College, in Central Region, including 5 repairmen working on motorcycles. For testing the machine, the researcher tried disassembling motorcycle tires with the timer. The comparison was made on disassembling motorcycle tires between using the machine and the conventional methods, analyzed by statistical t-test.

Data for evaluation of the quality obtained by using the assessments of the experts from each topic, which had an average of more than 4.5 and it was considered very good quality. The results of

the efficiency of the machine disassembled motorcycle tires revealed that it was able to disassemble tire at a minimum length of average 0.22 minutes and 0.358 minute for the maximum length. The results were compared by the length in disassembling the wheels and tires. By using the machine, the technicians spent minimum length of 1.135 minutes and at maximum length of 1.484 minutes. In comparison also showed that the ability to disassemble the motorcycle tires was at level of 0.95 statistically significance. In conclusion, the machine was claimed to be efficient to work.

Keywords : construction and evaluation, efficiency of machinery, motorcycle tires

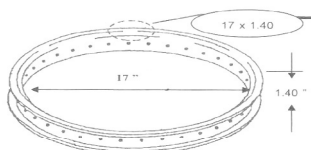
บทนำ

ปัจจุบันรถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งเพราะมีราคาถูก และใช้งานง่าย ลดการติดขัดของจราจร จึงทำให้ประชาชนนิยมใช้รถจักรยานยนต์ จากการสำรวจพบว่าในหนึ่งครัวเรือนจะต้องมีรถจักรยานยนต์อย่างน้อยหนึ่งคันเพื่อใช้งาน สถิติการใช้รถจักรยานยนต์ของกรมการขนส่งทางบกพบว่ารถจักรยานยนต์ที่มีการจดทะเบียนทั่วประเทศมีจำนวน 17,156,712 คันต่อปี (Thai Insurers Datanet Co.,Ltd,2553) รถจักรยานยนต์จึงเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันมากที่สุด โดยเฉพาะรถที่เป็นกลุ่มประเภทครอบครัวซึ่งเป็นรถที่ประหยัดเชื้อเพลิงได้ประมาณ 63 Km/L ระบบหัวฉีด (บริษัทเอพีฮอนด้า, 2557) จากที่กล่าวจะเห็นได้ว่าจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่สำคัญและประหยัดที่สุดในปัจจุบัน เมื่อมีการใช้งานจะต้องมีการบำรุงรักษาและการซ่อมแซมซึ่งปัญหาของล้อและยางของรถจักรยานยนต์ก็เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่ง โดยมีการสอบถามจากช่างซ่อมรอบๆวิทยาลัยการอาชีพอัมพวาจำนวน 20 ร้าน พบว่าการถอดยางออกจากล้อนั้นใช้เวลาที่นานและเครื่องมือที่ใช้ที่น้อยโดยใช้เหล็กจัดยางเพียงสองอันที่ใช้ในการถอดและใส่ยางในกับล้อ จึงทำให้ช่างมือใหม่ที่ขาดทักษะความชำนาญใช้เวลามากในการประกอบยางเนื่องจากโครงสร้างยางในปัจจุบันมีความแข็งแรงและมีขนาดใหญ่กว่าในอดีต จึงทำให้ช่างที่มีทักษะน้อยทำให้ ยางในชำรุด (ยางในรั่ว) จากการประกอบยางด้วยเหล็กจัดยางขณะทำการประกอบยางเข้ากับล้อ เกิดรอยชำรุด ซีดข่วน หรือรอยบินที่ขอบล้อ ขอบยางฉีกขาดขณะทำการประกอบยางเข้ากับขอบล้อ ขอบล้อบิดเบี้ยวเสียรูปทรงทำให้ไม่สมดุลเมื่อนำกลับมาใช้งาน จากปัญหาที่กล่าวมานี้ช่างยังขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สะดวกและทันสมัยเพื่อลดเวลาในการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ศึกษาออกแบบสร้างเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์เพื่อลดปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

รูปที่ 1 ลักษณะวงล้อและการถอดยางในรถจักรยานยนต์

โดยในการวิจัยได้ศึกษาโครงสร้างของล้อโดยวงล้อแบบปกติที่ในท้องตลาด ซึ่งจะมีซี่ลวดยึดเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ในหนึ่งวงจะมีรู 36 รูไว้ใส่ซี่ลวดเพื่อใช้ในการรับน้ำหนักของตัวรถและผู้ขับขี่ โดยล้อที่ใช้จะมีด้วยกัน 3 ชนิด คือ 1) แบบซี่ลวด (Wire Spoke Wheel) 2) แบบหล่อ (Cast Wheel) 3) แบบอัด (Pressed Wheel) โดยแบบที่นิยมที่ใ้ช้มากที่สุดในปัจจุบันนั้นคือแบบซี่ลวดซึ่งลวดจะถักไขว้กันในวงล้อเพื่อสร้างความแข็งแรงให้กับล้อ (อนุชิต กลัประสิทธิ์, 2548) การบอกขนาดของวงล้อจะกำหนดเลขตัวหน้า คือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางและตัวที่สองคือความกว้างกระทะล้อ เช่น 17 x 1.40 นิ้ว ตามรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงขนาดของวงล้อ

และขนาดของยางจะบอกได้สองแบบคือแบบการแสดงขนาดด้วยระบบเมตริกและการแสดงขนาดด้วยระบบอังกฤษ ตัวอย่างเช่น (นิ้ว) 2.5 - 17 โดยที่ ตัวแรก หมายถึง ความกว้างของหน้ายาง มีหน่วยเป็นนิ้ว ตัวที่สอง หมายถึง เส้นผ่านศูนย์กลางของขอบล้อ (RIM) มีหน่วยเป็นนิ้ว (บุญธรรม ภัททราจารุกุล, 2543) ยางรถจักรยานยนต์ในปัจจุบันมีสองชนิดคือแบบมียางในและไม่มียางในแบบมียางในจะใช้กับล้อกระทะที่มีซี่ลวด และแบบไม่มียางในจะใช้กับล้อแบบหล่อ การศึกษาข้อมูลลักษณะการถอดประกอบยางโดยใช้เหล็กจัดยางจากคู่มือซ่อมรถจักรยานยนต์ และการถอดประกอบล้อของรถยนต์โดยเครื่องถอดประกอบล้อรถยนต์ ซึ่งนำหลักการการทำงานมาประยุกต์ในการสร้างเครื่อง โดยต้นกำลังจะใช้มอเตอร์ไฟฟ้า 220V ขนาด 1/3 hp พร้อมด้วยเกียร์ทดรอบและควบคุมอุปกรณ์ยึดจับด้วยระบบนิวแมติกส์ซึ่งอุปกรณ์ทำงานมีลักษณะเบากว่าระบบไฮดรอลิกส์ (ณรงค์ ต้นชีวะวงศ์, 2547) ในการหาคุณภาพและประสิทธิภาพการใช้งานจะใช้ผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ในการประเมินด้านคุณภาพของการออกแบบและหาประสิทธิภาพของเครื่องโดยการทดลอง กับช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ใช้เครื่องมือทั่วไปในการถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์เพื่อเปรียบเทียบกับการใช้เครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างเครื่องถอดประกอบล้อและยางในรถจักรยานยนต์ ที่มีมาตรฐานและรวดเร็ว
2. เพื่อประเมินคุณภาพในด้านการออกแบบสร้างเครื่องโดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
3. เพื่อหาประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์เปรียบเทียบกับการถอดประกอบยางด้วยการใช้เครื่องมือทั่วไป

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

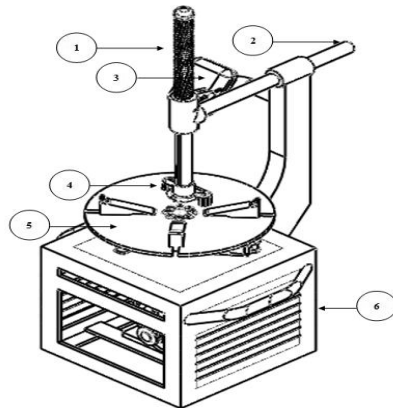
ในการดำเนินงานวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการออกแบบเครื่องถอดประกอบยาง ส่วนที่สองการหาคุณภาพของเครื่องถอดประกอบยางโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนที่สามหาประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจากกลุ่มช่างชำนาญงานและนักศึกษาช่างยนต์ที่มีความชำนาญในการใช้เครื่องถอดยางในรถจักรยานยนต์

1. การออกแบบและสร้าง

การออกแบบและสร้างเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ ประเภทครอบครั้ว ขนาด 110 - 125 CC โดยทำการศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานและโครงสร้างจากการทำงานของเครื่องถอดประกอบยางรถยนต์ โดยต้นกำลังของเครื่องเป็นมอเตอร์ไฟฟ้าขนาด 1/3hp ใช้กระแสไฟฟ้า 220 V เป็นต้นกำลังขับเคลื่อนชุดเกียร์ทดรอบเพื่อหมุนชุดจานหมุนและแคมป์จับขอบล้อซึ่งได้เทคนิคการถอดล้อจากเครื่องถอดล้อยางรถยนต์ (บริษัทกิดเจจาแอดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด, 2555) และใช้ระบบนิวแมติกส์ควบคุมการจับยึดแคมป์จับกระทะล้อให้อยู่กับที่โดยใช้อุปกรณ์นิวแมติกส์คือ ชุดลูกสูบ วาล์วควบคุมทิศทางของลม วาล์วควบคุมทิศทางไหล วาล์วควบคุมความดัน วาล์วปิดเปิดและชุดบริการลมอัด (ณรงค์ ต้นชีวะวงศ์, 2542) โดยตัวกำเนิดลมจากปั๊มลมที่มีจำหน่ายในท้องตลาดเพื่อสะดวกในการซ่อมบำรุงรักษา หัวกดยางสามารถเลื่อนขึ้นและลงกดขอบยางเพื่อให้ยางยุบออกจากวงล้อเพื่อสอดเครื่องมือจัดยางเข้ากับกระทะล้อและหมุนแคมป์จับขอบล้อเพื่อถอดยางออกจากวงล้อ

รูปที่ 3 แสดงการกดยางของหัวกดยางและการจัดขอบยาง

รูปที่ 4 โครงสร้างเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์และล้อที่ใช้ถอด

เครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ มีส่วนประกอบโดยมีชิ้นส่วนและอุปกรณ์ตามหมายเลขกำหนดดังนี้ คือ

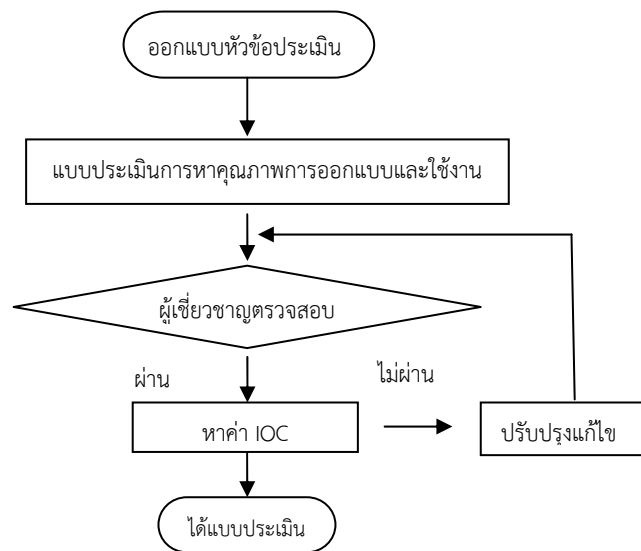
1. แขนกดภายในแนวดิ่ง
2. แขนปรับขนาดความโตของล้อแนวนอน
3. ชุดกล่องควบคุมวงจรไฟฟ้าขนาด 100 x 150 x 40 มิลลิเมตร
4. หัวกดยาง
5. แคมป์จับขอบล้อ ขนาด 12 นิ้ว - 18 นิ้ว
6. โครงสร้างเครื่อง ขนาด 430 x 430 x 600 มิลลิเมตร

2. การหาคุณภาพของเครื่องถอดประกอบยางโดยผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาหาคุณภาพของเครื่องนั้นได้ศึกษางานวิจัยของ ภานุพันธ์ ไทยนงเทศ เรื่องการสร้างและหาประสิทธิภาพภาพเครื่องไล่ลมเบรก โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินด้านคุณภาพของเครื่องซึ่งได้ค่าคะแนน 4.47 และค่าเบี่ยงเบน 0.56 ซึ่งพอสรุปได้ว่าเครื่องมีคุณภาพในการใช้งาน รวมถึงบทความงานวิจัยของสุทัศน์ ตั้งนิตยวงศ์ ที่ออกแบบสร้างเครื่องถอดประชุดสปริงแมคเฟอร์สันสแตท โดยใช้ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในการหาคุณภาพของชุดอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นโดยใช้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงว่าชุดอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นใช้งานได้จริง จากงานวิจัยจึงนำแนวคิดมาออกแบบสร้างแบบประเมินคุณภาพด้านการออกแบบและใช้งานโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าน้ำหนักออกเป็น 5 ระดับ (ลัดดาวัลย์และคณะ, 2547)

2.1 การสร้างแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ในการสร้างแบบประเมิน จะออกแบบหัวข้อในการประเมินด้านคุณภาพในการออกแบบเครื่อง โดยนำหัวข้อประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ และทำการปรับแก้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันโดยดูจากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งในการสร้างแบบประเมินนี้ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีตำแหน่งทางวิชาการ (นิรันดร์ ใจบุญ, 2554)

รูปที่ 5 แผนภาพการออกแบบประเมินคุณภาพโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพด้านการออกแบบและใช้งานโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าน้ำหนักออกเป็น 5 ระดับ (ลัดดาวัลย์และคณะ, 2547) และแบ่งด้านคุณภาพออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดแนวคิดในการออกแบบและประยุกต์ใช้หลักการทางวิศวกรรม, ด้านการเลือกใช้วัสดุและชิ้นส่วนมาตรฐาน, ด้านความปลอดภัย, ด้านการบำรุงรักษาและซ่อมแซม, ด้านการประกอบโครงสร้างและติดตั้งชิ้นส่วนอุปกรณ์ด้านคู่มือและคำแนะนำการใช้งาน, ด้านคุณลักษณะทางกายภาพของผลผลิต, ด้านการใช้งานและควบคุมการทำงานโดยกรนำแบบประเมินทั้ง 8 ด้านให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับ ค.ศ.3 จำนวน 3 คน ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (IOC) โดยแบบประเมินคุณภาพที่สร้างขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประเมินโดยมีค่า (IOC) มากกว่า 0.5 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความรู้และประสบการณ์การทำงานหรือประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 9 คน ทำการประเมินคุณภาพด้านการออกแบบและใช้งานเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์

2.3 วิธีการประเมิน

แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญทำการสาธิตการใช้งานของเครื่องและแนะนำการใช้งานให้ผู้เชี่ยวชาญในการทำประเมินคุณภาพด้านการออกแบบและด้านการใช้งานเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ผล

2.4 การวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาคุณภาพการสร้างเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ประเมินเป็นระดับความเห็น 5 ระดับ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้สูตรคือ

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อ

n = จำนวนผู้ประเมิน

โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นการหาค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยเป็นช่วง 5 ระดับ

- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พอใช้
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง
- การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผู้เชี่ยวชาญ (ล้วนและอังคณา, 2540)

$$S = \sqrt{\frac{\sum(x-\bar{x})^2}{(n-1)}}$$

เมื่อ S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

X = ค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

\bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3. การหาประสิทธิภาพของเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์

3.1 การทดสอบและทดลอง

ทำการทดสอบประสิทธิภาพการทำงานระหว่างเครื่องกับการทำงานด้วยช่างผู้ประกอบวิชาชีฟช่างยนต์ โดยกำหนดขนาดล้อและยาง 80/90-14 ,80/90-16 70/90-17 ในกลุ่มรถจักรยานยนต์ครอบครัว ยี่ห้อ Yamaha รุ่น Nuvo MX ,MioHonda รุ่น Wave 100,Wave 110-i, Wave 125-i, Ciiik,Scoopy-i ทำการทดสอบถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ จับเวลาเปรียบเทียบ หาประสิทธิภาพระหว่างการถอดประกอบยางด้วยเครื่องและการถอดประกอบยางโดยช่างผู้ประกอบวิชาชีฟช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ทดลองซ้ำกัน 3 ครั้ง ขนาดล้อและยางที่ใช้ในการทดสอบคือ 80/90-14, 80/90-16 70/90-17

3.2 วัตถุประสงค์ทดลอง

- 1) เครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ประเภทครอบครัว ขนาด 110 - 125 CC
- 2) นาฬิกาจับเวลา
- 3) ล้อและยางรถจักรยานยนต์ขนาด80/90-14,80/90-16,70/90-17
- 4) เหล็กจัดยาง
- 5) สารหล่อลื่น (สำหรับหล่อลื่นขอบยาง)

3.3 วิธีการทดลอง

- 1) ทำการทดลองหาประสิทธิภาพเครื่องโดยใช้เครื่องถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ ถอดประกอบยาง 3ขนาด คือ 80/90-14 ,80/90-16,70/90-17 จับเวลาและบันทึกค่าเวลาในการถอดประกอบ
- 2) ทำการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์โดยช่างผู้ประกอบวิชาชีฟช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ถอดประกอบยาง 3 ขนาด คือ 80/90-14 , 80/90-16, 70/90-17 จับเวลาและบันทึกค่าเวลาในการถอดประกอบ

3.4 การวิเคราะห์ผลการทดลอง โดยใช้สมการดังนี้

เมื่อ μ_1 = ทำงานโดยใช้เครื่องประกอบยางรถจักรยานยนต์

μ_2 = ทำงานโดยใช้เครื่องมือทั่วไปประกอบยางรถจักรยานยนต์ CC

โดยกำหนดสมมติฐานดังนี้

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 > \mu_2$$

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ใช้ t-test ด้วยสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{x} - \mu}{SD / \sqrt{N}}$$

เมื่อ $t =$ ค่า t -test

SD = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

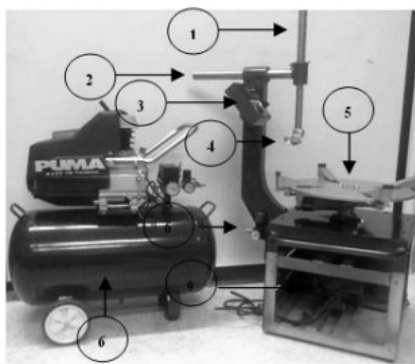
$n =$ จำนวนครั้งที่ทำการทดลอง

$\mu =$ ค่ากำหนดที่ตั้งไว้

$\bar{X} =$ ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทดลอง

ผลการวิจัย

1. ผลจากการสร้างเครื่องตามแบบได้เครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์โดยมีส่วนประกอบหลักคือ
หมายเลขที่ 1 แขนกดยางในแนวตั้ง
หมายเลขที่ 2 แขนไลน์
หมายเลขที่ 3 ชุดควบคุมวงจรไฟ
หมายเลขที่ 4 หัวกดยาง
หมายเลขที่ 5 แคมป์จับขอบกระทะล้อ
หมายเลขที่ 6 ชุดควบคุมแรงดันลม

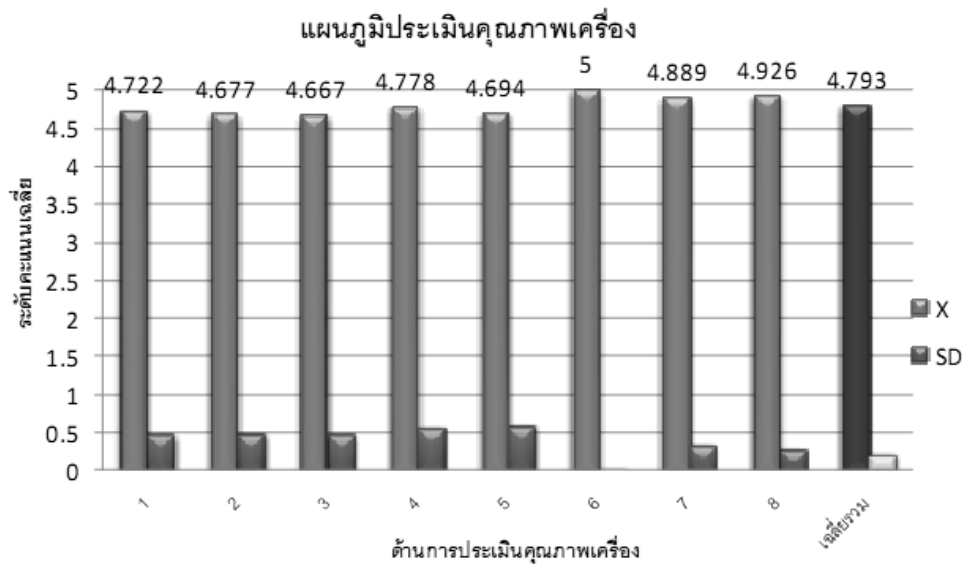

รูปที่ 6 เครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์

2. การหาคุณภาพในการออกแบบสร้างโดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

2.1. ผลการสร้างแบบสอบถามในการประเมินคุณภาพด้านการออกแบบของเครื่อง ซึ่งกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณวุฒิ ตำแหน่งวิชาการ คศ.3 ในสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในหัวข้อประเมินด้านคุณภาพของการออกแบบเครื่อง ในแบบสอบถามซึ่งมีค่า IOC 0.957 ซึ่งมากกว่า 0.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

2.2 ผลการหาคุณภาพด้านการออกแบบของเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ ผลการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ด้านการกำหนดแนวคิดในการออกแบบและประยุกต์ใช้หลักการทางวิศวกรรมค่าเฉลี่ย 4.722 SD 0.461, ด้านการเลือกใช้วัสดุและชิ้นส่วนมาตรฐานค่าเฉลี่ย 4.667 SD 0.480, ด้านความปลอดภัยค่าเฉลี่ย 4.667 SD 0.461, ด้านการบำรุงรักษาและซ่อมแซมค่าเฉลี่ย 4.778 SD 0.548, ด้านการประกอบโครงสร้างและติดตั้งชิ้นส่วนอุปกรณ์ค่าเฉลี่ย 4.694 SD 0.577, ด้านคู่มือและคำแนะนำการใช้งานค่าเฉลี่ย 5 ด้านคุณลักษณะทางกายภาพของผลผลิตค่าเฉลี่ย 4.889 SD 0.32 และ ด้านการใช้งานและควบคุมการทำงานมีค่าเฉลี่ย 4.926 SD 0.267 จากค่าสถิติที่ได้พอสรุปได้ว่าการออกแบบอยู่ในเกณฑ์ใช้งานได้ดี

รูป 7 แสดงผลการประเมินคุณภาพเครื่อง

2.3 การหาประสิทธิภาพเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์โดยการถอดประกอบยางโดยใช้ช่างผู้ชำนาญงาน ด้านจักรยานยนต์ในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ด้วยเครื่องมือทั่วไปเทียบกับการถอดประกอบด้วยเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ที่สร้างขึ้นโดยใช้กลุ่มนักศึกษาช่างยนต์ที่มีความชำนาญในการใช้เครื่องถอดยาง และทำการการจับเวลา

กลุ่ม	กลุ่มผู้ใช้งาน	14 in		16 in		17 in	
		เปรียบเทียบเวลา		เปรียบเทียบเวลา		เปรียบเทียบเวลา	
		เครื่อง	คน	เครื่อง	คน	เครื่อง	คน
กลุ่มนักเรียน	1	0.35	1.57	0.32	1.2	0.25	1.23
	2	0.37	1.58	0.3	1.55	0.23	1.25
	3	0.35	2.4	0.3	1.02	0.22	1.1
	4	0.38	2.12	0.28	2.07	0.22	1.33
	5	0.35	2.12	0.26	1.4	0.21	1.25
กลุ่มช่าง	1	0.38	1.3	0.34	1	0.28	1.7
	2	0.35	1.0	0.23	0.58	0.19	1.45
	3	0.34	1.0	0.23	0.51	0.2	1.3
	4	0.35	1.2	0.21	1.02	0.21	1.55
	5	0.33	0.55	0.2	1	0.19	1.1
รวม		3.58	14.84	2.67	11.35	2.2	13.26
X		0.358	1.484	0.267	1.135	0.22	1.326
SD		0.018	0.589	0.048	0.457	0.028	0.191
t-Test กลุ่มนักเรียน		-9.669		-6.430		-26.603	
t-Test กลุ่มช่าง		-5.112		-4.981		-11.532	

รูปที่ 8 ผลการทดสอบถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์เครื่องกับผู้ปฏิบัติ

จากรูปที่ 7 ผลการหาประสิทธิภาพเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ พบว่ามีความสามารถในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ใช้เวลาเฉลี่ยเวลาต่ำสุด 0.22 นาที ค่าเฉลี่ย เวลาสูงสุดเท่ากับ 0.358 นาที และผลการปฏิบัติจากผู้ประกอบวิชาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ใช้เวลาเฉลี่ยเวลาต่ำสุด 1.135 นาที ค่าเฉลี่ยเวลาสูงสุดเท่ากับ 1.484 นาที เมื่อเปรียบเทียบพบว่ามีความสามารถในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.95

ตั้งสมมุติฐานทางสถิติที่ตั้งไว้ จากสถิติ t-Test ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ $H_1 : \mu_1 > \mu_2$ ดังนั้นเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ที่ออกแบบและสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพทำงานที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานถอดประกอบยางในรถจักรยานยนต์ได้

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์มีการออกแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ประสิทธิภาพสามารถนำมาถอดประกอบกับล้อยางรถจักรยานยนต์ได้ การประเมินผลคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลสอดคล้องกับการออกแบบและการทำงานจริงของเครื่อง

1. การออกแบบใบประเมินด้านคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในการออกแบบใบประเมินโดยใช้ค่า IOC ในการออกแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับการทำงานของเครื่อง โดยเมื่อดูผลด้านคุณภาพการออกแบบจากแบบสอบถามคุณภาพของเครื่อง จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผลจากการหาค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละด้านส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.793 เครื่องจะมีเกณฑ์คุณภาพระดับดีมาก ตามที่ นิรันดร์ ใจบุญ ได้ทำการศึกษาการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกพวงมาลัยเพาเวอร์ไฟฟ้าซึ่งผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ, ด้านใบงาน, ใบเนื้อหาและด้านคู่มือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากเครื่องสามารถทำงานได้ดี

2. ผลการหาประสิทธิภาพเครื่องถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์

พบว่ามีความสามารถในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ใช้เวลาเฉลี่ยเวลาต่ำสุด 0.22 นาที ค่าเฉลี่ยเวลาสูงสุดเท่ากับ 0.358 นาที และผลการปฏิบัติจากผู้ประกอบวิชาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์โดยการถอดยางแบบธรรมดาใช้เวลาเฉลี่ยเวลาต่ำสุด 1.135 นาที ค่าเฉลี่ยเวลาสูงสุดเท่ากับ 1.484 นาที เมื่อเปรียบเทียบพบว่าเครื่องมีความสามารถในการถอดประกอบยางรถจักรยานยนต์ได้ดีกว่าการถอดด้วยเครื่องมือทั่วไปและมีความรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการปรับปรุงในส่วนโครงสร้างของงานจับขบถล้อและส่วนประกอบตัวโครงเครื่องให้มีน้ำหนักที่เบาเพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย เมื่อต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มเติมส่วนที่จัดเก็บเครื่องมือที่ใช้งานประกอบร่วมกับเครื่อง เช่น เหล็กงัดยาง สารหล่อลื่นขบ ถยาง เพื่อให้สะดวกต่อการใช้งาน

2. ควรศึกษาชุดงานจับขบถล้อ เพื่อหาวิธีการใช้พลังงานโดยปรับเปลี่ยนกลไกในการจับล้อเป็นแบบกลไกลดการใช้งานระบบนิวแมตริกส์เพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน

เอกสารอ้างอิง

กิจจาแอดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด. 2555. คู่มือรายละเอียดเครื่องถอดประกอบยาง. [Online] Available:

<http://www.kitcha.com/products>. [8 กุมภาพันธ์ 2555].

ณรงค์ ต้นชีวะวงศ. 2547. นิวแมตริกส์อุตสาหกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น),

นิรันดร์ ใจบุญ. 2554 . การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกพวงมาลัยเพาเวอร์ไฟฟ้า. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

บุญชม ศรีสะอาด. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาน

บุญธรรม ภัทรทวารกุล. 2543. วิชาการจักรยานยนต์. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด

ภาณุพันธ์ ไทยนงเทศ. 2545. การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องไล่ลมเบรก. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ลัดดาวลัย เพชรโรจน์และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. 2547. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

ล้วน สายยศ อังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยสาส์น.

สุทัศน์ ตั้งนิตยวงศ์. 2546. เครื่องถอดประกอบชุดสปริงใช้คัทแบบแมคเฟอร์สันสแตททำงานด้วยระบบนิวแมตริกส์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

AP honda.co.th, 2557. Wave125 I, [Online] Available: <http://www.aphonda.co.th/product/2013/wave125i/pgmf.asp>. [7 กุมภาพันธ์ 2557]

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

Management Skills of School Executive under the Office of
Lop Buri Primary Educational Service Area 2

เสฐียรพงษ์ เกื้อนพนนท์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อทักษะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา ตามทักษะแนวคิดของแคทซ์ (Katz) คือทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .98 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test Independent)

ผลการวิจัยพบว่า

1.การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความคิดรวบยอด รองลงมาคือ ด้านเทคนิค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคน ตามลำดับ

2.เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยทักษะด้านเทคนิคและทักษะด้านความคิดรวบยอดมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะด้านคนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of the research were to 1) study the use of administrative skills of school administrators under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2, and 2) survey the opinions on administrative skills of school administrators under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2, classified by working experience and sizes of schools according to the concept of Katz, that were technical skills, personnel skills and conceptual skills. The sample used in the research was 279 teachers under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2. The instruments used in the study were a questionnaire using 5 levels of rating scales with the reliability

at .98 and a computer software package. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and independent-samples t test.

The research results were as follows:

1.The use of administrative skills of school administrators under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2, overall, was at the highest level. When considering in each aspect, it was found that the highest mean was on conceptual skills, followed by technical skills and personnel skills respectively.

2.The comparison in using administrative skills of school administrators under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2 classified by working experience was overall and individually, not significantly different at 0.75.

3.The comparison in using administrative skills of school administrators under the Office of Lop Buri Primary Educational Service Area 2 classified by sizes of schools was overall not significantly different at 0.15. When considering in each aspect, it was found that technical skills and conceptual skills were significantly different at .05. However, personnel skills were not different.

Keywords : Management Skills

บทนำ

จากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบปัญหาด้านทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านคน 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอดด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารศึกษาตามแนวความคิดของแคทซ์ ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แก่ ทักษะทางด้านเทคนิค ทักษะทางด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด และเปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารสถานศึกษาตามแนวความคิดของแคทซ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อให้ผลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง การศึกษาจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญภารกิจทั้งหลายจะสำเร็จได้ก็มีใช้ว่าจะอยู่ที่ฝ่ายนโยบายฝ่ายเดียว ฝ่ายปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่รับนโยบายต้องปฏิบัติหน้าที่สนองนโยบายที่กำหนดให้ได้ ดังนั้นผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่จะตีความหมายของแผนต่าง ๆ จากนโยบายให้ปฏิบัติจริงและมองเห็นได้ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะแนะนำ ตัดสินใจ อำนวยความสะดวก บำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ผู้บริหารมีภารกิจสำคัญหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานกับคนและการทำงานกับสิ่งของจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจการภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะกระทำการกิจได้ตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการกิจได้เป็นอย่างดี (Katz, 1955) ได้เห็นความสำคัญของทักษะจึงทำการศึกษาวเคราะห์และพบว่า ผู้บริหารที่จะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ทักษะ คือทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) ทักษะด้านคน (Human Skill) และทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แก่ ทักษะทางด้านเทคนิค ทักษะทางด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด และเปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารสถานศึกษาตามแนวความคิดของแคทซ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อให้ผลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการใช้ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยทั้งหมด ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 อำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวง อำเภอสระโบสถ์ อำเภอโคกเจริญ อำเภอลำสนธิ อำเภอหนองม่วง จำนวน 1,368 คน (ข้อมูลอัตรากำลัง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถม-ขยายโอกาส ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 - ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 297 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเขตพื้นที่โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากตาราง ของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 297 คนจากนั้นเทียบบัญชีไตรยางศ์แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาตามขนาด สถานศึกษา 2 ขนาดคือสถานศึกษาเล็กและกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่ และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครูผู้สอนทั้ง 7 อำเภอ จำนวน 297 คน จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงรายละเอียด ได้ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เล็กและกลาง	488	106
ใหญ่	880	191
รวม	1,368	297

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประมวลแนวความคิดที่ได้ สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารงาน 3 ด้าน ตามแนวความคิดของแคทซ์ โดย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย 1) ประสบการณ์การทำงาน 2) ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะตามแนวความคิดเห็นของครูกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวความคิดของแคทซ์ แบบสอบถามจำแนกได้ 3 ด้าน คือ ด้านเทคนิค ด้านคน ด้านความคิดรวบยอด แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเนื้อหาและแนวคิด จากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิค ด้านคน ด้านความคิดรวบยอด

2. กำหนดขอบเขตของข้อคำถามตามตัวแปรที่ศึกษา และสร้างแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ ไม่เกิน 20 ปี และ 20-30 ปี
2. ขนาดของสถานศึกษา ซึ่งถือจำนวนนักเรียนเป็นหลัก จำแนกเป็น
 - 2.1 ขนาดเล็กและกลางมีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 300 คน
 - 2.2 ขนาดใหญ่มีนักเรียนมากกว่า 300 คน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะตามแนวความคิดเห็นของครูกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวความคิดของแคทซ์ แบบสอบถาม มีจำนวน 30 ข้อ (ธานี ชั้นบุญ, 2551 และ สุรัตน์ สุทธิชัชวาล, 2546) จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

1.ด้านเทคนิค	10 ข้อ
2.ด้านคน	10 ข้อ
3.ด้านความคิดรวบยอด	10 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง	ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยวิธี IOC (Index of Item-Objective Congruence) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) แล้วนำผลการพิจารณาไปวิเคราะห์ หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลักของการใช้ทักษะการบริหารงานในแต่ละด้านที่ศึกษาวิจัย โดยให้คะแนนคำถามดังนี้ ถ้าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นหลักให้คะแนน +1 ถ้าไม่แน่ใจให้คะแนน 0 และถ้าไม่สอดคล้องให้คะแนน -1 จากนั้นเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ นำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้วิธีของ ครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .98

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยติดต่อขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ไปยังสถานศึกษาในสังกัด เพื่อขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจาก ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ เมื่อผู้วิจัยจัดทำข้อมูลแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทาร้อยละตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละรายการตาม ตัวแปรที่ต้องการศึกษา

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบระดับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยกำหนดค่าเฉลี่ย และแปลความหมายค่าเฉลี่ย วัน เดชพิชัย (2532) โดยแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	4.51-5.00	หมายความว่า ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	3.51-4.50	หมายความว่า ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	2.51-3.50	หมายความว่า ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.51-2.50	หมายความว่า ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.00-1.50	หมายความว่า ใช้ทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบ (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติพื้นฐานและการทดสอบสมมติฐาน (t-test) ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1.วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ร้อยละ (%)

2.คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ศึกษาการใช้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

3.ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 1) ประสบการณ์การทำงาน 2) ขนาดสถานศึกษา และปัจจัยด้านทักษะมี 3 ทักษะ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านคน 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยใช้สถิติทดสอบที่ (t-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.01, S.D. = 0.63$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคน ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.68$) ตามลำดับ

ด้านเทคนิค ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสามารถจัดบุคลากรได้เหมาะกับงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนางาน ต่ำสุดคือ ผู้บริหารสามารถวางแผนการปฏิบัติงานหรือโครงการของโรงเรียน ด้านคน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีความชำนาญในการยกย่องให้กำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมาคือ ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรได้ ต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีความชำนาญในการสร้างความพึงพอใจให้ผู้มาติดต่อ ด้านความคิดรวบยอด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีความชำนาญในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เน้นการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ผู้บริหารมีความชำนาญในการจัดโครงสร้างงานและกระจายอำนาจไปให้ครูผู้สอนรับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับความสามารถ ต่ำสุดคือ ผู้บริหารสามารถแนะนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเร่งรัดคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน

เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 20 ปี

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร	ประสบการณ์การทำงาน		t	Sig
	n=108	n= 189		
ไม่เกิน 20 ปี		20-30 ปี		(2tailed)
	\bar{X} S.D.	\bar{X} S.D.		

1. ทักษะด้านเทคนิค	3.98	0.66	4.00	0.59	-0.21	0.83
2. ทักษะด้านคน	4.00	0.68	3.97	0.68	0.43	0.66
3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.00	0.68	4.02	0.60	-0.28	0.77
รวม	4.00	0.65	4.00	0.58	0.00	0.99

จากตารางพบว่า การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวม ($\bar{X}=3.99, S.D.= 0.67$) ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.66$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.68$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.68$) จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 20-30 ปี โดยภาพรวม ($\bar{X}=3.99, S.D.= 0.62$) ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.59$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 3.97, S.D. = 0.68$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.60$) ผลเมื่อเปรียบเทียบกันพบว่า จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่ามีค่า sig=0.75 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมจำแนกตามขนาด สถานศึกษา

ทักษะการบริหารงาน ของผู้บริหาร	ขนาดสถานศึกษา				t	Sig (2tailed)
	n=106		n=190			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ทักษะด้านเทคนิค	4.09	0.58	3.94	0.63	2.00*	0.04
2. ทักษะด้านคน	4.03	0.65	3.95	0.70	0.87	0.38
3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.12	0.57	3.95	0.66	2.12*	0.03
รวม	4.08	0.56	3.95	0.63	1.74	0.08

“*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ”

ทักษะด้านความคิดรวบยอดค่า t=2.12 ทักษะด้านเทคนิคค่า t=2.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากตารางที่ 4.8 พบว่า การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านเทคนิคและทักษะด้านความคิดรวบยอด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะด้านคนไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามสถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง พบว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.6$) ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.58$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.65$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.57$) จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโดยภาพรวม ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.66$) ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.94, S.D. = 0.63$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.70$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.66$) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านเทคนิคมีค่า sig=0.04 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะด้านคน มีค่า sig=0.38 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือไม่แตกต่าง

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.01, S.D. = 0.63$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคน ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.68$) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 20 ปี ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.66$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.68$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.68$) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 20-30 ปี ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.59$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 3.97, S.D. = 0.68$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.60$) โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.58$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.65$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.57$) จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.94, S.D. = 0.63$) ทักษะด้านคน ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.70$) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.66$) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยทักษะด้านเทคนิคและทักษะด้านความคิดรวบยอดมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะด้านคนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านเทคนิค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าได้มีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องในการที่จะสนับสนุนด้านเทคโนโลยีภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ในหมวดที่ 9) เรื่องสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ได้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีในด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 20 ปี ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้าน

ความคิดรวบยอด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 20-30 ปีทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยภาพรวมและรายด้านผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.เปรียบเทียบการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านคน ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านเทคนิคและทักษะด้านความคิดรวบยอด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะด้านคนไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- ธานี ชื่นบุญ. 2551. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัน เดชพิชัย. 2532. แบบประเมินตนเองสำหรับผู้บริหาร. วารสารคณะศึกษาศาสตร์. 5(13): 1-12.
- สุรัตน์ สุทธิชัชวาลย์. 2546. การศึกษาการใช้ทักษะการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของเดรกและโรของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตวังน้อย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Katz, R. L. 1955. Skills of an Effective Administrator. *Harvard Business Review*. 33 (January-February 1995).

การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี
Academic Administration for the Integation to ASEAN Association
of Basic Education Schools under the Office of Ratchaburi Province
Primary Service Area

สุจิตตรา กาญจนสินธุ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี และ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 181 โรงเรียน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการมีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ ประชาคมอาเซียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี

Abstract

The purposes of the research were to : 1) study the academic administration for the integration to ASEAN Association of basic education schools under Ratchaburi Province Primary Educational Service Area Office, 2) investigate the academic administration for the integration to ASEAN Association of basic education schools under Ratchaburi Province Primary Educational Service Area Office. The sample used in this research was administrators from 181 school, in the academic year 2012 by simple random sampling. The instrument for collecting the data was a questionnaire. The statistics for analysis the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and one way analysis of variance.

The research findings were as follows:

1. The overall academic administration for the integration to ASEAN Association of basic education schools under Ratchaburi Province Primary Educational Service Area Office, was at high level.

When considering each aspect, the high level ones were academic planning, internal quality insurance development and educational standards, promotion of learning organization, teaching-learning management, school curriculum development, education supervision, measurement and evaluation, equivalence and transfer learning achievement, respectively.

2. The overall of the opinion on academic administration for the integration to ASEAN Association of basic education schools administrators classified by school size was not significantly different. When considering each aspect, the academic planning aspect was significantly different at .05 level, whereas the other aspects were not different.

Keywords : Academic Administration , Asean Association , Ratchaburi Province ,Primary Service Area

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและต้องเป็นการศึกษาที่มีศักยภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1 อ้างถึงใน เฉลียว เกื้อนเกา, 2554, หน้า 2) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารการศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการ การศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือในการเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งมีเป้าหมายที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานโดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาให้เท่าทันรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการในการพัฒนา ปลูกฝัง ชัดเกล้าผู้เรียนให้มีความพร้อมจึงต้องปรับเปลี่ยนและเตรียมพร้อมเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย กล่าวคือ โรงเรียนจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึดผลการเรียนรู้เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและชุมชน หากไม่เช่นนั้นจะเตรียมคนให้มีคุณภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบรรลุสู่ประชาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ไม่ทันต่อสถานการณ์ภายใต้การแข่งขันและความร่วมมือของประเทศอาเซียนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและประโยชน์สุขของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อให้การศึกษวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ศึกษา
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 333 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 170 คน ขนาดกลาง 134 คน ขนาดใหญ่ 29 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2555 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ เครจซีและมอร์แกน และทำการสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 181 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 92 คน ขนาดกลาง 73 คน ขนาดใหญ่ 16 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา จำแนกดังนี้
 - 1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน)
 - 1.2 สถานศึกษาขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน)
 - 1.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีใน 7 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 2.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2.4 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 2.6 ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ใน 7 ด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง

น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ปฏิบัติมากที่สุดให้ 5 คะแนน ปฏิบัติมากให้ 4 คะแนน ปฏิบัติปานกลางให้ 3 คะแนน ปฏิบัติ น้อยให้ 2 คะแนน ปฏิบัติน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามโดยติดอากรแสตมป์และเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย ส่งมอบทางไปรษณีย์ไปตามโรงเรียนที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ติดตามขอรับแบบสอบถามกลับมาด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ลงรหัสในแบบสอบถามทุกฉบับ

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ จำแนกตาม สถานภาพ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ เบสต์ (Best, 1981, p. 544) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน น้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีตามขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Post Hoc Comparison)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันไม่

แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการมีการบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษารับรู้การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- เฉลียว ถิ่นอนา. 2554. การดำเนินงานเตรียมความพร้อมของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษาในด้านต่าง ๆ. สารนิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- Best. John W. 1981. *Research in Education*. 4th ed. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.

การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเรื่องความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก
The Development of a Set of Electronic Media for Basic Computer
Course, on Introduction to Computer
for Students in Army Non-Commissioned Officer School

ชัยยุทธ ชัยปัญญา

กองการศึกษา โรงเรียนนายสิบทหารบก ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบางพลี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนายสิบทหารบก รุ่นที่ 17 ผลัด 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 82 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ และแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล ขนาดอิทธิพล การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.27/84.88 ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 50.40 และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับสูง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก หลังเรียนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 84.88 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในด้านอยากเรียนวิชาคอมพิวเตอร์โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อีก มีความรู้สึกภูมิใจที่ได้สัมผัสกับสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีกำลังใจที่จะเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักเรียนโรงเรียนนายสิบทหารบกได้ จึงควรพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมทุกบทเรียน และรายวิชาอื่น ๆ

คำสำคัญ: สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดเห็นต่อการเรียน

Abstract

The purposes of the research were to: 1) develop and find out the efficiency of an electronic instruction material set for Basic Computer Course, on the topic of the introduction to computer for students in Army Non-Commissioned Officer School, based on the set of 80/80 of criteria, 2) compare the students' learning achievement in the computer course, in Army Non-Commissioned Officer School between the posttest with the defined standard of 80%, 3) survey the

students' opinion, on learning on the introduction to computer, in Army Non-Commissioned Officer School in the Electronic media basic computer courses. The research sample was 82 students from one group of Batch 17⁺ students, in Army Non-Commissioned Officer School in the academic year 2013, selected by using purposive sampling method. The research tools were the set of Electronic Media Basic Computer Course, on the topic of introduction to computer, the lesson plans, the electronic media evaluating forms, a multiple-choice test for measuring learning achievement, and a rating scale questionnaire form. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, effectiveness index, effect size, t-test and Analysis of one-way ANOVA.

The research results were as follows:

1. The efficiency of the instruction set of the Basic Computer Course, on introduction to computer for students in Army Non-Commissioned Officer School was at 92.27/84.88%, the students' knowledge also increased after learning, at 50.40%, and it could affect the learning achievement at high level of 0.92.

2. The students' learning achievement in the computer course, by using the set of introduction to computer has surpassed to the 84.88%, considered higher than that of the criteria set, with statistically significance level at 0.01

3. The students also had positive opinion towards the basic computer course as they still wanted to learn more on by using the electronic media, and they felt enjoyed be exposed with media technology. The students viewed the result of the test at high level, after learning by using electronic media, was an encouragement for them to further their learning.

The research findings revealed that the set of electronic media for the Basic Computer course, on introduction to computer for the students in Army Non-Commissioned Officer School could improve the students' learning achievement. Thus, to develop such the electronic media for the other courses should be promoted to increase learning achievement as well.

Keywords : electronic media, learning achievement, positive opinion towards

บทนำ

นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ.2555-2559 ข้อ 3 กำหนดให้สถาบันการศึกษาสนับสนุนการใช้สิ่งอุปกรณ์ที่เป็นผลจากวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการเรียนการสอน เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาในทุก ระดับ และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักว่าผู้เข้ารับการศึกษาคือ ศูนย์กลางของการเรียนรู้ (กองทัพบก, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังที่สุรางค์ ไคว่ตระกูล (2544 : 331-336) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ส่งเสริม การเรียนรู้ ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และการจัดสภาพบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทำให้เกิดแรงจูงใจไปสู่ การเรียนรู้ โดยระบบการศึกษาของกองทัพบกถือว่าการจัดการศึกษาเฉพาะทาง มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกำลังพลของ กองทัพบกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความพร้อมในการตอบสนองต่อภารกิจของกองทัพบก และการ ปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ ตลอดจนมีความรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาการ สามารถเรียนรู้ ได้ด้วยตนเองและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

โรงเรียนนายสิบทหารบก เป็นสถาบันการศึกษาของกองทัพบก มีภารกิจในการจัดการเรียนการสอนให้กับ นักเรียนนายสิบทหารบกตามหลักสูตรที่กองทัพบกกำหนด (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2550) วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

เป็นวิชาการศึกษาทั่วไปตามโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนนายสิบทหารบก สถานภาพวิชาบังคับ จำนวน 1 หน่วยกิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แก่นักเรียนนายสิบทหารบกมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สามารถนำความรู้และทักษะการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานเมื่อสำเร็จการศึกษา จากข้อมูลสถิติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น รุ่นที่ 17 ผลัด 1 ปีการศึกษา 2556 พบว่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 และเมื่อวิเคราะห์ถึงบทเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่าในบทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าบทเรียนอื่น (กองการศึกษา โรงเรียนนายสิบทหารบก, 2556) ซึ่งจากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาพบว่ามาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะการบรรยาย โดยใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนำเสนอข้อมูล ขาดความน่าสนใจ ประกอบกับบทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นเนื้อหาทางวิชาการเป็นส่วนใหญ่ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจอันเป็นผลมาจากสภาพการฝึกที่ตราตรึงในภาควิชาทางทหาร

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบกให้มีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น โดยการออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ได้คุณภาพตามหลักทฤษฎีแนวความคิดเกี่ยวกับการสอนของกาเย่ (Gagne) อ้างถึงในทิตินา แคมณี (2553 : 72-76) คือทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ซึ่งกาเย่เชื่อว่าความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่อธิบายว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ และ 3) กระบวนการเรียนการสอน โดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกจากการมีปฏิสัมพันธ์ 9 ชั้น ได้แก่ การเร้าความสนใจ การบอกวัตถุประสงค์ การทบทวนความรู้เดิม การนำเสนอเนื้อหาใหม่ การชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ การกระตุ้นการตอบสนองบทเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทดสอบความรู้ใหม่ และการสรุปและนำไปใช้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทางการศึกษา นวัตกรรมทางการศึกษา และรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนด้านความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และโดยอ้อมต่อสถานศึกษาในภาพรวมด้านผลการฝึกศึกษาทั้งหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวโยงถึงหน่วยเหนือ กองทัพบก และประเทศชาติตามลำดับ ดังที่ตรีพล สักกะวนิช (2550 : 43) สรุปได้ว่าการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี ซึ่งครอบคลุมหลายวิธี อาทิ การเรียนรู้บนฐานคอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ผ่านเว็บ ห้องเรียนเสมือนจริง และความร่วมมือดิจิทัล เป็นต้น อีกทั้งเป็นรูปแบบและวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิดานันท์ มลิทอง (2546 : 5) กล่าวถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ต่อระบบการศึกษาที่สำคัญในเรื่องของการช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาด้านการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนเสริมหรือทบทวนการสอนแบบปกติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิพงษ์ ยอดเสาศี (2553 : 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพ 77.22/86.78 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบกหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง วิจัยดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนนายสิบทหารบกที่กำลังศึกษาอยู่ในรุ่นที่ 17 ผลัด 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนายสิบทหารบก จำนวน 908 คน แบ่งเป็น 11 พวกเรียนตามระบบการปกครองบังคับบัญชา โดยมีคุณลักษณะประเภทโศกตพลาทหาร พลเรือน ระดับการศึกษา ในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนายสิบทหารบกที่กำลังศึกษาอยู่ในรุ่นที่ 17 ผลัด 2 ปีการศึกษา 2556 พวกเรียนที่ 7 จำนวน 82 คน ที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจง (วรรณิ แกมเกต, 2551 : 288) โดยสอดคล้องกับตารางการจัดการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ผลการทดลอง

แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Designs) แบบศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา 1 กลุ่มวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง หลังการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกครั้ง (วรรณิ แกมเกต, 2551 : 125-141) ดังภาพที่ 1

E	O_1	X	O_2
---	-------	---	-------

ภาพที่ 1 รูปแบบการทดลอง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือขั้นการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และขั้นการนำเครื่องมือไปทดลองใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดมีดังนี้

ขั้นการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และ 2) แผนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ รายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นบทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยการปรับปรุงแบบประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของวิสุทธิพงษ์ ยอดเสาศิ (2553 : 122-127) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ผลการประเมินด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 และการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 หลังจากนั้นนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 นาย ซึ่งได้พบปัญหาการใช้สีพิมพ์ผิดและเสียงบรรยายผิดเล็กน้อย ได้แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องหลังจากทดลองหาคุณภาพ โดยการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (E_1/E_2) ตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2546) ซึ่งตั้งตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนการระหว่างเรียนประกอบด้วยกิจกรรมการทดสอบท้ายบทเรียนเท่ากับ E_1 และหาเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ E_2 เท่ากับ 92.76/85.22

2. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้บทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั้น ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน และ ขั้นสรุป (พรทิพย์ ธงไชย, 2553 : 44) โดยผู้วิจัยแทรกกระบวนการตามทฤษฎีหลักการสอนของกาเย่ (Gagne) อ้างถึงในทศินา แชมณี (2553 : 72-76) ประกอบด้วย 9 ชั้น ได้แก่ การเร้าความสนใจ การบอกวัตถุประสงค์ การทบทวนความรู้เดิม การนำเสนอเนื้อหาใหม่ การชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ การกระตุ้นการตอบสนองบทเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทดสอบความรู้ใหม่ และการสรุปและนำไปใช้ แล้วตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาภาษาที่ใช้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลปรากฏว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (วรรณิ แกมเกต, 2551 : 220-221) ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและการประเมินผลพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิดคือ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอนในบทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า ผู้วิจัยได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีลักษณะแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งใช้ทดสอบวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมกรวัดผลและสร้างแบบทดสอบวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น จำนวน 60 ข้อ หลังจากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551 : 220-221) โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าข้อคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ผู้วิจัยคัดเลือกไว้ 30 ข้อเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้ค่าความยาก (สุวิมล ติรกานันท์, 2551 : 148) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 27% (สุวิมล ติรกานันท์, 2551 : 152) อยู่ระหว่าง 0.25-0.75 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีสูตร KR-20 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551 : 233) เท่ากับ 0.81 มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 รายการ ตามวิธีของลิเคิร์ต (สุวิมล ติรกานันท์, 2551 : 57-61) โดยการปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นของวิสุทธิพงษ์ ยอดเสาศี (2553 : 115-120) เพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนนายสิบทหารบก หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551 : 233) เท่ากับ 0.87 มีคุณภาพ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนการทดลองใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองแบ่งเป็น 3 ช่วง ในช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม- วันที่ 1 ธันวาคม 2556 ดำเนินการสร้างเครื่องมือและทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ ช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 7 - 25 ธันวาคม 2556 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงที่ 3 เดือน มกราคม - มีนาคม 2557 ดำเนินการสอนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นให้กับกลุ่มประชากรที่เหลือโดยบทเรียนที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอน เพื่อจริยธรรมในการวิจัยและเป็นการพิทักษ์สิทธิแก่นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองเพื่อแบ่งกลุ่มระดับความรู้พื้นฐานก่อนเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เทคนิค 27% (สุวิมล ติรกานันท์, 2551 : 152) ได้แก่ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน หลังการทดลองดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สูตรหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (E_1/E_2) บุญชม ศรีสะอาด (2546)
2. ใช้สูตรหาค่าดัชนีประสิทธิผลของของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้สูตร (Effectiveness Index: E.I.) ตามวิธีของกูดแมน, เฟรทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fretcher and Schneider, 1980) อ้างถึงในชัยวัฒน์ ทบเทิบ (2554 : 76)
3. ใช้สูตรคำนวณของโคเฮน (Cohen's d) อ้างถึงในอวยพร เรื่องตระกูล (2554 : 153) หาค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) ของสื่ออิเล็กทรอนิกส์
4. ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test dependent เพื่อตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อจำแนกผู้เรียนตามระดับความรู้พื้นฐานกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน
5. ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านกรวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38) รองลงมาด้านเวลาเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.33) และลำดับสุดท้ายด้านการกำหนดสาระสำคัญและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีคะแนนความเหมาะสมต่ำที่สุดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมด้านเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบกโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	ผลการประเมิน	อันดับ
1. ด้านการกำหนดสาระสำคัญและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	3.77	0.19	มาก	เหมาะสม	5
2. ด้านโครงสร้างและเนื้อหาสาระ	4.38	0.19	มากที่สุด	เหมาะสม	3
3. ด้านเวลาเรียน	4.66	0.33	มากที่สุด	เหมาะสม	2
4. ด้านบูรณาการการจัดการเรียนรู้	4.33	0.57	มากที่สุด	เหมาะสม	4
5. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.77	0.38	มากที่สุด	เหมาะสม	1
รวม	4.38	0.16	มากที่สุด	เหมาะสม	

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านกรวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14) รองลงมาด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.07) และลำดับสุดท้ายด้านกราฟิกและการออกแบบ มีคะแนนความเหมาะสมต่ำที่สุดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	ผลการประเมิน	อันดับ
1. ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.16	0.07	มาก	เหมาะสม	2
2. ด้านกราฟิกและการออกแบบ	3.91	0.38	มาก	เหมาะสม	4
3. ด้านเทคนิค	4.08	0.62	มาก	เหมาะสม	3
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.58	0.14	มากที่สุด	เหมาะสม	1
รวม	4.18	0.25	มาก	เหมาะสม	

3. ผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) จากการทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 โดยคะแนนประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 64.93 คิดเป็นร้อยละ 92.76 (E_1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.57 คิดเป็นร้อยละ 85.22 (E_2) แสดงว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการทดลองมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.76/85.22 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สามารถนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพ (E_1/ E_2) จากการทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out)

กระบวนการระหว่างเรียน			ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (n=30)	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (n=30)	E_2	E_1/ E_2
70	64.93	92.76	30	25.57	85.22	92.76/85.22

4. ผลการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลหลังนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (E_1/E_2) ตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2546) ซึ่งตั้งตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากกระบวนการระหว่างเรียนประกอบด้วยกิจกรรมการทดสอบท้ายบทเรียนเท่ากับ E_1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.59 คิดเป็นร้อยละ 92.27 และหาเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ E_2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.46 คิดเป็นร้อยละ 84.88 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.27/84.88 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) โดยการหาผลต่างของผลรวมคะแนนสอบหลังเรียนกับผลรวมคะแนนสอบก่อนเรียน ทหารด้วยผลต่างของผลรวมคะแนนเต็มกับผลรวมคะแนนสอบก่อนเรียน (ชัยวัฒน์ ทบเทิบ, 2554 : 76) เท่ากับ 0.504 หรือร้อยละ 50.40 และคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size) โดยการหาผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังเรียนหารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (อวยพร เรืองตระกูล, 2554 : 153) เท่ากับ 0.92 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน (E_1) และผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E_2) ของกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการระหว่างเรียน			ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (n=82)	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (n=82)	E_2	E_1/ E_2
70	64.59	92.27	30	25.46	84.88	92.27/84.88

ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I. = 0.504), ขนาดอิทธิพล (Effect Size = 0.92)

5. ผลการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจสอบระดับความรู้พื้นฐานก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ย 20.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.60 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.58 โดยคิดเป็นร้อยละ 84.88 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนของกลุ่มอ่อนพบว่ามีความเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใกล้เคียงกับกลุ่มเก่งและกลุ่มปานกลาง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบกของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ระดับความรู้พื้นฐาน	เกณฑ์ร้อยละ	ก่อนเรียน (30)				หลังเรียน (30)					
		\bar{X}	S.D.	t	p	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	t	p	ร้อยละ
เก่ง		24.04	1.06			26.56	1.59				
ปานกลาง	80.00	20.88	0.75	-10.951	.000*	25.48	1.19	8.383	.000*	84.88	
อ่อน		17.75	1.29			24.37	1.34				
รวม		20.85	2.60			25.46	1.58				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก โดยภาพรวมมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงที่สุด 3 อันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนอยากศึกษาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับวิชาคอมพิวเตอร์อีก (ค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้รู้สึกภูมิใจที่ได้สัมผัสกับสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย (ค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47) และผลคะแนนในการทำแบบทดสอบทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะศึกษาบทเรียนต่อไป (ค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ นักเรียนไม่รู้สึกเครียดเมื่อทำแบบทดสอบในบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ไม่ถูก (ค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนนายสิบทหารบกที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1.	นักเรียนชอบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	4.51	0.59	มากที่สุด	8
2.	บทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีสมาธิในการเรียน	4.34	0.63	มากที่สุด	12
3.	เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบในบทเรียนได้ถูกต้องนักเรียนรู้สึกภูมิใจ	4.52	0.63	มากที่สุด	7
4.	นักเรียนไม่รู้สึกอายนี้อายุเมื่อทำแบบทดสอบในบทเรียนไม่ได้ เพราะไม่มีใครรับรู้จากตนเอง	4.01	0.94	มาก	14
5.	นักเรียนไม่รู้สึกเครียดเมื่อทำแบบทดสอบในอิเล็กทรอนิกส์ไม่ถูก	3.95	0.92	มาก	15
6.	ผลคะแนนในการทำแบบทดสอบในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะศึกษาบทเรียนต่อไป	4.58	0.64	มากที่สุด	3
7.	การเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทำให้นักเรียนรู้สึกชอบและสนุกสนาน	4.48	0.63	มากที่สุด	9
8.	ภาพ สีสันและเสียงในบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทเรียนน่าเรียน	4.57	0.66	มากที่สุด	4
9.	เมื่อเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนรู้สึกเหมือนกำลังเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มากกว่ากำลังเรียนหนังสือ	4.54	0.66	มากที่สุด	5
10.	บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มากขึ้นกว่าเดิม	4.52	0.59	มากที่สุด	6
11.	เมื่อเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เรื่องนี้จบนักเรียนเข้าใจมากขึ้น	4.40	0.64	มากที่สุด	11
12.	นักเรียนต้องการเรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าวิธีอื่น	4.32	0.75	มากที่สุด	13
13.	นักเรียนอยากให้อีกวิชาอื่น ๆ ทำเป็นบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทุกวิชา	4.43	0.73	มากที่สุด	10
14.	บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้รู้สึกภูมิใจที่ได้สัมผัสกับสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.71	0.47	มากที่สุด	2
15.	นักเรียนอยากศึกษาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับวิชาคอมพิวเตอร์อีก	4.75	0.48	มากที่สุด	1
	รวม	4.44	0.35	มากที่สุด	

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตามผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่สอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16) ด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25) และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.27/84.88 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นผลมาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นมีการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องที่สอน มีการสร้างสถานการณ์เพื่อสร้างความตั้งใจแก่ผู้เรียน มีกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติจริงและแจ้งผลการปฏิบัติงานให้นักเรียนทราบเป็นระยะเพื่อเป็นการประเมินและสรุปมีการสรุปเสริมบทเรียนเพื่อสร้างความแม่นยำและถ่ายโยงความรู้ไปใช้กับสิ่งอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างดี รวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งองค์ความรู้ที่ค้นพบนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ด้านกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของกิดานันท์ มลิทอง (2546 : 5) กล่าวถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ต่อระบบการศึกษาที่สำคัญในเรื่องของการช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาด้านการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.46 โดยคิดเป็นร้อยละ 84.88 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก โดยการสร้างและตรวจสอบคุณภาพสื่อการสอนที่มีคุณภาพเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สามารถแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตรีพล สักกะวนิช (2550 : 43-51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์1 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนด้วยบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ

3. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นนักเรียนมีความคิดเห็นในด้านอยากเรียนวิชาคอมพิวเตอร์โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความรู้สึกภูมิใจที่ได้สัมผัสกับสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีกำลังใจที่จะเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35) เป็นผลมาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกชอบและสนุกสนานและเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริปกรณ์ สมเนตร (2547 : 69-74) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเห็นของนิสิตที่มีต่อการสอนเสริมด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในด้านจุดประสงค์และเนื้อหาในการเรียน ด้านการสอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่านิสิตเห็นดีกับการสอนเสริมด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ และการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. จากอภิปรายผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอนนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยการศึกษาวิจัยและขยายผลการสร้างและหาประสิทธิภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2. ควรมีการวิเคราะห์ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นระยะหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2550. หนังสือกรมยุทธศึกษาทหารบก ที่ กท 0461.11/1480 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2550 เรื่อง ขออนุมัติใช้หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 7-ช.-111 สำหรับนักเรียนนายสิบทหารบก. ถึงผู้บัญชาการทหารบก. (เอกสารอัดสำเนา).
- กองการศึกษา, โรงเรียนนายสิบทหารบก. 2556. หนังสือกองการศึกษา โรงเรียนนายสิบทหารบก ที่ กท 0461.7.2/1137 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2556 เรื่อง ขอส่งผลการศึกษา นนส. รุ่นที่ 17 (1/56) ปีการศึกษา 2556. ถึงผู้บังคับการโรงเรียนนายสิบทหารบก. (เอกสารอัดสำเนา).
- กองทัพบก. 2554. คำสั่งกองทัพบก ที่ 35/2554 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2554 เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2555-2559. ถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก. (เอกสารอัดสำเนา)
- กิดานันท์ มลิทอง. 2546. เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา:สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด มหาชน.
- ชัยวัฒน์ ทบเทิบ. 2554. การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะเรื่องการเป่าขลุ่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้คู่มือการเป่าขลุ่ย. เอกสารเผยแพร่บทความการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 : 76.
- ตรีพล สักกะวนิช และคณะ. 2550. การพัฒนาบทเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปฏิสัมพันธ์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 1. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 ม.ค.-มิ.ย.2550 : 43-51
- ทีศนา แชมณี. 2553. ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นจัดพิมพ์.
- พรทิพย์ ชงไชย. 2553. ผลของรูปแบบการสอน SQARA ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วรรณิ แกมเกตุ. 2551. วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิพงษ์ ยอดเสาดิ. 2553. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศิริปรกรณ์ สมเนตร. 2547. การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการสอนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2544. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรงานันท์. 2551. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อวยพร เรืองตระกูล. 2554. สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ I. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านห้วยทราย จังหวัดชัยภูมิ
Development of Preschoolers' Emotional Intelligence Behavior through
the Cooperative Outdoor Play Activities at Banhuaysai School
Chaiyaphum Province

สุเทพ บุญศิริ

สาขาวิชาการจัดการการปฐมวัยศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ และ 2) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ ประชากรเป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนในเครือข่ายบึงขวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5- 6 ปี กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง การทดลองใช้เวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ และแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ
- 2.พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

คำสำคัญ : พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบร่วมมือ เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of the research were 1) to compare preschoolers' behavior of emotional intelligence before and during participating in the cooperative outdoor play activities; and 2) to study the trend of preschoolers' behavior of emotional intelligence during participating in the cooperative outdoor play activities. From 8 schools, the population was all preschool students at level 2, aged between 5-6 years, enrolled in the first semester of the academic year of 2013, Bongchuan School Network under the jurisdiction of the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 3. The sample consisted of 15 preschoolers who have attended kindergarten level 2 in the second semester of the academic year 2013 at Banhuaysai School under the jurisdiction of the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 3. The experiment was conducted for 10 weeks, 5 days per week with 40 minutes each. The research tools were the lesson plans of the cooperative outdoor play activities

and the observation form on the behavior of preschoolers' emotional intelligence with the reliability of .85. The statistics utilized in the study were mean and standard deviation.

The research results revealed that:

1) The behavior of preschoolers' emotional intelligence during participating in the cooperative outdoor play activities was higher than before the experiment.

2) The trend of the behavior of preschoolers' emotional intelligence had increased during participating in the cooperative outdoor play activities.

Keywords : Emotional intelligence behavior, The cooperative outdoor play activities, Young children

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงกล่าวไว้ว่า “การเรียนการสอนนอกจากจะสอนให้เป็นคนเก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้เป็นคนดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพมาเป็นกำลังของบ้านเมืองเป็นพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และใช้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อหนุนความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูก” (กรมวิชาการ. 2544 : 85-87) ซึ่งการสร้างสังคมไทยในอนาคตนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพราะสภาพปัญหาของระบบการศึกษาแบบเดิม ๆ เน้นให้เด็กเก่ง ทำคะแนนได้สูง ๆ เรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้มาก แต่จะไม่เน้นในส่วนของการจิตใจและอารมณ์ของเด็กเลย จึงทำให้เด็ก หลายคนกลักลายเป็นเด็กที่มุมานะและสนใจแต่การเรียนอย่างเดียวไม่สนใจสิ่งรอบข้าง เป็นเด็กแข็งกระด้าง ไร้น้ำใจ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น และอาจมีปัญหาในเรื่องของการควบคุมอารมณ์ตนเอง (จินกัก งามสุด. 2550 : 19) ซึ่งคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นคนที่สังคมต้องการ เพราะนอกจากจะเป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จและความสุขในชีวิต ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในทุกกิจกรรมของมนุษย์ ช่วยเพิ่มคุณค่าในความเป็นมนุษย์ให้เปี่ยมไปด้วยความสุขก่อให้เกิดความเข้าใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแล้ว ยังช่วยเพิ่มพูนการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ลดภาวะความเครียด ก่อให้เกิดความรักความเข้าใจในกลุ่มเพื่อนร่วมงานและคนใกล้ชิด ยิ่งไปกว่านั้น ยังช่วยสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ และสร้างความพร้อมในการเป็นผู้นำที่ดีในอนาคตได้อีกด้วย (จิตรลัดดา ศุภกุล.2550 : 19) ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความฉลาดทางอารมณ์แก่เด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญในการวางรากฐานทางบุคลิกภาพของเด็ก

ในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญควรเริ่มตั้งแต่การได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เพราะเป็นวัยที่สำคัญมากที่สุด (เยาวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ . 2546 : 1) สอดคล้องกับ สิริวรรณ ฤทธิสาร (2550 : 3) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถช่วยทำให้เด็กเกิดการรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ช่วยสร้างรากฐานของเยาวชนไทยให้เข้มแข็งและมีพฤติกรรมทางอารมณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับ วิมลพรรณ ประไพ วัชรพันธ์ (2555 : 18) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะการพัฒนาตั้งแต่เด็กเล็กในช่วงอายุ 2-5 ปี เพราะความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กจะพัฒนาได้อย่างมากมายในวัยนี้ เด็กปฐมวัย จึงเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการวางรากฐานการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เป็นวัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทางด้านสมอง ด้านอารมณ์จิตใจ เป็นวัยแห่งการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็ก อันจะเป็นการปูพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี ให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม เช่น การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การมีวินัย ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตั้งแต่ยังเด็กต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโต

ปัจจุบันสังคมไทยมีสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้คนยึดติดกับความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมเกิดเป็นสังคมที่ต้องแข่งขันกันเอารอดเอาเปรียบเห็นแต่ผลประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่ โดยลืมนึกถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตทางสังคมตามมาไม่เว้นแม้แต่สังคมของการศึกษา ซึ่งเห็นได้ชัดจากปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน (มติชน. 2550 : ออนไลน์) สอดคล้องกับ ศศิมา พรหมรักษ์ (2546 : 1) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม จะไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสาเหตุให้เด็กไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นปัญหาที่รุนแรงของสังคมต่อไปในอนาคต

จากการประเมินคุณภาพเด็กปฐมวัยในด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทย ในปี 2550 โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 3,469 คน จาก 69 โรงเรียน 15 จังหวัดทั่วประเทศ จากสังกัดต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กช่วงอายุ 3 – 5 ปี มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวม คือทั้งด้านดี ด้านเก่งและด้านอารมณ์สุขลดลง โดยด้านเก่งลดลงจากการสำรวจครั้งแรก ในปี 2545 ถึง 7.34 จุด ด้านดี ลดลง 0.92 จุด ด้านสุข ลดลง 1.2 จุด โดยเฉพาะในเรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ ลดลงมากกว่าด้านอื่น ซึ่งให้เห็นคุณภาพด้านตัวเด็กลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 54 - 55) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ด้านคุณภาพเด็ก จากการประเมินพัฒนาการในมาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 แสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างเหมาะสมตามวัยและสถานการณ์ และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรม เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านห้วยทราย อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการประเมินตามรายงานคุณภาพการเจริญระดับปฐมวัยปีการศึกษา 2555 (สมุดบันทึกพัฒนาการนักเรียน. 2555 : 76) พบว่าเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือการรังแกกัน ขาดความมีระเบียบวินัย ขาดความกระตือรือร้น ไม่กล้าแสดงออก ขาดการเสียสละ แบ่งปันและการอดทนรอคอย ไม่ใส่ใจในความรู้สึกของกันและกันและมักจะขัดแย้งกันในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือของเล่นอยู่เป็นประจำ จึงทำให้ขาดความสุขในการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่ง วีระ สุริยาอาชานนท์ (2548 : 4) ได้กล่าวว่า การเล่นกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นตามธรรมชาติ การเล่นกันเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กได้ใช้กำลังกาย รู้จักกฎกติกา ได้ปรับตัว มีการวางแผน และแก้ปัญหา และได้ปลดปล่อยพลังกำลังอย่างอิสระ ซึ่งกิจกรรมการเล่นของเด็กไม่จำเป็นจะเป็นการเล่นเกม หรือการเล่นทั่วไปไม่เพียงแต่จะเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ช่วยพัฒนารูปแบบการคิดของเด็กให้เข้ารูปเข้ารอย ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เสริมสร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 14) และ กรมสุขภาพจิต (2548 : 15) ที่กล่าวว่า การเล่นทำให้เด็กได้รับอาหารกาย อาหารใจ และอาหารสมอง ซึ่งจะมีผลต่อการกระตุ้นสารเคมีในสมองที่ทำหน้าที่ควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทำให้สมองตื่นตัวและมีความสุข สารเคมีที่กระตุ้นสมองนี้จะหลั่งมากเมื่อมีการออกกำลังกาย การเล่นเป็นกลุ่มหรือทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

ในการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมที่จัดโอกาสให้เด็กได้เล่นร่วมกันโดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยน ทำให้เด็กเกิดการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกันอย่างมีความสุข สนุกสนาน สอดคล้องกับ (ทศพร เลหาพะเพ็ญแสง. 2551 : 22) กล่าวว่า การเล่นเกมที่มีกฎ กติกาจะสอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน และรอคอย เรียนรู้แพ้ ชนะ ฝึกสมาธิขณะเล่น เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้น และแฝงคุณประโยชน์คือพัฒนาความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ แบ่งปันสิ่งของ เกิดความสามัคคี เป็นการสร้างบรรยากาศของมิตรภาพ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้วิธีการเข้าสังคม การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ มีหลักการที่สำคัญคือ ช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ ความไว้วางใจและการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางวิชาการและสังคม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ทำให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น ทั้งในด้านวิชาการและสังคม กรมวิชาการ (2544 : 42) กล่าวว่าการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ชอบเล่น การเล่นทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านอารมณ์ทำให้เด็กปฐมวัยมีจิตใจที่มั่นคงแข็งแรง รู้จักปรับอารมณ์ให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม ช่วยลดความคับข้องใจของเด็ก ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นจากการเล่นด้วยกันเรียนรู้ที่จะอยู่รวมกลุ่ม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน อีกทั้งยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทำให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และส่งเสริมจินตนาการ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความพร้อมที่จะพบกับความสำเร็จในชีวิต และเป็นอนาคตที่ดีของชาติต่อไป

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กได้ และจะเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการรู้จัก เข้าใจ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองแล้วแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมได้สอดคล้องกับวัย และรู้จัก เข้าใจ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อื่น รู้จักปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

- 1.1.1 รับรู้อารมณ์ความรู้สึกและควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
- 1.1.2 มีความสุขต่อสิ่งที่ได้กระทำ
- 1.1.3 กล้าพูดกล้าบอก
- 1.1.4 มีความอดทนอดกลั้น รู้จักการรอคอย
- 1.1.5 ซินชมและยอมรับความสามารถของตนเอง
- 1.1.6 รู้ว่าอะไรควร ไม่ควร แสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

1.2 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น

- 1.2.1 เข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 1.2.2 เห็นอกเห็นใจ ห่วงใยและมีเมตตา
- 1.2.3 ซินชมยอมรับความสามารถของผู้อื่น
- 1.2.4 รู้ภาวะอารมณ์และความต้องการของผู้อื่น

2. การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ หมายถึง การที่ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ออกไปเล่นร่วมกันในที่โล่งแจ้งหรือในร่ม โดยใช้เกม ที่มีกฎกติกาง่าย ๆ เป็นสื่อ อาจใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่นเกม มีลักษณะคล้ายการแข่งขัน เด็กจัดกลุ่ม เป็นกลุ่มย่อย 2 - 6 คน ทุกขั้นตอนเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมกันเล่นแบบร่วมมือ โดยทุกคนมีบทบาท หรือรับหน้าที่ รับผิดชอบ ช่วยเหลือ และแบ่งปันกัน พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จก็มีความชื่นชม ยินดีร่วมกันซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียม เด็กลงนามอย่างเป็นระเบียบ อบอุ่นร่างกาย รับฟังคำแนะนำเกม และการใช้อุปกรณ์จากครู

ขั้นสาธิต เด็กดูการสาธิตการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ รวมทั้งรับทราบกฎ กติกา และวิธีการเล่นโดยละเอียดทุกขั้นตอน จากครู จากนั้นให้เด็กแบ่งกลุ่มตามความสนใจ และส่งตัวแทนกลุ่มรับอุปกรณ์ ครูเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกันทบทวน และวางแผนวิธีการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ พร้อมทั้งให้เด็กได้ทดลองเล่น ในขณะที่เดียวกันครูเปิดโอกาสให้เด็กซักถาม ในข้อสงสัยต่าง ๆ ได้

ขั้นการเล่น เกม เด็กร่วมกันทบทวนวิธีการเล่น และกติกา เมื่อเด็กพร้อมครูให้สัญญาณ เริ่มเล่น ในขณะที่เด็กเล่น ครูคอยดูแลความปลอดภัยในขณะที่เล่นและประกาศผลการเล่นเมื่อเกมสิ้นสุด

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปผลการเล่น และกล่าวชื่นชมกับความสามารถของกลุ่มที่มีคะแนนนำ เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงปัญหาและอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ครูสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปแก้ไขกับการเล่นครั้งต่อไป

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เด็กชาย - เด็กหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบึงชนวน จำนวน 8 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5- 6 ปี กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

ระยะเวลา

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในช่วงการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 50 ครั้ง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

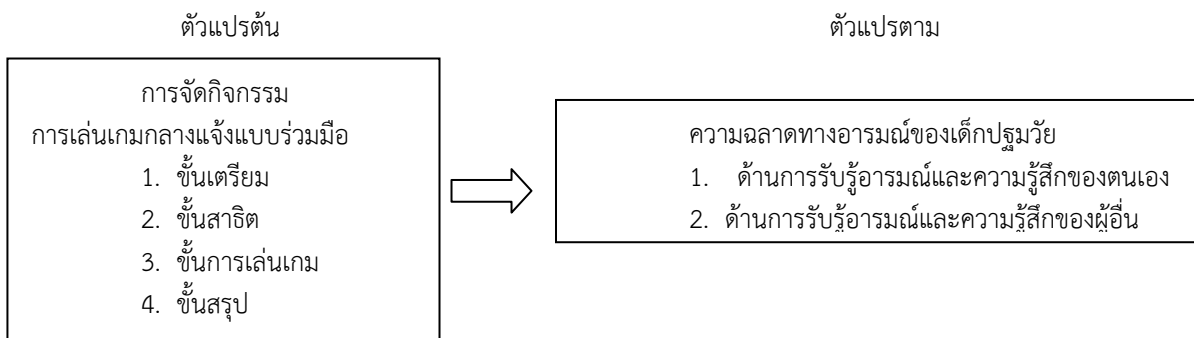
ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือและแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมกลางแจ้งปกติ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์คะแนนพื้นฐาน (Baseline Data) ของเด็กปฐมวัย

2. ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือจำนวน 50 แผน ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ชั้นเตรียม ชั้นสาธิต ชั้นการเล่นเกม ชั้นสรุปผลการเล่น และสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งถือว่าใช้ได้ นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนบ้านหนองตะไก่อ หลังการทดลองใช้ นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือมาแก้ไข ปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ร่วมสังเกตและบันทึกคะแนน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีเกณฑ์การประเมิน 2 ระดับคือ 0, 1 จากการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเป็นเวลา 1 สัปดาห์นำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นได้ = .85 ซึ่งอยู่ในระดับที่ใช้ได้ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ซึ่งใช้ทั้งหมด จำนวน 50 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้วดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดีและวันศุกร์ ในช่วงเวลาการจัดกิจกรรม กลางแจ้ง เวลา 10.00 -10.40 น. การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ตลอดช่วงเวลาการทดลองรวม 50 ครั้ง นำคะแนนในแต่ละสัปดาห์ เป็นข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2549 : 267)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2551 : 276)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน
- 2.

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่น เกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนจัดกิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
\bar{x}	0.43	1.99	3.27	3.80	4.45	5.31	6.00	6.67	7.15	8.53	9.77
S.D.	1.21	3.29	3.26	3.13	3.10	3.06	3.14	2.76	2.50	1.70	0.52

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง ปรากฏว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ มีคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยเท่ากับ 0.43 และระหว่างจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ แต่ละสัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - สัปดาห์ที่ 10) มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 1.99, 3.27, 3.80, 4.45, 5.31, 6.00, 6.67, 7.15, 8.53 และ 9.77 คะแนนตามลำดับ แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยตลอดช่วงสัปดาห์ 1-10 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ แต่ละสัปดาห์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือในทุก ๆ ด้าน

2.ค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยนำคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือแต่ละสัปดาห์ รวม 10 สัปดาห์มาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความฉลาดทางอารมณ์โดยแยกรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง 2) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ดังแสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ (N = 15)

ความฉลาดด้าน อารมณ์ของเด็ก ปฐมวัยแยกรายด้าน	ก่อนจัด กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์)										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ด้านที่ 1	\bar{x}	0.27	1.21	2.11	2.44	2.77	3.24	3.65	4.07	4.36	5.16	5.85
	s.D	0.77	1.93	2.08	2.02	1.98	1.86	1.89	1.71	1.51	0.97	0.31
ด้านที่ 2	\bar{x}	0.16	0.77	1.16	1.36	1.68	2.07	2.35	2.60	2.79	3.37	3.92
	s.D	0.45	1.38	1.38	1.36	1.27	1.31	1.33	1.16	1.11	0.81	0.31

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ก่อนจัดกิจกรรมมีค่า 0.27 คะแนน และระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 10 มีค่า 1.21, 2.11, 2.44, 2.77, 3.24, 3.65, 4.07, 4.36, 5.16 และ 5.85 คะแนน พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 2 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ แต่ละสัปดาห์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ในทุก ๆ ด้าน

สถิติที่ใช้ทดสอบ

3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

โดย df = N - 1

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนประชากร

$\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและระหว่างการทดลอง

การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้านก่อนการทดลองและหลังทำการทดลอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ก่อน และระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย รวม 2 ด้าน (N = 15)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t	Sig.
Baseline, สัปดาห์ที่ 1	1.560	m2.553*	.000
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	1.280	3.679*	.000
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	0.533	1.995*	.000
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	0.653	2.527*	.000
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	0.853	3.088*	.000
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	0.693	2.585*	.000
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	0.667	2.234*	.000
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	0.480	1.785*	.000
สัปดาห์ที่ 8, สัปดาห์ที่ 9	1.387	4.161*	.000
สัปดาห์ที่ 9, สัปดาห์ที่ 10	1.240	3.011*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านห้วยทราย อำเภอบำเหน็จณรงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ และเพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2. พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ระยะสัปดาห์ที่ 1- 2 มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อน และระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือมีระดับการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้านก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้านระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัยให้พัฒนาในระดับสูงขึ้น การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือโดยผู้วิจัยเน้นให้เด็กได้เล่นร่วมกันเป็นกลุ่มหรือทีม ๆ ละประมาณ 2-6 คน ซึ่งโรเจอร์ (Rogers.Nd., อ้างถึงในสุภักดิ์ แฝงเพชร. 2551 : 84) กล่าวว่าการเล่นที่ที่ดีที่สุดจะเกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกลุ่มพบปะกัน

อย่างตรงไปตรงมา (Encounter Group) นั่นคือการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยเด็กจะมีโอกาสพัฒนาทักษะที่สำคัญบางประการ ได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล การทำตามกฎเกณฑ์ การทำตามข้อตกลงที่กลุ่มเลือก เด็กจะรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันซึ่งในกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียม ขั้นสาธิต ขั้นการเล่นเกม เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนรู้เด็กจะร่วมกันสรุปถึงกฎ กติกา และพฤติกรรมที่แสดงออก ส่วนในกระบวนการกลุ่มที่ต้องทำร่วมกัน ช่วยกันคิด ตัดสินใจลงมือปฏิบัติกิจกรรม แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือ แบ่งปัน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในของกลุ่มได้ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2548 : 347) ที่กล่าวว่าการทำงานเป็นกลุ่มเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแตกต่างกันคละกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้น ซึ่งจะขอเสนอแนะในส่วนที่น่าจะทำให้การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกลางแจ้งแบบร่วมมือได้ผลดียิ่งขึ้นได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการแนะนำเกมและกฎกติกาแก่เด็ก ครูควรใช้ภาษาที่ฟังได้ง่าย พร้อมแสดงวิธีการหยิบ จับอุปกรณ์ และวิธีการเล่น พร้อมทั้งสาธิตประกอบให้เด็กดู ตอบคำถามและข้อสงสัยของเด็กก่อนการเล่น ในขั้นที่ 3 ขั้นการเล่นเกม ในขั้นตอนนี้ครูอาจมีส่วนร่วมเล่นด้วยตามความเหมาะสม เพราะต้องอยู่ใกล้ ๆ เด็ก เกี่ยวกับการระวังเรื่องอุบัติเหตุ และเด็กอาจต้องการความช่วยเหลือ เช่นในเด็กที่ร่างกายอ่อนแอ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป หลังจากร่วมกันสรุป ควรพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้เป็นแนวทางแก้ไขในการเล่นเกมอื่นต่อไป

1.2 การเล่นเกมแต่ละครั้งครูต้องควบคุมเวลาให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก หรือสามารถที่จะยืดหยุ่นเวลาได้ ไม่มากหรือน้อยเกินไป เนื่องจากเด็กวัยนี้มีช่วงความสนใจสั้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเล่นเกมกลางแจ้งที่มีต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรอคอย และพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. 2544. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- จินนภัค รามสุต. 2550. การสร้างสื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหว. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตรลัดดา ศุภกุล. 2550. ผลของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้ และพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3 - 5 ปี. รายงานศึกษาอิสระ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิศนา แคมมณี. 2548. รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร เลหาหะเพ็ญแสง. 2546. กระบวนการเรียนรู้จากการเล่นของนักเรียนอนุบาล 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2549. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เข้าสู่ออฟเคอร์มีส.
- . 2551. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : เข้าสู่ออฟเคอร์มีส.
- มดิชน (16 พฤศจิกายน 2550) : 27 ธรรมชาติกับการเสริมสร้างความสามัคคี, [ออนไลน์]. 2551 เอกสารเผยแพร่แหล่งที่มา [http://www geocities.com\(20, พฤศจิกายน 2551\)](http://www.geocities.com(20, พฤศจิกายน 2551)).

- เยาวลักษณ์ ชำนาญพงษ์. 2546. การศึกษาผลการจัดกิจกรรมเกมเพื่อพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิมลพรรณ ประไพวัชรพันธ์. 2555. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครเกี่ยวกับตำนานของจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีราชภัฏพระนคร.
- วีระ สุริยาอาชานนท์. 2548. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเล่นกลางแจ้งของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิมา พรหมรักษ์. 2546. พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริวรรณ ฤทธิสาร. 2550. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้วิธีการสอนแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบภาพและวิธีการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุภัค แฝงเพชร. 2551. ผลการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชประกอบการบันทึกที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534. คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3, โรงเรียนบ้านห้วยทราย. 2555. สมุดบันทึกพัฒนาการนักเรียน (อบ. 2/3) หน้า76.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552. กรุงเทพฯ : บริษัทเพลิน สตูดิโอ จำกัด.

การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก โดย CIPP Model

Evaluation of the Pilot Project of the Special Classroom in Chaturaphakpimanratchdapisek School by the CIPP Model

ประมวลศิลป์ วิทยา¹ พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์² อรัญ ชูยกระเดื่อง³

¹สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกโดยใช้การประเมินผลรูปแบบ CIPP Model กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน นักเรียนในโครงการ จำนวน 79 คน ครูที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ จำนวน 82 คน ผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ จำนวน 79 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 288 คน ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก ลักษณะเป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ ใช้สอบถาม 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.31 - 0.83 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 ฉบับที่ 2 ใช้สอบถามความคิดเห็นครูผู้สอนใช้สอบถาม 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30 - 0.83 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95 ฉบับที่ 3 ใช้สอบถามความคิดเห็นนักเรียนในโครงการใช้สอบถาม 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 34 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.37 - 0.79 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94 และฉบับที่ 4 ใช้สอบถามความคิดเห็นครูในโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ ผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษา ใช้สอบถาม 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.46 - 0.66 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

- 1.ด้านบริบท (Context) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
รูปแบบการดำเนินงานมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 2.ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ความพร้อมของการจัดเตรียมทรัพยากรด้านต่างๆ ที่นำมาใช้สำหรับการดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3.ด้านกระบวนการ (Process) การดำเนินงานของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 4.ด้านผลผลิต (Product) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมโครงการในด้านคุณลักษณะและความสามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

โดยสรุป บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องแบบพอเพียง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการจัดโครงการและกิจกรรมอื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : โครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง

Abstract

The research aimed to assess the pilot project of the special classroom in Chaturaphakpim anratchadapisek school by using the CIPP Model. Target group of the research included 5 administrators, 10 people who were in charge of the project, 20 teachers, 79 students who were in the project. 82 teacher who were not in the project, 79 students' parents, 13 education committee from Basic Education Office. Total number of the sample were 288, conducted in Chaturaphakpiman- ratchadapisek school during the second semester of 2012, under the jurisdiction of the secondary educational service area 27. Tools used to collect the data consisted of 4 set of questionnaire designed as rating scale. The 4 set of questionnaire were, the first to survey the opinion from administrators and the people who were in charge of the project through 4 aspects, namely, the context, input, process and product. It contained 40 items with the discrimination level between 0.31 - 0.83 and the reliability of the questionnaire was at 0.96.; the second one was to survey on the same 4 aspect, same number of items with the discrimination level between .30 to 0 .83 and the reliability of the questionnaire was at .95.; the third on to survey on the students' opinion from those who were in the project, through 3 aspects, namely,; the input, process, and product. It consisted of 34 items with the discrimination level between .37 to .79 and the reliability of the questionnaire was at 0.94.; and the fourth on to survey on teachers' opinion, from those who were not in the project, parents of students in the project and the committee from Basic Education Office through 3 aspects, namely,; the input, process and product. It consisted of 23 items with the discrimination level between .46 to .66 and the reliability of the questionnaire was at .94. The statistics used in the data analysis was descriptive statistics, which were the average percentage and standard deviation.

The results showed that

1. The context: The purpose of the project was appropriate at a high level in terms of operating model which was clear, easy to understand and practical.
2. The input: The availability of resources and preparation used for the implementation of projects were appropriate at high level.
3. The process: The implementation of projects were appropriate at high level.
4. The product: The results from the participants in terms of the characteristics and ability was in line with the objectives of the project were appropriate at high level.

Keywords : Special classroom

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา รู้จักการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและเป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ อย่างสร้างสรรค์และถาวร การศึกษาจึงเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับ สังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลกโดยรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย ระบบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ”

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 13) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจะเน้นที่ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ตามความถนัด การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงตอบสนองต่อผู้เรียนในสองลักษณะ คือ การจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มใหญ่และการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล โดยการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีทั้งนำเข้ามาในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธีการ เช่น โปรแกรมบทเรียน การเรียนทางไกล การเรียนแบบศูนย์การเรียน การเรียนบนบทเรียนเครือข่าย ซึ่งในรูปแบบและวิธีการที่ต่างกันก็สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ต่างกันไป หรือเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ ดึงดูดความสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกในการเรียนและนำความรู้ที่ได้ ไปปรับปรุงเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและการดำเนินชีวิต และตามที่มีรัฐบาลมีนโยบายที่จะสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงอุดมศึกษา เช่น การเพิ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ การให้สถาบันวิจัยมีส่วนร่วมในการผลิตบุคลากรระดับปริญญาโทและเอก เป็นต้น จะผลักดันให้ประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียิ่งขึ้น ทำให้เกิดแนวคิดที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนวิทยาศาสตร์ขึ้นใหม่ ที่มีลักษณะแบบเดียวกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เพื่อเพิ่มจำนวนตัวบ่อนที่มีคุณภาพสูงเยี่ยมเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาจนถึงปริญญาเอก เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลกต่อไป ให้กระจายอยู่ทุกภูมิภาคนั้น (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. 2554 : 37) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์แล้วเห็นว่าการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนวิทยาศาสตร์ขึ้นใหม่ตามแนวคิดข้างต้น เป็นสิ่งที่ดี โดยจัดห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถด้านนี้ โดยจัดเปิดห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมเชื่อถือของประชาชน ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค สามารถให้บริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึงโรงเรียนยอดนิยมนหรือโรงเรียนประจำอำเภอที่จะนำมาจัดห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ เป็นโรงเรียนซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ว่ามีมาตรฐาน และมีศักยภาพสูง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555)

ในการปฏิบัติงานทุกชนิดจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานที่จะกระทำในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งไว้ ซึ่งเมื่อปฏิบัติงานไปแล้วอาจจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยต่างกันไป รวมทั้งมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายจึงต้องหาวิธีการควบคุม และปรับปรุงวิธีการกำหนดเป้าหมาย (ประชุมรอดประเสริฐ. 2547 : 333) ซึ่งการประเมินโครงการ ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ (สมคิด พรหมจ้อย. 2552 : 30) และช่วยให้ได้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึง ข้อจำกัด และปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการตลอดจนเพื่อก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ รวมถึงทราบผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ควบคู่กันไป (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2551 : 93 - 95) การประเมินแบบ CIPP Model นี้ เป็นการประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่รวมถึงเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมนี้เสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิด ในการประเมินแบบ CIPP Model จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นข่าวสารแบบสะสมจะช่วยให้การตัดสินใจของนักบริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2533 : 55-58)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานราชดาภิเษกตามจุดประสงค์ของโครงการ โดยใช้แนวทางของ CIPP MODEL เป็นรูปแบบในการประเมิน เพื่อประกอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนี้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อดี ข้อเสีย และประสิทธิภาพของการประเมินได้เป็นอย่างดี และผลที่ได้จากการประเมินในครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยเหนือ ในการวางแผน พิจารณาปรับปรุงแก้ไขและขยายผลโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องของโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกโดยใช้การประเมินผลรูปแบบ CIPP Model

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก ลักษณะเป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open – ended questionnaire)

2. แบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้สอน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open – ended questionnaire)

3. แบบสอบถามฉบับที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการและผลผลิต ในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open – ended questionnaire)

4. แบบสอบถามฉบับที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและกรรมการสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการและผลผลิตในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open – ended questionnaire)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อทำหนังสือถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องของโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน นักเรียนในโครงการ ผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ ครูที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 288 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการกรอกแบบสอบถาม ซึ่งทุกฉบับตอบอย่างสมบูรณ์

2. ผู้ประเมินดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และครูในโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องแบบของโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกซึ่งประเมินโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยจำแนกแต่ละด้านและเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด จำนวน 5 อันดับ เกณฑ์การจัดระดับความคิดเห็นการประเมินโครงการกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละด้านแปลผลค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง โครงการ มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินโครงการ ได้กำหนดว่าผลจากผู้ประเมินต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปหรือค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีจัดกลุ่มของข้อเสนอแนะ นำเสนอด้วยการบรรยายเรียงจากกลุ่มข้อเสนอแนะที่มีความถี่จากมากไปหาน้อย
ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก ผู้วิจัยได้สรุปผล โดยสรุปผลตามแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับโดยพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context)

1.1 ผลการประเมิน ด้านบริบท (Context) ของโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) โครงการวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน 2) โครงการมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียน

การสอนเพื่อสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน 3) การจัดโครงการสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 ผลการประเมินด้านบริบท (Context) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

1) โครงการมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง 2) โครงการมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน 3) การจัดโครงการสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปผลการประเมินด้านบริบท (Context) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

2.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) แหล่งเรียนรู้สนับสนุนโครงการ เช่น ห้องสมุด มุมอ่านหนังสือ ป้ายนิเทศ มีความเหมาะสมและเพียงพอ 2) บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการมีจำนวนเพียงพอ 3) บุคลากรรับผิดชอบโครงการมีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ที่ได้รับและความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ

2.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ หรือสาขาอื่นๆ ที่เปิดสอนและมีอุปกรณ์เพียงพอ 2) มีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับห้องเรียนพิเศษชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 3) มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานของโครงการชัดเจนและเหมาะสม

2.3 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) เวลาที่ใช้เรียนนอกจากการเรียนปกติมีความเหมาะสม 2) แหล่งเรียนรู้สนับสนุนโครงการ เช่น ห้องสมุด มุมอ่านหนังสือ ป้ายนิเทศ มีความเหมาะสมและเพียงพอ 3) ห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์ พลศึกษา ดนตรี ศิลปะ หรือสาขาอื่น ๆ ที่เปิดสอนและมีอุปกรณ์เพียงพอ

2.4 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) มีหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับห้องเรียนพิเศษชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 2) ห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ หรือสาขาอื่น ๆ ที่เปิดสอนและมีอุปกรณ์เพียงพอ 3) ห้องเรียนมีมาตรฐานและเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน

สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ (Process)

3.1 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) มีการตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการบริหารงานและปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 2) โครงการมีจัดให้มีการประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้อง 3) มีการพัฒนาครูและบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง

3.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียนและเรื่องอื่นๆ 2) มีการประสานงานในการช่วยเหลือระหว่างครูผู้สอนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ 3) การดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) กิจกรรมในโครงการเพื่อพัฒนานักเรียน

หลากหลายและน่าสนใจ 2) กิจกรรมในโครงการเพื่อพัฒนานักเรียนหลากหลายและน่าสนใจ 3) นักเรียนได้ทัศนศึกษาออกสถานที่

3.4 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผลพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) นักเรียนได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและด้านอื่นๆ จากโครงการ 2) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของนักเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ 3) นักเรียนมีการพัฒนาในโครงการทุกๆ ด้าน

สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก อยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต (Product)

4.1 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยภาพรวมผลพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) มีการตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการบริหารงานและปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 2) โครงการมีจัดให้มีการประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้อง 3) มีการพัฒนาครูและบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง

4.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผลพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียนและเรื่องอื่นๆ 2) มีการประสานงานในการช่วยเหลือระหว่างครูผู้สอนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ 3) การดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ

4.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมผลพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) กิจกรรมในโครงการเพื่อพัฒนานักเรียนหลากหลายและน่าสนใจ 2) กิจกรรมในโครงการเพื่อพัฒนานักเรียนหลากหลายและน่าสนใจ 3) นักเรียนได้ทัศนศึกษาออกสถานที่

4.4 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมผลพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 1) นักเรียนได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและด้านอื่นๆ จากโครงการ 2) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของนักเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ 3) นักเรียนมีการพัฒนาในโครงการทุกๆ ด้าน

สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องโรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก โดย CIPP MODEL ในครั้งนี้ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการด้านบริบท (Context)

การประเมินด้านบริบท (Context) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก ได้รับการประเมินอย่างสอดคล้องกันทั้งผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนและโครงการมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง โดยพบว่าผลการประเมินด้านบริบทของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการมีค่ามากกว่าครูผู้สอนทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในด้านบริบทนั้นผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการจัดโครงการทำให้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการเป็นอย่างดีทำให้ผลการประเมินสูงกว่า และการที่ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้นั้นมีความเหมาะสมแล้วและสามารถวัดได้ สอดคล้องกับมะลิ บุญชู (2551 : 62 – 63) ได้ประเมินโครงการแข่งขันกีฬานักเรียนนักศึกษาของกลุ่มอำเภอเมืองศรีสะเกษ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าว่า ด้าน

บริบท (Context) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการดำเนินงานมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. ผลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการห้องเรียนพิเศษนาร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดเตรียมทรัพยากรด้านต่างๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการดำเนินงาน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณในการจัดดำเนินโครงการ วัสดุ อุปกรณ์ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ เวลาที่ใช้เรียน ตลอดจนการบริหารจัดการที่จะนำมาใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโครงการมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการ ซึ่งทำให้มีสิ่งสนับสนุนในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ โครงการมีครูผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินการให้อำนวยความสะดวก มีครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความตั้งใจในการดำเนินงานตามโครงการและได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในโครงการ สอดคล้องกับแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L. 1971 : 43) ที่กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เวลา งบประมาณ เป็นต้น

3. การประเมินโครงการด้านกระบวนการ (Process)

การประเมินด้านกระบวนการของโครงการห้องเรียนพิเศษนาร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก เป็นการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโดยการนำทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้มาดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการประชุมชี้แจง การประสานงาน การทำงานตามปฏิทินการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน การประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาครูและนักเรียน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการรายงานผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โครงการมีการวางแผนเตรียมความพร้อมหลายๆ ด้านในการดำเนินการของโครงการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ การวางแผนดำเนินงานมีความชัดเจน ครูผู้สอนดำเนินการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน นอกจากนี้โครงการยังการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีติดตามผลการดำเนินงาน และมีการประเมินผล สรุปผลการดำเนินงานซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ดำเนินการ ประเมินผล และปรับปรุงผลการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินของโครงการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญณา อุดมกานต์ (2553 : 83 - 85) ได้ประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการโรงเรียนดำเนินการโครงการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรมและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินโครงการด้านผลผลิต (Product)

การประเมินด้านกระบวนการของโครงการห้องเรียนพิเศษนาร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมาน รัชดาภิเษก เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการในด้านความสามารถในด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติที่ดีในการเรียน รวมทั้งความพึงพอใจของโครงการนี้ เพื่อนำมาพิจารณาว่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของโครงการได้ผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่ผลการประเมินเป็นเช่นน่าจะเป็นเพราะว่าโครงการมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานของโครงการฯ ชัดเจนและเหมาะสม บุคลากรรับผิดชอบโครงการมีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ที่ได้รับและความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ มีหนังสือเรียนครบตามหลักสูตรที่กำหนดอย่างน้อย 10 ชุดไว้ในห้องเรียนพิเศษ ห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ หรือสาขาอื่นๆ ที่เปิดสอนและมีอุปกรณ์เพียงพอ และนอกจากนี้นักเรียนยังมิได้เรียนจากครูที่มีความสามารถแต่ละวิชา รวมถึงการเรียนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินสมเกียรติ ดิงแก้ว (2542 : 62-64) ได้ศึกษาการประเมินโครงการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงกรณีพิเศษสำหรับงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ด้านผลลัพธ์ (Product) ซึ่งประกอบด้วยผลสำเร็จผลผลิต ของการจัดฝึกอบรม และผลกระทบที่เกิดจากโครงการประสบผลสำเร็จในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- ขวัญนภา อุดมทนต์. 2553. การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความคิดของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้
สู่ความคิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. วิจัยและประเมินผล
การศึกษา. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- มะลิ บุญชู. 2544. การประเมินโครงการการแข่งขันกีฬานักเรียนนักศึกษาของกลุ่มอำเภอเมือง
ศรีสะเกษ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2551. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555. <http://www.dpstcenter.org/esc/> สืบค้น เมื่อวันที่ 10
กุมภาพันธ์ 2555.
- สมเกียรติ ดิงแก้ว. 2542. การประเมินโครงการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับระดับสูงกรณีพิเศษสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2551. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ ชุดรวบรวมบทความ เล่มที่ 4.
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. 2554. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
Stufflebeam, D.L ed.al.1971. Educational Evaluation and Decision Making. Itasca, Ill.; Peacock.

ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

Experience-Based Instructional Packages for Group of the Career and Technology Learning Area, on Introduction to Program Writing for Mathayom Suksa II Students under Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization

กานต์รวี ชมภูพรพิพัฒน์

แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น และ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 39 คนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ที่โรงเรียนหนองหว้าพิทยาสรรค์ จังหวัดนครราชสีมา ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จำนวน 3 หน่วยประสบการณ์ คือ หน่วยประสบการณ์ที่ 3 การสำรวจกระบวนการแก้ปัญหาหน่วยประสบการณ์ที่ 4 การสำรวจเครื่องมือออกแบบโปรแกรม และหน่วยประสบการณ์ที่ 5 การออกแบบโครงสร้างผังงาน (2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 การทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ที่ผลิตขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์มีประสิทธิภาพ 80.33/82.33, 81.83/82.00 และ 80.50/80.66 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of the research were (1) to develop experience-based instructional packages for the Group of Career and Technology Learning, on Introduction to Program Writing, for Mathayom Suksa II students, under Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization, based on the set efficiency criterion; (2) to study the learning progress of students who learned from the experience-based instructional packages of the Group of the Career and Technology Learning, on Introduction to

Program Writing; and (3) to study the students' opinions toward the experience-based instructional packages of Group of the Career and Technology Learning, on Introduction to Program Writing.

The research sample consisted of 39 Mathayom Suksa II students, studying in the first semester of the 2013 academic year, at Nong Wa Phitthayasan School in Nakhon Ratchasima province, drawn by cluster sampling. The research instruments were (1) experience-based instructional packages in the Group of Career and Technology Learning Area on Introduction to Program Writing which were comprising three experience units, namely, Experience Unit 3: A Survey of Problem Solving Process; Experience Unit 4: A Survey of Instruments for Program Design; and Experience Unit 5: Designing the Work Flowchart Structure; (2) an achievement test for pre-testing and post-testing; and (3) a questionnaire on student's opinions toward quality of the developed experience-based instructional packages. Statistics employed for data analysis were the E_1/E_2 efficiency index, t-test, mean and standard deviation.

Research findings showed that (1) the developed three experience units of experience-based instructional packages were efficient at 80.33/82.33, 81.83/82.00, and 80.50/80.60 respectively, thus it met the set 80/80 efficiency criterion; (2) students who learned from the experience-based instructional packages achieved learning progress significantly at the .05 level; and (3) opinions of the students toward the developed experience-based instructional packages were at the “most agreeable” level.

Keywords : Experience-based instructional package, Career and Technology Learning Area, Introduction to Program Writing, Mathayom Suksa

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันนั้นไม่สามารถสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้สื่อการเรียนประกอบได้ อันเนื่องมาจากการพัฒนาของสภาพสังคมทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องกว้างไกล และกว้างขวางมากขึ้น ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชาลึกซึ้งขึ้น การบรรยายและคำอธิบายจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว จึงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพ และได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ครูจึงต้องหาเครื่องมือเข้ามาช่วยในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้ได้เห็นภาพและทำความเข้าใจได้มากขึ้น (อัญญรัตน์ นาเมือง 2553 :112 – 121) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นมีเนื้อหาเชิงทฤษฎีสัณฐานเนื้อหาประเภทความรู้ เนื้อหาประเภททักษะพิสัย และเนื้อหาประเภทจิตพิสัย การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 นั้นครูผู้สอนควรศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ออกแบบการเรียน และจัดการเรียนที่นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย มีการจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

จากสภาพการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองหว้าพิทยาสรรค์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้นมักจะยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพียงอย่างเดียว โดยไม่

มีสื่อการสอนที่หลากหลาย และไม่มีการประเมินผลการเรียนที่หลากหลายเพื่อหาทางแก้ไขจุดบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้นทำให้เกิดปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมที่เฉื่อยชาขาดการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ มีการร่วมกิจกรรม การเรียนการสอนน้อย ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้นักเรียนไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และสื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ อีกทั้งยังขาดการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้วิจัยได้ตระหนักถึง ปัญหาและได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนในสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา ทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา เด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 3)

ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โดยนำวิธีการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ของศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ที่ใช้การสอนที่ครูกำกับ การสอนที่เพื่อนกำกับ และการสอนที่ผู้เรียนกำกับกับการเรียนเองเป็นการสอนที่กำหนดประสบการณ์ ที่คาดหวังแทนที่จะกำหนดเป็นชุดเนื้อหา โดยการกำหนดประสบการณ์ที่คาดหวังนั้นทำให้ผู้เรียนได้เผชิญ ผจญ และเผชิญ ประสบการณ์ตามแนวทางบริบท/สถานการณ์ เส้นทางความรู้ ข้อมูลและสื่อที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียน “ทำได้” มากกว่า “ให้รู้” โดยผู้สอนจะเป็นผู้จัดประสบการณ์ตรงและมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะ เสาะแสวงหาความรู้ ภารกิจ ทักษะความชำนาญจาก แหล่งวิทยาการที่เตรียมไว้ให้ตามประสบการณ์ จึงพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

เครื่องมือและวิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น (2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเผชิญประสบการณ์ แบบคู่ขนาน และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (1) ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 58 โรงเรียนจำนวน 5,734 คนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2555 (2) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองหว้าพิทยาสรรค์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 39 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มซึ่งมีระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยในช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทำการทดลองอุปกรณ์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาซึ่งได้มาด้วยการเก็บข้อมูลจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากกิจกรรมระหว่างเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ และตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ได้กำหนดขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์ (E_1/E_2) ดังนี้ (1) การทดลองแบบเดี่ยว (2) การทดลองแบบกลุ่ม และ (3) การทดลองแบบภาคสนาม การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

1.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ แบบเดี่ยว

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว โดยคละกันระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง 1 คน ที่มีผลการเรียนปานกลาง 1 คน และที่มีผลการเรียนอ่อน 1 คน รวมทั้งหมด 3 คน โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ได้ผลการทดลองในแต่ละหน่วยดังต่อไปนี้หน่วยประสบการณ์ที่ 3, 4 และ 5 มีประสิทธิภาพ คือ 70.00/71.66, 68.33/65.00 และ 67.50/65.00 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ แบบกลุ่ม

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการทดลองแบบกลุ่มได้ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ที่มีผลการเรียนดี จำนวน 2 คน ที่มีผลการเรียนปานกลางจำนวน 2 คน และที่มีผลการเรียนอ่อนจำนวน 2 คน ผลปรากฏว่าการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ในหน่วยประสบการณ์ที่ 3, 4 และ 5 มีประสิทธิภาพ คือ 71.66/70.00, 70.83/71.66 และ 71.66/70.83 ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ แบบภาคสนาม

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการทดลองแบบภาคสนาม ได้ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่มีผลการเรียนดี จำนวน 13 คน ที่มีผลการเรียนปานกลาง จำนวน 18 คน และที่มีผลการเรียนอ่อนจำนวน 9 คน ผลปรากฏว่าการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ในหน่วยประสบการณ์ที่ 3, 4 และ 5 มีประสิทธิภาพ คือ 80.33/82.33, 81.83/81.33 และ 80.50/80.66 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

การวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนจากชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จากการทดลองแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน โดยการทดสอบค่าที (t-dependent) พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ และหลังเผชิญประสบการณ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ หน่วยประสบการณ์ที่ 3,4 และ 5 จากการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเผชิญประสบการณ์สูงกว่าคะแนนก่อนเผชิญประสบการณ์ทุกหน่วยประสบการณ์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น โดยเฉลี่ยความคิดเห็นในภาพรวม มีความเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ซึ่งรายการที่มีความคิดเห็น “เห็นด้วยมากที่สุด” มีจำนวน 15 รายการ จากรายการทั้งหมด 18 รายการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.67$ เท่ากันอยู่ 2 รายการ คือ ภารกิจและงานช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และการเรียนกับ

เพื่อนช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและทำงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และในส่วนที่เหลืออีก 4 รายการ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากในแนวเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยระหว่าง $\bar{X} = 4.27 - 4.47$

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยชุดการเรียนรู้การสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ พบว่า ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผลิตขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ 80.33/82.33, 81.83/82.00 และ 80.50/80.66 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.2 ผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ พบว่า ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ผลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มีความคิดเห็นต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้อภิปรายผลได้ว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีประสิทธิภาพ 80.33/82.33, 81.83/82.00 และ 80.50/80.66 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจากการทดสอบประสิทธิภาพ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนามพบประเด็นและข้อแก้ไขปรับปรุงดังนี้

2.2 การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว พบปัญหาและข้อเสนอแนะของภาพประกอบในประมวลสาระของหน่วยประสบการณ์ที่ 3 ไม่ค่อยชัดเจน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงภาพให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเนื้อหาบางหัวข้อของหน่วยประสบการณ์ที่ 5 อ่านเข้าใจยาก ผู้วิจัยจึงปรับปรุงเนื้อหาให้อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายขึ้น สไลด์คอมพิวเตอร์มีปัญหาคือพื้นหลังของสไลด์มีลวดลายมากเกินไป และเสียงบรรยายไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงพื้นหลังของสไลด์ให้ดูสบายตามากขึ้นพร้อมทั้งปรับเสียงบรรยายให้ชัดเจนขึ้น การกิจและงานหน่วยประสบการณ์ที่ 5 ทำไม่ทันเวลา คำอธิบายงานบางชิ้นตอนยังเข้าใจยาก ผู้วิจัยได้ปรับภารกิจและงานให้เหมาะสมกับเวลาปรับคำอธิบายงานให้เข้าใจง่ายขึ้น

2.3 การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม พบปัญหาและข้อเสนอแนะภาพประกอบไม่ค่อยสัมพันธ์กับเนื้อหาในประมวลสาระ และพื้นที่สำหรับการบันทึกสาระสำคัญน้อยเกินไปเขียนไม่พอ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเปลี่ยนภาพประกอบใหม่และเพิ่มพื้นที่สำหรับการบันทึกสาระสำคัญมากขึ้น

2.4 การทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม พบว่าชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ 80.33/82.33, 81.83/82.00 และ 80.50/80.66 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 เนื่องจากการออกแบบการเรียนการสอนของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กำหนดให้นักเรียนเผชิญประสบการณ์ไปทีละขั้น มีการเรียงหน่วยประสบการณ์จากง่ายไปหายาก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังออกแบบการเรียนการสอนของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์เป็นสถานการณ์จำลองทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ เป็นการประยุกต์สถานการณ์จริงที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน รูปแบบของการประกอบภารกิจและงานใช้รูปแบบการเรียนกับครู การเรียนกับเพื่อน และการเรียนด้วยตนเอง มีสื่อประกอบการเรียนที่ประกอบด้วย ประมวลสาระ แบบฝึกปฏิบัติ และสไลด์คอมพิวเตอร์ประกอบประมวลสาระ ส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยการจัดมุมต่างๆ ได้แก่ มุมสื่อ มุมวัสดุอุปกรณ์ มุมแสดงผลงาน และมุมตัวอย่างชิ้นงาน และการเผชิญประสบการณ์ได้ให้นักเรียนปฏิบัติภารกิจและงานเป็นกลุ่มซึ่งเหมาะกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลือนักเรียนอ่อน จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีความก้าวหน้าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้โดยมีคะแนนแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์สูงกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะมีองค์ประกอบดังนี้

2.5.1 ประมวลสาระ ที่ผู้วิจัยออกแบบมาเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเองเพื่อนำความรู้จากการอ่านประมวลสาระซึ่งเป็นประสบการณ์ทางอ้อมไปใช้ในการเผชิญประสบการณ์ ได้แก่ การสำรวจลักษณะของการแก้ปัญหาเบื้องต้น การสำรวจลักษณะของการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน การเขียนอัลกอริทึมและรหัสเทียม การสำรวจสัญลักษณ์ของผังงาน การเตรียมการออกแบบโครงสร้างผังงาน และการปฏิบัติตามหลักการออกแบบโครงสร้างผังงาน ประมวลสาระที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้เป็นสื่อหลักของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีรูปแบบการเสนอเนื้อหาสาระที่นักเรียนได้ศึกษาแล้วสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ เพราะมีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากตามลำดับ มีแนวคิดในแผนการสอนมาเขียนรวบยอดให้กระชับในแต่ละหัวเรื่องเพื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาบางอย่างง่ายขึ้น และใช้ภาพประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและมีความชัดเจนของภาพที่ช่วยทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ตรงประเด็น อีกทั้งยังมีการสรุปเนื้อหาในประมวลสาระเพื่อตอกย้ำความเข้าใจให้กับนักเรียนได้จดจำเนื้อหาเพื่อนำไปใช้เผชิญประสบการณ์ได้อย่างถูกต้อง โดยสอดคล้องกับแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผู้พัฒนาตำราทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้กล่าวไว้ว่าประมวลสาระช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและพึ่งพาความช่วยเหลือจากครูน้อยที่สุดช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างดีและมีระบบการประเมินที่จะประกันคุณภาพของนักเรียนในแต่ละวิชา (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540:148)

จากการสังเกตพบว่า นักเรียนตั้งใจอ่านประมวลสาระอย่างละเอียดและสนใจสอบถามนักเรียนครูเพื่อย้ำความเข้าใจ ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นต่อประมวลสาระช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้นมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

2.5.2 ภารกิจและงาน ที่ผู้วิจัยออกแบบโดยกำหนดภารกิจและงานให้นักเรียน (1)อ่านประมวลสาระของแต่ละหน่วยเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาซึ่งเป็นพื้นฐานที่ต้องนำไปเผชิญประสบการณ์ (2) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและใช้หลักการของแต่ละเรื่องที่ได้ศึกษาผ่านมาแล้ว (3)มีการเสนอผลงานที่กำหนดให้นักเรียนทำโดยมีเพื่อนๆและครูร่วมกันวิพากษ์และสรุปผล สอดคล้องกับประศักดิ์ หอมสนิท (2539:254) กล่าวว่าการเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น นักเรียนมีบทบาทต่างๆช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

จากการสังเกตพบว่า ในการปฏิบัติภารกิจและงานนักเรียนช่วยกันทำงานอย่างตั้งใจ มีการช่วยเหลือแก้ปัญหาในการทำงานอย่างมีความสุข ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นต่อภารกิจและงานช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

2.5.3 รูปแบบการเรียนแบบเรียนกับเพื่อน(PDL) ผู้วิจัยกำหนดให้มีการเรียนกับเพื่อนทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงานมีการตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกันและนักเรียนที่เรียนอ่อนยังได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนที่เรียนเก่งเป็นอย่างดีรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และมีความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิธีการสอนแบบอิงประสบการณ์ของ วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540:60) คือการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน นักเรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น

จากการสังเกตพบว่า ในการปฏิบัติภารกิจ และงานนักเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขมีการช่วยเหลือและรับผิดชอบต่องานที่ทำ ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและทำงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) โดยมีข้อสังเกตว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเผชิญประสบการณ์ของหน่วยประสบการณ์ที่ 3 มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเผชิญประสบการณ์ของหน่วยประสบการณ์ที่ 4 และ 5 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหน่วยประสบการณ์ที่ 3 เรื่องการสำรวจกระบวนการแก้ปัญหา มีเนื้อหาที่ง่ายกว่าหน่วยประสบการณ์ที่ 4 เรื่องการสำรวจเครื่องมือออกแบบโปรแกรม และหน่วยประสบการณ์ที่ 5 เรื่องการออกแบบโครงสร้างผังงาน อีกทั้งภารกิจและงานของหน่วยประสบการณ์ที่ 3 กำหนดให้นักเรียนอ่านสถานการณ์จำลอง แล้วดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาเบื้องต้น ซึ่งเป็นภารกิจและงานที่นักเรียนต้องนำเทคนิคและหลักการการแก้ปัญหามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้ โดยนักเรียนผ่านการศึกษาประมวล

สาระที่มีการแสดงตัวอย่างการแก้ปัญหาไว้อย่างเป็นลำดับจึงทำให้ผลงานของนักเรียนมีคุณภาพส่งผลให้หน่วยประสบการณ์ที่ 3 มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเผชิญประสบการณ์ของหน่วยประสบการณ์ที่ 4 และ 5

2.6 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีข้อนำสังเกตที่นำมาอภิปราย คือ คะแนนความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$) มีจำนวน 2 ข้อคำถามดังนี้คือ (1) ภารกิจและงานช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และ (2) การเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและทำงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์

2.6.1 ภารกิจและงานช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้กำหนดภารกิจและงานของหน่วยประสบการณ์ทั้ง 3 หน่วยแก่นักเรียนให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยมีการกำหนดงานให้มีขั้นตอนแยกย่อยตามลำดับซึ่งมีความสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เกิดทักษะในการทำงาน และส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนได้รับความรู้จากการปฏิบัติจริงมีโอกาสพบปัญหาแล้วรู้จักคิดแก้ปัญหา มีความเพลิดเพลินจึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

2.6.2 การเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและทำงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งในประเด็นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบชุดการสอนให้มีวิธีการเผชิญประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมกลุ่มทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและจัดขั้นตอนการปฏิบัติงานกลุ่มให้มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในประมวลสาระ ทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันในการสร้างชิ้นงานให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา จากการสังเกตในการทำงานนักเรียนที่เรียนอ่อนได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนเก่ง

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1 การนำชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น จึงสามารถนำไปใช้ได้กับสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3.2 ระยะเวลาในการเผชิญประสบการณ์ การเรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ใช้เวลาหน่วยประสบการณ์ละ 3 ชั่วโมง ควรจัดเวลาเรียนให้ติดต่อกัน 3 ชั่วโมง

3.3 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน ผู้สอนต้องตรวจสอบความพร้อมของเครื่องคอมพิวเตอร์ แนะนำการใช้คู่มือชุดการเรียนสอนแบบอิงประสบการณ์ พร้อมทั้งเป็นผู้คอยให้คำแนะนำระหว่างศึกษาคู่มือชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

3.4 การจัดกลุ่มนักเรียนในการเผชิญประสบการณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักเรียนเผชิญประสบการณ์เป็นกลุ่มๆ ละ 3 คน ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนคละกัน คือ นักเรียนเรียนเก่งจำนวน 1 คน นักเรียนเรียนปานกลางจำนวน 1 คน และนักเรียนเรียนอ่อนจำนวน 1 คนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในช่วงเผชิญประสบการณ์

3.5 สถานที่ที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ ควรใช้ห้องคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับให้นักเรียนชมสไลด์คอมพิวเตอร์ประมวลสาระควรอยู่ใกล้กับห้องเรียนที่ใช้เผชิญประสบการณ์ หรือนำคอมพิวเตอร์ไปไว้ที่มุมสื่อหลายๆ เครื่องเพื่อให้นักเรียนได้ชม

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้มีการจัดมววิชาการประกอบด้วยประมวลสาระ สไลด์คอมพิวเตอร์เผชิญประสบการณ์ แบบฝึกปฏิบัติ อีกทั้งยังมีมุมตัวอย่างชิ้นงานไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างในการประกอบภารกิจและงาน จากการสังเกตพบว่านักเรียนเผชิญประสบการณ์ในบางงานเสร็จเร็วกว่ากำหนด และจากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.67$) ว่านักเรียนมีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรปรับภารกิจและงานให้มากขึ้นจะทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ศึกษาธิการ,กระทรวง. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ วาสนา ทวีกุลทรัพย์ . 2540. **ชุดการสอนทางไกล ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษา
พัฒนสร หน่วยที่ 5**. หน้า 148-175 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- _____ . 2540. **ชุดการสอนรายบุคคล ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนสร หน่วยที่ 4** หน้า
128-129,195-197 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุดา ลินสกุล .2520. **ระบบสื่อการสอน** .กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ และปรีชา วิทโคโต . 2541. **สัมมนาการวิจัยและทฤษฎีด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ใน
ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการวิจัยและทฤษฎีทางเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ 12** .หน้า 245-273
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- นันทนา นิลมณี. 2550. **การพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บ เรื่อง การโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนพระแทนดงรังวิทยาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์. 2540. **ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนสร หน่วยที่ 3.**
หน้า 25,60 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วีระ ไทยพานิช. 2529. **หนังสือสำหรับผู้สอน 57 วิธีสอน**. กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง** . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร แอลทีเพรส.
- สันทัต ภิบาลสุข และ พิมพ์ใจ ภิบาลสุข. 2525. **การใช้สื่อการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุงใหม่).
กรุงเทพมหานคร : พีระพัทธนา.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. 2553. **การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย**.วารสาร Princess of Naradhiwas University Journal,
ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 112 – 121.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษาและความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ
A Study on Students' Learning Achievement and Thinking Ability
in Solving Learning Problem, in Educational Research Studies
by Using Backward Design

เกศินี โสขุมา¹ สมบูรณ์ ลิขิตยั้งวรา²
^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One group pretest posttest design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design มีความสามารถในการคิดหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิจัยทางการศึกษา การคิดแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบย้อนกลับ

Abstract

The research aimed to investigate the students' learning achievement and thinking ability in solving problems in educational research studies by using Backward Design method. The sample was 30 students at Muban chombueng Rajabhat university, enrolled in Educational Research Course, in second semester of 2012 academic year.

The methodology of the research was as the form of an experimental one group pretest and posttest design. Data was analyzed by using t-test for dependent samples.

The results of the study revealed as follows:

1. Those students who underwent the instruction using the Backward Design approach in educational research studies, had higher achievement in the post-test than pre-test at significance level of .01.
2. They also had higher ability in solving problems, in post-test than pre-test at significance level of .01.

Keywords : Learning Achievement, Thinking Ability in Solving Learning Problem ,
Educational Research Studies

บทนำ

จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน มนุษย์ต้องดิ้นรนแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการแก้ปัญหาแบบต่างๆ ซึ่งคนที่สามารถแก้ปัญหาได้จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่วิธีการแก้ปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหามนุษย์นั้นแตกต่างกัน การแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องใช้ชีวิตประจำวันทุกคนจึงต้องเป็นนักแก้ปัญหา แต่มีได้หมายความว่าทุกคนจะเป็นนักแก้ปัญหาที่ดีหรือรู้วิธีการแก้ ปัญหา ในบางครั้งเมื่อเกิดปัญหาหรือความยุ่งยากขึ้น บางคนอาจแก้ปัญหาเพื่อให้ได้ผลที่ดีที่สุดนั้นควรจะมีความรู้ในการแก้ปัญหา ได้รับการฝึกหัดในการแก้ปัญหา และนอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกด้วยเช่นระดับความสามารถของเขารู้ปัญหาการเรียนรู้ การรู้จักการคิดแบบมีเหตุมีผล ประสบการณ์เดิมเป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนในชาติ โดยเฉพาะเยาวชนให้มีคุณภาพมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความคิดอย่างมีเหตุผลและความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ล้วนมีความสำคัญอย่างมากต่อการแก้ไขข้อบกพร่อง ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูที่จะทำให้นักเรียนแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนาและมีค่านิยมที่ดีงาม ครูต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการเป็นผู้บอก ผู้ส่งสอนมาเป็นผู้ชี้แนะ ผู้จัดสถานการณ์เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงาน ลงมือค้นคว้าหาความรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนพฤติกรรมสอนจากการเน้นเนื้อหา มาเป็นผสมผสานกับฝึกปฏิบัติผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนในการค้นหาความรู้ให้มากขึ้น เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจและค้นพบคำตอบโดยจะต้องลงมือปฏิบัติ ลงมือคิด ลงมือสรุป ลงมือวิเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้ได้ความรู้ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้เน้นถึงการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอ ประมาท” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ดังนั้นการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีใช้การเรียนแต่เนื้อหาความรู้ แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดย จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความเป็นไปในสังคมและในโลก พิจารณาวามมนุษย์ พุด เขียน ประเมิน คิดคำนวณ วิเคราะห์แก้ปัญหาสร้างจินตนาการและพากเพียรพยายามในเรื่องต่าง ๆ กัน อย่างไรก็ตามสังคมศึกษาเชื่อมโยงกิจกรรมที่มนุษย์ทำ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกันประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นการกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายประกอบ ด้วยความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกและมีความรู้ตลอดจนทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา โดยทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทยโดยหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการคือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (เบญจลักษณ์ พงศ์พิชร์ศักดิ์. 2553 :1)

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะที่ครูผู้สอนต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาได้ การจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design เป็นกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งเน้นที่เป็นผลปลายทางให้เป็นความรู้ฝังแน่นหรือความเข้าใจอันคงทน (Enduring Understanding) เป็นจุดหลักโดยการออกแบบการเรียนรู้จะต้องลึกลงไปถึงจุดสุดท้ายของปลายทางเป็นความรู้แบบลึกซึ้ง (Deep Knowledge) อันได้แก่ ความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ และหลักการในเนื้อหาวิชานั้น ๆ เรียกว่าความรู้แบบติดเนื้อหา โดยความรู้นี้จะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้รับ เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง Backward Design เป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้โดย เริ่มต้นการคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ออกแบบได้ กำหนดไว้ ตั้งแต่ต้นจนจบว่าในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ นั้นจะต้องออกแบบอะไรอีกบ้างที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของมาตรฐานการเรียนรู้

ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งสามารถจะย้อนกลับมาตรวจสอบถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิ ผลของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design จึงเป็นการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่มีความเข้มข้นมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน และการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องออกแบบไว้ อย่างมีมาตรฐานเป็นวิทยาศาสตร์สามารถวัดได้ ตรวจสอบได้ การสอนแบบ Backward Design ถ้าผู้เรียนและผู้สอน สามารถทำตามขั้นตอนที่กล่าวมาได้อย่างครอบคลุมแล้วก็จะสามารถทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความสามารถในการเรียนรู้นั้น อย่างเป็นความรู้ที่ฝังแน่น และสามารถสร้างองค์ความรู้เป็นคิดรวบยอดได้ผู้เรียนก็จะสามารถใช้ความรู้ที่ฝังแน่น นั้นนำไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนนำไปใช้กับสถานการณ์ อื่นในสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการเรียนวิชาชีพทางการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง เพื่อเป็นแนวทางและวิธีการสร้างความรู้และการตรวจสอบความรู้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้สอน ในการนำแผนการสอนตามแนว Backward Design ไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถคิดแก้ปัญหาของนักศึกษา ที่เรียนวิชาชีพทางการศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีพทางการศึกษา ของนักศึกษา ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาชีพทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาชีพทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 หมู่เรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาวิชาการวิจัยทางการศึกษา

ระยะเวลาที่ดำเนินการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีพทางการศึกษา และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีพทางการศึกษาตามแบบ Backward Design จำนวน 4 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
3. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา **ประกอบด้วย** สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 6 สถานการณ์ โดยแต่ละสถานการณ์มีคำถามแบบอัตนัย 4 ข้อ ตามขั้นตอนของเวียร์ (Weir, 1974: 18)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา
2. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองโดยใช้เวลาในการสอน 12 คาบเรียน
3. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา
4. ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดย Backward Design โดยใช้ t-test for Dependent Samples ปรากฏดังตาราง

ผลการทดสอบ	N	K	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	40	15.37	1.46	13.179**	.000
หลังเรียน	30	40	23.48	0.98		

** p<.01

จากตาราง แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย Backward Design มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิจัยทางการศึกษาหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์วิชาวิจัยทางการศึกษา โดย Backward Design ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดย Backward Design โดยใช้ t-test for Dependent Samples ปรากฏดังตาราง

ผลการทดสอบ	N	K	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	5	9.18	1.62	11.572**	.000
หลังเรียน	30	5	12.54	1.45		

** p<.01

จากตาราง แสดงว่า นักเรียนศึกษา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย Backward Design มีความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อาจารย์วิชาวิจัยทางการศึกษาโดย Backward Design ทำให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design มีความสามารถในการคิดหลังการทดลอง สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์วิชาวิจัยทางการศึกษา ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา จากผลการวิจัย นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ Backward Design มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ Backward Design เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้ แสดงความสามารถในการคิดได้อย่างหลากหลาย สามารถจัดลำดับความคิดได้อย่างเป็นขั้นตอนทำให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความคิด เพื่อนำไปสู่การคิดแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ จีรภัทร์ ดงยางวัน (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาที่เรียนด้วยชุด กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้อาจารย์วิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดเชิงอนาคตทาง วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เบญจลักษณ์ พงศ์พัชรศักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้อาจารย์ Backward Design ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา จากผลการวิจัย นักศึกษา ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ Backward Design มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากเหตุผลตั้งนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Backward Design เป็นกระบวนการจัดการเรียนเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจที่คงทน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดผลลัพธ์ปลายทางและกำหนดความเข้าใจที่คงทนให้กับผู้เรียนและวางแผนวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่คงทน สอดคล้องกับ Grant Wiggins และ JayMcTighe ที่มีแนวคิดในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถแสดงออกถึงศักยภาพของผู้เรียน เป็นความรู้ที่คงทน ถาวร ฝังแน่น สอดคล้องกับตัวผู้เรียน และเกิดคุณลักษณะตามที่คุณสอนพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป
 - 1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ Backward design ผู้สอนควรกำหนดสาระสำคัญ และตัวชี้วัดให้ชัดเจน
 - 1.2 จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระสำคัญและตัวชี้วัดที่ผู้สอนกำหนดไว้
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ศึกษาการใช้เครื่องมือวัดรูปแบบอื่นในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้แบบ Backward design
 - 2.2 ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษาของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- เบญจลักษณ์ พงศ์พัชรศักดิ์. 2553. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรภัทร์ ดงยางวัน. 2551. การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียนและความสามารถในการคิดเชิงอนาคตทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Grant Wiggins; & Jay McTighe. 2005. *Expanded*. 2nd ed. P cinctures bibliographical references and index .ISBN 1-4166-0035-3 (alk paper) 1. Curriculum planning United States. 2. Curriculum-based assessment-United States. 3. Learning. 4. Comprehension.
I. McTighe,Jay.II.Title.

อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

Influence of Media toward Risk in Sexual Relation of
Secondary School Students, Maung District
Chachoengsao Province

นฤมล สุขศิริ

สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาการท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันของสื่อและความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 3) แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 389 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบบังเอิญ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอิทธิพลสื่อทางอินเทอร์เน็ต อิทธิพลสื่อทางทีวี อิทธิพลสื่อทางสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับน้อย

2. อิทธิพลของสื่อส่งผลต่อความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ครู และผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่ และให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

คำสำคัญ : อิทธิพลของสื่อ เพศสัมพันธ์

Abstract

The purposes of the research were to study 1) recent condition of media and risk in sexual relation of secondary school students, Mueang District, Chachoengsao Province; 2) influence of media affecting risk in sexual relation of secondary school students, Mueang District, Chachoengsao Province; 3) guidelines to prevent risk in sexual relation of secondary school students, Mueang District, Chachoengsao Province. The sample in quantitative research was 389 students by accidental sampling. For the qualitative research, the data was collected from 8 informants by Purposive Sampling: assistant directors of student affair, teachers, parent and student. The instrument were questionnaire and interview. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation, multiple regression analysis and content analysis.

The research findings were as follows:

1.The overall condition of media and risk of sexual relation of secondary school students was at low level.

2.The influence of media affecting the risk in sexual relation of secondary school students was significant at.01 level.

3.The guidelines to prevent the risk of sexual relation of secondary school students, Mueang District, Chachoengsao Province were that: teachers and parents should take care, paid close attention to their children, and gave them advices.

Keywords : Influence of Media , Sexual Relation

บทนำ

การเสื่อมถอยของค่านิยมเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นไทยในขณะนี้ มีปัจจัยซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญหลายประการ แนวโน้มการปล่อยตัวทางเพศของวัยรุ่นซึ่งโลกตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อวัยรุ่นในประเทศไทย (ชุตินา ศรีแก้ว นว. 2540:2) ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อที่ปัจจุบันมีการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศในทุกรูปแบบและยากที่ป้องกันได้ มีผลทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศในทางที่ผิด ดังเช่นการศึกษาของ (อุมาวลัย จันทะแก้ว, 2547:85) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของพฤติกรรมกาเปิดรับเนื้อหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อค่านิยมทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับเนื้อหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นจะทำให้วัยรุ่นมีค่านิยมทางเพศเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสถานการณ์พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่พบมากที่สุด ในสังคมปัจจุบันคือการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา (วีระ ชูรุจิพรและชฎาพร ชูรุจิพร, 2549) สอดคล้องกับการศึกษาแผนงานพื้นที่บูรณาการเพื่องานเด็กและเยาวชน (Child Watch) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั้งด้านสุขภาพการศึกษาภาวะทางสังคมและการใช้ชีวิตของเด็กช่วงวัยต่างๆในกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศกว่า 140,000 คนครอบคลุม 5 ช่วงวัยคือประถม มัธยมต้นมัธยมปลายอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาโดยรวมปี 2549-2550 นี้พบว่าเด็กไทยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสังคมในระดับสูงขึ้นโดยพบว่าเด็กอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 36 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มี 30% ทั้งนี้เด็กอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาร้อยละ 56 บอกว่ารับได้กับการอยู่ก่อนแต่งทัศนคติเช่นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อัตราท้องไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นสูงใกล้เคียงปีที่ผ่านมาตลอดปี 2550 มีวัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 19 ปีมาทำคลอดรวม 68,385 รายเฉลี่ยมาถถึงวันละ 180 ราย (ดัชนีสุขภาพ. “สถิติรักผิดทางสร้างปัญหาใจไทย,” จัดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพฉบับสร้างสุข.5 (77): 15-16 ; กุมภาพันธ์ 2551)

จากการศึกษาพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สังเกต พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ จึงต้องการศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริงที่ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น และแนวทางแก้ไขหรือบรรเทาให้ลดน้อยลงเพื่อทำให้วัยรุ่นที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมเป็นไปตามกรอบประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของสื่อและลักษณะความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรสำหรับการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในเขต อำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 16 โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 14,931 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 389 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบบังเอิญ ส่วนผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลได้แก่(ก) เพศ (ข) อายุ (ค) ระดับการศึกษาของบิดา (ง) ระดับการศึกษาของมารดา (จ) อาชีพของบิดา (ฉ) อาชีพของมารดา (ช) สภาพการสมรสของบิดามารดา (ซ) รายได้ของบิดามารดา/ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (ฌ) สภาพการพักอาศัยของนักเรียนและอิทธิพลของสื่อ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจากการทบทวนวรรณกรรมแนวความคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ตลอดจนถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมลงในช่องว่าง โดยครอบคลุมในเรื่องต่างๆ เช่น (ก) เพศ (ข) อายุ (ค) ระดับการศึกษาของบิดา (ง) ระดับการศึกษาของมารดา (จ) อาชีพของบิดา (ฉ) อาชีพของมารดา (ช) สภาพการสมรสของบิดามารดา (ซ) รายได้ของบิดามารดา/ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (ฌ) สภาพการพักอาศัยของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทราโดยให้เลือกตอบ 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไข จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.76

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.30 ส่วนที่เหลือเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 33.70 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.05 ที่เหลืออายุ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.88 อายุ 16 ปี คิดเป็น ร้อยละ 19.79 อายุ 17 ปีคิดเป็นร้อยละ 12.34 อายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.06 อายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.34 ระดับการศึกษาของบิดาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 56.81 ที่เหลือระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 11.31 ระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 17.74 ระดับอนุปริญญาคิดเป็นร้อยละ 11.05 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี2.83 ระดับไม่ได้เรียนคิดเป็นร้อยละ 0.26 ระดับการศึกษาของมารดาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 32.13 ที่เหลือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.36 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.97 ระดับอนุปริญญาคิดเป็นร้อยละ 16.45 ระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 2.83 และระดับไม่ได้เรียนคิดเป็นร้อยละ 0.26 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 33.68 ที่เหลือรับราชการ/

รัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 20.05 รับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 17.48 หน่วยงานเอกชน, ห้างร้าน, บริษัทคิดเป็นร้อยละ 13.37 เกษตรกรรม-กสิกรรมคิดเป็นร้อยละ 12.85 ไม่มีอาชีพคิดเป็นร้อยละ 1.54 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.03 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 38.30 ที่เหลือรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 18.51 ราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 13.88 หน่วยงานเอกชน, ห้างร้าน, บริษัทคิดเป็นร้อยละ 12.60 เกษตรกรรม-กสิกรรมคิดเป็นร้อยละ 8.74 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.14 กรรมกรคิดเป็นร้อยละ 2.57 และไม่มีอาชีพคิดเป็นร้อยละ 0.26 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาคิดเป็นร้อยละ 73.78 ที่เหลืออาศัยอยู่กับมารดาคิดเป็นร้อยละ 14.65 อาศัยอยู่กับบิดาคิดเป็นร้อยละ 5.91 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.66

พฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.97 ส่วนอิทธิพลสื่อทางอินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ย 2.51 อิทธิพลสื่อทางทีวี ค่าเฉลี่ย 2.49 และอิทธิพลสื่อทางสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

พฤติกรรมความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์บวาระดับพฤติกรรมความเสี่ยงที่ของการมีเพศสัมพันธ์โดยมีค่าเฉลี่ย 2.97 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อแยกเป็นองค์ประกอบ การถูกเนื้อต้องตัวเพศตรงข้ามหรือคนรักอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้โดยมีค่าเฉลี่ย 3.24 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงไป คือ การแต่งกายด้วยเสื้อผ้ารัดรูปเห็นสัดส่วนที่ชัดเจนทำให้ถูกหลวนลามได้โดยมีค่าเฉลี่ย 3.13 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ การอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้ามแม้จะต่างวัยอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้โดยมีค่าเฉลี่ย 3.12 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ การติดต่อกับเพศตรงข้ามที่ไม่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตอาจนำไปสู่อันตรายทางเพศได้โดยมีค่าเฉลี่ย 3.10 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ กอดจูบกับคนรัก เมื่ออยู่ด้วยกันตามลำพังสองต่อสองโดยมีค่าเฉลี่ย 3.07 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ อยู่ในห้องนอนของเพื่อนต่างเพศตามลำพังถูกเนื้อต้องตัวกับคนรักในที่ลับตาคนมีโดยมีค่าเฉลี่ย 3.06 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ เช่น ไวน์ เบียร์ เมื่อสังสรรค์กับเพื่อนไปศูนย์การค้าที่มีการบริการเล่นโบว์ลิ่ง ดูภาพยนตร์โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ดูภาพยนตร์วีดิทัศน์ ที่มีเรื่องราวและฉากรักของหนุ่มสาวกับเพศตรงข้ามตามลำพังอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศในที่ลับตาคนอื่นโดยมีค่าเฉลี่ย 3.03 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงไป คือ

ใส่เสื้อเกาะอกโดยไม่สวมเสื้อคลุมมีค่าเฉลี่ย 3.00 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ไปสถานที่ต่าง ๆ ในเวลาค่ำกับเพื่อนต่างเพศ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.99 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงไป คือ เคยนัดเจอหรือออกไปกับคนรักโดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ใส่เสื้อผ้ารัดรูปตามแฟชั่นโดยมีค่าเฉลี่ย 2.97 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ มีการโอบกอดกับคนรัก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.94 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ใส่กระโปรงสั้นเหนือเข่าหรือผ่ามากกว่าหนึ่งคืบโดยมีค่าเฉลี่ย 2.93 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ใส่เสื้อผ้าดูเปรี้ยว เซ็กซี่ ดึงดูตูดโดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองใส่เสื้อบางมองเห็นสัดส่วนที่ชัดเจนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.91 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ใส่กางเกงเอวต่ำมองเห็นหน้าท้องและสะโพกโดยมีค่าเฉลี่ย 2.88 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ ใส่เสื้อเอวลอยมองเห็นสะดือโดยมีค่าเฉลี่ย 2.87 อยู่ในระดับปานกลางรองลงไป คือ มีการแต่งกายที่รัดแน่นรูปร่างโดยมีค่าเฉลี่ย 2.83 อยู่ในระดับปานกลางและน้อยที่สุด คือ อ่านหนังสือ นวนิยาย ที่มีบทรักเกี่ยวกับการมี-เพศสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 2.79 อยู่ในระดับปานกลาง

อิทธิพลสื่อทางอินเทอร์เน็ตบวาระดับอิทธิพลสื่อทางอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.51 อยู่ในระดับน้อยเมื่อแยกเป็นองค์ประกอบเข้าไป chat กับเพื่อนต่างเพศโดยมีค่าเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงไป คือ มีเพื่อนต่างเพศเข้ามาทำความรู้จักกับข้าพเจ้าทางอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.71 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงไป คือ การติดต่อกับเพศตรงข้าม ที่ไม่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 อยู่ในระดับน้อย รองลงไป คือ ข้าพเจ้าติดต่อหาคู่รักโดยผ่านอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คือ ข้าพเจ้าติดต่อหาคู่รักโดยผ่านอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.48 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คือ ข้าพเจ้าเคยได้นัดเจอกับเพื่อนต่างเพศที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตโดยมีค่าเฉลี่ย 2.41 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คือ เปิดอินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยมีค่าเฉลี่ย 2.40 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าเคยเปิดอินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.34 อยู่ในระดับน้อย

อิทธิพลสื่อทางทีวีบวาระดับอิทธิพลสื่อทางทีวีโดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 อยู่ในระดับน้อยเมื่อแยกเป็นองค์ประกอบการดูมิวสิกวิดีโอ ที่มีท่าเต้นประกอบเพลงโดยมีการส่ายโยกย้ายอวัยวะของร่างกายแบบปัจจุบันทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศได้โดยมีค่าเฉลี่ย 2.51 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คือ ดูภาพยนตร์ วีดิทัศน์ ที่มีเรื่องราวและฉากรักของหนุ่มสาวกับเพศตรงข้ามตามลำพัง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คือ ข้าพเจ้าแต่งตัวเซ็กซี่ตามแฟชั่นตามอย่างทีวีโดยมี

ค่าเฉลี่ย 2.49 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด คือข้าพเจ้าเคยเข้าไปดู clip VDO ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศโดยมีค่าเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อย

อิทธิพลสื่อทางสิ่งพิมพ์พบว่าระดับอิทธิพลสื่อทางสิ่งพิมพ์โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อยเมื่อแยกเป็นองค์ประกอบอ่านการ์ตูนที่มีเนื้อหา รูปภาพเกี่ยวกับทางเพศโดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คืออ่านหนังสือนวนิยาย ที่มีบทรักเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 อยู่ในระดับน้อยรองลงไป คืออ่านนิตยสารเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์โดยมีค่าเฉลี่ย 2.44 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด คืออ่านบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศและนิตยสารที่มีรูปภาพเกี่ยวกับการร่วมเพศโดยมีค่าเฉลี่ย 2.43 อยู่ในระดับน้อยเพศ อายุ และอิทธิพลของสื่อส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงรายละเอียด ตามตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของเพศ อายุและอิทธิพลของสื่อกับความเสี่ยง

	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มาตรฐาน	ค่าสถิติถดถอย (t)	ค่านัยสำคัญ(Sig.)
ค่าคงที่		1.503	.134
1. เพศ	.174	4.812	.000***
2.อายุ	-.009	-.248	.805
3.อิทธิพลของสื่อ	.695	19.015	.000***

Adjusted R² = .496 SEE = .94969 Sig. F = .000 Sig. = .000

จากตาราง พบว่า เพศส่งผลต่อความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญเพราะส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์เพราะเพศตรงข้ามการอยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง จับมือถือแขน การแต่งกายรัดรูป/มองเห็นแต่งตัวโป้ ควรตัดเตือนว่าเรายังเป็นเด็กเรายังไม่เหมาะสมถ้าอยู่กับสองต่อสอง ชาย/หญิงก็ทำมีอารมณ์ เพราะว่ายังเป็นวัยรุ่นอยู่ไม่ควรอยากรู้อยากลองเพราะพฤติกรรมมันจะเกิดผลมาตั้งแต่ในครอบครัวเด็กถ้าถูกเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเด็กก็จะอยู่กับครอบครัวและมีพ่อแม่คอยให้คำปรึกษา ครอบครัวที่พ่อแม่ห่างเหินเด็กก็จะมีความเสี่ยงอาจออกไปพบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง มีสื่อที่ได้เรียนรู้จากที่อื่นและมีการมาแลกเปลี่ยนที่โรงเรียนทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่เห็นบ่อยๆทำให้อาจเกิดความเสี่ยงที่เป็นการกระทำของเด็กนักเรียนวันรุ่นตอนนี้คุณแม่คิดว่ามีอะไรบ้างที่เป็นพฤติกรรมเสี่ยง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้านพฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพราะการอยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง จับมือถือแขน การแต่งกายรัดรูป/มองเห็นแต่งตัวโป้ ควรตัดเตือนว่าเรายังเป็นเด็กเรายังไม่เหมาะสมถ้าอยู่กับสองต่อสอง ชาย/หญิงก็ทำมีอารมณ์ เพราะว่ายังเป็นวัยรุ่นอยู่ไม่ควรอยากรู้อยากลองเพราะพฤติกรรมมันจะเกิดผลมาตั้งแต่ในครอบครัวเด็กถ้าถูกเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเด็กก็จะอยู่กับครอบครัวและมีพ่อแม่คอยให้คำปรึกษา ครอบครัวที่พ่อแม่ห่างเหินเด็กก็จะมีความเสี่ยงอาจออกไปพบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง มีสื่อที่ได้เรียนรู้จากที่อื่นและมีการมาแลกเปลี่ยนที่โรงเรียนทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่เห็นบ่อยๆทำให้อาจเกิดความเสี่ยงที่เป็นการกระทำของเด็กนักเรียนวันรุ่นตอนนี้คุณแม่คิดว่ามีอะไรบ้างที่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงพฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์ (เพื่อน) ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพราะในกรณีนี้ที่เพื่อนชวนชวนไปเที่ยวตอนกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศคิดว่ามีผลเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ จะเชื่อเพื่อนทุกอย่างมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะเวลามีปัญหาอะไรมักจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าแต่เพื่อนก็อยู่ในวัยเดียวกันอาจรู้เท่าไม่ถึงกาลพฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์(สื่อทางอินเทอร์เน็ต)ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพราะสื่อทางอินเทอร์เน็ตมีผลเสี่ยงมากเพราะการดูวิดีโอหรือคลิปมักจะเป็นสื่ออารมณ์ที่เด็กมักจะรับรู้และเห็นแล้วจะเกิดการลอกเลียนแบบเมื่อเกิดการเรียนรู้ก็อยากลองอยากทำพฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์(อิทธิพลสื่อทางทีวี)ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพราะสื่อทางทีวี ภาพ วิดีโอทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ อยากรู้และอยากลองทำตามดังนั้นมีการศึกษาแล้วสิ่งไหนควรไม่ควรให้ปรึกษาพ่อแม่ดีกว่า และ

พฤติกรรมความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเพศสัมพันธ์(อิทธิพลสื่อทางสิ่งพิมพ์)ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพราะสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นหนังสือนิตยสารรูปภาพเกี่ยวกับการร่วมเพศเด็กวัยรุ่นมักจะมีการสื่อสารตามร้านหนังสือสมัยนี้ให้อ่านในร้านได้โดยไม่ต้องเสียตัง

ข้อเสนอแนะ

1.ควรมีการวิจัยกับกลุ่มประชากรต่างๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่นชายและเพศหญิงที่อยู่ในวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จากสถาบันการศึกษาทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนตั้งแต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนมากขึ้น

2.ควรมีการศึกษาตัวแปรต่างๆ ที่คาดว่าอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น สื่อต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ และกลุ่มอ้างอิงใดบ้างที่มีอิทธิพลส่งผลต่อความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา ศรีแก้วนวล. 2540. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของนักศึกษาผู้ใหญ่
ในเขตมินบุรี. ปรินญาณิพนธ์ สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุมาวัลย์ จันทะแก้ว. 2547. อิทธิพลของพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อค่านิยม
ของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร .ปรินญาณิพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระ ชูรุจิพร ชฎาพร ชูรุจิพร. 2549. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2549.
[http : www.aidsthai.org/sathana050131.html](http://www.aidsthai.org/sathana050131.html).

การพัฒนาชุดการสอนเรื่องศิลปะมวยไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

The Development of Instructional Package on the Arts of Maury Thai
for Students in Prathom Sueksa 5 in Banmae Yang Rong School,
Rong Gwang District , Prae Province

สมบัติ อุณาต

สาขาวิชามวยไทยศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 12 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดการสอน ประวัติมวยไทยพื้นฐาน การใช้หมัด เท้า เข่า ศอก การไหว้ครูและแม่ไม้มวยไทย แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพ 85.00/85.83
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย มีความรู้ความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : ชุดการสอน ศิลปะมวยไทย

Abstract

The purposes of the research were to 1) develop instructional package on the Arts of Maury Thai for Prathom Sueksa 5 students, and 2) investigate the knowledge and understanding gained from studying. The research sample was 12 students by purposive sampling, from Prathom Sueksa 5 in the academic year 2011 at Ban Mae Yang Rong, Rong Gwang district, Prae Province. The instrument was a instructional package on history of basic Maury Thai, the usage of fists, foot, knees, elbows, Wai Kru Mae Mai Maury Thai, exercises at the end of the lesson and tests. The statistics for analysis the data were mean, and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. The efficiency of the instructional package on the Arts of Maury Thai developed by the researcher for Prathom Sueksa 5 students at Ban Mae Yang Rong school, amphur Rong Kwang, Prae province was in 85.00/85.83.
2. The Prathom Sueksa 5 students in such the school learning by instructional package on the Arts of Maury Thai had higher knowledge and understanding after studying than before studying.

Keywords : Instructional Package , The Arts of Maury Thai

บทนำ

มวยไทยแทรกซึมแนบแน่นอยู่กับจิตวิญญาณความเป็นไทยในวิถีชาวบ้านได้กลมกลืน โดยผ่าน “ครูมวย” บุคคลที่มีอยู่ในทุกท้องถิ่น อาจจะอยู่ในรูปของผู้นำชุมชน นักบวช ครู หรือชาวบ้านธรรมดาที่สุดแต่ ซึ่งการเรียนการสอนก็ดำเนินไปตามรูปร่างของการสืบทอดวิชาแบบไทย ๆ ที่คละคล่ำด้วยพิธีกรรม ความเชื่อจนแยกกันไม่ออก เมื่อได้เรียนรู้ “มวยไทย” ไปแล้วระดับหนึ่ง นักมวยก็ย่อมมีอาการอยากลองวิชา เริ่มจากการประลองกันเองในศิษย์สำนักเดียวกัน แผลขยายไปสู่การประลองกับสำนักอื่นหรือกระทั่งบ้านอื่น ตามงานรื่นเริงวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ จนกลายเป็นประเพณีที่ขาดไม่ได้ “มวย” ในสถานะตรงนั้น เป็นการแข่งขันภายใต้วัฒนธรรมแบบชาวบ้าน ที่รักจะเชียร์พวกพ้องกลุ่มของตนเป็นหลัก ขณะที่ตัวนักมวยเองก็ใคร่จะแสดง “ภูมิความรู้” ในวิชามวยที่ตนร่ำเรียนฝึกฝนมา อาจจะเพื่อสร้างความประทับใจให้สาวคนรัก หรือสร้างความภาคภูมิใจให้ญาติมิตรร่วมถิ่น แต่การต่อสู้บนลานดินทุบเรียบ...ไม่มีเชือกชิง...การต่อสู้ด้วยหมัดที่ห่อหุ้มด้วยด้ายดิบควั่นเป็นเชือก ด้วย “นวอัฐอาวุธ” (อาวุธทั้ง 9 อันประกอบด้วย: หัว 1, หมัด 2, เข่า 2, ศอก 2, เท้า 2) และใช้กะลาเจาะรูลอยน้ำกำหนดจำนวนยกนั้น ยังเป็นการต่อสู้ด้วยสำนึกแห่งนักสู้ ไม่มีรางวัลการชกปล่อยใจมากมาย ส่วน “การพนัน” ซึ่งแม้จะเป็นอีกภาคหนึ่งในจิตวิญญาณของคนไทยอาจมีเจือปนอยู่บ้าง แต่ก็เพียงเพื่อสนุกสนานเฮฮา มิได้เข้ามา มีอิทธิพลเหนี่ยวการแข่งขันแต่อย่างใด ตลอดช่วงเวลาหลายร้อยปีของการพัฒนารูปแบบ “มวยไทย” อาจกล่าวได้ว่า มวยไทยยุคบรรพชน เติบโตกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกทิศทุกถิ่นทั่วประเทศ แต่ละแห่งก็มีการกำหนด “เคล็ดวิชา” ในรูปแบบของตนเองเป็นเอกลักษณ์ ยิ่งถ้าศิษย์ในสำนักที่เดินทางไปประลองกับสำนักอื่น แล้วโช้วฝีมือคว้าชัยชนะได้ ก็กลายเป็นเครดิตที่เสริมเกียรติภูมิของสำนักนั้นให้ลือเลื่องกระฉ่อนยิ่งขึ้นไป จนกลายเป็นตำนาน คู่วงการมวย อาทิเช่น สำนักมวยท่าเสา (อุตรดิตถ์), สำนักมวยไชยา (สุราษฎร์ธานี), สำนักมวยโคราช เป็นต้น

จากพื้นฐานของความหลากหลายดังกล่าว หากจะมีใครในยุคปัจจุบัน ออกมาชี้ว่าศิลปะมวยไทยต้องมีแม่ไม้-ลูกไม้ เรียกชื่อ แบบนั้นผิด แบบนี้ถูก จึงถือเป็นเรื่องที่ถุกวิจารณ์เป็นอย่างมาก เพราะมวยไทยเป็นวิทยาการที่ถูกหล่อหลอมมาจากองค์ความรู้ต่างท้องถิ่น ซึ่งทุกที่ ทุกแห่งต่างมีแนวทางในแบบเฉพาะของตนทั้งสิ้นก็หามวยไทยนั้นว่ามีความสำคัญ มีคุณค่าและประโยชน์อย่างมหาศาลต่อสำนักของคนไทยและต่อความเป็นไทยอย่างแท้จริง สมควรที่อนุชนทุกรุ่นควรจักได้ศึกษาเรียนรู้และสานต่อมรดกอันล้ำค่านี้ให้ ยืนยงอยู่เป็นเอกลักษณ์คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างแท้จริงทั้งภาครัฐและ เอกชนโดยปราศจากผลประโยชน์ในแง่ธุรกิจ ขณะเดียวกันนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทุกคน ทั้งนิสิตนักศึกษา และครู อาจารย์ ก็ควรปฏิบัติตนเป็น นักอนุรักษ์นิยมทางด้านนี้อย่างเต็มที่เพื่อดำรงคุณค่าแห่งกีฬามวยไทย อย่างน้อยที่สุดในอนาคตคงได้เป็นกีฬามวยไทยได้เล่นและได้แสดงในสถานที่ต่าง ๆ ท่ามกลางผู้ชมมากมายคอยให้การสนับสนุน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนั่นหมายความว่ากีฬามวยไทยคือกีฬาที่ทุกคนในโลกรู้จักและเข้าใจลึกซึ้งถึงความสำคัญคุณค่า และประโยชน์อย่างแท้จริง หลักสูตรกีฬามวยไทยในโรงเรียนตามแนวคิดของคณะกรรมการโดยกรมพลศึกษาได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนมวยไทย ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เพื่อบรรจุหลักสูตรกีฬามวยดังกล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดมวยไทย ซึ่งถือเป็นศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชาติไทยให้คงอยู่ตลอดไปอย่างยั่งยืน อีกทั้งเพื่อให้นักเรียนได้ใช้มวยไทยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต และได้มีส่วนร่วมในการสืบทอดอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติแบบยั่งยืน เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทุกรูปแบบในระดับชาติจนพัฒนาไปสู่ระดับสากลตามแบบวิถีไทย

การจัดการเรียนการสอนศิลปะมวยไทยจะต้องเป็นหลักสูตรให้เข้าใจประยุกต์เนื้อหา กระบวนการ และทฤษฎีการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญชื่นชมศิลปะมวยไทยสามารถประยุกต์ศิลปะมวยไทยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและดำรงรักษาไว้ ซึ่งเป็นศิลปะมวยไทยเป็นเอกลักษณ์การต่อสู้ของ คนไทย สถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านกีฬามวยไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติทักษะกีฬามวยไทยและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ศิลปะมวยไทย จากการศึกษาสำรวจข้อมูลปัญหาการจัดการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษาศิลปะมวยไทย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ครูที่สอนพลศึกษา ทุกโรงเรียนและได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบปัญหาในการสอนพลศึกษาเรื่องศิลปะมวยไทย ไม่สามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ เนื่องจากครูผู้สอนไม่มีความชำนาญและขาดสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ และจะต้องมีเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อนำสามารถถ่ายทอดความรู้

และประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ หรือมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ บทบาทของสื่อการสอน คือ สื่อจะทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น เพราะมีความหลากหลาย และน่าสนใจ สื่อยังเป็นสิ่งที่ใช้พัฒนาผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เรียนรู้อย่างชัดเจน และทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้นด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษามีหลายรูปแบบ เช่น การใช้ชุดการสอน การใช้เทคนิคแม่บทบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การใช้ชุดการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เนื่องจากชุดการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เป็นสื่อแบบประสมที่นำสื่อการสอนหลายประเภท มาใช้ให้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย แก้ปัญหาให้กับครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี การจัดการเรียนการสอนพลศึกษา ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญทางด้านศิลปะมวยไทย การเรียนการสอนศิลปะมวยไทยจึงไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการใช้ชุดการเรียนการสอนเข้ามาช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมาย จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องชุดการสอนพบว่า ชุดการสอนเป็นสื่อที่มีประโยชน์ต่อการสอนของครู และการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมากดังที่ สันทัด ภิบาลสุข และ พิมพิไล ภิบาลสุข (2525, หน้า 199) กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอนช่วยเร้าความ สนใจของผู้เรียน ให้มีส่วนร่วมในการเรียนตามความสามารถหรือความต้องการ อีกทั้งชุดการสอนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างความพร้อมความมั่นใจให้แก่ครูจัดปัญหาการขาดแคลนครูผู้ชำนาญ ชุดการสอนยังส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนพลศึกษา และมีความสนใจในศิลปะมวยไทย เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนมีสื่อการเรียน เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และพัฒนาผู้เรียนให้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะมวยไทยสูงขึ้น จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารต่าง ๆ พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยชุดการสอนเรื่องศิลปะมวยไทย จะพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ แต่ก็ยังขาดการพัฒนาชุดการสอนศิลปะมวยไทยที่มีประสิทธิภาพ

สื่อการเรียนการสอน จึงเป็น ตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ และจะต้องมีเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อนำสามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ หรือมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ บทบาทของสื่อการสอน คือ สื่อจะทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น เพราะมีความหลากหลาย และน่าสนใจ สื่อยังเป็นสิ่งที่ใช้พัฒนาผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เรียนรู้อย่างชัดเจน และทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้นด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการสอนศิลปะมวยไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์และทักษะการใช้ศิลปะมวยไทยให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
- 2.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการสอน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง จำนวน 30 คน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง สำหรับการสอบวัดผลก่อนเรียน-หลังเรียน และสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชุดการสอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแต่ละชุดที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดกับคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยคิดเป็นร้อยละ จากนั้นนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพัฒนาชุดการสอนเรื่องศิลปะแม่ไม้มวยไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อน-หลัง การพัฒนาใช้ชุดการสอนเรื่องศิลปะแม่ไม้มวยไทย โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย

1. ชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางแม่ยางร้อง อำเภอ ร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพ 85.00/85.83

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ยางร้อง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง ศิลปะมวยไทย มีความรู้ความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานทางการศึกษา ผู้ที่สนใจหรือโรงเรียนที่มีหน้าที่ในการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมการเรียนสอนวิชามวยไทยให้กับนักเรียน ควรนำชุดการสอนเรื่อง ศิลปะมวยไทย ไปใช้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนยิ่งขึ้น

1.2 ชุดการสอนเรื่องศิลปะมวยไทย ช่วยส่งเสริมวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมนิสัยรักการศึกษา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมชุดการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่นๆ เกี่ยวกับมวยไทยสำหรับเด็ก เพื่อฝึกนิสัยให้เด็กรักการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.2 ควรนำตำนานมวยไทย การรำรำไหว้ครู ทักษะพื้นฐานและเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญมาจัดทำชุดเสริมการเรียนการสอน นอกจากเด็กจะรักการศึกษาค้นคว้าแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและศีลธรรมไว้สืบไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล. 2554. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชามวยไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา

มวยไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

การพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนวิชาหลักการตลาด
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Development of Instruction Set by Using Peer Group Model
for Marketing Principles Course, for Bachelor Degree Students
at Muban Chombueng Rajabhat University

อัจฉริยา โชติกลาง

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะสามารถพัฒนา ตลาด เป้าหมาย จึงควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้สนใจเนื้อหามากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยกิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ ค่าสถิติ t - test Dependent Sample

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้

1. นักศึกษาที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนการสอน แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสิทธิภาพ กระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เท่ากับ 84.97/83.33
2. นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ชุดการเรียนการสอน เพื่อนช่วยเพื่อน หลักการตลาด

Abstract

Education was important factor in developing learners' knowledge and ability on target marketing development by providing variety of learning activities that able to capture students' interest. As developing an instruction set by using peer group model, the content was divided into sub-units and each unit had 3 sets and 5 lesson plans. The objective, methodology, and equipment were prepared for the course of the Principle of Marketing for bachelor degree students at Muban Chombueng Rajabhat University. The satisfaction of the students was evaluated from the instruction set by using peer group model. The experimental group was consisted of 18 people. The instruments were 5 types, 1) Teaching - learning set on the course of Principle of Marketing for bachelor degree students, comprised 3 sets and 5 lesson plans, 2) evaluation form on quality of teaching - learning set by using peer group model, 3) teacher manual and learning management plan, 4) learning achievement test, and 5) questionnaire on student satisfaction. The statistics for data analysis percentage, standard deviation and t - test Dependent Sample.

The results of the research were as follows:

1. The students studying through teaching-learning set by using peer group model had higher efficient process and result than the setting criteria, was evaluated at 84.97/83.33.

2.The students studying through teaching-learning set by using peer group model had higher learning achievement score with statistically significance at .05 level after learning than before learning.

3.The students had satisfaction towards learning through teaching -learning set by using peer group model, totally at the high level.

In conclusion, the teaching-learning set by using peer group model had efficiency. The students gained more knowledge and understanding, and it promoted the higher learning achievement in studying on Principle of Marketing for bachelor degree students.

Keywords : An Instruction Set , Peer Group Model , The Course of Marketing Principles

บทนำ

การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้โดยลงมือกระทำ ปฏิบัติ แก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความสนใจและความสามารถ (สมใจ ฤทธิสนธิ. 2544) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญ มีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) ดังนั้นผู้สอนจึงควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมที่นำมาใช้ คือ ชุดการสอน ที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจและโอกาสที่เหมาะสม สามารถดูการพัฒนาหรือความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทราบผลการเรียนรู้ทันทีที่เรียนจบ

คณะวิทยาการจัดการได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ที่ได้กำหนดให้วิชา หลักการตลาดเป็นวิชาบังคับที่ทุกสาขาต้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และเมื่อทำการประเมินผลการสอนที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากนักศึกษาอาจจะปรับตัวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อน และระบบการสอนในระดับอุดมศึกษาไม่ได้ ดังนั้นหากผู้สอนใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว ก็อาจจะทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจ จึงได้เปลี่ยนวิธีการสอนมาเป็นการใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อาจจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน และเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาหลังจากจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน ที่เรียนโดยการใช้ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา วิชาหลักการตลาด หลังการจัดกิจกรรมการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการทดลองเพื่อการพัฒนา ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด โดยดำเนินการศึกษากับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากร ที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชั้นปีที่ 2 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักการตลาด ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 18 คน โดยก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมจะทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อจากนั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ที่นำไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียน

การสอนตามเกณฑ์ เท่ากับ 84.97/83.33 แล้วตามด้วยแบบทดสอบหลังเรียน นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าสถิติ t – test Dependent Sample เพื่อสรุปผลการทดลอง

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาการเรียนรู้ วิชา หลักการตลาด มีข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

1. ชุดการเรียนการสอน ทั้ง 3 ชุด มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/ E_2) โดยรวมเฉลี่ย 84.97/83.33 เมื่อแยกเป็นรายชุด มีค่าดังนี้ การแบ่งส่วนตลาด เท่ากับ 85.47/83.33 การกำหนดตลาดเป้าหมาย เท่ากับ 86.67/86.67 และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 82.77/80.00

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อวิเคราะห์ด้วย t-test พบว่า ก่อนเรียนเท่ากับ 7.33 และหลังเรียนเท่ากับ 11.33 แสดงว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า ความพึงพอใจเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังตารางที่ 1 – 5

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อชุดการเรียน การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชา หลักการตลาด ภาพรวม

ที่	รายการแสดงความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1	ด้านการวัดและประเมินผล	4.42	.48	มาก	1
2	ด้านเนื้อหา	4.13	.53	มาก	2
3	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.11	.64	มาก	3
4	ด้านสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	.61	มาก	4
รวม		4.16	.50	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อ ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ในภาพรวม มีความพึงพอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ด้านสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านการวัดและประเมินผล

ที่	รายการแสดงความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านการวัดและประเมินผล					
1	ผู้เรียนมีโอกาสได้ทราบผลคะแนนของแบบฝึกหัดทันที	4.55	.60	มากที่สุด	1
2	ผู้สอนมีวิธีการทดสอบที่น่าสนใจ	4.50	.60	มากที่สุด	2
3	การทดสอบย่อยท้ายบทเรียน	4.23	.69	มาก	3
รวม		4.42	.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนมีโอกาสได้ทราบผลคะแนนของแบบฝึกหัดทันที มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 รองลงมา มีความพึงพอใจในเรื่องผู้สอนมีวิธีการทดสอบที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนที่เหลือมีความพึงพอใจในระดับมากในเรื่องการทดสอบย่อยท้ายบทเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชา หลักการตลาด ด้านเนื้อหา

ที่	รายการแสดงความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านเนื้อหา					
1	เนื้อหาที่เรียนเป็นเรื่องง่ายและเข้าใจได้	4.32	.72	มาก	1
2	ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เรียนตามต้องการ	4.09	.75	มาก	3
3	ความยากง่ายของเนื้อหาที่เรียน	4.05	.79	มาก	4
4	เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	4.05	.72	มาก	4
5	ความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.18	.66	มาก	2
รวม		4.13	.53	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมาก ดังนี้ เนื้อหาที่เรียนเป็นเรื่องที่ง่ายและเข้าใจได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32 รองลงมา คือ ความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องที่นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เรียนตามต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และความยากง่ายของเนื้อหาที่เรียนและเรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	รายการแสดงความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1	ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข	4.00	.93	มาก	4
2	รู้สึกภูมิใจมากเมื่อตอบคำถามได้ถูกต้อง	4.14	.77	มาก	3
3	ได้ฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนอย่างมั่นใจ	4.27	.63	มาก	1
4	สามารถทำกิจกรรมตามใบงานด้วยตนเอง	4.27	.70	มาก	1
5	ได้ตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น	3.91	.81	มาก	5
รวม		4.11	.64	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อ ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชา หลักการตลาด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความพึงพอใจคิดเป็นค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ได้ฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนอย่างมั่นใจ และสามารถทำกิจกรรมตามใบงานด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ รู้สึกภูมิใจมาก เมื่อตอบคำถามได้ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ได้ตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	รายการแสดงความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1	ชุดการเรียนการสอนน่าสนใจมาก	3.95	.72	มาก	3
2	รูปภาพและสีสวยงามน่าสนใจเรียน	3.77	.81	มาก	5
3	เกิดการเรียนรู้ตามลำดับทำให้เข้าใจได้ดีและไม่เบื่อหน่าย	4.27	.63	มาก	1
4	ภูมิใจที่ได้เรียนด้วยชุดการเรียนการสอน	4.05	.79	มาก	2
5	ชุดการเรียนการสอนทำให้ประสบความสำเร็จได้ดี	3.95	.72	มาก	3
รวม		4.00	.61	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อ ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม มีความพึงพอใจมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เกิดการเรียนรู้ตามลำดับทำให้เข้าใจได้ดีและไม่เบื่อหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมา ภูมิใจที่ได้เรียนด้วยชุดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ชุดการเรียนการสอนทำให้ประสบความสำเร็จได้ดีและชุดการเรียนการสอนน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 3.95 และรูปภาพและสีสวยงามน่าสนใจเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาหลักการตลาด มีประสิทธิภาพทุกเรื่อง โดยมีค่ารวมเฉลี่ยเท่ากับ 84.97/83.33 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ชุดการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ทำให้ได้รับความรู้โดยทั่วถึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีแพร วิชัยดิษฐ์ (2550: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิชาการเงินส่วนบุคคล (The Relevant Cooperative Development of Learning Program in the Course of Personal Finance) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิชาการเงินส่วนบุคคล ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.83/82.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และเข้าใกล้ 100 แสดงว่า ชุดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลังจากได้เรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะพร กงไกร

(2554: บทคัดย่อ) ทำวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา การจัดแสดงสินค้าของนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 สาขาพาณิชยกรรม สาขาการขาย วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่นด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในด้านการใช้เทคนิคในการจัดแสดงสินค้าของนักศึกษาชั้น ปวช. 3 การขาย ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาการจัดการแสดงสินค้าจำนวน 15 คน เพื่อทำการทดสอบ เครื่องมือที่ผู้วิจัยทำขึ้นแสดงว่า การจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนทั้งหมดมีคะแนนสูงขึ้น แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถแก้ปัญหาการเรียน เรื่อง เทคนิคการจัดแสดงสินค้าและประเภทการจัดแสดงสินค้า

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเนื้อหา ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากชุดการเรียนการสอนจะเปิดโอกาสให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองแทนการเรียนรู้อาจจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว โดยเปิดโอกาสให้ร่วมมือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนและช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ทันทีที่เรียนจบ จึงทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2551, หน้า 132) และสอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ ปั้นประดับ (2552: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า การสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอน ควรจะมีลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อค้นพบดังกล่าวนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ในการสอนด้วยชุดการเรียนการสอนว่าควรมีลักษณะดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการแจ้งคะแนนให้ผู้เรียนทราบผลหลังจากการเรียนจบในแต่ละชุดทันที ด้านเนื้อหาต้องเป็นเรื่องที่ง่ายและเข้าใจได้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีการฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียน การได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง และด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นการเรียนรู้ที่เป็นลำดับ จะได้ทำให้เข้าใจ สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาการนำชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อื่นหรือสถาบันอื่น เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการศึกษาที่เที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการเรียนการสอนกับการสอนแบบบรรยาย หรือเปรียบเทียบกับการสอนวิธีอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสรุปเชิงลึกมากกว่าเดิมและควรมีการสร้างและพัฒนาคู่มือและนวัตกรรมทางการศึกษาแบบอื่น ๆ ในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชมมณี. 2551. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปียร์ - บุชบา. 2554. การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน. ค้นจาก <http://beer-bussaba.blogspot.com>. เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2555.
- ปิยะพร กงไกร. 2554. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา การจัดแสดงสินค้าของนักศึกษา ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 สาขาพาณิชยกรรม สาขาการขาย วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่นด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน. ขอนแก่น: วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น.
- เพ็ญจันทร์ ปั้นประดับ. รายงานผลการพัฒนาการเรียนรู้อิงเรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์. นครปฐม: โรงเรียนวัดกกตาล (สีมรัตน์วิทยา).
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2551. นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีแพร่ วิชัยดิษฐ์. 2550. การพัฒนาชุดการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิชาการเงินส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์. (ครุศาสตรบัณฑิตมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี.
- สมใจ ฤทธิสนธิ. 2544. กลยุทธ์ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารสิรินธรปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 มกราคม - เมษายน 2544 ค้นจาก <http://www.src.ac.th>. เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2554.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟิค.
สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2550. วิธีจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
อรศิริ เลิศกิตติสุขและดวงกมล ลิ้มโกมุท. 2552. การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน. ค้นจาก <http://www.thaigoodview.com/node/42182>. เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2555.

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี

Peaceful Coexistence of Thai Buddhist, Thai Muslim and Thai Chinese Living in 100 Years Klong Suan Market Community

ศิริลักษณ์ จันทร์ประเสริฐ

สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี 2) รูปแบบการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน และผู้นำชุมชนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและ ชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ประกอบด้วย 7 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการเมือง การปกครอง ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันและ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

2. รูปแบบการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ประกอบด้วย 6 รูปแบบ คือ รูปแบบด้านการบริโภคอาหาร รูปแบบด้านการแต่งกาย รูปแบบด้านที่อยู่อาศัย รูปแบบด้านภาษา รูปแบบด้านประเพณีและรูปแบบด้านนันทนาการ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี

คำสำคัญ : การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดคลองสวน

Abstract

The purposes of the research were to study 1) the factors that led Thai Buddhist, Thai Muslim and Thai Chinese in 100 years Klong Suan Market Community, to live together peacefully, and 2) the forms of peaceful coexistence of living. The sample used in the research was 100 people drawn by purposive sampling, which were Thai Buddhist, Thai Muslim, Thai Chinese and Community leaders living in 100 years Klong Suan Market Community. The instrument for collecting the data were questionnaire and observation. The statistics used in the research was content analysis.

The research findings were as follows:

1. The factors that led Thai Buddhist, Thai Muslim and Thai Chinese to live together peacefully were consisted of 7 factors: geographic aspect, educational aspect, political and governance aspect, coexistence of ethnic aspect, occupation aspect, public sharing aspect and technological aspect.

2. The forms of coexistence of such groups of people mentioned above were 6 types: food consumption styles, dressing, housing, language, tradition and recreation, and peaceful coexistence.

Keywords : Peaceful Coexistence , Thai Buddhist, Thai Muslim , Thai Chinese ,Klong Suan Market

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม(Social Animal) ที่มีความสามารถในการคิด การวิเคราะห์ และความสามารถในการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้สูงที่สุดในบรรดาสัตว์โลกทั้งหลาย คุณสมบัติเหล่านี้ทำให้มนุษย์พยายามสร้างกฎระเบียบของสังคมขึ้น เพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในแต่ละกลุ่มสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข (เมลิ็ดพันธุ์สันติวิจิ, 2551)

นอกจากนี้แนวคิดที่ว่าด้วย “สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันให้ได้อย่างสันติสุขจะต้องทำความเข้าใจถึงความหลากหลายและแตกต่าง ต้องยอมรับความหลากหลายและต่างต่างนั้น” ได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ซึ่งยังไม่มีที่ท่าว่าปัญหาจะคลี่คลายลงได้ในระยะเวลาอันใกล้นี้ ปมปัญหาอย่างหนึ่งที่นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก คือ ความไม่ไว้วางใจกันและกันของคนในพื้นที่สามจังหวัด โดยเฉพาะระหว่างเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองกับประชาชนชาวมลายูมุสลิม ความไม่ไว้วางใจที่เกิดขึ้นได้ขยายวงกว้างออกไปทุกขณะ ช่องว่างของสองฝ่ายมีมากขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับอำนาจรัฐได้ใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการแย่งชิงผู้คนในพื้นที่ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2537)

นอกจากความแตกต่างในพื้นที่สามจังหวัดจะนำไปสู่ปัญหาแล้ว เวลานี้สังคมไทยยังคงอยู่ภายใต้ความแตกแยกทางความคิดทางการเมือง และนำไปสู่การปะทะกันด้วยความรุนแรงที่เกิดขึ้น ส่งผลให้แนวคิดเรื่องนี้ได้รับการหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และเกิดข้อสรุปว่า นัยของปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดและปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองจะคลี่คลายลงไปก็ต้องเริ่มต้นที่การยอมรับความแตกต่างทั้งทางวัฒนธรรมและความคิดทางการเมืองของคนไทยทุกกลุ่ม และต้องยอมรับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของสังคมไทย คือ เป็นสังคมที่ประกอบขึ้นด้วยท้องถิ่น กลุ่มคนอันหลากหลายแต่ละท้องถิ่นและกลุ่มคนอันหลากหลายนี้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความคิด(เศรษฐพงศ์ ดำคง, 2544)

อย่างไรก็ตามการที่แนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรมที่กล่าวถึงในข้างต้นได้ขยายวงกว้างออกไปในความจริงมีใช้เรื่องง่ายนักที่จะทำให้คนไทยจำนวนมากยอมรับความแตกต่างนี้ได้ แต่ผู้วิจัยพบว่าในชุมชนเล็ก ๆ ชุมชนหนึ่ง ที่ผู้วิจัยเข้าไปสัมพันธ์ด้วยนั้นสามารถดำเนินชีวิตให้เป็นไปได้อย่างปกติสุขท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชน นั่นก็คือ ชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ตั้งอยู่ริมคลองประเวศน์บุรีรมย์ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ ตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตลาดคลองสวนเป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 หากย้อนกลับไปในอดีต การเดินทางโดยเรือจะสะดวกและรวดเร็วที่สุด ถ้าเดินทางจากฉะเชิงเทราเข้า กรุงเทพมหานคร จะต้องใช้เรือแม่ขาวของนายเลิศซึ่งมีเพียงลำเดียว รับคนจากประตูน้ำท่าถั่ว (ฉะเชิงเทรา) ผ่านตลาดคลองสวน ก่อนจะแล่นเข้าสู่ประตูน้ำ (วังสระปทุม) กรุงเทพมหานครเมื่ออดีตตลาดคลองสวนเป็นจุดแวะพักและเป็น ศูนย์รวมของชุมชน จุดแลกเปลี่ยนสินค้าและเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและสะดวกที่สุด หากมีงานกุศล เช่น การขุดคลอง ทำถนน ต่างก็จะมาร่วมแรงร่วมใจพัฒนาสาธารณูปโภคร่วมกัน จุดพบปะนั่นคือร้านกาแฟ ทุกคนแม้ต่างศาสนาก็สามารถเข้ามาที่จุดนัดพบแห่งนี้ได้ มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์การดำเนินชีวิต พูดคุยเรื่องข่าวสารเหตุบ้านการเมือง ร้านกาแฟจึงเป็นเสมือนสิ่งเสพติดที่ผู้คนในชุมชนต้องมาพบกันเป็นประจำทุก เช้าอย่างขาดเสียมิได้ แม้ในทุกวันนี้ร้านกาแฟก็ยังเป็นจุดนัดพบของชุมชน ปัจจุบันตลาดคลองสวน 100 ปี โดยความดูแลของสำนักงานเทศบาลตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และสำนักงานเทศบาลตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ได้สนับสนุนให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์บ้านเรือน รวมทั้งการดำเนินชีวิตให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และส่งเสริมให้ตลาดคลองสวน เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิต รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างที่ยังมีกลิ่นอายในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 (<http://www.paknam.com/thai/klong-suan.html#ixzz2tAJEIH53>) ที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ของทั้งสามกลุ่มชนดังกล่าว มีการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ต่างกัน ในชุมชนแต่ปราศจากความขัดแย้งภายในชุมชน สามารถดำเนินชีวิตให้เป็นไปได้อย่างปกติสุขท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชน โดยเห็นได้จากการมี วัด มัสยิด และโรงเรียน อยู่ในละแวกเดียวกัน นับเป็นตัวอย่างที่ดีของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันบน ความแตกต่าง น่าจะเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่สำคัญของคนในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนร่วมกัน (จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2555) จากสภาพบริบทดังกล่าวนี้ไปสูความพยายามของผู้วิจัยที่จะค้นหาเงื่อนไขตลาดคลองสวน 100 ปี ที่ทำให้ชุมชนเล็ก ๆ แห่งนี้ โดยมีความสนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับศาสนา ยของศาสนาแนวคิดเกี่ยวกับความสุข หลักการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และรูปแบบการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการสังเกตพื้นที่บริบท และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้ชาวบ้านในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ภายใต้อาณัติของความแตกต่างทางศาสนาที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

จนกระทั่งทำให้ชาวบ้านในชุมชนนี้สามารถอยู่ร่วมกัน มีระบบความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสามารถสร้างองค์กรชุมชน
จนกระทั่งทำให้ชาวบ้านในชุมชนนี้สามารถอยู่ร่วมกัน มีระบบความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสามารถสร้างองค์กรชุมชนให้
เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับจากสังคมภายนอกได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนบนฐานความแตกต่างทาง
ศาสนา โดยหลักการทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน
ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชน
ตลาดคลองสวน 100 ปี

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ตำบลเทพราช
อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองสวน อำเภอบางปะ
จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,160 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้และเกี่ยวข้องจนสามารถให้ข้อมูลอย่างแท้จริง จำนวน 12 คน
ได้แก่ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีนและผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี เนื่องจาก
ข้อมูลในการสัมภาษณ์คงที่ไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ซึ่งในการวิจัยเรื่อง เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี มีประเด็นใน การสัมภาษณ์เชิงลึก
และการสังเกต ประกอบด้วย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทย
เชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี และรูปแบบการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และ
ชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และจาก
การสังเกต ดังนี้

- 1) ทำการสัมภาษณ์ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมชาวไทยเชื้อสายจีนและผู้นำชุมชน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี
โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการสังเกตและบันทึกเทปการสัมภาษณ์
- 2) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์
เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาด
คลองสวน ปี 100 มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชน
ตลาดคลองสวน 100 ปี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา 7 ปัจจัยประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ด้านการศึกษาด้านการเมืองการ
ปกครอง ด้านการร่วมชาติพันธุ์ ด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันและด้านเทคโนโลยีมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีการคมนาคมที่สะดวกสามารถเดินทาง
ได้ทั้งทางรถยนต์และทางเรือซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดชลบุรีและ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคลองประเวศบุรีรมย์ไหลผ่านมีสภาพภูมิศาสตร์เอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย
อาทิเช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้าง เป็นต้น โดยชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน

จะมีอาชีพที่แตกต่างกันไปแต่จะมีลักษณะเกือบเหมือนกันและกันมีการพึ่งพาอาศัยกัน ก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชน จึงทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.2 ปัจจัยด้านการศึกษาการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนให้มีวิวัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความเชื่อหรือการมีทัศนคติ มีความเข้าใจ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและสามารถตัดสินใจหรือสามารถแปลความหมายด้วยความรู้ และความจริงในด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่การแปลความด้วยความรู้สึกและความเชื่อ ทั้งนี้การศึกษาช่วยให้มีโลกทรรศน์ที่ กว้างขวางขึ้น สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันกับคนในชุมชนที่มีศาสนาแตกต่างกัน

1.3 ปัจจัยด้านการเมืองการปกครองพบว่าชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนมีการเข้าร่วม กิจกรรมทางด้านการเมืองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์การ เลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรืออาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ซึ่ง การมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ามีความสำคัญในการพัฒนาบริหารชุมชนของตนเอง ทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมและ ชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็น อุทิศตน ในการร่วมกันแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตน ยังผลถึงการพัฒนาในระดับประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิด เป็นแนวคิดร่วมกันทำให้ชาวไทยพุทธชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ที่มีความ แตกต่างทางศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1.4 ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ (การใช้ชีวิตร่วมกันโดยมีความแตกต่างทางด้านศาสนา) ชาวไทยพุทธ ชาวไทย มุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี จะมีความผูกผันกันในการร่วมชาติพันธุ์ ก่อให้เกิดการ นับถือซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ ซึ่งการร่วมชาติพันธุ์ ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความผูกผันกันระหว่าง ชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีนที่สมรสกับชาวไทยมุสลิม ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันมากขึ้นในเรื่องศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม การยอมรับของความแตกต่างทางด้านศาสนา ดังนั้นการประสานการร่วมชาติพันธุ์ จึงทำให้มีการอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุขและก่อให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับในพื้นฐานทางด้านศาสนาที่มีความแตกต่างกัน

1.5 ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายทั้งด้านอุปโภคและบริโภค เนื่องจากในอดีต การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกดังนั้นตลาดคลองสวน 100 ปีจึงเป็นแหล่งศูนย์รวมทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคที่คนในชุมชน ได้มาจับจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตจึงก่อให้เกิดอาชีพค้าขายที่เป็นอาชีพหลักในชุมชน ดังกล่าวโดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีน

ในขณะที่เดียวกันอาชีพที่รองลงของคนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี คืออาชีพรับจ้าง เนื่องจากอาชีพหลักของ คนในชุมชนคือการค้าขายทำให้ต้องการแรงงานในการร่วมประกอบอาชีพดังกล่าว อาชีพรับจ้างจึงเป็นอาชีพที่คนในพื้นที่ จำนวนหนึ่งหันมาให้ความสำคัญเพื่อหารายได้ในการดำรงชีวิตนอกนั้นยังมีอาชีพที่ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมทำอีก อาชีพหนึ่งคืออาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองน้ำไหลผ่าน ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยในการทำนา ดังนั้นชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี จึงประกอบอาชีพดังกล่าวมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.6 ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันเนื่องจากเป็นสถานที่ในการให้บริการทางสังคมช่วยเหลือเสริมสร้างความสัมพันธ์ความสามัคคีและความรู้แก่คนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันโดยสถานที่ที่ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนใช้ร่วมกัน ได้แก่ อาคารเอนกประสงค์ของเทศบาลหน้าศาลเจ้าตลาดคลองสวน และโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการเต้นแอโรบิค การทำกิจกรรมวันสำคัญ งานมงคลสมรส กิจกรรมการอบรมของ ภาครัฐ และการแข่งขันกีฬาทำให้คนในชุมชนมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นการเสริมสร้างการอยู่ ร่วมกันในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.7 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ชาวชุมชนตลาดคลองสวน ปี 100 ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ใช้ เทคโนโลยีในด้านต่างๆ ได้แก่ เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบอาชีพ อาทิเช่น เครื่องจักรในการประกอบอาชีพ การทำเกษตรกรรมการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพค้าขาย เครื่องมือสื่อสารต่างๆอาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ และเครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการเดินทาง อาทิเช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์เนื่องจากเครื่องมือดังกล่าวมีความสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

รูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบ คือ รูปแบบด้านการบริโภคอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านภาษา ด้านประเพณี และด้านนันทนาการมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 รูปแบบด้านการบริโภคอาหารการรับประทานอาหารของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ที่จะรับประทานในชีวิตประจำวัน อาหารส่วนใหญ่จะเหมือนกันอาหารคาว ได้แก่ แกงกะทิ แกงส้ม แกงเผ็ด ผัดเผ็ด แกงเลียง ยำต่าง ๆ ฯลฯ อาหารหวานมีจำพวกขนม เช่น ข้าวเหนียว ขนมชั้น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง วุ้น ขนมเปียกปูน ขนมหม้อแกง เป็นต้นผลไม้จะรับประทานตามฤดูกาล เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม แตงโม เป็นต้นส่วนอาหารที่ใช้ในงานเลี้ยงต่าง ๆ เช่น งานมงคลสมรส งานบวชงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนจะนิยมจ้างโต๊ะจีนมาประกอบอาหารถ้าเชิญชาวไทยมุสลิมมาร่วมงานก็จะจ้างชาวไทยมุสลิมมาประกอบอาหารหรือจ้างโต๊ะจีนของชาวไทยมุสลิมมาทำโต๊ะจีน เมื่อบริการที่ขึ้นโต๊ะจีนจะแล้วแต่เจ้าภาพของงานที่จะเลือกเมนูอาหารทั้งอาหารคาวและอาหารหวานขึ้นโต๊ะจีนสำหรับอาหารที่ใช้เลี้ยงในงานศพของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี จะนิยมทำเอง โดยจะมีคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านมาช่วยกันทำ โดยจะเป็นอาหารคาวจานเดียว สำหรับชาวไทยมุสลิม อาหารที่ใช้ในงานเลี้ยงต่างๆเช่น งานมงคลสมรส งานขึ้นบ้านใหม่ ชาวไทยมุสลิมจะนิยมมาช่วยกันทำโดยมีเพื่อนบ้านมาช่วยกันเตรียมของและประกอบอาหารทั้งอาหารคาวและอาหารหวานโดยมีช่างแกง(ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำอาหารที่ใช้เลี้ยงคนจำนวนมาก)จะมีส่วนในการประกอบอาหาร โดยอาหารคาวจะนิยมใส่เครื่องเทศต่าง ๆ ซึ่งเมนูอาหารคาว ได้แก่ ข้าวหมกข้าวเหลือง แกงมัสมั่น แกงกุ่มหมา ต้มชุป เป็นต้น อาหารหวานมีจำพวกขนม ผลไม้ที่นิยมใช้ในงานเลี้ยง เช่น แตงโม สับปะรด ถ้าหากเชิญชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนมาร่วมงานก็จะใช้เนื้อไก่ประกอบอาหารเนื่องจากชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนบางคนไม่ทานเนื้อวัว สำหรับงานศพของชาวไทยมุสลิมจะนิยมทำเองโดยเพื่อนบ้านช่วยกันทำโดยอาหารคาว ได้แก่ แกงเผ็ด ผลไม้ เช่น แตงโม สับปะรด เป็นต้นนับได้ว่าไม่ว่าจะเป็นชาวไทยพุทธชาวไทยเชื้อสายจีน หรือชาวไทยมุสลิมในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี นิยมกินอาหารที่คล้ายคลึงกันแตกต่างกันคือชาวไทยมุสลิมไม่ประกอบอาหารด้วยเนื้อหมูและมีการใส่เครื่องเทศในเมนูอาหารบางเมนู

2.2 รูปแบบด้านการแต่งกายวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปีในโอกาสไปติดต่อสถานที่ราชการ ร่วมประเพณีในรอบชีวิต และประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนา ซึ่งการแต่งกายจะให้ความสำคัญเรื่องความเหมาะสมกับกาลเทศะ การให้เกียรติกับสถานที่และบุคคล โดยผู้ชายชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่แต่งกายขาว ใส่เสื้อเชิ้ตหรือเสื้อยืดคอกลม และคอปกตามสมัยนิยมสวมรองเท้าแตะ ไม่นิยมใส่เครื่องประดับแต่นิยมใส่นาฬิกาข้อมือ แต่ถ้าหากอยู่ที่บ้านผู้ชายชาวไทยมุสลิมจะนุ่งผ้าโสร่งหรือนุ่งกางเกงขายาว ใส่เสื้อเชิ้ตหรือเสื้อยืดคอกลม และคอปกตามสมัยนิยม ส่วนผู้หญิงชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีนจะนุ่งกางเกงขายาวหรือกางเกงสามส่วน ใส่เสื้อเชิ้ตหรือเสื้อยืดคอกลมและเสื้อผ้าตามสมัยนิยมและนิยมใส่เครื่องประดับ เช่น สร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน นาฬิกา กำไล เป็นต้น ถ้าเป็นผู้หญิงชาวไทยมุสลิมจะนุ่งกางเกงขายาวหรือนุ่งผ้าปาเต๊ะ ส่วนเสื้อผ้าใส่เสื้อเชิ้ตหรือเสื้อยืดคอกลมและเสื้อผ้าตามสมัยนิยมและจะมีการคลุมฮิญาบ (การคลุมศีรษะ) นิยมใส่สร้อยข้อมือ แหวน นาฬิกา กำไล เป็นต้น จะมีพิเศษเฉพาะกรณีชายไทยมุสลิมเท่านั้น ถ้าหากไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามจะสวมหมวกแขก นุ่งโสร่ง และใส่เสื้อเชิ้ตเสื้อยืดคอกลมและคอปกตามสมัยนิยมเสื้อสีพื้นแขนยาวหรือชุดโดีเป

2.3 รูปแบบด้านที่อยู่อาศัยชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ของชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีความเชื่อในการดูฤกษ์ยามในการสร้างที่อยู่อาศัยโดยที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นห้องแถวไม้สองชั้นหรือชั้นเดียวมุ่งหลังคาสังกะสีติดริมคลองและถนนซึ่งจะเป็นรูปแบบเดียวกันหมด มีการตกแต่งภายในค่อนข้างน้อยเนื่องจากเป็นร้านค้าจึงเป็นที่จัดเก็บสินค้าและขายสินค้า ภายในบ้านจัดเป็นสัดส่วนคือ หน้าบ้านเป็นที่จำหน่ายสินค้าด้านหลังเป็นห้องครัวและรับประทานอาหาร ด้านบนเป็นห้องนอน แต่ถ้าบ้านใดไม่ได้ทำการค้าขายจะมีรูปบรรพบุรุษ และรูปครอบครัวติดอยู่ข้างฝาบ้าน ด้านบนจะมีหิ้งพระและโกฏิใส่กระดูกของบรรพบุรุษ สำหรับชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีการตั้งตั้ง (ลเจ๊าที่ศา) ที่พื้นบ้านมุมใดมุมหนึ่งของบ้านที่มีความเหมาะสมสำหรับชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมลักษณะโครงสร้างบ้านจะเป็นรูปทรงสมัยใหม่ชั้นเดียวหรือสองชั้น ปูนซีเมนต์ทั้งหลัง หรือกึ่งไม้กึ่งปูนซีเมนต์ การตกแต่งภายในจะจัดเป็นสัดส่วน มีรูปภาพครอบครัวและรูปภาพต่าง ๆ เช่น รูปธรรมชาติ รูปภาพดาราค เป็นต้นและชาวไทยพุทธจะมีการตั้งศาลพระภูมิไว้หน้าบ้าน ส่วนชาวไทยมุสลิมการสร้างบ้านจะไม่มีการดูฤกษ์ยามในการก่อสร้างการตกแต่งภายในจะมีรูปภาพฮิญาบหรือภาษาอาหรับใส่กรอบติดไว้ที่ฝาบ้าน บางบ้านก็จะมีรูปภาพครอบครัวติดไว้ที่ฝาบ้าน

2.4 รูปแบบด้านภาษา คนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี จะใช้ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนภาษาที่ไม่เป็นทางการจะใช้เฉพาะกลุ่ม คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนจะใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารซึ่งจะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่จะใช้ภาษาจีนพูดคุยกัน แต่ถ้าเป็นคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่จะพูดคุยหรือเข้าใจภาษาจีนได้เป็นบางครั้งเนื่องจากไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนมาสำหรับชาวไทยมุสลิมจะใช้ภาษาอาหรับในการประกอบกิจวัตรประจำวันและประกอบศาสนากิจซึ่งชาวไทยมุสลิมทุกคนจะได้รับการฝึกฝนและศึกษาภาษาอาหรับในคัมภีร์อัลกุรอาน ตั้งแต่ยังเล็กจึงให้อ่านภาษาอาหรับในคัมภีร์อัลกุรอานได้การใช้ชื่อเรียกสัตว์ สิ่งของระหว่างชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีการเรียกเหมือนกัน นอกจากการเรียกลำดับญาติเท่านั้นที่ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการเรียกแตกต่างกัน นอกจากนี้ภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ภาษาจีน หรือ ภาษาอาหรับ บางคำชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนยังสามารถเข้าใจความหมายและสามารถพูดได้เนื่องจากมีความสนใจและสอบถามจากเพื่อนต่างศาสนา ทำให้เห็นความผูกผันและสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนของชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปีที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายในชุมชน

2.5 รูปแบบด้านประเพณีประเพณีของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี โดยเฉพาะประเพณีในรอบชีวิต อันได้แก่ ประเพณีที่เกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่และงานศพ คนในชุมชนจะเห็นพิธีกรรมเหล่านั้นจนเคยชินและเข้าใจถึงขั้นตอนพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ รวมทั้งได้มีโอกาสพบปะพูดคุย ใกล้ชิดกัน ได้มีการสนทนาปรึกษาหารือและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีการรับรู้ถึงความเป็นไประหว่างกลุ่มสามารถแบ่งปันความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไม่ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ก่อให้เกิดความผูกผันและมีการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข อย่างไรก็ตามชาวไทยมุสลิมจะไม่เข้าร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน แต่ถ้าเป็นพิธีกรรมด้านอื่น ๆ ชาวไทยมุสลิมจะเข้าร่วมเป็นอย่างดีทำให้เกิดความผูกผันก่อให้เกิดสังคมที่ดีและมีการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข

2.6 รูปแบบด้านนันทนาการนันทนาการที่ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ทำร่วมกันคือการออกกำลังกาย ได้แก่ การเดินแอโรบิก นอกจากนี้ยังมีการร่วมเล่นหรือร่วมกีฬาประเภทต่าง ๆ ในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่และวันสงกรานต์ ซึ่งการทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกันเหล่านี้ทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปีสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี มี 7 ปัจจัยซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์เพราะสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี เอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย เช่น การค้าขาย เกษตรกร และรับจ้าง เป็นต้น แต่มีลักษณะเกี่ยวพันซึ่งกันและกันมีการพึ่งพาอาศัยกัน ก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิปาตีเมาะ หะยีหะมะและอรอุษา ปุณยบุรณะ (2549) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า อำเภอเมืองปัตตานี มีประชากรที่เป็นชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความผูกผัน ประกอบกับปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทำให้ทั้ง 3 กลุ่มชนต้องใช้ชีวิตร่วมกันบนพื้นที่เดียวกัน มีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน มีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมกันฉันท์มิตร เรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าหากัน ยอมรับและเข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกัน

ปัจจัยด้านการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเข้าใจเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องมีโลกทรรศน์ที่กว้างขวางขึ้นและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในชุมชนที่มีศาสนาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุตติวีระ นิเน็ง (2549) ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมในอำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

พบว่า การศึกษาทำให้ผู้เรียนมีวิวัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทัศนคติ ความเชื่อ และช่วยให้มีโลกทรรศน์ที่กว้างขวางขึ้น สามารถดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกันได้

ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองใช้นโยบายการประณีประนอม ซึ่งเกิดจากความคุ้นเคยสนิทสนมและเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองโดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ของตนเอง มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี พึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มที่มีความต่างทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพติ นิมิตรพงศ์ (2547) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่าชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม มีความสนใจในการเมืองการปกครองในการใช้สิทธิ์ไปลงคะแนนเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดตั้งทีมที่สมาชิกในทีมประกอบด้วยชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิมที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นความผูกพันที่ยากที่จะแยกออกจากกันได้ โดยเฉพาะทายาทที่เกิดจากการสมรสของคู่สมรสที่ต่างศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศิษฐ์ พงศ์ทองเมือง(2540) ศึกษาการประสมประสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า แม้ชาวไทยไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีและลัทธิศาสนาแต่เดิมแตกต่างกันบ้าง แต่เมื่อได้มาอยู่ร่วมกันในดินแดนเดียวกัน ได้พบปะกัน พึ่งพาอาศัยกันเกิดความเข้าใจกัน ในระดับบุคคล มีชายหญิงหลายคู่ที่ฝ่ายหนึ่งเป็นชาวไทยมุสลิมอีกฝ่ายเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ได้สมัครรักใคร่เป็นคู่สามีภรรยากันในที่สุด อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหม่ ร่วมกันอยู่กับญาติพี่น้องในครอบครัวเดิมและอยู่ในสังคมบ้านเกาะสาหร่ายอย่างสันติสุข

ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นอาชีพหลักในกลุ่มชนดังกล่าวโดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีนอาชีพที่รองลงของคนในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี คืออาชีพรับจ้าง เนื่องจากอาชีพหลักของคนในชุมชนคือการค้าขายทำให้ต้องการแรงงานในการร่วมประกอบอาชีพดังกล่าว อาชีพรับจ้างจึงเป็นอาชีพที่คนในพื้นที่จำนวนหนึ่งหันมาให้ความสำคัญเพื่อหารายได้ในดำรงชีวิต นอกนั้นยังมีอาชีพที่ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมทำอีกอาชีพหนึ่งคืออาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองน้ำไหลผ่าน ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยในการทำสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศิษฐ์ พงศ์ทองเมือง (2540) ศึกษาการประสมประสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่าท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ได้แก่ การค้าขาย การประมงการเกษตรและรับจ้าง ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้พึ่งพาผลประโยชน์ซึ่งกันและกันและมีความเข้าใจกัน

ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากเป็นสถานที่ในการให้บริการทางสังคมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ความสามัคคีและความรู้แก่คนในชุมชน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยเราต้องช่วยกันดูแลสาธารณประโยชน์ให้คงทนและใช้ประโยชน์ได้ยาวนานสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร นวกวิน (2537) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่าโรงเรียน สถานีนอนามัย ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ฯลฯ เหล่านี้เป็นแหล่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทำให้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปรับทัศนคติเข้าหากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนถือได้ว่าเป็นสถานที่สาธารณประโยชน์ที่สำคัญและเป็นการให้บริการทางสังคมที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ชาวชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ใช้เทคโนโลยีในด้านต่างๆ ได้แก่ เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบอาชีพ อาทิเช่น เครื่องจักรในการประกอบอาชีพ การทำเกษตรกรรม การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพค้าขาย เครื่องมือสื่อสารต่างๆ อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือและเครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการเดินทาง อาทิเช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ เนื่องจากเครื่องมือดังกล่าวมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศิษฐ์ พงศ์ทองเมือง (2540) ศึกษาการประสมประสานทาง

วัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า ยุคการสื่อสารที่ไร้ขอบเขต ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้เกิดเทคโนโลยี อุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยสำหรับความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ที่ต้องเรียนรู้ที่จะใช้ร่วมกัน การพึ่งพาอาศัยและการติดต่อถึงกัน

รูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีน ในชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี มี 6 รูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบด้านการบริโภคอาหารการรับประทานอาหารของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนที่จะรับประทาน จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน อาหารส่วนใหญ่จะเหมือนกัน แตกต่างกันคือชาวไทยมุสลิมไม่ประกอบอาหารด้วยเนื้อหมู และมีการใส่เครื่องเทศในเมนูอาหารบางเมนูสอดคล้องกับงานวิจัยของนิปาตีเมาะ หะยีหะมะ และอรุชชา ปุณยบุรณะ (2549) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนสามารถประกอบอาหารได้หลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นวิธีการแกง ต้ม นึ่ง ผัด ทอด บั๊ง ยำ ย่าง และอบตามกรรมวิธีการปรุง ด้วยการรับและการเลียนแบบวิธีการปรุงจากกลุ่มชนอื่น เกิดการผสมผสานทางด้านการปรุงและการบริโภคอาหาร

รูปแบบด้านการแต่งกาย พบว่า การแต่งกายจะให้ความสำคัญเรื่องความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตและกาลเทศะสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุตดิวิระนิเน็ง (2549) ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่าทางด้านการแต่งกาย ชาวอำเภอหรือเสาะจะให้ความสำคัญเรื่องความเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลเป็นสำคัญ ผู้ชายแต่งตัวตามสมัยนิยม ส่วนผู้หญิงจะนิยมนุ่งสโรงแลายปาเต๊ะ ใส่เสื้อตามสมัยนิยมนิยมใส่เครื่องประดับ ส่วนวัยรุ่นทั้งชายหญิงมักจะแต่งกายตามสมัยนิยม ยกเว้นผู้หญิงไทยมุสลิมจะมีผ้าคลุมศรีษะประกอบในการแต่งกาย

รูปแบบด้านที่อยู่อาศัยชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน จะเป็นรูปแบบเดียวกันหมด คือเป็นห้องแถวไม้สองชั้นหรือชั้นเดียวหลังคาตักงะสี สำหรับชาวไทยมุสลิม ลักษณะโครงสร้างบ้านจะเป็นรูปทรงสมัยใหม่ชั้นเดียวหรือสองชั้นปูนซีเมนต์ทั้งหลัง หรือกึ่งไม้กึ่งปูนซีเมนต์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิปาตีเมาะ หะยีหะมะและอรุชชา ปุณยบุรณะ (2549) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่าที่อยู่อาศัยสำหรับชาวไทยพุทธมีความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามในการสร้างบ้านเรือนดอยมีพระสงฆ์เป็นที่พึ่งเรื่องฤกษ์ยาม ส่วนชาวมุสลิมในเรื่องรูปแบบของบ้านในปัจจุบันจะได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศมาก

รูปแบบด้านภาษาจะใช้ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันภาษาที่ไม่เป็นทางการจะใช้เฉพาะกลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพตี นิมิตรพงศ์ธร (2547) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ชาวไทยทั้ง 3 กลุ่ม ใช้ภาษาไทยกลางในการติดต่อราชการ ภาษาที่ไม่เป็นทางการจะใช้เฉพาะกลุ่มชนของตนเองเพื่อแสดงถึงชนชาติของตน

รูปแบบด้านประเพณีคนในชุมชนจะเห็นพิธีกรรมของทั้ง 3 ศาสนาที่เกิดขึ้นจนเป็นความเคยชินและเข้าใจถึงขั้นตอนพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ แต่ชาวไทยมุสลิมจะไม่เข้าร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาของชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีน แต่ถ้าเป็นพิธีกรรมด้านอื่น ๆ ชาวไทยมุสลิมจะเข้าร่วมเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาดิช วารีกุล (2547) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม บ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการผสมผสานในด้านสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะงานประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานประเพณีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีการสมรส ประเพณีงานศพ ประเพณีทอดกฐิน ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยใกล้ชิดกันได้มีการสนทนาปรึกษาหารือและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการรับรู้ถึงความเป็นไประหว่างกลุ่ม สามารถแบ่งปันความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดเป็นความผูกพันในความเป็นพวกเดียวกัน

รูปแบบด้านนันทนาการ นันทนาการที่นิยมทำร่วมกันคือการเดินแอโรบิก นอกจากนี้ยังมีการร่วมเล่นหรือการร่วมแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ในวันสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพตี นิมิตรพงศ์ธร(2547) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า นันทนาการเป็นลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การออกกำลังกายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การวิ่ง การเดินแอโรบิก ไท้เก๊ก เป็นต้น การกีฬา ผสมผสานกัน ในลักษณะของการร่วมเล่นหรือร่วมแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรม รูปแบบของการอยู่ร่วมกันของชาวไทย ทั้งสามกลุ่มอย่างจริงจัง โดยมุ่งให้แต่ละกลุ่มยังรักษาเอกลักษณ์และรูปแบบของการอยู่ร่วมกันไว้ อันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ แก่กลุ่มคนในท้องถิ่น
2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขระหว่างชาวไทย ทั้งสามกลุ่มให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะ ต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและการบันทึกภาพในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพถ่าย วิทยุทัศน์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า
3. หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการศึกษาคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการศึกษากลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนาและต่างความเชื่อ เพื่อความเข้าใจ และปฏิบัติต่อกันได้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- ทิพดี นิมิตพงษ์ศรี. 2547. ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิปาตีเมาะ หะยีหามะ อรอูซา ปุณยบุรณะ. 2549. ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นิรุทธ์ วีระนิเน็ง. 2549. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมใน อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพศิษฐ์ พงศ์ทองเมือง. 2540. การประสมประสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีนเชื้อสายไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- _____. 2551. เมล็ดพันธุ์สันติวิธี. ค้นเมื่อเมษายน, 1, 2555 จาก [http:// sunnymc-wu.blogspot.com/2008/03/blog-post_22.html](http://sunnymc-wu.blogspot.com/2008/03/blog-post_22.html).
- เศรษฐพงศ์ คำคง. 2544. ศึกษาประเพณีที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมในอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุนทร นวกวิน. 2537. ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สามารถ ปราการ. 2553. (<http://www.paknam.com/thai/klong-suan.html#ixzz2tAJEiH53>) ตุลาคม 8, 2556.
- อาดิซ วารีกุล. 2547. ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม บ้านนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ Result Based Management in Social Security Office in Srisaket Province

ปณัฎกร บุญกอบ

วิทยาลัยกฎหมายและปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 33000

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานประกันสังคมที่มีผลต่อความมั่นคงของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม การบริหารเงินกองทุน และการบริหารองค์การ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายเพื่อใช้ในการบริหารสำนักงานประกันสังคมให้เป็นองค์กรคุณภาพทั้งในด้านการให้บริการ และการรักษาเสถียรภาพกองทุนต่อไป

ในการศึกษาวิจัยได้ใช้ข้อมูลเป็นรายปีระหว่างปี 2547-2556 และข้อมูลผลการปฏิบัติงานด้วยระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นรายเดือนระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2556 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนา

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารสำนักงานประกันสังคมเพื่อเป็นองค์กรคุณภาพนั้น การบริหารด้านบทบาทสำนักงานประกันสังคมที่มีต่อความมั่นคงของผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม การบริหารกองทุนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำกลยุทธ์การบริหารมาใช้ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการทำให้สำนักงานประกันสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

คำสำคัญ: การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารกองทุน กลยุทธ์

Abstract

The purpose of the study was to study the roles of the Social Security Office (SSO) toward the security of the insured people, fund management, and the organizational administration in the social security system. The outcomes would be useful guidelines in designing an effective strategies and policies as to form the SSO administration as the best practice organization, in terms of providing service and maintenance of the stability of the SSO funds.

Data collection was retrieved from SSO annual database during B.E.2546 to B.E.2556, and monthly performance data, which was under the administration achievement focus, during January to June B.E.2556. Data analysis was conducted by using descriptive statistics.

The result of the study suggested that the SSO could gear up as an effective organization by development of the following aspects: the SSO administrative roles toward the security of the insured people explicitly and implicitly, the efficient fund management, the use of strategic management, such as the focus on administration achievement. These factors could lead the organization to final goals.

Keywords : Result Based Management System, Fund Administration, Tactics

บทนำ

สำนักงานประกันสังคมมีภารกิจหลักคือ การบริหารกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจ ความคุ้มครองและหลักประกันแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย เจ็บป่วยทุพพลภาพ หรือตายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้างตามกฎหมายเงินทดแทน และผู้ประกันตนที่ประสบอันตรายเจ็บป่วยทุพพลภาพหรือตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งการคลอดบุตรสงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ตามกฎหมายประกันสังคม จากการดำเนินการของสำนักงานประกันสังคม 13 ปีที่ผ่านมาปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมมีผู้ประกันตนจำนวนทั้งสิ้น 7,434,237 คน และมีจำนวนเงินกองทุนทั้งสิ้น 229,592 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556) วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกองทุนประกันสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารสำนักงานประกันสังคมให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ ใช้แนวคิดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือ Result Based Management System: RBM ของทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2556) การเลือกวิธีการศึกษาประเภทงานวิจัยเอกสารงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลประโยชน์ต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดในการพัฒนาการบริหารงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของจังหวัดศรีสะเกษ และผู้ประกันตนในสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ สรุปได้เป็น 7 ด้าน คือ ปัญหาด้านการบริการ ปัญหาด้านมาตรฐานบริการทางการแพทย์ ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ปัญหาด้านระบบสารสนเทศ ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านบุคลากรและปัญหาด้านการเงิน นอกจากนี้สำนักงานประกันสังคมยังประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับองค์กรต่างๆของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมในการทำงานอันเนื่องมาจากสภาวะการเปลี่ยนแปลง และการแข่งขันที่ซับซ้อนขึ้นขึ้นโดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบราชการ ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการแทรกแซงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะกระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งนับวันจะมีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัยศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกองทุนประกันสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารสำนักงานประกันสังคมให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาผลการดำเนินงานการของสำนักงานประกันสังคม ระหว่างปี 2547-2556 โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีจากหน่วยให้บริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษทั้งหมด 89 หน่วย และข้อมูลจากการศึกษาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ในระดับปฏิบัติการระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2556 พื้นที่การศึกษาหน่วยบริการประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะกรณีศึกษาสำนักงานประกันตน จังหวัดศรีสะเกษ ขอบข่ายข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.2547-2556

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย

1.1 ผลการปฏิบัติงานด้วยระบบการประกันสังคม ระหว่างปี พ.ศ.2547-2556

1.2 ข้อมูลผลการปฏิบัติการงานด้วยระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานประกันสังคมจังหวัด

ศรีสะเกษ เดือนมกราคม-เดือนมิถุนายน พ.ศ.2556

2.วิธีการวิเคราะห์

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิควิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) อธิบายข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและข้อมูลเชิงปฏิบัติการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผลในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ศรีสะเกษ ด้านการช่วยเหลือแรงงานและบริหารกองทุนประกันสังคม
2. พัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้สามารถประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรคุณภาพ

ผลการศึกษา

จากข้อมูลการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม ระหว่างปี พ.ศ.2547-2556 และข้อมูลผลการปฏิบัติงานด้วยระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เดือนมกราคม-มิถุนายน 2556 ผลของการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.แนวทางการบริหารกองทุนประกันสังคมอย่างมีประสิทธิภาพการศึกษาการจ่ายประโยชน์ทดแทนทางตรงให้แก่ผู้ประกันตน ปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้บริการประกันสังคมกรณีต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นการแสดงให้เห็นว่าแรงงาน ไทยที่อยู่ในระบบประกันสังคมได้รับสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงในชีวิตการทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าการไม่มีระบบประกันสังคมโดยสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่สำนักงานประกันสังคมให้แก่ผู้ประกันตนนั้นมีการพิจารณาเพิ่มขึ้นให้ตามภาวะเศรษฐกิจ เช่น ปัจจุบันค่าคลอดบุตรได้มีการปรับเพิ่มขึ้นจากครั้งละ 4,000 บาท เป็น 6,000 บาทต่อรายการเพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีสงเคราะห์บุตรจากคนละ 200 บาท เป็น 300 บาทหรือการให้สิทธิประโยชน์กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพตลอดชีวิตโดยไม่ต้องนำส่งเงินสมทบ และใน พ.ศ.2556 ได้มีการออกประกาศคณะกรรมการแพทย์ เรื่องหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนที่ติดเชื้อ HIV และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ซึ่งการที่สำนักงานประกันสังคมได้ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกันตนให้มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดีสามารถดูแลช่วยเหลือตนเอง สามารถทำงานมีรายได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกันตนมีชีวิตที่มั่นคงและเป็นกำลังใจสำคัญของครอบครัวและสังคมต่อไป

1.1 จำนวนแรงงานที่ขึ้นทะเบียนประกันตน

จากข้อมูลจำนวนแรงงานที่ขึ้นทะเบียนประกันตนเพิ่มสูงขึ้นจาก 4,970,805 คน ในปี 2547 เป็น 7,434,237 คน ในปี 2556 และจำนวนแรงงานที่ขึ้นทะเบียนประกันตน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (ตาราง) และแรงงานในระบบประกันสังคมส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม

ปี พ.ศ.	กำลังแรงงานทั้งหมด(คน)	จำนวนแรงงานที่ขึ้นทะเบียน ผู้ประกันตน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
2547	31,868,967	4,970,805	15.60
2548	32,174,850	5,184,441	16.11
2549	32,123,100	5,589,855	17.40
2550	32,574,550	6,084,822	18.68
2551	32,559,450	5,418,182	16.64
2552	32,820,900	5,679,567	17.30
2553	33,328,150	5,810,140	17.43
2554	34,056,995	5,865,208	17.22
2555	34,291,625	7,046,955	20.55
2556	34,693,760	7,434,237	21.43

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม.กองวิจัยและพัฒนา.2556.รายงานประจำปี 2556.นนทบุรี:ม.ป.ท.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ .2556.รายงานประจำปี 2556.กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

1.2 สิทธิประโยชน์ทางตรง

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมและพระราชบัญญัติเงินทดแทน การให้ความคุ้มครองและหลักประกันแก่ลูกจ้างซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตายทั้งที่เนื่องจากการทำงานและไม่เนื่องจากการทำงาน รวมไปถึงการคลอดบุตร สงเคราะห์บุตรชราภาพ และการว่างงาน ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ทางตรงที่สำนักงานได้ให้แก่ผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคม

การศึกษาการจ่ายประโยชน์ทดแทนทางตรงให้แก่ผู้ประกันตน ปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้บริการประกันสังคมกรณีต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นการแสดงให้เห็นว่าแรงงาน ไทยที่อยู่ในระบบประกันสังคมได้รับสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงในชีวิตการทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าการไม่มีระบบประกันสังคม โดยสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่สำนักงานประกันสังคมให้แก่ผู้ประกันตนนั้นมีการพิจารณาเพิ่มขึ้นให้ตามภาวะเศรษฐกิจ เช่นปัจจุบันค่าคลอดบุตรได้มีการปรับเพิ่มขึ้นจากครั้งละ 4,000 บาท เป็น 6,000 บาทต่อรายการเพิ่มสิทธิประโยชน์สงเคราะห์บุตรจากคนละ 200 บาท เป็น 300 บาทหรือการให้สิทธิประโยชน์กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพตลอดชีวิตโดยไม่ต้องนำส่งเงินสมทบ และใน พ.ศ.2556 ได้มีการออกประกาศคณะกรรมการแพทย์ เรื่องหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนที่ติดเชื้อ HIV และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ซึ่งการที่สำนักงานประกันสังคมได้ให้ความคุ้มครองแก่ ผู้ประกันตนให้มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดีสามารถดูแลช่วยเหลือตนเอง สามารถทำงานมีรายได้ ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้ประกันตนมีชีวิตที่มั่นคงและเป็นกำลังใจสำคัญของครอบครัวและสังคมต่อไป

กรณีตัวอย่างผู้ประกันตนที่ได้รับความคุ้มครองจากสำนักงานประกันสังคม

กรณีที่หนึ่ง คุณณอม บุญประเสริฐ ผู้ประกันตนกรณีทุพพลภาพก่อนที่ผู้ประกันตนรายนี้จะเป็นผู้ประกันตนกรณีทุพพลภาพ เป็นพนักงาน บริษัทแก๊สซีจีจำกัด ตำแหน่งพนักงานขนส่งต่อมาได้ประสบอุบัติเหตุรถชนฟุตบอล ทำให้กลายเป็นผู้ทุพพลภาพสำหรับผู้ประกันตนรายนี้ มีค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาลประมาณ 370,000 บาทสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจาก พ.ร.บ.ได้ 15,000 บาท ส่วนที่เหลือใช้สิทธิประกันสังคมและในปัจจุบันผู้ประกันตนรายนี้ยังคงใช้สิทธิประกันสังคมอยู่โดย ได้รับเงินสงเคราะห์กรณีทุพพลภาพเดือนละ 50% ของเงินเดือนที่นำส่งเงินสมทบ และค่ารักษาพยาบาลตามที่จ่ายจริงที่ไม่เกินเดือนละ 2,000 บาท

กรณีที่สอง คุณสิริสุดา น้อยสำราญ ผู้ประกันตนใช้สิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วยหลังจากสิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 (ประกันตนผ่านสถานประกอบการ) แต่ยังสามารถใช้สิทธิประกันสังคมต่อได้อีก 6 เดือน ปัจจุบันเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 (ประกันตนเองไม่ผ่านสถานประกอบการ) เดิมเป็นลูกจ้างชั่วคราวของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีรายได้ประมาณ 15,000 บาท ต่อเดือน ภายหลังจากได้ลาออกมาเพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาโท และได้ประสบอุบัติเหตุรถยนต์พลิกคว่ำ สำหรับผู้ประกันตนรายนี้มีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประมาณ 1,399,711 บาทสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจาก พ.ร.บ.ได้ 15,000 บาทส่วนที่เหลือเป็นการใช้สิทธิประกันสังคม

กรณีตัวอย่างทั้งสองแสดงว่าผู้ประกันตนสามารถใช้สิทธิได้ทั้งในขณะที่ยังคงเป็นผู้ประกันตนและสิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตน เพราะการประกันสังคมให้ความคุ้มครองถึงผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนแล้วต่อไปอีก 6 เดือน

จากข้อมูลของสำนักงานประกันสังคมพบว่า จำนวนผู้ประกันตนที่ใช้บริการประกันสังคมกรณีต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จากจำนวน 9,115,541 รายในปี 2551 เป็น 22,431,375 รายในปี 2556 (ตาราง)

ประโยชน์ ทดแทน	จำนวน(ราย)					
	2551	2552	2553	2554	2555	2556
เจ็บป่วย	8,923,763	12,003,212	12,544,668	16,067,397	18,247,247	21,331,082
คลอดบุตร	178,213	167,722	183,692	184,281	194,641	226,841
ตาย	13,038	12,106	13,434	13,637	15,209	18,362
ทุพพลภาพ	527	396	480	2,245	2,956	504
สงเคราะห์บุตร	-	149,926	471,238	663,621	688,466	812,924
ชราภาพ	-	2,986	12,333	16,963	22,063	41,662
รวม	9,115,541	12,336,345	13,225,845	16,948,143	19,170,582	22,431,375

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม.กองวิชาการและแผนงาน.2556.รายงานประจำปี2556.นนทบุรี:ม.ป.ท.

1.3 สิทธิประโยชน์

กองทุนประกันสังคม โดยสำนักงานประกันสังคม ได้มีการให้สิทธิประโยชน์ทางอ้อมแก่ผู้ประกันตนในด้านต่างๆ เช่น

1) โครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกันตนเป็นโครงการร่วมกับการเคหะแห่งชาติ ในด้านการลดค่าเช่าให้ร้อยละ 10 ของค่าเช่าปกติ และคิดอัตราดอกเบี้ยกรณีเช่าซื้อไม่เกินร้อยละ 12.75 ต่อปี มีแรงงานเข้าร่วมโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกันตนตั้งแต่ปี 2546-2557 จำนวน 10,817 รายแยกเป็นโครงการเช่าจำนวน 6,744 ราย โครงการเช่าซื้อ 445 ราย และโครงการเช่าราคาประหยัด 3,628 ราย (ตาราง)

ตาราง จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกันตน

ปี	โครงการเช่า (ราย)	โครงการเช่าซื้อ (ราย)	โครงการเช่าราคาประหยัด (ราย)
2546-2557	5,053	445	1,863
2554	434	-	1,152
2555	210	-	613
2556	760	-	-
2557	287	-	-
รวม	6,744	445	3,628

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม.2557.โครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกันตน.นนทบุรี: ม.ป.ท.

2) โครงการปล่อยสินเชื่อเพื่อสถานประกอบการขนาดย่อมเป็นโครงการร่วมกับธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทยจำกัด(มหาชน) เพื่อให้สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม มีแหล่งเงินทุนเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งจะส่งผลให้มีการจ้างงานในภาคชนบทเพิ่มขึ้น(ตาราง)

ตาราง จำนวนสถานประกอบการขนาดย่อมที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้

ปี	ยอดอนุมัติสินเชื่อ				
	ปล่อยกู้(ราย)	จำนวนเงิน(ราย)	การจ้างงาน		
			เดิม	ใหม่	เพิ่มขึ้น
2552	141	560.870	3,905	16,067,396	18,247,247
2553	253	1,635.842	3,127	184,281	194,641
2554	718	6,451.710	23,153	13,637	15,209
2555	1,784	15,410.041	51,015	2,245	2,956
2556	5,577	222,421.175	54,617	663,621	688,466
2557	1,856	9,139.800	ข้อมูลไม่ครบถ้วน	ข้อมูลไม่ครบถ้วน	ข้อมูลไม่ครบถ้วน
รวม	10,329	55,619.430	138,063	155,415	17,352

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม.2557.โครงการสินเชื่อเพื่อสถานประกอบการขนาดย่อม.นนทบุรี: ม.ป.ท.

3) โครงการฟื้นฟูสถานประกอบการขนาดเล็กหลังจากประสบภัยน้ำท่วม (โครงการเฉพาะกิจ) เป็นโครงการที่ช่วยเหลือสถานประกอบการที่ประสบภัยน้ำท่วมให้มีแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำเงินไปฟื้นฟูกิจการให้ดำเนินการต่อไปได้และมีการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง (ลดปัญหาการว่างงาน)

4) โครงการบ้าน สปส.-ธอส.เพื่อที่อยู่อาศัยของผู้ประกันตนเป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการใน พ.ศ.2547 มีทุนเริ่มต้นที่ 3,000 ล้านบาทสืบเนื่องจากสำนักงานประกันสังคมได้เล็งเห็นความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ประกันตน ซึ่งเป็นผู้ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนส่วนหนึ่งและประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้มีรายได้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง จึงจัดทำโครงการร่วมกับธนาคารอาคารสงเคราะห์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน เพื่อเพิ่มความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ประกันตนและเพื่อกระตุ้นให้นายจ้างมีวินัยในการนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนจากการตรวจสอบ ข้อมูลพบว่าผู้ประกันตนที่สามารถจะยื่นขอใช้สิทธิได้จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 3 ล้านคน

5) โครงการสินเชื่อเพื่อการไปทำงานต่างประเทศ เป็นโครงการร่วมกันธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) โดยการที่สำนักงานประกันสังคมนำเงินกองทุนประกันสังคมไปฝากประจำ เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานมีแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำที่จะใช้ในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งเป็นการลดภาระดอกเบี้ยให้แก่แรงงาน และสามารถนำเงินตราต่างประเทศ เข้ามาสู่ประเทศไทยได้มากขึ้น

2.ศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารสำนักงานประกันสังคมให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพเป็นการวัดผลการปฏิบัติงานในเรื่องความสามารถในการทำงานและการบริหารต้นทุนมีตัวชี้วัด 6 ตัวคือ

1) ปริมาณงานมาตรฐานต่อต้นทุน (กรณี/บาท)

เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้ทราบถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่าสามารถปฏิบัติได้กี่มาตรฐานเมื่อใช้ต้นทุนไป 1 บาท

สูตรในการคำนวณปริมาณงานมาตรฐานต่อต้นทุน

ปริมาณงานมาตรฐานต่อต้นทุน = ปริมาณงานมาตรฐานแต่ละเดือน/ต้นทุนในการบริหาร

ตัวอย่าง: เดือนมกราคม

ปริมาณงานมาตรฐานต่อต้นทุน = 17,314,212/31,383,739 = 0.55

จากข้อมูลสถิติการปฏิบัติงานของสำนักงานประกันสังคม (ตาราง) สามารถนำมาคำนวณหาผลการปฏิบัติงานของหน่วยให้บริการของสำนักงานประกันสังคมได้(ตาราง) และเขียนรูปเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ภาพ) ผลการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย มีเพียงเดือนมีนาคมเท่านั้นที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าเป้าหมาย โดยกำหนดเป้าหมายจากสถิติผลการปฏิบัติงานปี 2556

ตาราง ผลการปฏิบัติงานของหน่วยให้บริการ กรณีปริมาณงานมาตรฐานต่อต้นทุน

เดือน	ปริมาณงานมาตรฐาน	ต้นทุน	เป้าหมาย	ผลการปฏิบัติงาน
มกราคม	17,314,212	31,383,739	0.57	0.55
กุมภาพันธ์	14,979,811	30,354,236	0.57	0.49
มีนาคม	22,591,726	36,613,525	0.57	0.62
เมษายน	17,806,367	37,780,136	0.57	0.47
พฤษภาคม	21,650,968	40,964,844	0.57	0.53
มิถุนายน	20,815,934	39,098,236	0.57	0.53

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม.2557.ผลการดำเนินงานการด้วยระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์.นนทบุรี: ม.ป.ท.

2. ปริมาณงานมาตรฐานต่อผู้ประกันตน (กรณี/คน)

เป็นตัวชี้ที่แสดงให้เห็นทราบถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่าควรจะปฏิบัติที่งานมาตรฐาน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ประกันตนที่อยู่ในแต่ละหน่วยให้บริการ

สูตรในการคำนวณ ปริมาณงานมาตรฐานต่อผู้ประกันตน

ปริมาณงานมาตรฐานต่อผู้ประกันตน = ปริมาณงานมาตรฐานแต่ละเดือน/จำนวนผู้ประกันตน

ตัวอย่าง: เดือนมกราคม

ปริมาณงานมาตรฐานต่อผู้ประกันตน = $17,314,212 / 4,879,139 = 3.55$

จากข้อมูลสถิติการปฏิบัติงานของสำนักงานประกันสังคม (ตาราง) สามารถนำมาคำนวณหาผลการปฏิบัติงานของหน่วยที่ให้บริการของสำนักงานประกันสังคมได้ (ตาราง) และเขียนรูปเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย (ภาพ) ผลการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมยังสามารถปฏิบัติงานเพื่อรองรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากผลการปฏิบัติงานยังน้อยกว่าเป้าหมาย มีเพียงเดือนมิถุนายนเท่านั้นที่เจ้าหน้าที่รับภาระงานสูงเกินกว่าเป้าหมาย โดยกำหนดเป้าหมายจากสถิติผลการปฏิบัติงานปี 2556

สรุปและอภิปรายผล

สำนักงานประกันสังคม เป็นหน่วยงานที่มีผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพและความมั่นคงส่วนบุคคล โดยมีบทบาทสำคัญต่อการลดช่องว่างระหว่างผู้ที่มีรายได้มากกับผู้ที่มีรายได้น้อยให้ได้รับโอกาสด้านสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขกัน ดังนั้น การที่สำนักงานประกันสังคมจะสามารถเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการสร้างหลักประกันและความมั่นคงของแรงงานในระบบประกันสังคม และนอกระบบ (ในอนาคต) ได้นั้นจะต้องมีการเสริมสร้างกองทุนประกันสังคมให้ความมั่นคงและมีปริมาณกองทุนที่เพียงพอกับรายจ่าย ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้กองทุนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกันตนได้อย่างเต็มที่ คือเงินสมทบกองทุนประกันสังคมสำนักงานประกันสังคม จึงต้องมีมาตรการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่กองทุนประกันสังคมหลายๆ ด้านเพื่อทำให้กองทุนมีเสถียรภาพไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเก็บเงินสมทบเข้ากองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงานประกันสังคมจะต้องมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านเจ้าหน้าที่ ด้านการเงิน ด้านการให้บริการ จากปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อบทบาทของสำนักงานประกันสังคมข้างต้นสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านความมั่นคงของแรงงานในระบบประกันสังคม

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมได้มีการให้สิทธิประโยชน์ ที่สามารถให้สร้างหลักประกันและความมั่นคงต่อแรงงานที่อยู่ภายในระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมมากขึ้น ได้แก่ การคุ้มครองการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย การทุพพลภาพ และการตายทั้งที่เนื่องและไม่เนื่องจากการทำงาน การคลอดบุตร การสงเคราะห์บุตร การชราภาพ และการว่างงาน

นอกจากนี้ สำนักงานประกันสังคมยังให้สิทธิประโยชน์ทางอ้อมอีกหลายโครงการ เช่น โครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกันตน โครงการสินเชื่อเพื่อการทำงานต่างประเทศ โครงการปล่อยสินเชื่อเพื่อสถานประกอบการขนาดย่อม โครงการฟื้นฟูสถานประกอบการ ขนาดเล็ก หลังจากประสบภัยน้ำท่วม โครงการบ้าน สปส.-ธอส. เพื่อที่อยู่อาศัยของผู้ประกันตน เป็นต้น

2. ด้านการเงินของสำนักงานประกันสังคม

ในฐานะที่สำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารกองทุนประกันสังคม จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดดอกผลเพียงพอที่จะจ่ายประโยชน์ทดแทน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า กองทุนประกันสังคมเป็นกองทุนที่บริหารงานภายใต้ระบบราชการ การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปจัดหาผลประโยชน์ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกันสังคมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ซึ่งกรอบและแนวทางการลงทุนของสำนักงานประกันสังคมมีลักษณะของนโยบายเชิงอนุรักษ์ที่เน้นเสถียรภาพของกองทุนมากกว่าการเก็งกำไร

นอกจากนี้ ด้วยขนาดของมูลค่าสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น สำนักงานประกันสังคมจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การลงทุนใหม่ โดยให้มีการกระจายการลงทุนไปยังตราสารชนิดอื่น เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแหล่งลงทุนในเงินฝากและพันธบัตรรัฐบาล เพิ่มการลงทุนในตราสารทุน ตลอดจนการศึกษาและเตรียมงานรองรับการลงทุนในต่างประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยง และเพื่อเพิ่มโอกาสการลงทุนในตลาดการเงินของประเทศไทยเพียงตลาดเดียว

3. ด้านการบริหารของสำนักงานประกันสังคม

จากการศึกษาวิจัยการนำระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในสำนักงานประกันสังคมเพื่อให้สำนักงานประกันสังคมเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ มีการประเมินผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารมีความสำคัญมากในการเป็นผู้สนับสนุน ปฏิบัติหน้าที่ สร้างความเข้าใจ
- 2) ผลการปฏิบัติงานที่ได้รับจากระบบฯ สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงและ พัฒนาการทำงานได้
- 3) ปัญหาที่สำคัญในการนำระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เกี่ยวข้องกับหลายส่วนเช่นผู้บริหาร ข้อมูล มาตรฐาน และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านความมั่นคงของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

ปัจจุบัน สำนักงานประกันสังคมให้ความคุ้มครองครอบคลุมเฉพาะแรงงานที่อยู่ภายในระบบประกันสังคมเท่านั้น กล่าวคือ เพียงร้อยละ 21.43 ของแรงงานรวมภายในประเทศดังนั้น เพื่อให้แรงงานไทยมีหลักประกันความมั่นคงของชีวิตเพิ่มขึ้น สำนักงานประกันสังคมจะต้องมีการขยายความคุ้มครองไปสู่แรงงานนอกระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม สิทธิประโยชน์ที่สำนักงานประกันสังคมให้แก่แรงงานในปัจจุบันครอบคลุมเฉพาะตัวผู้ประกันตนเอง ยังไม่ครอบคลุมถึงครอบครัว ดังนั้นเพื่อให้หลักประกันในการดำรงชีวิตของแรงงานไทย สำนักงานประกันสังคมจะต้องทำการศึกษาและวางแนวทางที่จะทำให้สิทธิประโยชน์ที่สำนักงานประกันสังคมให้แก่แรงงานนั้นครอบคลุมถึงครอบครัว โดยไม่ทำให้เสถียรภาพของกองทุนลดลงด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ในส่วนของสำนักงานประกันสังคมจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้แรงงานที่อยู่นอกระบบประกันสังคมเข้าสู่ระบบมากขึ้น

2. ด้านการเงินของสำนักงานประกันสังคม

กรอบและแนวทางการลงทุนของสำนักงานประกันสังคมมีลักษณะของนโยบายเชิงอนุรักษ์ที่เน้นเสถียรภาพของกองทุนมากกว่าการเก็งกำไร ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การลงทุนใหม่ที่ขยายกรอบและแนวทางการลงทุนที่กว้างกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการขยายกรอบและแนวทางการลงทุนใหม่สำนักงานประกันสังคมยังคง

ต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของกองทุน ดังนั้น เพื่อให้การลงทุนของกองทุนประกันสังคมมีประสิทธิภาพและจะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1) รู้จักเรื่องของผลตอบแทนและความเสี่ยง กล่าวคือ จะต้องตั้งข้อสังเกตของตัวเองว่าต้องการอะไร จากการลงทุนมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าข่าย 3 ข้อนี้ คือ

(1) มุ่งผลตอบแทน

(2) อยากรักษาสภาพคล่องคือความคล่องตัวในการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ให้เป็นเงินสดได้เมื่อยามฉุกเฉิน

(3) มุ่งความปลอดภัยเป็นหลัก คืออยากให้เงินที่ลงทุนไปนั้นมั่นคงปลอดภัยต้องศึกษาทางเลือกต่างๆ ในการบริหารเงินลงทุน เพราะเครื่องมือแต่ละประเภทมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านประโยชน์ รูปแบบของผลตอบแทนและความเสี่ยง และต้องอาศัยวิธีการที่แตกต่างกัน รวมทั้งต้องรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ในฐานะผู้ลงทุนของเครื่องมืออื่นๆ

3) รู้จักขั้นตอนการลงทุนกล่าวคือ การลงทุนมีทั้งแบบลงทุนด้วยตนเองและ การลงทุนผ่านผู้ชำนาญการด้านการบริหารเงิน ซึ่งทั้งสองแบบมีขั้นตอน สิทธิและ หน้าที่ ที่ผู้ลงทุนต้องปฏิบัติแตกต่างกัน

4) รู้จักบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ บุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ต้องทำความรู้จัก ได้แก่

(1) ผู้ออกแบบเครื่องมือการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ บริษัทหรือเจ้าของกิจการที่ออกเครื่องมือต่างๆ เพื่อระดมเงินทุนจากผู้ซื้อไปใช้ในการดำเนินกิจการ

(2) ผู้ให้บริการทางการเงิน ซึ่งเป็นตัวกลางในการทำให้เกิดการซื้อขายเครื่องมือลงทุนประเภทต่างๆ มีทั้งที่เป็นสถาบันและบุคคล ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตและอยู่ภายใต้การดูแลของทางการ

(3) ตลาดซื้อขายเป็นศูนย์กลางการซื้อขายเครื่องมือลงทุน เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(4) ผู้กำกับดูแล หมายถึงองค์กรทางการที่จะดูแลให้ผู้มีส่วนร่วมและกลไกที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดำเนินไปอย่างราบรื่นและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

5) รู้จักหาข้อมูลประกอบการลงทุน กล่าวคือ ผู้ลงทุนต้องเข้าใจในข้อมูลที่จำเป็นต่อการลงทุน โดยเบื้องต้นต้องรู้ว่าแหล่งข้อมูลอยู่ที่ไหน นอกจากนี้จะต้องรู้ว่าเอกสาร และข้อมูลประเภทไหน ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจในการลงทุน เช่นหนังสือ ชีวชน สำหรับผู้ที่ลงทุนในหุ้น เป็นต้น

6) รู้จักทางออกในการแก้ปัญหา กล่าวคือ เมื่อเข้ามาเป็นผู้บริหารเงินจะต้องทำความเข้าใจอีก 2 เรื่องที่สำคัญ คือ สิทธิและหน้าที่ ที่เกิดขึ้นทันทีที่ลงทุน และอีกประการที่สำคัญคือ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทางหนีที่ไล่ หรือกลไกที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ทางที่ดีที่สุด คือ ต้องรู้จักป้องกันตนเองโดยการสร้างภูมิรู้และรู้จักคิดก่อนการลงทุน

3. ด้านการบริหารของสำนักงานประกันสังคม

เพื่อให้การนำระบบการบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานประกันสังคมเกิดประโยชน์มากที่สุด ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

1) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้บริหารจัดการที่ดี ต้องให้ความสำคัญต่อการนำระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการบริหารองค์กร

2) ด้านข้อมูล เนื่องจากปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลค่อนข้างเป็นภาระแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ซึ่งไม่ค่อยเข้าใจในระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ อยู่แล้วเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เพื่อให้ปัญหานี้ลดน้อยลง ควรมีการนำระบบเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล

3) ด้านมาตรฐานและเป้าหมายการปฏิบัติงาน เนื่องจากหน่วยให้บริการของสำนักงานประกันสังคมมีขนาด ปริมาณงาน จำนวนผู้ประกันตน จำนวนสถานประกอบการ ตลอดจนจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังนั้น ในระยะแรกการกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายการปฏิบัติงานตามขนาดของหน่วยให้บริการก็จะเป็นผลดี ส่วนในอนาคตหน่วยให้บริการทั่วประเทศของสำนักประกันสังคมจะต้องมีมาตรฐานและเป้าหมายเดียวกัน

4) ด้านเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่เพื่อการร
ผลการปฏิบัติงานที่ถูกต้องไม่บิดเบือน จึงควรมีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในแบบสอ
ในหลักสูตรการฝึกอบรมทุกหลักสูตรหรือ แบบการติดตามประเมินผลในแต่ละหน่วยให้บริการ

5) ด้านการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานและการนำ
ปฏิบัติงานที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารการให้บริการ ควรมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัดว่า
ตัวชี้วัดแต่ละตัวสามารถบอกถึงสิ่งใดได้บ้าง นำไปใช้ประโยชน์อย่างไร

6) เนื่องจากสำนักงานประกันสังคมได้มีการนำระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในองค์กรเป็
พอสมควร แล้วจึงควรมีการประชุมหารือ เพื่อปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการทำงาน เป้าหมายการ
วิธีการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน แนวทางการนำมาใช้ประโยชน์ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่
รองรับระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อเป็นการลดภาระให้กับผู้ปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

จันทร์เพ็ญ ฐิตวัฒน์กุล. 2556. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการลดอัตราเงินสมทบต่อกองทุนประกันสังคม.

นนทบุรี: ม.ป.ท.

ฝัน จันทพาน. 2552. การศึกษาตุงานด้านการประกันสังคม ด้านแรงงานและการให้ความคุ้มครองทางสังคม.

นนทบุรี: ม.ป.ท.

ภคมน ศิลาณภาพ. 2556. การประเมินโครงการนำร่องเพื่อการกระจายการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน

ไปสู่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด: จังหวัดนครราชสีมา. นนทบุรี: ม.ป.ท.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2554. จุลสารเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัชยา กุลวานิชไชยนันท์. 2535. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ประกันตนต่อบริการทางการแพทย์.

นนทบุรี: ม.ป.ท.

รัตนา สายคณิต. 2542. มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์: จากทฤษฎีสู่นโยบาย. นนทบุรี: ม.ป.ท.

การศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร Study of Men Consumers' Behaviors in Using Facial Care Products, in Bangkok Metropolitan Area

อุไรภรณ์ จิตไพศาลสุข

สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย อายุ 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม และใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ด้วย สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 21-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อบุคลิกภาพส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านราคามากที่สุด พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย ส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า เพื่อดูแลรักษาสภาพผิว ปัญหาผิวหน้าคือผิวหมองคล้ำ ต้องการให้มีคุณสมบัติบำรุงผิวในขั้นตอนเดียว ตรายี่ห้อที่ใช้ส่วนใหญ่คือ นีเวีย ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า 2 ปีขึ้นไปและใช้เป็นประจำทุกวัน นิยมใช้โพลีแลมแลนมากที่สุด ค่าใช้จ่ายคุณภาพ/ส่วนผสมของ ผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก โดยซื้อที่เคาน์เตอร์เครื่องสำอางตามห้างสรรพสินค้า ค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้งต่ำกว่า 500 บาท โดยตนเองเป็นผู้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า และได้รับข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่าลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ ด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุง ผิวหน้าของผู้ชาย และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้ ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประชากรศาสตร์

Abstract

This research aimed to study men consumers' behaviors in using facial care products, done in Bangkok Metropolitan area. The sample in the study was 400 men in Bangkok area who used facial care products, aged over 20 years. For data collection, the questionnaire was used as the primary tool. Statistical analysis in the study was performed by using percent, mean, standard deviation and Chi-square hypothesis testing method. From the study, the results was found that most of the sample had age between 21-30 years, single, graduated in bachelor degree or equal, worked in private business companies and had salary between 15,000-20,000 baht. The sample gave the importance to marketing mix in overall and in each aspect, at high level, whereas, the price was the most important aspect for them. Regarding consumption behaviors, most of the sample used facial care product for the purpose of skin care. Most of skin problems founded were skin pigmentation and dark spots. The most wanted property of the facial care product was the treatment care of all in one step. The most favorite brand was Nivea. The length of using product

consistently was more than 2 years, by using it daily. The most favorite product type was facial foam, usually bought from the department stores. The consumers had concerns on the quality and ingredients most when choosing the products. Buying facial care products each time cost them lower than 500 baht. The influence in buying decision was from the consumer themselves, and the consumers received information from television media. From the study, it was also found that age, marriage status, education, occupation, and salary had relation with consumption behaviors of men in using the facial care products. In terms of marketing mix, which included product, prices, promotions and places of shops, had affected to overall consumption behaviors of men in using facial care product, at high level and at the level significance of 0.05.

Keywords: consumer behavior, facial care product, marketing mix, demographic

บทนำ

ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา การดูแลตนเองในด้านความสวยงาม การใช้เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้านั้น ถูกตีกรอบว่าเป็นเรื่องเฉพาะของผู้หญิงมาเป็นเวลาช้านาน เนื่องจากค่านิยมที่ว่าผู้ชายเท่านั้นต้องไม่สำอาง ดังนั้น ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวสำหรับผู้ชายในอดีตส่วนใหญ่ จึงมีเพียงแค่ผลิตภัณฑ์ชำระล้างร่างกาย น้ำหอม และผลิตภัณฑ์ระงับกลิ่นกายเท่านั้น จนกระทั่งยุคสมัยเปลี่ยนไป สภาพสังคม วิถีชีวิต และค่านิยมเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ผู้ชายมีการปรับทัศนคติและพฤติกรรมหันมาดูแลภาพลักษณ์ของตนเองให้ดูดีมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและชื่นชมของครอบครัว สร้างความมั่นใจในตนเอง เอื้อประโยชน์ในการเข้าสังคมและโอกาสในการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพราะปัจจุบันมีธุรกิจหลายประเภทที่ต้องอาศัยรูปลักษณ์และบุคลิกภาพที่ดีเป็นเงื่อนไขในการก้าวสู่ความสำเร็จ

ดังนั้น ผู้ชายสมัยใหม่จึงมีแนวโน้มในการดูแลตนเองเพิ่มสูงขึ้น โดยมีรายงานสนับสนุนจากงานวิจัยที่หลากหลายทั้งของไทยและต่างประเทศ (Positioning Magazine, 2547) ซึ่งชี้ชัดว่าผู้ชายก็สามารถดูแลตนเอง มีการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า การใช้เครื่องสำอาง ติดตามแฟชั่น และมีความงามในแบบของผู้ชายเองได้เช่นกัน โดยพบว่าผู้ชายส่วนใหญ่มักจะซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวพื้นฐาน เช่น ผลิตภัณฑ์ไวท์เทนนิ่ง โฟมล้างหน้า ครีมกันแดด และมีการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าเป็นประจำ

การเติบโตของตลาดเครื่องสำอางสำหรับผู้ชายในประเทศไทยนั้น พบว่ามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่ม Personal Care และ Skin Care ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.2553 ที่ผ่านมามีมูลค่าตลาดรวมประมาณ 8,200 ล้านบาท โดยมีส่วนแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ชายในสัดส่วนร้อยละ 10 คิดเป็นเงินประมาณ 820 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตสูงถึง 36% มากกว่าของผู้หญิงที่เติบโตเพียง 4-5% โดยผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายยี่ห้อนี้เวียมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดถึง 55%

จากผลการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค และการวิจัยตลาดของนี้เวีย ฟอร์แมน พบว่าผู้ชายแต่ต้องการเพียงผิวหน้าที่ขาวสะอาดสะอ้าน อยากรู้อยากดูดีแบบรวดเร็วไม่ต้องอาศัยเวลามาก ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบโจทย์ได้ดี คือ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพียงครั้งเดียวก็เห็นผล นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมเลือกและตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยตนเอง โดยความต้องการด้านการดูแลผิวสำหรับผู้ชาย 3 ลำดับแรกนั้น ได้แก่ ผิวขาว, ลดริ้วรอย และบำรุงความชุ่มชื้น

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นถึงกระแสการแข่งขันที่รุนแรงของผลิตภัณฑ์ความงามสำหรับผู้ชายซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและพฤติกรรมดูแลผิวของผู้ชายในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย เพื่อประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมทั้งด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และด้านการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย
2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป สำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาร์โย ยามาเน่ (ธีระดา ภิญญา, 2552) โดยกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมาตรวัดของคำถามเป็นแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale) 5 ระดับ (1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด จนถึง 5 หมายถึงระดับมากที่สุด) และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ตลอดจนความสอดคล้องตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ ต่อจากนั้นจึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ (Pre-test) จำนวน 30 ชุด และหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.808 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ของแต่ละตัวและรายมิติมีค่ามากกว่า 0.70 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป (Hair et. al. 1997)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการอธิบายข้อมูลทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ย 21-30 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท

ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลผิวของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ในด้านการได้รับรองมาตรฐานความปลอดภัย (อ.ย.) มากที่สุด 2) ด้านราคา ในด้านราคาเหมาะสมกับคุณภาพมากที่สุด 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในด้านมีจำหน่ายทั่วไป หาซื้อได้ง่ายมากที่สุด 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด ในด้านพนักงานขายมีกิจกรรมขายที่ตีมากที่สุด

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายโดยภาพรวม

ส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.81	0.492	มาก
2. ด้านราคา	4.05	0.651	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.21	0.679	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.56	0.705	มาก
รวม	3.66	0.362	มาก

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

พบว่าเหตุผลในการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายส่วนใหญ่คือเพื่อดูแลรักษาสภาพผิว ปัญหาผิวหน้าส่วนใหญ่คือปัญหาผิวหมองคล้ำ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายที่ต้องการมากที่สุดคือ บำรุงผิวในชั้นตอนเดียว ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ยี่ห้อ นีเวีย (Nivea) ระยะเวลาในการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ 2 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ใช้เป็นประจำทุกวัน โดยประเภทของผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่นิยมใช้มากที่สุด คือ โฟมล้างหน้า สิ่งที่สำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย คือ คุณภาพ/ส่วนผสม แหล่งเลือกซื้อได้แก่ เคาน์เตอร์เครื่องสำอางตามห้างสรรพสินค้า เช่น เซ็นทรัล เดอะมอลล์ จำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อแต่ละครั้ง ต่ำกว่า 500 บาท บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายมากที่สุด คือ ตนเอง สื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

ลักษณะ	พฤติกรรม	P
อายุ	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.017*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.007*
สถานภาพสมรส	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.097
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.772
ระดับการศึกษา	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.064
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.023*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.015*

อาชีพ	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.012*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.108
รายได้	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.675
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	พฤติกรรม	P
ผลิตภัณฑ์	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.077
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.001*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.130
ราคา	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000*
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.429
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.679
ช่องทางการจัดจำหน่าย	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.001*
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.216
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.001*
การส่งเสริมการตลาด	สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.000
	แหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.013*
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย	0.001*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 21-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-20,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวิชญ์ ภาวภัย (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าของผู้ชายในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานเอกชน สถานภาพโสด รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้บริโภคที่มีการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อในระดับปานกลาง และเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติและพฤติกรรมในการดูแลร่างกายตนเอง สร้างภาพลักษณ์และสร้างความมั่นใจในตนเอง เพื่อเอื้อประโยชน์ในการเข้าสังคมและโอกาสในการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับเงินที่จ่ายออกไปเพื่อซื้อสินค้า

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยผู้ชายที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองมาตรฐานความปลอดภัย (อ.ย.) คุณภาพของสินค้า ช่วยแก้ปัญหา/รักษา/ดูแลสภาพผิวได้ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพและภาพลักษณ์สินค้า มีจำหน่ายทั่วไปหาซื้อได้ง่าย การตกแต่งสถานที่จำหน่ายสะอาด มีการจัดวางสินค้าบนชั้นที่สะดวกตา พนักงานขายมีกริยามารยาทที่ดี มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และการให้ส่วนลด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2542 : 11) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด จะจูงใจให้เกิดความชอบและเกิดพฤติกรรมการใช้สินค้า โดยที่สินค้านั้นต้องต้องสนองความต้องการของกลุ่ม เป้าหมาย มีราคาสำหรับผู้บริโภคยอมรับได้และเห็นว่าคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป รวมถึงมีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อหาเพื่อความสะดวกของผู้บริโภค

3. ผู้ชายที่มีลักษณะด้านประชากรศาสตร์ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายแตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มของคนที่เพิ่งจบการศึกษา เป็นวัยทำงานตอนต้น จะมีอายุน้อยและรายได้ที่ยังไม่มากนัก จะมีกระบวนการการตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่จะต้องพิจารณาถึงสถานที่ซื้อและประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้เครื่องสำอางเปรียบเทียบกับราคามากกว่ากลุ่มของคนที่เป็นวัยทำงานตอนปลาย เพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้น ระดับการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ได้อาชีพที่ดี มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอำนาจในการซื้อเพิ่มมากขึ้น จะมีการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่างๆให้สอดคล้องกับความต้องการของตัวเอง ส่งผลให้มีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี ทำให้ระดับราคาและค่าใช้จ่ายในการซื้อเพิ่มสูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) ได้กล่าวว่า “การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดีกว่า และมีราคาสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการสนใจในการหาข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล และจะพิจารณาคูณสมบัติของสินค้าให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง”

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมองว่าคุณภาพของสินค้าจะแปรผันไปตามราคา โดยสินค้าที่มีราคาแพงจะมีคุณภาพของสินค้าที่ดีกว่าสินค้าที่มีราคาต่ำ นอกจากนี้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในด้านค่าใช้จ่ายได้ เนื่องจากผู้บริโภคเห็นว่าตราสินค้าระดับบนจะมีราคาแพงและมีขายในเคาน์เตอร์เครื่องสำอางตามห้างสรรพสินค้าเท่านั้น และสินค้าระดับบนนี้จะมีการส่งเสริมการตลาดที่กระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายสินค้ามากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้กล่าวว่า “การตั้งราคาสำหรับตลาดที่เน้นภาพพจน์ จะเน้นที่การมีคุณภาพสินค้าที่ดีกว่า ราคาสูงกว่า โดยอาศัยการทำโฆษณาอย่างต่อเนื่อง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว”

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ย 21-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สถานภาพโสด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-20,000 บาท ซึ่งนักการตลาด/ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำไปประกอบเพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด วางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้าที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย มีราคาที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพ มีจำหน่ายทั่วไป หาซื้อได้ง่าย และพนักงานขายมีกิริยามารยาทที่ดี ดังนั้นผู้ประกอบการควรคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สม่ำเสมอ และมีการตั้งราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการกระจายสินค้าให้เป็นไปอย่างทั่วถึง หาซื้อได้ง่าย และมุ่งเน้นในการพัฒนาพนักงานขายให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและเกิดความภักดีต่อตราสินค้า

3. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ชายส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าเพื่อดูแลรักษาสภาพผิว และต้องการให้ผลิตภัณฑ์มีคุณสมบัติบำรุงผิวในขั้นตอนเดียว แสดงว่าความสะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับลูกค้าผู้ชาย ดังนั้นการทำการตลาดควรมุ่งเน้นไปยังผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่มีคุณสมบัติพร้อมบำรุงในขั้นตอนเดียว เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มยอดขายให้สูงขึ้น

4. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ชายส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าแบรนด์นี้เวีย (Nivea) รองลงมาคือ สมูทอี (Smooth E) และกานีเย่ (Garnier) ซึ่งแบรนด์สินค้าเหล่านี้มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติและมีจุดเด่นชัดเจนที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ มีการทำการส่งเสริมการตลาด เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ส่งผลต่อโอกาสในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า

5. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ชายที่มีอายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่แตกต่างกัน ด้านค่าใช้จ่าย และแหล่งที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ดังนั้นการกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอควรกำหนดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละกลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาประชากรที่เป็นผู้ขายนอกกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีความแตกต่างในด้านต่างๆ เช่น อัตราค่าครองชีพ ค่านิยม วัฒนธรรม และวิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยาเพิ่มเติม เช่น การจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะคติ ค่านิยม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชาย เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างครบถ้วน

3. ควรทำการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มชายรักชาย (เกย์) เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและรูปแบบของพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของผู้ชายในกลุ่มชายรักชาย (เกย์) เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ และวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมในอนาคตได้

4. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมหลังการใช้ของผู้บริโภค เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธีระดา ภิญญา และอดิษฐ์ โทวิชา. 2552. สถิติสำหรับการวิจัย. นนทบุรี : หจก.เฟิร์นข้าหลวง พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง ผู้จัดการ 360° รายสัปดาห์. 2554. พีแอนด์จีเขย่าตลาดสกินแคร์ผู้ชายป็น “โอเลย์เมน” เซ็น “ยิลเลตต์” ลุย. สืบค้นเมื่อ

4 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.manager.co.th/mgrWeekly/ViewNews.aspx?NewsID=954000038116>. ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ธรรมสารจำกัด.

- ชมากร คำดี. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางบำรุงผิวของผู้ชายวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชญา สว่างเนตร. 2553. Men's Grooming “ผู้ชาย(เครื่อง)สำอาง”, Positioning Magazine. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2556 จาก, <http://www.positioningmag.com/magazine/details.aspx?id=85948>.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2542. กลยุทธ์การตลาด:การวางแผนการตลาด. กรุงเทพฯ : บ.ธีระฟิล์มและไซเท็กส์ จำกัด.
- อรรถสิทธิ์ เหมือนมาตย์. 2547. เปิดศึกเครื่องสำอางผู้ชาย วัตกัน กลยุทธ์พิชิตใจหนุ่ม. Positioning Magazine.
- อภิวิชญ์ ภาวมัย. 2553. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าของผู้ชายในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Matichon Online. 2555. เปิดงานวิจัย “ตลาดหนุ่มเจ้าสำอาง” Metrosexual โตพรวดหมื่นล้าน. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2556 จาก, http://matichon.co.th/news_detail.pho?newsid=1332478118&grid=03&catid=03.

การสำรวจปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

A Survey on Students' Difficulties in Learning Basic of Chinese 1
at Muban Chombueng Rajabhat University

ประไพพร จันทะบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาภาคปกติที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและด้านสื่อการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 รหัสวิชา GE 54104 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 200 คน ตามเกณฑ์การเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.863
2. ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.759
3. นักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 รหัสวิชา GE 54104 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 มีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและด้านสื่อการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัญหา ภาษาจีน นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Abstract

The purposes of the research were to survey on students' difficulties in learning basic of Chinese 1 at Muban Chombueng Rajabhat University, in terms of learning environment, instruction materials.

The sample was 200 students from Muban Chombueng Rajabhat University, enrolled in Basic of Chinese 1 (Course Code: GE 54104), in the Semester 1/2556 by using sampling defined by Taro Yamane.

The instrument was questionnaire surveying on the difficulties regarding learning environment, as well as the instruction materials. The research findings were as follows:

1. The difficulty on learning environment was at low level, from the mean value of 1.863

2. The difficulty of construction media was at low level, from the mean value of 1.759

3. From the survey, the result discovered that students in Muban Chombueng Rajabhat

University, enrolled in Basic of Chinese 1 (Course Code: GE 54104), in the Semester 1/2556, had difficulties about learning environment and instruction materials at the level of 0.05 statistical significance.

Keywords : problem, Chinese, students, Muban Chombueng Rajabhat University

บทนำ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญกับการสอนภาษาจีนอย่างมาก เพราะเป็นแนวทางการเชื่อมความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในอนาคต แต่พระองค์ทรงห่วงคุณภาพของครูสอนภาษาจีน ด้านปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กล่าวว่า เตรียมประสานมหาวิทยาลัยให้ยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้มีการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาจีน และได้ดำเนินการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลาหลายปี แต่เดิมเมื่อปี 2551 ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 มีอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนไม่เพียงพอทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยแก่การเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 จึงส่งผลให้นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งอาจทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น ดังที่อภาศรี เทวตา (2553) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ว่าปัจจัยที่ช่วยในการเรียนรู้คืออุปกรณ์ช่วยในการเรียนการสอนและมอว์แลมอว์ (อ้างถึงใน อภาศรี เทวตา,2553) กล่าวว่า “เด็กจะมีปฏิกริยาบวกต่อสิ่งแวดล่อม โดยเฉพาะสิ่งใหม่แปลก และตักกลับคือมีการเคลื่อนไหว หาสิ่งเหล่านั้น”

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาที่ลงเรียนภาษาจีนเบื้องต้น 1 ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อนำผลสำรวจที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาภาคปกติที่ลงเรียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและด้านสื่อการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เรียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 รหัส (GE 54104) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 200 คน โดยใช้สมการของ Taro Yamane

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษาภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ เอก ช่วงเวลาที่เรียน ประสบการณ์ในการเรียนภาษาจีน ตอนที่ 2 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและตอนที่ 3 คือ ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม และหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ดังนี้

1.1 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาจำนวน 3 คน แต่ละคนพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน ถ้าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ตั้งแต่ 0.50 -1.00 ข้อคำถามนั้นก็เป็นตัวแทนของความสอดคล้องของเนื้อหา และถ้าข้อคำถามนั้นค่าดัชนีต่ำกว่า 0.50 ข้อคำถามนั้นก็ถูกตัดออก หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการสอน ผู้วิจัยได้ติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อดำเนินการสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1

2. ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนไปจนถึง 14 สัปดาห์แล้วใช้แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เรียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 จำนวน 200 คน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 จำนวน 200 คน ด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบค่าที (One Sample T - test) โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยค่า T - test ที่ได้จะบ่งบอกถึงแนวโน้มความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยค่า $P < = 0.05 = \text{Sig}$ มีนัยสำคัญทางสถิติและถ้าค่า $P > = 0.05 = \text{ไม่ Sig}$ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักศึกษา

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ : ชาย	76	38
หญิง	124	62
รวม	200	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นเพศจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือเพศหญิงจำนวน 124 คิดเป็นร้อยละ 62

ตาราง 1.1 จำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามอายุ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ : 18 - 20 ปี	149	74.5
20 - 22 ปี	46	23
23 - 25 ปี	5	2.5
รวม	200	100

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 18 - 20 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาคืออายุ 20 - 22 ปีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และรองลงมาอันดับสุดท้ายคืออายุ 23 - 25 ปีคิดเป็นร้อยละ 2.5

ตาราง 1.2 จำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามสาขาที่เรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สาขาภาษาไทย	2	1
สาขาพลศึกษา	28	14
สาขาพัฒนาชุมชน	16	8
สาขามวยไทยศึกษา	4	2
สาขาดนตรีศึกษา	1	.5
สาขาการท่องเที่ยว	23	11.5
สาขา อื่นๆ	126	63
รวม	200	100

จากตารางที่ 1.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาในเอกสาขาภาษาไทย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1 รองลงมาสาขาพลศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14 สาขาพัฒนาชุมชนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8 สาขามวยไทยศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2 สาขาดนตรีศึกษาจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ .5 สาขาการท่องเที่ยวจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และสาขาอื่นๆ จำนวน 126 คนคิดเป็นร้อยละ 63 ตามลำดับ

ตาราง 1.3 จำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามช่วงเวลาการเรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเช้า	106	53.00
ช่วงบ่าย	94	47.00
รวม	200	100

จากตารางที่ 1.3 พบว่า ช่วงเวลาการเรียนช่วงเช้าจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาช่วงบ่าย จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47

ตาราง 1.4 จำนวนร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการเรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเรียนภาษาจีนมาก่อนเลย	115	57.50
เคยเรียนจากโรงเรียนเดิม	54	27.00
เคยเรียนระยะเวลาสั้นๆ	31	15.50
รวม	200	100

จากตารางที่ 1.4 พบว่า นักศึกษาที่ไม่เคยเรียนภาษาจีนมาก่อนเลยจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือเคยเรียนจากโรงเรียนเดิม จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และเคยเรียนระยะเวลาสั้นๆ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	SD.	ระดับปัญหา
1.ขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสมและเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน	1.665	.931	เป็นปัญหาน้อย
2.ความเหมาะสมของจำนวนนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอน	2.445	1.290	เป็นปัญหาน้อย
3.ปัญหาสิ่งเรื่องอำนวยความสะดวก เครื่องปรับอากาศ แอร์ พัดลมฯลฯ	1.625	.927	เป็นปัญหาน้อย
4.ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	1.545	.890	เป็นปัญหาน้อย
5.ปัญหาเรื่องเสียงรบกวนในขณะที่เรียน	2.180	1.083	เป็นปัญหาน้อย
6.ปัญหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกด้านสารสนเทศ	1.800	.972	เป็นปัญหาน้อย
7.อุณหภูมิในห้องเรียน	1.765	.977	เป็นปัญหาน้อย
8.ความสะอาดในห้องเรียน	1.780	.952	เป็นปัญหาน้อย
9.ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต	1.960	1.120	เป็นปัญหาน้อย
10.อุปกรณ์โต๊ะ เก้าอี้	1.865	1.059	เป็นปัญหาน้อย
รวม	1.863	1.015	เป็นปัญหาน้อย

จากตารางที่ 2 ร้อยละคะแนนแบบประเมินด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่โดยรวมมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.863 และมีระดับค่า SD. อยู่ที่ระดับ 1.015 ซึ่งเป็นปัญหาน้อย โดยด้านความเหมาะสมของจำนวนนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 2.445 (SD.=1.290) รองลงมาด้านปัญหาเรื่องเสียงรบกวนในขณะที่เรียนมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.180 (SD.=1.083) และด้านห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 1.545 (SD.=.890) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	SD.	ระดับปัญหา
1.ความทันสมัยของสื่อในการเรียน	1.665	.898	เป็นปัญหาน้อย
2.อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1.635	.881	เป็นปัญหาน้อย
3.จำนวนเครื่องฉายดิจิทัลที่ใช้ในการเรียน	1.845	1.013	เป็นปัญหาน้อย
4.อุปกรณ์โสตและทัศนูปกรณ์ ไมโครโฟน ลำโพง เครื่องเสียง ฯลฯ	1.715	.999	เป็นปัญหาน้อย
5. จำนวนกระดานไวบอร์ดที่ใช้ในการเรียนการสอน	1.790	.990	เป็นปัญหาน้อย
6. เนื้อหาของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน	1.755	1.005	เป็นปัญหาน้อย
7.ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน	1.705	.996	เป็นปัญหาน้อย
8.สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้โดยง่าย	1.830	1.057	เป็นปัญหาน้อย
9.จำนวนฉากรับภาพเครื่องฉายภาพที่ใช้ในการเรียนการสอน	1.815	1.033	เป็นปัญหาน้อย
10.สื่อที่ใช้ในการสอนมีส่วนช่วยสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้	1.835	1.060	เป็นปัญหาน้อย
รวม	1.759	.993	เป็นปัญหาน้อย

จากตารางที่ 3 ร้อยละคะแนนแบบประเมินด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่โดยรวมมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.759 และมีระดับค่า SD. อยู่ที่ระดับ .993 ซึ่งเป็นปัญหาน้อย โดยจำนวนเครื่องฉายดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 1.845 (SD.=1.013) รองลงมาสื่อที่ใช้ในการสอนมีส่วนช่วยสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้มีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.835 (SD.=1.060) และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 1.635 (SD.=.881) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสำรวจปัญหาในการเรียนวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนโดยรวมมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.863 และมีระดับค่า SD. อยู่ที่ระดับ 1.015 ซึ่งเป็นปัญหาน้อย โดยด้านความเหมาะสมของจำนวนนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 2.445 (SD.=1.290) รองลงมาด้านปัญหาเรื่องเสียงรบกวนในขณะที่เรียนมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.180 (SD.=1.083) และด้านห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 1.545 (SD.=.890) ตามลำดับและค่าคะแนนเฉลี่ยด้านสื่อการเรียนการสอนมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.759 และมีระดับค่า SD. อยู่ที่ระดับ .993 ซึ่งเป็นปัญหาน้อย โดยจำนวนเครื่องฉายดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 1.845 (SD.=1.013) รองลงมาสื่อที่ใช้ในการสอนมีส่วนช่วยสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้มีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.835 (SD.=1.060) และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 1.635 (SD.=.881) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนและสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับอากาศรี เทวดา (2553) ที่ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “การศึกษาปัญหาในการเรียนวิชาหลักการตลาดของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ (จอมทอง)” การวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนและสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 ในภาคเรียนที่ 1 ครั้งนี้ คือตึกอำนวยการอาคาร 14 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่มีความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนและสื่ออำนวยความสะดวกทำให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยในอดีตการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 มีอุปกรณ์ที่ช่วยในการสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียน จากการวิจัยขั้นนี้ทำให้ทราบว่านักศึกษาส่วนใหญ่คิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมในการเรียนในปัจจุบันมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพทำให้การวิจัยสรุปออกมาได้ว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนในปัจจุบันมีปัญหาอยู่ในระดับที่น้อยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจด้านบวกต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 1 เพราะจากผลการสำรวจออกมาว่าสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนนั้นเป็นปัญหาน้อยเพราะเนื่องจาก สภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่แล้ว
2. มหาวิทยาลัยฯ ควรมีการจัดทำห้องเรียนในอาคารอื่นๆให้มีความพร้อมเหมือนกับอาคารอำนวยการ (อาคาร14) เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาและประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของทุกๆรายวิชา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนเบื้องต้น 1 หรือสำรวจสภาพแวดล้อมในการเรียนและสื่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อทราบถึงความต้องการหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้นๆ
2. ควรเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร เกตุถนอม. 2541. การศึกษาปัญหาการเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปี 1 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ประภัสสน์ เฟงกิจ. 2549 . การศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาในจังหวัดสุรินทร์. สาขาการศึกษาภาคพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์และชูศรี วงศ์รัตน์. 2548. เอกสารประกอบการสอนวิจัย 521 วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ล้วนและอังคณา สายยศ. 2538. หลักการวิจัยทางการศึกษา. สำนักพิมพ์ศึกษาพร. กรุงเทพฯ.
- วัชรา หมัดป่องตัว . 2545. การศึกษาปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน โรงเรียนเกษมลีเทคนิค. หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ. 2548. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 217 ฉบับที่22 เดือนพฤศจิกายน2548 – มีนาคม 2549 หน้า 106.
- อากาศรี เทวดา. 2553. การศึกษาปัญหาในการเรียนวิชาหลักการตลาดของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ (จอมทอง). มหาวิทยาลัย

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ Effectiveness in Work Performance of Police Officers under Prachuap Khiri Khan Provincial Police Sub-division

ปรีชา บุญเกตุ

สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) สังเคราะห์กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เก็บข้อมูลเบื้องต้นใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่ใช้บริการของสถานีตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน และดำเนินการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานีตำรวจตัวแทนตำรวจและคณะกรรมการข้าราชการตำรวจจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมจำนวน 9 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไป คือ ด้านความตรงต่อเวลาด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความเสมอภาค และด้านความพึงพอใจของประชาชน ตามลำดับ 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยโครงสร้างและระบบงาน การปฏิบัติงานของพนักงาน สภาพแวดล้อมในองค์การและนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยมีประสิทธิภาพในการทำนาร้อยละ 73 และ 3. แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การบริหารและการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ที่กำหนดตำแหน่งและสนับสนุนทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับปริมาณงาน ที่มีอยู่จริง การปรับปรุงแก้ไขระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การอำนวยความสะดวกทางอาญาทันกับรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และการแสวงหาความร่วมมือกับประชาชนแบบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจและผู้บริหารควรสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เห็นเป็นรูปธรรม ข้อค้นพบจากการวิจัย แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจต้องมีปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การจัดโครงสร้างและระบบงาน มีการกระจายอำนาจเพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นโยบายต้องชัดเจนเป็นเอกภาพ การสนับสนุนทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม มีบรรยากาศที่ดีและคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ข้าราชการตำรวจ

Abstract

The objectives of the research were to: 1) determine effectiveness of the work performance of the police officers under Prachuap Khiri Khan Provincial Police Sub-division, 2) investigate factors influencing the effectiveness of the work performance of the police officers, and 3) synthesize data as to design appropriate guidelines for better performance of the police officers. The preliminary data was collected by using the quantitative research method, from the sample of 400 people who receiving service from the police stations. The qualitative method was also used for collecting data from

a structured interview, done with 9 key informants who were the police administrators, key police officers and the police council committees. The data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression analysis, and content analysis. The research results were as follows: 1. The effectiveness of the work performance of the police officers under Prachuap Khiri Khan Provincial Police Sub-division was overall at medium level. Ranging from highest to the lowest mean of the results from each the aspect, there were the punctuation, adaptability, equity, and people's satisfaction respectively. 2. The factors influencing effectiveness of the performance were the structure and system, working practice, organizational environment, and policy for administration as well as working practice. The predictive efficiency of these factors was 73.00 %. 3. The proper guidelines synthesized for better operation of the police officers were as following keys: First, the organization should improve the administration structure to conform with their social context of each area for suitable operations, and allocate headcounts and human resource support sufficiently to balance with the real existing work load in each area. Second, the organization required a review of regulations and laws. Since the old one was not practical and outdated, the amendment of regulations and laws was needed in order to timely maintain the criminal justice according to the changing of crime patterns. Third, the organization should establish public cooperation network by enhancing public participation and involvement, as to support the police operation. Also, the administrators should pay particular attention on the participation of people in the areas. For such the reason, it meant to push it into practice explicitly. The research findings revealed that there should be supportive factors for the effectiveness work performance namely, organizational structuring and systemizing, decentralization for flexible operation, clear policy, adequate human resource, appropriate environment, and good working atmosphere to ease their operation.

Keywords: Effectiveness in Work Performance , Police Officers

บทนำ

สถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม นำมาซึ่งผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านปัญหาอาชญากรรม และความไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ทำให้สังคมและประชาชนมีความต้องการในบริบทความคาดหวังที่จะได้รับการ ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากรัฐมากขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อย ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะสังคมเมือง สังคมชนบท สถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมาก แหล่งอุตสาหกรรม และมีการชุมนุมเรียกร้องของประชาชนในพื้นที่ต่อต้านการขยายแหล่งอุตสาหกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นภารกิจความสำคัญ มีความหลากหลาย กว้างขวาง ความรับผิดชอบสูง ลักษณะงานยากลำบาก ต้องแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ภาวะวิกฤติ ความกดดันต่างๆ มีความเสี่ยงต่ออันตราย การตัดสินใจต้องรวดเร็ว ถูกต้องเป็นธรรม เทียบธรรม ข้าราชการตำรวจ ต้องมีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ ต้องเสียสละและทุ่มเทให้การปฏิบัติงาน และประชาชนคาดหวังต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

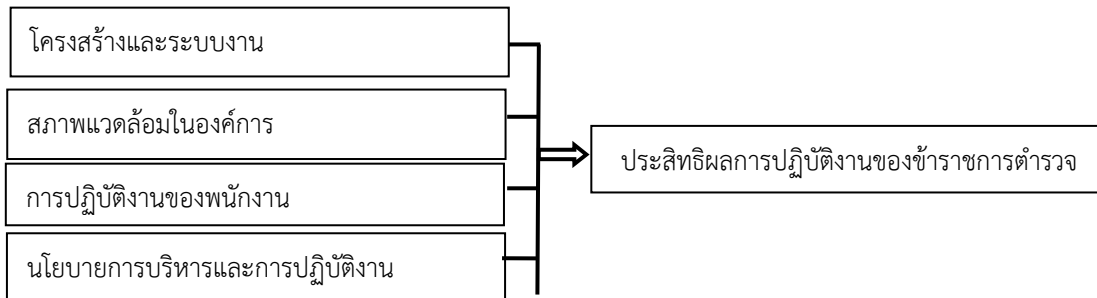
จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ว่าอยู่ในระดับใด ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากวิจัยที่ได้นำเสนอผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมโดยส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

จากการสังเคราะห์แนวคิดปัจจัยการปฏิบัติงานของ สเตียร์ (Steers), เบเดียน แซมมูโต (Bedain and Zammuto), ฮอยมิสเกล (Hoy and Miskel) และเดสและมิลเลอร์ (Dess and Miller) ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างและระบบงาน 2) ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3) ด้านการปฏิบัติงานพนักงาน และ 4) ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ เฟลด์แลนเดอร์ (Friedlander and Pickle) แคทซ์และคาร์ทัน (Katz and

Kahn.) กิฟสันและคณะ (Gibson and others) ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson) ใน 4 มิติ ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ความพึงพอใจของประชาชน 3) ความตรงต่อเวลา และ 4) ความเสมอภาค ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. สังเคราะห์กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานการศึกษา

โครงสร้างและระบบงาน สภาพแวดล้อมในองค์กร การปฏิบัติงานของพนักงาน นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ มีประชากรจำนวน 512,568 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

กลุ่มที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานีตำรวจ ตัวแทนตำรวจและคณะกรรมการข้าราชการตำรวจจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จาก 16 สถานี กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากสถานีตำรวจที่มีขนาดใหญ่ มีปริมาณงานมาก และมีรูปแบบการบริหารงานหลากหลายและเต็มรูปแบบ จำนวน 9 คน

ขอบเขตตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยการปฏิบัติงานประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) โครงสร้างและระบบงาน 2) สภาพแวดล้อมในองค์กร 3) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และ 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ใน 4 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ความพึงพอใจของประชาชน 3) ความตรงต่อเวลา และ 4) ความเสมอภาค

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยผสมระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัยแต่ละวิธีการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบการวัดค่าของลิเคิร์ต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบการวัดค่าของลิเคิร์ต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เป็นคำถามในเรื่องข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนาใช้ในการวิเคราะห์ด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.การลดทอนข้อมูล ได้เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร บทสรุปที่ได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยลดทอนข้อมูลให้เหลือเฉพาะประเด็นปัจจัยกาปฏิบัติงานใน 4 ปัจจัย ไปสู่ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4 ด้าน

2.การจัดระเบียบข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการลดทอนข้อมูลแล้ว โดยจำแนกตามสถานีตำรวจภูธรขนาดใหญ่

3.การทำข้อสรุปและการตีความ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 3 รูปแบบคือ การตรวจสอบ สามเส้า ด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาหาข้อสรุปและตีความในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสังเคราะห์กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ตอน คือ ผลการศึกษาเชิงปริมาณ และผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

1. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านความสามารถในการปรับตัว	3.43	0.76	ปานกลาง	2
2. ด้านความพึงพอใจของประชาชน	3.28	0.89	ปานกลาง	4
3. ด้านความตรงต่อเวลา	3.45	0.87	ปานกลาง	1
4. ด้านความเสมอภาค	3.35	0.88	ปานกลาง	3
รวม	3.37	0.72	ปานกลาง	

จากตารางพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37, S.D = 0.72$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในอันดับแรก คือ ด้านความตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.45, S.D = 0.87$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับตัว ($\bar{X} = 3.43, S.D = 0.76$) และด้านความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.35, S.D = 0.88$) ตามลำดับ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านความพึงพอใจของประชาชน ($\bar{X} = 3.28, S.D = 0.89$)

1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรพยากรณ์	B	SEb	Beta	t	p-value
ด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน (X ₃)	0.15	0.03	0.16	4.72	0.000*
ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน (X ₄)	0.16	0.04	0.15	4.61	0.000*
ด้านโครงสร้างและระบบงาน (X ₁)	0.27	0.05	0.27	5.62	0.000*
ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร (X ₂)	0.36	0.04	0.40	9.61	0.000*
R = 0.85, R ² = 0.73, SE _{est} = 0.33, F = 270.58*, a = -0.01					

ปัจจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงานที่นำมาวิเคราะห์ 4 ตัวแปร โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านโครงสร้างและระบบงาน (X₁) ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร (X₂) ด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน (X₃) และ ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน (X₄) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 73 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.33

สมการพยากรณ์ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้คะแนนดิบ และ คะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y' = -0.01 + 0.15(X_3) + 0.16(X_4) + 0.27(X_1) + 0.36(X_2)$$

$$Z' = 0.16(Z_3) + 0.15(Z_4) + 0.27(Z_1) + 0.40(Z_2)$$

ตรวจสอบสมมติฐานทางการวิจัย

สมมติฐานทางการวิจัย ตั้งไว้คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบงานสภาพแวดล้อมในองค์กรการปฏิบัติงานของพนักงาน นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัย พบว่าจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงาน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างและระบบงาน ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร ด้านการปฏิบัติงานของพนักงานและด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

2.1 โครงสร้างองค์กรและระบบงานพบว่าหน่วยงานตำรวจมีการกำหนดโครงสร้าง รูปแบบการบริหารงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการกระจายอำนาจให้กับผู้บริหาร มีการปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ทำให้การบริหารและควบคุมการปฏิบัติสามารถทำได้อย่างทั่วถึง ข้อค้นพบการพิจารณาจัดโครงสร้างรูปแบบการบริหารควรนำสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่มาประกอบในการพิจารณากำหนดโครงสร้าง รูปแบบการบริหาร เพื่อให้การปฏิบัติงานของแต่ละพื้นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 สภาพแวดล้อมในองค์กร พบว่าหน่วยงานตำรวจการจัดสถานที่ทำงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน มีการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน สร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนด้วยความ

2.3 การปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความเข้าใจงานในหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้มีความชำนาญสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเจ้าหน้าที่ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

2.4 นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน พบว่าหน่วยงานตำรวจมีการกำหนดนโยบายการบริหารและแผนปฏิบัติการ การทำงานเป็นระบบและมีขั้นตอนอย่างชัดเจนกำหนดระยะเวลาดำเนินการมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีเกณฑ์การตรวจสอบอย่างเป็นธรรมสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เพียงพอเหมาะสม สนับสนุนอุปกรณ์ให้กับข้าราชการตำรวจเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2.5 ด้านความสามารถในการปรับตัว พบว่าหน่วยงานตำรวจมีการปรับโครงสร้างและระบบงานให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมและช่วยเหลืองานในหน้าที่ตำรวจทำให้ประชาชนเข้าใจส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดีสามารถป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น

2.6 ด้านความพึงพอใจ พบว่าข้าราชการตำรวจมีการให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ มีความสุภาพ ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายบนพื้นฐานของความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ การปลูกจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการประชาชนด้วยความจริงใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นจิตอาสาแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้คำแนะนำประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

2.7 ด้านความตรงต่อเวลา พบว่าการให้บริการบนสถานีตำรวจมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานมีการอำนวยความสะดวก ให้บริการที่รวดเร็ว จัดให้มีจุดบริการเบ็ดเสร็จ มีพันธะสัญญากำหนดระยะเวลาการให้บริการประชาชน

2.8 ด้านความเสมอภาค พบว่าด้านอำนวยความสะดวกทางอาญา มีการพัฒนากระบวนการ ปฏิบัติงาน และพัฒนาบุคลากร ให้ปฏิบัติงานในเชิงรุกเพิ่มขึ้น ให้บริการด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการใส่ใจในขั้นตอนรายละเอียดการปฏิบัติงานตามนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดไว้

3. แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การบริหารและการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ กำหนดตำแหน่งและสนับสนุนทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับปริมาณงานที่มีอยู่จริง ปรับปรุงแก้ไขระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพื่อให้การอำนวยความสะดวกทางอาญาทันกับรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป แสวงหาความร่วมมือกับประชาชนแบบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจและผู้บริหารควรสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เห็นเป็นรูปธรรม

สรุปและอภิปรายผล

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการกระจายอำนาจให้กับผู้บริหารในระดับต่างๆ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน การปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้นทำให้การบริหารและควบคุมการปฏิบัติสามารถเป็นไปอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ สเตียร์ (Steers อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:21) กล่าวถึงการกระจายอำนาจ การบังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของเบเดียนและแซมมูโต (Bedain and Zammuto อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ ระโส 2554:26) การบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ เวคชีโอ (Vecchio อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ ระโส 2554:19) โครงสร้างองค์การการจัดแบ่งส่วนต่างๆ ภายในองค์การที่คำนึงถึงความชำนาญเฉพาะสาขาช่วง การบังคับบัญชาการกระจายอำนาจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กีบสัน (Gibson อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:20) ด้านโครงสร้าง (structure) เทคโนโลยี (technology)

2. ด้านสภาพแวดล้อมในองค์การ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าสภาพแวดล้อมในองค์การ การจัดสถานที่ทำงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้มีบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนด้วยความจริงใจ มีความสุภาพ ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สเตียร์ (Steers อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:21) สภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญกับประสิทธิภาพ องค์การสอดคล้องกับแนวคิดของ กีบสัน (Gibson อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:20) สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพระดับองค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ กลิคแมน กอร์ดอนและโรสกอร์ดอน (Glickman, Gordon, and Ross-Gordon, อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:24) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

3. ด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่า การมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจมีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่ถือปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด การฝึกอบรมเสริมทักษะการปฏิบัติงานทำให้มีความชำนาญสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและ

รวดเร็ว ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สเตียร์ (Steers อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:21) ได้แก่การรับรู้ (Perception) ทศนคติและค่านิยม (Attitude and Value) บุคลิกภาพ (Personality) การเรียนรู้ (Learning) การจูงใจ (Motivation) ผู้บริหารรู้พื้นฐานพฤติกรรมของบุคคลเพื่อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์การ และสอดคล้องกับแนวคิดของเวคชีโอ (Vecchio อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ รัสโ 2554:19) การกำหนดภารกิจการจัดองค์การ การจัดระบบงาน สอดคล้องกับแนวคิดของฮอยมิสเกล (Hoy and Miskel อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:20) ความพึงพอใจในการทำงาน กลิคแมน กอร์ดอนและโรสกอร์ดอน (Glickman, Gordon, and Ross-Gordon, อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:24) การมีส่วนร่วม ความร่วมมือในการทำงาน การพัฒนา ความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วรเดช จันทรศร (2551, หน้า 130-146) เน้นด้านการมีส่วนร่วมหรือการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของประกายดาว ขุนราช (2550) ประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานธนาคารออมสิน

4. ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานของตำรวจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพว่า การกำหนดนโยบายการบริหารและแผนปฏิบัติราชการเพื่อให้การทำงานเป็นระบบและมีขั้นตอนอย่างชัดเจน การเตรียมความพร้อมข้อมูล กำหนดระยะเวลาดำเนินการ มอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สเตียร์ (Steers อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:21) ว่านโยบายการบริหาร และการปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญทำให้องค์การมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์การจัดหาและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน กระบวนการติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การปรับตัวและนวัตกรรมขององค์การ

5. ด้านความสามารถในการปรับตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าการปรับโครงสร้างและระบบงานให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วมีข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง การฝึกอบรมการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจทำให้ประชาชนเข้าใจงานในหน้าที่ตำรวจ สามารถป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ กิฟสัน และคณะ (Gibson and others อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:20) การวัดประสิทธิผลขององค์การใช้เกณฑ์ ความสามารถในการปรับตัว การพัฒนาและการอยู่รอด สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ รัสโ 2554:21) การวัดประสิทธิผลจาก ผลสัมฤทธิ์ ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ พาร์สัน (Parson อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:244) กำหนดวัดประสิทธิผลขององค์การจากการปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:131) การวัดประสิทธิผลขององค์การ ความสามารถในการปรับตัว

6. ด้านความพึงพอใจของประชาชน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพพบทางด้านความพึงพอใจ การให้บริการบนสถานีมีการอำนวยความสะดวก บริการที่รวดเร็ว พันธะสัญญากำหนดระยะเวลาการให้บริการประชาชน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการ มาตรการควบคุมการปฏิบัติงานการรายงานผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวคิดของ กิฟสัน และคณะ (Gibson and others อ้างถึงใน อัญญาพานิช 2550:20) การวัดประสิทธิผลขององค์การใช้เกณฑ์ ความพึงพอใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ เฟลด์แลนเดอร์ (Friedlander and Pickle อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ รัสโ 2554:21) การสนองตอบต่อความต้องการของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้า ความรวดเร็วของการบริการ ความเต็มใจช่วยเหลือ ความเป็นมิตรหรือพฤติกรรมของพนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมพร สุคนธฉายา (2547:82-84) ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของการให้บริการประชาชนแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ : กรณีศึกษา ประชาชนผู้มาขอรับบริการ ณ สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มาขอรับบริการแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ

7. ด้านความตรงต่อเวลา พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพพบทางด้านความตรงต่อเวลา การให้บริการบนสถานีตำรวจมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานมีการอำนวยความสะดวก รวดเร็วมีพันธะสัญญากำหนดระยะเวลาการให้บริการประชาชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มาตรการควบคุมการปฏิบัติงานการรายงานผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ เฟลด์แลนเดอร์ (Friedlander and Pickle อ้างถึงใน ญัฐธยาน์ รัสโ 2554:21) ให้ความสำคัญด้านการให้บริการที่ตรงเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ ความต่อเนื่องในการให้บริการ

8. ด้านความเสมอภาค พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ด้านความเสมอภาค ด้านอำนวยความสะดวกทางอาญา พัฒนาศักยภาพให้ปฏิบัติงานในเชิงรุกเพิ่มขึ้น ให้บริการด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการ สอดคล้องกับแนวคิดของ เฟลด์แลนเดอร์ (Friedlander and Pickle อ้างถึงใน ญัฐยานัน ระโส 2554:21)ความเสมอภาคในการให้บริการ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ให้บริการอย่างเพียงพอ ความต่อเนื่อง ความก้าวหน้าสอดคล้องกับ แคทซ์และคาห์น (Katz and Kahn. อ้างถึงใน อัญญา พานิช 2550:20) การปฏิบัติเสมอภาคเท่าเทียมกัน (universality) การวางตัวเป็นกลาง (affective neutrality)

การนำไปใช้ประโยชน์

1. นำองค์ความรู้ที่ได้พัฒนาการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม
2. นำไปปรับปรุงแก้ไข หรือ เพิ่มประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน
3. ผู้บริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำไปพิจารณาประกอบการกำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานขององค์การตำรวจ
4. ผลการวิจัยและข้อสรุปต่างๆ ที่ได้ใช้เป็นแนวทางนำไปสู่การวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานองค์การทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ญัฐยานัน ระโส . 2554. การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2550. ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดหน่วยงานและเขตอำนาจความรับผิดชอบ. แมน รถทอง,ร.ต.ท. 2546. ประสิทธิภาพในการให้บริการของสถานีตำรวจ : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาล ในกองบังคับการตำรวจนครบาล 4. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัญญา พานิช. 2550. องค์ประกอบประสิทธิผลขององค์การของมหาวิทยาลัย. ดุษฎีนิพนธ์การบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี Household Food Reserves in Ratchaburi province

จิรพรรณ นิลทองคำ

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงความตระหนักและเหตุผลการสำรองอาหารของครัวเรือน จังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาแหล่งที่มาของอาหารสำรองในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี 3) วิเคราะห์สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรีขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 400 คน โดยแบ่งตามสัดส่วนของจำนวนประชากร และเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.861 และใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ความตระหนักเรื่องการสำรองอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกครัวเรือน อยู่ในระดับมาก 2) เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือนเพื่อการบริโภคประจำวันในครัวเรือน อยู่ในระดับมาก 3) แหล่งที่มาของอาหารที่สำรองในครัวเรือนในภาพรวมเป็นดังนี้ ประเภทอาหารสด อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ส่วนมากซื้อจากตลาดสดประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป และประเภทเครื่องดื่ม ส่วนมากซื้อจากร้านขายของชำ/ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็ก 4) ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนทุกประเภทในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 5) ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีในภาพรวมเป็นดังนี้ ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารแห้ง และประเภทเครื่องดื่ม อยู่ในระดับปานกลาง (1-3 สัปดาห์) ประเภทอาหารสด และอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานอยู่ในระดับน้อย (3-6 วัน)

คำสำคัญ : การสำรองอาหารครัวเรือน จังหวัดราชบุรี

Abstract

The purposes of this study were 1) to study awareness and reasons of the household food reserves of the people in Ratchaburi province 2) to study sources of household food supply in Ratchaburi province. 3) to analyze household food reserves in Ratchaburi province. The quantitative method was conducted by studying from 400 samples in Ratchaburi province, who were drawn by stratified random sampling and the tool used to collect the data was 5 rating scale questionnaire with the alpha coefficient of 0.861. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, coefficient of variation and Pearson's Product Moment Correlation. The research findings were as follows: 1) The result regarding the awareness of the importance of food reserve for every household, was at high level. 2) The result regarding the reasons for food reserve in household as for daily consumption was at high level. 3) The sources of the overall household food were as follows: fresh food, dried food and delicatessen, were normally purchased from fresh markets, whereas semi-finished food and beverages were purchased from grocery stores/small supermarkets.

4) Types of food reserves in the household, overall was at medium level. 5) The duration of food reserves in household, overall were as follows: for dried food, semi-finished food and beverages, it was at a medium time frame, medium level (1-3 weeks) but for fresh food and delicatessen, it was at a shorter time frame, low level (3-6 days).

Keywords : Food reserves , Household , Ratchaburi province

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยหนึ่งในสี่ของปัจจัยพื้นฐานการมีชีวิตของมนุษย์ที่ทุกคนควรได้รับอย่างเพียงพอกับความจำเป็น และอาหารนั้นควรมีคุณค่า แต่ปัญหาวิกฤตอาหารปรากฏขึ้นในสังคมโลกอย่างเห็นได้ชัดส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากเกิดความหิวโหย และล้มตายจากภาวะทุพโภชนาการ ความขาดแคลนอาหารของประชาชนในหลายประเทศยังคงปรากฏภาพและในระยะยาวทั่วโลกจะเกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร เกิดวิกฤตการณ์ทางราคาอาหารอย่างรุนแรงเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการบริโภคที่เพิ่มขึ้น พื้นที่ทำการเกษตรลดลงเนื่องจากความเจริญด้านอุตสาหกรรม การสร้างที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดินขนาดใหญ่จำนวนมากที่ไม่ได้ทำประโยชน์และกิจกรรมอื่นๆ ขณะที่ผลผลิตการเกษตรลดลงจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ พิษถูกนำไปใช้ในรูปพลังงานทดแทน ทำให้ปริมาณอาหารลดลง ภาวะภัยธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ส่งผลให้เกิดสภาวะการขาดแคลนอาหาร ส่งผลผลิตทางการเกษตร แหล่งอาหารในประเทศต่างๆ ให้มีจำนวนลดลง รวมทั้งประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยเฉพาะเหตุการณ์น้ำท่วมในปี 2553 และปี 2554 ที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งเพาะปลูกอาหารจำนวนมากให้เสียหาย โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งถูกน้ำท่วมซึ่งไม่สามารถผลิตอาหารเพื่อส่งขายได้ เกิดภาวะการขาดแคลนอาหาร ราคาสินค้าเพื่อการบริโภคมีราคาถีบตัวสูงขึ้น

ราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเศรษฐกิจดี แต่จากสถานการณ์ภัยธรรมชาติในปี 2553 ที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อจังหวัดราชบุรีไม่น้อย สภาวะภัยแล้งทำให้ในหลายพื้นที่ในจังหวัดราชบุรีประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เกิดการระบาดของศัตรูพืชการระบาดของศัตรูพืชนั้น เนื่องจากสภาวะอากาศขณะนี้อาจเป็นปัญหาของเพลี้ยที่เกิดกับมันสำปะหลัง โรคเหี่ยวในสับปะรดและเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (ภัทรพงศ์ คำเปรม, 2553) สถานการณ์น้ำท่วมซึ่งได้รับผลกระทบจากร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านเมื่อเดือนตุลาคม 2553 ส่งผลให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากในพื้นที่ อ.บ้านคา อ.สวนผึ้ง อ.จอมบึง อ.โพธาราม อ.เมือง และ อ.ปากท่อ เกิดน้ำป่าไหลหลากประกอบกับพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มทำให้เกิดน้ำท่วมขัง จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าเกษตรกรได้รับความเสียหาย 6,992 ราย พื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย จำนวน 123,408 ไร่ (เกาะข้าวเกษตร, 2553) และจากน้ำท่วมในปี 2554 จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่แม้ไม่ได้เกิดอุทกภัยน้ำไม่ท่วม แต่ก็ได้รับผลกระทบจากสภาพน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดพื้นที่ในภาคกลาง เช่น ออยุธยา ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร นครปฐม ทำให้มีผู้คนอพยพหนีน้ำท่วมมาพักอาศัยในพื้นที่จังหวัดราชบุรีจำนวนมาก เกิดสภาวะการแข่งขันการซื้อหาอาหารเพื่อการบริโภค ประกอบกับการหยุดชะงักของโรงงานอุตสาหกรรมในการผลิตอาหาร ทำให้อาหารบางอย่างขาดแคลน บางอย่างมีราคาสูงขึ้นมากส่งผลต่อการดำรงชีพของประชาชนในจังหวัดราชบุรีคุณภาพอาหารในจังหวัดราชบุรีบางส่วนก็มีปัญหา จากรายงานสื่อมวลชน (มติชนรายวัน, 2554) นายสัตวแพทย์ธีรภัทร เอื้องตระกูลสุข รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ นายณรงค์ ครอบงม ร่องผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี พร้อมคณะเจ้าหน้าที่ร้อยตำรวจโทศรีรินทร์ แสงชัยมณฑล ร้อยเวร สก.โพธาราม กล่าวโทษฟาร์มเลี้ยงสุกรสองฟาร์มในตำบลบ้านฆ้องหลังชุมตรวจตัวอย่างปัสสาวะสุกรพบว่ามีกลุ่มเสี่ยงสารเร่งเนื้อแดงจึงอายัดสุกร 800 ตัว ไว้ตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ต่อไป

สภาพที่กล่าวมาทุกฝ่ายต้องหันมามองและเตรียมตัวรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อไร การสำรองอาหารจึงเป็นสิ่งจำเป็น แม้รัฐบาลจะมีนโยบายความมั่นคงทางอาหาร มีการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ แต่สิ่งที่ควรทำไปพร้อมกันคือ ให้ครอบครัว และชุมชน ได้ตระหนักและหาแนวทางเพื่อความมั่นคงทางอาหารของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเด็กและผู้สูงอายุ ที่ควรต้องได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอ สะอาด ปลอดภัย แต่อยู่ในจำนวนบ้านในพื้นที่จังหวัดราชบุรีจำนวน 233,077 ครัวเรือน (ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี) ได้มีการตระหนักในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด และมีการสำรองอาหารไว้กินใช้ในยามวิกฤตหรือไม่ อย่างไร สถานการณ์ดังกล่าวเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาสภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรีเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนเพื่อการเตรียมพร้อมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการสำรองอาหาร และการสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในจังหวัดราชบุรี และสร้างโอกาสในการช่วยเหลือผู้ที่อาจประสบภัยในพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความตระหนักและเหตุผลการสำรองอาหารของครัวเรือน
2. เพื่อศึกษาแหล่งที่มาของอาหารสำรองในครัวเรือน
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดบุคคลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยครัวเรือนในจังหวัดราชบุรีจำนวน 233,077 ครัวเรือน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณเน้นการสำรวจสภาพการสำรองอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973:125) กลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 400 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสำหรับสำรวจสภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรีในปัจจุบันซึ่ง ทั้งนี้แบบสอบถามประกอบด้วยชุดคำถามจำนวน 5 ตอน ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะครัวเรือน ได้แก่ ประเภทครัวเรือน แหล่งที่ตั้งของครัวเรือน รายได้ในครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนอาชีพหัวหน้าครัวเรือนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแหล่งที่มาของอาหารที่สำรองในครัวเรือนเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความตระหนักในการสำรองอาหารตอนที่ 3 เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือน และตอนที่ 4 สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือนใช้รูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.861

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการแจกแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อจะได้รับทราบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างแท้จริงและเมื่อได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและแบบสอบถามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะครัวเรือน และตอนที่ 5 แหล่งที่มาของอาหารที่สำรองในครัวเรือน วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนตอนที่ 2 ความตระหนักในการสำรองอาหาร ตอนที่ 3 เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือน และตอนที่ 4 สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่า S.D. = Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

ลักษณะครัวเรือน

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในครัวเรือนเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 71.3 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 61.2 รายได้ครัวเรือนส่วนใหญ่มีมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.3 อาชีพหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ อื่นๆ เช่น รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.5 จำนวนประชากรในครัวเรือน ส่วนใหญ่มากกว่า 4 คนคิดเป็นร้อยละ 38.3

ความตระหนักในการสำรองอาหารในครัวเรือน

ความตระหนักในการสำรองอาหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความตระหนักในการสำรองอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกครัวเรือน ($\bar{X}=3.75$, S.D.= .954) รองลงมาคือ การสำรองอาหารมีประโยชน์ต่อทุกครัวเรือน ($\bar{X}=3.74$, S.D.= 0.889)

ตารางที่ 1 ความตระหนักในการสำรองอาหารในครัวเรือน (N=400)

ความตระหนักในการสำรองอาหารในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การสำรองอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกครัวเรือน	3.75	.954	มาก
2. การสำรองอาหารมีประโยชน์ต่อทุกครัวเรือน	3.74	.889	มาก
รวม	3.74	.878	มาก

เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือน

เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือนเหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือนสูงสุด คือ เพื่อการบริโภคประจำวัน ในครัวเรือน ($\bar{X}=3.58$, S.D.= 0.978) รองลงมาคือ เพื่อการป้องกันการขาดแคลนอาหารเนื่องจากอาจเกิดภัยธรรมชาติ ($\bar{X}=3.24$, S.D.= 1.045) และลำดับท้ายสุด คือ เพื่อการป้องกันภาวะการขาดแคลนอาหารเนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=3.04$, S.D.= 1.069)

ตารางที่ 2 เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือน (N=400)

เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ครัวเรือนท่านมีการสำรองอาหาร เพื่อการบริโภคประจำวันในครัวเรือน	3.58	.978	มาก
2. ครัวเรือนท่านมีการสำรองอาหาร เพื่อการป้องกันการขาดแคลนอาหาร เนื่องจากอาจเกิดภัยธรรมชาติ	3.24	1.045	ปานกลาง
3. ครัวเรือนท่านมีการสำรองอาหาร เพื่อการป้องกันภาวะการขาดแคลนอาหาร เนื่องจากพื้นที่เกษตรลดลง	3.10	1.029	ปานกลาง
4. ครัวเรือนท่านมีการสำรองอาหาร เพื่อการป้องกันภาวะการขาดแคลนอาหาร เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น	3.04	1.069	ปานกลาง
5. ครัวเรือนท่านมีการสำรองอาหาร เพื่อการป้องกันการเพิ่มขึ้นของราคาอาหารในอนาคต	3.11	1.033	ปานกลาง
รวม	3.21	.844	ปานกลาง

แหล่งที่มาของอาหารที่สำรองในครัวเรือน

การสำรองอาหารในครัวเรือนประเภทอาหารสด คือ พืชผักสวนครัว ผักสดชนิดต่างๆ ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 75.3 อาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่ ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 76.9 อาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ ปลา กุ้ง ฯ ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 79.8 ผลไม้สดต่างๆ เช่น ส้ม กล้วย ฝรั่ง เป็นต้นส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 76.3

การสำรองอาหารในครัวเรือนประเภทอาหารแห้งคือ ข้าวสาร ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 47.5 เครื่องปรุงรส เช่น เกลือ พริกแห้ง หอม กระเทียม ฯส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 70.3 อาหารแห้ง เช่น น้ำมันพืช เส้นไหม วนเส้น ฯ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 47.3

การสำรองอาหารในครัวเรือนประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป คือ อาหารกึ่งสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 41.0 ซีเรียล ธัญพืชอบแห้ง หรือข้าวอบแห้งส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 38.0

การสำรองอาหารในครัวเรือนประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน คือ อาหารปรุงสำเร็จส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ผลไม้แห้งเช่น กล้วยอบน้ำผึ้ง ลูกเกด เป็นต้นส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในตลาดสด/ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ขนมและนม เช่น ขนมปัง นมยูเอชที นมออบกรอบ ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 39.0

การสำรองอาหารในครัวเรือนประเภทเครื่องดื่ม คือ น้ำอัดลม ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 49.5 น้ำหวาน น้ำผลไม้ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 48.0 น้ำดื่มสะอาดส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ/ห้างเอ็กซ์เพรส คิดเป็นร้อยละ 36.8

สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน

สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือนแบ่งเป็น 2 มิติ คือ 1) ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน และ 2) ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือน

1. ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนลำดับสูงสุด ได้แก่ ประเภทอาหารแห้ง (\bar{X} =3.48, S.D.= 0.846) รองลงมาประเภทอาหารสด (\bar{X} =3.21, S.D.= 0.846) และลำดับท้ายสุด คือ อาหารกึ่งสำเร็จรูป (\bar{X} =2.50, S.D.= 0.927)

ตารางที่ 3 ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี

ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประเภทอาหารสด	3.21	0.864	ปานกลาง
2. ประเภทอาหารแห้ง	3.48	0.846	ปานกลาง
3. ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป	2.50	0.927	ปานกลาง
4. อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน	2.58	0.875	ปานกลาง
5. เครื่องดื่ม	3.04	0.819	ปานกลาง
รวม	2.96	0.703	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของอาหารเป็นดังนี้

1.1 ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือนประเภทอาหารสด ลำดับที่สูงที่สุดคือ อาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่ ($\bar{X}=3.89$, S.D.= 1.008) รองลงมา ได้แก่ พืชผักสวนครัว ผักสดชนิดต่างๆ ($\bar{X}=3.25$, S.D.= 1.124) และลำดับท้ายสุด คือ ผลไม้สดต่างๆ เช่น ส้ม กล้วย ฝรั่ง เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$, S.D.= 1.094)

ตารางที่ 4 ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารสด

ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประเภทอาหารสด			
1.1. พืชผักสวนครัว ผักสดชนิดต่างๆ	3.25	1.124	ปานกลาง
1.2. อาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่	3.89	1.008	มาก
1.3. อาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ ปลา กุ้ง ฯ	3.14	1.062	ปานกลาง
1.4 ผลไม้สดต่างๆ เช่น ส้ม กล้วย ฝรั่ง เป็นต้น	3.02	1.094	ปานกลาง
รวม	3.21	0.864	ปานกลาง

1.2 ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือนประเภทอาหารแห้ง ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือนประเภทอาหารแห้ง ลำดับสูงสุดคือ ข้าวสาร ($\bar{X}=3.89$, S.D.= 1.024) รองลงมา คือ เครื่องปรุงรส เช่น เกลือ พริกแห้ง หอม กระเทียม ฯลฯ ($\bar{X}=3.33$, S.D.= 0.976) และลำดับท้ายสุด คือ อาหารแห้ง เช่น น้ำมันพืช เส้นหมี่ วุ้นเส้น ฯ ($\bar{X}=3.22$, S.D.= 0.944)

ตารางที่ 5 ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารแห้ง

ลักษณะอาหารที่สำรวจในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. ประเภทอาหารแห้ง			
2.1. ข้าวสาร	3.89	1.024	มาก
2.2. เครื่องปรุงรส เช่น เกลือ พริกแห้ง หอม กระเทียม ฯ	3.33	0.976	ปานกลาง
2.3. อาหารแห้ง เช่น น้ำมันพืช เส้นหมี่ วุ้นเส้น ฯ	3.22	0.944	ปานกลาง
รวม	3.48	0.846	ปานกลาง

1.3 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป ลำดับสูงสุด คือ อาหารกึ่งสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋องฯ ($\bar{X}=2.67$, S.D.= 1.137) ระดับต่ำสุดคือซีเรียล ธัญพืชชอบแห้ง หรือข้าวอบแห้ง ($\bar{X}=2.15$, S.D.= 1.034)

ตารางที่ 6 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป			
3.1 อาหารกึ่งสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋องฯ	2.67	1.137	ปานกลาง
3.2 ซีเรียล ธัญพืชชอบแห้ง หรือข้าวอบแห้ง	2.15	1.034	น้อย
รวม	2.50	0.927	ปานกลาง

1.4 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ลำดับสูงสุดคือ ขนมและนม เช่น ขนมปัง นมยูเอชที ขนมอบกรอบ ฯลฯ ($\bar{X}=2.81$, S.D.= 1.083) รองลงมาคือ อาหารปรุงสำเร็จ ($\bar{X}=2.67$, S.D.= 1.113) และลำดับต่ำสุด คือ ผลไม้อบแห้งเช่น กัวยอบน้ำผึ้ง ลูกเกด เป็นต้น ($\bar{X}=2.27$, S.D.= 1.038)

ตารางที่ 7 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน			
4.1 อาหารปรุงสำเร็จแช่แข็ง	2.67	1.113	ปานกลาง
4.2 ผลไม้อบแห้งเช่น กัวยอบน้ำผึ้ง ลูกเกด เป็นต้น	2.27	1.038	น้อย
4.3 ขนมและนม เช่น ขนมปัง นมยูเอชที ขนมอบกรอบ ฯ	2.81	1.083	ปานกลาง
รวม	2.58	0.875	ปานกลาง

1.5 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทเครื่องดื่ม ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทเครื่องดื่ม ลำดับสูงสุด คือ น้ำดื่มสะอาด ($\bar{X}=4.19$, S.D.= 1.016) รองลงมา คือ น้ำหวาน น้ำผลไม้ ($\bar{X}=2.63$, S.D.= 1.114) ลำดับต่ำสุด คือ น้ำอัดลม ($\bar{X}=2.31$, S.D.= 1.149)

ตารางที่ 8 ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทเครื่องดื่ม

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. เครื่องดื่ม			
5.1 น้ำอัดลม	2.31	1.149	น้อย
5.2 น้ำหวาน น้ำผลไม้	2.63	1.114	ปานกลาง
5.3 น้ำดื่มสะอาด	4.19	1.016	มาก
รวม	3.04	0.819	ปานกลาง

2.ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือน

ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีลำดับสูงสุด คือ ประเภทอาหารแห้ง (\bar{X} = 3.37, S.D.= 0.908) รองลงมา คือ เครื่องดื่ม (\bar{X} = 2.83, S.D.= 0.903) และลำดับท้ายสุด คือ อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน (3-6 วัน) (\bar{X} = 2.38, S.D.= 0.961)

ตารางที่ 9 ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประเภทอาหารสด	2.47	0.948	น้อย (3-6 วัน)
2. ประเภทอาหารแห้ง	3.37	0.908	ปานกลาง (1-3 สัปดาห์)
3. ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป	2.66	1.055	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)
4. อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน	2.38	0.961	น้อย(3-6 วัน)
5. เครื่องดื่ม	2.83	0.903	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)
รวม	2.74	0.756	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)

เมื่อพิจารณาประเภทอาหารแต่ละประเภทเป็นดังนี้

2.1 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารสด ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีลำดับสูงสุด คือ อาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่ (\bar{X} = 2.88, S.D.= 1.058) รองลงมา คือ พืชผักสวนครัว ผักสดชนิดต่างๆ (\bar{X} = 2.36, S.D.= 1.188) และลำดับท้ายสุด คือ ผลไม้สดต่างๆ เช่น ส้ม กล้วย ฝรั่ง (\bar{X} = 2.33, S.D.= 1.149)

ตารางที่ 10 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารสด

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประเภทอาหารสด			
1.1. พืชผักสวนครัว ผักสดชนิดต่างๆ	2.36	1.188	น้อย (3-6 วัน)
1.2. อาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่	2.88	1.058	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)
1.3. อาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู ฯ	2.33	1.117	น้อย (3-6 วัน)
1.4. ผลไม้สดต่างๆ เช่น ส้ม กล้วย เป็นต้น	2.33	1.149	น้อย (3-6 วัน)
รวม	2.47	0.948	น้อย (3-6 วัน)

2.2 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารแห้ง ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารแห้ง ระดับสูงสุด คือ ข้าวสาร (\bar{X} = 3.80, S.D.= 1.057) รองลงมา คือ เครื่องปรุงรส เช่น เกลือ พริกแห้ง หอม กระเทียม ฯ (\bar{X} = 3.18, S.D.= 1.050) และลำดับสุดท้าย คือ อาหารแห้ง เช่น น้ำมันพืช เส้นหมี่ วุ้นเส้น ฯ (\bar{X} = 3.16, S.D.= 1.050)

ตารางที่ 11 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารแห้ง

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. ประเภทอาหารแห้ง			
2.1. ข้าวสาร	3.80	1.057	มาก(4-6 สัปดาห์)
2.2. เครื่องปรุงรส เช่น เกลือ พริกแห้ง ๆ	3.18	1.050	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)
2.3. อาหารแห้ง เช่น น้ำมันพืช วนเส้น ๆ	3.16	1.058	ปานกลาง (1-3 สัปดาห์)
รวม	3.37	0.908	ปานกลาง (1-3 สัปดาห์)

2.3 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป ระดับสูงสุด คือ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง (\bar{X} = 2.87, S.D. = 1.180) รองลงมา คือ ซีเรียล ธัญพืชอบแห้ง หรือข้าวอบแห้ง (\bar{X} = 2.46, S.D. = 1.215)

ตารางที่ 12 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. ประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป			
3.1 บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง	2.87	1.180	ปานกลาง (1-3 สัปดาห์)
3.2 ซีเรียล ธัญพืชอบแห้งหรือข้าวอบแห้ง	2.46	1.215	น้อย (3-6 วัน)
รวม	2.66	1.055	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)

2.4 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป

ประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ระดับสูงสุด คือ ขนมและนม เช่น ขนมปัง นมยูเอชที ขนมอบกรอบ ๆ (\bar{X} = 2.56, S.D.= 1.091) รองลงมา คือ ผลไม้อบแห้ง เช่น กล้วยอบน้ำผึ้ง ลูกเกด เป็นต้น (\bar{X} = 2.32, S.D.= 1.167) และลำดับท้ายสุด คือ อาหารปรุงสำเร็จแช่แข็ง (\bar{X} = 2.27, S.D.= 1.280)

ตารางที่ 13 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน			
4.1 อาหารปรุงสำเร็จแช่แข็ง	2.27	1.280	น้อย(3-6 วัน)
4.2 ผลไม้อบแห้งเช่น กล้วยอบน้ำผึ้ง ลูกเกด เป็นต้น	2.32	1.167	น้อย(3-6 วัน)
4.3 ขนมและนม เช่น ขนมปัง นมยูเอชที ขนมอบกรอบ ๆ	2.56	1.091	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)
รวม	2.38	0.961	น้อย(3-6 วัน)

2.5 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทเครื่องดื่ม

ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีประเภทเครื่องดื่ม ระดับสูงสุด คือ น้ำดื่มสะอาด (\bar{X} = 2.87, S.D.= 1.180) รองลงมา คือน้ำหวาน น้ำผลไม้ (\bar{X} = 2.48, S.D.= 1.154) และลำดับท้ายสุด คือ น้ำอัดลม (\bar{X} = 2.41, S.D.= 1.254)

ตารางที่ 14 ระยะเวลาที่สำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี ประเภทเครื่องดื่ม

ลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. เครื่องดื่ม			
5.1 น้ำอัดลม	2.41	1.254	น้อย (3-6 วัน)
5.2 น้ำหวาน น้ำผลไม้	2.48	1.154	น้อย (3-6 วัน)
5.3 น้ำดื่มสะอาด	3.61	1.283	มาก (4-6 สัปดาห์)
รวม	2.83	0.903	ปานกลาง(1-3 สัปดาห์)

สรุปผลการวิจัย

สภาพการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรีเป็นการศึกษาเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามด้านความตระหนักในการสำรองอาหารสูงสุด คือ การสำรองอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกครัวเรือน เหตุผลในการสำรองอาหารในครัวเรือนระดับสูงสุดเพื่อการบริโภคประจำวันใน แหล่งที่มีความแตกต่างกันตามประเภทอาหารเช่น ประเภทอาหารสด ภาพรวมส่วนใหญ่ซื้อจากตลาดสดลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือน ระดับสูงสุด คือ ประเภทอาหารแห้ง ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรี ลำดับสูงสุดคือ ประเภทอาหารแห้ง ประมาณ สำรองไว้ประมาณ 1-3 สัปดาห์

อภิปรายผล

ความตระหนักในการสำรองอาหารในครัวเรือน จังหวัดราชบุรี พบว่า ความตระหนักในการสำรองอาหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความตระหนักในการสำรองอาหารในด้านอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกครัวเรือนสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความสำคัญของอาหารอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติถือเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญของการดำรงชีวิต ร่างกายมีความจำเป็นต้องนำอาหารไปเพื่อใช้เป็นพลังงานหล่อเลี้ยงชีวิตและใช้ในการเคลื่อนไหว ออกแรงทำกิจกรรมต่างๆ หรือเป็นพลังงานเพื่อช่วยให้อวัยวะภายในร่างกายทำงานเป็นปกติ เช่น เดิน วิ่ง พุดคุย ทำงาน เป็นต้น (สุภักดิ์ภิมย์, 2552) ทุกครัวเรือนจึงเห็นความสำคัญของการมีอาหารสำรองไว้เพื่อการบริโภคลักษณะอาหารที่สำรองในครัวเรือนส่วนมากเป็นประเภทอาหารแห้ง ส่วนเครื่องดื่มเป็นประเภทน้ำดื่มสะอาดอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอาหารที่ควรเก็บสำรองไว้ในบ้าน ของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (2552) คือ น้ำ อาหารที่ไม่เน่าเสีย อาหารแห้ง เป็นต้น แหล่งที่มาของอาหารที่สำรองในครัวเรือนประเภทอาหารสด อาหารแห้งส่วนใหญ่ อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ส่วนใหญ่ ซื้อจากตลาดสด สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารสดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ของณัฐติพงษ์ ชันพล (2549) และ อนุญญา ไบสมุท (2552) ซึ่งพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้ออาหารสดที่ตลาดสดเพราะใกล้บ้านหรือใกล้ที่ทำงาน ระยะเวลาการสำรองอาหารในครัวเรือนจังหวัดราชบุรีที่มีระยะเวลาสำรองมาก คือข้าวสาร อยู่ในช่วง 4-6 สัปดาห์ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอาหารที่ควรเก็บสำรองไว้ในบ้าน ของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (2552) ในการแนะนำให้สำรองน้ำดื่มสะอาดให้มากพอ สำหรับระยะเวลาอย่างน้อย 6 สัปดาห์

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นการสำรองอาหารในกลุ่มอื่น เช่น หมู่บ้าน ชุมชน เป็นต้น และมีการวางแผนทางการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัยในอาหาร การจัดการฐานอาหารเพื่อความมั่นคง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เกาะข่าวเกษตร. 2553. ค้นเมื่อมีนาคม 20, 2554, จาก <http://www.nicaonline.com/webboard/index.php?topic=21377.0;wap2>.

ณัฐติพงษ์ ชันพล. 2549. พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารสดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภัททิริมย์. 2552. **พลังมหัศจรรย์อาหารธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ : ฮาซันพรีนติ้ง.

สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ. 2552. **สิ่งที่คุณควรเก็บสำรองไว้ที่บ้าน**. ค้นเมื่อ มกราคม 16, 2555, จาก http://m.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/10253.

อนัญญา ไบสมุทร. 2552. **พฤติกรรมการซื้ออาหารสดของผู้บริโภคในอำเภอเมืองสมุทรสาคร**. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อายัดหมูเมืองโอง ตรวจสอบสาร. (2554, มีนาคม 12). มติชนรายวัน คอลัมภ์ข่าวสารบ้านเมือง. 34 (12054). หน้า 15.

Yamane, Taro. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. Third editor. Newyork : Harper and Row Publication.

ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กร Leadership and Organization Development

ธรรมภรณ์ ณะเอม

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กำหนดภาวะผู้นำในด้านต่างๆ 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารสังคม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม จำนวน 52 ชุด มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งมีความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.900 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้บรรยายลักษณะข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Pearson Product-Moment Correlation Coefficient ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.38 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.77 มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.69 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 82.69 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 38.46

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.ภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเอง มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้องในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 2.ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้องในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 3.ภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้องในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์กร

Abstract

This research aimed to study the correlation between leadership (by community standards system) and the community organization development. Case study was the Tumbon Ban Khong community organization council at tumbon Ban Khong, Photharam district, Ratchaburi province, Thailand. In the study leadership was defined in three aspects, which were self-management, work management and social management. Data was gathered by participatory observation, focus group, In-depth interview and 52 copies of a questionnaire, measured the quality by using validity and reliability. Questionnaire was tested with a reliability score of 0.900. Data was analyzed by descriptive analysis method, including percentage, mean and standard deviation, and Pearson Product-Moment Correlation Coefficient method. The results were found that most of the sample was female at 65.38 percent, aged more than 51 years at 55.77 percent. They were mostly finished elementary education level at the ratio of 57.69 percent, 43 members of the community council as 82.69 percent of total. Some people worked mostly as workers at 38.46 percent.

The research conclusions were as followed:

1. The work management leadership was correlated with the organization development of the Tumbon Ban Khong community organization council at high level with statistical significance at 0.05.
2. The self-management leadership was correlated with the organization development of the Tumbon Ban Khong community organization council at high level with statistical significance at 0.05.
3. The social management leadership was correlated with the organization development of the Tumbon Ban Khong community organization council at low level with statistical significance at 0.05.

Keywords : Leadership, Organization Development

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันประเทศ จากที่มีอยู่ให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถรองรับผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงขึ้นในอนาคตได้อย่าง ยั่งยืน การจะทำให้แผนฯประสบความสำเร็จนั้น ขั้นตอนสำคัญที่สุด คือ ขั้นตอนของการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกระบวนการ นำแผนระดับชาติลงสู่แผนระดับพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชื่อมโยงกลไกการนำ แผนสู่การปฏิบัติไว้ โดยแผนระดับชาติ จะถูกส่งผ่านนโยบายแต่ละระดับจนกระทั่งลงมาถึงระดับชุมชน เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นส่วน สดสุดท้าย แต่ถ้าหากองค์ประกอบสุดท้ายที่วางไว้ไม่สามารถปฏิบัติแผนในระดับพื้นที่ได้ตรงกับเป้าหมายของแผนชาติ นั้นหมายถึงว่า การพัฒนาจะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นการปฏิบัติตามแผนในระดับพื้นที่ จึงมีความสำคัญมาก และไม่สามารถมองข้าม ไปได้ ดังนั้น การให้ความสำคัญกับ “ผู้นำในระดับท้องถิ่น” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้นำที่มีศักยภาพจะสามารถพัฒนาชุมชนจนเกิดการ เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างตรงเป้าหมาย และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2555: 131)

งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาไปที่ต้นทางของการพัฒนาในชุมชน คือภาวะผู้นำของผู้นำองค์กรชุมชน ซึ่งมีความสำคัญอย่าง มากที่จะนำไปสู่การเกิดการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรชุมชนที่มีผลมาจากภาวะผู้นำขององค์กร หากองค์กรใน ชุมชนมีการพัฒนาภายในตนเองจนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรที่มีศักยภาพ เมื่อกระจายการพัฒนาออกสู่วงกว้าง กล่าวคือ กระจายการพัฒนาออกไปสู่ชุมชน ผลของการพัฒนาชุมชนก็น่าจะเป็นไปในทางที่ดีได้ด้วยเช่นกัน ผู้ศึกษาจึงได้ให้ความสนใจกับ สภาองค์กรชุมชนซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรระดับท้องถิ่นที่จะต้องนำนโยบายระดับชาติมาปฏิบัติในชุมชน โดยเลือกกรณีศึกษา คือ สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เนื่องจากผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาการทำงานของสภาองค์กร ชุมชนดังกล่าว และพบว่าผู้นำในชุมชนมีความตั้งใจอย่างมากที่จะพัฒนาชุมชนตำบลบ้านฆ้องให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี แต่ เนื่องจากสภาองค์กรชุมชนฯเพิ่งก่อตั้งขึ้น แนวทางในการทำงานจึงยังไม่ชัดเจน จึงต้องมีการศึกษาลักษณะของภาวะผู้นำของผู้นำ ชุมชนที่มีอยู่เพื่อนำมาปรับ และพัฒนาสภาองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งจนสามารถพัฒนาชุมชนต่อไปได้

การศึกษานี้จึงเพื่อศึกษาภาวะผู้นำของสมาชิกในองค์กรชุมชนที่สัมพันธ์กับการพัฒนาขององค์กร ว่าการที่องค์กรจะ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นนั้นต้องอาศัยปัจจัยใดของผู้นำในชุมชนบ้าง ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ชุมชนอย่างไร จึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงและสามารถพัฒนาชุมชนไปอย่างยั่งยืน จะช่วยให้ผู้นำรับทราบแนวทางในการทำงานได้ ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการทำงานของ สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง และเป็นกรณีศึกษาให้กับตำบล อื่นๆ ที่กำลังพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำองค์กรชุมชนตามที่ระบบมาตรฐานงานชุมชนกำหนด
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ่อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรชุมชน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ่อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 52 คน โดยมีสัดส่วนของสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตามที่พรบ.สภาองค์กรชุมชนกำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

2. แบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (check list) เป็นคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านสถานภาพของบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่ง และอาชีพ ส่วนที่ 2 แบบมาตราวัด Likert Scale และให้คะแนนแบบ (rating scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามระบบมาตรฐานงานชุมชน ส่วนที่ 3 แบบมาตราวัด Likert Scale และให้คะแนนแบบ (rating scale) เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ่อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งหมด 52 คน โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation observation) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการใช้แบบสอบถามตอบด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปแจกให้กับสมาชิก หลังจากนั้น จะทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนทั้งหมด จำนวน 52 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องภาวะผู้นำและการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ จาก บทความ หนังสือ งานวิจัย และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์

2. การประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

3. การวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

- 3.1 อธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าความถี่ (frequency), ร้อยละ (percentage)

- 3.2 อธิบายระดับการให้ความสำคัญของภาวะผู้นำโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- 3.3 อธิบายระดับความคิดเห็นในการพัฒนาองค์กรโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- 3.4 ทดสอบสมมติฐานหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรโดยใช้สถิติ Pearson Product-Moment Correlation Coefficient

4. กำหนดเกณฑ์การแปลผลแบบสอบถาม โดยเกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อภาวะผู้นำของระบบมาตรฐานงานชุมชน ตามวิธีการประเมินของเบสท์ ซึ่งได้แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (อ้างอิง กัลยารัตน์ มีลาภ 2553 : 50)

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ข้อค้นพบจากการสังเกต และสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำที่โดดเด่นในแต่ละบุคคล มีความตั้งใจดี และความกระตือรือร้นที่จะทำงานในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ให้เจริญมากขึ้น ไม่ปล่อยให้อิทธิพลต่างๆ เข้ามานำพาท้องถิ่นไปในทางที่ไม่ดี และมีความพยายามที่จะพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็งมากขึ้น มีภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมโดดเด่นที่สุด และภาวะผู้นำด้านการบริหารงานยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร

ในส่วนของการพัฒนาองค์กร ทางสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงขององค์กรไปในทางที่พัฒนาขึ้นมาขึ้น ได้มีพยายามหาความรู้ใหม่ๆ จากการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มาเพิ่มเติมให้กับชาวบ้าน และสมาชิกสภาองค์กรชุมชนอยู่เสมอ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำงาน มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน แต่พลังในการสร้างแรงจูงใจให้กับชาวบ้านทั่วไปยังมีน้อย ผู้ที่ได้รับประโยชน์จึงยังเป็นกลุ่มชาวบ้านที่มีความใกล้ชิด และมีโอกาสเข้าถึงข่าวสารได้มากกว่า

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ภาวะผู้นำนั้นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กร มากโดยสมาชิกสภาองค์กรรับรู้การเปลี่ยนแปลงขององค์กรไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม จากการที่สมาชิกได้นำความรู้ ประสบการณ์ และความมุ่งมั่นในการทำงาน มาร่วมกันปรับปรุงการทำงาน และองค์กรในภาพรวม ทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ชุมชนสำเร็จผลได้ง่ายมากขึ้น ประสานงานกันได้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. ข้อค้นพบจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ลักษณะทั่วไปของผู้นำชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งในองค์กรชุมชน และอาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 52 คน มีดังนี้ ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.38 อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.77 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.69 มีสัดส่วนสมาชิก และผู้ทรงคุณวุฒิตามที่สภาองค์กรชุมชนกำหนด คือ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 82.69 และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 17.31 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 38.46

3. ข้อค้นพบจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับภาวะผู้นำของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกเป็นรายชื่อ ตามรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคม และด้านการบริหารงานสรุปได้ดังนี้

ด้าน	\bar{x}	SD	ระดับภาวะผู้นำ
การบริหารสังคม	4.06	0.44	สูง
การบริหารตนเอง	3.93	0.44	สูง
การบริหารงาน	3.72	0.50	สูง
ภาวะผู้นำในภาพรวม	3.90	0.37	สูง

4. ข้อค้นพบจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกเป็นรายชื่อ ตามรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และด้านการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมบุคคล สรุปได้ดังนี้

ด้าน	\bar{x}	SD	ระดับการพัฒนาองค์กร
การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมบุคคล	4.20	0.52	สูง
การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	4.08	0.66	สูง
การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง	4.07	0.59	สูง
การพัฒนาองค์กรในภาพรวม	4.12	0.51	สูง

การทดสอบสมมติฐานจากแบบสอบถาม

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชน พบว่าค่า P-value = 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 โดยได้ค่า $r = 0.568$ แสดงว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนในระดับสูง เมื่อทดสอบตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้เป็นรายด้าน ได้ข้อสรุป ดังนี้

สมมติฐานที่ 1. ภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเองกับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชน พบว่าค่า P-value = 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเองมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 โดยได้ค่า $r = 0.518$ แสดงว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเองมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนในระดับ สูง

สมมติฐานที่ 2. ภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี

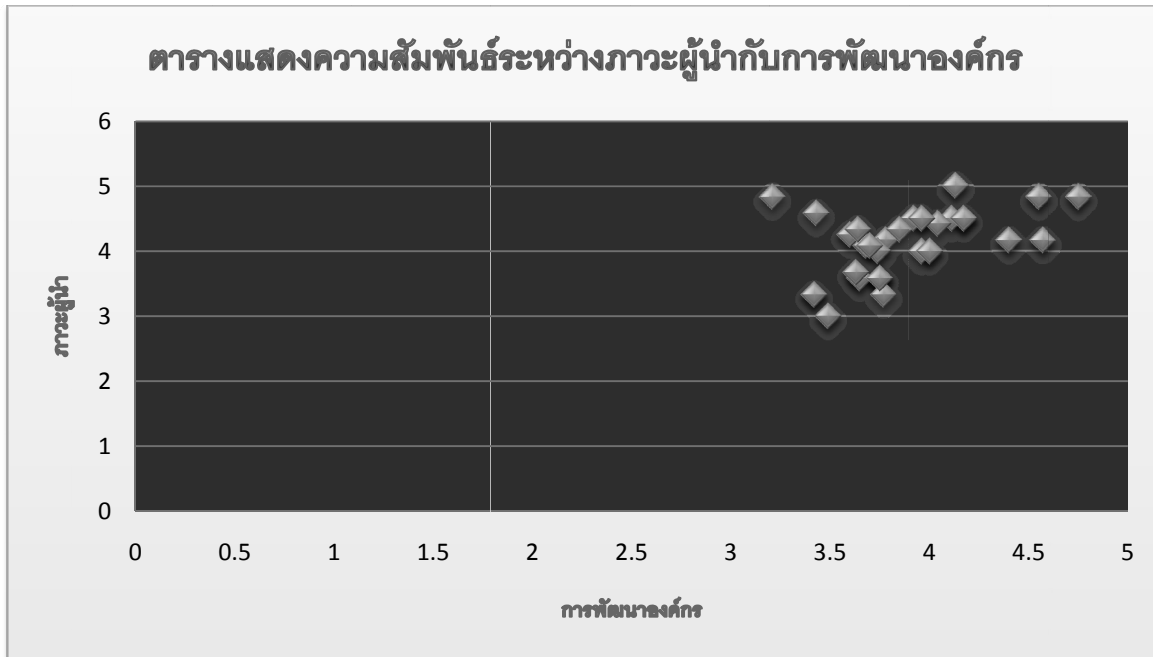
การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมกับการพัฒนาองค์กรของ สภาองค์กรชุมชน พบว่าค่า P-value = 0.051 ถือว่าเท่ากับนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 โดยได้ค่า $r = 0.272$ แสดงว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 3. ภาวะผู้นำด้านการบริหารงานมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านฆ้อง อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำด้านการบริหารงานกับการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชน พบว่าค่า P-value = 0.000 น้อยกว่านัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารงานมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 โดยได้ค่า $r = 0.553$ แสดงว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารงานมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาองค์กรของสภาองค์กรชุมชนในระดับสูง

ตารางการสรุปการทดสอบสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีโดยการสัมภาษณ์พบว่าสมาชิก และผู้ทรงคุณวุฒิของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องมีภาวะผู้นำในตนเองสูง โดยสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องมีผลงานที่แสดงถึงภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมโดดเด่นที่สุดโดยได้ให้บริการเผยแพร่ความรู้ และการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงสถิติที่มีค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำสูง และมีภาวะผู้นำในการบริหารสังคมสูงที่สุด

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงขององค์กรไปในแนวทางที่พัฒนาขึ้น โดยจากซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงสถิติด้านการรับรู้การเปลี่ยนแปลงขององค์กรไปในทางที่พัฒนาขึ้นในระดับสูง

เมื่อวิเคราะห์ผลจากการสังเกต และสัมภาษณ์ พบว่า ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับค่าสถิติที่บ่งบอกว่าภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายด้านในเชิงสถิติพบว่า ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรชุมชนสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเอง และภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรชุมชนน้อยที่สุด จากผลการวัดความสัมพันธ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การให้ความสำคัญกับการบริหารงานมีผลต่อการพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ความสำคัญในการบริหารตนเองของผู้นำองค์กรชุมชน และการให้ความสำคัญกับการบริหารสังคมมีผลต่อการพัฒนาสภาองค์กรชุมชนน้อยที่สุด

ดังนั้น หากสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องต้องการพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็งมากขึ้น สมาชิกจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการบริหารงานขององค์กรเป็นอันดับแรก ซึ่งแสดงถึงความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้นำชุมชน (อันประกอบด้วย การวางแผน การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ การเงิน บัญชี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงาน และความรับผิดชอบต่องาน) แต่เมื่อดูจากผลการตอบแบบสอบถามกลับพบว่า การให้ความสำคัญด้านการบริหารงานของสภาองค์กรชุมชนอยู่ในระดับต่ำที่สุดของทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องผลจากการสังเกต และสัมภาษณ์ที่มีข้อมูลว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยังมีคุณสมบัติของภาวะผู้นำในการบริหารงาน

ไม่โดดเด่นมากนัก แม้ผลการรับรู้การพัฒนางองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง อาจเป็นไปได้ว่าสภาองค์กรชุมชนฯจะยังสามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นได้อีกมาก หากสภาองค์กรชุมชนฯให้ความสำคัญในการบริหารงานมากขึ้นกว่าเดิม

นอกจากการให้ความสำคัญกับการบริหารงานแล้ว สภาองค์กรชุมชนฯควรให้ความสำคัญกับการบริหารตนเองเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของผู้นำชุมชน (ประกอบด้วย บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม และความมีวินัยในตนเอง) และการบริหารสังคม ซึ่งแสดงถึงความน่าไว้วางใจของผู้นำชุมชน (ประกอบด้วย มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การประสานงาน และการเป็นที่ปรึกษาที่ดี) เป็นลำดับสุดท้าย

แต่เมื่อดูจากผลการตอบแบบสอบถาม และข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์กลับพบว่าสภาองค์กรชุมชนฯให้ความสำคัญกับการบริหารสังคมมากเป็นอันดับแรก และมีผลการรับรู้การพัฒนางองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องยังสามารถพัฒนาได้มากขึ้นอีก หากสภาองค์กรชุมชนฯทำงานด้านการบริหารสังคมควบคู่ไปกับงานด้านอื่นๆให้มากขึ้นและปรับเน้นการให้ความสำคัญกับการบริหารงานมาเป็นลำดับแรก และให้ความสำคัญกับการบริหารตนเองรองลงมา แล้วจึงค่อยให้ความสำคัญด้านการบริหารสังคม

โดยการบริหารงานนี้ ทางสภาองค์กรชุมชนฯอาจต้องเพิ่มความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการองค์กร (Organization Management) ให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงหลักการ ขั้นตอนและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นได้ และนอกจากนี้สมาชิกจะยังสามารถนำหลักการบริหารจัดการนี้ไปปรับใช้กับการบริหารตนเอง และการบริหาร สังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อีกด้วย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะช่วยให้สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทราบถึงสิ่งที่สภาองค์กรชุมชนฯเป็นอยู่ และสิ่งควรพัฒนาต่อไป เพื่อให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนมากขึ้น และส่งผลให้การดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนเป็นไปด้วยดีมากขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รำพา ชนะพลชัย (2549) ที่กล่าวว่าระบบมาตรฐานงานชุมชน เป็นเครื่องมือให้ผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีการพัฒนาในลักษณะแข่งขันกับตนเอง โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเองไปสู่สถานะที่ดีกว่า โดยใช้ด้านและองค์ประกอบของมาตรฐานแต่ละประเภทมาพิจารณากำหนดตัวชี้วัดเพื่อสำรวจและประเมินตนเองว่าอยู่ในระดับใด แล้วตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง ลงมือปฏิบัติจนบรรลุเป้าหมาย และรักษาผลความสำเร็จพร้อมที่จะยกระดับการพัฒนาให้สูงขึ้นต่อเนื่องตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากการตอบแบบสอบถาม พบว่าสมาชิก และผู้ทรงคุณวุฒิของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญกับการสร้างความไว้วางใจของผู้นำชุมชนมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านซ้องเพิ่งก่อตั้งขึ้นเป็นสมัยแรก สมาชิก และผู้ทรงคุณวุฒิ จึงพยายามที่จะสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านในชุมชนก่อน แต่หากสภาองค์กรชุมชนฯลองปรับกลยุทธ์เป็นการสร้างองค์กรให้เข้มแข็งมากขึ้นก่อน โดยเน้นการดำเนินงานด้านการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนฯ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงานชุมชนมากขึ้น เมื่อมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ก็จะทำให้สภาองค์กรชุมชนฯ ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนมากขึ้นได้

2. จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการองค์กร และหลักการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคมให้กับสมาชิกให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถทำโครงการ และบริหารงานต่างๆของสภาองค์กรชุมชนฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

3. ศึกษาดูงานสภาองค์กรชุมชนอื่นๆให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถได้ศึกษาตัวอย่างการทำงานของชุมชนอื่นๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้นแล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของชุมชนตำบลบ้านซ้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรชุมชนในชุมชนอื่นๆ นอกเหนือจากตำบลบ้านฆ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อให้มีกรณีศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในชุมชนมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อภาวะผู้นำของสภาองค์กรชุมชน
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2547. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ปทีเอสเพรส.
- กัลยารัตน์ มีลาภ. มปป. “คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บมจ.ธนาคารกรุงไทย เขตพระปิ่นเกล้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- ปรีชา แซ่ซื่อ. 2553. “ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลขององค์กร: กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. 2554. ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- พิบูลย์ ทีปะปาล. 2550. พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.
- ร่ำพา ชนะพลชัย. 2549. “ภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. หน้า 131. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.
- Samuel C.Certo. 2552. การจัดการสมัยใหม่ Modern Management. แปลโดย ผศ.พัชนี นนทศักดิ์, พ.ต.อ.ดร.ปิยะพันธ์ ปิงเมือง และ ดร.สมศรี ศรีไหวประพันธ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิรัตน์ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

การวิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล
ภาพจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมของภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย
Art and Historical Analysis for Data Collection of the Traditional Painting
on Western Region, Thailand

ทรงศักดิ์ เกษมรุจิภักย์¹ สุรินทร์ เหลือละมัย² พิชิต ทองประยูร³

¹สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²385 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150

³46 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์ของภาพจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมของกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่างๆ ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยกำหนดเอาจาก การจัดกลุ่มของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภูมิภาคตะวันตก ประกอบไปด้วย จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกลุ่มจังหวัดดังกล่าวมีความสัมพันธ์และร่วมสมัยทางประวัติศาสตร์ อารยะธรรมมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 11 รูปแบบของจิตรกรรมแนวประเพณีที่พบในภูมิภาคตะวันตก นั้นมีลักษณะร่วมกันคือ ในสมัยทวารวดี พบมากที่สุดในจังหวัดนครปฐม และราชบุรี ส่วนผลงานจิตรกรรมในสมัยนี้แทบไม่ปรากฏ ผลงานจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมที่พบมาทีสุดในกลุ่มของ 4 จังหวัดดังกล่าว คือ จิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย จิตรกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และผลงานจิตรกรรมแนวประเพณีที่เขียนขึ้นใหม่ในปัจจุบันที่ยังคงสืบทอดเนื้อหาทางพุทธศาสนาสืบต่อมาอย่างไม่ขาดช่วงจากพุทธศตวรรษที่ 11 จนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ : วิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์ จิตรกรรมแนวประเพณีนิยม ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

Abstract

This research aimed to study Thai traditional paintings in aspects of arts and history of different ethnic groups in the western region of Thailand, divided by a group of western Rajabhat universities. Hence, the area of study covered four western provinces: Nakhon Pathom, Ratchaburi, Petchaburi and Kanchanaburi, all of which had distinct bond of contemporary history and civilization since Dvaravati period in the 11th Buddhist era. The Thai traditional paintings which shared similar characteristics, found in the western region, were the paintings during Dvaravati period and found mostly in Nakhon Pathom and Ratchaburi. Anyhow, modern art paintings was scarcely found in this area. The Thai traditional paintings that were mostly found in the western area were the paintings of late Ayutthaya period, early Rattanakosin period and recent traditional paintings, all of which have expressed Buddhist core beliefs and teachings from the 11th Buddhist era till today.

Keywords : Art and historical analysis, traditional painting, western region Thailand

บทนำ

จิตรกรรมแนวประเพณีนิยมในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย เป็นรูปแบบของจิตรกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียโดยดินแดนที่อยู่ใต้ลุ่มน้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตกเริ่มรับเอาคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเข้ามาจากสองนิกายคือ นิกายเถรวาทและนิกายมหายานพร้อมกับเข้ามาของรูปแบบทางศิลปกรรม แบบ

อมารวดีและแบบคูปตะ ในช่วงศตวรรษที่ 11 -13 ภายหลังในสมัยอุทอง อโยธยาและสุโขทัย รูปแบบทางด้านศิลปกรรมและจิตรกรรมจึงได้แสดงลักษณะเฉพาะของศิลปะประจำชาติไทยได้โดดเด่นชัดเจนขึ้น โดยแสดงออกถึงความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา ความงามของศิลปะไทย จึงเป็นแบบอุดมคติที่มีต่อพระพุทธศาสนา หลอมรวมเข้ากันเป็นแบบแผนเฉพาะของงานจิตรกรรมแนวประเพณีนิยม แสดงออกด้วยการลงสีพื้นและภาพด้วยการระบายสีเรียบๆแล้วตัดเส้นรอบนอกของวัตถุด้วยน้ำหมึกเข้ม มีการจัดภาพแบบตามมุมมองหรือจัดแบบเรียงกันและทับซ้อนกัน ไม่แสดงมิติระยะด้วยแสงเงา และทัศนียภาพ การจัดองค์ประกอบภายในภาพไม่ได้แสดงความสมจริงตามหลักทัศนียภาพ แต่เป็นการให้ความสำคัญกับความวิจิตรตระการตา ความอ่อนช้อยและจินตนาการที่มีต่อความเป็นทิพย์และจักรวาลทัศน์แบบไตรภูมิ ซึ่งในรัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 อิทธิพลศิลปะของชาติตะวันตกได้แผ่อิทธิพลเข้ามาสู่ประเทศไทยในยุคสมัยของการล่าอาณานิคมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในแถบทวีปเอเชียและทวีปอื่นๆทั่วโลก รูปแบบทางศิลปกรรมของชาวตะวันตกในยุคนี้ เป็นศิลปะในแบบสำนึกนิยมและแบบนีโอคลาสสิกที่เน้นความถูกต้องสมจริงที่อาศัยทฤษฎีเรื่องแสงเงา หลักทัศนียภาพและการอ้างอิงเรื่องสัดส่วนของวัตถุและหลักทางกายวิภาค เป็นต้น

รูปแบบของจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมที่พบในปัจจุบันที่เป็นแบบแผนเฉพาะตัวนั้น นับจากศิลปะสมัยอุทองสุโขทัยและอยุธยาสืบต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ช่วงสมัยรัชกาลที่ 1-2 นั้นถือว่าเป็นการสั่งสมรูปแบบที่เป็นงานจิตรกรรมแบบอุดมคติ จิตรกรรมในช่วงเวลาดังกล่าว จึงเรียกได้ว่าเป็นจิตรกรรมแบบประเพณีนิยมของไทยได้อย่างแจ่มชัด

น.ณ ปากน้ำ (2550) ได้ให้ข้อสังเกตว่า งานจิตรกรรมไทยโบราณส่วนมากเป็นงานเขียนตามผนังโบสถ์ วิหารหรือระเบียงรอบโบสถ์ นิยมเขียนภาพพุทธประวัติ रामเกียรติและเรื่องในชาดก ตลอดจนแสดงถึงชนประเพณีไทยแทรกอยู่บ้าง ความงามในภาพแบบไทยจึงเป็นความงามคนละด้านกับของฝรั่ง ภาพเขียนโบราณแบบไทยนี้เป็นแบบที่เรียกว่า แบบมโนคติ ความงามของภาพไทยอยู่ที่เส้นและสีที่ประสานกลมกลืนกัน เมื่อศิลปินเขียนความเศร้าโศก เราจะเห็นสัญลักษณ์ของความเศร้าโศกนั้นตามเส้นและท่าทางเป็นการแสดงอารมณ์ของศิลปินด้วยเส้น

สันติ เล็กสุขุม (2547) เสนอว่า งานช่างแนวอุดมคติของกรุงเทพฯ ยุคเก่าสืบเนื่องมาจากศิลปะอยุธยา ก่อนที่จะหักเหเข้าสู่กรุงเทพฯยุคใหม่ที่สร้างงานศิลปกรรมแบบแผนใหม่เรียกว่า แบบสมจริงแนวตะวันตก การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวได้ว่ากะทันหัน เมื่อเริ่มช่วงกรุงเทพฯยุคใหม่ สมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 โดยรับแบบอย่างตะวันตกเป็นแนวทางหลักของการสร้างศิลปกรรมของยุคสมัย

ชะลูด นิมเสมอ (2553) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า ธรรมชาติเป็นบ่อเกิดของความบัลลาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราก็เป็น “ธรรมชาติ” อันหนึ่งที่ต้องศึกษาเป็นบ่อเกิดของความบัลลาลใจที่สำคัญ

ประชา สุวิธานนท์ (2552) เสนอว่า “ดีไซท์ คือ การเอาวัฒนธรรมมาแปรรูปแล้วส่งกลับเข้าไปในวัฒนธรรม” ดังนั้น การออกแบบจึงเป็นศูนย์รวมของหลายอย่าง การที่อยู่ตรงกลางระหว่างศิลปะกับธุรกิจ ทำให้งานดีไซท์มีบทบาทต่อสังคมและชีวิตประจำวันมากขึ้น

จากที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยมีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์ของภาพจิตรกรรมแนวประเพณีนิยม ในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของการสร้างสรรค์และเทคนิควิธีของแต่ละสกุลช่างในการสร้างงานจิตรกรรม มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การออกแบบสร้างสรรค์ในเชิงพาณิชย์และธุรกิจอื่นๆ ได้อย่างมีอัตลักษณ์ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน รูปแบบการสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์และธุรกิจอื่น โดยเฉพาะการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกี่ยวข้องกับเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น งานวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและช่วงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเชิงศิลปะและประวัติศาสตร์ของภาพจิตรกรรมแนวประเพณีของกลุ่มชนและชาติพันธุ์ต่างๆ ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีทางด้านศิลปะ และองค์ประกอบของศิลปะ (Composition Art) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชุมคณะวิจัย เพื่อวางแผนการทำงานและดำเนินการวิจัย
2. คณะวิจัยร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการวิจัย กำหนดพื้นที่ขอบข่ายให้สอดคล้องและเหมาะสมตามเนื้อหาการวิจัย โดยการกำหนดเอาแหล่งข้อมูลวัดที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีความโดดเด่นเฉพาะในแต่ละพื้นที่ตามตำแหน่งที่ตั้งภายในชุมชนที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ที่โดดเด่น
3. คณะวิจัยเก็บข้อมูลจากแหล่งศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่ได้กำหนดขอบเขตไว้ในแบบเสนอโครงการวิจัย และศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมและจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมจากเอกสารผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์เป็นการศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย เฉพาะในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มทวารวดีประกอบด้วย นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรีและกาญจนบุรี
4. คณะวิจัยออกเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการถ่ายภาพเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์รูปแบบแนวคิด เนื้อหา แนวเรื่อง และกระบวนการกรรมวิธีในการแสดงออกผ่านรูปแบบของงานจิตรกรรม โดยวิธีการศึกษาความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ รูปแบบและยุคสมัยของผลงาน ศึกษาลักษณะเฉพาะของผลงานจิตรกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ต่อชุมชนและอัตลักษณ์ของชุมชน ศึกษาอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมด้านการจัดองค์ประกอบ วิธีการเล่าเรื่อง การแสดงเชิงความหมายและสัญลักษณ์ ทักษะฝีมือและวิธีการวาดภาพที่เป็นลักษณะเฉพาะของแหล่งศึกษา
5. คณะวิจัยร่วมกันตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยรวมทั้งศึกษาเทียบเคียงจากเอกสารงานวิชาการและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากภาพถ่ายผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่ได้จากการศึกษารวบรวม โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลด้านรูปแบบ ด้านแนวเรื่อง ด้านวิธีการเทคนิคการวาดภาพ ด้านการจัดองค์ประกอบศิลป์ ด้านการแสดงความหมายเฉพาะของท้องถิ่นและการระบุลักษณะที่แสดงเอกลักษณ์ความโดดเด่นของผลงานจิตรกรรมฝาผนังแนวประเพณีนิยมในแต่ละสถานที่ของแหล่งศึกษา
6. คณะวิจัยนำผลจากการอภิปรายมาสู่การตรวจสอบแก้ไขเพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบของการจัดนำเสนอข้อมูลด้วยโปสเตอร์ การเผยแพร่เอกสารและสรุปผลการวิจัยฉบับย่อไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย อาทิเช่น วัดที่เป็นแหล่งศึกษาข้อมูลเป็นต้น การเผยแพร่ข้อมูลด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวัดที่เป็นแหล่งศึกษา เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อยอดจากผลการวิจัย การวิเคราะห์เชิงศิลปะและประวัติศาสตร์ ไปสู่การสร้างสรรคผลงานออกแบบ การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ ในลักษณะแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)
7. สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานผลการวิจัย แหล่งศึกษาวัดและแหล่งโบราณคดีที่เกี่ยวข้องในเขตภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วยจังหวัดราชบุรี นครปฐม เพชรบุรีและกาญจนบุรี

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่มาและประวัติศาสตร์ในภูมิภาคตะวันตกเฉพาะกลุ่ม 4 จังหวัดคือ นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และกาญจนบุรี พบว่า มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี สืบต่อเนื่องมาอย่างไม่ขาดสาย ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 เรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยา หัวเมืองดังกล่าวเป็นเมืองที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนพม่า จังหวัดนครปฐม พบหลักฐานทางศิลปกรรมสมัยทวารวดีมากที่สุด คาดว่าน่าจะเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรสมัยทวารวดี พระปฐมเจดีย์สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช นักวิชาการทางโบราณคดีเห็นพ้องกันว่า พระโสมนเรศวรและพระอุตราเจดีย์เป็นสมณชุตมาตั้งหลักฐานประกาศหลักธรรมที่นครปฐมเป็นครั้งแรกในพุทธศตวรรษที่ 3 และมีก่อสร้างหุ้มองค์เจดีย์องค์เก่าในสมัยรัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 โปรดให้ปฏิสังขรณ์จัดสร้างหอรบั้ง รัชกาลที่ 6 ปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวงพร้อมโปรดให้วาดภาพจิตรกรรมไทยแนวประเพณีผสมกับแนวสมัยนิยมมีแนวเรื่องเกี่ยวกับการสร้างและการปฏิสังขรณ์องค์พระปฐมเจดีย์

จังหวัดราชบุรี พบจิตรกรรมฝาผนังที่เก่าแก่ที่สุดคือ จิตรกรรมฝาผนังที่พระปรางค์วัดมหาธาตุเป็นจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนต้น วัดมหาธาตุสร้างขึ้นในสมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 13 ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่พบส่วนมากเป็นสมัยรัตนโกสินทร์ มีอายุราวสมัยรัชกาลที่ 5 ภาพผลงานจิตรกรรมที่โดดเด่นที่วัดคงคารามเป็นผลงานจิตรกรรมที่เขียนขึ้นในสมัยอยุธยาและได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยการเขียนซ่อมทับ จึงมีรูปแบบที่ผสมผสานอิทธิพลศิลปะแบบตะวันตกปะปนอยู่บ้าง ภาพจิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดไทรอารีรักษ์วาดภาพแสดงประเพณีของชาวไทยเชื้อสายมอญ เขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ภาพจิตรกรรมวัดเขาเหลือ วาดขึ้นในสมัยอยุธยา

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่พบผลงานศิลปกรรมและผลงานจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลายเป็นจำนวนมากที่สุดในกลุ่มภาคตะวันตกทั้ง 4 จังหวัด และสามารถจำแนกเป็นสกุลช่างเมืองเพชรที่มีทักษะฝีมือทางงานช่างศิลปะที่สืบทอดมาจากโบราณ สกulptช่างจากวัดต่างๆ เช่น กลุ่มช่างวัดใหญ่ กลุ่มช่างวัดพระทรง กลุ่มช่างวัดเกาะ กลุ่มช่างวัดยาง เป็นต้น ผลงานจิตรกรรมฝาผนังโดดเด่นที่วัดใหญ่สุวรรณารามเป็นจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย จิตรกรรมฝาผนังที่วัดเกาะแก้ว สุทธาราม เป็นผลงานจิตรกรรมสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมัยอยุธยาตอนปลาย จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ วัดสระบัว จิตรกรรมฝาผนังในวิหารหลวง จิตรกรรมฝาผนังวัดมหาสมณาราม ประชาชนทั่วไปเรียกว่า “วัดเขาวัง” เป็นผลงานจิตรกรรมวาดโดยขรัวอินโข่ง จิตรกรเอกในสมัยรัชกาลที่ 4

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดหัวเมืองที่สำคัญอีกเมืองในสมัยอยุธยาโบราณสถานที่พบเก่าแก่คือ ปราสาทเมืองสิงห์สร้างในสมัยขอมเรื่องอำนาจจิตรกรรมฝาผนังที่พบเป็นผลงานสมัยรัตนโกสินทร์ที่วัดเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 และในสมัยรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองกาญจนบุรี จิตรกรรมฝาผนังที่เทวสังฆารามนับว่าเป็นจิตรกรรมแบบเก่าที่มีความสมบูรณ์อยู่เพียงแห่งเดียวของในจังหวัดกาญจนบุรี

สรุปและอภิปรายผล

ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่พบในกลุ่มจังหวัดทั้ง 4 แห่ง ในภูมิภาคตะวันตก พบว่า จิตรกรรมฝาผนังที่เก่าแก่ที่สุดพบที่พระปรางค์วัดมหาธาตุ จังหวัดราชบุรี สมัยอยุธยาตอนต้น จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย พบมากที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี และยังพบผลงานศิลปกรรมประเภทลายปูนปั้น พระอุโบสถ เจดีย์ ในสมัยอยุธยาตอนปลายอีกเป็นจำนวนมาก สกulptช่างเมืองเพชรยังคงสืบทอดงานช่างสมัยโบราณมาจนถึงยุคสมัยปัจจุบัน จิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 พบที่จังหวัดราชบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนจิตรกรรมสมัยรัชกาลที่ 6 พบที่วิหารหลวงรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นจิตรกรรมไทยแนวประเพณีที่คลี่คลายผสมผสานกับรูปแบบจิตรกรรมแบบตะวันตก

จุดเด่นของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณีในเชิงศิลปะด้วยหลักองค์ประกอบของศิลปะ (composition art) และประวัติศาสตร์พบว่า การศึกษาในภูมิภาคนี้มีการศึกษาในรูปแบบการวิจัยที่เฉพาะในประเด็นนี้มน้อย

ประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการนำไปสู่การสร้างผลงานศิลปะในรูปแบบอื่นๆ เช่น การออกแบบเรขาคณิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ต้องการสะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนเกิดความตระหนักในคุณค่าของงานจิตรกรรม แนวประเพณี แก่เยาวชน องค์กรและชุมชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาต่อไปคือ ควรศึกษาเรื่องของการส่งเสริมให้จิตรกรรมฝาผนังแนวประเพณีภายในวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยให้วัดและชุมชนเกิดการดูแลรักษาและจัดการให้ศิลปกรรมและผลงานจิตรกรรมแนวประเพณีนิยม เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่ชุมชนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้อย่างมีเอกลักษณ์และแสดงอัตลักษณ์ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ชะลูด นิมสมอ. 2535. **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.

ชาติรี ประภิตนนทการ. 2547. **การเมืองสังคมไทยในศิลปะสถาบันยกกรรม สยามสมัยไทยประยุกต์ ชาตินิยม**.

กรุงเทพมหานคร : มติชน.

น.ณ ปากน้ำ. 2550. **ความงามในศิลปะไทย**. กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ.

ประชา สุวิธานนท์. 2551. **ดีไซด์คัลเจอร์**. กรุงเทพมหานคร : ฟ้าเดียวกัน.

พิริยะ ไกรฤกษ์ และเผ่าทอง ทองเจือ. 2525. **ศิลปกรรมหลัง พ.ศ. 2475**. กรุงเทพมหานคร : ศรีบุญพับลิเคชั่น.

พีระพงศ์ สุขแก้ว. 2549. **สุนทรียศาสตร์บนฝาผนัง : อลังการแห่งจิตรกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : ปราชญ์สยาม.

ภาณุพงษ์ เลหาสม และชัยยศ อิชฎีวรพันธ์. 2549. **เปลี่ยนพื้นแปลง ปรับรูป ปรุกลาย : การวิเคราะห์วิธี**

การออกแบบและวาดจิตรกรรมฝาผนังยุคต้นรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ.

มานิต วัลลิโกดม, ตรี อมาตยกุล และเอลิซาเบธ โลออนส์. 2510. **ศิลปะสมัยอุทอง อยุธยา รัตนโกสินทร์**.

กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

- รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง และเชษฐ์ ดิงสัญชลิ. 2550. ตามเส้นทางงานช่างโบราณ : ประวัติศาสตร์ศิลปะกับ
การท่องเที่ยว. นนทบุรี : เอส พี วี.
- สันติ เล็กสุขุม. 2554. ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา.
กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ.
- สุธี คุณาวิชยานนท์. 2546. จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ : ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่.
กรุงเทพมหานคร : บ้านหัวแหลม.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้การเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการพัฒนาชุมชนชาวกะเหรี่ยงชายแดนไทยและเมียนมาร์

The Participatory Action Research in Applying the New Agriculture Theory of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej to Strengthen the Karen Community at the Frontier Between Thailand and Myanmar

วิระยุทธ สุริคำ¹ สุทิน สอนองผัน²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการผลิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์เป็นการเข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนชาวกะเหรี่ยงด้วยการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ การระดมความคิดชาวกะเหรี่ยงในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน โดยเน้นความสามัคคีความร่วมมือร่วมใจกันเป็นหนึ่งในฐานะสมาชิกของชุมชน โครงการวิจัยมีการร่วมศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มีการทดลองปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ มีการทดสอบด้านภาวะด้านจิตใจเพื่อการพร้อมรับด้วยจิตใจ มีการเสริมสร้างศักยภาพของคน มีการจัดกิจกรรมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง และมีการขยายผลการปฏิบัติจากหมู่บ้านไปสู่ตำบลจากตำบลไปสู่ระดับอำเภอ ทั้งยังมีการติดตามประเมินผลโดยคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง การจัดกิจกรรมเน้นการพัฒนากลุ่มคนในชุมชนทุกเพศทุกวัย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดไปสู่สมาชิกในชุมชน

ผลการเข้าไปจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้รับความร่วมมือจากชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างดี รวมถึงหน่วยงานราชการในท้องถิ่นที่กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมในทฤษฎีใหม่ และการให้ความร่วมมือด้านข้อมูลเชิงลึกในชุมชน ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีการตื่นตัวต่อการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ มีการส่งเสริมการเพาะปลูกและการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่น มีเผยแพร่การใช้ มีการเตรียมพร้อมด้านอาหารในฤดูขาดแคลน มีการวางแผนครัวเรือน ทำให้ชุมชนมีความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งผลให้ช่วยลดการขาดแคลนในด้านต่าง ๆ ลงได้ ทุกชุมชนมีการพึ่งตนเองอย่างมีเป้าหมาย มีการส่งเสริมวิถีชีวิตที่ประหยัดและพอประมาณ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้เป็นการกระตุ้นผู้คนในชุมชนชาวกะเหรี่ยงให้ตื่นตัวต่อการมีวิถีชีวิตที่พอเพียง การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ มีเป้าหมายในการออม ทั้งยังมีการวางแผนในครัวเรือน ในชุมชนมีการจัดทำข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสินค้าเกษตร แหล่งขาย และแหล่งงานที่ปลอดภัยโดยสมาชิกในชุมชนจะต้องร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนทุกครัวเรือนมีกินอย่างพออิ่มและมีชีวิตที่ปลอดภัยตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้การเกษตรทฤษฎีใหม่ การพัฒนาชุมชน กะเหรี่ยง

Abstract

The participatory action research in applying the new agriculture theory of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej aimed to strengthen the Karen community at the frontier between Thailand and

Myanmar. The study lied on the investigation of the conditions and causes of problems found in the community, the community brain – storming to find the solutions, as well as the unity and cooperation among the members of the community. As parts of the study, the people in the community had an opportunity to learn and realize about the new agriculture theory of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej. Also, they tried out with their real life. They had a mind test to check the readiness in participating the new theory. They cooperated to enhance their people’s proficiency. There were activities set, which emphasized on human-centred approach. Then, they expanded these operations from the village to sub – districts and districts. To keep following up the project, it was consistently evaluated by the teaching staffs from MUBAN CHOM BUENG RAJABHATUNIVERSITY. The activities emphasized on development of the people in the community at all walk of life to encourage them to exchange and transfer their knowledge to other members in the community. These were the results of the research.

The participatory activities received well cooperation from the Karen, as well as good support from the local government. They were all enthusiastic in joining the new theory, as seen by the community in depth data given. the Karen were active to use the new theory of his Majesty King BhumibolAdulyadej in their real life.

There were encouraged on their own cultivations and the uses of their local plantation as well as to promote these ideas widely within the community. They prepared food for shortage seasons. They had household planning. As the result, there were well cooperation and help in the community. They could reduce lack of other things. The community could be self reliant and self sufficient finally.

Keywords : The New Agriculture Theory of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej , Karen ,Community

บทนำ

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์โดยส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่ยากจน เพราะชุมชนต่าง ๆ ตั้งอยู่ในเขตรอยตะเข็บชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์ที่ทุรกันดาร ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อพยพแยกย้ายมาจากลุ่มน้ำสาละวิน และเมืองทวายในประเทศสหภาพเมียนมาร์ เพื่อเข้าตั้งถิ่นฐานในเขตต้นน้ำลำภาชีอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่าและพืชพรรณธรรมชาติ (ปี กะพุก, 2551, มกราคม) ต่อชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตต้นน้ำลำภาชีได้เติบโตและแผ่ขยายออกไปเรื่อย ๆ จนบ้านบ่อได้พัฒนาขึ้นเป็นอำเภอสวนผึ้ง และต่อมาบ้านคาก็ได้แยกตัวออกจากอำเภอสวนผึ้งตั้งเป็นกิ่งอำเภอบ้านคาในปี พ.ศ. 2550 และยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอบ้านคาในปี พ.ศ. 2550 ตามลำดับ (ที่ว่าการอำเภอบ้านคา, 2552) ทั้งนี้เพราะการเติบโตขึ้นของบ้านคา บ้านโป่งกระทิง บ้านหนองพันจันทร์ บ้านหนองจอก บ้านทุ่งมะลิคร้อ บ้านลำพระ และบ้านบึง ที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว และในระหว่าง ปี พ.ศ. 2520-2525 กลุ่มคนไทยพื้นราบและชาวจีน จึงปรับแต่งพื้นที่เพื่อทำไร่ สับปะรดและไร่อ้อยขนาดใหญ่สำหรับป้อนโรงงานอุตสาหกรรมทำให้พื้นที่ชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์ โดยส่วนใหญ่ถูกปรับแต่งเกรดไถให้เป็นไร่สับปะรดในบริเวณกว้างสุดลูกหูลูกต้ายังผลให้เกิดสภาพพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมขยายเขตไปในแนวกว้าง ในขณะที่มีกลุ่มอำนาจทุนรายใหญ่เข้ามากว้านซื้อที่ดินสำหรับสร้างรีสอร์ทในทำเลที่สวยงาม ทำให้พื้นที่ป่าที่ชาวกะเหรี่ยงใช้เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์และหาอาหารลดลงไปจนอยู่ในภาวะวิกฤต สร้างความอึดคัดต่อชาวกะเหรี่ยงอยู่ทั่วไป เพราะชาวกะเหรี่ยงนั้นคุ้นเคยการทำไร่ขนาดเล็กในป่าสมบูรณ์ ขณะเดียวกันก็หาของป่าและล่าสัตว์เพื่อยังชีพไปด้วย แต่เมื่อพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกปรับแต่ง

ให้เปิดโล่งเพื่อเป็นทำเลทางธุรกิจ จนสภาพพื้นดินมีแต่ความร้อนระอุ และเกิดฤดูแล้งยาวนาน ทำให้ไม่เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตของชาวกะเหรี่ยงเหมือนในอดีต ชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนด้านจังหวัดราชบุรีต้องประสบภาวะขาดแคลน และอดคัด จนคนหนุ่มสาวจำนวนมากต่างพากันอพยพไปหางานทำในเมือง ปล่อยให้ถิ่นมาตุภูมิถูกยึดครองและขยายถิ่นฐานออกไปโดยชาวจีนและชาวไทยพื้นราบที่ต่างชักจูงเหล่าญาติมิตรให้อพยพเข้ามาตัดทวงเอาผลประโยชน์ต่าง ๆ และยังได้ขยายอาณาเขตจับจองที่ดินออกไปไม่สิ้นสุด เพื่อขายแก๊งกำไร อันเป็นหนทางสร้างความร่ำรวยได้โดยรวดเร็ว

โดยมีกลุ่มอำนาจทุน มีชาวจีนและชาวไทยพื้นราบอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ทำธุรกิจที่ฟัก ร้านค้า และทำธุรกิจไร้สัมประตขนาดใหญ่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยง แต่ก็ไม่ได้ช่วยให้วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงในชายแดนดีขึ้น เพราะชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ได้ขายที่ดินไปให้นายทุนชาวไทยพื้นราบและชาวจีนจนเกือบหมด (เจดี กอโธ, 2551, มกราคม 11) จึงไม่เหลือที่ดินเอาไว้ประกอบอาชีพเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ตามวิถีวัฒนธรรม ส่วนการจ้างงานในไร่สัมประต และในรีสอร์ตต่าง ๆ นั้น กลุ่มนายทุนก็มักจ้างชาวไทยพื้นราบและชาวจีน (จ้องเที่ยง กะพุก, 2551, มกราคม 9) ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสูงกว่าชาวกะเหรี่ยง ทำให้ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากยังขาดแคลนอาชีพ ไม่มีรายได้ จนต้องอาศัยอยู่ในกระท่อมไม้ไผ่อย่างยากจน ท่ามกลางความผันแปรของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และระบบเศรษฐกิจโลก นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐควรได้ระดมสรรพกำลังให้การเหลียวแลชุมชนในเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์ เพื่อสร้างโอกาสสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่รุมเร้าชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนในปัจจุบัน

แม้ว่ามีความพยายามวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาและร่วมหาข้อสรุปที่เป็นธรรมในอดีต การที่โครงการวิจัยต่าง ๆ มุ่งเข้าไปพัฒนาแต่ตำบลตะนาวศรี และเน้นแต่อำเภอสวนผึ้ง ทำให้ละเลยต่อชุมชนชาวกะเหรี่ยงในอำเภอบ้านคาและอำเภอบางแพ จนผู้คนส่วนใหญ่ยังยากจนและมีปัญหาต่าง ๆ รุมเร้ามากขึ้นกว่าตำบลตะนาวศรีเป็นสถานการณ์ที่ถ่างปัญหาส่งทอดถึงกันต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่กว้างขวางขึ้น โดยมุ่งไปที่หน่วยของการเป็นชุมชนชาวกะเหรี่ยงทั้งปวงในเขตอำเภอบ้านคา บางแพ และสวนผึ้ง ทั้งนี้เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นในเขตวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงชายแดน และเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาในชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์ด้านจังหวัดราชบุรี จะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าไปสร้างกระบวนการแก้ปัญหาชุมชนในพื้นที่ด้อยโอกาสที่สะสมปัญหามานาน ให้มีการแสวงหาทางออกให้แก่ชุมชนด้วยการหันไปสู่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นอาชีพ และมีการรื้อฟื้นแนวทางเกษตรแบบพอเพียงในการทำเกษตร และในการดำรงชีวิต เพื่อหาทางสร้างรายได้ และลดรายจ่าย มีการบริหารจัดการที่ดินแบบเข้มข้นตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการสร้างภาวะตระหนักและการสร้างการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยใช้เทคนิควิธีการอันเหมาะสม ประหยัด จนสามารถสร้างงานและสร้างรายได้ และลดรายจ่ายอย่างพอเหมาะพอสมแก่การยังชีพในวิถีเศรษฐกิจพอเพียง มีการรวมกลุ่มและร่วมกันพัฒนาผลผลิต การติดต่อระบบตลาดร่วมกัน นอกจากนี้แล้วโครงการวิจัยนี้ยังเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาด้านอาชีพและการสร้างรายได้ในท้องถิ่น ซึ่งกำลังประสบภาวะวิกฤต โดยหากไม่แก้ไขโดยเร่งด่วนแล้ว อาจทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวิถีวัฒนธรรมกะเหรี่ยงอันล้ำค่าเสื่อมสูญไป รวมทั้งอาจเกิดปัญหาสังคมรุมเร้ารอบด้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจึงมีความจำเป็นต้องใช้ศักยภาพของอาจารย์ที่มีอยู่ทำวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดน ด้านจังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐควรให้การเหลียวแล เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนา และช่วยเหลือประชาชนที่ยากไร้ให้สามารถหลุดพ้นไปจากความยากจน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมระบบตลาดท้องถิ่นตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนจนในพื้นที่ต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่มีการวิจัยในการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์ การวิจัยเชิงพื้นที่ที่ผ่านมาเป็นการวิจัยที่เน้นกระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในอำเภอสวนผึ้ง แต่สภาพโดยทั่วไปยังขาดการวิจัยในเชิงวิเคราะห์กิจกรรมในชุมชน หรือการวิจัยเพื่อส่งเสริม และติดตามผลถึงจุดอ่อนแอในบางด้านของการวิจัยในโครงการในอดีตเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชน ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ก็ได้เสนอแนวคิดเป็นการวิจัยเพื่อส่งเสริมและเป็นการวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน

ชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์เพื่อให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีความเข้มแข็ง มีแนวทางการส่งเสริมอาชีพ มีการสร้างรายได้และลดรายจ่าย และสร้างกระบวนการฟื้นฟูองค์ความรู้ให้แพร่หลายออกไปโดยรวดเร็ว อีกทั้งกระตุ้นให้ผู้คนยึดแนวทางแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ เพื่อใช้เป็นหนทางเลือกและหนทางรอดของชุมชนได้อย่างมั่นคงสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์
2. เพื่อสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์
3. เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานและประสบการณ์การเรียนรู้ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและสหภาพเมียนมาร์

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มุ่งเน้นจัดกิจกรรมที่ใช้แก้ปัญหาด้านการเกษตรในชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน มีการจัดกิจกรรมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีเป้าหมายในพื้นที่อำเภอสวนผึ้งที่ตำบลสวนผึ้งและตำบลตะนาวศรี อำเภอบ้านคา ที่ตำบลบ้านคา และตำบลบ้านบึง และที่อำเภอปากท่อในตำบลยางหักใช้เวลาทำวิจัยเป็นระยะเวลา 1 ปี

ผลการวิจัย

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์จัดเป็นชุมชนที่ไร้อำนาจต่อรองผู้ที่เหนือกว่า เพราะขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะไปวิ่งเต้น แข่งขัน หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรม ในเวลาที่คนทั้งประเทศนิยมคนมีอำนาจคนมีความรู้ และคนที่มีช่องทางด้านกฎหมาย และผู้มีความรู้คอยชี้แนะแนวทาง การได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการเกษตรทฤษฎีใหม่ในครั้งนี้ เป็นการกระจายโอกาส และกระจายรายได้บางส่วน ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในชุมชนชาวกะเหรี่ยง เพราะในอดีตนั้น ข้าราชการและนักวิจัยจำนวนมากที่สุดเข้าถึง และเข้าหาแต่เฉพาะผู้นำชุมชน และนายทุนที่มีอิทธิพลตามแนวพรมแดนเท่านั้น สำหรับกลุ่มชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนที่ข้าราชการ และนักวิจัยในอดีตใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสังเกตเท่านั้น เป็นจำนวนมากที่สุด

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์ในอดีตนั้นเป็นชุมชนที่สงบ มีความพอเพียง มีวิถีชีวิตที่สมถะเรียบง่าย ตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ต่อมาในระยะหลังทศวรรษ พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป ชุมชนชาวกะเหรี่ยงกลายเป็นชุมชนที่ขาดแคลนและอึดอัด และมีปัญหาความรุนแรงทางการเมือง เพราะทั้งรัฐไทยและสหภาพเมียนมาร์ต่างส่งกองกำลังเข้าไปสร้างฐานปฏิบัติการตามแนวสันเขา เพื่อจับจองเขตพรมแดนทางการเมือง เนื่องจากต้องการใช้เพื่ออธิบายเรื่องผลประโยชน์ในฐานะรัฐบาลแห่งชาติต่อสาธารณชน กองกำลังของรัฐไทยและเมียนมาร์จึงได้รุกกล้าเข้าไปในถิ่นมาตุภูมิของชาวกะเหรี่ยงในหุบเขาตะนาวศรี จากนั้นทั้งสองรัฐก็เริ่มปรากฏการณ์ช่วงชิงแนวพรมแดนต่อกัน ถึงขั้นใช้หน่วยกองกำลังชุดคล้ายตั้งอยู่เผชิญหน้าต่อกันตลอดแนวสันเขาตะนาวศรี เพื่อเฝ้าระวังการรุกรานแนวพรมแดน ทั้งนี้เพื่อยินหยัดปักเขตแนวพรมแดนที่ทั้งสองฝ่ายต่างต้องรักษาไว้ในฐานะรัฐเอกราช ที่มีเอกราช เขตแดน การปกครอง และมีพลเมืองภายใต้อำណัติตามหลักกฎหมายสากลเพราะแนวทางการปักปันเขตแดนของทั้งสองฝ่ายไม่ก้าวหน้า จึงไม่อาจกำหนดเขตแดนได้เป็นที่แน่นอน ทั้งสองฝ่ายจึงช่วงชิงแนวพรมแดนในลักษณะใครถึงก่อนก็จับจองได้ก่อน และใช้ทหารตรึงกำลังเอาไว้ ไม่ว่าสถานการณ์จะล่อแหลมต่อการปะทะกันเพียงใดก็ตาม

รัฐไทยและเมียนมาร์นั้นหวังช่วงชิงเพื่อผลทางการเมืองและการประกาศเขตควบคุมของฝ่ายความมั่นคง เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ขณะนี้กลุ่มอำนาจทุนทั้งของไทยและเมียนมาร์ก็เข้าสู่พื้นที่เพื่อผลประโยชน์ด้านการค้าและการถือครองที่ดินในบริเวณอันกว้างใหญ่ไพศาล โดยสถานการณ์ยึดครองด้านอำนาจทุนนั้นปรากฏชัดเจนในชุมชนในฝั่งประเทศไทย เพราะรัฐไทยพยายามสร้างสาธารณูปการเข้าสู่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงของแนวพรมแดน ทำให้วิถีชุมชนที่เคยสงบเรียบง่ายนั้น ได้รับความกระทบกระเทือน กล่าวคือ มีกลุ่มคนพื้นราบและชาวจีนอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานตามสองฝั่งของถนนสายหลัก โดยมีกระแสอพยพเพิ่มขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงถูกแบ่งแยกออกจากกัน โดยรีสอร์ทขนาดใหญ่ ไร่ผลไม้ขนาดใหญ่ สวนกล้วยไม้ ไร่ยางพารา ไร่ผักขนาดใหญ่ ร้านขายฮอโรโมนฉีดผักและผลไม้ ร้านขายปุ๋ย และร้านขายต้นกล้าไม้ตั้งอยู่คั่นกลาง สภาพดังกล่าวทำให้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชนเปลี่ยนไปอีกด้วย กล่าวคือ ค่านิยมในการยังชีพเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการประสงค์จะเป็นเครือข่ายทางสังคมอันเหนียวแน่นกับกลุ่มอำนาจทุน เพื่อพึ่งพิงแรงงาน และพึ่งพิงเงินกู้ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงต่างหันไปสยบยอมต่อกลุ่มอำนาจทุน และข้าราชการระดับสูง ที่เป็นเจ้าของกิจการชาวกะเหรี่ยงบางส่วนที่สยบยอมก็มิงานทำในรีสอร์ท ไร่ผัก ไร่ผลไม้ ไร่ยางพารา และร้านขายของ จนมีเงินรายได้เป็นรายเดือน เมื่อมีเงินเป็นก้อนก็นำเงินไปซื้อจักรยานยนต์และรถยนต์มือสอง และได้มีส่วนเร่งเร้าให้คนในชุมชนหันไปนับถือค่านิยมทางวัตถุมากขึ้น จนนำไปสู่การไม่ยอมอุทิศแรงงานช่วยเหลือเพื่อนบ้านตามวิถีวัฒนธรรมเหมือนในอดีต ทำให้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเริ่มเห็นแก่การจ้าง และมีการตีราคาการเสียเวลาในแต่ละวันเป็นเงิน เป็นสิ่งของ สภาพที่ผู้คนหันไปยอมรับค่านิยมทางวัตถุ ทำให้บุตรหลานรุ่นใหม่อุทิศตนเป็นทาสน้ำเงิน มีการแสวงหาเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อไม่พอจึงได้พากันอพยพออกจากชุมชนไปหางานทำที่เมืองราชบุรี สมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ชาวกะเหรี่ยงวัยแรงงานอพยพออกจากชุมชนเป็นจำนวนมากจนมีลักษณะคนวัยแรงงานทิ้งถิ่น โดยไม่มีกำหนดการเดินทางกลับบ้านที่แน่นอน ปล่อยให้ชุมชนทิ้งร้าง จนเป็นโอกาสอันดีให้ชาวไทยพื้นราบและชาวจีนเข้าไปกว้านซื้อที่ดินครอบครองเอาไว้โดยส่วนใหญ่

ผลการเข้าไปวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์ ได้ปรากฏผลต่อชุมชน กลุ่มเครือข่ายทางสังคม การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และผลต่อบรรยากาศการพัฒนาพื้นที่รอยตะเข็บชายแดนไทย และเมียนมาร์เป็นการสร้างบรรยากาศการพัฒนาในพื้นที่ด้วยโอกาส ให้เกิดการส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสร้างกระบวนการพัฒนาในเขตพื้นที่ชายแดน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในรูปแบบการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่ทุกเพศทุกวัยต้องเรียนรู้ร่วมกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง อันได้นำไปสู่การวางแผนพัฒนาอาชีพการปรับปรุงการใช้ที่ดินแบบเข้มข้นตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ และมุ่งไปสู่การน้อมนำแนวพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันไปปฏิบัติด้วยพลังอันศรัทธาและเชื่อมั่น พร้อมกับการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่ตายน้อมนำแนวพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติด้วยความรู้ค่า รู้คุณในผลการปฏิบัติตามแนวทางบันได 3 ขั้น จนชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นอย่างมีทิศทางนำไปสู่การหลุดพ้นไปจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผลต่อชุมชนนั้น เป็นปรากฏการณ์อย่างสำคัญที่โครงการวิจัยได้ส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงท่ามกลางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และขาดแคลน ทำให้ชาวกะเหรี่ยงตระหนักต่อการตั้งสติที่จะใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง มีการตื่นตัวต่อกระบวนการเรียนรู้แนวทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับปรุงใช้ที่ดินขนาด ๕-๗ ไร่ เพื่อให้ครัวเรือนมีโอกาสในการพัฒนาอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน การรู้จักเลือกปรับปรุงดิน การคัดเลือกพันธุ์พืช การแสวงหาแนวทางเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสม การแสวงหาหนทางทางเลือกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ดี มีการแสวงหาเหตุผลที่ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ จนผู้คนจำนวนมากเกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมไปสู่แนวทางพอเพียง โครงการวิจัยนี้ได้เข้าไปส่งเสริมและฟื้นฟูกลุ่มคนให้รวมกันเป็นหนึ่ง เพื่อเริ่มต้นการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทาง

การเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่น ผสมผสานกับการขอความร่วมมือกับคนในชุมชน เพื่อรู้จักเลือก รู้จักใช้ทุนทางสังคมในชุมชนของชาวกะเหรี่ยงที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการส่งเสริมแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แผ่ขยายออกไปเป็นลำดับ แนวทางดังกล่าวจะทำให้มีการเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชน เพิ่มหนทางเลือกและหนทางรอดให้กับชุมชนชายแดนอย่างยั่งยืนต่อไป เพราะชุมชนชายแดนนั้นก็ต้องพัฒนาไปอย่างมีอัตลักษณ์ โดยไม่ต้องมุ่งตามแนวทางของชุมชนในสังคมเมืองแต่ประการใด

เมื่อโครงการวิจัยเข้าไปดำเนินกิจกรรมในชุมชนชาวกะเหรี่ยงโดยต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายนั้น ได้รับการเหลียวแลและเอาใจใส่ ได้รับการยอมรับ ได้รับการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นแนวทางอันสำคัญในการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาระบบการเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างมีแบบแผน มีการติดตามผลต่อเนื่องตลอดทั้งปี นอกจากนี้แล้ว ในกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีการอ้างอิงและยึดหลักทางวิชาการ ในการปรับปรุงดิน การคัดเลือกพันธุ์พืช การเก็บรักษาน้ำในสระในฤดูแล้ง ทั้งนี้ก็เพื่อการส่งเสริมกันอย่างเป็นปึกแผ่นระหว่างหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้ผลของการดำเนินกิจกรรมลงไปสู่ประชาชนให้มากที่สุด ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มหรือการสร้างพลังศรัทธาในกระบวนการกลุ่มตามวิถีวัฒนธรรม โดยการยังเห็นคุณประโยชน์ของการรวมตัวกัน การจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทุกชีวิตให้เกิดความเจริญขึ้นพร้อม ๆ กัน โดยไม่จำเป็นแต่การหวังเรียนรู้ในระบบการศึกษาปกติเท่านั้น หรือการมีส่วนร่วมในการจัดการทุนทางสังคมในระดับท้องถิ่น เช่น การจัดการน้ำชุมชน การจัดการต้นน้ำลำธาร การจัดการป่าชุมชน การจัดการบ่อน้ำพุร้อน การจัดการที่ดินริมเขื่อน การพัฒนาทักษะอาชีพที่สุจริต การดำรงชีวิตในวิถีพอเพียงและอื่นๆ อีกมาก ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะเป็นแนวทางสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมบนแนวทางที่ยั่งยืนในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์

ผลต่อเครือข่ายทางสังคมทั้งภายในและภายนอกชุมชนเกิดขึ้น เมื่อโครงการวิจัยทำการประสานงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเวทีประชาคม การร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมปรึกษาหารือสาระของการจัดกิจกรรมการวิจัยจะมีการเน้นย้ำให้เข้าใจร่วมกันว่า ทั้งชาวกะเหรี่ยง กลุ่มคนไทยพื้นราบและเครือข่ายทางสังคมที่ต่างมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันนั้น ต่างเป็นส่วนสำคัญต่อกันและกัน เพราะต่างต้องพึ่งพิงกัน เนื่องจากในยุคปัจจุบัน กลุ่มบุคคลหรือชุมชนไม่อาจอาศัยอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนข่าวสารที่ถูกต้อง การติดตามข่าวต่างๆ ในประเทศที่ถูกต้องชัดเจน มีส่วนส่งเสริมให้การประกอบอาชีพประสบความสำเร็จทำให้การดำรงชีวิตในแต่ละวันมีลักษณะมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมแสดงออกทางการเมืองในช่องทางต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานพรรคการเมืองมีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลต่อการพัฒนาปัจเจกบุคคลในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ต้องการพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพบุคคลด้วยเทคโนโลยีพื้นบ้าน และการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปปฏิบัติในวิถีชีวิต เพราะการดำรงชีพตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่นั้น มีลักษณะ มีเหตุผล มีคุณธรรม มีการยังชีพอย่างมีแนวทางชัดเจน มีการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาประกอบการคิดวิเคราะห์ความคุ้มค่าคุ้มทุนในการดำเนินการในกิจการต่าง ๆ มีการคำนวณความพอเหมาะและพอประมาณในทุกกิจกรรม เป็นการทำงานอย่างมีสติ มีเป้าหมาย มีการวางแผนอย่างมีขั้นตอนโดยเน้นแก้ไขปัญหาในครัวเรือนให้สามารถดำรงอยู่รอดไปได้บนหลักการบันไดสามขั้นไปสู่ความสำเร็จ

เหล่าปัจเจกบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นและยกระดับศักยภาพในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแกนนำสำคัญในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในการคิดสรร และปรับปรุงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล และการแสวงหาแหล่งข้อมูลในโอกาสต่อไป เพื่อให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างความเหมาะสม คือเปลี่ยนแปลงอย่างหลงเหลืออัตลักษณ์ของการเป็นชาว

กะเหรี่ยงที่สมภาคภูมิ หลงเหลือวิถีวัฒนธรรมชุมชน และมีการเชิดชูวัฒนธรรมให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในชุมชน เช่น การอาศัยอยู่ในเรือนเครื่องผูกไม้ไผ่อันร่มเย็น น่าอยู่น่าอาศัย เหมาะแก่การอยู่อาศัยในพื้นที่เชิงเขาเหมือนในอดีต การสวมใส่เสื้อผ้าที่เรียบง่าย สวมใส่สบาย มีสีสันสวยงาม การใช้ผ้าหม้อและผ้าขาวม้าแบบกะเหรี่ยง ซึ่งคนอาวโซชาวกะเหรี่ยง มีความสามารถในการทอผ้าฝ้ายเป็นอย่างดี หากมีการดำรงชีพโดยยึดมั่นในวิถีแห่งสังคมชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิม จะทำให้แนวทางปัญญา หรือทุนทางความคิดของชาวกะเหรี่ยงได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

ผลต่อการกระบวนการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทยและเมียนมาร์นั้น เป็นผลลัพธ์อันสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ เพราะเป้าหมายของโครงการวิจัยคือการเหลียวแลชุมชนชาวกะเหรี่ยงอันห่างไกล โดยโครงการวิจัยได้นำหน้าที่เป็นหน่วยงานหนึ่งเข้าไปดำเนินการสร้างกิจกรรมประจำตลอดเวลา 1 ปี ตามที่กำหนดไว้ในโครงการวิจัย ทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือในลักษณะพหุภาคีกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โครงการวิจัยพยายามสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนา โดยมีการเสนอแนะด้านการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันถูกต้องเหมาะสมในชุมชน การแสวงหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ ให้ค้นพบหนทางเลือกและหนทางรอดที่เพิ่มขึ้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

โครงการวิจัยได้ทำหน้าที่รวมกลุ่มกิจกรรมในการเข้าไปนำร่องการพัฒนากลุ่มบุคคลแบบมีเป้าหมาย มีการสรรหาทุนทางสังคมที่มีอยู่เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้โดดเด่นขึ้น โดยเน้นให้บุคคลและชุมชนส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งยังลดการพึ่งพิงภายนอกให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็ลดการนำสินค้าภายนอก และเทคโนโลยีจากภายนอกเข้ามาเบียดเบียนสินค้าและเทคโนโลยีในท้องถิ่น อันจะเป็นหนทางสำคัญในการสร้างความร่วมมือร่วมใจ และร่วมรักสามัคคีและภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นที่สามารถสร้างขึ้นมาแก้ปัญหาประจำถิ่นได้

การส่งเสริมการใช้การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในชุมชนชาวกะเหรี่ยงต้องกระทำอย่างมีขั้นตอน และเคร่งครัดในวิธีการแต่ละขั้นตอนตามแนวทางบันได 3 ขั้น โดยต้องแสวงหาแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ มาส่งเสริมแนวทางการพัฒนาอาชีพการเกษตรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะในชุมชนชาวกะเหรี่ยงยังขาดแคลนแหล่งอาชีพหลัก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการศึกษาตามอัยยาศัยสภาพดังกล่าวทำให้ยังขาดโอกาสในการกระจายรายได้ไปอย่างทั่วถึง แต่หากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าไปส่งเสริมแนวทางการเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้นอย่างยั่งยืนในลำดับต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่เสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและเมียนมาร์ พบว่า ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอสวนผึ้งให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยด้วยดี ประชาชนมีการตอบสนองกิจกรรมต่าง ๆ ในเชิงบวก เป็นผลให้คณะวิจัยสามารถสรุปผลของกิจกรรมออกมาได้อย่างชัดเจน ประชาชนยอมรับกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และร่วมมือในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น ประชาชนมีการวางแผนในครัวเรือนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชาชนศึกษาการวางแผนการใช้จ่าย มีการจัดการบริหารที่ดิน 5-7 ไร่ ศึกษาระบบกลไกตลาดในท้องถิ่น มีการสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่นมากขึ้น มีการแปรรูปผลผลิตมากขึ้น มีการส่งขายผลผลิตในตลาดท้องถิ่นและตลาดในเมือง ประชาชนมีการสร้างเครือข่ายการตลาดต่อกัน มีการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน มีการเตรียมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่กำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นว่า ชาวกะเหรี่ยงสนใจในกิจกรรมด้านการศึกษาของบุตรหลาน กิจกรรมด้านกีฬา การยอมรับรูปแบบกระบวนการพัฒนาจากคณะวิจัยและหน่วยงานภาครัฐ การพยามฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นสถานการณ์บ่งชี้ที่สำคัญว่าชุมชนชาวกะเหรี่ยงชายแดนมีการเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเข้มแข็งทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ที่ว่าการอำเภอบ้านคา. 2552. **บรรยายสรุปอำเภอบ้านคา.** (เอกสารอัดสำเนา).
- ที่ว่าการอำเภอสวนผึ้ง. 2546. **บรรยายสรุปอำเภอสวนผึ้ง.** (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. 2553. **บรรยายสรุปอำเภอสวนผึ้ง.** (เอกสารอัดสำเนา)
- ประเวศ วะสี. 2552. **เพื่อคนจน: ถอนโครงสร้างความยากจน.** กรุงเทพฯ : สถาบันท้องถิ่นพัฒนา.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจจังหวัด 2550. **อ้างอิงใน** วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. รายงานพิเศษ. **มติชนสุดสัปดาห์. 30 (1551) : 8-9, พฤษภาคม.**
- วิศาล ศรีมหาวิโร และคณะ. 2549. **การวิจัยพัฒนาศักยภาพและโอกาสคนจนเพื่อแก้ไขความยากจนแบบบูรณาการ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วุฒิ บุญเลิศ และคณะ. 2546. **เมื่อกะเหรี่ยงลุกขึ้นพูด.** (เอกสารอัดสำเนา).
- สุรินทร์ เหลือละมัย. ม.ป.ป.. **กะเหรี่ยงโพโลว์(โปว์)เขตวัฒนธรรมราชบุรี.** (เอกสารอัดสำเนา).
- สุทิน สนองฝัน. 2545. **การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนกะเหรี่ยงในเขต ชายแดนไทยและพม่า ระหว่าง พ.ศ. 2490-2543.** ราชบุรี :ผู้แต่ง.
- _____. 2548. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชนชาว กะเหรี่ยงตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.** ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2544. **การน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติใน สถาบันราชภัฏ.** กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สมญา อินทรเกษตร. 2549. **การจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพในการ จัดการความรู้เพื่อแก้ไข ปัญหาความยากจนในจังหวัดนครสวรรค์.นครสวรรค์ :** มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ และคณะ. 2549. **การวิจัยสภาพกลไกและศักยภาพการบริหารจัดการ แก้ปัญหา ความยากจนระดับจังหวัด : ศึกษากรณีจังหวัดเลย. เลย :** มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เอกสารประกอบการประชุมนักวิจัยชุดการแก้ไขความยากจนแบบบูรณาการ. 2548. ประชุม ณ ห้องประชุมชั้น 10 โรงแรมกานต์มณีพลาเสชกรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 3- 4 พฤศจิกายน**
- Geddes, W.R. 1976. **Migrants of the Mountains: The Cultural Ecology of the Blue Miao (Hmong Njua) of Thailand.** Oxford: Oxford University.
- P. Hirsch. 1993. "Thailand and the new geopolitics of Southeast Asia; resource and Environmental issues; paper presented to Fifth International Conference on Thai Studies school of Oriental and African studies University of London. London : 1- 10. July.

ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเสื่อกกในจันทบุรีด้วยการวัดประสิทธิภาพ SCOR Model Study of Supply Chain Management of Reed Mats in Chanthaburi by Using Performance Evaluation of SCOR Model

กรณัฏภพ รัตนวิจิตร¹ สาราญ ชำโสม² ศศิณภา บุญพิทักษ์²

¹สาขาวิชาวิศวกรรมเมคคาทรอนิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²สาขาวิชาวิศวกรรมโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมการทอเสื่อนั้นมีจำนวนลดลงอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายปัจจัย แต่สิ่งที่มีผลสำคัญคือการจัดการบริหารด้านต่างๆ อันได้แก่ เวลา การวางแผนการผลิต การจัดการคลังสินค้า เป็นต้น ส่งผลให้การกำหนดราคานั้นผิดพลาด อันเป็นผลทำให้การคงอยู่ของอุตสาหกรรมนั้นต้องปิดตัวลงหรือล้มเลิกไป การวิจัยนี้ดำเนินศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเสื่อกกในจันทบุรี ด้วยการวัดประสิทธิภาพ SCOR Model และใช้กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางสระเก้าเป็นตัวประเมินและวัดผล

ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้นมาจากหลักการของ SCOR Model โดยทำการประเมินทั้งหมด 5 ด้านคือ การจัดซื้อ (Source) การผลิต (Make) การจัดส่ง (Deliver) การส่งคืนสินค้า (Return) และด้านการตลาด (Marketing) โดยได้ผลคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินในแต่ละด้านดังนี้ คือ ด้านSource (ฝ่ายจัดซื้อ) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.10 ด้าน Make (ฝ่ายผลิต) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.54 ด้าน Deliver (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.71 ด้าน Return (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.11 และด้าน Marketing (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.02 ซึ่งจากผลคะแนนการประเมินประสิทธิภาพที่ออกมาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผลการประเมินทางด้านการผลิต (Make) และ Deliver (ฝ่ายการตลาด) มีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ ซึ่งพบว่าปัญหาโดยตรงของฝ่ายผลิตนั้นเกิดความล่าช้าของการได้มาซึ่งวัตถุดิบในการผลิต ทำให้ไม่สามารถทำการผลิตได้ทันกับวันกำหนดส่งสินค้าซึ่งถูกกำหนดโดยฝ่ายการตลาด ทำให้เกิดปัญหาในด้านการขายเนื่องจากไม่สามารถกำหนดจำนวนสินค้าตามความต้องการได้

คำสำคัญ : เสื่อกก การวัดประสิทธิภาพ การจัดการโซ่อุปทาน

Abstract

Reed Mat industries decreased because of many factors. The important factor was from the management in various aspects such as production planning, time, and warehouse management, etc. As a result, to define the pricing became error that caused many industries closed down and subverted. The research studied the supply chain management of reed mats in Chanthaburi by using evaluation performance by Supply Chain Operations Reference Model (SCOR Model) as the tool, and the study conducted as a case studied in Bang Sa Kao Community.

The results of the research indicated that operating efficiency which developed by concepts of the SCOR Model assessing all 5 aspects which were purchasing (Source), Manufacturing (Make), delivered (Deliver), return (Return) and marketing (Marketing) had average levels of the estimation of each aspects as follows: Source (purchasing Department) had average level of 2.10, Make (Production Department) has averaged level of 1.54, Deliver (Marketing Department) had averaged level of 1.71, Return (Marketing) had averaged level of 2.11 and Marketing (Marketing) had averaged level of 2.02. The result of the performance evaluation showed that in production (Make) and Deliver (Marketing) was relatively low. The direct cause was from the delay on acquisition of raw materials or resource supply, and it made them

unable to produce the products in time according to the delivery schedule set by the marketing department. The cause of the problem affected directly to sales since they were not able to submit the products according to the market demand.

Keywords : reed mats, SCOR Model, supply chain management

บทนำ

“น้ำตกลือเลื่อง เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูรสมบูรณ์ธรรมชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมญาติกู้ชาติที่จันทบุรี” จากคำขวัญประจำจังหวัดจันทบุรีนั้นพบว่าเสื่อจันทบูรมีชื่อเสียงการทอเสื่อจันทบูรเป็นสิ่งที่มีการสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดมาอย่างช้านานการที่เสื่อมีความนิยมนั้นเนื่องมาจากวัสดุในการทอเสื่อนั้นพบมากในจังหวัดและภาคตะวันออกนี้ เสื่อส่วนใหญ่นิยมทำมาจากกกที่เรียกว่า “กกจันทบูร” เสื่อจันทบูรมีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวในเรื่องของความคงทนของวัสดุที่ใช้ในการทอ มีความประณีตงดงาม จึงทำให้ทางจังหวัดส่งเสริมการผลิตเสื่อกกเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมจำนวนมาก

ชุมชนที่มีอาชีพการทอเสื่อที่มีชื่อเสียงบ้านบางสระเก้า อำเภอลือเลื่องเป็นหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพทอเสื่อมากที่สุดเมื่อเทียบกับหมู่บ้านที่ทำเสื่อกกในแหล่งอื่นของจังหวัดจันทบุรี และเป็นหมู่บ้านที่มีการผลิต การแปรรูป ในพื้นที่หมู่บ้านและมีศูนย์ศิลป์เสื่อบางสระเก้าซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไป จากการเป็นสินค้าพื้นบ้านดังกล่าวภาครัฐจึงเข้ามามีบทบาทในการทำกิจกรรมและส่งเสริมการทำอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเสื่อที่ทำมาจากต้นกกที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย และเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญกับจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถผลิตและส่งออกขายไปยังต่างประเทศได้ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับจังหวัดเป็นจำนวนมาก และยังเป็นรายได้เสริมให้กับชุมชนต่างๆ ได้อีกด้วย ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากต้นกกได้มีการนำมาดัดแปลงเป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับต่างๆ มากมาย และมีหลายชุมชนหันมาทำผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากต้นกกเป็นจำนวนมากขึ้น

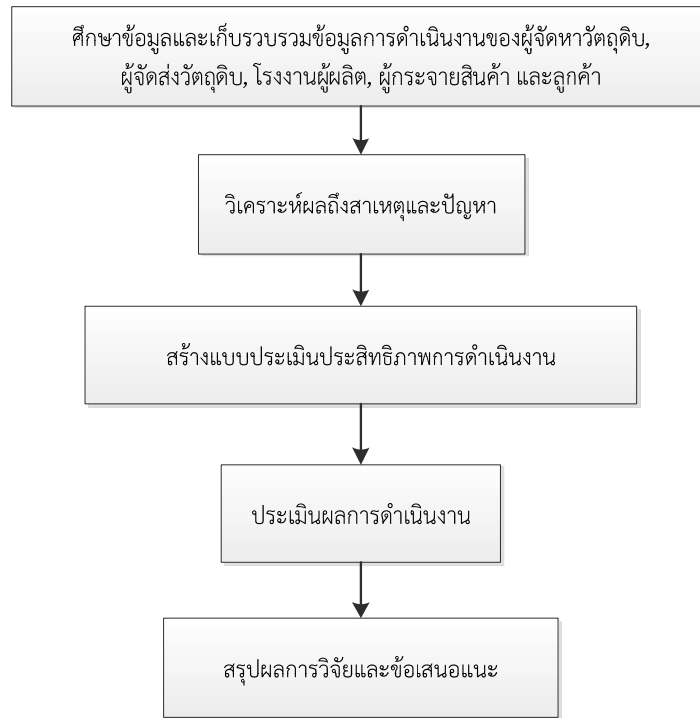
ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการทอเสื่อนั้นมีจำนวนลดลงอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายปัจจัย แต่สิ่งที่มีผลสำคัญคือการจัดการบริหารด้านต่างๆ อันได้แก่ เวลา การวางแผนการผลิต การจัดการคลังสินค้า เป็นต้น ส่งผลให้การกำหนดราคานั้นผิดพลาด อันเป็นผลทำให้การคงอยู่ของอุตสาหกรรมนั้นต้องปิดตัวลงหรือล้มเลิกไป การวิจัยนี้ดำเนินการศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเสื่อกกในจันทบุรี ด้วยการวัดประสิทธิภาพ SCOR Model จะสามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน นับตั้งแต่การเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างชุมชนกับชุมชน ผู้แปรรูปวัตถุดิบผลผลิตเบื้องต้น จนถึงผู้จัดส่ง ผู้ขายสินค้า และการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเสื่อจันทบูร ซึ่งจะทำให้สามารถสร้างมูลค่าการค้าขายสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นและนำรายได้เข้าจังหวัด ดังนั้นจึงได้ทำการวัดประสิทธิภาพการจัดการโซ่อุปทานในระบบโลจิสติกส์เพื่อให้กลุ่มอุตสาหกรรมเสื่อกกจันทบุรีได้นำผลการวัดประสิทธิภาพการจัดการโซ่อุปทานในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้และพัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรมเสื่อกกต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเสื่อกกในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางสระเก้าและใช้ Supply Chain Operations Reference Model (SCOR Model) ในวัดประสิทธิภาพการจัดการโซ่อุปทาน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (SCOR Model) นำมาใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพ การดำเนินงานเพื่อใช้เป็นแบบประเมินในการวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การใช้แนวคำถามของวิธี Quick Scan เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interviews) และการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของผู้จัดหาวัตถุดิบ, ผู้จัดส่งวัตถุดิบ, โรงงานผู้ผลิต, ผู้กระจายสินค้า และลูกค้า เพื่อแสดงให้เห็นถึงการไหลของข้อมูล โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนและรายละเอียด ตามกรอบแนวคิดรูปที่ 1 และวิธีการเก็บข้อมูลโดยอ้างอิงทฤษฎีตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการวิจัยการวัดสมรรถนะห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเสื้อกักและการแปรรูปเสื้อกักจันทบุรี

ลำดับ	วิธีการวิจัย	หลักการ / ทฤษฎี	ผลลัพธ์
1.	ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานและนำมาอ้างอิงในงานวิจัย	- ทฤษฎีและแนวคิดด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน - ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	- รูปแบบของแบบจำลองที่เหมาะสมกับธุรกิจ
2.	ศึกษาภาพรวมของกิจกรรมการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา	- ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา	- ลักษณะการดำเนินงาน
3.	เก็บข้อมูลจากผู้จัดหาวัตถุดิบ, ผู้จัดส่งวัตถุดิบ, โรงงานผู้ผลิต, ผู้กระจายสินค้า และลูกค้า	- ข้อมูลจากผู้จัดหาวัตถุดิบ - ข้อมูลจากผู้จัดส่งวัตถุดิบ - ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา - ข้อมูลจากผู้กระจายสินค้า - ข้อมูลจากลูกค้า	- ข้อมูลในการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน
4.	วิเคราะห์กิจกรรมการดำเนินงานทุกกิจกรรม	- ข้อมูลจากผู้จัดส่งวัตถุดิบ - ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา - ข้อมูลจากลูกค้า	- ข้อมูลในการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน
5.	สร้างแบบประเมินการปฏิบัติงานตามแนวความคิดของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน	- ทฤษฎีและแนวคิดด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน - ทฤษฎีและแนวคิดของ SCOR	- แบบประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ลำดับ	วิธีการวิจัย	หลักการ / ทฤษฎี	ผลลัพธ์
		Model และ Quick Scan	
6.	พัฒนารูปแบบการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา	- ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา	- รูปแบบการดำเนินงานใหม่
7.	ประเมินผล	- แบบประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน	- ประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตที่ดีขึ้น

1. การศึกษาข้อมูล

1.1 ศึกษาข้อมูลขององค์กรต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทานของเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจที่เป็นกรณีศึกษา เริ่มตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้จัดการโรงงาน ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า และลูกค้า

1.2 การศึกษาทฤษฎีและแนวคิดด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงภาพรวมของอุตสาหกรรมเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรี

1.3 ศึกษาความรู้เรื่องแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (SCOR Model) การวัดสมรรถนะโซ่อุปทาน ตัวชี้วัดและมาตรวัด (Indicator and Metric) เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดสมรรถนะของโซ่อุปทาน

2. การเก็บข้อมูล

2.1 การทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interviews) โดยใช้แนวคิดของวิธี Quick Scan กับโรงงานผู้ผลิต (Manufacturer) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้จัดการโรงงาน และพนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสังเกตการปฏิบัติการจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างมาตรวัดในการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร

2.2 การทำการสัมภาษณ์ผู้จัดหาวัตถุดิบ (Suppliers) ผู้จัดส่งวัตถุดิบ (Forwarders) และผู้กระจายสินค้า (Distributors) ในห่วงโซ่อุปทานของเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจที่เป็นกรณีศึกษา รวมถึงการสังเกตการปฏิบัติการจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างมาตรวัดในการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร

2.3 การทำการสัมภาษณ์ลูกค้ารายใหญ่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างมาตรวัดในการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร

2.4 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการสร้างมาตรวัดทางการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับมาตรวัดหรือเกณฑ์การประเมินที่เราได้พัฒนาขึ้น

จากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาปัญหาในการดำเนินงานของแต่ละส่วน แต่ละองค์กร เพื่อพิจารณาหาการเชื่อมโยงที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานในแต่ละส่วนดีขึ้น

3. การสร้างแบบประเมิน

3.1 การนำข้อมูลที่ได้มาสร้างมาตรวัด โดยอาศัยแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (SCOR Model) การใช้เทคนิคการระดมความคิด (Brainstorming) จากผู้บริหารระดับสูงและพนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการปรับปรุงมาตรวัดนั้นๆ

3.2 การทำการประเมินประสิทธิภาพของมาตรวัดหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดสมรรถนะของห่วงโซ่อุปทานว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงหรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่องค์กรอื่นๆ มีการใช้กันอยู่ (Best Practice) และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการปรับปรุงมาตรวัดนั้นๆ

ในการสร้างแบบประเมินนี้ มุ่งเน้นให้ห่วงโซ่อุปทานของเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจที่เป็นกรณีศึกษา สามารถนำไปใช้งานได้จริง โดยอาศัยข้อมูลในอดีตที่มีการเก็บรวบรวมในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้พนักงานในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้นำเสนอแนวคิดและแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งแบบประเมินที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง

4. ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงาน

4.1 นำมาตรวัดที่ได้มีการปรับปรุงแล้วไปประเมินเพื่อวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานของเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรี

4.2 เสนอแนะปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานระหว่างผู้จัดหาวัตถุดิบ (Suppliers) ผู้จัดส่งวัตถุดิบ (Forwarders) โรงงานผู้ผลิต (Manufacturer) ผู้กระจายสินค้า (Distributor) และลูกค้า (Customers) โดยอาศัยแนวคิดด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อลดระยะเวลา

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

5.2 เสนอแนะแนวทางที่จะเพิ่มศักยภาพ (Best Practice) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากผู้จัดหาวัตถุดิบ (Suppliers) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดหาวัตถุดิบรายใหญ่ อุตสาหกรรมเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางสระเกล้า ทั้งหมด 5 ราย ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และกลยุทธ์ในการทำงาน ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้การทำงาน ต่อจากนั้นเก็บข้อมูลและแปรผล

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้จัดหาวัตถุดิบคือ ไม่ทราบปริมาณวัตถุดิบที่อุตสาหกรรมเสื่อกกต้องการจะซื้อ รวมถึงชนิดของวัตถุดิบที่ต้องการ ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์จำนวนของวัตถุดิบที่จะต้องเตรียมไว้จัดส่งได้ และเนื่องจากวัตถุดิบส่วนใหญ่คือ ต้นกก ต้องอาศัยระยะเวลาในการเจริญเติบโต และจะต้องทำการสลัดกกก่อน หลังจากนั้นทำการจักก ซึ่งผู้จัดหาหรือผู้ผลิตจำเป็นต้องมีการเตรียมวัตถุดิบไว้ล่วงหน้า

1.2 ข้อมูลจากผู้จัดส่ง (Forwarders) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดส่งที่อยู่ในเครือข่ายของอุตสาหกรรมเสื่อกก ทางบกทั้งหมด 2 ราย ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และกลยุทธ์ในการทำงาน ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้การทำงาน ต่อจากนั้นเก็บข้อมูลและแปรผล

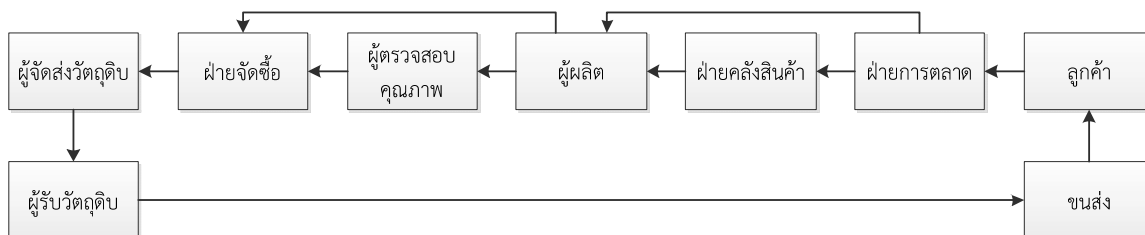
จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาโดยตรงของผู้จัดส่งคือ ต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่สามารถควบคุมได้ อันเนื่องมาจากการผันผวนของราคาน้ำมันโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้จัดส่งไม่สามารถวางแผนเพื่อตอบสนองความต้องการการจัดส่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรมเสื่อกก ทำให้ต้องเสียค่าดำเนินการขนส่งในแต่ละครั้งในอัตราที่ค่อนข้างสูง

1.3 ข้อมูลทั่วไปของอุตสาหกรรมเสื่อกกมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะกับการเพาะปลูกจึงมีต้นกกและต้นปอเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจำนวนมากทำให้ชาวบ้านในตำบลมีวัสดุเพียงพอต่อการทอเสื่อทั้งปี การทอเสื่อจะทำงานในยามที่ว่างจากการปฏิบัติการกิจต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมามีการทอเสื่อนั้นจัดได้ว่าเป็นเพียงอาชีพเสริม แต่ปัจจุบันนี้การทอเสื่อจัดได้ว่าเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ยังได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ จนได้รับการคัดเลือกให้ เป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าระดับ 5 ดาวกระบวนการดำเนินการผลิต ได้แบ่งออกเป็นแต่ละแผนกย่อยดังต่อไปนี้

- (1) แผนกเก็บวัตถุดิบ และวัสดุอุปกรณ์
- (2) แผนกย้อมสี
- (3) แผนกจักสานและถักทอ
- (4) แผนกตรวจสอบคุณภาพ
- (5) แผนกบรรจุภัณฑ์

ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการ Quick Scan ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การเขียนแผนที่ทางธุรกิจ มีจุดประสงค์เพื่อแสดงรูปแบบการไหลของข้อมูลและกระบวนการทำงานในโซ่อุปทานรวมถึงการประสานงานระหว่างลูกค้าและผู้จัดส่งวัตถุดิบด้วย

รูปที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการผลิตในภาพรวม

ขั้นตอนที่ 2 และ 3 : การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กร เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการทางธุรกิจที่สำคัญจากบุคลากรที่มีความสำคัญในหน่วยงานจากการปฏิบัติงานจริงและการประสานงานกับองค์กรภายนอก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กรดังกล่าว จะแบ่งความสำคัญออกเป็น

- ข้อมูลที่มีความจำเป็น หมายถึง ข้อมูลที่จำเป็นจะต้องได้มา เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างเกณฑ์การประเมินการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของโซ่อุปทาน

- ข้อมูลที่มีความสำคัญ หมายถึง ข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบการพิจารณาในการสร้างเกณฑ์การประเมินการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของโซ่อุปทาน

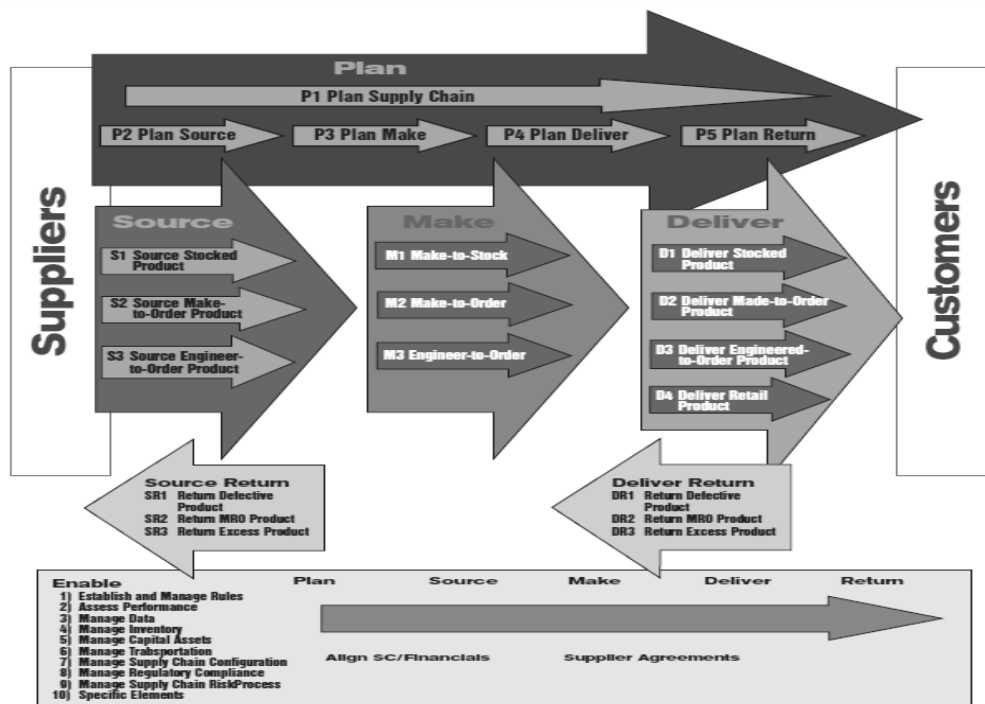
1.4 ตัวแทนจำหน่าย / ผู้กระจายสินค้า (Distributor) ได้ทำการสัมภาษณ์อุตสาหกรรมเสื้อกและการแปรรูปเสื้อกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางสระแก้ว ผู้กระจายสินค้า ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมและวางแผนการจัดจำหน่ายสินค้าไปยังลูกค้าคนสุดท้าย (End Buyers) จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้กระจายสินค้าพบคือ การจัดส่งสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตล่าช้า ทำให้ไม่สามารถจัดส่งต่อได้ทันกับความต้องการของลูกค้า ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการล่าช้าของระยะเวลานำในการผลิต ดังนั้นสิ่งเดียวที่ผู้กระจายสินค้าต้องการก็คือ ความรวดเร็วในการได้รับสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งจะทำให้ผู้กระจายสินค้ามีเวลาเพียงพอที่จะจัดการกระจายสินค้าไปยังลูกค้าคนสุดท้าย (End Buyers)

1.5 ข้อมูลจากลูกค้า ได้ทำการสัมภาษณ์ลูกค้ารายใหญ่ของอุตสาหกรรมเสื้อกและการแปรรูปเสื้อกจันทบุรีของกลุ่มชุมชนบางสระแก้ว ซึ่งทำการติดต่อซื้อขายทั้งหมด 3 กลุ่มเป้าหมาย คือผู้ขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต ห้างร้านที่ขายในกรุงเทพ และลูกค้าทั่วไป โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และสัมภาษณ์จากศูนย์กระจายสินค้าในจังหวัด

2.การสร้างแบบประเมิน

พบว่าอุตสาหกรรมเสื้อกและการแปรรูปเสื้อก ไม่มีรูปแบบและดัชนีสำหรับการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คณะกรรมการมักอาศัยประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวในการปฏิบัติงาน รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังไม่มีกระบวนการที่ถึงความสำเร็จที่ได้รับ และไม่มีข้อมูลมาสนับสนุนการตัดสินใจในการปฏิบัติการและการแก้ไขปัญหา ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบอย่างสำหรับการแก้ไขปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกันในอนาคตได้

ปัญหาที่สำคัญของการบันทึกข้อมูลก็คือ การคิดว่าเป็นการเสียเวลา รวมทั้งรูปแบบการบันทึกข้อมูลก็ไม่มีมาตรฐานและเป็นมาตรฐานเพียงพอ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์หรือการแปลผลลัพธ์ก็เป็นอุปสรรคอีกอันหนึ่งที่คณะกรรมการมักไม่มีความเชี่ยวชาญพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (SMEs) ดังนั้นคณะวิจัยจึงได้ใช้หลักของ SCOR Model (Version 9.0) มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำเป็นแบบประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมเสื้อก

รูปที่ 3 แสดงแผนภาพกระบวนการของบริษัทกรณีศึกษาตามรูปแบบ SCOR Model

การประยุกต์ใช้ SCOR Model ในการจัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมเสื่อกก และการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางสระเกล้าแบบ Make To Order นี้จะใช้ขอบเขตของ SCOR Model ทั้งหมด 5 ด้าน คือ Plan Source Make Deliver และ Return แต่ในส่วนของการเก็บข้อมูลจะพิจารณาแต่ในส่วน ของกระบวนการ Source Make และ Deliver เท่านั้น ส่วน Plan หรือการวางแผน จะเป็นการกำหนดนโยบายหรือ แนวทางในการดำเนินงาน เพื่อจัดสมดุลระหว่างศักยภาพในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ในการตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ในส่วนของมาตรวัด (Metric) ในแบบจำลอง SCOR จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความ ยืดหยุ่น (Flexibility) การตอบสนอง (Responsiveness) ต้นทุน(Cost) และสินทรัพย์ (Asset) แต่คณะวิจัยได้ตัดในส่วน ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการเงินออกทั้งหมด เนื่องจากเป็นรายละเอียดที่ทางอุตสาหกรรมเสื่อกกและการแปรรูป เสื่อกกจันทบุรีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางสระเกล้า ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้มาตรวัดในด้านความ น่าเชื่อถือ (Reliability) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และการตอบสนอง (Responsiveness) โดยขั้นตอนในการพัฒนาแบบ ประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกหัวข้อในการประเมินจากแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานในระดับที่ 2 (Process Categories) และ แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานในระดับที่ 3 (Decompose Process)

2. การกลั่นกรองหัวข้อร่วมกับหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายจัดซื้อและฝ่ายผลิต โดยใช้การ ระดมความคิด (Brainstorming)

3. การนำข้อมูลในอดีตที่มีการเก็บรวบรวมไว้บางส่วน คือผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้อในแบบ ประเมินในเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ปี พ.ศ. 2550 รวมทั้งหมด 6 เดือน มาทำเป็นเกณฑ์การประเมินโดยอาศัยหลักสถิติ ควอไทล์ในการแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนเท่า ๆ กัน โดยมีรายละเอียดในการจัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพในการ ดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : คัดเลือกหัวข้อในการประเมินจากแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานในระดับที่ 2 (Process Categories) และแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานในระดับที่ 3 (Decompose Process)

ขั้นตอนที่ 2 : การกลั่นกรองหัวข้อร่วมกับหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายผลิต โดยใช้การระดมความคิด (Brainstorming) จากการคัดเลือกหัวข้อเบื้องต้นทำให้ได้หัวข้อในการจัดทำแบบประเมินจำนวน ทั้งหมด 159 หัวข้อ

ขั้นตอนที่ 3 : การนำข้อมูลในอดีตที่มีการเก็บรวบรวมไว้ในบางส่วนคือผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ หัวข้อในแบบประเมินในเดือนกรกฎาคม – มีนาคม ปี พ.ศ.2554-2555 รวมทั้งหมด 9 เดือน มาทำเป็นเกณฑ์ประเมิน โดยอาศัยหลักสถิติควอไทล์

3. ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงาน

ทำการรวบรวมผลการดำเนินงานในอดีตด้านต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมเสื่อกกและการแปรรูปเสื่อกกจันทบุรีของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนบางสระเกล้า ที่มีการเก็บข้อมูลไว้ในช่วงเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ของปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีข้อมูลที่สมบูรณ์ ที่สุดตามหัวข้อกระบวนการทางธุรกิจตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงาน (SCOR Model) ในระดับที่ 3 (Decompose processes) และนำผลการดำเนินงานเหล่านี้มาพิจารณาตัดเลือกเพื่อใช้เป็นหัวข้อการประเมินตามความเหมาะสม โดยอาศัย การระดมความคิด (Brainstorming) ร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคือ ฝ่ายผลิต, ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายการตลาด เพื่อสร้าง เกณฑ์การประเมินโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งอาศัยค่าสถิติควอไทล์เป็นตัวพิจารณากำหนดช่วงในการแบ่งข้อมูล ออกเป็นส่วน ๆ เท่า ๆ กัน ประกอบด้วยหัวข้อประเมินการดำเนินงานด้าน Source (ฝ่ายจัดซื้อ) 12 หัวข้อ Make (ฝ่ายผลิต) 13 หัวข้อ Deliver (ฝ่ายการตลาด) 10 หัวข้อ Return (ฝ่ายการตลาด) 8 หัวข้อ และด้านการตลาด (ฝ่ายการตลาด) 12 หัวข้อ จากนั้นจะนำแบบประเมินที่ได้พัฒนาขึ้นมาี้ มาประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของอุตสาหกรรมเสื่อกก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของโซ่อุปทาน

การประเมินผลการดำเนินการ	คะแนนเฉลี่ย
การจัดซื้อ (Source)	2.10
การผลิต (Make)	1.54
การจัดส่ง (Deliver)	1.71
การส่งคืนสินค้า (Return)	2.11
การตลาด (Marketing)	2.02

จากการศึกษาถึงความต้องการและปัญหาของการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตวัตถุดิบผู้จัดส่งวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า และลูกค้า พบว่าการดำเนินงานหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันอยู่ในระดับปานกลาง คณะวิจัยได้นำเสนอแนวคิดของการจัดการห่วงโซ่อุปทานมาใช้ในการเชื่อมโยงความต้องการของฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีขึ้น โดยคณะกรรมการกลุ่มอุตสาหกรรมเสื่อกกชุมชนบางสระแก้ว ผู้ผลิตจะจัดการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ผลิตวัตถุดิบ และลูกค้ารวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมเสื่อกก จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยทำการประเมินทั้งหมด 5 ด้านคือ การจัดซื้อ (Source) การผลิต (Make) การจัดส่ง (Deliver) การส่งคืนสินค้า (Return) และด้านการตลาด (Marketing) โดยได้ผลคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินในแต่ละด้านดังนี้ คือ ด้าน Source (ฝ่ายจัดซื้อ) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.10 ด้าน Make (ฝ่ายผลิต) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.54 ด้าน Deliver (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 1.71 ด้าน Return (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.11 และด้าน Marketing (ฝ่ายการตลาด) ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.02 ซึ่งจากผลคะแนนการประเมินประสิทธิภาพที่ออกมาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผลการประเมินทางด้านการผลิต (Make) และ Deliver (ฝ่ายการตลาด) มีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ จะพบว่าปัญหาโดยตรงของฝ่ายผลิตคือ ความล่าช้าของการได้มาซึ่งวัตถุดิบในการผลิต ทำให้ไม่สามารถทำการผลิตได้ทันกับวันกำหนดส่งสินค้าซึ่งถูกกำหนดโดยฝ่ายการตลาด ทำให้เกิดปัญหาในด้านการขายเนื่องจากไม่สามารถกำหนดจำนวนสินค้าตามความต้องการได้

สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเมื่อทราบถึง จึงควรมีการวางแผนร่วมกัน ระหว่างผู้จัดหาวัตถุดิบผู้ผลิต และลูกค้า ในการกำหนดความต้องการร่วมกัน ทำให้อุตสาหกรรมเสื่อกก ผู้ผลิตสามารถคาดการณ์และตัดสินใจในการวางแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าได้ ซึ่งข้อดีของการวางแผนร่วมกันดังกล่าวก็คือ ทำให้แต่ละฝ่ายมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้อุตสาหกรรมเสื่อกก ยังสามารถสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้จัดส่งวัตถุดิบ (Supplier) เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการพยากรณ์นั้น ทำให้ผู้จัดส่งวัตถุดิบที่อยู่ในเครือข่ายของอุตสาหกรรมเสื่อกก ทราบถึงปริมาณความต้องการวัตถุดิบล่วงหน้า และสามารถวางแผนในการจัดเตรียมวัตถุดิบไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้จัดส่งวัตถุดิบประหยัดต้นทุนในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการลงไปได้มาก เพราะสามารถทำการผลิตวัตถุดิบได้ครั้งละปริมาณมาก ๆ เมื่อรวมปริมาณการผลิตจากยอดการสั่งซื้อจากลูกค้ารวมกัน จะเห็นได้ว่าในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันนี้จะทำให้ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้จัดส่งวัตถุดิบและอุตสาหกรรมเสื่อกก

เอกสารอ้างอิง

- วัชรินทร์ ร้ายกลับดี. 2550. การวัดสมรรถนะห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิติรัตน์ แก้วธรรมชัย และ ภาคภูมิ เลหาหะวีร์. 2547. การพัฒนาตัวแบบเพื่อวัดประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมของเล่นไม้ยางพารา.
- กรวิการ์ เผ่ากันทะ และ วิสิษฐ ดอนชัย. 2548. การศึกษาห่วงโซ่อุปทานผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตร กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรคอกค้า.
- คำนาย อภิรัชญาสกุล. 2546. โลจิสติกส์ และการจัดการซัพพลายเชน, บริษัท โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิงท จำกัด. กรุงเทพฯ.
- จอมพล มงคล และ ชัยรัช ธรรมรักษ์. 2549. การศึกษาห่วงโซ่อุปทานของไบโอดีเซลจากสบู่ดำ.
- ชัยยุทธ วงศ์อัจฉริยา. 2547. การศึกษาห่วงโซ่อุปทานการส่งออกสินค้าเกษตรตามเส้นทางแม่น้ำโขง.
- เชษฐกิจ สาธ และ อีรพันธ์ บุญถึง. 2548. การพัฒนารูปแบบในการประเมินประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานสำหรับอุตสาหกรรมสปา.
- ธีรานุช สุภาษา และ ภัทรมาศ ภิวงศ์. 2547. การวัดสมรรถนะห่วงโซ่อุปทานในหัตถอุตสาหกรรมสิ่งทอ.
- ดวงกมล แก้วสกุล, ศิริพงษ์ ตรีเพ็ชร, ดวงพรรณ กริชชาญชัย และ วิโรจน์ ศรีสุรภานนท์. 2545. การพัฒนาดัชนีชี้วัดและเครื่องมือในการประเมินความสามารถของระบบการขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภค.
- รุธิร์ พนมยงค์. 2547. การจัดการโลจิสติกส์ในประเทศไทย, สำนักพิมพ์เวลาคี กรุงเทพฯ .
- รวาพร วิริยะไชยกุล. 2547. การศึกษาความพร้อมในการใช้การจัดการห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทยา สุทธิฤตดำรง. 2546. โลจิสติกส์ และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน, บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) , กรุงเทพฯ .
- สายธาร กลิ่นลูกอิน. 2548. การคัดเลือกวัตถุดิบที่เป็นกลยุทธ์ด้านการจัดซื้อด้วยเทคนิคการสร้างสถานการณ์จำลอง กรณีศึกษาโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า.
- Benita M. 1999. "Measuring Supply Chain Performance" International Journal of Operations & Production Management, Volume 19, No 3, pages 275-292.
- Lusine Aramyan, Christien Ondersteijn, Olaf Van Kooten and Alfons OudeLansink .2006. "Performance Indicators in Agri-Food Production Chains" the Agri-Food Supply Chain.
- N.I. Valeeva, M.P.M. Meuwissen, A.G.J.M. Oude Lansink and R.B.M. Huirne .2005. "Improving Food Safety Within the Dairy Chain : An Application of Conjoint Analysis" American Dairy Science Association, J. Dairy Sci., Volume 88, pages 1601-1612.
- Supply Chain Concl, Inc..2002. Supply-Chain Operation Reference-Model.

การประยุกต์ใช้หลักการบริหารสินค้าคงคลัง : กรณีศึกษาโรงงานตัดเย็บสำหรับชุดสะอาด The Application of Inventory Management: Case Study on Clean Room Garment Industries

ลักขณา ฤกษ์เกษม¹ ภาสุระ อังกุลานนท์²

^{1,2} คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้หลักการบริหารสินค้าคงคลังสำหรับการลดต้นทุนด้านสินค้าคงคลัง ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) การเก็บข้อมูลด้านจำนวนและราคาของแต่ละผลิตภัณฑ์ทั้ง 10 ผลิตภัณฑ์ 2) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดประเภทของสินค้าตามหลักเกณฑ์แบบเอบีซี 3) คำนวณหาปริมาณการสั่งซื้ออย่างประหยัด และจุดสั่งซื้อ ผลจากการวิจัยพบว่า การสั่งซื้ออย่างประหยัดกรณียอมให้มีสินค้าขาดแคลนบ้างนั้นมีต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวมที่สูงกว่า การสั่งซื้ออย่างประหยัดกรณีไม่ยอมให้มีสินค้าขาดแคลน แต่หากพิจารณาการสั่งซื้อจำแนกแต่ละผลิตภัณฑ์สามารถลดต้นทุนจากจำนวนในการสั่งซื้อได้ถึง 18.87%

คำสำคัญ : การบริหารสินค้าคงคลัง การวิเคราะห์แบบเอบีซี การสั่งซื้ออย่างประหยัด

Abstract

The purpose of the research was to apply the concept of inventory management for reducing total inventory cost. The research procedures consisted of three steps; 1) data collection for amount and cost of all 10 products, 2) ABC analysis for each product, and 3) calculation of economic order quantity (EOQ) and reorder points. We found total inventory costs of economic order quantity when shortages was higher compared to those costs when non-shortages. However, total inventory costs could be reduced by 18.87 percent when ordering each products separately.

Keywords : inventory management , ABC analysis , economic order quantity

บทนำ

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันค่อนข้างมาก โดยมีการส่งออกเป็นอันดับต้น ๆ ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาหลายปี โดยในปี 2556 การส่งออกสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นมูลค่า 491,236 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ 3.2% [สถิติการค้าของไทย ปี 2556 : กระทรวงพาณิชย์] ด้วยเหตุนี้จึงมีอีกธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คือ อุตสาหกรรม การตัดเย็บสำหรับห้องสะอาด เนื่องจากกระบวนการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์นั้น จำเป็นต้องอยู่ในสภาวะปราศจากไฟฟ้าสถิต เพื่อให้กระบวนการผลิตนั้นปราศจากฝุ่น ดังนั้นเนื้อผ้าที่นำมาตัดเย็บจึงมีส่วนประกอบของกราฟิลอยู่เนื้อผ้า ทำหน้าที่เป็นสายดินนำพา

กระแสไฟฟ้าลงสู่พื้น ชุดสำหรับห้องสะอาดนั้นมีหลายแบบ เช่น ชุดกราวด์ (Smock) ชุดหมี (Jumpsuit) เป็นต้น จากการเข้าไปเก็บข้อมูลภายในโรงงานพบว่า มีปัญหาอยู่หลายด้าน อันได้แก่

1. ปัญหาเรื่องคุณภาพ กล่าวคือ ปัญหาที่ด้าย ESD ขาด และมีเศษด้ายติดชุด รวมถึงลายของผ้าที่ไม่เหมือนกัน
2. ปัญหาเรื่องการสั่งซื้อสินค้าที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนานเพราะต้องสั่งจากต่างประเทศ
3. ปัญหาเรื่องการวางแผนการผลิต ทำให้มีผลต่อการสั่งซื้อ และความพึงพอใจของลูกค้า
4. ปัญหาการส่งมอบที่ไม่ตรงตามวันที่ลูกค้าต้องการ
5. ปัญหาแบบในการผลิต หรือ Pattern ที่มีหลากหลาย เนื่องจากความต้องการของลูกค้าแต่ละรายไม่เหมือนกัน
6. ปัญหาสินค้าคงคลัง ที่มีต้นทุนในการจัดเก็บสูง
7. ปัญหาการวางผังโรงงานที่ซับซ้อน มีการจัดเก็บและวางเครื่องจักรที่ไม่เป็นระเบียบ
8. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จากฝุ่นที่เกิดจากการตัดผ้า
9. ปัญหาสุขภาพ และขวัญกำลังใจในการทำงาน

จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมา เป็นปัญหาโดยรวมจากการสังเกต การสอบถามจากพนักงาน และเจ้าของกิจการ สำหรับการศึกษาจะมุ่งประเด็นที่การแก้ปัญหาระบบบริหารจัดการสินค้าคงคลัง โดยปัจจุบันจะสั่งซื้อสินค้าเมื่อสินค้าใกล้จะหมด ทำให้สินค้าส่งมาไม่ทัน และผลิตไม่ทันตามความต้องการของลูกค้าและทำให้มีต้นทุนด้านสินค้าคงคลังที่สูง ดังนั้นเพื่อความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจซึ่งมองความต้องการของลูกค้าเป็นเป้าหมายที่สูงที่สุด จำเป็นต้องมีกระบวนการหรือแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยใช้หลักการทางวิศวกรรมอุตสาหกรรม คือการจัดการสินค้าคงคลัง มาทำการวิเคราะห์ประยุกต์ให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ และแก้ปัญหาได้ตรงจุดที่ต้องการมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางการลดต้นทุนของสินค้าคงคลัง ตามหลักการบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management)

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากโรงงานกรณีศึกษา

จากการเข้าไปทำการศึกษาริษัทกรณีศึกษา พบว่าปัญหาสินค้าคงคลังเป็นปัญหาที่มีผลกระทบมากที่สุด ดังนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลด้านสินค้าคงคลังย้อนหลังเป็นเวลา 1 ปี และจะทำการสั่งซื้อสินค้าเมื่อสินค้าใกล้จะหมด และสั่งในปริมาณที่เกินกว่าการใช้งานในบางวัตถุดิบ บางอย่างน้อยเกินไป โดยฝ่ายจัดซื้อเป็นผู้จัดการแต่เพียงผู้เดียว เพราะคำนึงถึงแต่การสั่งซื้อที่ประหยัดที่สุด โดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนด้านสินค้าคงคลัง อีกทั้งยังพบปัญหาวัตถุดิบสูญหายหรือชำรุดไม่สามารถนำมาใช้งานได้เช่นผ้ามีรอยเปื้อนเนื่องจากไม่มีการแยกประเภทของวัตถุดิบ

2. ศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารสินค้าคงคลัง

2.1 การจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC Analysis)

การจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC) ซึ่งระบบนี้เป็นวิธีการจำแนกสินค้าคงคลังออกเป็นแต่ละประเภทโดยพิจารณาปริมาณและมูลค่าของสินค้าคงคลังแต่ละรายการเป็นเกณฑ์ เพื่อลดภาระในการดูแล ตรวจสอบ และควบคุมสินค้าคงคลังที่มีอยู่มากมาย ซึ่งถ้าควบคุมทุกรายการอย่างเข้มงวดเท่าเทียมกัน จะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากเกินความจำเป็น เพราะในบรรดาสินค้าคงคลังทั้งหลายของแต่ละธุรกิจจะมักเป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ [บุษบา พุกษาพันธุ์รัตน์, 2552]

กลุ่ม A เป็นสินค้าคงคลังที่มีปริมาณน้อย (5 – 15% ของสินค้าคงคลังทั้งหมด) แต่มีมูลค่ารวมค่อนข้างสูง (70 – 80% ของมูลค่าทั้งหมด)

กลุ่ม B เป็นสินค้าคงคลังที่มีปริมาณปานกลาง (30% ของสินค้าคงคลังทั้งหมด) และมีมูลค่ารวมปานกลาง (15% ของมูลค่าทั้งหมด)

กลุ่ม C เป็นสินค้าคงคลังที่มีปริมาณมาก (50 – 60% ของสินค้าคงคลังทั้งหมด) แต่มีมูลค่ารวมค่อนข้างต่ำ (5-10% ของมูลค่าทั้งหมด)

2.2 คำนิยามปริมาณการสั่งซื้ออย่างประหยัด (Economic Order Quantity - EOQ)

โดยวิธีการสั่งซื้ออย่างประหยัดนี้จะพิจารณาต้นทุนรวมของสินค้าคงคลังที่ต่ำสุดเป็นหลัก เพื่อกำหนดระดับปริมาณการสั่งซื้อต่อครั้งที่เรียกว่า “ขนาดการสั่งซื้ออย่างประหยัด” ซึ่งการหาขนาดการสั่งซื้อประหยัด (EOQ) และต้นทุนรวม (TC) สามารถหาได้ 2 กรณี ดังนี้ [มยุรฉัตร ศรีदारธรรม, 2551]

2.2.1 กรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน

$$EOQ = \sqrt{\frac{2CoD}{Cc}}$$

$$TC_{min} = \left[\frac{CoD}{Q} \right] + \left[\frac{QCc}{2} \right]$$

โดย EOQ = ขนาดการสั่งซื้อต่อครั้งที่ประหยัด (Q*)

D = อุปสงค์หรือความต้องการสินค้าต่อปี (หน่วย)

Co = ต้นทุนการสั่งซื้อ หรือต้นทุนการตั้งเครื่องจักรใหม่ต่อครั้ง (บาท)

Cc = ต้นทุนการเก็บรักษาต่อหน่วยต่อปี (บาท)

Q = ปริมาณการสั่งซื้อต่อครั้ง (หน่วย)

TC = ต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวม (บาท)

$$\text{ต้นทุนการสั่งซื้อต่อปี} = \left[\frac{D}{Q} \right] Co$$

$$\text{ต้นทุนการเก็บรักษาต่อปี} = \left[\frac{Q}{2} \right] Cc$$

$$\text{จำนวนการสั่งซื้อต่อปี} = \frac{D}{Q^*}$$

$$\text{รอบเวลาการสั่งซื้อ} = \frac{Q^*}{D}$$

2.2.2 กรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนบ้าง

ขนาดการสั่งซื้อที่ประหยัด ระดับสินค้าคงคลังขาดแคลนที่ประหยัด และต้นทุนรวมสามารถหา

ได้จาก

$$Q^* = \sqrt{\frac{2DCo}{Cc}} + \sqrt{\frac{Cg + Cc}{Cg}}$$

$$S^* = Q^* \left[\frac{Cc}{Cg + Cc} \right]$$

$$TC = \frac{DCo}{Q^*} + \frac{(Q^* - S^*)Cc}{2Q^*} + \frac{S^{*2} Cg}{2Q^*}$$

โดยที่ Q* = ขนาดการสั่งซื้อที่ประหยัด

S* = ระดับสินค้าคงคลังขาดแคลนที่ประหยัด

Cg = ต้นทุนสินค้าคงคลังขาดแคลนต่อหน่วยต่อปี

$$\text{ระดับสินค้าคงคลังเฉลี่ย} = \frac{Q^* - S^*}{Q^*}$$

$$\begin{aligned} \text{ระยะเวลาช่วงที่มีสินค้าขาย (T}_1\text{)} &= \frac{Q^* - S^*}{D} \\ \text{ระยะเวลาช่วงที่สินค้าขาดมือ (T}_2\text{)} &= \frac{S^*}{D} \\ \text{เวลารอคอยของสินค้าคงคลัง (T)} &= T_1 + T_2 \\ &= \frac{Q^* - S^*}{D} + \frac{S^*}{D} \\ &= \frac{Q^*}{D} \end{aligned}$$

2.3 คำนวณหาจุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point)

อย่างไรก็ตามในการจัดระบบของสินค้าคงคลัง ไม่ได้ดูเพียงแต่ปริมาณการสั่งซื้อเท่านั้น เวลานาก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งตัวหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าระบบการควบคุมสินค้าคงคลังของบริษัทเป็นแบบต่อเนื่อง จะสามารถกำหนดที่จะสั่งซื้อใหม่ได้เมื่อพบว่าสินค้าคงคลังลดเหลือระดับหนึ่งก็จะสั่งซื้อของมาใหม่ในปริมาณคงที่เท่ากับปริมาณการสั่งซื้อที่กำหนดไว้จุดสั่งซื้อใหม่นั้นมีความสัมพันธ์แปรตามตัวแปร 2 ตัว [วุฒิชัย วงษ์ทัศนีย์กร และ ชยภฤต เจริญศิริวัฒน์, 2554] คือ อัตราความต้องการใช้สินค้าคงคลังและรอบเวลาในการสั่งซื้อ (Lead Time) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึง สต็อกเพื่อความปลอดภัย (Safety Stock) กล่าวคือเป็นการสต็อกที่ต้องสำรองไว้กันสินค้าขาดเมื่อสินค้าถูกใช้และปริมาณลดลงจนถึงจุดสั่งซื้อ (Reorder point) เป็นจุดที่ใช้เตือนสำหรับการสั่งซื้อรอบถัดไป เมื่ออัตราความต้องการสูงกว่าสินค้าคงคลังที่เก็บไว้ เป็นการป้องกันสินค้าขาดแคลนไว้ล่วงหน้านั่นเอง และอีกหนึ่งปัจจัยที่จะต้องพิจารณาถึง คือ ระดับการให้บริการ (Service Level) ซึ่งเป็นวิธีการวัดปริมาณสต็อกเพื่อความปลอดภัยอีกวิธีที่ได้รับความนิยม กล่าวคือเป็นความน่าจะเป็นที่จะไม่เกิดสินค้าขาดมือขึ้น ระดับบริการที่สูงหมายความว่ามีความน่าจะเป็นสูงที่สินค้าคงคลังที่มีอยู่จะเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า จากข้อมูลของบริษัทนี้พบว่าในอัตราความต้องการสินค้าคงคลังมีความแปรผันในช่วงเวลาที่คงที่สามารถ คำนวณได้ดังนี้ [พิภพ ลลิตาภรณ์, 2556]

$$\text{Reorder Point} = \bar{d}(L) + z\delta_d\sqrt{L}$$

โดยที่ \bar{d} = อัตราความต้องการเฉลี่ย

L = รอบเวลาการสั่งซื้อสินค้า

Z = ค่าระดับความเชื่อมั่นว่าจะมีสินค้าเพียงพอต่อความต้องการ

$$\delta_d\sqrt{L} = \text{สต็อกเพื่อความปลอดภัย}$$

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลย้อนหลังเป็นเวลา 1 ปี พบว่ามียอดการสั่งซื้อทั้งหมดในปีอยู่ที่ 530 ครั้ง โดยมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อซึ่งรวมถึงค่าติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ด้วย เฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 100 บาท และโดยประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดเก็บสินค้าคิดเป็น 10% ของราคาสินค้าต่อชิ้นต่อปี และมีค่าเสียโอกาส (กรณียอมให้มีสินค้าขาดมือ) คิดเป็น 5% ของราคาสินค้าต่อชิ้นต่อปี ซึ่งมูลค่าและจำนวนความต้องการในแต่ละปี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปริมาณความต้องการและมูลค่าของแต่ละวัตถุดิบ

วัตถุดิบ	ราคาต่อชิ้น	ความต้องการโดยรวมต่อปี	มูลค่ารวม
กระดุม	1	1,000	1,000
ตะขอ	2	2,000	4,000
ยางยืด venus / ม้วน	100	2,200	220,000
Snap	20	500	10,000
Tape magic	40	300	12,000
ผ้าตาข่าย	30	4,000	120,000
ด้าย ESD	5	50,000	250,000
ผ้าสีขาว ลายกริด	80	500	40,000
ผ้าสีขาว ลายตรง	60	400	24,000
ผ้าซีลอน ไม่มีลาย	25	300	7,500
รวม		61,200	688,500

หลังจากได้ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผล เพื่อหาแนวทางบริหารจัดการสินค้าคงคลัง ดังนี้

1. การจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC Analysis)

คำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของมูลค่ารวมและเปอร์เซ็นต์ของปริมาณความต้องการรวมสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์แล้ว

สามารถจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC) ได้ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC)

วัตถุดิบ	ราคาต่อชิ้น	ความต้องการโดยรวมต่อปี	มูลค่ารวม	%ของมูลค่ารวม	%ของปริมาณรวม	%สะสม	หมวด
ด้าย ESD	5	50,000	250,000	36.31	81.70	81.70	A
ยางยืด venus	100	2,200	220,000	31.95	3.59	85.29	
ผ้าตาข่าย	30	4,000	120,000	17.43	6.54	91.83	
ผ้าสีขาว ลายกริด	80	500	40,000	5.81	0.82	92.65	B
ผ้าสีขาว ลายตรง	60	400	24,000	3.49	0.65	93.30	
Tape magic	40	300	12,000	1.74	0.49	93.79	
Snap	20	500	10,000	1.45	0.82	94.61	
ผ้าซีลอน ไม่มีลาย	25	300	7,500	1.09	0.49	95.10	C
ตะขอ	2	2,000	4,000	0.58	3.27	98.37	
กระดุม	1	1,000	1,000	0.15	1.63	100.00	

จากตารางที่ 2 วัตถุดิบที่จำแนกอยู่ในหมวด A ได้แก่ ด้าย ESD ยางยืด venus และผ้าตาข่าย เนื่องจากพิจารณาจากมูลค่ารวม พบว่าผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มีมูลค่ารวมต่อปีค่อนข้างสูง ถึงแม้ว่าราคาต่อหน่วยของด้าย ESD จะไม่สูง (5 บาท) แต่ปริมาณความต้องการต่อปีอยู่ในอัตราที่สูง คิดเป็น 81.70 เปอร์เซ็นต์ หากควบคุมอย่างเข้มงวดด้วยการลงบัญชีทุกครั้งที่มีการรับจ่าย และมีการตรวจนับจำนวนจริงเพื่อเปรียบเทียบกับจำนวนในบัญชีอยู่บ่อย ๆ นั้นสามารถที่จะลดต้นทุนด้านสินค้าคงคลังลงได้ นอกจากนั้นการควบคุมจึงควรใช้ระบบสินค้าคงคลังอย่างต่อเนื่องและต้องเก็บของไว้ในที่ปลอดภัยด้วย อีกทั้งในด้านการจัดซื้อก็ควรหาผู้ขายไว้หลายรายเพื่อลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนสินค้าและสามารถเจรจาต่อรองราคาได้

ตารางที่ 3 สรุปการจำแนกสินค้าคงคลังเป็นหมวดเอบีซี (ABC)

หมวด	วัตถุดิบ	%ของมูลค่ารวม	%ของปริมาณ
A	ด้าย ESD ยางยืดvenusผ้าตาข่าย	85.69	91.83
B	ผ้าสีขาวลายกริดผ้าสีขาวลายตรง Tape magic Snap ผ้าซีลอนไม่มีลาย	13.58	3.27
C	ตะขอกระดุม	0.73	4.9

พิจารณาจากตารางที่ 2 และตารางที่ 3 จะเห็นว่าผลิตภัณฑ์ในหมวด B มีเปอร์เซ็นต์ของปริมาณความต้องการน้อยกว่าในหมวด C แต่หากพิจารณามูลค่าของผลิตภัณฑ์แต่ละรายการพบว่ามูลค่าต่อหน่วยมีราคาสูง (25 – 80 บาท) ดังนั้นผ้าสีขาวลายกริด ผ้าสีขาวลายตรง Tape magic Snap และผ้าซีลอนไม่มีลายนั้น จึงอยู่ในหมวด B การควบคุมอย่างเข้มงวดปานกลาง ด้วยการลงบัญชีคุมยอดบันทึกเสมอเช่นเดียวกับ A ควรมีการเบิกจ่ายอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการสูญหาย การตรวจนับจำนวนจริงก็ทำเช่นเดียวกับ A แต่ความถี่น้อยกว่า (เช่น ทุกสิ้นเดือน) และการควบคุม B จึงควรใช้ระบบสินค้าคงคลังอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับ A ส่วนผลิตภัณฑ์ในหมวด C นั้นถึงแม้ว่าอัตราความต้องการสินค้าจะมีมาก แต่ราคาต่อไม่สูง โดยในหมวด C นี้จะไม่มีการจดบันทึกหรือมีก็เพียงเล็กน้อย สินค้าคงคลังประเภทนี้จะวางให้หยิบใช้ได้ตามสะดวกเนื่องจากเป็นของราคาถูกและปริมาณมาก ถ้าทำการควบคุมอย่างเข้มงวด จะทำให้มีค่าใช้จ่ายมากซึ่งไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้ป้องกันไม่ให้เกิดการสูญหาย การตรวจนับของหมวด C จะใช้ระบบสินค้าคงคลังแบบสิ้นงวดคือวันสักระยะจะมาตรวจนับดูว่าพร้อมไปเท่าใดแล้วก็ซื้อเพิ่มเติม หรืออาจใช้ระบบสองกล่อง ซึ่งมีกล่องวัสดุอยู่ 2 กล่องเป็นการเผื่อไว้ พอใช้ของในกล่องแรกหมดก็นำเอากล่องสำรองมาใช้แล้วรีบซื้อของเติมใส่กล่องสำรองแทน ซึ่งจะทำให้ไม่มีการขาดมือเกิดขึ้น

2.คำนวณหาปริมาณการสั่งซื้ออย่างประหยัด (EOQ)

2.1 กรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน

ตารางที่ 4 การคำนวณ EOQ กรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน

วัตถุดิบ	Q* (Unit)	TC _{min} (บาท)	จำนวนครั้งของการสั่งซื้อต่อปี	รอบเวลาการสั่งซื้อ (วัน)
ด้าย ESD	20	500,000	2500	0.15
ยางยืด venus	4	98,387	492	0.74
ผ้าตาข่าย	8	97,980	490	0.75
ผ้าสีขาว ลายกริด	5	20,000	100	3.65
ผ้าสีขาว ลายตรง	6	13,856	69	5.27
Tape magic	7	8,485	42	8.60
Snap	10	10,000	50	7.30
ผ้าซีลอน ไม่มีลาย	9	6,708	34	10.88
ตะขอ	32	12,649	63	5.77
กระดุม	45	4,472	22	16.32

2.2 กรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนบ้าง

ตารางที่ 5 การคำนวณ EOQ กรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนบ้าง

วัตถุดิบ	Q* (Unit)	S* (Unit)	TC (บาท)	ระดับสินค้าคงคลังสูงสุด (Unit)	ระยะเวลาช่วงที่มีสินค้าขาย (วัน)	ระยะเวลาช่วงที่สินค้าขาดมือ (วัน)	เวลารอคอยสินค้าคงคลัง (วัน)	จำนวนครั้งของการสั่งซื้อต่อปี
ด้าย ESD	401	142	1,167,487	259.21	2	1	3	125
ยางยืด venus	21	8	70,901	13.72	2	1	4	104
ผ้าตาข่าย	68	24	102,945	43.87	4	2	6	59
ผ้าสีขาว ลายกริด	26	9	15,200	16.95	12	7	19	19
ผ้าสีขาว ลายตรง	35	12	11,421	22.34	20	11	32	12
Tape magic	51	18	8,004	33.10	40	22	62	6

ตารางที่ 5 การคำนวณ EOQ กรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนบ้าง (ต่อ)

วัตถุดิบ	Q* (Unit)	S* (Unit)	TC (บาท)	ระดับสินค้าคงคลังสูงสุด (Unit)	ระยะเวลาช่วงที่มีสินค้าขาย (วัน)	ระยะเวลาช่วงที่สินค้าขาดมือ (วัน)	เวลารอคอยสินค้าคงคลัง (วัน)	จำนวนครั้งของการสั่งซื้อต่อปี
Snap	101	36	12,393	65.41	48	26	74	5
ผ้าซีลอน ไม่มีลาย	81	29	7,579	52.49	64	35	99	4
ตะขอ	1001	354	46,122	646.82	118	65	183	2
กระดุม	2001	708	22,964	1292.84	472	259	730	0

จากตารางที่ 4 และตารางที่ 5 พิจารณาต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวม (TC) ของแต่ละผลิตภัณฑ์ พบว่าการยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นบางส่วน แต่ทำให้บริษัทถือครองสินค้าคงคลังน้อยลงกว่ากรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน ทำให้วัตถุดิบบางชนิดก็เหมาะสมการสั่งซื้อที่ประหยัด EOQ กรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนเนื่องจากมีต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวม (TC) ที่ถูกกว่า

3. คำนวณหาจุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point)

นำข้อมูลที่ได้ทำการแจกแจงความต้องการของวัตถุดิบแต่ละชนิดด้วยโปรแกรม Mini Tab พบว่าวัตถุดิบทุกชนิดนั้นมีการแจกแจงแบบปกติ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จุดสั่งซื้อใหม่กรณีความต้องการแปรผัน ที่ระดับบริการที่ 95%

วัตถุดิบ	ราคาต่อชิ้น	ความต้องการโดยรวมต่อปี	Mean	SD	Lead Time	Reorder Point	จำนวนครั้งของการสั่งซื้อต่อปี
ด้าย ESD	5	50,000	135.0	80	4	804	62
ยางยืด venus	100	2,200	6.0	3	3	27	83
ผ้าตาข่าย	30	4,000	11.0	2	2	27	150
ผ้าสีขาวยลายกริด	80	500	1.4	0.2	3	5	105
ผ้าสีขาวยลายตรง	60	400	1.1	0.1	2	2	164
Tape magic	40	300	0.9	0.2	1	1	244
Snap	20	500	1.4	0.2	2	3	153
ผ้าสีลอน ไม่มีลาย	25	300	0.9	0.5	2	3	101
ตะขอ	2	2,000	5.5	2	2	16	128
กระดุม	1	1,000	2.8	0.5	1	4	276

สรุปและอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวม (TC) จะเห็นได้ว่าการสั่งซื้ออย่างประหยัดกรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนมีต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวมอยู่ที่ 772,537 บาท โดยที่การสั่งซื้ออย่างประหยัดกรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน มีต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวมอยู่ที่ 1,465,016 บาท จากตารางที่ 4 และตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าการสั่งซื้อวัตถุดิบแต่ละชนิด มีต้นทุนที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมและมีต้นทุนสินค้าคงคลังที่น้อยที่สุด จึงต้องพิจารณาจำแนกเป็นแต่ละวัตถุดิบ ดังตารางที่ 7 ซึ่งพบว่าต้นทุนสินค้าคงคลังโดยรวมประมาณ 300,000 บาทเท่านั้น อีกทั้งยังสามารถลดจำนวนครั้งในการสั่งซื้อจาก 530 ครั้งต่อปี เหลือเพียง 431 ครั้งต่อปี ดังนั้นจึงสามารถลดต้นทุนในการสั่งซื้อได้ถึง 18.87%

ตารางที่ 7 สรุปแนวทางการประยุกต์การสั่งซื้อที่ประหยัดสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์

วัตถุดิบ	EOQ กรณีไม่ยอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลน	EOQ กรณียอมให้สินค้าคงคลังขาดแคลนบ้าง	จำนวนครั้งที่สั่ง	หมายเหตุ
ด้าย ESD	✓		62	แต่จะต้องเพิ่มอัตราค่าการสั่งซื้อให้เหมาะสม ให้พิจารณาตามจุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point)
ยางยืด venus		✓	104	
ผ้าตาข่าย		✓	59	
ผ้าสีขาวยลายกริด		✓	19	
ผ้าสีขาวยลายตรง		✓	12	
Tape magic		✓	6	
Snap	✓		50	
ผ้าสีลอน ไม่มีลาย	✓		34	

ตะขอ	√		63	
กระดุม	√		22	
รวม			431	

ข้อเสนอแนะ

การนำหลักการบริหารสินค้าคงคลังมาใช้นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับโรงงานที่ประสบปัญหาด้านสินค้าคงคลังที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิด อายุการใช้งาน และปัจจัยทางด้านราคาของวัตถุดิบ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจาก บริษัททีโอปไลน์ (ประเทศไทย) จำกัด.

เอกสารอ้างอิง

สถิติการค้าของไทยปี 2556 : กระทรวงพาณิชย์

บุษบา พุกษาพันธุ์รัตน์. 2552. การวางแผนและควบคุมการผลิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. บริษัท สำนักพิมพ์ทีโอป จำกัด.

พิภพ สถิตาภรณ์. 2556 การวางแผนและควบคุมการผลิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

มยุรฉัตร ศรีดาธรรม. 2551. การใช้ EOQ Model มาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารสินค้าคงคลังโดย

กรณีศึกษา บริษัท แอดเวนเจอร์ไทย จำกัด.

วุฒิชัย วงษ์ทัศนีย์กร และ ชยกฤต เจริญศิริวัฒน์. 2554. การประยุกต์ใช้ระบบบริหารสินค้าคงคลังสำหรับวัตถุดิบ

ที่เน่าเสียได้:กรณีศึกษาโรงงานผลิตปลากระป๋อง. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 19 ฉบับที่ 4

ต.ค.-ธ.ค. 2554.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว

วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Marketing Mix Tourists Focused on Traveling to Watsaman Rattanaram Temple Chachoengsao Province

ปัทมพร วรรณ

229/2 หมู่ 7 ซ.ศรีอรัญ 10 ถ.สุขาภิบาลประชาอุทิศสุข แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน 10170

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มี 2 ส่วน โดยข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับระดับความต้องการโดยใช้สถิติค่า (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้ เพศหญิงอายุ 30-39 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงาน / ลูกจ้างบริษัท ให้ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวม นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด (ด้านผลิตภัณฑ์) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากร ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการจัดจำหน่ายอยู่ในลำดับน้อยที่สุด โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน จะให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน

ซึ่งผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ในทุกด้าน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด วัดสมานรัตนาราม

Abstract

This research aims to study the composition of the marketing section factor for tourist, and tourism. The research will be carried out in Chachoengsao with an estimation of 384 people within the study. The method that will be used for the study is by using the questionnaire in which 2 components of demographics will be evaluated. From this we can gain an understanding of the needs from the Tourist within the different sectors, and use the analysed data by statistical methods and data analysis using percentages values (Percentage) probability theory to measure the (Standard Deviation). Statistic

that are used to compare the differences between demographics factors, the level of demand by the use of statistic (t-test) to test the one-way variance (one-way Analysis of Variance: One-way ANOVA).

Study result showed that most of the people questioned were females, average age of 30 to 39, most either have a Bachelor's degrees, the group mainly composed of professional staff's/ employees. The most important factor that contributes towards of the composition of tourist marketing in tourism consists of 7 following factors: -the product, the price of the product, including the distribution of the campaign, the process of market and the overall physical characteristic of the places of interest in Chachoengsao. When considering the list the research found that the levels of priority (the product) with the highest average was: the physical characteristics of the place. Then it was the process of personnel promotional pricing, marketing and distribution. With minimal research hypothesis, it concludes that travellers have different personal factors which will give priority on individual aspect thus give priority on the person individual's needs, as all demographics of the market are different.

The hypothesis test results found that travellers have different personal factors. The aspect includes; gender, age, educational level, occupation, the average revenue per month, including the status regarding personal factor, all of this helps contributes towards the different segments of Market in order of significances 0.05.

Keywords : Marketing Mix, Saman Rattanaram Temple

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของหลายๆ ประเทศและมีการเติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การจัดการที่เป็นระบบมากขึ้นและพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อันเป็นผลจาก ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้าน เทคโนโลยีด้านคมนาคมและโทรคมนาคม ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง นอกจากนี้ข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการท่องเที่ยว อันได้แก่ความตึงเครียดด้านการเมืองได้ ผ่อนคลายลง มีผลให้การท่องเที่ยวขยายตัว การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้นหรือ เพื่อหาความรู้ องค์การการท่องเที่ยวของสหประชาชาติกำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางโดยระยะทาง มากกว่า 80 กิโลเมตร จากบ้าน เพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักชนิดหนึ่งของ ประเทศไทย ซึ่งนารายได้จากประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเรานั้นมี แหล่งท่องเที่ยวมากมายหลากหลายประเภทซึ่ง ณ ปัจจุบันนี้แหล่งท่องเที่ยวของไทยนั้นกำลังเป็นที่นิยม สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นมีนักท่องเที่ยวมากมายหลากหลายประเทศ เชื้อชาติ และมีแนวโน้มว่าจะมากขึ้นเรื่อยๆและยังรวมถึงชาวไทย ด้วยกันนั้นก็หันมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเราเอง ซึ่งผลจากการท่องเที่ยวนี้ทำให้รายได้ของประเทศไทยเราสูงขึ้นมีเศรษฐกิจ ที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายหรือธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น และยังส่งผลให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนมากขึ้น การท่องเที่ยว ของประเทศไทยนั้นถือว่าเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สามารถทำรายได้ให้ประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่ง ท่องเที่ยว ที่สำคัญและสวยงามไม่ว่าจะเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีเอกลักษณ์และ วัฒนธรรมเฉพาะตัวเป็นอย่างยิ่งจึงเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นอีกด้วย (บทความการท่องเที่ยว ในประเทศไทย 26 กุมภาพันธ์ 2554) ฉะเชิงเทรา หรือ แปดริ้ว เป็นจังหวัดในภาคกลางประชาชนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน อยู่ริมแม่น้ำบางปะกงและลำคลองโดยทั่วไปมีหลวงพ่อโสธร เป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวแปดริ้ว (<http://www.chachoengsao.go.th> เขียนโดยจังหวัดฉะเชิงเทรา)

จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดฉะเชิงเทราในปี 2552 มีจำนวน 1,662,322 คน ลดลงจากปี 2551 ที่มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน 1,914,285 คน แต่รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราในปี 2552 มีจำนวน 1,736.66 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีรายได้ 1,596.65 ล้านบาท ช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ และช่วงงานประจำปีของจังหวัด เช่น งานนมัสการหลวงพ่อโสธร ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้เป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อของฝากมากในจังหวัด คือ วัดหลวงพ่อโสธร ตลาดน้ำบ้านใหม่ และในตัวเมืองฉะเชิงเทรา โดยสิ่งที่มีนักท่องเที่ยวนิยมซื้อมากที่สุดคือ วัตถุมงคล อาหาร ผลไม้ตามฤดูกาล ขนมไทย นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่เป็นคนไทยร้อยละ 90 และชาวต่างชาติร้อยละ 10 โดยคนไทยที่เดินทางมาส่วนใหญ่มาจากภาคกลางและกรุงเทพฯ เพื่อวัตถุประสงค์หลักของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาเพื่อไหว้พระปฏิบัติธรรม ร้อยละ 56 และเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวร้อยละ 19 จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่เดินทางสะดวก เนื่องจากอยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร เหมาะแก่การท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบเป็นแหล่งโบราณสถาน อนุสรณ์สถาน และวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร (วัดหลวงพ่อโสธร) ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสธรที่ประชาชนนิยมมาสักการะ และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดฉะเชิงเทราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองฉะเชิงเทรา เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอด พระพุทธรูปอันเป็นที่เคารพสักการะ ของชาวแปดริ้วและคนต่างบ้านต่างเมือง เลื่องลือทางด้านการศึกษาอันดับ 1 ทั้งคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสักการะเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นที่เลื่องลือด้านความศักดิ์สิทธิ์ ขอสิ่งใดก็ได้สมความปรารถนาทุกประการ วัดพระพุทธรูปจึงกลายเป็นวัดท่องเที่ยวที่ทุกคนให้ความสำคัญ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นวัดส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมา เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ป่าชายเลน ล่องเรือชมปลาโลมา ซึ่งจะชมได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ของทุกปี วัดจันทาสภาสโมสร วัดโพธิ์บางคล้า ศาลหลักเมือง ตลาดน้ำบางคล้า และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น ตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ที่มีวิถีชีวิตของคนในสมัยย้อนยุคกว่าร้อยปี ชิมอาหารอร่อยที่มีทั้งอาหารคาวที่มีสูตรเฉพาะ ขนมหวาน กาแฟสูตรโบราณดั้งเดิม ชมของเก่าและสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า สามารถชมได้ที่ตลาดคลองสวน 100 ปี แห่งนี้แห่งเดียว และวัดสมานรัตนาราม (แผนปฏิบัติงานราชการประจำปีของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556)

วัดสมานรัตนารามในปี พ.ศ. 2543 พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ (ไพรัตน์ ปญญาธโร) เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ซึ่งขณะนั้นเพิ่งเป็นพระนวกะบวชได้เพียง 2 พรรษา (ท่านอุปสมบทเมื่อปี พ.ศ. 2551) เมื่อเห็นสภาพความทรุดโทรมของวัด ซึ่งนับวันก็ยิ่งจะเสื่อมโทรมลงไปทุกที ทำให้ท่านเกิดสลดสังเวชในใจ ประกอบกับจะมองหาใครก็ไม่พบ เมื่อเป็นดังนี้ ท่านจึงตั้งจิตอธิษฐานในใจจะเป็นผู้นำในการบูรณปฏิสังขรณ์และพัฒนาวัดให้มีความเจริญก้าวหน้าด้วยตัวท่านเองให้จงได้นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา ท่านก็ได้ทุ่มทั้งแรงกายแรงใจและสติปัญญาบูรณปฏิสังขรณ์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาวัดอย่างเอาใจจริงเอาใจ โดยยึดหลักของอิทธิบาทธรรม 4 ประการ ส่วนใหญ่นิยมขับรถส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง วัดสมานรัตนารามก็เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อน สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเที่ยวแบบไป เข้าเย็นกลับได้สบาย วัดสมานรัตนารามเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวและนักแสวงบุญทั้งหลาย ทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลกันเข้าทำบุญที่วัดไม่ขาดสาย เป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจะมีพุทธศาสนิกชนเข้ามาที่วัดนี้จำนวนประมาณ 10,000 คน วัดสมานรัตนารามเริ่มเข้ามามีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และเป็นที่ยอมรับมากขึ้นทั้งทางด้านการท่องเที่ยว วัดสมานรัตนารามก็มีการพัฒนาทั้งทางด้านภาพลักษณ์และการศรัทธาของผู้คน เนื่องจากภายในวัดมีพระพิฆเนศวรที่เป็นเทพที่มีผู้คนนับถือและเคารพมากที่สุด องค์พระพิฆเนศวรปางนอนสวายุขปางนอนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ทรงไว้ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และสามารถประสิทธิ์ประสาทพรแก่ผู้ที่มากราบสักการะให้สำเร็จผลในสิ่งที่ปรารถนาทุกประการ และยังมีส่วนศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ มากมาย ที่ยังสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว อาทิเช่น 1) พระพิฆเนศวร ปางนอนสวายุขปาง 2) หลวงพ่อโต พระประธานในอุโบสถหลังใหม่ เนื้อทองเหลืองสำริด องค์ใหญ่ที่สุดใน จ.ฉะเชิงเทรา 3) หลวงพ่อองค์ดำ จำลองแบบ

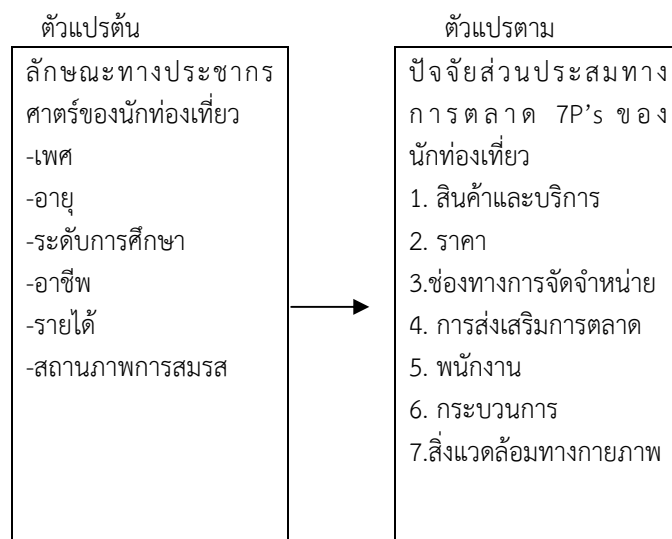

จากนาลันทา เมืองราชคฤห์ ประเทศอินเดีย พระพุทธรูปประจำจังหวัด ประดิษฐานจังหวัดละหนึ่งองค์ 4) หลวงพ่อประทานพร พระปางลีลา แบบพระประธานภายในพุทธมณฑล ขอโชคลาภและให้สุขภาพแข็งแรง 5) พระโพธิสัตว์ กวนอิม ปางประทานบุตรแห่งโชคลาภและประทานการงาน เงินทอง องค์ปฐมต้นแบบองค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย 6) หลวงพ่อโสธร 5 พี่น้อง 7) พ่อปู่ฤๅษี (พ่อแก่) บรมครูของเหล่าศิลปินทุกแขนง ให้โชคลาภ เงินทอง 8) พระราหู องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คุ้มดวง คุ้มภัยแก้ววัน ปิงขง 9) จระเข้โหราเทพารักษ์ ประธานเรื่องโชคลาภ การค้าขาย 10) พระพิฆเนศปางปาฏิหาริย์ 108 กร ขอสิ่งใด สำเร็จรวดเร็วทันใจ ดังปาฏิหาริย์ 11) พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ มอบความมั่งมีศรีสุข อายุยืน ถึงแม้ว่าวัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จะอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร แต่ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับวัดโสธรวรารามวรวิหาร ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทราเหมือนกัน รวมถึงการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น การให้ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดของวัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่นักท่องเที่ยว ชาวไทยให้ความสำคัญในการเดินทางมา วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดสมานรัตนาราม ซึ่งจะทำให้หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องมองเห็นความสำคัญ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนา แก้ไขปรับปรุงการท่องเที่ยว วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้เป็นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวรู้จักและได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อต้องการทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา 7P's
2. เปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบความคิดงานวิจัย

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิธีวิจัยแบบปริมาณ (qualitative research) เนื่องจากตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้คือนักท่องเที่ยวชาวไทย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือใช้แบบสอบถาม โดยมีวิธีการวิจัยตามตารางที่ 1

วัตถุประสงค์	ประชากร กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษา	การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลการศึกษา
1.เพื่อต้องการทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด วัดสมาน รัตนาราม จังหวัด ฉะเชิงเทรา	นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาวัดสมานรัตนาราม จังหวัด ฉะเชิงเทรา	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม
2.เพื่อเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวตามบุคคล	นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาวัดสมานฯ จังหวัด ฉะเชิงเทรา	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบถึงการให้ความสำคัญในการท่องเที่ยววัดสมานฯ ตามประชากรศาสตร์

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญในการเดินทางมา วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา 7P's และเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 384 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test และ F-test (ANOVA) ได้ผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาส่วนที่ 1 พบว่า ผู้ที่มาเที่ยววัดสมานรัตนารามเพศหญิงจำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 เพศชายจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ส่วนใหญ่มีอายุ30-39 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 40-49 ปีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 อายุ 20-29 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

โดยมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 รองลงมา ได้แก่ ระดับสูงสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และต่ำกว่ามัธยมศึกษา กับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงาน / ลูกจ้างบริษัท จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1 รองลงมา ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-19,999 บาท จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 63.4 รองลงมา ได้แก่ 30,000-39,999 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 รายได้ 20,000-29,999 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 274 คน คิดเป็น ร้อยละ 71.4 รองลงมา ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 แยกกันอยู่จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และหย่าร้าง จำนวน 3 คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (โดยรวม) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างมีระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากร ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด

ความสำคัญในการท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม และด้านการจัดจำหน่าย ตามลำดับ ด้านความสำคัญในการท่องเที่ยว ณ วัดสมานรัตนาราม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลวงพ่อองค์ดำ รองลงมา ได้แก่ พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณมอบความมั่งมีศรีสุข อายุยืนยาว หลวงพ่อประทานพร พระปางลีลา พระพิฆเนศปางปฎิภาหิรย์ 108 กร หลวงพ่อโต การขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเช่า บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีความหลากหลาย การบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ร้านอาหารพอเพียงต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.74$) พระโพธิสัตว์กวนอิม ร้านขายของที่ระลึก พระราหู องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย หลวงพ่อโสธร 5 พี่น้อง พระพิฆเนศ ปางนอนเสวยสุข จระเข้โหราเทพารักษ์ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ พอปู่ฤาษี (พ่อก่) ตามลำดับ ด้านราคา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีสูงสุด ได้แก่ ราคามีความเหมาะสมกับวัตถุมงคล รองลงมา ได้แก่ มีป้ายบอกราคาคงไม่และวัตถุมงคลที่ชัดเจน อัตราค่าบริการการซื้อดอกไม้ไหว้พระมีความเหมาะสม และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีวัตถุมงคลที่มีหลากหลายราคาให้เลือก ตามลำดับ ด้านการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแยกประเภทของร้านค้าในการจัดจำหน่ายสินค้า รองลงมา ได้แก่ มีการแยกประเภท ของวัตถุมงคลในการจำหน่ายอย่างชัดเจน สถานที่การจัดจำหน่ายมีพื้นที่พอเพียงในการจำหน่ายวัตถุมงคล และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการจัดวางสิ่งของที่สะดวกต่อการเลือกซื้อ ตามลำดับ ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการส่งเสริมการขาย (ลด แลก แจก แถม) วัตถุมงคล รองลงมา ได้แก่ ควรมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และมีเว็บไซต์ให้นักท่องเที่ยวได้สืบค้นข้อมูลได้สะดวก ตามลำดับ ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ มีชีวิตชีวา รองลงมา ได้แก่ เครื่องแต่งกายของเจ้าหน้าที่ภายในวัดมีความสะอาด และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ภายในวัดบริการด้วยความสุภาพ กระตือรือร้น รวดเร็ว ตามลำดับ ด้านกระบวนการ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แผนที่และป้ายแสดงเส้นทางภายในวัดสมานรัตนารามมีความชัดเจน กับการจัดสถานที่พักผ่อนบริเวณ วัดสมานรัตนาราม อย่างพอเพียง รองลงมา ได้แก่ การเข้าสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีความสะดวก และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการจัดวางดอกไม้ รูป เทียน

ในการสักการะที่ชัดเจน ตามลำดับ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ห้องสุขามีเครื่องสุขภัณฑ์เพียงพอ (เช่น กระจกขาพิชชู, สายฉีด ชား ฯลฯ) รองลงมา ได้แก่ วัดสมานรัตนารามมีลักษณะใหญ่โต สวยงาม กับภายในวัดมีความร่มรื่น ร่มเย็น ห้องสุขาสะอาด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ลักษณะของสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีลักษณะใหญ่โต สวยงาม ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนารามด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทราในภาพรวมแตกต่างกัน ได้แก่ ความสำคัญในการท่องเที่ยว ณ วัดสมานรัตนาราม ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพไม่ต่างจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยจำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ โดยวิธีทดสอบ Scheffe พบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อยกว่ามัธยมศึกษา กับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป การศึกษามัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา กับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป และการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยจำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ โดยวิธีทดสอบ Scheffe พบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ข้าราชการ/และพนักงานรัฐวิสาหกิจ กับค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายคู่ โดยวิธีทดสอบ Scheffe พบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,000-19,999 บาทกับ 30,000 -39,999 บาทและ 20,000-29,999 บาท กับ 30,000-39,999 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทราในภาพรวมแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว วัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมา ได้แก่ เพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 ตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ พนักงาน / ลูกจ้างบริษัท จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1 ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-19,999 บาท จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 63.4 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทางด้านความสำคัญทางการท่องเที่ยว (ด้านผลิตภัณฑ์) อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาภา เฟื่องภรณ์ (2553) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดเก่าโคยก็ อำเภอมะนัง จังหวัดราชบุรี พบว่าในการพิจารณา รายละเอียดของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่จะนำไปพัฒนาสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ บุคลากร ผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งบุคลากรนั้น นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องการให้บริการด้วยความสุภาพ รองลงมา การให้บริการรวดเร็ว และการมีวาทีศิลป์ในการเจรจา ดังนั้น ผู้ที่มึหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคลากร ควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ส่วนผลิตภัณฑ์ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเรื่อง

อาหารและขนมมีคุณภาพและรสชาติดี รองลงมาพ่อค้าแม่ค้าขายเรือขายสินค้า และสินค้ามีความหลากหลาย และการแสดง ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง และบริการล่องเรือไหว้พระ ดังนั้นส่วนของผลิตภัณฑ์ต้องเน้นมากๆ ซึ่งจะเป็นเหมือนภาพลักษณ์ ของตลาดเก่าโคยก็ ส่วนด้านราคา นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในเรื่อง ราคาของอาหารมีความเหมาะสม รองลงมา ราคาของ สินค้ามีความเหมาะสม และราคาค่าบริการต่างๆ มีความหลากหลาย และราคาพิเศษของค่าบริการต่างๆ สำหรับด้านช่อง ทางการจัดจำหน่ายนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญทางเดินสะดวกและปลอดภัย รองลงมา ติดป้ายแสดงราคาของสินค้าอันดับ 3 การจัดวางสินค้า และสุดท้ายมีการแยกประเภทร้านค้าส่วนอีก 3 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการ และการส่งเสริมการตลาดนั้นนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญน้อย ซึ่งลักษณะทางกายภาพนี้ ได้แก่ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีความเจริญตาเจริญใจ รองลงมาบริเวณพื้นที่จอดรถ แผนที่และป้ายแสดงเส้นทางภายในตลาดและการให้บริการรถรับ-ส่ง เป็นต้น ส่วนในด้านกระบวนการ นักท่องเที่ยวจะเน้นในเรื่องของการบรรจุหีบห่อสินค้า รองลงมา การใช้ภาชนะบรรจุอาหาร ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ การแจก ดังนั้น การพัฒนาสินค้าและบริการในตลาดเก่าโคยก็ จึงควรกำหนดแนวทางในการพัฒนา ตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่กล่าวมาใน 4 ด้าน คือ บุคลากร ผลิตภัณฑ์ ราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายเป็น สำคัญ ส่วนอีก 3 ด้านที่เหลือ คือ ลักษณะทางกายภาพกระบวนการ และการส่งเสริมการตลาดต่อไปให้ครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวในประเทศไทย. 2554. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2556, จาก http://nookoii.blogspot.com/2011/02/blog-post_3191.html
- การท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2556. แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.chachoengsao.go.th>.
- การท่องเที่ยววัดสมานรัตนาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา. (8 มีนาคม 2556). วัดสมานรัตนาราม. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.watsaman.org/>.
- จิตตภา เฟื่องกรณ์. 2553. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวชาวไทย ให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว ตลาดเก่าโคยก็ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี .การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรม และการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต
ของสตรีไทยในกรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Buying Behaviors towards Korean Cosmetics through
Internet for Thai Women in Bangkok Area

ดวงพร เลหาวิรุฬห์กุล

สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตของสตรีไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีไทยที่เลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคว์สแควร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 26-30 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือกำลังศึกษา อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านการจัดจำหน่ายมากที่สุด การเลือกซื้อเครื่องสำอางของสตรีไทย พบว่า นิยมซื้อยี่ห้อ Etude เหตุผลเพราะคุณสมบัติตรงตามความต้องการ ส่วนใหญ่ซื้อเครื่องสำอางประเภทผลิตภัณฑ์สำหรับแต่งหน้า บุคคลที่มีอิทธิพลคือตัวเอง ซื้อในช่วงเวลา 18.01-22.00 น. โดยซื้อมากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน ซื้อเป็นจำนวนเงิน 501-1,000 บาทต่อครั้ง ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : เครื่องสำอาง พฤติกรรมการเลือกซื้อ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด อินเทอร์เน็ต เกาหลี

Abstract

The objective of the research was to study the factors influencing buying behaviors towards Korean cosmetics through internet, for Thai women in Bangkok area. Also, to study the correlation between demographic characteristics and marketing mix factors that related to the purchasing of Korean cosmetic via Internet channel. The research used questionnaire to gather information from population, which were four hundred ladies who lived in Bangkok and purchased Korean cosmetics via Internet. The data analysis was done by using descriptive statistics, which were percentage, mean, standard deviation and Chi-square. From the research, the result showed that most of ladies' ages were between 26-30 years old, single, undergraduate or graduate, employed in private companies, average monthly income around THB 10,001-20,000. The sample revealed they gave high importance in regards to marketing mix factors, on overall and other aspects. The most important concern was the distribution channels. Besides, it found that Thai ladies preferred purchasing cosmetics of the brand "ETUDE", because its properties could meet their needs. Most of them purchased makeup products. The influence was from oneself. The purchasing time was between 18.01 to 22.00 hrs. They purchased more than twice

per month, with purchasing value of THB 500-1,000 per time. The study also found that the age, status, occupation and average monthly income correlated with Korean cosmetic purchasing behaviors via Internet. The factors such as product, price, marketing campaign and distribution channel had correlation with purchasing behavior of Korean cosmetic via Internet with significant statistic level at 0.05.

Keywords: cosmetic, purchasing behavior, marketing mix factor

บทนำ

ผู้หญิงกับความสวยความงาม เป็นสิ่งที่คู่กันมาตั้งแต่อดีต ผู้หญิงทุกคนต่างให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ของตัวเองเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านผิวพรรณ สุขภาพ และความงาม นอกจากเสื้อผ้าที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้หญิงทุกคนได้แล้วนั้น เครื่องสำอางก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้หญิงในยุคปัจจุบันเช่นกัน เนื่องจากเครื่องสำอางสามารถเสริมความมั่นใจ ทำให้ใบหน้าดูอ่อนเยาว์ มีใบหน้าที่ยเรียบเนียนและน่าดึงดูดมากขึ้น จึงทำให้เครื่องสำอางกลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้หญิงตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่นไปจนถึงวัยทำงาน ในปัจจุบันจะพบว่าตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีความหลากหลายทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา คุณสมบัติ ตลอดจนบรรจุภัณฑ์ ทำให้การแข่งขันแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีทางเลือกทั้งจากสินค้าภายในประเทศแล้วผู้บริโภคยังมีความสนใจในสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ จากข้อมูลของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่าในปี 2556 ไทยมีการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 14,629.05 ล้านบาท โดยแหล่งนำเข้าเครื่องสำอางที่สำคัญของไทยได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.51 รองลงมาเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.40 ส่วนในแถบเอเชียมีได้แก่ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.42 อินโดนีเซีย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.41 และเกาหลีใต้ที่เป็นตลาดใหม่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.37 ในช่วงมกราคมถึงกรกฎาคมในปี พ.ศ. 2555 มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของไทยมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 23.22 ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้ของปี 2556 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.13 จึงสรุปได้ว่าตลาดเครื่องสำอางในปัจจุบันนั้นยังคงมีแนวโน้มการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาประเทศไทยเกาหลีใต้ได้เผยแพร่วัฒนธรรมเข้ามายังสังคมไทยผ่านทางละคร ภาพยนตร์ เพลง เกม รวมไปถึงเหล่าดารานักร้องจากประเทศเกาหลี ทำให้คนไทย หันมาแต่งตัว แต่งหน้า ใช้สินค้าต่างๆ ตามแบบดารานักร้องที่ตนชื่นชอบ จนทำให้เกิดเป็นกระแสนิยมเกาหลีขึ้น โดยเฉพาะเทคนิคการแต่งหน้าแบบสาวเกาหลีนั้นผู้หญิงไทยให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์ของเครื่องสำอางประเทศเกาหลีใต้ จะมีรูปแบบและเฉดสีให้เลือกมากมายเพื่อให้เข้ากับสภาพผิวของผู้บริโภคแต่ละคน และเนื่องจากประเทศไทยและประเทศเกาหลีใต้ อยู่ในแถบเอเชียเหมือนกัน ส่งผลให้ลักษณะผิวของคนทั้งสองประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก คุณสมบัติของเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลีใต้ จึงเหมาะสมกับสภาพผิวของคนไทย และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การขนส่งและการสื่อสาร จึงทำให้การหาซื้อสินค้านำเข้าจากประเทศต่างๆ ทำได้โดยง่าย นอกเหนือจากการซื้อสินค้าผ่านทางหน้าร้านแล้วนั้น ยังมีอีกหนึ่งช่องทางที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภคจำนวนมากในขณะนี้ นั่นคือ การซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนมากขึ้น ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อสินค้า เห็นได้จากผลการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ที่แสดงผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้บริโภคใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยมีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตในปี 2544 เท่ากับ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพิ่มขึ้นเป็น 32 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในปี 2556 ด้วยเหตุนี้เองทำให้มีผู้สนใจเปิดร้านค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการแข่งขันเพื่อแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดจึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่แตกต่างจากคู่แข่งรายอื่นๆ ซึ่งการจะเลือกใช้กลยุทธ์ใดในการทำตลาดนั้นจำเป็นจะต้องทราบปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้นๆ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของสตรีไทยที่ซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของสตรีไทยในการเลือกเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สตรีไทยที่ซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรการคำนวณหาตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2549) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างเขตการปกครองแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยแต่ละเขตกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเขตละ 80 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคเพศหญิงที่เคยซื้อเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตของสตรีไทยในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของ Likert Scale

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลี ได้แก่ ราคาสินค้าที่ซื้อ เหตุผลที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อช่วงเวลาซื้อ ความถี่ในการซื้อ จำนวนเงินที่ซื้อโดยเฉลี่ยต่อครั้ง มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Check List)

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามประกอบไปด้วย การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมตามเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ต่อจากนั้น จึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด และหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbachs' Alpha Coefficient) ผลการทดสอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.852 จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสตรีไทยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในแบบสอบถามและวิธีการตอบแก่ตัวแทนและทีมงาน 2) ผู้วิจัยหรือตัวแทนและทีมงานสอบถามสตรีไทยที่มีคุณสมบัติตามกลุ่มตัวอย่างโดยการสอบถามว่าเคยซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือไม่ 3) แจกแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายและรอจนกระทั่งตอบคำถามครบถ้วน ซึ่งในระหว่างนั้น ถ้าผู้ตอบมีข้อสงสัยเกี่ยวกับคำถาม ผู้วิจัยหรือทีมงานจะตอบข้อสงสัยนั้น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสาร บทความที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติคำนวณค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.0 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 81.5 การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 68.3 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.5

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.672) 2) ด้านราคา พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านราคา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อราคาเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพ ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.745) 3) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อการแจกสินค้าตัวอย่างให้ทดลองใช้ ($\bar{X} = 3.75$, S.D = 0.981) 4) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อมีรูปภาพสินค้าและรายละเอียดของสินค้าครบถ้วน ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.756)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยภาพรวม

ส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.94	0.522	มาก
2. ด้านราคา	4.10	0.622	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.48	0.737	มาก
4. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.18	0.581	มาก
รวม	3.92	0.312	มาก

ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลี

การเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลี พบว่า เครื่องสำอางจากประเทศเกาหลี ที่ได้รับความนิยมจากผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ ยี่ห้อ Etude คิดเป็นร้อยละ 45.3 เหตุผลสำคัญในการเลือกซื้อเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลี คือ คุณสมบัติตรงตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 37 ประเภทเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลีที่ได้รับความนิยม คือ ผลิตภัณฑ์สำหรับแต่งหน้า คิดเป็นร้อยละ 53 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลีมากที่สุด คือ ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 49.5 ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างนิยมซื้อเครื่องสำอางจากประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ช่วง 18.01-22.00 น. คิดเป็นร้อยละ 52 ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตของ มากที่สุด คือ มากกว่า 2 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.8 จำนวนเงินโดยเฉลี่ยต่อครั้งที่กลุ่มตัวอย่างใช้ซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ 501 - 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.3

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ยี่ห้อมือที่ซื้อ	เหตุผลที่ซื้อ	ประเภทเครื่องสำอาง	บุคคลที่มีอิทธิพล	ช่วงเวลาที่ยี่ห้อซื้อ	ความถี่	จำนวนเงิน
1. อายุ	0.024*	0.515	0.000*	0.087	0.000*	0.849	0.147
2. สถานภาพ	0.001*	0.506	0.000*	0.220	0.038*	0.100	0.425
3. ระดับการศึกษา	0.005*	0.133	0.011*	0.173	0.176	0.041*	0.000*
4. อาชีพ	0.551	0.137	0.141	0.000*	0.000*	0.216	0.362
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.217	0.380	0.056	0.029*	0.064	0.818	0.002*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อาชีพมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอาง ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ส่วนประสมทางการตลาด	ยี่ห้อมือที่ซื้อ	เหตุผลที่ซื้อ	ประเภทเครื่องสำอาง	บุคคลที่มีอิทธิพล	ช่วงเวลาที่ยี่ห้อซื้อ	ความถี่	จำนวนเงิน
1. ผลิตภัณฑ์	0.274	0.166	0.177	0.341	0.030*	0.188	0.061
2. ราคา	0.005*	0.416	0.712	0.299	0.148	0.360	0.009*
3. การส่งเสริมการตลาด	0.000*	0.090	0.646	0.062	0.752	0.836	0.000*
4. ช่องทางการจัดจำหน่าย	0.031*	0.001*	0.901	0.131	0.004*	0.079	0.001*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านช่วงเวลาซื้อเครื่องสำอาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านราคามีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ เหตุผลที่ซื้อเครื่องสำอาง ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต จากการศึกษาทำให้ทราบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตของสตรีไทยในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีไทยที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันเหล่านี้ย่อมมีความต้องการ ความคิด ค่านิยม สังคม เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันทำให้การเลือกซื้อเครื่องสำอางจึงมีความแตกต่างกันด้วย ซึ่งผู้วิจัยของเสนอการอภิปรายเป็นรายปัจจัยดังนี้

อายุ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง โดยพบว่า สตรีไทยที่มีอายุในช่วง 26-30 ปี จะนิยมซื้อเครื่องสำอางยี่ห้อ Etude และยี่ห้อ Skinfood มากที่สุด โดยให้ความสนใจเครื่องสำอางที่เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับแต่งหน้า โดยช่วงเวลาในการซื้อเป็นเวลาหลังเลิกงานหรือประมาณ 18.01-22.00 น. ทั้งนี้เนื่องจากการเลือกซื้อของสตรีไทยแสดงถึงความสนใจหรือความต้องการในสินค้าเครื่องสำอางเกาหลีส่วนใหญ่จะเป็นสตรีที่มีอายุอยู่ในวัยทำงานที่มีความต้องการเครื่องสำอางสำหรับแต่งหน้าที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นประจำ ทำให้สตรีไทยเหล่านี้มีความต้องการซื้อเครื่องสำอางเกาหลีมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า ผลิตภัณฑ์จะสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน นักการตลาดจึงใช้ประโยชน์จากอายุเป็นตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างของส่วนตลาด ซึ่งอายุที่แตกต่างกันจะมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของอดุลย์ จาตุรงค์กุล (2542) พบว่า นักการตลาดต้องคำนึงถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของประชากรในเรื่องของอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล เศษสูงเนิน (2552) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลี กรณีศึกษาผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางเครื่องสำอางนำเข้าจากเกาหลี พบว่า ยี่ห้อเครื่องสำอางที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ Etude

สถานภาพ พบว่า สถานภาพมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง โดยพบว่า สตรีไทยที่มีการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นโสด นิยมซื้อเครื่องสำอางยี่ห้อ Etude และยี่ห้อ Skinfood มากที่สุด โดยจะเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับแต่งหน้า และบำรุงผิวหน้า โดยจะซื้อในช่วงเวลา 18.01-22.00 น. ทั้งนี้เนื่องจากสตรีในปัจจุบันทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้มีความจำเป็นในการใช้เครื่องสำอางมากขึ้นทำให้การเลือกซื้อเครื่องสำอางมีความจำเป็นมากขึ้น อีกทั้งยังเพื่อตอบสนองรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า ขั้นตอนการดำรงชีวิตของบุคคลในลักษณะของการมีครอบครัวการดำรงชีวิตในแต่ละขั้นตอนเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อความต้องการทัศนคติและค่านิยมของบุคคลทำให้เกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์และพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของอดุลย์ จาตุรงค์กุล (2542) ที่พบว่า วงจรชีวิตของครอบครัว ขั้นตอนแต่ละขั้นของวงจรชีวิตของครอบครัวเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ธีระยุทธสกุล (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่นิยมซื้อมากที่สุดคือผลิตภัณฑ์แต่งหน้า

ระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ ประเภทของเครื่องสำอางที่ซื้อ ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง โดยพบว่าผู้บริโภคสตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จะให้ความสนใจในยี่ห้อเครื่องสำอาง ยี่ห้อ Etude และยี่ห้อ Skinfood มากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องสำอางสำหรับแต่งหน้า และบำรุงผิวหน้า โดยจะซื้อเครื่องสำอางมากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน ในราคาระหว่าง 500-1,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคสตรีดังกล่าวอยู่ในวัยที่มีความใส่ใจในการดูแลรักษาใบหน้า และต้องแต่งหน้าเพื่อไปทำงานหรือในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นวัยที่จบการศึกษาไปแล้วซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีกำลังซื้อเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความสามารถที่จะซื้อเครื่องสำอางได้บ่อยครั้งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า การเลือกซื้อสินค้าที่แท้จริงอาจถือเกณฑ์รูปแบบการดำรงชีวิต การศึกษา ซึ่งผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ และสอดคล้องกับแนวคิดของอดุลย์ จาตุรงค์กุล (2542) ที่พบว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อรายได้เป็นอย่างมาก เพราะแบบแผนการใช้จ่ายขึ้นอยู่กับรายได้ที่คนมี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภามาส อินออด (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางอู่ทูดี เฮ้าส์ จากประเทศเกาหลีใต้ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางอู่ทูดี เฮ้าส์ ผู้บริโภคมีจำนวนขึ้นโดยเฉลี่ยในการซื้อเครื่องสำอาง 2 ชิ้นต่อครั้ง จำนวนค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการซื้อเครื่องสำอาง 691.50 บาทต่อครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ใจมูล (2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของคนวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อเครื่องสำอางออนไลน์ พบว่า การซื้อเครื่องสำอางออนไลน์ส่วนใหญ่ชอบซื้อผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์สำหรับแต่งหน้า

อาชีพร พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอาง ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง โดยพบว่า สตรีที่เป็นนักเรียนนักศึกษา ธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน อิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอางคือ ตนเอง ในขณะที่สตรีที่มีอาชีพข้าราชการจะมีผู้ที่มีอิทธิพลต่อการซื้อคือเพื่อน ส่วนใหญ่ก็จะซื้อในช่วงเวลา 18.01-22.00 น. ทั้งนี้เนื่องจากสตรีที่อยู่ในวัยนักเรียน นักศึกษาหรือวัยทำงาน ซึ่งเป็นวัยมีการใช้เครื่องสำอางมากขึ้น ทำให้ในการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคจะทำการตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับตนเองหรือตอบสนองความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ในการทำงานก็อาจจะมีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้ออีกด้วย โดยอาจเป็นการพูดกันปากต่อปากหรือมีการแนะนำให้ซื้อ ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า อาชีพเป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดส่วนของตลาด การเลือกซื้อสินค้าที่แท้จริงอาจถือเกณฑ์รายได้ที่อาจจะเกี่ยวข้องกับอาชีพพร้อมกัน อาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง โดยพบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000 -20,000 บาทจะมีผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อคือ ตนเอง ซื้อเป็นจำนวนเงิน 501-1,000 บาทต่อครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากสตรีที่มีรายได้สูงกว่าก็จะมีความสามารถในการเลือกซื้อเครื่องสำอางได้ในราคาที่สูงกว่า แต่ในนี้ก็จัดว่ามีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นสตรีส่วนใหญ่ในวัยเริ่มต้นทำงานก็จะมีรายได้อยู่ในระดับนี้ ซึ่งก็เป็นตลาดใหญ่ที่นักการตลาดให้ความสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและมีรายได้ต่ำจะเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งภาวะเศรษฐกิจรายได้ของผู้บริโภคเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความต้องการของบุคคลและจะเป็นตัววัดกำลังซื้อของผู้บริโภคและสอดคล้องกับแนวคิดของอดุลย์ จาตุรงค์กุล (2542) ที่พบว่า รายได้มีความสำคัญต่อนักการตลาดเพราะมันเกี่ยวข้องกับอุปสงค์ (Demand) ในตัวสินค้าทั้งหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ธีระยุทธสกุล (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมีเหตุจูงใจให้เกิดการตัดสินใจซื้อ โดยมีจุดเริ่มต้นจากสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดความต้องการ ทำให้สตรีมีเหตุจูงใจให้ซื้อไม่ว่าจะด้านเหตุผลหรือด้านจิตวิทยาหรืออารมณ์ก็ได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา แซ่โง้ว (2555) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของการขายเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีใน

รูปแบบการค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ (B2C) ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุดได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการอภิปรายเป็นรายปัจจัยดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านช่วงเวลาซื้อเครื่องสำอาง โดยพบว่า ผู้บริโภคที่เป็นสตรีส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากจะซื้อในช่วงเวลา 18.01-22.00 น. ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคสตรีที่เลือกซื้อเครื่องสำอางเห็นว่า การเลือกซื้อเครื่องสำอางนั้นจะคำนึงถึงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ซึ่งในช่วงเวลาหลังเลิกงานเป็นช่วงเวลาที่มีความว่างในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่สนใจหรือมีความต้องการใช้สะดวกกว่าช่วงเวลาอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) พบว่า คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ในความรู้ลึกของผู้ซื้อ สำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดจะแตกต่างกัน คุณสมบัติต่างๆของผลิตภัณฑ์นอกจากทำให้เกิดความสนใจโดยทั่วไปแล้วผู้บริโภคจะมีความต้องการแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ธีระยุทธสกุล (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีมากที่สุดคือ คุณภาพของสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา แซ่โง้ว (2555) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของการขายเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีในรูปแบบการค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ (B2C) ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อ คือ เชื่อในคุณสมบัติของเครื่องสำอาง

ด้านราคา พบว่า ด้านราคามีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคเห็นว่าราคาของเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีที่ซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพที่ได้รับ จะซื้อเครื่องสำอางยี่ห้อ Etude ในราคา 501 - 1,000 บาท มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคอตเลอร์ (Kotler, 2000 อ้างถึงใน นฤมล เศษสูงเนิน, 2553 : 22-25) พบว่า ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า ผลิตภัณฑ์กับราคาผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา เขาก็จะตัดสินใจซื้อดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึงถึง คุณค่าที่รับรู้ในสายตาของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาว่าการยอมรับของลูกค้าในคุณค่าผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์นั้น ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา แซ่โง้ว (2555) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการตลาดของการขายเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีในรูปแบบการค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ (B2C) ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อคือ เครื่องสำอางมีราคาที่เหมาะสม

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคเห็นว่า สินค้าเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีที่ขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีการแจกสินค้าตัวอย่างให้ทดลองใช้ด้วย และยังมีการประชาสัมพันธ์สินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคอตเลอร์ (Kotler, 2000 อ้างถึงใน นฤมล เศษสูงเนิน, 2553, หน้า 22-25) พบว่า วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาด พยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ใจมูล (2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของคนวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อเครื่องสำอางออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดคือ การโฆษณาบนอินเทอร์เน็ตมีความน่าสนใจและช่วยกระตุ้นการตัดสินใจซื้อ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้านยี่ห้อเครื่องสำอางที่ซื้อ เหตุผลที่ซื้อเครื่องสำอาง ช่วงเวลาที่ซื้อเครื่องสำอาง จำนวนเงินที่ใช้ซื้อเครื่องสำอางโดยเฉลี่ยต่อครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคเห็นว่า การเลือกซื้อสินค้าเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีรูปภาพสินค้าและรายละเอียดของสินค้าครบถ้วน ทำให้สามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโอบาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2556) พบว่า ผู้บริโภคโดยส่วนใหญ่ชอบการซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่หน้าเว็บได้รับการออกแบบที่ดี และสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ สิริพัลลภ (2543) พบว่า ลักษณะพิเศษของการค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์คือ ทำธุรกิจได้ตลอดเวลา ข้อมูลของสินค้าและบริการเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เพราะผู้บริโภคจะรู้จักและเกิดความรู้ในสินค้า (Product Knowledge) จากข้อมูลบนจอคอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ใจมูล (2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของคนวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อเครื่องสำอางออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายที่ผู้ตอบให้ความสำคัญ คือ เว็บไซต์มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีผ่านทางอินเทอร์เน็ตของสตรีไทยในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ส่วนประสมทางการตลาดที่ผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงการที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมกับคุณสมบัติ และข้อมูลที่ชัดเจนในรายละเอียดของตัวสินค้า เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ ในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการกำหนดราคาที่เหมาะสมและผลและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจำหน่ายให้ชัดเจน

2. การซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ซื้อสินค้าอาจเกิดความลังเลในการซื้อผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจำหน่าย เนื่องจากไม่มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์นั้นจะเหมาะกับสภาพผิวของผู้ซื้อหรือไม่ ผู้ประกอบการอาจทำการแจกสินค้าตัวอย่างให้ผู้ซื้อทดลองใช้ เพื่อเสริมความมั่นใจและเพิ่มโอกาสในการที่ผู้ซื้อจะตัดสินใจซื้อสินค้าให้มากขึ้น

3. ผู้ประกอบการที่จะนำสินค้าเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีมาจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ตควรมีการปรับปรุงหรือจัดแสดงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและความต้องการสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยให้ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางสำหรับผู้หญิงให้มีการแบ่งประเภทให้ชัดเจน เช่น เฉพาะผลิตภัณฑ์แต่งหน้า เป็นต้น ให้ความละเอียดในเรื่องของยี่ห้อ และคุณสมบัติอื่น ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมากขึ้น

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการซื้อผ่านสินค้าเครื่องสำอางผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น รูปแบบเว็บไซต์ การชำระเงินความปลอดภัย เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคต่อไป

3. ในปัจจุบันกลุ่มลูกค้าของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีได้มีเพียงผู้บริโภคเพศหญิงเท่านั้น ดังนั้นควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายที่ใช้เครื่องสำอางจากประเทศเกาหลี เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของประเทศเกาหลีในผู้บริโภคเพศชายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสินค้าเครื่องสำอางสำหรับ เพศชายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ สิริพัลลภ. 2543. การตลาดอิเล็กทรอนิกส์. วารสารบริหารธุรกิจ, ปีที่ (23), 43-56.
- นฤมล เศษสูงเนิน. 2552. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลี กรณีศึกษา : ผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองบธ.ม. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- วาสนา แซ่โง้ว. 2555. แนวทางการพัฒนาการตลาดของการขายเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีในรูปแบบการค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ (B2C). การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม. (บริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2539. การบริหารเชิงกลยุทธ์ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: วิสิทธ์พัฒนา
- _____ 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- _____ 2549. การวิจัยการตลาด. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- สุภามาส อินออด. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางอิฐูดี แฮร์ส จากประเทศเกาหลีใต้ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองบธ.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เสาวนีย์ ใจมูล. 2554. พฤติกรรมของคนวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อเครื่องสำอางออนไลน์. การค้นคว้าแบบอิสระบธ.ม. (สาขาวิชาบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. 2542. หลักการตลาด กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี ธีระยุทธสกุล. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศเกาหลีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. 2556. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (มุมมองด้านการบริหาร):e-Commerce (A Managerial Perspective). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ Guidelines on Tourism Development at Wat Sapan Floating Market Talingchan District, Bangkok

กนิษฐา เกิดฤทธิ์

สาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว ตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการท่องเที่ยว โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากรเป็นด้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านราคา ตามด้วย ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการขาย ด้านกระบวนการ ด้านกายภาพ และน้อยที่สุดคือด้านส่งเสริมการตลาด จากการวิเคราะห์ สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน ได้ดังนี้ ด้านสินค้าและบริการ ควรมีพัฒนาในด้านของความหลากหลายของสินค้าและความหลากหลายของกิจกรรมในตลาดน้ำ ด้านราคา ควรมีการพัฒนาในเรื่องของความหลากหลายของราคาของสินค้าและบริการให้เพิ่มมากขึ้น ด้านช่องทางการขาย ควรมีการพัฒนาในส่วนช่องทางที่เข้าถึงตลาดน้ำให้มีความสะดวก ด้านการส่งเสริมการตลาด มีเอกสารข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ด้านบุคลากร ควรให้การเอาใจใส่ในการบริการที่รวดเร็ว ด้านกระบวนการ ควรมีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน ด้านกายภาพ มีอุปกรณ์รองรับของปริมาณขยะที่เพียงพอ มีตู้ ATM คอยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ที่สำคัญที่สุดคือ พัฒนาตลาดน้ำตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ส่วนประสมทางการตลาด 7 P's

Abstract

Guidelines on Tourism Development at Wat Sapan Floating Market, Talingchan District, Bangkok. The objectives of this study were as follows. 1) to study the marketing mix that reflected tourists' key attention toward Wat Sapan Floating Market, Talingchan District, Bangkok. 2) to differentiate the proportion of the marketing mix that reflected tourists' key attention on individual factors basis. 3) to define potential guidelines for the development of Wat Sapan Floating Market. From the result of 7 factors overall, it revealed that the tourists' perception on the key attention of mix of the market at Wat Sapan Floating Market, Talingchan District, Bangkok was at high level. Considering each aspect, the personnel aspect result was at the highest level. The second level went down onto the prices, followed by goods and services, sales channels, the physical, processes. The smallest ratio was on the market promotional campaign. From the analysis, it indicated the potential guidelines for developing tourism at Wat Sapan Floating Market as follows: Products and services factors should be developed in terms of a variety of products and a variety of activities in the floating market. The pricing factor should be developed more in the variety of prices of goods and services. The sales channel factor should be developed in terms of the more convenient accessibility of transportation service. For the factor of marketing promotional campaigns, there should be more provision of free information pamphlets.

In addition, the advertisements should be promoted in the more widespread scale. For the personal factor, there should be more emphasis on the faster service process and open a channel for receiving tourists' complaints. For the physical factor, there should be enough waste disposal and ATM machines provided for tourists at their convenient. Most importantly, development of the floating market should be according to the needs of tourists, but must also be under the scope of sustainable tourism.

Keywords : Tourism development, Tourist, Marketing Mix 7Ps

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจโลก เพราะคิดเป็นมูลค่าสูงถึงประมาณ 1 ใน 3 ของภาคบริการรวมของโลก และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศต่างๆมากมาย จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์ว่า ในอีก 8 ปีข้างหน้า ค.ศ. 2020 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกกว่า 1,600 ล้านคน โดยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีการขยายตัวอย่างเข้มแข็งเพิ่มขึ้นสูงสุดถึงร้อยละ 7 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (PATA) คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่จะเดินทางเข้าภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 โดยภูมิภาคที่ขยายตัวได้ดีที่สุด คือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 (สิรินาถ ฉัตรสุกุล, 2555)

สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ในลำดับต้นๆของประเทศ นอกจากนี้ยังมีรายรับด้านการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 1 ในอาเซียน แต่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากเอเชียนั้นสูงเป็นอันดับสองรองจากมาเลเซีย และจากข้อมูลสถิติของกรมการท่องเที่ยว ระหว่างปี 2548-2553 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นปีละ 7.51 เปอร์เซ็นต์ (นิตยา ชัชกุล, 2554)

ประเทศไทยมีทรัพยากรทางด้านการศึกษาที่มีความหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ตลาดน้ำนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต ที่ผูกพันกับสายน้ำ กรุงเทพมหานครมีแม่น้ำลำคลองหลายสาย หลายลำคลอง จึงทำให้ มีตลาดน้ำเกิดขึ้นมากมาย ที่สำคัญได้แก่ ตลาดน้ำอัมรินทร์ ตลาดน้ำอโยธยา ตลาดน้ำอโยธยา ตลาดน้ำอโยธยา ตลาดน้ำอโยธยา ตลาดน้ำอโยธยา ตลาดน้ำอโยธยา เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตลิ่งชัน (วิชญาดา ทองแดง, ศรีณีย์ ทองปาน, 2555).

“ตลิ่งชัน” เป็นเขตหนึ่งในฝั่งธนบุรี ของกรุงเทพมหานคร ที่แต่เดิมเคยเป็นพื้นที่ทำการเกษตรผสมผสาน เนื่องจากมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ มีคูคลองแยกย่อยมากมายที่นอกจากจะช่วยในการทำการเกษตรแล้ว ยังใช้เป็นเส้นทางสัญจรทางน้ำอีกด้วย เขตตลิ่งชันนั้นเป็นเขตคลองอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็น คลองมหาสวัสดิ์ คลองบางกอกน้อย คลองชักพระ คลองบางพรหม คลองบางเชือกหนัง คลองบางระมาด คลองบางน้อย จึงอาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขตตลิ่งชันเป็นเขตที่มีตลาดน้ำเป็นจำนวนมาก และปัจจุบันเมื่อการคมนาคมเปลี่ยนไปใช้ถนนเป็นหลัก เส้นทางคลองเหล่านั้นที่ใช้เป็นเส้นทางสัญจรทางน้ำได้ถูกลดบทบาทลง ก็ได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่าง “ตลาดน้ำ” นับเป็นมนต์เสน่ห์ตลาดแบบไทยๆ ที่มีมาแต่ดั้งเดิมจากวิถีในอดีตที่มีการค้าขายโดยใช้ทางน้ำเป็นทางสัญจรแลกเปลี่ยนสินค้า ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีการดัดแปลงผสมผสานทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต แต่ก็ยังคงไว้ให้เห็นวิถีการค้าขายในสายน้ำในแบบอดีตอันเป็นเอกลักษณ์แห่งสยามประเทศ โดยเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันได้สนับสนุนให้เกิดตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในเขตนี้ถึง 5 แห่ง ด้วยกันนั้นมีดังต่อไปนี้ ตลาดน้ำตลิ่งชัน ตลาดน้ำวัดตลิ่งชัน ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ตลาดน้ำวัดจำปา และตลาดน้ำวัดสะพาน (วิชญาดา ทองแดง, ศรีณีย์ ทองปาน, 2555).

ตลาดน้ำวัดสะพาน เป็นตลาดที่เปิดได้ไม่นาน ตัวตลาดอยู่ในบริเวณวัดสะพาน ที่ตั้งอยู่ริมคลองบางน้อย ตัววัดจะหันหน้าเข้าสู่คลอง ที่เป็นเส้นทางคมนาคมหลักในอดีต ส่วนด้านที่เป็นถนนเข้ามาที่วัดนี้ ชาวบ้านจะเรียกกันว่า ด้านหลังวัด ตลาดน้ำวัดสะพาน ตั้งอยู่ในวัดสะพาน เป็นตลาดน้ำเล็กๆ ที่ยังคงวิถีแห่งชาวบ้านริมสองฝั่งคลอง (นายสัญญา ตระลอนท้าว) ด้วยเหตุที่ตลาดน้ำวัดสะพานเป็นตลาดน้ำขนาดเล็กที่เปิดขึ้นได้ไม่นานนัก ยังไม่เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากเท่าใด อีกทั้งบริเวณโดยรอบของตลาดน้ำวัดสะพานนั้นจะมีตลาดอื่นๆในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดใหญ่

และมีความน่าดึงดูดประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ให้คุณภาพทัดเทียมกับตลาดน้ำอื่นๆ รอบข้าง โดยที่ยังคงรักษาสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมให้คงอยู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 7P's
2. เปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว ตลาดน้ำวัดสะพาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quatitative research) และแบบคุณภาพ (Qualitative Research) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และ ข้อที่ 3 กลุ่มผู้รู้ของการวิจัย ในครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวไทย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการวิจัยตามตารางที่ 1

วัตถุประสงค์	ประชากร กลุ่ม ตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษา	การวิเคราะห์	ผลการศึกษา
1. เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 7P's	นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 380 คน	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน
2. เปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว ตลาดน้ำวัดสะพาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 380 คน	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Crosstab	ทราบถึงทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพานตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	การวิเคราะห์	ผลการศึกษา
3.เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน	รองประธานตลาดน้ำวัดสะพาน และผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำวัดสะพาน จำนวน 2 ราย	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	ตีความหมายและสรุปโดยการใช้การพรรณนา	ทราบถึงแนวทางการพัฒนาตลาดน้ำวัดสะพาน

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ดังนี้ **ตามวัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ค่าเฉลี่ย 4.30 ตามด้วยด้านราคา ค่าเฉลี่ย 3.82 ด้านสินค้าและบริการ ค่าเฉลี่ย 3.66 ด้านช่องทางการขายและด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ 3.38 รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ค่าเฉลี่ย 3.27 และน้อยที่สุด คือ ด้านส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 2.73

1.1 ด้านบุคลากร พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.30 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดกับการที่ผู้ประกอบการมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและลูกค้า รองลงมา คือ ผู้ประกอบการให้บริการด้วยความสุภาพ ผู้ประกอบการให้บริการลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันและน้อยที่สุดคือการที่ผู้ประกอบการเอาใจใส่ให้การบริการที่รวดเร็ว ตามลำดับ

1.2 ด้านราคา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพของอาหารและเครื่องดื่มที่มีความเหมาะสมกับราคา รองลงมาคือ คุณภาพของสินค้ามีความเหมาะสมกับราคา อัตราค่าบริการต่างๆ มีความเหมาะสม การติดป้ายแสดงราคา และน้อยที่สุดคือ ราคาสินค้าและบริการมีให้เลือกหลายระดับ

1.3 ด้านสินค้าและบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดกับ รสชาติอาหารเครื่องดื่มที่จำหน่าย รองลงมาคือ คุณภาพของอาหารและเครื่องดื่มที่จำหน่าย ในบริเวณตลาดน้ำ อาหารและเครื่องดื่มที่จำหน่ายในตลาดมีความหลากหลาย และน้อยที่สุดคือ กิจกรรมของตลาดน้ำมีความหลากหลาย

1.4 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับ เวลาเปิดปิดของตลาดน้ำสะดวกในการให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดวางสินค้ามีความสะดวกต่อการเลือกซื้อ บริเวณพื้นที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการแยกประเภทร้านค้าในการจำหน่ายสินค้า การจัดระเบียบร้านค้าในบริเวณทางเดินภายในตลาดน้ำ การเดินภายในตลาดน้ำวัดสะพานมีความสะดวก และน้อยที่สุดคือ การเดินทางมายังตลาดน้ำวัดสะพานมีความสะดวก

1.5 ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า

นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกของร้านค้าแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ การให้บริการด้วยความรวดเร็ว การจัดลำดับก่อนหลังในการให้บริการ การจัดทางเดินในการเที่ยวชมตลาดน้ำวัดสะพาน และน้อยที่สุดคือ มีการรับเรื่องร้องเรียนและให้ข้อมูล

1.6 ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.26 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทิวทัศน์และบรรยากาศของตลาดน้ำวัดสะพานและมีการจัดสถานที่พักผ่อนบริเวณตลาดน้ำอย่างเพียงพอ มากที่สุด รองลงมาคือ ห้องสุขามีความสะอาดไม่มีกลิ่นรบกวน การตกแต่งภายในตลาดน้ำมีความสวยงาม การดูแลความสะอาดบริเวณตลาดน้ำ บริเวณที่จอดรถมีความปลอดภัย มีจำนวนห้องสุขาเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ แผนที่และป้ายแสดงเส้นทางมาตลาดน้ำวัดสะพานเห็นชัดเจน และ ร้านค้ามีเอกลักษณ์น่าสนใจ รองลงมา ป้ายบอกทางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีพนักงานอำนวยความสะดวกบริเวณพื้นที่จอดรถมีถึงขยอยู่ตามตลาดน้ำอย่างเพียงพอ และน้อยที่สุดคือ มีการบริการตู้ ATM บริเวณตลาดน้ำวัดสะพาน

1.7 ด้านการส่งเสริมการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้วพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับ การมีการส่งเสริมการขาย (ลด แลก แจก แถม) มากที่สุด รองลงมาคือ มีสินค้าให้ทดลองชิม มีการโฆษณาตลาดน้ำผ่านสื่อต่างๆ มีเว็บไซต์ให้นักท่องเที่ยวได้ค้นหาข้อมูลอย่างสะดวก มีการแจ้งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำ และน้อยที่สุดคือ มีเอกสารข้อมูลตลาดน้ำวัดสะพานแจกให้กับนักท่องเที่ยว

ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 จำแนกตามเพศ

2.1.1 เพศหญิง ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.29 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.1.2 เพศชาย ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.29 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านกระบวนการ รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.2 จำแนกตามอายุ

2.2.1 นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 20 ปี ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.2.2 นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี ให้ความสำคัญในด้านบุคลากร มากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.44 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.2.3 นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ให้ความสำคัญในด้านบุคลากร มากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.20 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.2.4 นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ให้ความสำคัญในด้านบุคลากร มากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.24 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.2.5 นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญในด้านบุคลากร มากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.24 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.6 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.6.1 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.38 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านกระบวนการ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.6.2 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.31 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.6.3 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.32 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.6.4 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 30,000 – 39,999 บาท ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านสินค้าและบริการรวมถึงด้านราคาที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

2.6.5 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป ให้ความสำคัญในด้านบุคลากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.08 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านองค์ประกอบกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพาน

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ รองประธานกรรมการตลาดน้ำวัดสะพานได้มีความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายในตลาดน้ำวัดสะพาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ โดยใช้เกณฑ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ องค์การท่องเที่ยวโลก จำนวน 5 ข้อ ประกอบไปด้วย 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ทางตลาดน้ำวัดสะพาน จะมีการอนุรักษ์ทรัพยากรในทุกๆด้านรวมถึงระบบนิเวศภายในตลาดน้ำ พันธุ์พืชต่างๆ เช่นพืชผักสวนครัว ผลไม้ เน้นการปลูกต้นไม้และดูแลต้นไม้ พืชผักด้วยปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ที่ตัวเอง 2) การวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทางตลาดน้ำเน้นความยั่งยืนในการจัดการพัฒนามากกว่าการนำสิ่งทีทันสมัยเข้ามา โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม พัฒนาการตลาดน้ำและองค์ประกอบทางกายภาพของตลาดน้ำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพัฒนาให้ดีขึ้นในขอบเขตของความยั่งยืน โดยยังคงวิถีดั้งเดิมของตลาดน้ำ 3) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ตลาดน้ำวัดสะพานเน้นในเรื่องของความสะอาดและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมโดยการปลูกต้นไม้ ไม่ใช่สารเคมี มีกระบวนการการคัดแยกขยะ มีเจ้าหน้าที่ดูแลในส่วนห้องสุขาให้มีความสะอาดและปราศจากกลิ่นรบกวน 4) การรักษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ทางตลาดน้ำวัดสะพานให้ความสำคัญกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ด้วยอัธยาศัยที่ดี มีความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว รวมถึงการช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทางตลาดน้ำยังขาดการให้ความรู้ในเรื่องของตลาดน้ำวัดสะพานแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร โดยมีการวางแผนที่จะจัดทำเอกสารและข้อมูลให้นักท่องเที่ยว อาจจะเป็นในรูปแบบของแผ่นพับหรือข้อมูลบนสื่ออินเทอร์เน็ต และเราจะเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตของวิถีชีวิต ความยั่งยืนของตลาดน้ำ รวมถึงมีการสื่อสารกับผู้ประกอบการเรื่องการบริการ การมีมิตรไมตรีและอัธยาศัย การให้บริการด้วยความสุภาพกระบวนการให้บริการ 5) ผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวมีการกระจายในทุกภาคส่วน เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว ผลประโยชน์ของทางตลาดน้ำวัดสะพานนั้น แม่ค้า ผู้ประกอบการนั้นมีส่วนเข้ามาในการบริการนักท่องเที่ยว และการค้าขายกับนักท่องเที่ยวโดยสินค้าที่นำมาขายนั้นล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการผลิตเอง เช่น ผัก ผลไม้ เมื่อนำอาหารของชาวบ้าน โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ไปสู่สังคม สู้ครัวเรือนครอบครัวของผู้ประกอบการ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาการตลาดน้ำวัดสะพาน มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 เพศชาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-19,000 บาทต่อเดือน จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานภาพโสดจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้านนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากรซึ่งเป็นด้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านราคา ด้านสินค้าและบริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังต่อไปนี้ ด้านสินค้าและบริการ ควรมีพัฒนาในด้านของการความหลากหลายของสินค้าเพิ่มมากขึ้นและความหลากหลายของกิจกรรมในตลาดน้ำ ให้มีกิจกรรมอื่นๆที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม และพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดีขึ้น ด้านราคา ควรมีการพัฒนาในเรื่องของความหลากหลายของราคาของสินค้าและบริการให้เพิ่มมากขึ้น และมีสินค้าและบริการให้เลือก หลากหลายราคา หลายระดับ ด้านช่องทางการขาย ควรมีการพัฒนาในส่วนช่องทางที่เข้าถึงตลาดน้ำให้มีความสะดวก มีการจัดระเบียบร้านค้าให้เป็นระเบียบ แยกประเภทร้านค้าให้ชัดเจน ควรมีการจัดทำป้าย เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวทราบว่าในส่วนนี้มี สินค้าหรือกิจกรรมอย่างไรบ้างเพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาด มีเอกสารข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ โทรทัศน์ให้มากขึ้น ด้านบุคลากร ควรให้การเอาใจใส่ในการบริการที่รวดเร็ว และให้บริการลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันและบริการด้วยความสุภาพและมีมิตรไมตรี ด้านกระบวนการ ควรมีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน และควรมีการจัดเส้นทางเดินในการเที่ยวชมตลาดน้ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ พบกับสินค้าและกิจกรรมของการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดสะพานได้อย่างครบถ้วน ด้านกายภาพ มีอุปกรณ์รองรับของปริมาณขยะที่เพียงพอ ดูแลรักษาความสะอาดภายในตลาดน้ำ มีตู้ ATM คอยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมีการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และในส่วนของการจัดเห็นของ บุคคลที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวองค์การท่องเที่ยวโลก มีการพัฒนาในทุกๆด้านของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยจะพัฒนาภายใต้ขอบเขตของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือการอนุรักษ์ทรัพยากรในทุกๆด้าน เน้นในเรื่องของการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมโดยการปลูกต้นไม้ โดยไม่ใช้สารเคมี โดยคำนึงถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกประการ

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญด้านราคากับด้านสินค้าและบริการใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญทั้งด้านราคาและด้านสินค้าและบริการควบคู่กันไป คือ ในต้องผลิตสินค้าและบริการ ให้เหมาะสมกับราคา และ ราคาก็ต้องเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้าและบริการเช่นกัน

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านส่งเสริมการตลาดน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีการเพิ่มด้านการส่งเสริมการตลาดให้มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านทาง โทรทัศน์หรือเว็บไซต์ให้มากขึ้น และควรมีเอกสารข้อมูลของตลาดน้ำให้นักท่องเที่ยวด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กัญศพัฒน์ ธิรกุลเพิ่มพงศ์. 2553. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ในการมาท่องเที่ยว
ที่ตลาดน้ำอโยธยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- จूरรัตน์ เกตุแก้ว. 2556. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำหัวหิน.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- นายสัญญาจรตะลอนทัวร์. อิมใจ อร่อยปากตลาดน้ำข้างวัด. กรุงเทพฯ : สุภชินัญญ์ พรินต์ติ้ง.
- นิตา ชัชกุล. 2554. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วี.พรินท์
- วิชญาดา ทองแดง, ศรีณีย์ ทองปาน. 2555. ชุมทางตลิ่งชัน ย่านเก่า (ก่อน) กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2541. กลยุทธ์การตลาด. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สิรินาถ ฉัตรศุภกุล. (2555, เมษายน-มิถุนายน). สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศ ปี 2555 และแนวโน้มปี
2556. จุลสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- Kotler Philip. 2003. *Marketing Management*. Englewood Cliffs, Prentice Hall.
- Madrid, Spain : Author. 1998. *World Tourism Organization. Guide for local authorities on
developing sustainable tourism*. (pp. 21-22).

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว
ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Marketing Mix Tourists Focused on Traveling to Don Wai Floating Market
in Samphran District, Nakhon Pathom Province

วันชพร วิศิษฐ์กิจการ

9/91 ซอยสุขสวัสดิ์ 17 ถนนสุขสวัสดิ์ แขวงบางประกอก เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร 10140

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และเพื่อเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำดอนหวาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ คือ t-test และ F-test (ANOVA) ทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และในกรณีที่มีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Scheffe Method

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-19,999 บาท สถานภาพโสด โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านลักษณะทางกายภาพที่สุด รองลงมาด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการ ส่วนในด้านบุคลากร ด้านสินค้าและบริการ และด้านราคา ให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านที่กล่าวมาแล้ว โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน ซึ่งผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ในด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Abstract

The objective of studying was to study marketing mix that tourists focused on traveling to Don Wai floating market in Samphran district Nakhon Pathom province, and to compare set of priority of marketing mix that tourists focused on traveling to Don Wai floating market. Sample for studying was Thai tourists at Don Wai floating market. The research was quantitative research. Tool for collecting data was questionnaire. Data analysis was done by using descriptive statistics, e.g. frequency, percentage,

mean, and standard deviation. The inferential statistics was use for t-test and F-test(Anova). In performing hypothesis test of personnel factor and marketing mix. If the outcome of the test had statistical significance difference, the researcher used Scheffe method to do paired comparison.

The result of this study was found that most of tourists in Don Wai floating market were 30-39-year-old female, level of education was at bachelor's degree, single, and had monthly income about 10,000-19,999 bath. The most important marketing mix that tourism concern were physical conditions, followed by promotion, places and processes. They did not concern much about products, services and prices. Hypothesis statement was defined as the difference of customer's personal factors related the different set of priority of the marketing mix. From the result of the hypothesis test, it was found that the different factor of individual tourist such as age, level of education and average income affected the different set of priority of marketing mix, at 0.05. significance level. Male and female tourists contributed the same set of priority.

Keywords : Marketing Mix Factor , Don Wai Floating Market, Samphran District,
Nakhon Pathom Province

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวภายในประเทศมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในปี 2546 นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเที่ยวภายในประเทศ 69 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 2.8 แสนล้านบาท ปี 2552 นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเที่ยวภายในประเทศ 72 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 2.6 แสนล้านบาท ปี 2553 นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเที่ยวภายในประเทศ 90 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 4 แสนล้านบาท ส่วนปี 2554 นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 98 ล้านคน สร้างรายได้ประมาณ 407,600 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554; สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท), 2554) ด้วยนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ ทำให้การท่องเที่ยวภายในประเทศมีการขยายตัวในอัตราที่สูงและกระจายไปยังทุกภูมิภาค ภายใต้การรณรงค์ให้ไทยเที่ยวไทย ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของท้องถิ่น ชุมชน หรือจังหวัดนั้นๆ เช่น ปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงคาน จังหวัดเลย ตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม เป็นต้น

รัฐบาลและองค์กรภาครัฐได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอดโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวในงานเสวนาเรื่อง มุมมองการท่องเที่ยวไทยในอนาคตเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2555 ว่า “จากการที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่ส่งผลดีต่อประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมชาวต่างประเทศมาเที่ยวเมืองไทยหรือคนไทยเที่ยวไทย เพราะสินค้าท่องเที่ยวไทยมีความหลากหลาย การท่องเที่ยวแบบเข้าใจเข้าถึง วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีไทยอันล้ำค่า การท่องเที่ยวที่เคารพกฎหมายและกติกาของท้องถิ่น รักษาธรรมเนียมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งธุรกิจภาคเอกชน อาทิ คริวไทย นวดและสปาไทย สายการบิน โรงแรม รีสอร์ท ผู้ประกอบการนำเที่ยวมืออาชีพ สวนสนุกอื่นๆ อีกมากมาย ที่ช่วยกันส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้อยู่อย่างยั่งยืน” (สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ, 2555)

ตลาดน้ำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ตลาดน้ำในอดีตมีมากมายหลายแห่งโดยเฉพาะในบริเวณภาคกลาง เนื่องจากภูมิประเทศอุดมด้วยแม่น้ำลำคลองหลายสาย ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่ขุดขึ้นเองเพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งและขยายพื้นที่เพาะปลูก ย่านชุมชนจึงอาศัยอยู่ริมน้ำเป็นส่วนใหญ่ ตลาดน้ำที่สำคัญแห่งแรกน่าจะเป็นปากคลองตลาด ซึ่งอยู่ระหว่างป้อมจักรเพชรและป้อมผีเสื้อ ในระยะแรกเป็น

ตลาดเล็กๆ เมื่อเวลาผ่านไปบ้านเมืองมีความเจริญมากขึ้น ตลาดที่เคยเป็นตลาดน้ำมาก่อนก็เปลี่ยนเป็นตลาดบก และเป็นตลาดขายส่งผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญมากจนถึงปัจจุบัน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 28)

ตลาดน้ำในช่วงสมัยต้นรัตนโกสินทร์นอกจากปากคลองตลาด ก็ยังมีตลาดน้ำบางกอกน้อย ตลาดน้ำคลองบางหลวง ตลาดน้ำวัดทอง ตลาดน้ำวัดไทร ตลาดน้ำวัดคลองดาวคะนอง ตลาดน้ำคลองมหานาค ตลาดน้ำคลองคูพระนครเดิม ตลาดน้ำคลองดำเนินสะดวก ตลาดน้ำคลองโพหัก ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดท่าคา และตลาดน้ำบ้านกระแซง รวมทั้งมีตลาดน้ำอื่นๆ ตามคลองซอยทั่วไป

ในปัจจุบันตลาดน้ำลดความคึกคักจางลงไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และการคมนาคมทางบกที่สะดวกและรวดเร็วกว่าการคมนาคมทางน้ำ จึงทำให้เกิดการถมคลองเพื่อใช้สร้างถนน ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการค้าขายในรูปแบบของตลาดน้ำยังคงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับท้องถิ่นตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรที่มีบ้านเรือน สวน และไร่นาตามริมแม่น้ำลำคลอง ได้นำผลผลิตทางการเกษตรและงานหัตถกรรมพื้นบ้านออกมาจำหน่าย เป็นการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรอีกทางหนึ่ง ตลาดน้ำในปัจจุบันที่ยังคงมีอยู่และเป็นที่ยังคงได้แก่ ตลาดน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตลาดน้ำวัดไทร และตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพฯ (ชูสิทธิ์ ชูชาติ 2547:49)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดเล็กๆ ในเขตชานเมืองกรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกส้มโอ ซึ่งนำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดจนได้ชื่อว่าเป็นเมืองส้มโอหวาน นอกจากนี้ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลไม้อื่นๆ และอาหารขึ้นชื่อนานาชนิด นครปฐมเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน โดยมีการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจำนวนมาก ที่บ่งบอกว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงในสมัยทวารวดี มีปูชนียสถานเก่าแก่ที่สำคัญคือพระปฐมเจดีย์ ซึ่งนับเป็นร่องรอยของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและอารยธรรมจากประเทศอินเดียเข้ามาในประเทศไทยในยุคแรกๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เป็นเส้นทางผ่านไปยังจังหวัดสุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และมีแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดหลายแห่ง มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายประเภท ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และตลาดน้ำ ตลาดน้ำที่น่าสนใจของจังหวัดนครปฐม คือ ตลาดน้ำดอนหวาย ตั้งอยู่ในตำบลบางกระพี้ อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตลาดน้ำดอนหวายตั้งอยู่หลังวัดดอนหวายริมแม่น้ำท่าจีน ภายในตลาดมีอาหารและขนมจำหน่ายมากมาย มีเรือบริการชมทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำท่าจีน จะได้พบกับบ้านทรงไทยหลายแบบที่หาชมได้น้อยมากในปัจจุบัน และสามารถชมบรรยากาศอันร่มรื่นและการดำเนินชีวิตของชาวบ้านสองริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน ตลาดน้ำดอนหวายมีลักษณะตัวอาคารเป็นอาคารไม้เก่าสมัยรัชกาลที่ 6 ที่อยู่ติดริมแม่น้ำท่าจีน มีพ่อค้าแม่ค้านำสินค้าและอาหารมาจำหน่ายในบริเวณวัดดอนหวาย มีตลาดนัดสินค้าทางการเกษตรที่วัดดอนหวายทุกวัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) ตลาดน้ำดอนหวายเป็นตลาดอาหารไทย และขนมไทยแบบดั้งเดิม นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวต่างตั้งใจในรสชาติอาหารไทยที่หลากหลาย ขนมไทยนานาชนิด และสินค้าเกษตรกรรมของท้องถิ่นในราคาแบบชาวบ้าน ทำให้เกิดกระแสปากต่อปาก อาหารแนะนำที่ตลาดน้ำดอนหวายก็ได้แก่ เป็ดพะโล้นายหนับ ต้มเค็มปลาทุหรือต้มเค็มปลาตะเพียนที่มีอยู่หลายร้าน นอกจากนี้ก็มีขนมจีนน้ำยากะทิ น้ำยาป่า ห่อหมก ปลาช่อน และทอดมันปลากราย ส่วนขนมมีขนมไทยๆ นานาชนิด นอกจากนั้นที่ตลาดดอนหวายมีบริการเรือล่องแม่น้ำท่าจีนด้วยเรือเอี่ยมจูน และเรือกระแซง โดยแบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางแรก จากวัดดอนหวาย ผ่านวัดท่าพุท วัดไร่ชิ่ง และวังปลา ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที เส้นทางที่สอง จากวัดดอนหวาย ผ่านวัดไร่ชิ่ง วังปลา ลอดใต้สะพานโพธิ์แก้ว ร.ร.ภปร. ราชวิทยาลัย วัดสรรเพชร วัดเดชานุสรณ์และสวนสามพราน ใช้เวลา 2 ชั่วโมง แบ่งออกเป็นรอบๆ ซึ่งจะได้เห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยริมแม่น้ำท่าจีน ปลูกผักบุ้ง และผักที่ขึ้นบนน้ำชนิดต่างๆ ตลาดน้ำดอนหวายจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการมาท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางการทำการตลาดได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในตลาดน้ำดอนหวาย เพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย โดยใช้สูตรของไวเออร์ส Weiers (2005) คำนวณจากจำนวนนักท่องเที่ยว 2,040,000 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครปฐม) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถาม โดยมีวิธีในการวิจัยตามตารางข้างล่างนี้

วัตถุประสงค์	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	การวิเคราะห์	ผลการศึกษา
1. เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย	นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาตลาดน้ำดอนหวาย จำนวน 385 คน	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย
2. เพื่อเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย โดยจำแนกตามลักษณะลักษณะส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาตลาดน้ำดอนหวาย จำนวน 385 คน	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบถึงความแตกต่างของส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ โดยจำแนกตามลักษณะลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการมาท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 385 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test และ F-test (ANOVA) ทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และในกรณีที่มียุทธศาสตร์ทางสถิติจะทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Scheffe Method ได้ผลการศึกษาดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมา ได้แก่ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.4 ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.2 อายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.3 และอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 18.7 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 6.2 ระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 1.6 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมา ได้แก่ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 16.6 และหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมา ได้แก่ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 21.6 นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.9 และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

ด้านรายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมา ได้แก่ 30,000-39,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.0 รายได้ 20,000-29,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.5 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.8 ตามลำดับ

ตามวัตถุประสงค์ที่ 1

เพื่อทราบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.56 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.55 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.53 ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.49 และด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 4.46 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ด้านสินค้าและบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของอาหารและเครื่องดื่มที่จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมา ได้แก่ รสชาติของอาหารและเครื่องดื่มที่จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.49 ความหลากหลายของสินค้าที่จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.48 และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การล่องเรือชมแม่น้ำท่าจีน และคุณภาพของสินค้าที่วางจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีสูงสุด ได้แก่ คุณภาพของสินค้ามีความเหมาะสมกับราคา มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา ได้แก่ ราคาของบริการล่องเรือมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.46 ปริมาณของสินค้ามีความเหมาะสมกับราคา มีค่าเฉลี่ย 4.45 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีป้ายแสดงราคาสินค้าที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.41 ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแยกประเภทของร้านค้าในการจัดจำหน่ายสินค้า มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา ได้แก่ ร้านค้ามีการจัดสรรพื้นที่จำหน่ายสินค้าอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.59 การจัดวางสินค้ามีความสะดวกต่อการเลือกซื้อ มีค่าเฉลี่ย 4.53 มีป้ายบอกทางมาตลาดน้ำดอนหวายที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.50 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เวลาเปิด ปิด ของตลาดน้ำสะดวกในการใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.50 ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีเว็บไซต์ให้นักท่องเที่ยวได้สืบค้นข้อมูลอย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา ได้แก่ มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในราคาพิเศษ มีค่าเฉลี่ย 4.58 มีการโฆษณาตลาดน้ำดอนหวายผ่านสื่อต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 4.57 มีการจัดการส่งเสริมการขาย (ลด แลก แจก แถม) มีค่าเฉลี่ย 4.56 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับตลาดน้ำดอนหวายแจกให้นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.52 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสินค้าให้ทดลองชิม มีค่าเฉลี่ย 4.51 ตามลำดับ

ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ประกอบการให้การบริการที่รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา ได้แก่ ผู้ประกอบการให้บริการด้วยความสุภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.54 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้ประกอบการมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.54 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความรวดเร็วในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกของร้านค้าแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.56 การจัดเส้นทางเดินภายในตลาดน้ำดอนหวาย มีค่าเฉลี่ย 4.54 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.46 ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีถึงขยะตามจุดต่างๆอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมา ได้แก่ ความสะอาดของห้องสุขา มีค่าเฉลี่ย 4.68 ห้องสุขามีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.65 บริเวณพื้นที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.62 การตกแต่งภายในตลาดน้ำดอนหวายมีความเป็นระเบียบ สวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.61 ความสะอาดบริเวณตลาดน้ำดอนหวาย มีค่าเฉลี่ย 4.59 มีแผนที่และป้ายแสดงเส้นทางภายในตลาดน้ำดอนหวายที่เห็นชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.54 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บรรยากาศของตลาดน้ำดอนหวาย มีค่าเฉลี่ย 4.54 ตามลำดับ

ตามวัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย

จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด แตกต่างกัน

จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดในการมาเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อสรุปผลแล้ว มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-19,999 บาท สถานะภาพโสด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แบ่งเป็น 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ส่วนประสมทางการตลาดในด้านลักษณะทางกายภาพที่สุด รองลงมาด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการ ส่วนในด้านบุคลากร ด้านสินค้าและบริการ และด้านราคา ให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอรสา เตตวิวัฒน์ (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัว และปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำคลองบางน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านสถานที่ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านราคา ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำคลองบางน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤกร ยกขุน (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลจากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30-39 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพรับจ้างทั่วไป ให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

นำผลการวิจัยให้กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลการวิจัย และข้อเสนอแนะไปพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ และเพื่อรองรับการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงด้านเดียว ยังเป็นข้อจำกัด สำหรับการวิเคราะห์ผลที่ได้รับ ในโอกาสต่อไปต้องใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถาม เพื่อให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลมีลักษณะที่ถูกต้องและครอบคลุมที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ตลาดน้ำดอนหวาย. 2556. **ประวัติตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม**. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2556:

จาก <http://nakhonpathom.mots.go.th>.

นฤกร ยกขุน. 2553. **ปัจจัยส่วนประสมชาวไทยให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

วารสารณ์ จิวชัยศักดิ์. 2554. **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 28**. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2556 :

จาก <http://guru.sanook.com/encyclopedia>.

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท). 2554. **สถานการณ์ตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทยปี 2554 และเป้าหมายปี2555**. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2556. จาก <http://www.Thailandtourismcouncil.org/download/tctnews/tourism2555.pdf>.

สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ. 2555. **นโยบายของรัฐ ต่อการท่องเที่ยวไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2556 :

จาก <http://www.adtthai.com>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. **สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ พ.ศ.2552 –2553**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2556:

จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.

อรสา เตติวัฒน์. 2554. **ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. กรุงเทพฯ.

Weier M Ronald. 2005. **Introduction to Business Statistics**. International Student Edition. 5th ed. Pennsylvania. USA: Duxbury Press, Thomson-Brooks/cole.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี Influence Factors on Satisfaction of Credit Card Users in Muang District, Pathumthani Province

ปิยะลักษณ์ กองสัมฤทธิ์

19/7 หมู่ที่ 2 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
โทรศัพท์ 089-4884463 E-mail : sweety_pipo@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาด้วยตนเองในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบจากปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 175,471 คน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1) โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตสูงสุด คือ ด้านสถานที่ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านราคา และด้านส่งเสริมการขายตามลำดับ

2) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรสต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตไม่ต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ ผู้ใช้บัตรเครดิต ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

The aims of the study were to 1) study the effects of personal factors on satisfaction of the credit card users in Muang district, Pathumthani province, 2) study the effects of the marketing mix on satisfaction of the credit card users in Muang district, Pathumthani province.

The population of the study was 175,471 in Muang district, Pathumthani province, and 400 people in Muang district, Pathumthani province are used as the sample. The instrument for collecting data was the questionnaire. Descriptive statistics - frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation as well as inferential statistics - t-test and one-way ANOVA were used to analyze the collected data. The major findings showed that:

1) On the whole, the marketing mix had high level of influence on credit card users' satisfaction. Place was the marketing mix that has the highest influence on credit card users' satisfaction. The next aspect was people, followed by product, physical evidence, process, price, and promotion respectively.

2) When comparing factors that had influence on satisfaction of the credit card users in Muang district, Pathumthani province, upon various personal factors, the research found that the credit card users with different education levels, occupations, and monthly incomes had different satisfactory levels which was statistically significant at the 0.05 level. The credit card users with different gender, age, and marital status did not have the differences in their satisfactory level

Keywords : satisfaction, credit card users, marketing mix

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันบัตรเครดิตเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้บริโภคตามความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการชำระเงิน แต่เดิมเราอาศัยเงินสดเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีต่างๆ ได้มีการพัฒนามากขึ้น บัตรเครดิตเริ่มเข้ามาสู่ตลาดการเงินและมีบทบาทในธุรกิจการค้า ทำให้ขั้นตอนการชำระเงินเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริโภคนิยมใช้บัตรเครดิตในการชำระค่าสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น บัตรเครดิตให้ทั้งความสะดวกในการพกพาและปลอดภัยต่อการถูกโจรกรรมกับผู้ถือบัตร สามารถใช้แทนเงินสด และบัตรเครดิตยังแสดงฐานะทางการเงินที่น่าเชื่อถือให้กับผู้ถือบัตรได้อีกด้วย

บัตรเครดิตมิใช่เพียงให้ประโยชน์กับผู้ถือบัตรเท่านั้น ผู้ที่ได้ประโยชน์อีกรายก็คือร้านค้าเพราะทำให้ผู้ที่ไม่ได้พกเงินสดติดตัวมาเพียงพอสสามารถจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการได้ ประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดมากขึ้น แต่ผู้ที่ได้ประโยชน์มากที่สุดก็คือ ผู้ออกบัตรเครดิต ซึ่งมีทั้งที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือที่ไม่ใช่ธนาคาร (non bank) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมาจากค่าธรรมเนียมการใช้บัตรเครดิตที่เรียกเก็บจากผู้ถือบัตร ค่าธรรมเนียมการรับบัตรเครดิตที่ได้จากร้านค้า ค่าปรับที่เรียกเก็บจากผู้ถือบัตร รวมทั้งดอกเบี้ยผิดนัดที่เกิดจากผู้ถือบัตรไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะผู้ถือบัตร ร้านค้าที่รับบัตร และธนาคารหรือบริษัทที่ออกบัตรเครดิตต่างก็ได้ประโยชน์จากสิ่งๆ นี้เรียกว่า “บัตรเครดิต” กันทั้งนั้น สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ การแข่งขันกันหาลูกค้าผู้ถือบัตรของผู้ออกบัตรมีทั้งหยาบคายและประนีประนอมให้ ไม่ว่าจะเป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้า ของขวัญ รางวัลที่ให้กับผู้ถือบัตรเมื่อได้ใช้บัตรซื้อสินค้าถึงจำนวนและวงเงินที่กำหนด นั่นคือ มุมมองที่เห็นในส่วนของผู้ถือบัตรที่เกิดขึ้นจากบัตรเครดิต อีกมุมมองหนึ่งก็คือ ความเสียหายหรือภัยที่เกิดขึ้นจากบัตรเครดิต ได้แก่ ภัยที่เกิดขึ้นจากการก่ออาชญากรรมกับบัตรเครดิต เช่น การขโมยบัตร ขโมยข้อมูลในบัตรเครดิต การปลอมแปลงบัตรเครดิตของผู้อื่นแล้วนำไปใช้และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบัตรเครดิตที่สำคัญคือ เมื่อบัตรเครดิตสามารถใช้แทนเงินสดได้ บัตรเครดิตก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ถือบัตรเกิดความกล้าและอยากที่จะซื้อ กระตุ้นให้ผู้ถือบัตรเกิดการใช้จ่ายเกินตัว หากผู้ถือบัตรไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถือบัตรเครดิตหลายๆ ใบ ปัญหาที่ตามมาก็คือ เกิดหนี้สินเกินตัว สร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวเพราะค่าปรับและดอกเบี้ยทำให้ผู้ถือบัตรต้องแบกภาระหนี้สินเกินกว่าเงินต้นหลายเท่า เมื่อมีปัญหาการชำระหนี้จึงต้องหันไปกู้เงินนอกระบบมาใช้คืน ปัญหาที่ตามมา ก็คือ เป็นหนี้นอกระบบ ซึ่งรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม

อำเภอเมืองเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีประชากรจำนวน 175,471 คน (พ.ศ.2554) ประกอบด้วยตำบล 14 ตำบล และเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการของจังหวัดปทุมธานี อำเภอเมืองมีความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรสูงถึง 1,421 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรสูงเป็นอันดับ 2 รองจากอำเภอธัญบุรี อำเภอเมืองมีความเจริญกระจายตัวอย่างทั่วถึงทั้งอำเภอ จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกทั้งในอำเภอเมืองมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ต่างจังหวัดส่วนใหญ่ย้ายเข้ามาหางานทำในอำเภอเมือง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาว่าการที่ประชาชนจากต่างถิ่นย้ายเข้ามาอาศัยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีนั้นทำให้มีอัตราการใช้จ่ายบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บัตรเครดิต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ประมาณ 175,471 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต และ 3) ความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิต

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.3 มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.0 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 53.8 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 67.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.8

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อการใช้บัตรเครดิต ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบัตรเครดิตมากที่สุดจำนวน 1-2 ใบ คิดเป็นร้อยละ 61.8 มีจำนวนวงเงินในบัตรเครดิต 10,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.0 ในหนึ่งเดือนใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตเฉลี่ยประมาณ 1-4 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 77.8 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการใช้บัตรเครดิตต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.8 ส่วนใหญ่เลือกใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการที่ห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 34.19 และถือบัตรเครดิตของธนาคารไทยพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 22.02

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอยู่ในระดับพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตสูงสุด ด้านสถานที่ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านราคา และด้านส่งเสริมการขายตามลำดับ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิต ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิต	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	3.77	0.63	มาก
ด้านราคา	3.71	0.91	มาก
ด้านสถานที่จัดจำหน่าย	3.85	0.69	มาก
ด้านนโยบายส่งเสริมการขาย	3.54	0.91	มาก
ด้านกระบวนการ	3.74	0.81	มาก
ด้านบุคลากร	3.78	0.74	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.75	0.73	มาก

3.การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับอายุ และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตไม่ต่างกัน แสดง ดังตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 ผลการสรุปผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เมื่อจำแนกตามเพศ

ปัจจัยส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของ ผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	ค่าเฉลี่ย		t-test	P-value
	ชาย (120)	หญิง (268)		
ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	3.70	3.75	-0.735	0.463

ผลการเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีเพศที่แตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต

ตาราง 3 ผลการสรุปผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig.	ผลการทดสอบ	
		แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
1. อายุ	0.611		✓
2.สถานภาพสมรส	0.293		✓
3. ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
4. อาชีพ	0.031*	✓	
5. รายได้ต่อเดือน	0.030*	✓	

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1: ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	ไม่สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 2: : ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีระดับอายุแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	ไม่สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 3: ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	ไม่สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 4: ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	สอดคล้อง

สมมติฐานที่ 5: ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	สอดคล้อง
สมมติฐานที่ 6: ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	สอดคล้อง

ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต และผู้ให้บริการบัตรเครดิตที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต

ในทางตรงกันข้ามผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต และผู้ให้บริการบัตรเครดิตที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิต

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชาชนอยู่ในระดับพอใจมาก ในด้านผลิตภัณฑ์พบว่าผู้ใช้บัตรเครดิตให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของบัตรเครดิต และสถาบันการเงินที่ออกบัตร ด้านราคาให้ความสำคัญกับ ฟรีค่าธรรมเนียมแรกเข้า ด้านสถานที่ให้ความสำคัญกับ สถานที่ในการชำระค่าบริการมีความสะดวกในการใช้บริการ ด้านส่งเสริมการขายให้ความสำคัญกับ การโฆษณาประชาสัมพันธ์และสะสมคะแนนเพื่อแลกสินค้า ด้านกระบวนการให้ความสำคัญกับ ด้านบุคลากรให้ความสำคัญกับ พนักงานมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ด้านลักษณะทางกายภาพให้ความสำคัญกับ การมีป้ายแสดงการให้บริการที่ชัดเจน และเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่แตกต่างกัน ผู้มีการศึกษาสูงมีอาชีพในระดับสูง และมีรายได้สูงอาจมีอำนาจในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่สูงกว่า ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคและทฤษฎีการบริโภคของ เอนเกล เบลคเวล และไมเนต (Engle;Blackwell; &Miniard, 1990) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักการตลาดสามารถจัดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจในการบริโภค โดยคำถามที่ใช้ค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภคคือ 6Ws และ 1H เพื่อค้นหาคำตอบ 7Os ดังนี้ 1) ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย คำตอบที่ต้องการทราบจะเป็นกลุ่มเป้าหมายทางด้านประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จิตวิทยาหรือวิเคราะห์จิตพฤติกรรมศาสตร์ โดยกลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้องได้แก่ กลยุทธ์การตลาด 7Ps ซึ่งสามารถตอบสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมายได้ 2) ผู้บริโภคซื้ออะไร คำตอบที่ต้องการทราบคือ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการจากผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติ องค์ประกอบและความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้องได้แก่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ 3) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ คำตอบที่ต้องการทราบคือ วัตถุประสงค์ในการซื้อ กลยุทธ์ที่ใช้นามากคือ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ใครมีส่วนร่วมในการซื้อ คำตอบที่ต้องการทราบคือ บทบาทของกลุ่มต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ กลยุทธ์ที่ใช้นามากคือ กลยุทธ์ด้านการโฆษณา และกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด 5) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด คำตอบที่ต้องการทราบคือ โอกาสในการซื้อกลยุทธ์ที่ใช้นามากคือ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด 6) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน คำตอบที่ต้องการทราบคือ ช่องทางหรือแหล่งที่ผู้บริโภคไปทำการซื้อ กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย 7) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร คำตอบที่ต้องการทราบคือ ขั้นตอนในการตัดสินใจ ได้แก่ การรับรู้ปัญหา

การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และความรู้สึกภายหลังการซื้อ กลยุทธ์ที่ใช้มากได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546 หน้า 194) และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนวรรณ เจ้ยทอง (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยผู้บริโภคถือบัตรเครดิต คนละ 2 ใบ โดยมีวงเงินเฉลี่ยประมาณ 51,109 บาท ที่อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 16.9 โดยใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต โดยเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 3,001–5,000 บาท และจะใช้บัตรเครดิตชำระเมื่อมูลค่า 500 บาทขึ้นไป วัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระเป็นค่าสินค้าและบริการ โดยตั้งใจที่จะชำระคืนเต็มจำนวนภายในกำหนดเวลา ส่วนเหตุผลที่จะทำให้ถือบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายปี การได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ หรือได้รับของพรีเมียมที่ดึงดูดใจ สำหรับเหตุผลหลักที่ทำให้ยกเลิกการถือบัตรเครดิต คือการครบกำหนดเวลายกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในข้างต้นมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

1.ด้านผลิตภัณฑ์ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตคำนึงถึงชื่อเสียงและสถาบันการเงินที่ออกให้มากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบันการเงินของตนเอง เพื่อให้เกิดความแตกต่างจากสถาบันอื่น ลูกค้าย่อมเกิดความมั่นใจและตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถาบันตนเอง

2.ด้านราคา จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับพรีคาร์รณเนียมแรกเข้ามากที่สุด และยกเลิกการถือบัตรเครดิตเมื่อการครบกำหนดเวลายกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ไม่แพ้เรื่องอื่น เพราะอาจทำให้กลุ่มลูกค้าเปลี่ยนใจไปใช้บริการของสถาบันการเงินอื่นแทน

3.ด้านสถานที่ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญในเรื่องของสถานที่ในการชำระค่าบริการมีความสะดวกในการใช้บริการมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญด้านสถานที่การชำระค่าบริการควรอยู่ในทำเลที่ตั้งที่สะดวก เข้าถึงลูกค้าได้ง่าย ให้เป็นที่พอใจและประทับใจของลูกค้า

4.ด้านส่งเสริมการขาย จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์และสะสมคะแนนเพื่อแลกสินค้ามากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องทำการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอยู่เสมอ มีการให้สะสมคะแนนเพื่อแลกสินค้าต่างๆ โดยกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่มักใช้บัตรเครดิตในการชำระค่าสินค้าบริการที่ร้านอาหาร และเติมน้ำมัน ดังนั้น ผู้ประกอบการควรจัดทำรายการส่งเสริมการขายร่วมกับพันธมิตรทางธุรกิจดังกล่าวเพื่อสิทธิประโยชน์ที่ตรงความต้องการของลูกค้า

5.ด้านกระบวนการ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับรูปแบบและวิธีการชำระเงินมากที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มักจะชำระเงินคืนเต็มจำนวนและเห็นว่าบัตรเครดิตมีความสะดวกในการใช้จ่าย ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญในด้านวิธีการชำระเงิน โดยให้มองถึงด้านความสะดวกแก่ลูกค้าและประทับใจในความรู้สึกของผู้บริโภค เช่น ชำระโดยการหักจากบัญชี ชำระหน้าเคาท์เตอร์บริการ ชำระทางไปรษณีย์ มีกระบวนการบางอย่างเพื่อจัดส่งผลิตภัณฑ์หรือบริการให้กับลูกค้าเพื่อให้เกิดความแตกต่าง

6.ด้านบุคลากร จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับพนักงานมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ดังนั้น ผู้ประกอบการแต่ละรายจำเป็นต้องคัดเลือก ให้การฝึกอบรม และมีสิ่งจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจและเกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง

7.ด้านลักษณะทางกายภาพ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้ใช้บริการบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับการมีป้ายแสดงการให้บริการที่ชัดเจนมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรสร้างสภาพแวดล้อม หาสถานที่ การออกแบบตกแต่ง การแบ่งส่วนหรือแผนก อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆที่ใช้ในการให้บริการ โดยเฉพาะป้ายแสดงจุดบริการที่สามารถดึงดูดใจลูกค้าเพื่อให้ลูกค้ามองเห็นภาพลักษณ์ หรือคุณค่าของบริการที่ส่งมอบและที่เหนือกว่าคู่แข่งได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนวรรณ เจ้ยทอง. 2546. การใช้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2546. ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค. กรุงเทพฯ.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสด
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Influence Factors toward Satisfaction of Roasted Coffee Consumers
in Bangkok Metropolitan Region

ศรัณย์วุฒิ จันทร์ศิริ

30/32 หมู่ที่ 1 ซอย S1/2 ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000

โทรศัพท์ 034-542136-9 ต่อ 105 โทรสาร 034-452305 (มือถือ 087-5949519)

E-mail : teepakorn_c@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ด้วยตนเองในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของกลุ่มผู้บริโภคจังหวัด กรุงเทพมหานครและปริมณฑลและ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจบริโภคกาแฟสดของกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบไคสแควร์ (Chi-Square) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ภายหลังวิเคราะห์ความแปรปรวน ด้วยวิธี LST(Least Significant Difference) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1.โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจสูงสุดคือด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สถานที่ตั้ง และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

2.เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าผู้บริโภคกาแฟสดที่มี เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการร้านกาแฟสด ในการที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนา ร้านกาแฟสดให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคสูงสุด

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของผู้บริโภค กาแฟสด

Abstract

The aim of the self-study were to 1) study the fresh coffee consumption behavior of the consumers in Bangkok and perimeter, 2) study factors that affect decision on fresh coffee consumption of the consumers in Bangkok and perimeter. The questionnaire was the instrument for collecting data, from 400 respondents drawn from the population in Bangkok and perimeter based on convenience sampling. The data collected was analyzed by using percentage, frequency distribution, mean, and

standard deviation. The hypothesis testing was conducted by statistical software using chi-square analysis, t-test, one-way ANOVA, and LST (Least Significant Difference). The major findings revealed that:

1) Overall, the marketing mix had moderate level of influence on fresh coffee consumers' satisfaction. When considering each of the aspects, the product had the highest influence on the consumers' satisfaction, followed by price, place, and promotion respectively.

2) When comparing factors that have influence on satisfaction of the fresh coffee consumers in Bangkok and perimeter, upon various personal factors, the research found that the consumers with different gender, ages, status, occupations, and incomes did not have different satisfaction on the fresh coffee. The result was statistically significant at the 0.05 level. Consumers with different education levels had different satisfaction. The research would be beneficial to fresh coffee entrepreneurs to improve and develop fresh coffee shops to maximize the consumers' satisfaction.

Keywords : consumers' satisfaction , fresh coffee

บทนำ

กาแฟเป็นพืชพื้นเมืองของอาซิเนีย และอาบาเรีย ได้มีการนำผลกาแฟมาเพาะปลูกเอาเมล็ดกาแฟไปคั่วแล้วต้มในน้ำร้อนดื่ม เกิดความกระปรี้กระเปร่า ชาวอาราเบียจึงได้เริ่มรู้จักดื่มกาแฟมากขึ้นและเป็นที่แพร่หลาย สำหรับประเทศไทยปลูกครั้งแรกที่จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2447 กาแฟที่นำมาเป็นพันธุ์โรบัสต้า ส่วนกาแฟพันธุ์อาราบิก้าถูกนำเข้ามาปลูกในปี พ.ศ 2493 ร้านขายกาแฟร้านแรกในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 บริเวณสี่กั๊กพระยาศรี หลังจากนั้นก็มีผู้นิยมตั้งร้านกาแฟมากขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันกาแฟเป็นเครื่องดื่มที่ผู้คนนิยมดื่มกันมาก เนื่องจากกลิ่นและรสชาติของกาแฟมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีสารประกอบกาเฟอีนทำให้ผู้ดื่มกาแฟมีความตื่นตัวไม่่วงงซึม ทำให้ผู้ดื่มจึงมักต้องการดื่มเป็นประจำ และด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้เกิดสถานที่ขายกาแฟ หรือร้านกาแฟที่ชงกาแฟบริการลูกค้าให้นั่งดื่มที่ร้านได้ก็เกิดความนิยมขึ้นอย่างรวดเร็ว และพฤติกรรมของผู้ดื่มกาแฟก็มักนิยมใช้ร้านกาแฟเป็นที่ พบปะพูดคุย และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

ตลาดกาแฟในประเทศไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาต้องเผชิญกับอุปสรรคจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสนใจกับสุขภาพมากขึ้น โดยหันไปดื่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชนิดอื่นๆ จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องนำนวัตกรรมมาพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันของผู้บริโภค ตลาดกาแฟในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) กาแฟสำเร็จรูป ได้แก่ กาแฟผงสำเร็จรูป กาแฟปรุงสำเร็จและกาแฟเพื่อสุขภาพ 2) กาแฟพร้อมดื่ม หรือกาแฟพร้อมดื่มบรรจุกระป๋องหรือขวด 3) กาแฟคั่วบด หรือ กาแฟสด ซึ่งตลาดกาแฟคั่วบดมีผู้บริโภคเพียงกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น เป็นกลุ่มที่ต้องการกลิ่นและรสชาติของกาแฟพันธุ์ดี ประกอบกับความนิยมกาแฟคั่วบดในประเทศไทยยังไม่แพร่หลายเหมือนต่างประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านราคาและความสะดวก โดยเฉพาะเครื่องชงกาแฟที่มีราคาแพง ผู้บริโภคจึงไม่นิยมซื้อเครื่องชงกาแฟไว้ประจำบ้านและสำนักงาน จึงส่งผลให้ผู้บริโภคนิยมเข้าร้านกาแฟสดตามมา ประกอบกับธุรกิจร้านกาแฟคั่วบดมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้น เพราะกาแฟกลายเป็นกระแสนิยมของสังคมด้วยแนวคิดที่ว่า กาแฟไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องดื่มแต่ กลายเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเลือกที่จะบริโภคเพราะต้องการประสบการณ์การดื่มกาแฟที่หลากหลายอันเป็นไลฟ์สไตล์ของคนยุคปัจจุบันที่นิยมที่จะค้นหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับชีวิต จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ธุรกิจร้านกาแฟเป็นธุรกิจในกลุ่ม SME มีความสำคัญและน่าศึกษา เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องใช้งบลงทุนมากนัก ตลอดจนไม่ต้องใช้เทคนิคในการบริหาร ที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอย่างหนึ่งของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่จะลงทุนในธุรกิจดังกล่าวนี้ ซึ่งจะทำให้เกิดสร้างงานสร้างโอกาส และการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามมา

จากการศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางจิตวิทยา จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการบริโภคและการตัดสินใจ สาเหตุที่ทำให้การตัดสินใจของผู้บริโภคแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชั้นทางสังคมที่สังกัดอยู่ซึ่งชนชั้นทางสังคมจะมีรายได้เป็นตัวบ่งชี้ รวมถึงการศึกษา สถานที่อยู่อาศัย และรูปแบบการดำเนินชีวิต ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าในขณะที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับชีวิตผู้คนมากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคจะเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่ และประเด็นการศึกษาอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้พฤติกรรมของผู้บริโภคเป้าหมายก็มีความสำคัญสำหรับการที่จะดำเนินธุรกิจร้านค้ากาแฟให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงในการเลือกบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภค เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษา นักธุรกิจและบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ และช่วยในการตัดสินใจลงทุนให้กับนักลงทุนในธุรกิจกาแฟสดในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจบริโภคกาแฟสดของกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมกับผู้บริโภค เกี่ยวกับการตัดสินใจบริโภคกาแฟสดเป็นอิสระต่อกัน

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจบริโภคกาแฟสดแตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีประชากรเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้บริโภคกาแฟสดในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประมาณ 10,326,093 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด 2) ด้านทัศนคติ พฤติกรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของผู้บริโภคเป็นแบบสอบถามปลายปิด 3) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภคเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สรุปผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.3 อายุ 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 48.8 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.8 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 50.3 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.8

1.2 ข้อมูลด้านทัศนคติ จากการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บริโภคกาแฟสดเฉลี่ยวันละ 1 แก้ว คิดเป็นร้อยละ 72.5 ใช้บริการร้านกาแฟสดต่อสัปดาห์ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.0 โดยนิยมดื่มกาแฟสูตรคาปูชิโน่ คิดเป็นร้อยละ 28.8 ชนิดกาแฟที่นิยมคือกาแฟเย็น คิดเป็นร้อยละ 52.3 เหตุผลที่ดื่มกาแฟเพื่อเพิ่มความสดชื่น คิดเป็นร้อยละ 38.0 ช่วงเวลาที่นิยมดื่มมากคือช่วงเวลาเช้าก่อนไปทำงาน คิดเป็นร้อยละ 37.3 ใช้ร้านกาแฟเพื่อทำกิจกรรมอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาคือนั่งอ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ต และผู้บริโภคชื่นชอบการตกแต่งร้านกาแฟแบบสมัยใหม่ คิดเป็นร้อยละ 46.0

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสด อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย สถานที่ตั้ง และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความสำคัญของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภค

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภค	X	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	3.84	0.94	พอใจมาก
ด้านราคา	3.49	0.94	พอใจปานกลาง
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย สถานที่ตั้ง	3.48	1.01	พอใจปานกลาง
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	2.93	1.42	พอใจปานกลาง

3.การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน พบว่า ผู้บริโภคกาแฟสดที่มี เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการสรุปผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig	ผลการทดสอบ		หมายเหตุ
		แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	
1.เพศ	0.998		✓	ไม่สอดคล้อง
2.อายุ	0.131		✓	ไม่สอดคล้อง
3.สถานภาพ	0.743		✓	ไม่สอดคล้อง
4.ระดับการศึกษา	0.002*	✓		สอดคล้อง
5.อาชีพ	0.131		✓	ไม่สอดคล้อง
6.รายได้ต่อเดือน	0.354		✓	ไม่สอดคล้อง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการตลาดมากนัก เพราะราคาของกาแฟสดไม่ได้มีราคาสูงจนเกินไปแต่เป็นราคาที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้และหาซื้อได้ง่าย เพราะร้านกาแฟสดส่วนใหญ่จะเลือกทำเลที่ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายที่สุด เช่น ย่านเศรษฐกิจ ย่านชุมชน และย่านที่ผู้คนสัญจรไปมาเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจสูงสุดคือด้านผลิตภัณฑ์ ทั้งคุณภาพและรสชาติกาแฟรวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคเน้นคุณภาพของเมล็ดกาแฟที่เป็นวัตถุดิบหลักต้องคัดสรรมาเป็นพิเศษเพื่อให้ได้รสชาติกาแฟที่ดีเลิศในบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม เติ่นสะดวกตา ส่วนด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สถานที่ตั้ง และด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านผลิตภัณฑ์ จึงทำให้ผู้บริโภคกาแฟสดส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในระดับปานกลาง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ยูวดี มหาวีโร (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคไอศกรีมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมในระดับน้อย โดยด้านการส่งเสริมทางการตลาดให้ความสำคัญระดับน้อย ส่วนด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่ายให้ความสำคัญระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคกาแฟสด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าผู้บริโภคกาแฟสดที่มี เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากกาแฟสดเป็นเครื่องดื่มที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชื่นชอบและคุ้นเคย ประกอบกับราคาต่อแก้วของกาแฟสดอยู่ในระดับที่ทุกคนสามารถซื้อได้ ซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ว่าไม่ใช่เฉพาะคนวัยทำงานหรือผู้ที่มีรายได้เท่านั้นที่นิยมบริโภคกาแฟสด นักเรียนนักศึกษาก็นิยมบริโภคกาแฟสดเช่นเดียวกัน ซึ่งจะสังเกตได้จากมีร้านกาแฟสดจำนวนมากไม่น้อยที่เปิดให้บริการใกล้ๆกับสถานศึกษาและดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี คนมีอายุวัยเกษียณก็นิยมใช้ร้านกาแฟสดเป็นที่พบปะสังสรรค์พูดคุย และกลายเป็นลูกค้าชั้นดีกับร้านกาแฟสดเสมอมา ส่วนผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปรดังกล่าว เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงสถานภาพทางสังคม ก่อให้เกิดค่านิยมที่แตกต่างกันผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจึงมีความพึงพอใจในการบริโภคมากกว่า ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าไม่จำเป็นเพศชายหรือเพศหญิง อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันจึงมีความพึงพอใจในการบริโภคกาแฟสดไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมปพน ศิริโสภา (2548) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าและพฤติกรรมในการบริโภคกาแฟสด ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคที่มีเพศที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติการบริโภคกาแฟสด เนื่องจากส่วนใหญ่เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการบริโภคกาแฟสดเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีอุปสงค์ เพราะหากผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ใดก็ต้องมีความสามารถที่จะจ่ายเงินซื้อและเต็มใจที่จะซื้อในผลิตภัณฑ์นั้น และความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งกำหนดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ซึ่งจัดลำดับความสำคัญจากความต้องการระดับต่ำ(ความต้องการของร่างกาย) ไปยังระดับสูง (ความต้องการด้านจิตวิทยา) โดยเสนอว่าบุคคลจะแสวงหาความต้องการระดับต่ำก่อน เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจึงแสวงหาความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป และความต้องการดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมมนุษย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจ ในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่กล่าวไว้ว่า ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคประกอบด้วยปัจจัยสำคัญๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยทางวัฒนธรรม (Culture Factors) เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สุดในการกำหนดความต้องการและพฤติกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเป็นที่ยอมรับจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เช่น การศึกษา ความเชื่อ เจตคติ และกฎหมาย 2) ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ได้แก่ กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาท และสถานะของผู้ซื้อ 3) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) การตัดสินใจของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพล

จากคุณสมบัติส่วนบุคคลต่างๆ เช่นอายุของผู้ใช้ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ แผนการใช้ชีวิต บุคลิกภาพ และแนวความคิดเกี่ยวกับตนเอง 4) ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors) การเลือกซื้อของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งจัดเป็นปัจจัยในตัวผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อและการใช้สินค้า ประกอบด้วย การจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อและเจตคติ บุคลิกภาพและแนวความคิดของตนเอง การศึกษาเพื่อทราบถึงความต้องการ ความจำเป็นของผู้บริโภคที่เป็นตลาดเป้าหมาย เพื่อวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้ตอบสนองความต้องการบริโภคนั้นๆ (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2542:33-44)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในข้างต้นมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

- 1.ด้านผลิตภัณฑ์ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคกาแฟสดคำนึงถึงคุณภาพและรสชาติของกาแฟสดมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีการคัดสรรเลือกเมล็ดพันธ์กาแฟที่มีคุณภาพดี เพราะเมื่อผ่านการคั่วและชงจะทำให้มีกลิ่นหอมและรสชาติดี และจำเป็นอย่างยิ่งที่ร้านกาแฟสดจะต้องคิดสูตรการทำกาแฟสดเป็นของตนเอง เพื่อให้มีความแตกต่างจากร้านกาแฟสดร้านอื่น
- 2.ด้านราคา จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการมีป้ายราคาให้เห็นอย่างชัดเจนมากที่สุด ดังนั้นร้านกาแฟสดควรจะมีป้ายบอกราคาที่ชัดเจนให้ลูกค้ามองเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการตัดสินใจในการบริโภคกาแฟสด
- 3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของการตกแต่งร้านทันสมัย บรรยากาศเป็นกันเองมากที่สุด ดังนั้นร้านกาแฟสดควรจะมีการตกแต่งร้านที่ทันสมัยและมีบรรยากาศเป็นกันเองมากที่สุด อาจจะมีการกล่าวทักทายที่น่าประทับใจเมื่อลูกค้าเข้ามาใช้บริการ และการกล่าวขอบคุณเมื่อลูกค้าใช้บริการแล้ว
- 4.ด้านส่งเสริมการตลาด จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องการใช้คูปองสะสมเพื่อแลกสินค้าหรือลดราคามากที่สุด ดังนั้น ร้านกาแฟควรจะมีวิธีการส่งเสริมการตลาดด้านราคาเพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการตัดสินใจบริโภคกาแฟสด และการทำบัตรสมาชิกเพื่อรับสิทธิพิเศษต่างๆ หรือแจกของแถมในช่วงเทศกาลพิเศษก็เป็นสิ่งที่กระตุ้นการตัดสินใจของผู้บริโภคมากขึ้น
- 5.ควรศึกษาในปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคกาแฟสดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ความชัดเจนยิ่งขึ้นและขยายขอบเขตพื้นที่ในการวิจัยออกไป จะทำให้ผลการวิจัยค่าทางสถิติมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
- 6.รัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่ผู้ประกอบการร้านกาแฟ เพื่อยกระดับธุรกิจร้านกาแฟสดของไทยให้สามารถแข่งขันกับเฟรนไชส์ต่างประเทศได้อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ยุวดี มหาวิโร. 2547. พฤติกรรมการบริโภคไอศกรีมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2542. ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค. กรุงเทพฯ.
- ธรรมปพน ศิริโสภา. 2548. ทัศนคติและพฤติกรรมในการบริโภคกาแฟสดของร้านสตาร์บัคส์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้บริการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์

Influence Factors toward DEBT Collection Service of K-Bank Rajaburana (Head Quarter)

กษิด์เดช สัตยมงคล

นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษาด้วยตนเองในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการติดตามหนี้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการติดตามหนี้ ของพนักงานติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 300 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการศึกษาพบว่า

1) พนักงานส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทวงหนี้ทางหลักสูตร E-Learning มากที่สุด รองลงมาคือ ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการเจรจาต่อรอง รองลงมาอีกคือ เคยเข้ารับการอบรมเทคนิคการติดตามหนี้ทางโทรศัพท์ ส่วนเรื่องที่เคยเข้ารับการอบรมน้อยที่สุดคือ เคยเข้ารับการอบรมด้านการติดตามหนี้ภาคสนาม ในเรื่อง การติดตามการทวงถาม การเจรจา

2) พนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ ราชภัฏบุรีรัมย์ มีสภาพการติดตามหนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รองลงมาคือ การปฏิบัติหรือการให้บริการต่อลูกค้า ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์และการปฏิบัติติดตามหนี้ตามระเบียบของทางราชการ ตามลำดับ

คำสำคัญ : หนี้สิน การฝึกอบรมการติดตามหนี้หลักสูตรการติดตามหนี้

Abstract

The objectives of the research was 1) to study the factors which influenced employees' collection service of Kasikornthai bank, Head office, to those debtors who either had the bank guarantee and had no the bank guarantee, and 2) to be data references for planning to develop system and process of the debt collection service.

The research populations were 300 employees who worked on debt collection servicers. A questionnaire was used for data collection. Data analysis was conducted by using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of studying were as follows:

1) From the result of the debt collection training, it was found that the employees from Kasikornthai bank's, head office had been trained about claiming courses by E-Learning most frequently, following by negotiation courses, and claiming course over the phone for overdue bills respectively. The training courses for the field debt collection came out at the least frequent order, in terms of field pressing, claiming, and negotiating.

2) According to the overall result of the factors influencing Kasikornthai bank's debt collection service, the employees gave pressing and claiming service at high level. Taken each aspect into

consideration, it revealed that the highest frequency was on the employees' practices in which were ongoing under the Bank of Thailand's regulations, followed by granting customer service, and performing in accordance with the government service collection regulations respectively.

Keywords : DEBT Collection Service

บทนำ

สืบเนื่องจากประชาชนที่เป็นหนี้สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากทำให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเป็นผู้ติดตามทวงถามหนี้เอง หรือในกรณีที่มีการว่าจ้างบุคคลภายนอกเป็นผู้ติดตามทวงถามหนี้ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในหลายลักษณะ เช่น การติดต่อกับลูกหนี้ในยามวิกาล ใช้ประโยชน์บัตร เปิดโปงให้ผู้อื่นรู้ว่าถูกติดตามหนี้จนถึงการใช้ความรุนแรงที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของลูกหนี้ ใช้โทรศัพท์ติดตามหนี้ซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อกดดันผ่านพ่อแม่และญาติพี่น้อง ใช้วิธีประจานลูกหนี้ไปทั่วทั้งที่บ้าน คนรู้จัก ที่ทำงาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551, สื่อออนไลน์)

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้เพื่อให้สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มิใช่สถาบันการเงินทุกแห่งปฏิบัติตามดำเนินการ เช่น ติดตามทวงถามได้เฉพาะภายในเวลาที่กำหนด วันจันทร์ถึงวันศุกร์ 08.00-20.00 น. วันหยุดราชการ ภายใน 08.00-18.00 น. ความถี่ในการทวงถามต้องเหมาะสมกรณีเป็นสถาบันการเงินต้องแจ้งชื่อและวัตถุประสงค์ในการติดต่อให้ลูกหนี้ได้รับทราบอย่างถูกต้องเหมาะสมกรณีเป็นผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ (ตัวแทนสถาบันการเงิน) ต้องแสดงเอกสารว่าได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจให้ทำการแทน เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ตามที่กระทรวงการคลังขอความเห็นชอบซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเรียบร้อยแล้ว และได้ส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรตรวจพิจารณาก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาตามที่กระทรวงการคลังเสนอและได้มีการแก้ไขร่างซึ่งแต่เดิมใช้ชื่อว่าพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการ พ.ศ....มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.” เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมและการกำกับดูแลการทวงถามหนี้และมีการปรับปรุงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติโดยนำข้อสังเกตต่างๆ ที่ส่วนราชการเกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นมาประกอบการพิจารณาซึ่งสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย

1. กำหนดให้ “ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า ผู้ให้สินเชื่อหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ให้สินเชื่อหรือผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้และให้ความหมายรวมถึงผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย

2. กำหนดวิธีปฏิบัติในการทวงถามหนี้ เช่น ผู้ที่ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้น จะกลายเป็นนักทวงหนี้เถื่อนห้ามผู้ทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นที่มีลูกหนี้มีการกำหนดวิธีการทวงถามหนี้และข้อห้ามในการทวงถามหนี้กำหนดเวลาที่ติดต่อกับลูกหนี้ทางโทรศัพท์ได้เฉพาะ 08.00-20.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และ 08.00-18.00 น. ในวันหยุดราชการ ห้ามมิให้ผู้ทวงถามหนี้กระทำการในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการติดตามทวงถามหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ลูกหนี้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาลหรือหน่วยงานของรัฐ

3. กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ โดยมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานและให้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการทวงถามหนี้ของผู้ทวงถามหนี้

4. กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม โดยกำหนดให้มีทั้งโทษทางปกครองและโทษทางอาญา ผู้ที่ประกอบธุรกิจให้กู้ยืมทั้งหลาย หาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ใช้บังคับ ยังทำการทวงหนี้ผิดจากบทบัญญัติของกฎหมายก็จะต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดปัญหาการร้องเรียนการติดตามทวงถามหนี้อย่างไม่เป็นธรรมก็คงลดลงและน่าจะเป็นการกำจัดแก๊งค์มาเฟียทวงหนี้ได้อีกทางหนึ่ง (กฎหมายใหม่การทวงหนี้, สื่อออนไลน์)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้บริการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ใน 3 ประเด็นคือ ได้แก่ 1) การปฏิบัติติดตามหนี้ตามระเบียบของทางราชการ 2) การปฏิบัติหรือ การให้บริการต่อลูกค้า ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ และ 3) การปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เพื่อผลการวิจัยนี้ทำให้เข้าใจสภาพการติดตามหนี้ของพนักงานรวมทั้งสามารถใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการให้บริการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า สูงสุด พร้อมทั้งสามารถลดการร้องเรียนในเรื่องของการให้บริการติดตามหนี้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการติดตามหนี้ของพนักงานติดตามหนี้ทั้งมีหลักประกันและไม่มีหลักประกันของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหนี้ของพนักงานติดตามหนี้ทั้งมีหลักประกันและไม่มีหลักประกันของ ธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยลักษณะด้านประชากรศาสตร์ และการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้ ส่วนตัวแปรตาม คือ การให้บริการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ โดยอาศัยการบูรณาการจากแนวคิดของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ที่ออกเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2556

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 300 คน และในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มประชากรทั้งหมด คือ พนักงาน จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 4 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 5 ข้อ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ตามความถี่ในการเข้าฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการติดตามหนี้ของพนักงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และ 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดตามหนี้ของธนาคารกสิกรไทย และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Content Validity) เพื่อแก้ไขข้อคำถามและปรับปรุงเนื้อหาของแบบสอบถามให้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้
2. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.909 แสดงว่าแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นในระดับที่ใช้ได้ดีเนื่องจากมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

1. พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 82.3 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 17.7 มีอายุระหว่าง 25 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 8.7 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93.3 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.7
2. การเข้ารับฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้พนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ ราชภัฏบุรีรัมย์พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทวงหนี้ทางหลักสูตร E-Learning มากที่สุด รองลงมาคือ ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการเจรจาต่อรอง ส่วนการเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการติดตามหนี้ภาคสนาม ในเรื่อง การติดตามการทวงถาม การเจรจา พนักงานได้เข้ารับการฝึกอบรมน้อยที่สุด และเมื่อจัดระดับการฝึกอบรมของพนักงานโดยภาพรวม

พบว่า ส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการติดตามหนี้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาคือ ไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 38.3 และ นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 18.0 ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้

ระดับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	115	38.3
นาน ๆ ครั้ง	54	18.0
เป็นประจำ	131	43.7
รวม	300	100.0

3. พนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชบุรีบูรณะ มีสภาพการติดตามหนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รองลงมาคือ การปฏิบัติหรือการให้บริการต่อลูกค้า ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ราชบุรีบูรณะและการปฏิบัติติดตามหนี้ตามระเบียบของทางราชการ ตามลำดับรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติการให้บริการติดตามหนี้

การปฏิบัติการให้บริการติดตามหนี้	μ	σ	แปลผล
การปฏิบัติติดตามหนี้ตามระเบียบของทางราชการ	4.16	.73	มาก
การปฏิบัติหรือการให้บริการต่อลูกค้า	4.54	.61	มากที่สุด
การปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)	4.61	.56	มากที่สุด
รวม	4.44	.51	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

พนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่ราชบุรีบูรณะ มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการติดตามหนี้อยู่เป็นประจำ และ มีการให้บริการติดตามหนี้อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากให้การบริการติดตามหนี้ นั้น เป็นงานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบโดยตรงตามตำแหน่งงาน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่พนักงานควรมีให้แก่องค์การนอกเหนือจากบทบาทที่องค์การคาดหวังไว้โดยการปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมความร่วมมือภายในองค์การ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนองค์การ สังคมและสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาในที่ทำงานสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในองค์การเพิ่มขึ้น โดยพนักงานทุกคนควรมีบรรทัดฐานอันเดียวกันในการปฏิบัติงานให้กับองค์การ ซึ่งในส่วนนี้ทางธนาคารกสิกรไทยได้เล็งเห็นและปฏิบัติโดยเคร่งครัดเสมอมา ดังนั้น พนักงานทุกคนจึงมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ทางธนาคารกสิกรไทยและทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิกุลพิมโคตร (2553,บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังกับการรับรู้จริงต่อการจัดการความรู้ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทปตท.จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่กลุ่มธุรกิจน้ำมัน ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมของพนักงานอยู่ในระดับมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานดีโดยมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านกระบวนการทำงานมากที่สุด รองลงมาพนักงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านผลผลิตและด้านต้นทุนการผลิตตามลำดับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.ทางธนาคารควรที่จะกำหนดนโยบายหรือสร้างจิตสำนึกให้พนักงานติดตามหนี้ทุกคน มีจรรยาบรรณในการทำงาน รักษามาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับดีเสมอ โดยการจัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสายงานต่างๆ ซึ่งเมื่อพนักงานแต่ละสายงานเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและบุคคลอื่นๆ จะทำให้เข้าใจขั้นตอนการทำงานและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเต็มศักยภาพ

2.ทางธนาคารควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการติดตามหนี้ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการตอบข้อซักถามจากลูกค้า กับพนักงานทุกคนก่อน

การปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพที่ดีในการทำงาน และเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง

3.ทางธนาคารควรจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกลูกพี่ลูกน้องให้กับพนักงาน เพื่อให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กร เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ลดความตึงเครียดในการทำงาน

4.ทางหัวหน้างาน หรือผู้บริหาร ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนดำเนินงาน เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือเสนอวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1.ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการให้บริการติดตามหนี้ของพนักงาน เช่น ผลการปฏิบัติงาน การลาออกจากงาน บรรยากาศองค์กร การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร เป็นต้น

2.ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานติดตามหนี้ในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันในด้านใดบ้าง เนื่องจากแต่ละองค์กรจะมีนโยบายในการบริหารที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละองค์กร และนำผลการศึกษาที่ได้มาประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรณี จาติกวณิช. 2552. **พรบ. ติดตามทวงถามหนี้**. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ การเงิน. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2556,

จาก <http://debtclub.consumerthai.org/index.php?option=com>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2551. **สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการติดตามทวงถามหนี้**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2556, จาก <http://www2.bot.or.th/fipcs/Documents/FPG/2551/ThaiPDF/25510409.pdf>.

พิกุล พิมโคตร. 2553. **ความคาดหวังกับการรับรู้จริงต่อการจัดการความรู้ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่กลุ่มธุรกิจน้ำมัน**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา : กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี
Marketing Mix Factors of the Cloth Doll Distributing Business
Affecting Consumers' Buying Behaviors
Case Study : the Group of Ratchaburi Handicraft Cloth Doll

อรรถพล เหลลาโชติ

สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า จากผู้จำหน่ายตุ๊กตาผ้า ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน เลือกเก็บข้อมูลเฉพาะผู้บริโภคที่ซื้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ทางสถิติ t-Test One-way ANOVA และ Chi-square โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.8 มีรายครอบครัวได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.1 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 52.5 โดยปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการเลือกซื้อได้แก่ อาชีพ รายได้ และ สถานภาพสมรส ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อ ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้จำหน่ายมีการนำสินค้าที่มีการพัฒนาให้มีคุณภาพ ทันสมัย และนำสินค้าลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่เป็นที่นิยมมาจำหน่าย ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากทำเลของร้านค้ามีการเดินทางที่สะดวก มีการจัดวางสินค้าในร้านอย่างเป็นหมวดหมู่ และเพียงพอต่อความต้องการตลอดเวลา ปัจจัยด้านพนักงาน เนื่องจาก พนักงานมีบุคลิกภาพดี มีความรู้ในสินค้าและบริการของตนเอง และเอาใจใส่ในการบริการ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากการมีป้ายหน้าร้านที่โดดเด่น การตกแต่งหน้าร้านที่ดึงดูดใจ ที่จอดรถกว้างขวางและเพียงพอ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ เนื่องจากมีความรวดเร็วในการจัดหาสินค้าที่ต้องการ การแก้ปัญหาให้ลูกค้า การหาสินค้าทดแทน และพนักงานที่ให้บริการอย่างเพียงพอกับจำนวนลูกค้า และพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่สำคัญ ได้แก่ โอกาสในการซื้อเพื่อนำไปเป็นของขวัญ/ของฝาก คิดเป็นร้อยละ 42.41 เลือกซื้อตราสินค้าลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 38.1

คำสำคัญ : ผู้จำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด
พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค

Abstract

The research aimed to explore the influence of marketing mix factors and demographic factors on the customers' behavior toward the products choosing, from cloth doll distributors who were the members of the group of handicraft cloth dolls in Ratchaburi. The findings would be guidelines for the improvement and development of the business. The research sample was 400 people chosen from just consumers. The statistics used to analyze data were mean, percentages, standard deviation, and t-test, ANOVA and Chi square (set the significance level at 0.05) to carry out the quantitative analysis.

Research findings were as follows: the majority of the sample was female at the estimated figure of 68.8 percent, having average family monthly incomes over 30,001 baht, 52.5 percent have bachelor degrees, obtaining the bachelor's degree was at the estimated figure of 31.1 percent, having

single status at the estimated figure of 52.5 percent. The demographic factors that had impacts in the search were occupation, income, as well as marital status. In terms of the factors of marketing mix which affected the customers' decision in choosing the products, the result was at the level on “mostly agreed”, which consisted of 5 factors, namely, the distributors provided the high quality and trendy products and the popular products licensed from abroad, for selling. When it came to distributing channel factors, convenient locations, display of the products was categorized and set in order, adequate product provision was at timely corresponding to the demands, had clear influences towards the customers' decision. For the personnel factor, influential factors included the staff's good personality, the familiarity and knowledge about their selling products and service, and the willingness to provide service. For physical factors, the eye drawing shop sign and window dressing, as well as spacious parking lots contributed lot effects. For service process factors, fast supply allocations of the products, handling with customers' complaints, the provision of substitute products or redemptions, enough staff comparing with the number of consumers to give service, customers' purchasing behaviors, i.e. buying the products as the gifts in greeting occasions was at 42.41 and buying the products that having the copyright from abroad was at 38.1 percent.

Keywords : Doll Distributing, Hadicraft Cloth Doll , Ratchaburi

บทนำ

จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของทุนนิยมยุคใหม่ ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับความเสี่ยงสำคัญหลายด้าน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจโลก หรือปัญหาที่จะเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายของแรงงาน การรुकตลาดจากสินค้าต่างประเทศที่มีต้นทุนต่ำ นโยบายกีดกันสินค้าต่างๆ ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศหรือจุดอ่อนภายในประเทศที่จำเป็นต้องแก้ไข เช่น ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมและจัดการความเสี่ยงต่างๆ เพื่อให้กระบวนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืนและมีความต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงที่ประเทศไทยต้องเผชิญมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากสภาวะดังกล่าว สมาคมของขวัญของชาวยุโรปและของตกแต่งบ้าน คาดว่า สินค้าประเภทของขวัญภายในประเทศ อาจจะขายตัวไม่มากนัก เพียง 1-2 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น แม้การผลิตในปีนี้จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติจากปัญหาน้ำท่วมปีที่แล้ว แต่เนื่องจากกำลังซื้อของประชาชนค่อนข้างจำกัด มีการระมัดระวังการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น เนื่องจากมีการใช้จ่ายตามโครงการประชานิยมต่างๆ เช่น ชื้อบ้านหลังแรก ชื้อรถคันแรก จึงจำเป็นต้องกันเงินบางส่วนเพื่อใช้ในการผ่อนชำระค่างวด ประกอบกับราคาสินค้าประเภทของขวัญ ภาพรวมราคาของขวัญปีนี้ราคาสูงกว่าปีที่แล้วตามค่าวัตถุดิบ และค่าแรงที่แพงขึ้น

อำเภอโพธารามและอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เป็นแหล่งที่มีการผลิตตุ๊กตาผ้ามากที่สุดในประเทศ มีการผลิตมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2525 ในปี พ.ศ. 2540ได้รวมกลุ่มระหว่างผู้ค้าและผู้ผลิตตุ๊กตา ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี นับว่าเป็นธุรกิจชุมชนที่การดำเนินงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาที่ผลิตออกมา เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และสามารถจัดจำหน่ายได้อย่างแพร่หลาย มีการวางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้า รวมทั้งร้านค้าปลีก ค่าส่งต่างๆ และส่งเป็นสินค้าส่งออกต่างประเทศ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี จัดอบรมให้ความรู้ และจัดทำมาตรฐานอุตสาหกรรมของเล่น มอก.685-2540 เพื่อเพิ่มศักยภาพให้มีขีดความสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสามารถส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ อาทิ เช่น ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการผลิตและจัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า รายหนึ่งในกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี มีความตั้งใจที่จะศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี โดยให้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อของผู้บริโภค โดยใช้ทฤษฎีส่วนประสมทาง

การตลาด (7P's) และพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภค เป็นแนวทางในการหาคำตอบของการวิจัย เพื่อกำหนดทิศทางในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจของผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี ให้มีความเหมาะสม สามารถยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงได้กับทุกสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี
2. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า ได้แก่ กล้องบันทึกภาพ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมทางสถิติ
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี โดยการนับจำนวนลูกค้าที่เข้ามาซื้อในช่วงวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ในเดือนมีนาคม ได้จำนวน 7,575 คน

2.2 การกำหนดขนาดตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างตามแบบของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และให้ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% (ทาโร ยามาเน, 1941 : 547 อ้างถึงใน สุธรรม รัตนโชติ, 2551: 101) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ มีจำนวน 400 คน

2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จากการสุ่มแบบตามสะดวก (Convenient Sampling) เก็บข้อมูลเฉพาะผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี จำนวน 17 ร้านค้า แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร ที่เข้ามาซื้อสินค้าของร้านค้า

วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ใช้วิธีแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง กำหนดช่วงเวลาเก็บแบบสอบถามช่วงวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ต่างๆ

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบหลายคำตอบให้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ของผู้ประกอบการ ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบมาตราประมาณค่า เรียงลำดับ 5 ระดับความสำคัญคือ สำคัญมากที่สุด 5 คะแนน สำคัญมาก 4 คะแนน สำคัญปานกลาง 3 คะแนน สำคัญน้อย 2 คะแนน และ สำคัญน้อยที่สุด 1 คะแนน (สุธรรม รัตนโชติ, 2551: 30)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questions) แบบให้เลือกตอบหลายข้อ (Multiple Choices)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

5.1 สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี หลักการ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม และนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความแม่นยำตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ร้อยละ 61 ขึ้นไป เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพ จากการดำเนินการพบว่ามีค่าความแม่นยำตรงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 5 คิดเป็นร้อยละ 83.3333 หมายความว่าแม่นยำตรงมากที่สุด และความแม่นยำตรงของแนวความคิด

สร้างของแบบสอบถามด้านส่วนประสมการตลาด และด้านพฤติกรรมการซื้อ ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 41.33 คิดเป็นร้อยละ 93.9394 หมายความว่าแม่นยำตรงมากที่สุด

5.3 นำแบบสอบถามมาวัดคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษา คือ ผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตา กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามด้านส่วนประสมการตลาด เท่ากับ 0.8060 แสดงว่าแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพทั้งความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นในระดับที่ใช้ได้ดีเนื่องจากมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญธรรม กิจปริดาภิสิทธิ์ 2540:207 - 212)

5.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาตรวจแก้ไข ปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วนำเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย เริ่มตั้งแต่ เดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ.2556 รวม 12 เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ด้วยการแจกแบบสอบถาม เมื่อรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบจำนวน ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ วิจัยอิสระรายงานทางวิชาการ เว็บไซต์ และบทความต่างๆ เพื่อทบทวนการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 นำแบบสอบถาม ที่คัดเลือกทั้งหมดลงหมายเลขประจำฉบับ โดยเรียงลำดับจาก 001 – 400
 8.2 จัดทำคู่มือลงรหัส (Code Book)
 8.3 นำข้อมูลทั้งหมดมาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล
 8.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลใช้รูปแบบตารางโดยใช้สถิติอย่างง่ายเปรียบเทียบเป็นค่าร้อยละ คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและโดยรวม จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ โดยการหาค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนแบ่งเป็น 5 ช่วง (สุธรรม รัตนโชติ, 2551: 23)

8.5 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติแจกแจงความถี่และร้อยละ

8.6 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดโดยใช้สถิติคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8.7 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

8.8 วิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อ โดยใช้สถิติ t-Test และ One-way ANOVA

8.9 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อ โดยใช้สถิติอนุमानค่าสถิติที่ใช้ คือ Chi-square ในการทดสอบความแตกต่าง

8.10 สรุปผลการศึกษา ปัญหา ข้อเสนอแนะ และจัดทำรูปเล่มเพื่อรายงานผลการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

9.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการ จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรีหรือไม่

9.2 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการ จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรีหรือไม่

ผลการวิจัย

1.การวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้า

ตารางที่ 1 ร้อยละของเพศจำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	อายุ					รวม (ร้อยละ)
	ต่ำกว่า 15 ปี	15 - 29 ปี	30 - 44 ปี	45 - 59 ปี	60 ปี ขึ้นไป	
ชาย	1.3	12.3	12.5	4.3	1.0	31.3
หญิง	3.4	29.5	28.4	7.3	-	68.8
รวม	4.8	41.8	41.0	11.5	1.0	100.0

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 15-29ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.8 แบ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 29.5 เพศชายมีช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 2 ร้อยละของรายได้ครอบครัวจำแนกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อาชีพ						รวม (ร้อยละ)
	นักเรียน/ นักศึกษา	ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท เอกชน	อาชีพอิสระ/ ธุรกิจส่วนตัว	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	อื่น ๆ	
ไม่เกิน 9000	7.6	0.3	1.3	3.5	0.8	-	13.5
9,000-15,000	5.3	1.3	5.0	2.3	0.3	0.4	14.6
15,001-20,000	1.3	5.8	7.0	5.5	1.0	1.4	22.0
20,001-25,000	0.5	2.8	3.3	1.5	-	0.3	8.4
25,001-30,000	1.2	3.3	2.3	2.3	1.0	0.3	10.4
มากกว่า 30,001	4.3	10.3	7.0	9.5	-	-	31.1
รวม	20.2	23.8	25.9	24.6	3.1	2.4	100.0

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อ ส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 30,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.1 แบ่งเป็นประกอบอาชีพราชการ / รัฐวิสาหกิจรวมคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาผู้บริโภคที่ซื้อที่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 -20,000 บาท แบ่งเป็นประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีสัดส่วนรวมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.6 และมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.4 และประกอบอาชีพ อื่นๆ (ไม่ระบุอาชีพ) น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.4

2.การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดของผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้ากลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมการตลาด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	พฤติกรรมกรซื้อ		
	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	4.15	0.80	เห็นด้วยมากที่สุด
ปัจจัยด้านราคา	3.96	0.84	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.27	0.79	เห็นด้วยมากที่สุด
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	3.65	0.96	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยด้านพนักงาน	4.14	0.83	เห็นด้วยมากที่สุด
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	4.18	0.89	เห็นด้วยมากที่สุด
ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ	4.18	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อให้ความสำคัญกับ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านพนักงาน ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ในระดับมากที่สุด และให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ในระดับเห็นด้วยมาก

3.การวิเคราะห์พฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้ากลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี

ตารางที่ 4 ร้อยละของสถานที่หรือช่องทางที่ซื้อตุ๊กตามากที่สุดจำแนกตามความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา

สถานที่หรือช่องทางที่ซื้อตุ๊กตามากที่สุด	ความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา					รวม
	1-2 ครั้ง	3-4 ครั้ง	5-6 ครั้ง	7-8 ครั้ง	อื่นๆ	
ห้างสรรพสินค้า	23.0	4.3	1.8	2.3	2.0	33.4
ดิสเคาน์สโตร์	3.0	1.0	-	-	1.0	5.0
ร้านของเล่น กีฟชอป	10.9	4.6	0.3	2.5	1.0	19.3
ร้านค้าอินเทอร์เน็ต	0.5	0.3	-	-	1.3	2.1
ร้านสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรี	23.3	9.1	4.6	1.8	1.0	39.8
อื่นๆ	0.2	0.2	-	-	-	0.4
รวม	60.9	19.5	6.7	6.6	6.3	100.0

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อ ส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าและบริการจากร้านสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.8 โดยมีความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาเลือกซื้อจากห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 33.4 โดยมีความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 23.0 และซื้อจากช่องทางอื่นๆ ได้แก่ ซื้อต่อจากเพื่อน ซื้อต่อจากร้านค้ามือสอง น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.4

ตารางที่ 5 ร้อยละของจำนวนเงินในการซื้อต่อครั้งจำแนกตามโอกาสในการซื้อของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนเงินในการซื้อต่อครั้ง	โอกาสในการซื้อ					รวม
	ซื้อไปจำหน่าย	ซื้อเพื่อนำไปใช้เอง	ซื้อในเทศกาลสำคัญต่างๆ	ซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝาก/ของขวัญ	ซื้อเมื่อมีโปรโมชั่นพิเศษ	
ไม่เกิน 100 บาท	0.0	0.0	1.0	0.8	0.0	1.8
101-200 บาท	0.3	1.8	0.8	2.0	0.2	5.1
201-400 บาท	1.2	7.3	5.0	13.6	0.0	27.0
401-700 บาท	1.2	8.8	5.1	12.6	1.7	29.4
701-1,000 บาท	2.7	7.0	6.6	10.9	0.5	27.7
อื่นๆ	5.5	0.0	1.0	2.3	0.2	9.0
รวม	10.8	24.9	19.6	42.3	2.5	100.0

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ซื้อ ส่วนใหญ่ใช้เงินในการซื้อต่อครั้ง 401 – 700 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.4 เพื่อนำไปเป็นของฝาก / ของขวัญมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 12.6 รองลงมาใช้เงินในการซื้อต่อครั้ง 701 – 1,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 27.7 เพื่อนำไปเป็นของฝาก / ของขวัญมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 10.9 และใช้เงินในการซื้อต่อครั้ง ไม่เกิน 100 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.8

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1.1 ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า ของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชาบุรีส่วนใหญ่เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.2 ส่วนใหญ่มีอายุ 15-29 ปี ร้อยละ 41.7 รองลงมาอายุ 30-44 ปี ร้อยละ 41.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 25.7 รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 24.5 ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท / เดือน ร้อยละ 31.2 รองลงมา 15,000 – 20,000 บาท / เดือน ร้อยละ 22.2 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.5 และสถานภาพสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 52.4 รองลงมา สถานภาพสมรส ร้อยละ 42.3

1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดมี 7 ปัจจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ผลการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ขนาดของผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลากหลายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 ปัจจัยด้านราคา การกำหนดราคาเหมาะสมกับคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.03 ปัจจัยด้านช่องทางจำหน่าย การมีสินค้าวางขายตลอดเวลาเพียงพอต่อความต้องการมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย 3.65 โดยพนักงานขายคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.20 และมีของแถมเมื่อซื้อสินค้าได้ตามจำนวนที่กำหนดน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.30 ปัจจัยด้านพนักงาน การมีพนักงานมีความเอาใจใส่ในการให้บริการมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.22 ปัจจัยด้านกายภาพ การมีสถานที่จอดรถกว้างขวางและเพียงพอมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ การบริการที่รวดเร็วในการจัดหาสินค้าที่ต้องการมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคมี 6 ปัจจัย ดังนี้ ผู้บริโภคซื้อตุ๊กตาจากร้านสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรีมากที่สุด ร้อยละ 39.8 รองลงมาซื้อตุ๊กตาจากห้างสรรพสินค้าร้อยละ 33.4 ความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 1-2 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 61 ปริมาณในการซื้อเป็นจำนวนเงินต่อครั้ง มากที่สุดคือ 201-400 บาท ร้อยละ 31.6 รองลงมา 401-700 บาท ร้อยละ 25.4 โอกาสในการซื้อสินค้า เพื่อนำไปเป็นของขวัญ ของขวัญ มากที่สุด ร้อยละ 42.4 ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ซื้อมากที่สุด คือ ตุ๊กตาผ้าขนสัตว์ ร้อยละ 37 ตราสินค้าที่ซื้อ มากที่สุดคือ สินค้าลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ ร้อยละ 38.1 รองลงมา คือสินค้าที่ผลิตโดยร้านค้าที่ซื้อ ร้อยละ 30.9

1.4 การวิเคราะห์สมมติฐาน

1.ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ที่ส่งผล และไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อ มีดังนี้ เพศ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อ อายุ และ ระดับการศึกษา ส่งผลต่อสถานที่ในการซื้อ และจำนวนเงินในการซื้อ แต่ไม่ส่งผลต่อความถี่ในการซื้อ อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส ส่งผลต่อสถานที่ในการซื้อตุ๊กตา ความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือน และจำนวนเงินในการซื้อต่อครั้ง

2.ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางจำหน่าย ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านพนักงาน และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อสถานที่ในการซื้อตุ๊กตา ความถี่ในการซื้อในระยะ 3 เดือน และจำนวนเงินในการซื้อต่อครั้ง

การอภิปรายผล

2.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อ จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี ผู้วิจัยพบว่า อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนเพศไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าจากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี เนื่องจากตุ๊กตาเป็นเครื่องเล่นที่ได้รับความนิยมทุกยุคทุกสมัย ผู้บริโภคทั้งชายและหญิงนิยมซื้อเพื่อนำไปเป็นของขวัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกรัตน์ เพชรรัตน์ (2554: 42) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อตุ๊กตาผ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ของการซื้อตุ๊กตาเพื่อเป็นของขวัญวันเกิด

2.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า จากผู้จัดจำหน่ายตุ๊กตาผ้า กลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาราชบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

1.ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้สินค้าที่ได้คุณภาพ ทันสมัย ตรงความต้องการของผู้บริโภคตามความนิยมในช่วงเวลาสอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร อางนานนท์ (2552: 47) ศึกษาารูปแบบและกลยุทธ์การประกอบการตุ๊กตาผ้า ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ประกอบการมีการใช้สิ่งที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว เช่น สัตว์ต่างๆ การนำตุ๊กตาลิขสิทธิ์จากต่างประเทศมาจัดจำหน่าย เนื่องจากมีลูกค้าที่ซื้อถึง 38% การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีคุณภาพที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากลูกค้าซื้อสินค้าที่ผลิตโดยร้านค้าที่ซื้อเป็นสัดส่วน 30.57% นอกจากนี้วัสดุของผลิตภัณฑ์ก็ต้องตรงความต้องการของลูกค้าโดยผ้าขนสัตว์เป็นวัสดุของตุ๊กตาที่ลูกค้าเลือกซื้อในสัดส่วนมากที่สุด คือ 33.8%

2.ปัจจัยด้านราคา มีค่าเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากสินค้านี้ราคาไม่แพงเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร อางนานนท์ (2552: 39) ร้านค้ากำหนดราคาสินค้าโดยใช้กลยุทธ์ต้นทุนต่ำมีการกำหนดราคาแน่นอนและแลกเปลี่ยนข้อมูลจากการรวมเป็นกลุ่มหัตถกรรมทำให้กำหนดราคาไปในทางเดียวกัน

3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากทำเลร้านค้าของผู้จัดจำหน่ายส่วนใหญ่ จำนวน 15 ร้าน จาก 17 ร้าน ตั้งอยู่ตลอดริมถนนเพชรเกษม ซึ่งสะดวกต่อการเดินทาง และจากประสบการณ์ทางธุรกิจ ผู้ประกอบการได้เรียนรู้และพัฒนาการบริหารสินค้าภายในร้านเรื่อยมา ทำให้สินค้าถูกจัดเป็นหมวดหมู่และมีวางขายตลอดเพียงพอต่อความต้องการตลอดเวลา นอกจากนี้ร้านสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมแล้วห้างสรรพสินค้าเป็นช่องทางที่ผู้บริโภคซื้อตุ๊กตาในสัดส่วนถึง 33.4% รองจากร้านสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาที่ซื้อในสัดส่วน 39.7%

4. ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากผู้ประกอบการเน้นการบริการของพนักงานขายภายในร้านมากกว่าส่วนลด หรือโปรโมชั่นเสริมอื่นๆ นอกจากการบริการของพนักงานขายแล้ว ผู้จัดจำหน่ายควรมีบริการห่อของขวัญ หรือจัดผลิตภัณฑ์ให้เป็นกลุ่มของขวัญ (Gift Set) เนื่องจากมีผู้บริโภคที่ซื้อเพื่อเป็นฝากของขวัญ ถึง 39.83% และซื้อในเทศกาลสำคัญต่างๆ ในสัดส่วน 19.72%

5. ปัจจัยด้านพนักงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากพนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี มีการแต่งกายที่สุภาพ ทำให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ซื้อตั้งแต่แรกเห็น สินค้าประเภทตุ๊กตาเป็นสินค้าที่มีลักษณะและ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไม่ซับซ้อน พนักงานขายใช้เวลาเรียนรู้ในตัวสินค้าไม่นานก็สามารถจดจำนำไปปฏิบัติงานได้ จึงทำให้สามารถอธิบายถึงคุณสมบัติต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ได้โดยละเอียด และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทำให้ลูกค้าได้รับข้อมูลที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว และรูปแบบของกิจการที่เป็นธุรกิจขนาดย่อม จึงทำให้ผู้ประกอบการดูแลการปฏิบัติงาน ของพนักงานกับลูกค้าได้อย่างทั่วถึง โดยพนักงานควรให้ความสำคัญกับผู้บริโภคที่อยู่ในช่วงอายุ 15-29 ปี และ 30-44 ปี ที่มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 41.8 และ 41.0 ตามลำดับ และผู้บริโภคที่มีสถานภาพสมรส มีครอบครัว ที่มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 42.3

6. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยของผู้บริโภคที่ซื้ออยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยสถานที่จอดรถกว้างขวางมีเพียงพออยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ทำให้ผู้ซื้อเลือกช่องทางในการซื้อ 4.53 นอกจากนั้นการมีป้ายหน้าร้านที่โดดเด่นจะช่วยเชิญชวนให้ลูกค้าที่ผ่านไปมาให้ความสนใจที่จะแวะเข้ามาซื้อสินค้าได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47

7. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการบริการที่รวดเร็วในการจัดหาสินค้าที่ต้องการ การตอบสนองของพนักงานอย่างรวดเร็วในการแก้ปัญหาให้แก่ลูกค้า การหาสินค้าทดแทนเมื่อสินค้าที่ต้องการหมด สอดคล้องกับทฤษฎีความพึงพอใจของ สามีโรช ไสยสมบัติ (2534: 39) กล่าวคือ ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น โดยผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาการบริการให้ตอบสนองลูกค้าให้รวดเร็ว เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภคและกลับมาซื้อสินค้าที่ร้านอีก

เอกสารอ้างอิง

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และปกเจริญผล.
- วราพร อางนานนท์. 2552. รูปแบบและกลยุทธ์การประกอบการตุ๊กตาผ้า ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สามีโรช ไสยสมบัติ. 2543. ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุธรรม รัตนโชติ. 2551. การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.
- เอกรัตน์ เพชรรัตน์. 2554. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อตุ๊กตาผ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย Tourist Behavior and Motivation Study : A Case Study of European Tourists in Thailand

สุภัทราภรณ์ กิ่งนอก

29/51 ซอยรามอินทรา 46 ถนนรามอินทรา แขวงคั่นนายาว เขตคั่นนายาว กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และเพื่อทราบแรงจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยการรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปผู้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จำนวน 385 ชุด ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ Chi-Square ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานะภาพ และถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกันมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : พฤติกรรม แรงจูงใจ นักท่องเที่ยวชาวยุโรป ประเทศไทย

Abstract

The research aimed to study the behaviour of European tourists who came to Thailand and to study their motivation for traveling to Thailand. Data was collected from 385 European tourists who travelled to Thailand by using a form of questionnaire. The data was then analysed by descriptive statistics (Descriptive Analysis), which consisted of the frequencies (Frequencies), percentage (Percentage), average (Mean) and standard deviation (Standard Deviation). Inferential statistics (Inferential Statistics) was conducted through a Chi-Square. The results showed that the behaviour of travellers was varied according to different personal characteristics, including gender, ages, occupations, incomes, education, marital status and country of origin, with a statistical significance level of 0.05

Keywords : Behavior, Motivation, European Tourists, Thailand

บทนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในบางปีอาจจะไม่ได้เป็นอันดับหนึ่งแต่ก็อยู่ในอันดับต้น ดังเช่นในปี พ.ศ. 2544 ที่รายได้จากการท่องเที่ยวทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากการส่งออกคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน แต่ก็ยังเป็นที่ยืนยันว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวจะมีมาก

ขึ้นในอนาคต ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญยิ่ง การลงทุนใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศ ยังช่วยสร้างงานสร้างอาชีพอีกหลายแขนงก่อให้เกิด การกระจายงาน กระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนา ประเทศชาติ นอกจากนี้ทางด้านสังคม การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนที่เป็นการลดความตึงเครียดพร้อมๆ กับสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มาเยือนและเจ้าของท้องถิ่น

จึงเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้ประเทศไทยมี ความได้เปรียบในด้าน แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และเนื่องจากประเทศไทย มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย ตั้งแต่หาดทราย ชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ที่ราบลุ่ม ที่ราบสูง จนถึงยอดเขาสูงถึง 2,500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง จึงทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย ทางชีวภาพสูง มีทรัพยากรและสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลที่อุดมสมบูรณ์สวยงาม มีความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมีแนวปะการัง ขนาดใหญ่ที่มีสภาพสมบูรณ์ งดงามโด่งดังติดอันดับโลก มีจุดดำน้ำตื้นและจุดดำน้ำลึกที่มีชื่อเสียงอยู่หลายแห่ง ทั้งในฝั่งทะเล อันดามันและฝั่งทะเลอ่าวไทย รวมทั้งมีเกาะใหญ่น้อยเป็นจำนวนมาก ให้เดินทางท่องเที่ยวกันได้ตลอดทั้งปี โดยมีฤดู ท่องเที่ยวพลัดกันฝั่งละ 6 เดือน ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศ รวมทั้งภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจากแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ อย่าง เวียดนาม จีน อินเดีย และการสร้างสินค้าทางการ ท่องเที่ยวใหม่ ๆ ของ ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี ที่เป็นตัวแปรหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวของไทยอยู่ใน ภาวะคงที่ในปี 2548 โดยมี นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไทย 11.52 ล้านคน โดยลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 1.15 การชะลอตัวดังกล่าวยังอยู่ในภาวะที่ ไม่รุนแรงมากนัก อันเป็นผลจากความพยายามในการกระตุ้นตลาดและการเร่งฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบภัยอย่างเร่งด่วน ของภาครัฐบาลและเอกชนที่ทำให้การท่องเที่ยวของไทยกระทบกระทือนจากภาวะวิกฤตรอบด้านเพียงเล็กน้อย ถึงแม้ว่าใน บางปีจะมีการชะลอตัวบ้างเล็กน้อย อย่างเช่นปี พ.ศ. 2548 ที่ประเทศไทยเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยพิบัติขึ้น แต่ถึงแม้ว่า ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยเกิดความเสียหายให้แก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในพื้นที่อันดามัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรป แต่ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดยุโรปมากมายนักเพราะว่านักท่องเที่ยวได้ทำ การเปลี่ยนจุดหมายปลายทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่น่าสนใจแทนและหลังจากมีการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวจากธรณี ภัยพิบัติ ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นควรที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อจะได้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวอย่างไรและ แรงจูงใจใดที่ทำให้ชาวยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อจะได้เป็นการกำหนดและพัฒนากลยุทธ์ในการดึงดูด นักท่องเที่ยวชาวยุโรปให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างมีศักยภาพต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้เศรษฐกิจของ ไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว
2. เพื่อทราบแรงจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีความหมายการท่องเที่ยว นิคม จารุมณี (2535:1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยว นั้น ประกอบด้วย องค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. การเดินทางจากที่อยู่ปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ

3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ English Tourist Board. (อ้างอิงจาก Peter Mason 1990:8) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางออกจากบ้านเป็นเวลา 24 ชั่วโมงหรือมากกว่าในช่วงวันหยุด โดยบุคคลมีกิจกรรมต่างๆ

การท่องเที่ยวในความหมายของ Matthicsen & Wall (อ้างอิงจาก Peter Mason 1990:8) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเคลื่อนที่ชั่วคราวของคน ที่มีจุดหมายปลายทางข้างนอกจากที่พักคือที่ทำงานหรือที่อยู่อาศัย มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นในระหว่างที่พักที่ปลายทางนั้นและมีการจัดหาความสะดวกสบายเพื่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

วินิจ วีรียงกูร (2532:6) ได้กล่าวถึงนักท่องเที่ยวและนักทัศนจรไว้ว่า นักท่องเที่ยว (Tourist) คือ ผู้มาเยือนชั่วคราวซึ่งมักจะพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไปและการมาเยือนมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพักผ่อน เช่น การบันเทิงพักผ่อนในวันหยุด 2. เพื่อการศึกษา 3. เพื่อสุขภาพ 4. เพื่อประกอบศาสนกิจและการกีฬา 5. เพื่อธุรกิจ 6. เพื่อเยี่ยมครอบครัว 7. เพื่อราชการ 8. เพื่อการประชุม

นักทัศนจร (Excursionist) คือผู้เดินทางมาเยือนเป็นการชั่วคราว และพักในประเทศที่มาเยือนไม่เกิน 24 ชั่วโมง (รวมทั้งผู้เดินทางมากับเรือสมุทรประเภทเรือสำราญด้วย) นิคม จารุมณี (2535:2) ได้กล่าวถึง ผู้มาเยือนหมายรวมถึงผู้เดินทาง 2 ประเภท คือ

1. นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Tourists) ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศผู้มาเยือน ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป และเดินทางมาเยือน เพื่อพักผ่อน พักผ่อน ทัศนศึกษา และประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อดูธุรกิจ ร่วมการประชุมสัมมนา เป็นต้น

2. นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Excursionist) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง จี และแมคเคน (Gee.: & Maken. 1984:14) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับธุรกิจต่างๆ ดังนี้

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักท่องเที่ยว เช่น บริษัทการบิน โรงแรมและที่พัก การขนส่ง ภาคพื้นดิน บริษัทนำเที่ยว ภัตตาคารและร้านค้าปลีกต่างๆ

2. ธุรกิจสนับสนุนการท่องเที่ยวหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ เช่น บริษัทจัดนำเที่ยว วารสารหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยว บุคลากรฝ่ายบริหารในธุรกิจโรงแรม และบริษัทที่ทำการศึกษาวิจัยหรือวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว

3. หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนพัฒนา อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สถาบันการเงิน บริษัทก่อสร้างสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาดูแลและฝึกอบรมที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการแบ่งส่วนตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

แนวคิดและปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว โดยที่ นฤมล สมิตินันท์. (2527:38-39) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจแตกต่างกันไปตาม สถานภาพทางสังคมของแต่ละคน ซึ่งการแสดงออกอาจมีเหตุผลหลายอย่างประกอบกัน กล่าวคือส่วนหนึ่งมาจากความพอใจส่วนตัว และอีกส่วนหนึ่งเพื่อต้องการแสดงสถานภาพของตนเพื่อให้สังคม ยอมรับและยกย่อง สำหรับคนบางคนการเดินทางท่องเที่ยวมีเหตุผลมาจากความต้องการที่จะหลีกเลี่ยง ภารกิจประจำวันที่ซ้ำซาก นอกจากนี้ก็มีการเดินทางเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากมี ประสบการณ์แปลกๆใหม่ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีพฤติกรรมและสัญชาตญาณที่คล้ายกันบ้าง แตกต่างกันบ้าง แต่เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์เราเริ่มเดินทางย่อมมีเหตุผลอธิบายได้เสมอ เหตุผลที่ใช้อธิบาย พฤติกรรมในการเดินทางของมนุษย์ สรุปได้ดังนี้

1. ความสดชื่นของร่างกายและจิตใจ การที่ประเทศได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วมีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม บ้านเมืองเจริญขึ้นพร้อมกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีใหม่ได้สร้างความกดดันให้กับประชาชนโดยทั่วไป สังคมในรูปแบบใหม่เต็มไปด้วยความ รวดเร็ว ความกดดัน ความเคร่งเครียด ทำให้เกิดความจำเป็น

อย่างมากในการที่จะหลุดพ้นจากภาวะ ความกดดันต่างๆ ซึ่งหาได้จากการพักผ่อนคลายอารมณ์ความตึงเครียด และหาความสดชื่น

2. เพื่อสุขภาพ แรงจูงใจที่ทำให้คนเดินทางนั้นบางครั้งก็ทำเพื่อสุขภาพ แสวงหาอากาศบริสุทธิ์ แสงแดด ความอบอุ่น หรือไปตามคำแนะนำจากแพทย์

3. เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในด้านกีฬา สิ่งหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วนั้นเกิดจากกิจกรรมทางร่างกาย ได้แก่ การเล่นกีฬา นักเล่นกีฬา และผู้สนใจติดตามการดูการแข่งขันกีฬาทำให้เกิดการเดินทางนักกีฬาจำเป็นต้องเดินทางไปยังเมืองต่างๆเพื่อเล่นกีฬาตามฤดูกาล นักดูกีฬา เดินทางไปยังที่ต่างๆ เพื่อติดตามดูการแข่งขัน เช่น ในเมืองไทย กีฬาเทนนิส กำลังเป็นที่นิยมเมื่อมีการแข่งขันจะมีผู้ติดตามไปดูการแข่งขัน เป็นต้น

4. เพื่อความตื่นเต้น บางครั้งเหนือสิ่งอื่นใด คนเดินทางท่องเที่ยวเพราะต้องการความสนุกสนานและมักกระทำไป เพราะมีแรงจูงใจและเพื่อสนองความต้องการ ความสนุกสนานของตนเอง อาทิเช่น การอาบแดด การไปทานอาหาร การไปดื่ม การไปฟังดนตรี การไปชายหาด การไปต่างจังหวัด สิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ครอบคลุมและกาลเวลา ความสนุกสนานนี้เป็นความสุขของแต่ละคน จนมีคนกล่าวว่าความสุขนั้นมาจากความเพลิดเพลินสนุกสนาน ดังนั้น นักจัดรายการท่องเที่ยวต่างเล็งเห็นเรื่องนี้ มักจะเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินของการไปพักผ่อนและท่องเที่ยว

5. เพื่อตอบสนองความสนใจด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สิ่งหนึ่งที่ทำให้คนไปท่องเที่ยว เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลกใหม่ ดังที่ทราบกันว่ามนุษย์ปกติทั่วไปมีความอยากรู้อยากเห็นนี้ทำให้มีการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเห็นสถานที่ แปลกใหม่ ผู้คน วัฒนธรรม ประเพณีของ แต่ละชาติ อาทิเช่น ศิลปะ สถาปัตยกรรม ดนตรี วรรณคดี ระเบียบบ้านเมือง โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ หรือการไปร่วมในงานพิธีหรือเทศกาลประจำปีต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่น

6. เพื่อเสริมสร้างความสำคัญระหว่างบุคคล การเดินทางของแต่ละคนนั้น มีเหตุผลต่างกันไป บางคนเดินทางเป็นร้อยกิโลเมตรเพื่อเยี่ยมญาติ บางคนเดินทางเป็นพันๆ กิโลเมตรเพื่อกลับไปถิ่นฐานเดิม หรือกลับไปเยี่ยมถิ่นที่เคยศึกษา บางคนเดินทางเพราะเพื่อความจำเริญช้ำซากของการดำเนินชีวิตประจำวัน บางคนนั้นเป็นนักเดินทางเพราะการเดินทางแต่ละครั้งมักจะได้เพื่อนใหม่เพิ่มขึ้นมาเสมอ

7. เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา การเดินทางท่องเที่ยวในบางครั้งนั้น มีความมุ่งหวังที่จะไปยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ เพื่อความเป็นสิริมงคลและได้กุศลแรง อย่างเช่น ผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคน

8. เพื่อการติดต่อด้านธุรกิจและด้านอาชีพมีผู้คนเป็นจำนวนมากที่เดินทางเพื่อประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านการค้า ประชุม การเมือง การศึกษา เป็นต้น แต่ว่าการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ชนิดนี้นั้นส่วนใหญ่จะแฝงไปด้วยความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

แนวคิดและปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจนักท่องเที่ยว โดยที่การจูงใจ (Motivation) หรือสิ่งจูงใจ (Motives) หมายถึงพลังสิ่งกระตุ้น (Drive) ภายในแต่ละบุคคลซึ่งกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติ (Schiff man; & Kanuk.1994: 663) จากความหมายนี้พลังสิ่งกระตุ้นจะประกอบด้วยพลังความตึงเครียด ซึ่งเกิดจากผลของความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งที่รู้สึกตัว และจิตใต้สำนึกจะพยายามลดความตึงเครียดโดยใช้พฤติกรรมที่คาดว่าจะสนองความต้องการของผู้บริโภค และทำให้ผ่อนคลายความรู้สึกตึงเครียด จุดมุ่งหมายเฉพาะในการเลือกพฤติกรรมเป็นผลจากความคิด และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โมเดลของกระบวนการจูงใจประกอบด้วย สภาพความตึงเครียด (Tension) ซึ่งเกิดจากความจำเป็น (Needs) ความต้องการ (Wants) และความปรารถนา (Desires) ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง (Unfulfilled) ซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่บรรลุจุดมุ่งหมาย คือ ความต้องการที่ได้รับการ ตอบสนองและสามารถลดความตึงเครียดได้ (Schiff man; & Kanuk.2007: 83)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวยุโรป

องค์การการท่องเที่ยวยุโรปหรือ European Travel Commission ได้กล่าวว่า ถ้าสุดศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมและแนวโน้มการท่องเที่ยวยุโรปตั้งแต่ 2548 (Megatrends of Tourism in Europe to the Year 2005 and Beyond) เพื่อดูผลต่อการท่องเที่ยว ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การท่องเที่ยว

รายงานฉบับดังกล่าวประมวลจากข้อคิดเห็นของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและข้อเสนอแนะจากองค์กรเอกชนที่ดำเนินกิจการการท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกประกอบการพิจารณาทิศทางการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยแนวโน้มและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่สามารถวิเคราะห์ได้โดยสามารถจำแนกได้เป็น 10 ประการ ดังนี้

1) ลักษณะประชากร - เป็นที่คาดว่าจำนวนผู้สูงอายุจะมีมากขึ้น โดยกลุ่มผู้สูงอายุจะมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีเงินรายได้ประจำอย่างต่อเนื่องเพราะส่วนหนึ่งเป็นรายได้ที่รวบรวมมาจากการเกษียณอายุก่อนกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงวัยที่มีรายได้มีมากขึ้นกว่าการวางแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับลูกค้ากลุ่มนี้

2) สุขภาพ - การระมัดระวังเรื่องสุขภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกจุดหมายการท่องเที่ยวและการพักผ่อน

3) การตื่นตัวและการศึกษา - ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของนักท่องเที่ยวจะทำให้ความต้องการการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป โดยจะให้ความสนใจในศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพักผ่อนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และด้านศาสนา

4) เวลาว่าง - สภาพสังคมในปัจจุบัน มีความเครียดในการดำรงชีวิตประจำวันทำให้เกิดความต้องการที่จะพักผ่อนมากยิ่งขึ้น แต่ระยะเวลาในการหยุดพักผ่อนไม่ได้เพิ่มมากขึ้น

5) ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว - ผู้บริโภคมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น จึงต้องการเห็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงโดยมีการคำนึงถึงคุณภาพและราคาเป็นหลัก

6) การดำเนินชีวิต - วิถีชีวิตชาวตะวันตกได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและการเลือกการท่องเที่ยวของแต่ละคน

7) เทคโนโลยีการสื่อสาร - ระบบอินเทอร์เน็ต และการขยายบริการด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี จะเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือก การซื้อและการนำเสนอการท่องเที่ยว

8) การคมนาคม - การเดินทางโดยรถไฟเร็วและเครื่องบินราคาบัตรโดยสารต่ำ (low cost airlines) จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นปัจจัยเลือกที่สำคัญสำหรับผู้บริโภค

9) ความยั่งยืน - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ

10) ความปลอดภัยและความมั่นคง - การก่อการร้าย สงครามในภูมิภาค มลพิษ และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน แต่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวที่จะต้องมีความปลอดภัยและมั่นคง รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยว รายงานที่ได้ศึกษาปัจจัยความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จากการประมวลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวยุโรปข้างต้นน่าจะเป็นข้อพิจารณาที่เป็นประโยชน์ต่อวงการธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยในการออกแบบประเภทการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความต้องการและรสนิยมของนักท่องเที่ยวยุโรปได้ต่อไป

งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) เบนจมาศ ลากิจิตร ,2552 ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวชาวโปแลนด์เลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวโปแลนด์ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพื่อมาพักผ่อน อันดับสองคือ มาเยี่ยมญาติ อันดับสามคือมาพักผ่อน โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อชายหาด เกาะ ปะการังมากที่สุด

2) รุ่งนภา กลยุทธสกุล ,2552 ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ใน

ทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ ,2549 ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น 1,250 คน หากรายได้ของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบมากที่สุดกับนักท่องเที่ยวเกาหลีและญี่ปุ่น โดยจำนวนนักท่องเที่ยวเกาหลีจะเพิ่มขึ้น 18,485 คน ขณะที่นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้น 8,432 คน เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น 1 วอนและ 1 เยน ตามลำดับส่วนปัจจัยค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีนัยสำคัญมากที่สุดต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนี โดยเมื่อค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์สหรัฐ จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 7,625 คน

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

โดยการรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 385 ชุด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่งประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ประกอบด้วย การทดสอบ Chi-Square Test

ผลการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีสมมติฐาน ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพ และถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่างกัน สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองไทย ได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยที่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และในส่วนของเพศไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพ และถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกัน มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่างกัน สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองไทย ได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยที่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่ได้พบจากผลการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเพื่อสรุปถึงข้อเท็จจริง โดยนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีถิ่นที่อยู่อาศัย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ ลากจิตร์ (2552) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวโปแลนด์เลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวโปแลนด์ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวชาวโปแลนด์ที่มีต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยทางการตลาดและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีต่อระดับความพึงพอใจ โดยสำรวจข้อมูลจากผู้เยี่ยมชมชาวโปแลนด์จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวโปแลนด์ที่มาท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่เพื่อมาพักผ่อน อันดับสองคือ มาเยี่ยมญาติ อันดับสามคือมาพักผ่อน โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อชายหาด เกาะ ปะการังมากที่สุด

2. จากผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ การสมรส ที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยรุ่งนภา กลยุทธสกุล (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากประเทศ มาเลเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผลผลิตมวลรวมในประเทศที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ปานเพ็ญ (2543: 58-69) ซึ่งได้จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การเดินทางของนักท่องเที่ยวจากประเทศสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย ผลผลิตมวลรวมในประเทศที่แท้จริง กล่าวคือ เมื่อผลผลิตมวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศดังกล่าวเพิ่มขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร เจริญเวทย์วุฒิ (2546: 81-84) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อุปสงค์การเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทย โดยทำการศึกษานักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา มาเลเซียและจีน ผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตมวลรวมในประเทศต่อหัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- เกิดศิริ เจริญวิศาล และจุฑามาศ จันทร์รัตน์. 2543. ความเข้าใจแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้ไทยท่องเที่ยว : ม.ป.ท.
- จรัสพันธ์ สิทธิเจริญ. 2550. พฤติกรรมการท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทย : ม.ป.ท.
- จิรา บัวทอง. 2550. ขนาดของการท่องเที่ยว e-TAT Tourism Journal . สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2551:
<http://www.etatijournal.com/>.
- ชิดจันทร์ หังสสุต. 2532. หลักการและการจัดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ และคณะ. 2546. การคิดและการตัดสินใจ กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ศุภร เสรีรัตน์. 2544. พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่3) กรุงเทพฯ : เอ อาร์ บีซิเนสเพรส.
- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. 2549. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่3) ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.
- ศรี บุญเรือง. 2542. คู่มือไทยเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : อุตสาหกรรมกรมการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2538ก. พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
----- 2538ข. พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่3) กรุงเทพฯ : วิสทิธีวัฒนา.
- 2541. การบริหารการตลาดยุคใหม่ (พิมพ์ครั้งที่4) กรุงเทพฯ : กรุงเทพพัฒนาศึกษา.
- 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่ กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2542. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- อัญชลี แก้วสระศรี. (ม.ป.ป.). บทที่ 5 แรงจูงใจ สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2551: <http://www.bnc.nu.ac.th/it>.

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทรูในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร The Study of Satisfaction of True Internet Users In Ladprao, Bangkok

กานชล ปุกหุด

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว และ 3) เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขบริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้ดียิ่งขึ้น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของบริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร การกำหนดตัวอย่างใช้วิธีของ Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test) ผลการศึกษาพบว่า

1.โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ กับด้านช่องทางการจำหน่ายการให้บริการ (ในสัดส่วนเท่ากัน) และด้านราคาตามลำดับ

2.ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบ Wireless Hot Spot โดยใช้เพื่อ ค้นคว้าหาข้อมูลมากที่สุด ซึ่งใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมาแล้ว 1 – 2 ปี ส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 7 วันต่อสัปดาห์ ใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 3 - 4 ชั่วโมง/วัน ช่วงเวลาที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากที่สุดคือ 20.00 – 24.00 น. (ห้าค่ำถึงดึก) ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอัตราความเร็วเท่าใด และเหตุผลสำคัญที่ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงคือ คุณภาพ เช่น ความเร็วในการรับ/ส่งข้อมูล และการเชื่อมต่อเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.จากผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน

4.จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า ผู้ให้บริการที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ พฤติกรรม อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

Abstract

The aims of this self-study were to 1) study satisfactory level of high-speed internet users of True Corporation Public Company Limited in Ladprao district, 2) study behaviors of high-speed internet users of True Corporation Public Company Limited in Ladprao district, and 3) obtain information that was used to improve the internet service of True Corporation Public Company Limited.

The population of the study was the high-speed internet users of True Corporation Public Company Limited in Ladprao district, Bangkok. The Yamane's formula is used to determine sample size of 400 people. The instrument for collecting data was the questionnaire. The statistics used to analyze data were descriptive statistics which were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics which were t-test, one-way ANOVA, and chi-square test. The major findings revealed that:

1) On the whole, users had high satisfactory level with high-speed internet service of True Corporation Public Company Limited. When considering each of the aspects, the research found that promotion was the most satisfied aspect, followed by product and place which had equal users' satisfactory level, and the least satisfied aspect was price.

2) Most high-speed internet users used wireless hot spot, for which they used to search for information. The majority of the users had already used high-speed internet for 1-2 years; they use the service 7 days a week, and 3-4 hours a day. The most frequent period of high-speed internet using was 20.00 – 24.00 hrs. A great number of users did not know how fast the internet speed was. The main reason for using high-speed internet service was quality such as speed of downloading/uploading information and the stability of connection.

3) When comparing with satisfactory level of high-speed internet users, classified by personal, the research found that the users had different personal factors which include gender, age, education level, occupation, and income per month.

4) According to analysis of relationship between personal factors and high-speed internet using behavior, the research found that the users with different gender, age, occupation, education level, and income per month had different high-speed internet using behaviors, which was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords : Satisfaction , True Internet

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญมากในสังคมและวงการธุรกิจ ทำให้การดำเนินธุรกิจมีความจำเป็นจะต้องมีการสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลจำนวนมากด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ และสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้งานได้ตลอดเวลา ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารที่รู้จักกันดี นั่นคือ อินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับการรับส่งข้อมูล ค้นหาข่าวสารต่าง ๆ หรือเพื่อใช้บริการในด้านความบันเทิงมากขึ้น และจากปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นนี้ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความต้องการในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ความรวดเร็วในการรับส่งข้อมูล ความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อกันได้ทั่วโลกเป็นสื่อกลางการให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการในการติดต่อที่สะดวกรวดเร็ว ไม่เกิดการติดขัดระหว่างการให้บริการ จึงได้มีการพัฒนาเข้าสู่อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงบนสื่อ ADSL เกิดขึ้น (โสภณ เนตรสุวรรณ. 2548 : 1)

สำหรับในประเทศไทย รูปแบบของการให้บริการอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาเรื่อยมา ซึ่งสอดคล้องกับการแข่งขันการให้บริการที่สูงขึ้น นอกจากนี้กระแสการใช้อินเทอร์เน็ตไร้สายกำลังเป็นที่สนใจมากในตลาด ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเสนอรูปแบบและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เร็วกว่าเดิม และดีกว่าเดิม นั่นคือ บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มองค์กรและผู้ใช้ตามบ้านที่ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (นิติกร ก้อนแก้ว. 2554: 1)

ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Asymmetric Digital Subscriber Line : ADSL) ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้มากกว่า 1,603,356 ราย ซึ่งถือว่ามีอัตราการเติบโตที่สูงมาก จากการที่มีจำนวนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากขึ้น มีผลให้เกิดการแข่งขันและเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อ

รองรับปริมาณความต้องการใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้ใช้ที่มีความหลากหลาย และจากการที่มีการส่งเสริมทางการตลาดมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป มีผู้ใช้ในจำนวนที่มากขึ้นทุกปี และทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น (บริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : 2556)

จากอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการมากมาย เช่น คุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ของผู้ให้บริการ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยศึกษาความพึงพอใจทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของ บริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลของการศึกษาที่ได้จะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของการให้บริการที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของ บริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของ บริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว
3. เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขบริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้ดียิ่งขึ้น

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้บริการที่อยู่ในเขตลาดพร้าว ประมาณ 48,000 ราย
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างจากวิธีของ taro Yamane ได้จำนวน 400 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น
4. วิธีการเก็บข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน 400 ราย และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการลงรหัสและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
 - 5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยใช้สถิติคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
 - 5.4 ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 2 ข้อ ได้แก่ สมมติฐานที่ 1 ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แตกต่างกัน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แตกต่างกัน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบด้วยค่าไค-สแควร์ (Chi-Square Test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.5 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.8 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.5 ส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 37.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 46.5

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ กับด้านช่องทางการจำหน่ายการให้บริการ ในสัดส่วนเท่ากัน และด้านราคา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการ อยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ชื่อเสียงของผู้ให้บริการ

2.2 ด้านราคา พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ความหลากหลายในด้านราคา สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น แบบเหมาจ่ายรายเดือนหรือแบบเติมเงิน

2.3 ด้านช่องทางการจำหน่ายและการให้บริการ พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ มีศูนย์บริการครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ การโฆษณาผ่านทางวิทยุ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบ Wireless Hot Spot คิดเป็นร้อยละ 43.8 วัดผลประสงคในการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงส่วนใหญ่คือ ค้นคว้าหาข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 76.0 โดยใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมาแล้ว 1 – 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8 ส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 7 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 63.0 ซึ่งใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 3 - 4 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ช่วงเวลาที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากที่สุดคือ 20.00 – 24.00 น. (หัวค่ำถึงดึก) คิดเป็นร้อยละ 60.0 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอัตราความเร็วเท่าใด คิดเป็นร้อยละ 25.0 และเหตุผลสำคัญที่ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงคือ คุณภาพ เช่น ความเร็วในการรับ/ส่งข้อมูล และการเชื่อมต่อเป็นไปอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.8

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมกรใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมกรในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลวิจัย

1. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เนื่องจากอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพในการให้บริการเป็นที่น่าพึงพอใจแก่ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ โดยเป็นระบบที่สามารถรองรับความต้องการในการใช้งานของลูกค้าได้ทุกด้าน ให้บริการด้วยระบบทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Domabedian (1980, อ้างถึงใน วาณี ทองเสวต, 2548) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หมายถึง ผู้บริการประสบความสำเร็จในการทำให้สมดุระหว่างสิ่งที่ผู้รับบริการให้ค่ากับความคาดหวังของผู้รับบริการ และประสบการณ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวัง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ พลสมย และบุญญนัต ยศกันโท (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินนกแอร์ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริการสายการบินนกแอร์ในด้านต่างๆ 4 ด้านได้แก่ การให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ (Product) การให้บริการด้านราคา (Price) ช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่คือ เพื่อค้นคว้าหาข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นการบริการด้านการสื่อสารที่เป็นตัวช่วยสำคัญในการค้นคว้าข้อมูลในลักษณะต่างๆ เช่น งานวิจัย บทความในหนังสือพิมพ์ ความก้าวหน้าทางการแพทย์ ฯลฯ ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก เช่น ห้องสมุด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการเดินทางและสามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติ บุญโย (2549, บทความย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ใช้งานเพื่อการค้นหาข้อมูล

3. จากผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากความพึงพอใจในการรับบริการนั้น เป็นสิ่งที่เกิดจากการให้บริการที่สามารถตอบสนองความต้องการตามความคาดหวังของผู้รับบริการได้ ซึ่งงานบริการนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความพอใจสูงสุดของลูกค้าเป็นหัวใจสำคัญของงาน ดังนั้นไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านใดก็ตาม ความพึงพอใจในการได้รับบริการย่อมไม่แตกต่างกัน ถ้าการบริการนั้นเป็นการบริการที่ได้มาตรฐานและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541:45) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) ว่าระดับความรู้สึกของลูกค้าที่มีผลจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์จากคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้าระดับความพอใจของลูกค้าจะเกิดความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์จากผลิตภัณฑ์และความคาดหวังของลูกค้า การคาดหวังของลูกค้า (Expectation) เกิดจากประสบการณ์และความรู้ในอดีตของผู้ซื้อ ส่วนผลประโยชน์จากคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์เกิดจากนักการตลาดและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าโดยพยายามสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Added) การสร้างคุณค่าเพิ่มเกิดจากการผลิต (Manufacturing) และจากการตลาด รวมทั้งมีการทำงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ โดยยึดหลักการสร้างคุณภาพรวม (Total Quality) คุณค่าเกิดจากความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competitive Differentiation) คุณค่าที่มอบให้กับลูกค้าจะต้องมากกว่าต้นทุนของลูกค้า ส่วนใหญ่ก็คือราคาสินค้า (Price) นั่นเอง

4. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2003 : 160-184) ได้อธิบายโมเดลสำหรับการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้ซื้อหรือผู้ให้บริการไว้ว่า กระบวนการหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ซื้อ ซึ่งผู้ผลิตจำเป็นต้องพยายามค้นหาลักษณะของผู้ซื้อและกระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านลักษณะของผู้ซื้อ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม 2) ปัจจัยด้านสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท 3) ปัจจัยด้านบุคคล เช่น อายุ อาชีพ เอกลักษณ์บุคคล และ 4) ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น การสนใจ ความเข้าใจ การเรียนรู้ ความเชื่อถือและทัศนคติ ซึ่งกล่าวได้ว่า ลักษณะด้านปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ขนาดครอบครัว สถานภาพครอบครัว รายได้ อาชีพ การศึกษา เหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการแบ่งส่วนตลาด

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ทางบริษัทควรมีระบบป้องกันไวรัสและความปลอดภัยที่ดีให้กับลูกค้าทุกรายที่เลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เนื่องจากระยะเวลาในการตรวจจับและกำจัดไวรัสขึ้นอยู่กับคุณภาพของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต, ความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่ให้บริการ เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจได้ว่าการเข้าใช้งานแต่ละครั้งจะมีระบบที่ป้องกันได้เป็นอย่างดี

2. ด้านราคา ทางบริษัทควรถูกกำหนดค่าใช้จ่ายในการให้บริการ การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านคุณภาพของอะไหล่และด้านคุณภาพของการให้บริการของพนักงาน โดยคำนึงถึงความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ

3. ด้านช่องทางการจำหน่ายและการให้บริการ ทางบริษัทควรถูกแก้ไขปัญหาในการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา เพื่อให้สร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า และเป็นการสร้างความเชื่อถือในการเลือกใช้บริการอีกด้วย

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ทางบริษัทควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น ออกบูธในห้างสรรพสินค้า หรือประชาสัมพันธ์ตามแหล่งชุมชนโดยนำเสนอเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของบริษัทอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อให้ลูกค้าสามารถรับรู้และเข้าถึงการบริการได้อย่างถูกต้อง สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจและพฤติกรรมการของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เปรียบเทียบกับบริษัทอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่งทางธุรกิจ เพื่อหาข้อดีและข้อเสียของแต่ละบริษัท โดยผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ

2. ควรทำการศึกษาด้านปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประโยชน์กับบริษัทในการนำข้อมูลที่มาปรับปรุงการบริการ และประโยชน์ต่อผู้รับบริการในการที่จะได้รับบริการที่ได้คุณภาพและมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

3. ควรทำการศึกษาเรื่องช่องทางในการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เนื่องจากผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบว่าช่องทางใดที่ผู้บริโภคมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากที่สุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกลยุทธ์ด้านช่องทางการสื่อสารทางการตลาดให้มีความเหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกียรติ บุญโย. 2549. พฤติกรรมของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิติกร ก้อนแก้ว. 2554. ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็ว สูง ADSL กรณีศึกษาโครงการอินเทอร์เน็ตโรงเรียน ของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม. สาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

โสภณ เนตรสุวรรณ. 2548. รูปแบบการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในอาคารเช่าและหอพัก. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ.ก 2541. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร. พัฒนาศึกษา.

วรลักษณ์ พลสยาม และ ปุณณันต์ ยศกันโท. 2551. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินนกแอร์. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วาณี ทองเสวต. 2548. รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร.

Kotler, Philip. 2003 . **Marketing Management**. (11 th ed.). New Jersey : Prentice Hall International, Inc..

กลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ
ของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี
Strategies and Guidelines for Management Excellence of
TMB Bank Public Company Limited, Ratchaburi Branch

จุฑาทิพย์ นิตธีรารากุล

สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี ส่งผลให้สาขาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ พนักงานของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ และแนวทางการสังเกต ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารงานของสาขาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.บทบาทภาวะผู้นำของผู้จัดการสาขาในด้านการวางแผนและการปฏิบัติ 2. สร้างแนวทางปฏิบัติและดำเนินการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย 3. การประเมินผล 4. การให้รางวัลและการปรับปรุง ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้หลักในการบริหารแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการบริหารเพื่อสร้างความแตกต่างและจุดแข็งของตัวเอง ทางสาขามีกลยุทธ์ในการบริหารสาขาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 4 กลยุทธ์คือ 1. การวิเคราะห์ SWOT 2. การสร้างทีมตามความถนัดของพนักงาน 3. เน้นการทำงานเป็นทีม 4. การหมุนเวียนพนักงาน ซึ่งสามารถนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธนาคารต่อไป

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหาร ธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี

Abstract

This present study was qualitative research, which had the objective to study strategies and guidelines for management excellence of TMB Bank public company limited, Ratchaburi branch. The sample of this present study was 11 people who were officers of TMB Bank Public Company Limited, Ratchaburi Branch. The research employed two different data collection tools including interview and observation. The finding of this study revealed four management principles of the branch which were 1) leadership roles of the branch Manager in terms of planning and operating the work, 2) establishment of the procedure in performing and operating work as to meet the targets, 3) evaluation and, 4) rewarding and improvement. Not only the four principles of the management were investigated but also four strategies were included, i.e., 1) SWOT analysis, 2) organization of working groups according to the criteria of their individual talent, 3) Emphasis of team work and, 4) Staff Rotation. Both four management principles and four strategies could increase working efficiency of the employees in TMB Bank public company limited, Ratchaburi branch.

Keywords : Strategies, Management, TMB Bank PCL Ratchaburi branch

บทนำ

สถาบันการเงิน เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นช่องทางหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการส่งผ่านเงินทุนเข้าและออกจากภาคเศรษฐกิจต่างๆ ธนาคารพาณิชย์ถูกจัดว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อระบบธุรกิจ ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์จึงมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556)

จากแนวโน้มเศรษฐกิจที่มีการขยายตัว การแข่งขันมีความรุนแรงทุกตลาด ทั้งเงินฝาก สินเชื่อรายย่อย รายใหญ่ และ เอส เอ็ม อี ขณะที่สินเชื่อเติบโตได้ดี แต่การเพิ่มขึ้นของเงินฝากยังเติบโตในระดับต่ำกว่าสินเชื่อ เกิดช่องว่างในตลาดทำให้ธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันกันเพิ่มขึ้น มีการนำเอากลยุทธ์ต่างๆ มาปรับใช้ในองค์กร มีการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อต้องการก้าวไปเป็นผู้นำของตลาดในทุกด้าน จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีการแข่งขันกันสูงมาก (กรุงเทพธุรกิจ, 2556)

จากสภาพการแข่งขันระหว่างธนาคารไทยด้วยกันเองในปัจจุบันมีความรุนแรงสูง โดยเฉพาะในเรื่องการอำนวยความสะดวก ด้ยให้บริการธนาคารอัตโนมัติต่างๆ เช่น Phone, Banking, e-Banking, และ i-Banking เป็นต้น โดยการแข่งขันเน้นหนักที่การขยายจุดขายราคา ปัจจัยการอยู่รอดของธนาคารพาณิชย์ไทยจำเป็นต้องสร้างรากฐานมั่นคง ที่สามารถทนความผันผวนของสถานการณ์ และวิกฤตการณ์ที่จะเกิดขึ้นโดยมีปัจจัย 3 ด้าน ด้วยกันคือ ปัจจัยด้านการตลาด จะต้องสร้างทัศนวิสัยที่ถูกต้องสำหรับอนาคต ปัจจัยด้านการปรับและพัฒนาองค์กร เสริมสร้างองค์กรให้มีความคล่องตัวและปัจจัยในการประกอบการเสริมสร้างทักษะและประสิทธิภาพในการประกอบการที่ดี ดังนั้น การปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยมิใช่เป็นการปรับตัว เพื่อรองรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยประการเดียว แต่เป็นความพยายามที่จะปรับตัวและพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมของตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความอยู่รอดของธนาคารและเพื่อสร้างความศรัทธา ความมั่นใจให้ลูกค้าและประชาชนทั่วไปที่ยึดเป็นสถาบันหลักแห่งหนึ่ง ในการช่วยสร้างสรรคความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างถาวร(ชาติศิริ โสภณพนิช,2556)

ความสำเร็จหรือความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ขององค์กรเป็นผลเนื่องมาจากความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประโยชน์สูงสุด ทรัพยากรบุคคลก็เป็นปัจจัยหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร รวมทั้งการสร้างภาพพจน์ขององค์กร เพราะทรัพยากรบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ผลผลิตและบริการขององค์กรออกสู่สาธารณชน การบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีความเหมาะสมจะสามารถสร้างความเจริญเติบโตและเข้มแข็งให้แก่องค์กรได้เป็นอย่างดี เพราะ “คน” มีศักยภาพในตัวเองมากมาย หากองค์กรมีหลักเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะเสริมให้ “คน” ได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และอุทิศตนให้แก่องค์กรได้อย่างเต็มที่ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ,2544)

ธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) เป็นธนาคารที่บริหารจัดการที่มุ่งสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า ทั้งยังได้ดำเนินการยกระดับมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงให้เทียบเท่าระดับมาตรฐานสากล ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้และทำกำไร ซึ่งมุ่งสู่การเป็น ธนาคารไทยชั้นนำของไทยมาตรฐานระดับโลก และธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี ถือได้ว่าเป็นธนาคารที่มีผลงานอยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากได้รับการประเมินยอดเยี่ยม 6 ครั้ง จาก 12 ครั้ง ใน 1 ปี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการบริหารและกลยุทธ์ ของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคาร ทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี ที่ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา “กลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคาร ทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี” ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แนวทางการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา คือ เป็นแนวทางการศึกษาโดยวิธีการให้บุคคลอธิบายเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนเองประสบมา โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) จากพนักงานของธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชบุรี ทั้งสิ้น

11 ท่าน วิธีการนี้เป็นวิธีการให้บุคคลอธิบายถึง โดยผู้จัดการสาขาให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแผน รวมทั้งแนวทางปฏิบัติงานของพนักงานในธนาคารฯ และพนักงานให้ข้อมูลการทำงาน และขั้นตอนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการธนาคารฯ โดยผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากภาคสนามโดยตรงศึกษาเฉพาะพื้นที่ (Case study) นอกจากนี้ยังศึกษาจากเอกสารข้อมูลทางวิชาการ สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ที่ได้มากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเภทบุคคล ได้แก่

ตัวผู้วิจัย การวิจัยครั้งนี้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพราะการวิจัยที่ใช้เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบในการวิจัย

2. ประเภทเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้สร้าง แนวคำถาม (Interview Guide) เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 11 ท่าน โดยข้อคำถามจะถามถึงในข้อมูลพื้นฐานรวมถึงรูปแบบการทำงาน กลยุทธ์ในการบริหารการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ความเสี่ยง และแผนการปฏิบัติงานของธนาคารฯ

2.2 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยการสังเกตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการตอบคำถามของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 11 ท่านผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลสังเกตลงในสมุดบันทึกภาคสนามและบันทึกด้วยกล้องวิดีโอผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลมีกลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคารฯ ที่ส่งผลให้ธนาคารฯ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัย เช่น เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดสถาบัน ศูนย์หนังสือ และเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์และแนวทางในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคารฯ

2. แหล่งข้อมูลภาคสนาม (Field Research)

การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบในการวิจัย การสัมภาษณ์ถือเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (In-Depth Interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามแบบเจาะลึกถึงลึกลงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้ข้ออธิบายแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผลด้วย

การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยการสังเกตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการตอบคำถามของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 11 ท่าน ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลสังเกตลงในสมุดบันทึกภาคสนามและบันทึกด้วยกล้องวิดีโอผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีการใช้กลยุทธ์ หรือแนวทางใดในการบริหารจัดการธนาคารฯ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ทำวิจัยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้นถูกต้องหรือไม่ คือการตรวจสอบแหล่งข้อมูลในเรื่อง เวลา สถานที่ และบุคคลกรณีข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์มีความขัดแย้งไม่ตรงกันกับข้อมูลที่ไต่จากผู้สัมภาษณ์คนใดคนหนึ่ง ผู้วิจัยนำคำถามเดิมสอบถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งโดยเปลี่ยนเวลา สถานที่ ต่างกัน เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามอีกครั้ง เป็นการยืนยันและหาข้อสรุปข้อมูลนั้นให้เกิดความชัดเจนส่วนข้อมูลที่เป็นที่สงสัยและไม่สามารถพิสูจน์ทราบได้หรือขาดความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลนั้นมาใช้ และถ้าได้ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะศึกษาก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต มาทำการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยในแต่ละวันที่จะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก การถอดเทปบันทึกเสียง มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ พิจารณาข้อมูลที่ไต่แต่ละครั้งว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะตอบคำถามได้หรือไม่ และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

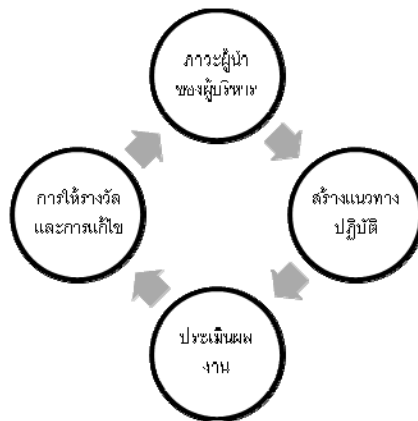

2. ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูล ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเป็นภาพรวม
3. นำข้อสรุปไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อความถูกต้องอีกครั้งแล้วจึงจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างองค์กรของธนาคารทหารไทย จำกัด มหาชน สาขาราชาบุรี มีพนักงานทั้งหมดจำนวน 11 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้จัดการจำนวน 1 คน มีหน้าที่ ควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงาน ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้รับจากสำนักงานใหญ่ และระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2 แผนก คือ 1. แผนกเจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์ (Sales) จำนวน 3 คน มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาทางการเงิน ได้แก่ การเปิดบัญชี การฝากเงิน-ถอนเงิน การทำบัตรเครดิต การซื้อขายประกันภัยทั้งแบบวินาศภัยและประกันชีวิต รวมถึงการให้สินเชื่อทั้งทางด้านบุคคลและธุรกิจ อีกทั้งขายผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้แก่ลูกค้า 2. แผนกเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า (Service) มีหน้าที่ ให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้า ได้แก่ การฝาก-ถอนเงิน โอนเงิน ทำเช็คเงินสด รวมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกชนิด อีกทั้งแนะนำผลิตภัณฑ์ของธนาคารให้แก่ลูกค้า โดยทางสาขาจำเป็นต้องทำยอดขายหรือผลงานให้ได้ตามที่สำนักงานใหญ่กำหนด โดยแต่ละสาขามีแนวทางการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สาขาราชาบุรีเป็นสาขาที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยมมากกว่า 6 เดือนใน 1 ปี โดยหลักการบริหารที่ใช้ประกอบด้วย

หลักการบริหารในการจัดการ

ภาพที่ 1 ภาพประกอบหลักการบริหารในการจัดการ

1. บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสาขา

ด้านการวางแผน

จากการศึกษาพบว่า ผู้จัดการสาขา เป็นผู้ที่ยังวางแผน และควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดของพนักงานในสาขา โดยผู้จัดการเน้นการทำงานเป็นทีม โดยแบ่งการทำงานเป็น 2 ทีม คือ ทีมขาย และทีมบริการซึ่งเป็นการสร้างการทำงานที่เป็นระบบรวมถึงสร้างบรรยากาศการทำงานแบบครอบครัว โดยจัดประชุมในช่วงเช้าก่อนการทำงานทุกวัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำงาน เป็นการสื่อสารทางตรงกับพนักงาน เพื่อความสามัคคีในการทำงานและสร้างความผูกพันกับบุคลากรทั้งสาขา

ด้านการปฏิบัติงาน

จากการสังเกตพบว่า ผู้จัดการเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่พนักงานโดยปฏิบัติตามกฎของธนาคารอย่างเคร่งครัด ใช้การบริหารงานแบบโปร่งใส โดยมีการชี้แจงรายละเอียดการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้และมีการแนะนำลูกค้า และช่วยเหลือในการขายผลิตภัณฑ์ของธนาคารให้กับพนักงานรวมถึงกระตุ้นการทำงานของพนักงาน โดยให้รางวัล เช่น เงินสด 500 บาท ต่อการขายประกันชีวิตต่อลูกค้า 1 ราย

2. สร้างแนวทางปฏิบัติและดำเนินการปฏิบัติตามเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์พบว่า การสร้างแนวทางในการปฏิบัติการณ์นั้นให้เป็นรูปแบบเดียวกันในการปฏิบัติงานของทั้งสาขา เพื่อให้ลูกค้าประทับใจ จดจำและเกิดความรู้สึกที่ดีกับองค์กร โดยขั้นตอนการ สาขาจึงได้นำนโยบายของสำนักงานใหญ่ ในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับลูกค้า โดยมี 5 ขั้นตอนสำหรับการปฏิบัติ ดังนี้

1. กล่าวทักทายโดยเป็นการเริ่มต้นในการทำ ความรู้จักกับลูกค้า เพื่อสร้างความเป็นกันเอง และทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองสำคัญ
2. สอบถามความต้องการ เพื่อให้ทราบความต้องการของลูกค้าว่าต้องการรับบริการในรูปแบบใด เพื่อให้พนักงานสามารถแนะนำได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของลูกค้า
3. สอบถามความต้องการเพิ่มเติม เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ลูกค้าสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างครบถ้วน โดยเป็นการแสดงถึงความใส่ใจความต้องการของลูกค้า
4. นำเสนอผลิตภัณฑ์ เป็นการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคาร โดยการให้ข้อมูล และแนะนำตามความเหมาะสมของลูกค้า
5. กล่าวคำลา เป็นการแสดงความเคารพต่อลูกค้า เพื่อเป็นการขอบคุณที่มาใช้บริการธนาคาร ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ

3. ประเมินผลงาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า การประเมินผลงาน เป็นกระบวนการประเมินค่าของการปฏิบัติของพนักงานในแต่ละบุคคล ทั้งทางด้านผลงาน และการปฏิบัติงาน โดยการประเมินของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขา ราชบุรี แบ่งการประเมินออก 2 ชั้น คือ

- 3.1 การประเมินภายใน คือ เป็นการประเมินจากผู้จัดการสาขา โดยประเมินจากผลงาน โดยวัดจากยอดขายผลิตภัณฑ์ และการปฏิบัติงาน วัดจาก ความกระตือรือร้น ความขยัน หรือ ความพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งเกณฑ์การประเมิน ออกเป็น 5 ระดับ คือ ยอดเยี่ยม ดีมาก ดี ปานกลาง และควรปรับปรุง
- 3.2 การประเมินภายนอกคือ เป็นการประเมินจากผู้จัดการเขต โดยเมื่อผ่านการประเมินจากผู้จัดการสาขาแล้ว จะมีการส่งผลการประเมินไปที่ผู้จัดการเขต เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ว่าเป็นไปตามความเป็นจริงหรือไม่ เพื่อสร้างความโปร่งใส ทำให้สามารถตรวจสอบได้

4. การให้รางวัลและการปรับปรุง

จากการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อผ่านขั้นตอนการประเมินผลทั้งภายในและภายนอกแล้ว ทางสำนักงานใหญ่จะทำการแจ้งผลการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคนกลับมาที่สาขา โดยแต่ละคนจะได้รับการประเมินที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงาน

เมื่อได้ทราบผลการประเมินแล้ว ทางสาขา ผู้จัดการทำการเรียกพบเป็นรายบุคคล เพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดเด่น และจุดด้อยของตัวเอง รวมถึงแนะนำแนวทางในการพัฒนาตัวเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเป็นพนักงานของธนาคารฯ อีกทั้ง ทางผู้จัดการ มีการปรับเปลี่ยนและวางแผนในการบริหารงานเพื่อให้ทางสาขาปฏิบัติได้ตามเป้าหมายของสาขาที่ได้รับจากสำนักงานใหญ่

ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ นอกจากหลักในการบริหารแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการบริหาร เพื่อสร้างความแตกต่างและจุดแข็งของตัวเอง โดยธนาคารฯ ได้ใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานดังนี้

กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารฯ

1. SWOT Analysis เป็นกลยุทธ์ที่ทางธนาคารฯ ใช้เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและสถานภาพของสาขา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 S-Strength จุดแข็งของสาขา คือมีการทำงานเป็นทีม สมาชิกทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน โดยที่ทุกคนยอมรับและมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และพนักงานมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการลูกค้า สามารถทดแทนตำแหน่งกันได้ รวมถึงการบริการที่รวดเร็ว และเอาใจใส่ดูแลในการให้บริการลูกค้า โดยยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง

1.2 W- Weak จุดอ่อนของสาขา คือ ในภาคธุรกิจธนาคาร มีธนาคารที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ทำให้เกิดการสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ และการโยกย้าย สับเปลี่ยนสาขาของพนักงาน ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนพนักงานใหม่อยู่เสมอ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ

1.3 O –Opportunity คือ โอกาสภายนอกสาขา สำนักงานใหญ่ช่วยในออกสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ ผลិតภัณฑ์ ทำให้ลูกค้า และสนใจเข้ามาใช้บริการมากขึ้น

1.4 T – Threats คือ อุปสรรคภายนอกสาขา การแข่งขันของธนาคารพาณิชย์อยู่ในระดับสูง ลูกค้ามีทางเลือกในการใช้บริการมากขึ้น

2. เน้นการทำงานเป็นทีม เป็นกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อสร้างความสามัคคีในสาขา รวมถึงเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน โดยในการขายผลิตภัณฑ์เมื่อมี 1 คนเปิดการสนทนาสำหรับการขายผลิตภัณฑ์แล้ว พนักงานที่เหลือช่วยกันสนับสนุนการขายผลิตภัณฑ์นั้น เพื่อให้ประสบความสำเร็จ และเนื่องจากการทำงานในแต่ละเดือนทุกคนมีเป้าหมายที่ต้องทำให้ได้ในแต่ละเดือน ทางทีมมีการแบ่งผลงานให้กับบุคคลภายในทีมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายรายเดือนได้

3. สร้างทีมตามความถนัด เป็นกลยุทธ์ในการสร้างทีมของพนักงานในสาขาตามความถนัดของแต่ละบุคคล โดยทางสาขาแบ่งออกเป็น 2 ทีม ได้แก่

3.1 ทีมรุก เป็นทีมที่สร้างสำหรับการขายผลิตภัณฑ์ของทางธนาคารฯ มีหน้าที่นำเสนอขายผลิตภัณฑ์ และปิดการขาย

3.2 ทีมรับ เป็นทีมที่สร้างสำหรับการบริการลูกค้า มีหน้าที่นำเสนอผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนทีมรุก โดยทางสาขายังมีการแบ่งคู่มือระหว่างทีม โดยมีทีมบริการ 1 คนเป็นฝ่ายนำเสนอผลิตภัณฑ์ และส่งต่อไปยังทีมขายที่เป็นคู่ของตัวเอง เพื่อทำการขายผลิตภัณฑ์ และปิดการขาย ทางสาขาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายให้ในแต่ละเดือน

4. ใช้การหมุนเวียนพนักงาน เป็นกลยุทธ์ที่ทางสาขาฝึกฝนให้พนักงานได้เรียนรู้ทุกตำแหน่ง เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนและปฏิบัติงานได้ในยามที่ขาดแคลนบุคลากร หรือเมื่อพนักงานเกิดการโยกย้ายสาขา

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหภายในสาขา เป็นปัญหาด้านบุคลากร คือ การสับเปลี่ยนหมุนเวียนของพนักงานในฝ่ายขาย เนื่องจากฝ่ายขายมีการตั้งเป้าหมายที่สูง พนักงานใหม่ในสาขาอื่นที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่สามารถทำให้ได้เป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงมีการร้องขอพนักงานในสาขาราชบุรี เพื่อไปแทนตำแหน่งที่ว่าง ทำให้สาขาราชบุรีต้องใช้เวลาในการสร้างพนักงานขายที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาแทน

การแก้ไขปัญหาคือ การจัดทีมช่วยสนับสนุนการขายให้กับพนักงานฝ่ายขาย เพื่อให้พนักงานใหม่ปิดการขายได้ง่ายขึ้น

2. ปัญหภายนอกสาขา เป็นปัญหาด้านลูกค้า คือ การให้บริการลูกค้าไม่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วในบางครั้ง เนื่องจากนโยบายสำนักงานใหญ่กำหนดให้ทางสาขาราชบุรีมีช่องให้บริการเพียง 4 ช่อง แต่สาขาราชบุรีเป็นสาขาที่ผู้ใช้บริการจำนวนมาก

การแก้ไขปัญหาคือ ในช่วงที่มีการใช้บริการจำนวนมากของลูกค้า ทางสาขาทำการเพิ่มช่องบริการลูกค้า โดยใช้ช่องของฝ่ายขายเพื่อบริการลูกค้า

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างของธนาคารทหารไทยสาขาราชบุรี ประกอบด้วย ตำแหน่งผู้จัดการ เป็นผู้วางแผน ควบคุมการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสาขา โดยแบ่งหน้าที่ของพนักงานออกเป็น 2 แผนก คือ เจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์มีหน้าที่หลัก ขายผลิตภัณฑ์ของธนาคาร และเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า มีหน้าที่หลักให้บริการธุรกรรมทางการเงิน โดยหลักการบริหารงานของสาขาประกอบด้วย 1.บทบาทภาวะผู้นำของผู้จัดการสาขา ในด้านการวางแผนและด้านการปฏิบัติ 2. สร้างแนวทางปฏิบัติและดำเนินการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย 3.การประเมินผล โดยแบ่งออกเป็นการ

ประเมินจากภายในสาขา และภายนอกสาขา 4.การให้รางวัลและการปรับปรุง โดยมีการให้รางวัลสำหรับผู้ที่มีผลงานดี และมีการอบรมให้คำแนะนำแก่พนักงานที่มีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ พิชญ์ณัฐฐา งามมีศรี (2552) กล่าวว่า วงจร PDCA ที่ใช้ในการบริหารงานนั้น แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและทางสาขามีกลยุทธ์ในการบริหารสาขาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 4 กลยุทธ์คือ 1. การวิเคราะห์ SWOT เป็นกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการบริหารงานของสาขา ซึ่งสอดคล้องกับ นันทิยา หุตานวัตร และ ณรงค์ หุตานวัตร (2545) กล่าวว่า กลยุทธ์การวิเคราะห์ SWOT เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญสำหรับองค์กร เนื่องจากเป็นกระบวนการในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง เพื่อการทำงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร 2.การสร้างทีมตามความถนัดของพนักงาน โดยมีการแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ทีม คือ ทีมรุกสำหรับการขายผลิตภัณฑ์ และทีมรับสำหรับการให้บริการธุรกรรมทางการเงินแก่ลูกค้า 3. เน้นการทำงานเป็นทีม เป็นกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อสร้างความสามัคคีในสาขาและปรับให้พนักงานมีเป้าหมายเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับ พนิดา รัตนไพโรจน์ (2542) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เพราะลักษณะการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น เป็นลักษณะการทำงานรวมกันเป็นทีม มิใช่เป็นการทำงานโดยตนเอง โดยเฉพาะในปัจจุบันระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานมีสภาพที่ย่างยากซับซ้อนมากขึ้น การปฏิบัติงานแต่เพียงผู้เดียวย่อมไม่สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบให้ปรากฏผลดีเท่าที่ควร และต้องอาศัยความร่วมมือและการมีสัมพันธภาพที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในทีม 4. การหมุนเวียนพนักงาน เป็นกลยุทธ์ที่ให้พนักงานได้เรียนรู้ในทุกตำแหน่งงานเพื่อสามารถทดแทนกันได้ใ้นยามที่ขาดแคลนบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. 2556 . **แบงก์พาณิชย์เปิดสงครามแย่งชิงเงินฝาก** . เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://money.th.msn.com/stock/stock.aspx?cp-documentid=252470307>
- ชาติศิริ โสภณพนิช. 2556. **แบงก์พาณิชย์ไทยต้องปรับตัว เพราะข้อบังคับเข้ม การแข่งขันสูง**. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2556 . เข้าถึงได้จาก http://www.blcsme.com/knowledge_detail.php?id=6ZhKD5sv
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2556. **การวิเคราะห์งบการเงินธนาคารพาณิชย์ ตอนที่ 1** เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2556 เข้าถึงได้จาก http://www.tsithailand.org/index.php?option=com_content
- นันทิยา หุตานวัตร และ ณรงค์ หุตานวัตร. 2545. **SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน**. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พนิดา รัตนไพโรจน์. 2542. **ทฤษฎีทำได้จริง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฟิงเกอร์ปรีน แอนด์ มีเดีย จำกัด.
- พิชญ์ณัฐฐา งามมีศรี. 2552. **การประเมินโครงการพัฒนาความปลอดภัยทางด้านอาหารในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข**. ปริญญาานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2544. **กรณีศึกษา Best Practices การมุ่งเน้นที่ทรัพยากรบุคคล Human Resource Focus**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว
ในจังหวัดสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
Guidelines on the Development of Souvenir Products
in Tourist Attractions in Sukhothai Province for Sustainable Tourism

อิษวัต รัตนสมบัติ

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพมหานคร 10330

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมีขอบเขตเนื้อหา คือ 1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2) สอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อส่วนประสมทางการตลาดสินค้าของที่ระลึก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยว 384 คน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยช่วงเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2556

ผลศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-28 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ การศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์จะพบว่านักท่องเที่ยวให้ความต้องการในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก กลุ่มอาหารและเครื่องดื่มด้านผลิตภัณฑ์/บริการมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 และความต้องการในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประติมากรรมและกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.04

คำสำคัญ : การพัฒนาสินค้าของที่ระลึก นักท่องเที่ยว ส่วนประสมทางการตลาด 7 P's

Abstract

The aims of the qualitative research were 1.) to study the tourists' needs toward the development of souvenirs products in Sukhothai and 2.) to evaluate tourists' needs toward the souvenir products in tourist attractions in Sukhothai based on various individual factors.

The research tool was questionnaire consisted of the two parts of the content. The former was designed on tourists' personal information including sex, age, education levels, occupation, and income, and the latter was on the level of tourists' needs toward the marketing mix of the souvenir products, such as production, prices, distributions, promotions, sales representatives, service and physical environment. The study was conducted with the sample of 384 tourists, visiting Sukhothai during October to November, 2013.

It was found that the majority of tourists were between 18-28 years old, single female, graduated in Bachelors' degrees. Their occupations were mostly government officers and state enterprise workers that had monthly salary ranging from 10,001 – 20,000 baht. When considering each factors, it was found that the tourists had the highest level of need in developing the products of the

souvenir on food and beverage at 4.19 (X = 4.19), and in developing the appliances of souvenirs appliance, art invented product, decoration ornaments and promotion at the level of 4.04 (X = 4.04).

Keywords : Souvenir Products , Sustainable Tourism, Sukhothai Province for

บทนำ

ประเทศไทยมีอาณาจักรสุโขทัยเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ชาติไทย เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.1792 โดยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทรงสถาปนาสุโขทัยขึ้นมา สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชนชาติไทย โดยขยายเขตการปกครองออกไปอย่างกว้างขวาง และรุ่งเรืองมากในสมัยพ่อขุนรามคำแหงและพระยาลิไท อำนาจของสุโขทัยในช่วงเวลาดังกล่าวแพร่กระจายอยู่ในเขตตอนล่างของกลุ่มแม่น้ำยม น่าน ปิง และตอนบนของกลุ่มแม่น้ำป่าสักกว่า 50 เมือง ในเขต จ.ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ พิจิตร และนครสวรรค์ (กนกวรรณ โสภณวัฒน์วิจิตร, 2554) สุโขทัยเป็นราชอาณาจักรของชาติไทย อยู่ประมาณ 200 ปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 1981 ได้เสื่อมอำนาจลงจนในที่สุดก็ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา แต่สิ่งที่เหลืออยู่เพื่อให้นักเรียนหลังได้ระลึกถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตก็คือโบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆที่ยังทรงคุณค่าทางจิตใจสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย คำว่า “สุโขทัย” มาจากคำ 2 คำ คือ สุข + อุทัย อันมีความหมายว่า “รุ่งอรุณแห่งความสุข” สุโขทัยเป็นราชธานีแห่งแรกของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1700 มีกษัตริย์ปกครองหลายพระองค์ ที่สำคัญคือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ผู้ประดิษฐ์อักษรไทยและวางรากฐานการเมืองการปกครอง ศาสนา ตลอดจนขยายอาณาเขตไปอย่างกว้างขวาง มีพื้นที่ 6,596 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขต ทิศเหนือติดกับจังหวัดแพร่ ทิศใต้ติดกับจังหวัดกำแพงเพชร ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุตรดิตถ์ ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดตากและจังหวัดลำปาง แบ่งการปกครองเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีมามาศ อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก และอำเภอศรีนคร (สุทธิชัย ปทุมล่องทอง, 2549) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจคือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันออก 12 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนพื้นที่ลานตะพัก มีลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงเมืองสลับกับคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น มีแนวเทือกเขาประตักษ์อยู่ทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางด้านทิศตะวันออกมีคลองแม่ลำพันไหลผ่าน ซึ่งจะไหลไปลงสู่แม่น้ำยมที่อยู่ห่างออกไปประมาณ 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 70 ตารางกิโลเมตรมีโบราณสถานกว่า 200 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 5 พื้นที่ มีโบราณสถานที่สำคัญ 5 กลุ่ม และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย ตั้งอยู่ที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีระยะห่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไปทางทิศเหนือประมาณ 60 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขาริมแม่น้ำยมทางฝั่งตะวันตก ลักษณะผังเมืองเป็นรูปหลายเหลี่ยมโค้งตามลำน้ำ มีกำแพงเมืองและคูเมืองล้อมรอบมีพื้นที่ทั้งสิ้น 45.14 ตารางกิโลเมตร มีโบราณสถานกว่า 200 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 5 พื้นที่ มีโบราณสถานที่สำคัญ 5 กลุ่ม จากการที่จังหวัดสุโขทัยมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และมีความเจริญรุ่งเรืองที่มีหลักฐานปรากฏชัดเจนทำให้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การ UNESCO ภายใต้ชื่อ เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 15 เมื่อปีพุทธศักราช 2534 ที่เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนีเซีย (สุทธิชัย ปทุมล่องทอง, 2549) จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ในปี พ.ศ. 2555 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยเป็นจำนวน 554,925 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย, 2555)

จากการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยเป็นจำนวนมาก จึงมีธุรกิจการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของฝากจำนวนมากเกิดขึ้น และจังหวัดสุโขทัยยังโดดเด่นไปด้วยสินค้าพื้นเมืองและสินค้าที่ระลึกหลายชนิด หลายประเภท ได้แก่ ประเภทอาหาร ประเภทเครื่องดื่ม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทเครื่องใช้เครื่องประดับ ประเภทศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก เนื่องจากสินค้าที่ระลึกมีความสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันธุรกิจผลิตและจำหน่ายของที่ระลึกก็มีปัญหาต่างๆตามมาด้วยคือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความหลากหลาย โดยมีรูปแบบที่ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันในทุกๆร้านค้า มีการแข่งขันด้านราคา และขาดการส่งเสริมการตลาด เป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข และปรับปรุงจากหน่วยงานใด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก แล้วนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์

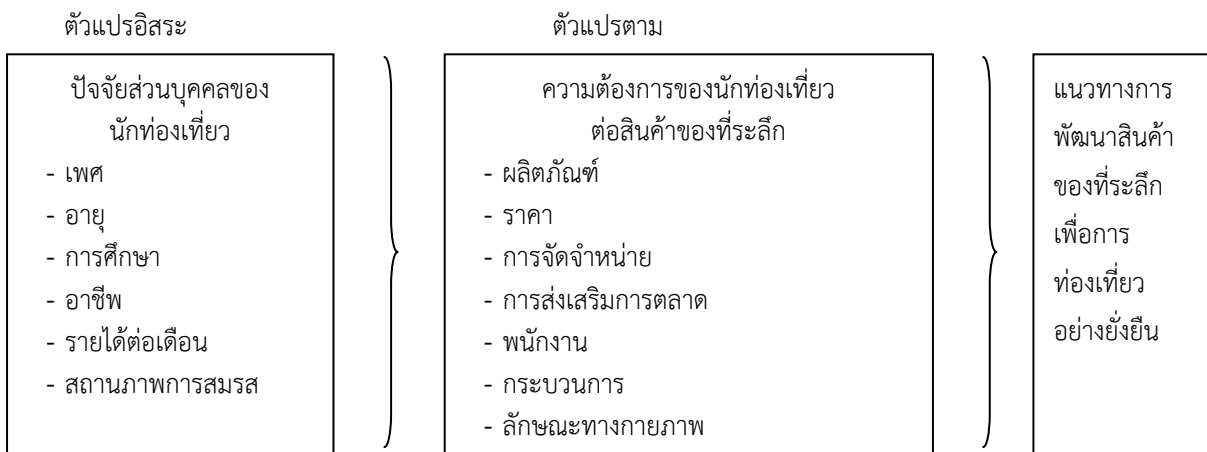
เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบสินค้าของที่ระลึกให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการสินค้าของที่ระลึกเพื่อนำไปปรับปรุงสินค้าของที่ระลึกในการเพิ่มรายได้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

บุคคล

กรอบความคิดงานวิจัย

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เนื่องจากตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 384 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการศึกษา
1. เพื่อทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย	นักท่องเที่ยวชาวไทย	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยวชาวไทย	แบบสอบถาม	สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ทราบผลการเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
--	---------------------	-----------	---	---

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-28 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ การศึกษาระดับปริญญาตรีและส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย เมื่อแยกตามประเภทของสินค้ามีรายละเอียดดังนี้

1.กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า ระดับความสำคัญของการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่มที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญรวมทุกด้านโดยรวม อยู่ในระดับต้องการมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับต้องการมาก

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม (โดยรวม)

แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย (กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม)	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ	4.19	.39	ต้องการมาก
ด้านราคา	3.89	.56	ต้องการมาก
ด้านการจัดจำหน่าย	3.79	.53	ต้องการมาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.03	.41	ต้องการมาก
ด้านพนักงาน	3.98	.48	ต้องการมาก
ด้านกระบวนการ	4.04	.49	ต้องการมาก
ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.93	.53	ต้องการมาก
รวม	4.02	.28	ต้องการมาก

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ย 4.04 ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.03 ด้านพนักงาน ค่าเฉลี่ย 3.98 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ค่าเฉลี่ย 3.93 ด้านราคา ค่าเฉลี่ย 3.89 และด้านการจัดจำหน่าย ค่าเฉลี่ย 3.79 ตามลำดับ แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านผลิตภัณฑ์/บริการอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ การมีขนาดของหีบห่อที่หลากหลายค่าเฉลี่ย 4.36 รองลงมาได้แก่ สินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเลือกใช้วัสดุหีบห่อที่มีคุณภาพ มีการปรับปรุงสินค้าอยู่เสมอ สีของอาหารทำนองคิดว่าควรเป็นไปตามธรรมชาติ น้ำหนักอาหารและเครื่องดื่มที่บรรจุอยู่ในขวด กระปุก หรือโหล ควรมีน้ำหนักไม่เกิน 1 กิโลกรัม และหีบห่อควรมีลวดลายและสีสันสวยงามตามลำดับ

1.2 ด้านราคา /การชำระเงิน ผลการวิจัยชี้ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านผลิตภัณฑ์/บริการอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือลูกค้าสามารถชำระเงินด้วยบัตรเครดิตได้ ค่าเฉลี่ย 3.92 รองลงมาคือ ราคาเหมาะสมกับขนาดและปริมาณของสินค้า

1.3 ด้านการจัดจำหน่าย ผลการวิจัยสะท้อนว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ท่าเลที่ตั้งของร้านสะดวกต่อการเดินทาง ค่าเฉลี่ย 3.98 รองลงมาได้แก่ ควรแยกประเภทสินค้าเป็นหมวดหมู่ชัดเจน และควรจัดสินค้าในตำแหน่งที่หยิบจับได้สะดวก ตามลำดับ

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญสูงสุด คือ ควรมีการลดราคาเมื่อซื้อจำนวนมาก ค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาได้แก่ ควรมีตัวอย่างสินค้าให้เลือกชม ควรมีของแถมเพื่อจูงใจการซื้อสินค้า และควรมีป้ายแนะนำสินค้าที่ขึ้นชื่อในเขตพื้นที่ตามลำดับ

1.5 ด้านพนักงาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านพนักงาน อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ จำนวนพนักงานมีเพียงพอกับการให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาได้แก่ พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใสมีความเป็นกันเอง และควรมีพนักงานขายแนะนำสินค้า ตามลำดับ

1.6 ด้านกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ควรให้บริการด้วยความสุภาพ ค่าเฉลี่ย 4.25 รองลงมาได้แก่ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว และควรรับชำระเงินด้วยความรวดเร็ว ตามลำดับ

1.7 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ร้านค้าต้องมีความสะอาด จัดสินค้ามีระเบียบ ค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาได้แก่ ร้านค้าต้องมีบริเวณที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอ และ ควรตกแต่งร้านให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่ลูกค้า ตามลำดับ

2.กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประติมากรรมและกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า ระดับความสำคัญของการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประติมากรรมและกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญรวมทุกด้านโดยรวม อยู่ในระดับต้องการมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับต้องการมาก

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง (โดยรวม)

แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย (กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง)	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ	3.86	.39	ต้องการมาก
ด้านราคา	3.94	.71	ต้องการมาก
ด้านการจัดจำหน่าย	3.96	.58	ต้องการมาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.04	.60	ต้องการมาก
ด้านพนักงาน	3.94	.65	ต้องการมาก
ด้านกระบวนการ	3.91	.84	ต้องการมาก
ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.55	.75	ต้องการมาก
รวม	3.89	.43	ต้องการมาก

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดจำหน่าย ค่าเฉลี่ย 3.96 ด้านราคา ค่าเฉลี่ย 3.94 ด้านพนักงาน ค่าเฉลี่ย 3.94 ด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ย 3.91 ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ค่าเฉลี่ย 3.86 และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ค่าเฉลี่ย 3.55ตามลำดับ แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านผลิตภัณฑ์/บริการอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ การมีขนาดของหีบห่อที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาได้แก่ การเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพ สินค้ากลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีการปรับปรุงสินค้าอยู่เสมอ และหีบห่อควรมีความสวยงามและสีสดใสตามลำดับ

2.2 ด้านราคา /การชำระเงิน ผลการวิจัยชี้ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านผลิตภัณฑ์/บริการอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ลูกค้าสามารถชำระเงินด้วยบัตรเครดิตได้ ค่าเฉลี่ย 3.99 รองลงมาคือ ราคาเหมาะสมกับขนาดและปริมาณของสินค้า ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดจำหน่าย ผลการวิจัยสะท้อนว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือทำเลที่ตั้งของร้านสะดวกต่อการเดินทาง ค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมาได้แก่ การจัดสินค้าในตำแหน่งที่หยิบจับได้สะดวก และควรแยกประเภทสินค้าเป็นหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับ

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญสูงสุด คือ ควรมีของแถมเพื่อจูงใจการซื้อสินค้า ค่าเฉลี่ย 4.05 และควรมีสินค้าตัวอย่างให้เลือกชม รองลงมา ได้แก่ ควรมีการลดราคาเมื่อซื้อจำนวนมาก และควรมีป้ายแนะนำสินค้าที่ขึ้นชื่อในเขตพื้นที่ ตามลำดับ

2.5 ด้านพนักงาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านพนักงาน อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใสมีความเป็นกันเอง ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาได้แก่ ควรมีพนักงานขายแนะนำสินค้า และจำนวนพนักงานมีเพียงพอกับการให้บริการ ตามลำดับ

2.6 ด้านกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และ กลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านกระบวนการ อยู่ใน

ระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญสูงสุด คือ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว รองลงมาได้แก่ ควรรับชำระเงินด้วยความรวดเร็ว และควรให้บริการด้วยความสุภาพ ตามลำดับ

2.7 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับต้องการมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงสุด คือ ควรตกแต่งร้านให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่ลูกค้า ค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาได้แก่ ร้านค้าต้องมีบริเวณที่จอดรถกว้างขวาง และร้านค้าต้องมีความสะอาดจัดสินค้ามีระเบียบ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีผลการศึกษาดังนี้

1.กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีผลการศึกษาดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีระดับความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดสุโขทัยในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพแตกต่างกัน โดยเพศชายมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดสุโขทัย ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดสุโขทัย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากกว่าเพศชาย

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันมีความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ไม่มีความแตกต่าง สำหรับรายด้านที่มีความแตกต่าง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่

1.3.1 ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ โดยผลการทดสอบความแตกต่างของความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านผลิตภัณฑ์/บริการเป็นรายคู่ พบว่าไม่มีกลุ่มตัวอย่างคู่ใดแตกต่างกัน

1.3.2 ด้านพนักงาน โดยผลการทดสอบความแตกต่างของความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม ด้านพนักงาน จำแนกตามสถานภาพ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการด้านพนักงานมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสและหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ไม่มีความแตกต่าง สำหรับรายด้านที่มีความแตกต่าง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแรงงานรับจ้างมีความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาดมากกว่านักเรียน/นักศึกษา

1.5 นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.6 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไม่มีความแตกต่าง สำหรับรายด้านที่มีความแตกต่าง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านพนักงาน โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาทมีความต้องการด้านพนักงานมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท

2.กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีระดับความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดสุโขทัยในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด แตกต่างกัน โดยเพศชายมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านการส่งเสริมการตลาดมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านผลิตภัณฑ์/บริการมากกว่าเพศชาย

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.6 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไม่มีความแตกต่างสำหรับรายด้านที่มีความแตกต่าง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ โดยผลการทดสอบความแตกต่างของความ ต้องการสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งด้านผลิตภัณฑ์/บริการ พบว่าไม่มี คู่ใดแตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายเพื่อสรุปถึงการวิจัย โดยนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนงานวิจัยได้ว่า จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความต้องการในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก กลุ่มอาหารและเครื่องดื่มด้านผลิตภัณฑ์/บริการมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก สินค้าและของที่ระลึกประเภทอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าที่รับประทานหรือดื่มเข้าสู่ร่างกาย ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการสินค้าที่มีความปลอดภัย มีคุณภาพ มีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถรักษาคุณภาพของสินค้าไว้ได้ สอดคล้องกับ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2546) กล่าวว่า การบรรจุภัณฑ์ (Packaging) บรรจุภัณฑ์ หรือหีบห่อก็เป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ในด้านการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์จึงให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับป้ายฉลาก (Label) และตราหีบห่อ (Brand) เพราะทั้งป้ายฉลากและตราหีบห่อจะเป็นส่วนที่มักปรากฏอยู่บนบรรจุภัณฑ์รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความต้องการในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสินค้าของที่ระลึก กลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง เป็นสินค้าที่บ่งบอกและแสดงถึงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญต่อสินค้าของที่ระลึกเหล่านี้ เพราะนอกจากจะประโยชน์ทางตรงที่จะได้รับคือการเพิ่มยอดขายของสินค้าแล้ว ประโยชน์ทางอ้อมยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยและโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยว สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวว่า สินค้าที่ระลึกบางชนิดเปรียบเสมือนวัฒนธรรมที่เป็นตัวแทนสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจของประเทศหนึ่ง หรือในสมัยก่อน เรียกว่า เครื่องบรรณาการ และยังเป็นสินค้าที่ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลกและเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากมาเที่ยว ทั้งนี้นักท่องเที่ยวยังให้ความต้องการในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกกลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มเครื่องประดับตกแต่ง ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ในระดับต้องการมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องการมีขนาดของหีบห่อที่หลากหลาย การเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพ สินค้ากลุ่มเครื่องใช้ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ คัมภีร์พรรณ จักรบุตร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสินค้าที่ระลึกเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในเขตกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ในรูปแบบสินค้า คุณภาพ และควรมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตามลำดับและจากการศึกษา ยังพบว่า เพศที่ต่างกันมีความต้องการต่อสินค้าของที่ระลึกกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดสุโขทัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ในขณะที่อาชีพที่ต่างกัน มีความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน และรายได้ที่ต่างกันมีความต้องการสินค้ากลุ่มศิลปะประดิษฐ์และกลุ่มเครื่องประดับตกแต่งด้านผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คัมภีร์พรรณ จักรบุตร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสินค้าที่ระลึกเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในเขตกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า

คุณลักษณะคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี ที่แตกต่างกัน มีปัจจัยจูงใจ และระดับความพึงพอใจ ในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ที่แตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย สามารถนำผลวิเคราะห์จากการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย คือ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ สินค้าของที่ระลึกประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ควรมีที่บ่อบรรจุภัณฑ์ของสินค้าหลายขนาดให้เลือกซื้อ และมีลวดลายสีสันสวยงามเหมาะแก่การนำไปเป็นของฝาก ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายควรคำนึงถึงคุณภาพสินค้าโดยใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในรสชาติอาหารและเครื่องดื่มนอกจากนี้สินค้าควรเป็นสินค้าที่สามารถเก็บไว้ได้นาน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของชาวจังหวัดสุโขทัย เช่น ขนมเกลียว ถั่วทอดสองร้อยปีมีการถ่ายทอดสูตรดั้งเดิมจากรุ่นปู่ย่ามาสู่รุ่นหลาน โดยอาจมีการปรับปรุงสูตรให้ทันสมัยมากขึ้น สำหรับสินค้าประเภทเครื่องใช้ ศิลปะประดิษฐ์และเครื่องประดับตกแต่ง สินค้ากลุ่มนี้ในกระบวนการผลิตควรเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ และผลิตสินค้าที่มีหลากหลายขนาด มีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามที่สีสันที่สดใสเพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นอย่างชัดเจน และทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ โดยบรรจุภัณฑ์ควรมีหลากหลายขนาด นอกจากนี้สินค้าควรมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของสุโขทัยที่มีมานาน โดยเมื่อนักท่องเที่ยวเห็นสินค้าจะทำให้นึกถึงจังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดแรก โดยสินค้าที่ผลิตควรมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและการออกแบบอยู่เสมอ ด้านราคา / การชำระเงินในการตั้งราคาสินค้าควรให้เหมาะสมขนาดและปริมาณของสินค้า ในขณะที่เดียวกันราคาที่ตั้งควรเหมาะสมกับคุณภาพสินค้าด้วย นอกจากนี้สำหรับสินค้าที่มีการซื้อในจำนวนมากหรือมีราคาแพงร้านที่จัดจำหน่ายควรมีบริการชำระเงินด้วยบัตรเครดิตได้ เพื่อความสะดวกสำหรับลูกค้าที่มีเงินสดติดตัวไม่พอง่าย โดยทางร้านผู้จัดจำหน่ายอาจเป็นผู้กำหนดราคาขั้นต่ำที่สามารถชำระด้วยบัตรเครดิตได้ ด้านการจัดจำหน่ายร้านที่เป็นตัวแทนจัดจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ควรตั้งอยู่ในทำเลสะดวกต่อการเดินทาง สามารถพบเห็นได้ง่าย ควรแยกประเภทสินค้าเป็นหมวดหมู่ชัดเจน และจัดสินค้าในตำแหน่งที่หยิบจับได้สะดวก และควรมีบริการสำหรับลูกค้าที่ต้องการสั่งสินค้าเพิ่มโดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ หรือระบบขนส่งต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมการตลาด ร้านค้าจัดจำหน่ายควรมีตัวอย่างสินค้าให้เลือกชม สำหรับอาหารและเครื่องดื่มควรมีผลิตภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวได้ลองชิมรสชาติ ควรมีป้ายแนะนำสินค้าที่ขึ้นชื่อในแต่ละเขตพื้นที่ สำหรับลูกค้าที่ซื้อสินค้าในปริมาณมากควรมีการลดราคาหรือแถม เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้า ด้านพนักงานทางร้านค้าจัดจำหน่ายควรมีพนักงานขายแนะนำสินค้าแก่นักท่องเที่ยว โดยพนักงานขายควรมียิ้มแย้มแจ่มใสมีความเป็นกันเอง พูดจาไพเราะ แสดงความเป็นมิตรไมตรีกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรจัดให้มีพนักงานเพียงพอกับการให้บริการโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ด้านกระบวนการ ร้านค้าจัดจำหน่ายควรมีกระบวนการของการบริการเช่น การชำระเงิน การจัดของ ควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว และให้บริการด้วยความสุภาพ สำหรับการชำระเงินควรมีความถูกต้องเที่ยงตรง ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ร้านค้าจัดจำหน่ายควรตกแต่งร้านให้สวยงาม สะอาดตานักท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ดึงดูดใจแก่ลูกค้า ร้านค้าควรมีความสะอาดเป็นระเบียบ และมีบริเวณที่จอดรถกว้างขวาง สะอาด และสิ่งที่ไม่ได้คือการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกควรมีความถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน เพื่อให้สินค้าของที่ระลึกสามารถพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โสภณวัฒน์จิตร. 2554. **ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย**. กรุงเทพฯ : สารคดี
- สุทธิชัย ปทุมล่องทอง. 2549. **ที่นี่ประเทศไทยท่องเที่ยวภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์ เอกสารสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย. 2555. สุโขทัย
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. 2546. **หลักการตลาด**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์ จำกัด.
- คัมภีร์พรรณ จักรบุตร. 2551. **แนวทางการพัฒนาสินค้าที่ระลึก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

แนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชน จังหวัดราชบุรี Guidelines in Developing and Strengthening Market Fairs in Ratchaburi

สัจจา ไกรศรีรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชน จังหวัดราชบุรีในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการตลาดนัด และ ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตลาดนัดชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาของผู้บริหารจัดการตลาดนัดในจังหวัดราชบุรี ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) และกลุ่มบุคคล (Focus Group) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการตลาดนัดอันได้แก่ (1) กลุ่มเจ้าของตลาดนัด หรือคณะกรรมการบริหารตลาดนัด (2) กลุ่มผู้ค้าขายในตลาดนัด (3) กลุ่มผู้ซื้อสินค้าในตลาดนัด และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลกำหนดนโยบายในพื้นที่ได้แก่ เทศบาลหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการปรากฏการณ์ที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตลาดนัด พบว่ามีประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตลาดนัดที่สำคัญ ได้แก่ (1) การมีตลาดนัดเกิดขึ้นง่ายและซ้ำซ้อนกันมากเกินไป (2) ขนาดพื้นที่จัดตลาดนัดมีจำนวนจำกัด แออัด และ ยากต่อการขยายเพิ่มเติม (3) การจราจรแออัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ (4) ความไม่แน่นอนของดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน (5) ปัญหาการแย่งพื้นที่ในการขายสินค้า (6) ปัญหาการจัดการขยะ ความสกปรก ขยะที่เกิดขึ้นหลังเลิกนัด (7) ช่วงเวลาการเปิดตลาดนัดสั้นเกินไป ตลาดวายเร็ว (8) ความซ้ำซ้อนกันของสินค้าบางประเภท ก่อให้เกิดการแย่งลูกค้า ขายตัดราคา และ นำไปสู่การทะเลาะวิวาท (9) การจัดระเบียบแผงร้านค้า ไม่เป็นระเบียบ ไม่ได้กำหนดโซนขายสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ในแต่ละประเภท (10) ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินลงทุน ผู้ประกอบการร้านค้าไม่ได้จดทะเบียนการค้า การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนทำได้ยาก (11) ปัญหาความไม่แน่นอนของการบอกเลิกเช่าสถานที่ กรณีที่เช่าที่มาจากตลาดนัด (12) ความไม่สม่ำเสมอของพ่อค้าแม่ค้า หยุตบ่อย ทำให้บริการจัดการพื้นที่ลำบาก และปัญหาอื่นๆ เช่น ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ถังขยะ ที่นั่งพัก การดูแลรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สิน เช่น รถหาย โดนขโมยสินค้า ล้วงกระเป๋า เขม่าควันฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย เสียงดัง กลิ่นเหม็น ขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น และ อุบัติเหตุ

แนวทางการบริหารจัดการมุ่งเน้นที่การเลือกทำเลที่ตั้งควรเลือกสถานที่อยู่ใกล้ผู้ซื้อ แหล่งชุมชนย่านอุตสาหกรรม โรงงาน หรือ ใกล้สถานที่ทางราชการหรือย่านที่มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาคับคั่ง หลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่ตั้งควร พิจารณาจาก (1) การคมนาคมเข้าถึงสะดวก (2) แหล่งชุมชน ความหนาแน่นของชุมชน และ (3) ปริมาณคู่แข่ง หรือตลาดนัดที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน การบริหารจัดการพื้นที่ การออกแบบ การจัดผังร้านค้า จะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเดินเลือกซื้อสินค้าควรมีการจัดแบ่งร้านให้เป็นโซนการขายที่ชัดเจน ตลาดนัดมีความได้เปรียบคู่แข่งที่เป็นแหล่งกลางอื่นๆ เช่น ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า คือ การเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่มีความสด ใหม่ และมีสินค้าพื้นบ้านเช่น แกงพื้นถิ่น อาหารพื้นและผักพื้นบ้าน จึงควรสนับสนุนให้มีสินค้าประเภทนี้จัดจำหน่ายภายในตลาดนัด ควรคัดเลือกผู้ค้าตลาดนัดที่มีคุณภาพและยินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไขและกฎเกณฑ์เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาดและตลาดควรมีระเบียบปฏิบัติชัดเจน และควรมีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่ฝ่าฝืน ตลอดจน ควบคุมและดูแลสินค้าที่จำหน่ายในตลาด ต้องมีคุณภาพ และมีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของลูกค้า ขณะเดียวกันก็มีการปรับปรุงและพัฒนาตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

คำสำคัญ : ตลาดนัดชุมชน การบริหารจัดการตลาดนัด จังหวัดราชบุรี

Abstract

The study aimed to investigate the problems and obstacles in managing community flea markets, and to explore guidelines in managing community flea markets from the wisdom of flea market administrator's in Ratchaburi province. This qualitative research adopted in-depth interview, focus group and participatory observation techniques in collecting data from flea market stakeholders, comprised (1) flea market owners or committees (2) sellers in the flea market (3) buyers and (4) local authorities, who were responsible in managing and defining the policy under their juristic area, i.e. municipality or regional administrative organizations. 37 flea markets were selected as the unit of analysis in the study. Content analysis technique was employed in accordance with the phenomenon derived from participatory observation within the area of the study.

Critical problems and obstacles found in managing the flea markets from the research were (1) flea markets were easily established and there were too many of them already in the province, (2) limited space in each flea market because of overcrowding and the difficulty in expanding the market space, (3) traffic congestion and inadequate parking lots, (4) weather condition instability, especially, in rainy season, (5) high competitive conditions for the vendors to acquire for selling slots in the flea markets, (6) there were problems in managing wastes, dirtiness and disposals after the flea market close, (7) opening duration of the flea markets was too short, (8) selling the same products caused conflicts among the vendors, such as high competition in convincing to get same customers, making undercut prices, which finally became the major causes of the vendor clashes, (9) there was no underlining plan or policy in dividing sale sections, which caused the market in disorder, (10) vendors had not chance to apply for bank credit because they were not legible to have commerce registration, (11) the premise renting could be possibly terminated anytime, (12) it was difficult in managing the slots because some vendors didn't regularly open/ or often closed the reserved selling slots, including other problems; for example, lack of public facilities such as toilets, trash bins, resting seats, no security for belongings, i.e. car stealing, pickpocket, smoke, dust, loud noise, stink, increasing solid wastes and accidents.

Guidelines in managing the flea markets should focus on selecting appropriate area, which was close to buyers, communities, industrial area, government offices and crowded areas. Criteria in selecting appropriate areas were (1) easy accessibility, (2) condensation of the community, and (3) evaluation of the market share on the competitors or other flea markets nearby. Convenience in shopping for buyers should be prioritized in managing, planning, as well as the shop layouts required as to the set the sections in order. Zoning scheme should be applied to array the shops or boots. The flea market had advantage over other shopping venues such as convenient stores or department stores by offering new or fresh products and local products i.e. local curry, local food and vegetables, so these products should be offered. Flea market owners should recruited qualified vendors who were willing to abide by rules. Rules and regulations should be clearly stipulated including punishment measures for offenders, quality and variety of products serving buyers' needs. In addition, market fairs should be regularly developed to serve buyers' satisfaction.

Keywords : Market Fairs, Market Fairs Management, Ratchaburi Province

บทนำ

ตลาด (Market) เป็นรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ที่มีมาแต่ดั้งเดิม เป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เป็นกิจกรรมการค้าที่มีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของผู้คน คือเป็นที่รวมของชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องและมีปรากฏอยู่ในทุกชุมชนในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมือง หรือชุมชนชนบท นับเนื่องจากมีการสร้างบ้านเมืองขึ้น ตลาดมักเกิดควบคู่ด้วยเสมอเพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นแหล่งซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้านานาชนิดที่มีความจำเป็นต่อสภาพความเป็นอยู่ โดยธรรมชาติมนุษย์จะมีบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่พบปะสังสรรค์กันเป็นตำแหน่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ต่อกันของมนุษย์ เนื่องจากเป็นบริเวณที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด เป็นศูนย์รวมสินค้าและบริการต่าง ๆ แก่ประชาชนโดยรอบ ตำแหน่งดังกล่าวเราจะเรียกว่าเป็นแหล่งกลาง (centrality) เป็นหัวใจสำคัญของเมืองในการจัดเตรียมสินค้าและบริการให้กับประชากร จำนวนของแหล่งกลาง (Central place) ของแต่ละพื้นที่แปรผันไปตามความต้องการสินค้าและบริการ หากความต้องการสินค้ามีมากก็จะมีแหล่งกลางในการขายสินค้ามากและหากความต้องการสินค้านั้นน้อยแหล่งขายสินค้าก็จะมีน้อยลงตามไปด้วย อีกทั้งพฤติกรรมการค้าหาสินค้าของ มนุษย์จะมีการซื้อขายสินค้าจากสถานที่ขายสินค้าที่ใกล้ที่สุด แหล่งกลางจึงเป็นพื้นที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และยังมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในการเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ และความคิดต่างๆ เนื่องจากเป็นสถานที่แห่งเดียวที่ประชาชนแทบทุกคนชั้นมีส่วนร่วมในการใช้สอย ตลาดซึ่งเป็นแหล่งกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า จึงสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางกายภาพที่ผสมผสานกันของสังคมในแต่ละยุคสมัย

ตลาดนัดเป็นรูปแบบของการตลาดชนิดหนึ่งที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายนัดหมายกันว่าจะมาขายและซื้อสินค้า ณ ที่นั้น ในวันและเวลาใด ตลาดนัดมักมีได้มีอยู่เป็นประจำ แต่จัดให้มีขึ้นเฉพาะในวันที่กำหนดเท่านั้น ตลาดนัดเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมจากประชากรในเขตนอกเมือง ทั้งนี้เพราะสามารถใช้บริการได้ทั่วถึงและกว้างขวางกว่าตลาดอื่นๆ เนื่องจากประชากรในเขตนอกเมืองหรือในเขตชนบท มีการตั้งถิ่นฐานอย่างเบาบางและกระจายโดยทั่วไป ประชาชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตร การเดินทางไม่ค่อยสะดวก จึงทำให้มีข้อจำกัดในด้านเวลาทำให้ไม่สามารถเดินทางไปซื้อสินค้าในเขตเมืองได้บ่อย พ่อค้าต้องนำสินค้าไปให้บริการในพื้นที่ ลักษณะของสินค้าที่นำไปขายมักจะสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้าย่อยเป้าหมาย ทำให้ชาวบ้านผู้ที่มาซื้อสินค้าและบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจในการซื้อต่ำ สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้ ในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลาดนัดเป็นแหล่งอาชีพของผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ มีบทบาทในการลดปัญหาสังคมอันเป็นผลจากการลดอัตราจ้างงาน ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานของประชาชน แล้วยังก่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมอันจะนำไปสู่การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันต่อไปในอนาคต ส่วนในทางการพัฒนา ตลาดนัดเป็นกลไกที่สำคัญของภาครัฐที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบชุมชนพึ่งตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้มีใช้เป็นเพียงมาตรการในการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ หรือ ในช่วงที่ประสบปัญหาการว่างงานเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการในการพัฒนาความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชนบทที่เริ่มจากการปรับเปลี่ยนความคิด หันมาพึ่งตนเองก่อนเป็นลำดับแรกเปลี่ยนระบบการผลิตเพื่อขาย มาเป็นระบบการผลิตเพื่อยังชีพ เมื่อมีเหลือกินจึงจะนำไปขาย ในการขายผลผลิตนั้นก็ต้องพยายามสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตให้มากขึ้น โดยการแปรรูปผลผลิต การรวมกลุ่มกันในการขาย ตลอดจนการทำธุรกิจร่วมกับภาคเอกชนบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และผลประโยชน์ร่วมกัน

คุณค่าและความสำคัญของตลาดนัดดังกล่าว ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมพัฒนาชุมชน (2541 หน้า 22) นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้งตลาดนัด รวมถึงเป็นองค์ความรู้ให้แก่บุคคลที่สนใจเป็นผู้จัดตลาดนัด คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาแนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชน จังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา และ อุปสรรค ในการบริหารจัดการตลาดนัด
2. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตลาดนัดชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาของผู้บริหารจัดการตลาดนัด ในจังหวัดราชบุรี

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินงานวิจัย

หน่วยวิเคราะห์ในการศึกษานี้ได้แก่ ตลาดนัดในพื้นที่จังหวัดราชบุรี โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตลาดนัด เพื่อเป็นหน่วยวิเคราะห์ประกอบไปด้วยตลาดที่มีความหลากหลายทั้งตลาดนัดที่ดำเนินการบริหารจัดการโดยเอกชน และตลาดนัดที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกระจายตั้งอยู่ในแต่ละอำเภอต่างๆ ของจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการตลาดนัดอันได้แก่ (1) กลุ่มเจ้าของตลาดนัด หรือคณะกรรมการบริหารตลาดนัด (2) กลุ่มผู้ค้าขายในตลาดนัด (3) กลุ่มผู้ซื้อสินค้าในตลาดนัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลกำหนดนโยบายในพื้นที่ได้แก่ เทศบาลหรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตลาดนัดที่เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ประกอบไปด้วยตลาดนัดจำนวนทั้งสิ้น 37 ตลาดนัด ดังรายชื่อต่อไปนี้

1.ตลาดนัดก้านันโย	21.ตลาดนัดหนองชะนาง
2.ตลาดนัดชฎีป่าหวาย	22.ตลาดนัดวัดเขาปินทอง
3.ตลาดนัดคลองถมชฎีป่าหวายเก่า	23.ตลาดนัด วัดอมรญาติสมาคม
4.ตลาดนัดโป่งกระตัง	24.ตลาดนัดวัดโคก
5.ตลาดนัดบ้านคา	25.ตลาดนัดวัดโชติทายการาม
6.ตลาดนัดเขาแก่นจันทร์	26. วัดไผ่ล้อม
7.ตลาดนัดบ้านทุ่งปอ	27.วัดอุบลวรรณาราม
8.ตลาดนัดจอบแจ 1	28.ตลาดนัดบ้านหุบกระตัง
9.ตลาดนัดวัดเขาช่องพราน	29. ตลาดนัดวัดม่วง
10.ตลาดนัดโพธาราม	30.ตลาดนัดวัดห้วยศาลา
11.ตลาดนัดวัดเกาะตะพุด	31.ตลาดนัดวัดยางงาม
12.ตลาดนัดหนองโพ	32. ตลาดนัดวัดใหญ่โพหัก
13.ตลาดนัดนายสงัด	33. ตลาดนัดวัดหัวโพ
14. ตลาดนัดวัดด่านทับตะโก	34. ตลาดนัดลุงเพิ่ม
15.ตลาดนัดวัดเบิกไพร	35. ตลาดนัดวัดเกาะศาลพระ
16.ตลาดนัดวัดจอมบึง	36. ตลาดนัดวัดแจ้ง
17.ตลาดมีดจอมบึง (ตลาดเทศบาล)	37. ตลาดนัดวัดศรีทวาราชฎี
18.ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	
19. ตลาดนัดวัดปากช่อง	
20. ตลาดนัดสี่แยกใหญ่ปากช่อง	

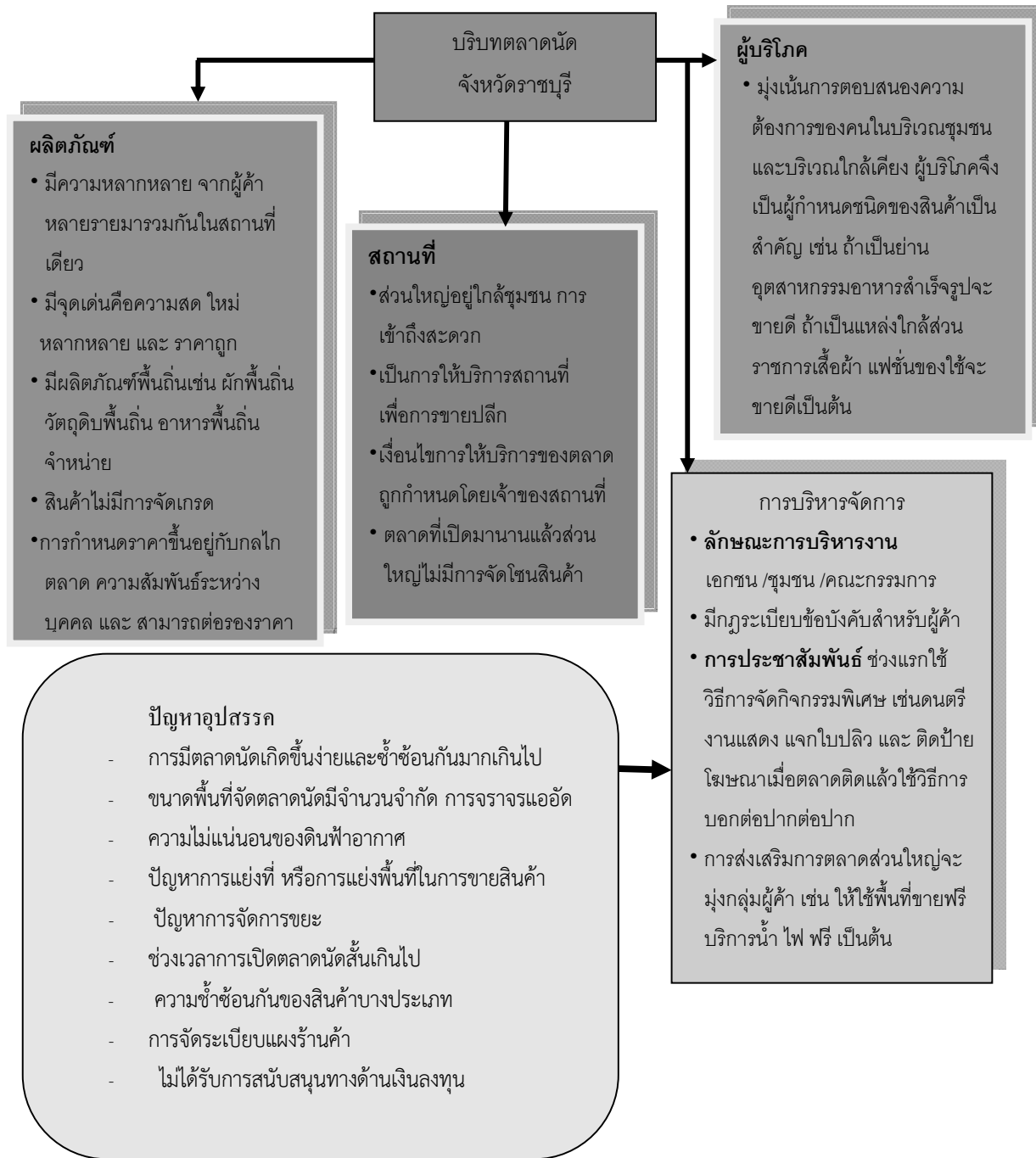
ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) และกลุ่มบุคคล (Focus Group) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับปรากฏการณ์ที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเพื่ออธิบาย สภาพปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการตลาดนัด และแนวทางในการจัดการตลาด

ผลการศึกษา

“ตลาดนัด” หมายถึงสถานที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่ไม่ประจำ หากพิจารณาความหมายนี้แล้วจะเห็นว่าร่องรอยพัฒนาการของตลาดนัดในสังคมไทยนั้นมีมาแต่โบราณ เป็นกิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าของผู้คนในแต่ละชุมชนซึ่งไม่ประจำ แต่กำหนดให้จัดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เป็นที่รับรู้กันในชุมชนนั้นๆ ตลาดนัดนอกจากจะมีบทบาทในฐานะของแหล่งหรือสถานที่ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการแล้วยังเป็นสถานที่ลงทุนสำหรับผู้สนใจหลากหลายรูปแบบเป็นแหล่งฝึกอาชีพการค้าขาย การลงทุน การทำงานตลาด และ ยังเป็นสถานที่ที่รวมความสัมพันธ์และ

สร้างเครือข่ายทางสังคมได้อย่างหลากหลาย การเริ่มต้นและพัฒนาการตลาดนัด ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นตลาดที่เกิดขึ้นช่วงที่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก มีการตัดถนนเพื่อเป็นเส้นทางเดินทางได้สะดวกขึ้น การก่อตั้งตลาดนัดเพื่อเป็นแหล่งซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ามีความหลากหลาย เช่น ตลาดนัดที่เกิดจากการรวมกลุ่มของของชาวบ้านท้องถิ่นนั้นๆ ตลาดนัดที่เกิดจากเจ้าของที่ดินที่ต้องการนำที่ดินของตนเองที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาตั้งเป็นตลาดให้พ่อค้าแม่ค้าได้เข้ามาแผงเพื่อขายสินค้า และตลาดนัดที่จัดการโดยกลุ่มคนหรือบุคคลที่มีอาชีพจัดตลาดนัด พัฒนาการความเป็นมาของตลาดนัดในพื้นที่ศึกษา พบว่า ตลาดนัดของชุมชนแบบดั้งเดิมมักจะเกิดขึ้นมากในชนบทที่มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่ใดที่หนึ่ง เช่น อยู่ที่อำเภอ หรืออยู่ที่จังหวัด ความเจริญนั้นไม่ได้กระจายไปสู่ตำบลหรือหมู่บ้านกันอย่างทั่วถึง ประสบปัญหาในการเดินทางเข้า – ออกหมู่บ้าน เมื่อชุมชนมีความต้องการบริการกันมากขึ้น จึงมีคนนอกหมู่บ้านนำสินค้าเข้ามาขายให้กับคนในชุมชน เกิดเป็นตลาดนัดซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกับตลาดสด ในอำเภอหรือในจังหวัด ซึ่งขนาดของตลาดจะใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังซื้อของคนในชุมชนเป็นสำคัญ ต่อมาการพัฒนาความเป็นเมืองมีความเจริญขึ้น วิถีชีวิตของชาวบ้านมีการเปลี่ยนแปลง มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ย่านอุตสาหกรรมลักษณะของการเกิดตลาดนัดจึงเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองแก่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี มีการเกิดขึ้นของตลาดนัดกระจายอยู่ทุกพื้นที่ โดยจะมีความหนาแน่น ในพื้นที่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม ซึ่งเป็นเขตพื้นที่เหล่านี้เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก มีผู้คนเข้ามาทำงานในพื้นที่ทั้งจากคนในจังหวัดเองและแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากแหล่งอื่นๆ ลักษณะของการตั้งตลาดนัดส่วนใหญ่จะเป็นตลาดเย็น เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายจากย่านอุตสาหกรรม โรงงานเหล่านี้ได้จับจ่ายซื้อสินค้าหลังเลิกงาน สินค้าประเภทปรุงสำเร็จ เช่น แกงถุน อาหารสำเร็จรูป เสื้อผ้า จะได้รับความนิยมมาก สินค้าเหล่านี้สะดวกในการบริโภค มีความหลากหลายและประหยัดเวลาในการประกอบอาหาร สำหรับผู้บริโภคยุคใหม่ หรือ ผู้ประกอบอาชีพเป็นผู้ใช้แรงงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและไม่มีเวลาในการประกอบอาหาร จึงอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของเมือง การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ และสังคม เข้ามามีบทบาทและส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาดนัด พัฒนาการและรูปแบบของตลาดปรับเปลี่ยนไปเพื่อตอบสนองความต้องการสินค้าของผู้ซื้อ เกิดเป็นตลาดนัดที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น เช่น ตลาดนัดเปิดท้ายขายของ ตลาดนัดคนเคยรวัย ตลาดนัดในสำนักงาน ตลาดนัดของส่วนราชการ เป็นต้น

จากภาพที่ 1 ภาพรวมการบริหารจัดการตลาดนัด อธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1.เกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง ตลาดนัดส่วนใหญ่มีลักษณะที่ตั้งที่คล้ายคลึงกันคือ อยู่ในจุดศูนย์กลางของชุมชน หรืออยู่ในบริเวณใกล้ย่านที่พักอาศัยใกล้สถานศึกษา ย่านโรงงานอุตสาหกรรม หรือส่วนราชการ มีการจราจร และการเดินทางที่สะดวก ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงได้ ลักษณะการจัดการตลาดนัด เป็นการให้บริการพื้นที่สำหรับผู้ค้ารายย่อย จึงมีลักษณะคล้ายกับการบริหารร้านค้าปลีกที่มีร้านค้าหลายๆ ร้านมารวมกัน ผู้จัดตลาด

จะเป็นผู้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ค้าที่ต้องการมาค้าขายภายในตลาดนัด พบว่าความอยู่รอดของผู้ค้าปลีกที่มาขายในตลาดนัดส่งผลต่อ เป็นความอยู่รอดของผู้จัดตลาดด้วย การบริหารจัดการพื้นที่นอกจากจะจัดพื้นที่สำหรับการขายแล้ว ยังมีพื้นที่สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น พื้นที่สำหรับจอดรถ พื้นที่สำหรับห้องสุขา พื้นที่กำจัดขยะ และพื้นที่สำหรับติดต่อประสานงานอื่นๆ เป็นต้น

2.กลุ่มเป้าหมายหรือผู้บริโภคจะเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะของสินค้า เช่น ถ้าตลาดนัดมีกลุ่มเป้าหมายเป็นชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน ลักษณะของตลาดจะคล้ายกับตลาดสด ขายของสด ผัก ผลไม้ วัตถุดิบในการปรุงอาหาร ถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นอาหารสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป ถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นพนักงานบริษัทส่วนราชการ สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อผ้า แฟชั่น เครื่องสำอาง เป็นต้น

3.การบริหารจัดการ การจัดตั้งตลาดการเปิดตลาดใหม่ไม่ควรเริ่มที่หน้าฝน การสร้างบรรยากาศ ในช่วงแรกน่าจะประเดิมด้วยการเรียกพ่อค้าแม่ค้ามาให้เต็มตลาดก่อน เป็นการสร้างบรรยากาศ วิธีการเรียกลูกค้าแม่ค้าให้มาตั้งแผงในตลาดในช่วงแรกส่วนใหญ่จะใช้วิธีให้พ่อค้าแม่ค้าตั้งแผงฟรี ในการดำเนินการระยะแรก พบว่า ผู้ประกอบการตลาดนัดมักจะประสบปัญหาเรื่องการรับรู้ของประชาชนในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมพิเศษในพื้นที่ เช่น การประชาสัมพันธ์ตลาดผ่านวิทยุท้องถิ่น การใช้เสียงตามสายของตลาดนัด โบปลิวิ การจัดมหรสพเพื่อดึงดูดคนให้เข้ามาในพื้นที่ เมื่อตลาดมีชื่อเสียง คนเริ่มเข้ามาจับจ่ายซื้อของ จะมีพ่อค้า แม่ค้า สนใจมาขอเช่าแผงมากขึ้นตามไปด้วย จนตลาดเริ่มติด บางแห่งจะมีการขยายนัดเพิ่มเป็น สัปดาห์ละ 2 วัน หรือ 3 วัน เป็นต้น

4.สินค้าและบริการ ลักษณะของสินค้าที่จัดจำหน่ายในตลาดนัด ประกอบด้วยสินค้าหลากหลายประเภท ทั้งในส่วนของสินค้าจากครัวเรือนของชาวบ้าน สินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรม สินค้าเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ของใช้มือสอง และสินค้าทั่วไปในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสินค้า เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า สินค้าแฟชั่น พุ่มเพ็ญ สินค้าของเก่าประเภทวัตถุโบราณ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ต้นไม้ ผู้จัดตลาดนัดเป็นผู้เลือกร้านที่มีความประสงค์เข้ามาขายสินค้าในตลาด ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันเกี่ยวกับสินค้าและบริการของตลาดนัดเมื่อเปรียบเทียบกับห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ การมีสินค้าหลากหลาย สด ใหม่ และมีสินค้าพื้นถิ่น เช่น ผักพื้นถิ่น อาหารพื้นถิ่น จัดจำหน่าย อีกทั้ง เจ้าของสินค้าเป็นผู้ขายเอง จึงสามารถเจรจาต่อรองราคาและใช้กลไกด้านราคาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ได้ เช่น ลูกค้าประจำคนรู้จักจะได้สินค้าในราคาพิเศษ เป็นต้น ถึงแม้ว่าราคาสินค้าในตลาดนัดจะสามารถต่อรองราคาได้ แต่จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ พบว่า พฤติกรรมการต่อรองราคาในตลาดนัดจะไม่มากนัก เนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ที่นำมาจำหน่ายจะมีราคาสูงกว่าในท้องตลาดทั่วไป อีกทั้ง ผู้ขายจะมีการลดพฤติกรรมการต่อรองราคาโดยการติดป้ายราคาอย่างชัดเจน เช่น ผักกอกละ 5 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ถูกลงแล้ว ลูกค้าจึงไม่กล้าที่จะต่อรองราคาลงอีก สินค้าที่ปรากฏพฤติกรรมการต่อรองราคาเสมอคือสินค้าประเภทแฟชั่นเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะเสื้อผ้าบูติก เสื้อผ้าแฟชั่น ที่ผู้ขายไม่ได้บอกราคาสินค้าไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าในวิถีการค้าตลาดนัด กลยุทธ์ทางด้านราคาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

4.1 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการบริหารจัดการตลาดนัด ได้แก่

4.1.1 การมีตลาดนัดเกิดขึ้นง่ายและซ้ำซ้อนกันมากเกินไป เกิดการแย่งลูกค้าทำให้คนมาเดินตลาดลดลง

4.1.2 ขนาดพื้นที่จัดตลาดนัดมีจำนวนจำกัด แออัด และ ยากต่อการขยายเพิ่มเติม ในการบริหารจัดการพื้นที่ตลาดนัด นอกจากจะจัดพื้นที่เพื่อให้เป็นที่ตั้งวางจำหน่ายสินค้าแล้ว ยังต้องมีพื้นที่เพื่อจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่จอดรถ ทางเดิน พื้นที่เก็บขยะ สร้างห้องส้วม ห้องสุขา ปัญหาด้านข้อจำกัดของพื้นที่นอกจากจะส่งผลกระทบต่อ การขยายตลาดแล้วยังก่อให้เกิดการเบียดบังการใช้พื้นที่สาธารณะ

4.1.3 การจราจรแออัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ ตลาดนัดหลายแห่งในพื้นที่ศึกษาจะอาศัยพื้นที่ด้านข้างถนน หรือพื้นที่ว่างเป็นที่จอดรถ ทำให้เกิดการจราจรที่แออัดบริเวณตลาดนัด กอปรกับลูกค้าบางรายไม่เคารพกฎจราจรจอดซ้อนคัน เพื่อให้ได้ที่จอดที่ใกล้กับตลาดมากที่สุด จึงทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอและกีดขวางการจราจรเป็นอย่างมาก นอกจากนี้

ยังมีปัญหาเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากมีรถจำนวนมาก และคนไม่นิยมที่จะป้องกันรถของตนเอง เกิดรถหาย รถถูกขีดข่วน รถถูกทุบกระชกขโมยของในรถ เป็นต้น

4.1.4 ความไม่แน่นอนของดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน การจัดการตลาดนัดในที่โล่งแจ้ง สิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้คือ สภาพดินฟ้าอากาศ ฝนตกทำให้ผู้ค้าไม่สามารถตั้งร้านได้ และ ลูกค้าไม่มาเดินตลาด จนมีคำกล่าวติดปากว่า “ชีวิตแม่ค้าตลาดนัด ฝากอนาคตไว้กับฝนฟ้าเทวดา”

4.1.5 ปัญหาการแย่งที่ หรือการแย่งพื้นที่ในการขายสินค้า เมื่อการดำเนินการตลาดนัดมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีผู้ขายต้องการพื้นที่หลายราย แต่ละรายต่างอยากได้ทำเลการขายที่ดี อยู่ต้นตลาด ผู้ขายเดิมให้เช่าพื้นที่ต่อให้บุคคลอีกต่อหนึ่ง ปัญหาทับซ้อนกันของพื้นที่ขาย ที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันระหว่างผู้ขาย

4.1.6 ปัญหาการจัดการขยะ ความสกปรก ขยะที่เกิดขึ้นหลังเลิกนัด การจัดการตลาดนัดแต่ละครั้ง จะมีผู้ขายของมาขายของจำนวนมาก ปัญหาที่ตามมาหลังตลาดวายแล้วคือ ขยะมูลฝอย ที่เกิดจากการทิ้งขยะของผู้ขายของ เช่นถุงพลาสติก เศษอาหาร เศษผัก ที่เหลือจากการจำหน่ายสินค้า

4.1.7 ช่วงเวลาการเปิดตลาดนัดสั้นเกินไป ตลาดวายเร็ว ช่วงเวลาในการขายของตลาดนัดมักจะเป็นช่วงเวลาสั้น ผู้ค้าต้องขายแข่งกับเวลา และมีเวลาในการขายสินค้าสั้น

4.1.8 ความซ้ำซ้อนกันของสินค้าบางประเภท ก่อให้เกิดการแย่งลูกค้า ขายตัดราคา และ นำไปสู่การทะเลาะวิวาท

4.1.9 การจัดระเบียบแผงร้านค้า ไม่เป็นระเบียบ ไม่ได้กำหนดโซนขายสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ในแต่ละประเภท โดยสินค้าที่จำหน่ายในแต่ละประเภทนั้น จะวางขายปะปนกันไปตามโซนต่าง ๆ ไม่ว่าจะสินค้าประเภทผัก สินค้าประเภทเนื้อ สินค้าประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน สินค้าประเภทผลไม้ และสินค้าประเภทอื่น ๆ ผู้ซื้อหาสินค้ายาก ไม่สะดวก

4.1.10 ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินลงทุน ผู้ประกอบการร้านค้าไม่ได้จดทะเบียนการค้า การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนทำได้ยาก

4.1.11 ปัญหาความไม่แน่นอนของการบอกเลิกเช่าสถานที่ กรณีที่เช่าที่มาจากตลาดนัด การไม่ได้เป็นเจ้าของพื้นที่ หรือ การเช่าพื้นที่ในการจัดตลาดนัด ยังส่งผลต่อการลงทุนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น การการลงทุนปรับปรุงพื้นที่ และการลงทุนต่อสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

4.1.12 ความไม่สม่ำเสมอของพ่อค้าแม่ค้า หยุตบ่อย ทำให้บริการจัดการพื้นที่ลำบาก

4.1.13 ปัญหาอื่นๆ อาทิ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ถังขยะ ที่นั่งพัก การดูแลรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สิน เช่น รถหาย โคนขโมยสินค้า ล้วงกระเป๋า เขม่าควัน ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย เสียงดัง กลิ่นเหม็น ขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น และอุบัติเหตุ เป็นต้น

4.2 แนวทางการบริหารจัดการตลาดนัดชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาของผู้บริหารจัดการตลาดนัด ในจังหวัดราชบุรี มีแนวทางที่สำคัญดังนี้

4.2.1 การเลือกทำเลที่ตั้ง และการบริหารจัดการพื้นที่ทำเลที่ตั้งและขนาดของตลาดเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอันดับแรกในการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกในการซื้อสินค้า ผลการศึกษาพบว่า ผู้ซื้อจะเลือกซื้อสินค้าที่ตลาดนัดที่ใกล้กับที่พักอาศัย หากที่จอดรถง่าย หรือไม่ก็เป็นทางผ่านหลังเลิกงาน เพราะผู้ซื้อต้องการได้สินค้าที่มีความสดใหม่ โดยสามารถออกจากแหล่งที่พักไปยังตลาดนัดที่ใกล้ที่สุดเป็นกิจวัตรประจำวัน ในส่วนของผู้ขาย พบว่า ตลาดนัดที่ผู้ขายนิยมเดินทางไปขายมักจะเป็นตลาดนัดที่ไม่ไกลจากที่พักอาศัย เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ปัจจัยในการเลือกทำเลที่ตั้งตลาดนัดควรเลือก สถานที่อยู่ใกล้ผู้ซื้อ แหล่งชุมชน ย่านอุตสาหกรรม โรงงาน หรือใกล้สถานที่ทางราชการหรือย่านที่มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาคับคั่ง หลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่ตั้งควร พิจารณาจาก (1) การคมนาคมเข้าถึงสะดวก (2) แหล่งชุมชน ความหนาแน่นของชุมชน และ (3) ปริมาณคู่แข่ง หรือตลาดนัดที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน

4.2.2 การบริหารจัดการพื้นที่ การออกแบบ การจัดผังร้านค้า จะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเดินเลือกซื้อสินค้า ควรมีการจัดแบ่งร้านให้เป็นโซนการขายที่ชัดเจน อย่างน้อยมีการแบ่งโซนเป็นของเปียก ของสด อาหาร กับพื้นที่ส่วนที่เป็นของใช้เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ในกรณีที่มีการก่อสร้างอาคารถาวร ควรคำนึงถึงความโปร่ง อากาศ

ถ่ายเทสะดวก แสงส่องถึง ไม่มีมุมอับ ต้องระวังไม่ให้มีจุดน้ำขัง เพื่อลดปริมาณ เชื้อโรค แบคทีเรีย หากมีท่อระบายน้ำควรมี ตะแกรงปิดเรียบร้อย ควรมีพื้นที่สำหรับทิ้งของครกที่เพียงพอทั้งผู้มาจับจ่ายซื้อของและ ผู้มาขายของ มีการจัดระบบการจราจร โดยรอบตลาด และจัดให้มีการรักษาความปลอดภัย หากมีพื้นที่เพียงพอ ควรจัดพื้นที่สำหรับนั่งรอหรือนั่งพัก มีบริการห้องสุขา สำหรับผู้มาใช้บริการตลาดเพิ่มเติม

4.2.3 การบริหารจัดการสินค้าและบริการ สินค้ามีความแปลกใหม่ หลากหลายและครบครัน คุณภาพของสินค้าต้องได้มาตรฐาน เช่น ร้านขายเสื้อผ้า สำเร็จรูป ดูจากความทันสมัยตามกระแสสมัย เนื้อผ้า และการตัดเย็บ เป็นต้น ตลาดนัดคือแหล่งรวมของร้านค้าปลีกที่เจ้าของเข้ามาจำหน่ายสินค้าในสถานที่และบริเวณเดียวกัน จุดเด่นที่เป็นจุดขายของร้านค้าปลีกสมัยใหม่คือ ความครบครันของประเภทสินค้า ตลาดนัดทำหน้าที่เป็นแหล่งตอบสนองความต้องการสินค้าของผู้คนที่ต้องการบริโภคในครัวเรือน แรงงานในอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆ ตลาดนัดมีสินค้าเกือบทุกชนิดให้เลือกซื้อเป็นการนำสินค้ามาจากหลายๆ แหล่งมารวมกัน ณ ที่แห่งเดียว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ซื้อ ความหลากหลายของสินค้าจะทำให้ตลาดตลาดครบวงจรขึ้น ซึ่งจะทำให้สำหรับตลาดที่มีศักยภาพหรือมีพื้นที่เพียงพอ สำหรับตลาดขนาดเล็กควรใช้วิธีการสร้างจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ขายสินค้าพื้นเมือง ทำให้เป็นตลาดนัดมือสอง ตลาดนัดคลองถม เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม

4.2.4 จัดช่วงเปิดปิดตลาดและพัฒนาตลาดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ อาจจะจัดเป็น ตลาดนัดเช้า ตลาดนัดเย็น หรือ ตลาดนัดเฉพาะกลางวัน ตามคุณลักษณะของผู้ซื้อหลักในตลาด เช่น ตลาดนัดกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภคเป็นพนักงานบริษัท หรือผู้ทำงานในส่วนราชการ ควรเลือกเปิดตลาดวันธรรมดา หากผู้บริโภคเป็นกลุ่มแม่บ้าน ควรเลือกเปิดวันเสาร์อาทิตย์ กลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมควรเป็นตลาดเย็น เป็นต้น

4.2.5 สร้างจุดเด่น ความแตกต่างและชื่อเสียงให้กับตลาด เพื่อพัฒนาไปสู่การจำหน่ายสินค้า เฉพาะอย่างที่มีชื่อเสียง รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ซื้อ เพิ่มประสบการณ์ในการใช้บริการมากกว่าการซื้อสินค้าอย่างเดียว อาจจะเป็นการพักผ่อน หรือการเที่ยวเล่น เป็นที่ทานอาหาร เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

4.2.6 ผู้จัดตลาดนัดควรดูแลเรื่องความเรียบร้อยของตลาดในด้านต่างๆ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับพ่อค้าแม่ค้าพ่อค้าและลูกค้า เช่น สถานที่จอดรถ ห้องสุขา การจราจร ควรมีการดูแลเรื่อง ความสะอาดในพื้นที่ไม่ให้มีกลิ่นเหม็น จากปฏิกูลต่างๆ เพราะจะทำให้บรรยากาศในการซื้อของลูกค้าเสียไป แม้ว่าตลาดนัดจะไม่มีแอร์ ไม่มีหลังคา กันแดดฝนเหมือนในห้างหรือร้านสะดวกซื้อ แต่ถ้ามีความสะอาดสบาย ในเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ตลาดนัดก็จะน่าเดินไม่น้อยไปกว่าห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ

2. ผู้จัดตลาดนัดควรให้ความสำคัญกับคนในชุมชนและสนับสนุนสินค้าที่เป็นสินค้าท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้เข้ามาขาย ในตลาดนัดได้สะดวกเพราะสินค้าเหล่านี้เองที่จะเป็นการสื่อถึงประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทยและเป็นการส่งเสริมอาชีพ ให้กับคนไทยในท้องถิ่นด้วย

3. พ่อค้าแม่ค้าและผู้จัดตลาดนัดควรร่วมกันดูแลความสะอาดของสินค้าประเภทอาหารหรือของกินทุกชนิดให้ถูก สุขลักษณะ ผู้จัดควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องสารปนเปื้อนต่างๆ ควรทำโครงการอนามัย ให้กระทรวงสาธารณสุข เข้ามาปรับปรุงยกระดับตลาดนัดที่จะพัฒนาให้มีความสะอาด สด ปลอดภัย ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

4. พ่อค้าแม่ค้าควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในอาชีพไม่เอาเปรียบลูกค้าถ้าเป็นข้าวของเครื่องใช้ก็ควรหาสินค้าที่มีคุณภาพ มาจำหน่าย ให้กับลูกค้าในราคาที่เหมาะสมส่วนพ่อค้าควรใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่เที่ยงตรงไม่โกงตาชั่ง ผู้จัดตลาดนัดก็ควรมี การตรวจสอบเพราะถ้ามีพ่อค้าประเภทนี้ควรมีการกล่าวตักเตือนเนื่องจากจะทำให้ตลาดนัดขาดความน่าเชื่อถือต่อลูกค้าได้

5. พ่อค้าแม่ค้าควรมีการศึกษาเรื่องการตลาดมีการสำรวจตลาดว่าสินค้าประเภทใดที่กำลังได้รับความนิยมเพื่อที่จะ นำมาขายในตลาดมีการทำกิจกรรมทางการตลาด เช่น การดูแลสินค้าให้อยู่ในสภาพที่ใหม่ จัดร้านให้น่าสนใจเพื่อดึงดูดลูกค้า

6. ผู้จัดตลาดนัดควรมีระเบียบปฏิบัติชัดเจน กรณีผู้ค้าทำผิดระเบียบจะมีหนังสือเตือนและทำความเข้าใจเพื่อให้ปฏิบัติ ตามระเบียบ

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการตลาด ข้อค้นพบนี้ยืนยัน ผลการศึกษาของ ทรงสิริ วิจิรานนท์ และ ทรงชัย ทองปาน (2552) ซึ่งกล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่และความสะดวกในการเข้าถึงตลาดนัด เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดนัดในปัจจุบันดำรงอยู่ ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีย่านกลางที่ว่า เป็นศูนย์กลางในด้านเศรษฐกิจคือ จัดหาสินค้าต่างๆ และบริการให้กับบริเวณรอบนอกได้มากที่สุด ดังนั้นตลาดนัดจัดเป็นแหล่งกลางแห่งหนึ่ง การเลือกทำเลที่ตั้งตลาดนัดให้อยู่ในที่ที่สะดวกที่สุดสำหรับผู้ซื้อ และผู้ขาย ซึ่งบริเวณดังกล่าวจะต้องมีการเข้าถึงสะดวก มีช่องทางออกสู่ถนน มีการคมนาคมขนส่งที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าปลีกเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ใช้รถยนต์ส่วนตัว เป็นพาหนะ สะดวกสำหรับการขนส่งมวลชนทุรูปแบบและ สะดวกสำหรับคนเดินเท้า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ กุลยาธร ขวัญเพชร (2549) ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อันได้แก่ ลักษณะการเข้าถึง การกระจายตัวของตลาดชุมชน สภาพการคมนาคม ขนาดของตลาด ระบบสาธารณูปโภค มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งของตลาดนัดชุมชนอย่างมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคจะมาซื้อสินค้าในตลาดนัดชุมชนที่ใกล้ที่พักอาศัย หาที่จอดรถได้ง่าย หรือ เป็นทางผ่านหลังเลิกงาน

ผลการศึกษาพบว่าจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของตลาดนัด คือ มีสินค้าพื้นถิ่น เช่น ผักพื้นถิ่น อาหารพื้นถิ่น วัตถุดิบท้องถิ่นจัดจำหน่าย บ่งชี้ให้เห็นว่า ตลาดนัดเป็นพื้นที่สาธารณะที่สะท้อนวัฒนธรรม และ เศรษฐกิจท้องถิ่น สอดคล้องกับกับผลการศึกษาของ พรชัย นาคสีทอง และอภิเชษฐ กาญจนดิฐ (2550) ซึ่งพบว่า ลักษณะของตลาดนัดเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ผู้คนนำมาแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะผลผลิตในชุมชนและสินค้าพื้นบ้าน เริ่มด้วยอาหารพื้นบ้านซึ่งแต่เดิมพบว่าอาหารพื้นบ้านบางประเภทนิยมกันอยู่ในวงแคบเฉพาะถิ่นก่อนแล้วแพร่หลายยิ่งขึ้นตามลำดับของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนต่างๆ จนกลายเป็นที่นิยมกันทั่วทั้งภาค สินค้าและอาหารเหล่านี้แพร่กระจายโดยมีศูนย์กลางของการส่งผ่านที่สำคัญ คือ ตลาดนัด ซึ่งวิธีการของการส่งผ่านก็เป็นลักษณะแบบเรียบง่าย คือ วางขายกับพื้นโดยนำเอากระสอบหรือเสื่อผืนเล็กๆ มาปูกับพื้น หรือบางรายที่ตีหน้อยก็ใช้ชั้นหรือโต๊ะตัวเล็กๆ มาวางขายสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่ค้าชั่วคราวที่นำพืชผักผลไม้หรืออาหารพื้นถิ่นต่างๆ ทั้งที่ทำเอง ปลูกขึ้นเอง หรือรวบรวมมาจากในชุมชน

ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ควรเพิ่มความหลากหลาย ความแปลกใหม่ หลากหลายและครบครัน ในการเป็นแหล่งกลางจำหน่ายสินค้าและบริการ สู่บริโภค แนวทางการบริหารจัดการนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ กุลยาธร ขวัญเพชร (2549) ซึ่งกล่าวว่า การกำหนดขนาดของตลาดพิจารณาจากจำนวนพ่อค้าและจำนวนของประเภทสินค้าที่มีขาย ความหลากหลายของประเภทสินค้าที่ขาย ทำให้สามารถดึงดูดผู้ซื้อได้มากขึ้น เพราะผู้ซื้อมีโอกาสในการเลือกสินค้าได้มากกว่าแม้จะเดินทางไกลกว่าเล็กน้อย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. 2541. **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ แผนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง พ.ศ. 2542 – 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- กุลยาธร ขวัญเพชร. 2549. **กระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชนในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทรงสิริ วิจิรานนท์ และ ทรงชัย ทองปาน. 2552. **พัฒนาการและการดำรงอยู่ของตลาดนัด**. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพมหานคร.
- พรชัย นาคสีทอง และอภิเชษฐ กาญจนดิฐ. 2550. **ตลาดนัด” วัฒนธรรมและเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมด้านการบริโภค : กรณีศึกษาตลาดนัดวันอาทิตย์บริเวณสถานีรถไฟสงขลา**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร.

พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนัด Buying Behavior and Marketing Mix Factors Affecting Buying Decision on the Products from Flea Markets

สัจจา ไกรสรรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค และปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนัด จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้เป็นการศึกษา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจาก ผู้บริโภคสินค้าในตลาดนัดจังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคสินค้าตลาดนัดผู้บริโภคในตลาดนัดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานบริษัท มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาทและมีถิ่นพำนักอยู่ในจังหวัดราชบุรีมีความถี่ในการซื้อสินค้าตลาดนัด ทุกครั้งที่มตลาดนัด เดินทางมาตลาดคนเดียว โดยรถจักรยานยนต์ มีสิ่งดึงดูดใจให้ซื้อสินค้าสินค้าที่ตลาดนัด ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทาง ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน รองลงมาได้แก่ สินค้ามีความหลากหลาย สินค้าราคาถูก สินค้าสามารถต่อรองราคาได้ สินค้ามีคุณภาพ อื่นๆ เช่น ไม่มีแหล่งซื้อสินค้าในบริเวณใกล้เคียง เพื่อผ่อนคลายพักผ่อน เดินเล่น และ ตลาดนัดอยู่ในระหว่างเส้นทางผ่านในการเดินทาง ตามลำดับ

สินค้าที่ผู้บริโภคเลือกซื้อได้แก่ อาหารสำเร็จรูป แอ่งถุง อาหารปรุงสำเร็จ รองลงมาได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย ผักสด ผลไม้ อาหารสด ของอุปโภค บริโภคต่างๆ และ ขนมหวาน เครื่องดื่ม ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 10 ลำดับแรก ได้แก่ (1) อยู่ในทำเลที่ใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงาน (2) ตลาดนัดมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย (3) ราคาถูกกว่าตลาดที่อื่นๆ (4) อยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการเดินทาง (5) ราคาต่อรองได้ (6) ราคาคุ้มค่างกับคุณภาพของสินค้า (7) มีการจัดกิจกรรมพิเศษภายในพื้นที่ เช่น แสดงดนตรี การเต้นอาร์บิก เป็นต้น (8) สินค้าในตลาดนัดมีคุณภาพเทียบเท่าตลาดอื่นๆ (9) สินค้าในตลาดนัดมีความทันสมัย และ (10) มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ตลาดนัดชุมชน พฤติกรรมผู้บริโภค

Abstract

The research entitled ‘Buying Behavior and Marketing Mix Factors Affecting Buying Decision on the Product from Flea Markets, Ratchaburi province’ was employed by using quantitative methodology. 400 questionnaires were distributed to collect data from buyers at flea markets in Ratchaburi province. The research found that buyers at flea markets were mostly female aged between 40 – 50 years old with high school educational background, employees or laborers with lower 10,000 baht income and resided in Ratchaburi province. They always went shopping alone at the flea market by motorcycles. Main factors attracted them to shop at the market fair were convenience to travel, closure of their accommodation and workplace to the markets. From what other than those, a variety of goods, cheap prices, bargaining possibility, quality of products and other, i.e. no shopping places nearby, relaxation, wandering for pleasure and market places located along usual passing ways, also affected their motivation respectively.

Instant food, ready-made curry and take away cooked food were the most products bought by shoppers at the flea markets. Ready-made clothes, accessories, fresh vegetables, fruits, fresh food, groceries, sweets and drinks were at the second priority for shoppers respectively.

Top ten marketing mix factors affecting the buyers' decision making, raging in descending order according to the mean values were (1) closure of residential areas or workplaces, (2) a variety of products, (3) cheaper price compared with other markets, (4) easy access and travel, (5) bargaining possibility, (6) value for money, (7) special events in the market place i.e. concert and aerobic exercise, (8) similar quality of goods compared with other markets, (9) up-to-date products, (10) advertisement through various media respectively.

Keywords : Buying Behavior , Marketing Mix , Buying Decision

บทนำ

ตลาดนัด เป็นรูปแบบของการตลาดชนิดหนึ่งที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายนัดหมายกันว่าจะมาขายและซื้อสินค้า ณ ที่นั้นในวันและเวลาใด ตลาดนัดมักมีได้มีอยู่เป็นประจำ แต่จัดให้มีขึ้นเฉพาะในวันที่กำหนดเท่านั้น ตลาดนัดเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมจากประชากรในเขตนอกเมือง ทั้งนี้เพราะสามารถใช้บริการได้ทั่วถึงและกว้างขวางกว่าตลาดอื่นๆ เนื่องจากประชากรในเขตนอกเมืองหรือในเขตชนบท มีการตั้งถิ่นฐานอย่างเบาบางและกระจายโดยทั่วไป ประชาชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตร การเดินทางไม่ค่อยสะดวก จึงทำให้มีข้อจำกัดในด้านเวลาทำให้ไม่สามารถเดินทางไปซื้อสินค้าในเขตเมืองได้บ่อย พ่อค้าต้องนำสินค้าไปให้บริการในพื้นที่ ลักษณะของสินค้าที่นำไปขายมักจะสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้าย่อยเป้าหมาย ทำให้ชาวบ้านผู้มาซื้อสินค้าและบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจในการซื้อต่ำ สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้ หากพิจารณาถึงบทบาทของตลาดนัดพบว่า มีคุณค่าและบทบาทที่สำคัญต่อสังคมไทยดังนี้ (พอเจตรีย์ เรืองกลัด 2552 หน้า 92)

1. ตลาดนัดทำหน้าที่เป็นแหล่งที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทำให้เกิดส่วนต่างของราคาซึ่งเป็นผลกำไรสร้างรายได้ให้กับพ่อค้าและแม่ค้า (แทรกข้อมูลสร้างรายได้ให้แก่ผู้จัดตลาดด้วย)
2. ตลาดนัดทำหน้าที่เป็นที่รองรับผู้ขายที่ไม่สามารถมีสถานที่ค้าขายเป็นหลักแหล่งถาวร จึงต้องการทำการค้าขายเร่ ขายหมุนเวียนไปตามตลาดนัด
3. ตลาดนัดทำหน้าที่รองรับผลผลิตส่วนเกินจากการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ได้แลกเปลี่ยนเป็นรายได้ส่วนหนึ่ง เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว ผู้ขายในลักษณะนี้ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าแม่ค้าชั่วคราวหรือคนท้องถิ่นเมื่อถึงวันนั้นก็เอาสินค้าที่มีเช่น ผัก ผลไม้ กุ้ง ปูปลา ไก่บ้าน มาขายในตลาดนัด หรือชาวบ้านที่ใกล้ตลาดนัด นักเรียนนักศึกษาทำขนม อาหารที่ผลิตเองได้มาขาย เป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว เป็นต้น
4. ตลาดนัดเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่ผู้ทำหน้าที่จัดการตลาดนัด เช่น จัดเก็บค่าเช่าที่ ค่าน้ำ ค่าไฟ พ่อค้าแม่ค้ามีอาชีพทำกิน นอกจากนี้อาชีพที่เกิดขึ้นเวลาจัดตลาด เช่น คนเก็บขยะ คนรับฝากรถ เหล่านี้เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้คนกลุ่มหนึ่งได้เป็นอย่างดี
5. ตลาดนัดทำหน้าที่เป็นแหล่งตอบสนองความต้องการสินค้าของผู้คนที่ต้องการบริโภคในครัวเรือนแรงงานในอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆ ตลาดนัดมีสินค้าเกือบทุกชนิดให้เลือกซื้อเป็นการนำสินค้ามาจากหลายๆ แหล่ง มารวมกัน ณ ที่แห่งเดียว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ซื้อ
6. กิจกรรมตลาดนัดเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนให้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงช่วยเพิ่มช่องทางที่ใช้ในการจำหน่ายสินค้าของชาวบ้านหรือเกษตรกร เนื่องจากมีการลงทุนต่ำ ง่ายในการเข้ามาดำเนินธุรกิจ และความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ตลาดนัดยังเป็นตัวกลางในการช่วยหมุนเวียนสินค้าให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตในชุมชน

ในปัจจุบันมีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก ตลาดนัดของชุมชนแบบดั้งเดิมมักจะเกิดขึ้นมากในชนบทที่มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่ใดที่หนึ่ง เช่น อยู่ที่อำเภอ หรืออยู่ที่จังหวัด ความเจริญนั้นไม่ได้กระจายไปสู่ตำบลหรือ

หมู่บ้านกันอย่างทั่วถึง ประสบปัญหาในการการเดินทางเข้า – ออกหมู่บ้าน เมื่อชุมชนมีความต้องการบริการกันมากขึ้น จึงมีคนนอกหมู่บ้านนำสินค้าเข้ามาขายให้กับคนในชุมชน เกิดเป็นตลาดนัดซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกับตลาดสด ในอำเภอหรือในจังหวัด ซึ่งขนาดของตลาดจะใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังซื้อของคนในชุมชนเป็นสำคัญ ต่อมาการพัฒนาความเป็นเมืองมีความเจริญขึ้น วิถีชีวิตของชาวบ้านมีการเปลี่ยนแปลง มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ย่านอุตสาหกรรมลักษณะของการเกิดตลาดนัดจึงเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองแก่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วย ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี มีการเกิดขึ้นของตลาดนัดกระจายอยู่ทุกพื้นที่ โดยจะมีความหนาแน่น ในพื้นที่ อำเภอบ้านโป่ง โทธาราม ซึ่งเป็นเขตพื้นที่พื้นที่เหล่านี้เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก มีผู้คนเข้ามาทำงานในพื้นที่ทั้งจากคนในจังหวัดเองและแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากแหล่งอื่นๆ ลักษณะของการตั้งตลาดนัดส่วนใหญ่จะเป็นตลาดเย็น เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายจากย่านอุตสาหกรรม โรงงานเหล่านี้ได้จับจ่ายซื้อสินค้าหลังเลิกงาน สินค้าประเภทปรุงสำเร็จ เช่น แกงถุน อาหารสำเร็จรูป เสื้อผ้า จะได้รับความนิยมมาก สินค้าเหล่านี้สะดวกในการบริโภค มีความหลากหลายและประหยัดเวลาในการประกอบอาหาร สำหรับผู้บริโภคยุคใหม่ หรือผู้ประกอบการอาชีพเป็นผู้ใช้แรงงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและไม่มีเวลาในการประกอบอาหาร จึงอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของเมือง การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ และสังคม เข้ามามีบทบาทและส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาดนัด พัฒนาการและรูปแบบของตลาดปรับเปลี่ยนไปเพื่อตอบสนองความต้องการสินค้าของผู้ซื้อ เกิดเป็นตลาดนัดที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น เช่น ตลาดนัดเปิดท้ายขายของ ตลาดนัดคนเคียวราย ตลาดนัดในสำนักงาน ตลาดนัดของส่วนราชการ เป็นต้น (สัจจา ไกรศรีรัตน์, 2557 หน้า 61)

นอกจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของตลาดนัดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในเชิงการแข่งขัน พบว่าปัจจุบันมีทางเลือกในการซื้อขายเพิ่มมากขึ้นเพราะมีร้านค้าหลายประเภทครบวงจร ทั้งขนาดเล็ก เช่น ร้านสะดวกซื้อ ได้แก่ เซเว่น อีเลฟเว่น จนถึงร้านที่มีขนาดใหญ่เช่น แมคโคร เทสโกโลดส์ ซึ่งร้านค้าปลีกเหล่านี้มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ และมีการบริการที่คำนึงถึงความสะดวกสบายของลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดนัดของไทย ซึ่งถูกมองว่าเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าน่าเชื่อถือ ร้อน และ ไม่ทันสมัย (สัจจา ไกรศรีรัตน์ หน้า 80) ในภาวการณ์แข่งขันดังกล่าวทำให้ผู้จัดตลาดนัดต้องหาแนวทางพัฒนาตลาดให้สามารถแข่งขันได้ พุทธชาติ อินทร์บำรุง (2553 หน้า 2) ให้ข้อคิดเห็นว่า การพัฒนาตลาดนัดให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาให้เป็นระบบ โดยมีข้อมูลข่าวสารการตลาดเพื่อเป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่เข้ามามีบทบาทต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า กลยุทธ์ทางการตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและตัดสินใจที่จะมาใช้บริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสัจจา ไกรศรีรัตน์ (2557) ซึ่งพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้บริโภคตลาดนัด เป็นข้อมูลสำคัญต่อการวางแผนจัดการตลาด ด้วยเหตุที่ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค จะเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาด กำหนดคุณลักษณะของสินค้าและบริการที่ควรนำมาจัดจำหน่ายในตลาด รวมถึงการกำหนดเวลาเปิด ปิดตลาดให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการบริหารงาน และการพัฒนาตลาดนัดของผู้จัดตลาดนัด และเป็นองค์ความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป จึงเห็นควรศึกษาพฤติกรรมการซื้อ และส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนัด ผลพลอยได้จากการศึกษายังเป็นแนวทางให้กับผู้รับผิดชอบบริหารจัดการตลาดนัดภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงตลาดนัดของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่มาใช้บริการภายในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัด จังหวัดราชบุรี
2. ศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดนัดของผู้บริโภคจังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากผู้บริโภคตลาดนัดภายในจังหวัดราชบุรี ครอบคลุมทั้ง 10 อำเภอ ตามวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคที่เดินทางมาใช้บริการตลาดภายในจังหวัดราชบุรี แต่เนื่องจากจังหวัดราชบุรี ยังไม่เคยมีการเก็บข้อมูลสถิติผู้บริโภคตลาดนัดอย่างเป็นทางการ ดังนั้นการกำหนด

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้สูตรการคำนวณ โดยกำหนดจากค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด ดังสูตร (ธานินทร์ ศิลปจารุ, 2544 หน้า 66)

$$n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างในที่กำหนดที่ระดับ 5%

P = ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

Z = ค่าระดับความเชื่อมั่น ในที่กำหนดไว้ที่ ระดับความเชื่อมั่น 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96

ในการเก็บตัวอย่างข้อมูลผู้บริโภคตลาดนัดในครั้งนี้ เลือกรวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และกำหนดเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมดไว้ที่ระดับ 60 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านการให้ความร่วมมือ ของผู้บริโภค ซึ่งบางคนไม่ประสงค์จะเสียเวลาในการตอบแบบสอบถามจึงต้องเลือกจากผู้ที่มีเวลา ไม่เร่งรีบและมีความเต็มใจในการตอบ เมื่อแทนค่าในสูตรแล้วได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน จากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ผู้วิจัยกำหนดเพื่อความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม เป็นจำนวน 400 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม ที่มีโครงสร้างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และโจทย์คำถามของการวิจัย

ผลการศึกษา

การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ให้สามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตในตลาด ภายใต้สภาพ การแข่งขันในปัจจุบันขึ้นอยู่กับ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคที่ยังคงไปซื้อสินค้า และบริการ โดยมีผู้บริโภคกลุ่มใหม่หันไปซื้อสินค้านั้นเพิ่มขึ้น เมื่อความอยู่รอดของกิจการขึ้นอยู่กับได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคเป้าหมาย การวางแผนการตลาดสำหรับกิจการธุรกิจต่างจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภค พฤติกรรมการซื้อ เหตุผลในการตัดสินใจซื้อสินค้า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ผลการศึกษานี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในตลาดนัด จังหวัดราชบุรี มีข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

พฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าตลาดนัด

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคในตลาดนัดส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 220 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.00

อายุ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 40 – 50 ปี จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 30-40 ปีจำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.25 อายุ 20 -30 ปี จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.00 ต่ำกว่า 20 ปีจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.25 อายุ 50 – 60 ปี จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.50 และอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

การศึกษาผลการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย จำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมต้น จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.25 ระดับปริญญาตรี จำนวน 64 รายคิดเป็นร้อยละ 16.00 ระดับ ปวช ปวส.หรือเทียบเท่า จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.00 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.50 และ ไม่ได้ศึกษา จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

อาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างหรือทำงานบริษัทจำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.50 รองลงมา ได้แก่ อาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.75 เป็นพ่อบ้านแม่บ้านจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.00 อาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 57 ราย คิดเป็น

ร้อยละ 14.25 เกษตรกร จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.25 และนักเรียน นักศึกษา จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.25 ตามลำดับ

รายได้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 179 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.75 รองลงมาได้แก่ รายได้ 10,001 – 15,000 บาทจำนวน 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.25 รายได้ 15,001 – 20,001 บาท จำนวน 53 รายคิดเป็นร้อยละ 13.25 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.75 มีรายได้ไม่แน่นอน จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.50 และ รายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ถิ่นพำนักอาศัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มีถิ่นพำนักอยู่ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.50 รองลงมาเป็นบุคคลที่อยู่นอกพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.50

2. พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้า

ความถี่ในการซื้อสินค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อสินค้าตลาดนัด ทุกครั้งที่มีตลาดนัดจำนวน 280 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาได้แก่ สัปดาห์ละครั้ง จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.50 เดือนละครั้ง จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.00 และไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มาตลาดนัดคนเดียว จำนวน 334 คิดเป็นร้อยละ 83.50 รองลงมาคือมาตลาดนัดกับครอบครัว จำนวน 45 รายคิดเป็นร้อยละ 11.25 และมาตลาดนัดกับเพื่อนจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.25 ตามลำดับ

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางไปตลาดนัด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่เดินทางมาตลาดนัด โดยรถจักรยานยนต์ จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.50 รองลงมาได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.25 รถจักรยาน จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.75 และเดิน จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตามลำดับ ผลการศึกษา ไม่ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมาตลาดนัดด้วยรถโดยสารประจำทาง

แหล่งซื้อสินค้าประจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่ใช้แหล่งซื้อหาสินค้าประจำที่ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 123 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.75 รองลงมาได้แก่ ตลาดนัด จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.50 ตลาดสด จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.75 และ ร้านขายของชำ จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตามลำดับ สำหรับ สิ่งดึงดูดใจให้มาใช้บริการตลาดนัด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจมาใช้บริการตลาดนัด

สิ่งดึงดูดใจมาใช้บริการตลาดนัด	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
สะดวกในการเดินทาง ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน	176	44.00
สินค้ามีความหลากหลาย	72	18.00
สินค้าราคาถูก	46	11.50
สินค้ามีคุณภาพ	23	5.75
อยู่ในระหว่างเส้นทางผ่านในการเดินทาง	11	2.75
เพื่อผ่อนคลาย พักผ่อน เดินเล่น เดินดูของ	14	3.50
สินค้าสามารถต่อรองราคาได้	42	10.50
อื่นๆ เช่น ไม่มีแหล่งซื้ออื่นในบริเวณใกล้เคียง	16	4.00
รวม	400	100.00

ด้านสิ่งดึงดูดใจให้มาใช้บริการตลาดนัด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่มีสิ่งดึงดูดใจมาใช้บริการตลาดนัดได้แก่ ความสะดวกในการเดินทาง ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาได้แก่ สินค้ามีความหลากหลาย สินค้าราคาถูก สินค้าสามารถต่อรองราคาได้ สินค้ามีคุณภาพ อื่นๆ เช่น ไม่มีแหล่งซื้อสินค้าในบริเวณใกล้เคียง เพื่อ

ผ่อนคล้ายพักผ่อน เดินเล่น และ ตลาดนัดอยู่ในระหว่างเส้นทางผ่านในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 18.00, 11.50, 10.50, 5.75, 4.00, 3.50 และ 2.75 ตามลำดับ ส่วนสินค้าและบริการที่ซื้อในตลาดนัด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2. แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ซื้อในตลาดนัด

สินค้าที่ซื้อประจำ	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
ผักสด ผลไม้	74	18.50
อาหารสดเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ ปลา กุ้ง หอย	64	16.00
อาหารสำเร็จรูป แกงถุง อาหารปรุงสำเร็จ	141	35.25
ขนมหวาน เครื่องดื่ม	12	3.0
เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย	88	22.0
ของใช้อุปโภค บริโภคต่างๆ เช่น เครื่องครัว เครื่องใช้พลาสติก เครื่องสำอาง น้ำยาล้างจาน	21	5.3
รวม	400	100.00

สินค้าและบริการที่ซื้อในตลาดนัดพบว่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามผู้บริโภคตลาดนัดส่วนใหญ่ซื้ออาหารสำเร็จรูป แกงถุง อาหารปรุงสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 35.25 รองลงมาได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย ผักสด ผลไม้ อาหารสด ของอุปโภค บริโภคต่างๆ และ ขนมหวาน เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 22.0, 18.50, 16.00, 5.3 และ 3.0 ตามลำดับ

3. ปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อซื้อสินค้าที่ตลาดนัด ปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าในตลาดนัดเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าที่ตลาดนัดเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย

ลำดับที่	ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	รวม		ผลต่อการตัดสินใจซื้อ
		\bar{X}	S.D	
รายได้				
1	ปัจจัยด้านราคา	3.780	0.4933	มาก
2	ปัจจัยทางผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการ	3.737	0.5135	มาก
3	การส่งเสริมการตลาด และการสื่อสารการตลาด	3.618	0.5888	มาก
4	ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และสถานที่	3.429	0.5580	ปานกลาง
รายช้อ				
1	3.2 อยู่ในทำเลที่ใกล้บ้าน / ใกล้ที่ทำงาน	4.160	0.7848	มาก
2	1.1 ตลาดนัดมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย	4.085	0.8943	มาก
3	2.2 ราคาถูกกว่าตลาดที่อื่นๆ	4.080	0.7483	มาก
4	3.1. อยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการเดินทาง	4.065	0.9915	มาก
5	2.5 ราคาต่อรองได้	4.052	0.8464	มาก
6	2.1 ราคาคุ้มค่ากับคุณภาพของสินค้า	3.942	0.9144	มาก
7	4.3 มีการจัดกิจกรรมพิเศษภายในพื้นที่ เช่น แสดงดนตรี การเต้นแอโรบิก เป็นต้น	3.912	0.9365	มาก
8	1.2. สินค้าในตลาดนัดมีคุณภาพเทียบเท่าตลาดอื่นๆ	3.911	0.8102	มาก

9.	1.3. สินค้าในตลาดนัดมีความทันสมัย	3.900	0.8103	มาก
10.	4.1 มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ ใบปลิว ป้ายโฆษณา	3.855	0.9805	มาก
11.	1.6. ตลาดนัดมีสินค้าจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.787	0.8799	มาก
12.	4.6 ผู้ขายมีความรู้ในสินค้าของตนและสามารถแนะนำสินค้าได้	3.735	0.9550	มาก
13.	4.7 มีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ม้านั่งพักผ่อนนั่งรอ เป็นต้น	3.671	0.8943	มาก
14.	3.6. มีการจัดโซนการขายสินค้าแยกประเภทอย่างชัดเจน	3.637	0.9892	มาก
15.	4.5 ผู้ขายมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาสุภาพ มีมารยาท	3.635	0.8881	มาก
16.	1.7 ตลาดนัดมีสินค้าใช้แล้ว หรือสินค้ามือสองจัดจำหน่าย	3.535	0.9169	มาก
17.	1.4. ตลาดนัดมีสินค้าพื้นเมือง สินค้าพื้นถิ่น จัดจำหน่าย	3.527	0.8666	มาก
18.	2.4. ราคาป้ายบอกชัดเจน	3.512	0.9911	มาก
19.	1.5. ตลาดนัดมีสินค้ามาจากทั่วทุกภาคของประเทศ	3.417	0.9056	ปานกลาง
20.	3.4. มีพื้นที่จอดรถที่กว้างขวางและเพียงพอต่อความต้องการ	3.402	0.9341	ปานกลาง
21.	4.2 มีบริการสอบถามข้อมูล และรับเรื่องร้องเรียน	3.392	1.3007	ปานกลาง
22.	3.8 . มีหลังคาหลบแดด หลบฝน	3.382	0.9790	ปานกลาง
23.	2.3 ราคามาตรฐานเทียบกับตลาดอื่นๆ	3.312	0.9628	ปานกลาง
24.	3.7. มีการวางสินค้าที่เป็นระเบียบสะดวกต่อการเลือกสินค้า	3.267	0.9582	ปานกลาง
25.	4.4. ผู้ขายให้บริการด้วยความสะดวก และรวดเร็ว	3.180	1.3007	ปานกลาง
26.	3.5. มีพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อรับ-ส่งและขนย้ายสินค้า	3.137	1.0542	ปานกลาง
27.	3.3. อยู่ในทำเลที่มีรถโดยสารประจำทาง	3.060	1.060	ปานกลาง
28.	3.9 มีการจัดการด้านการจราจร เป็นระเบียบ รวดเร็ว และการรักษาความปลอดภัย	2.750	1.315	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนัด ในรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านราคา (ค่าเฉลี่ย = 3.780) ปัจจัยทางผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการ (ค่าเฉลี่ย = 3.737) ด้าน การส่งเสริมการตลาด และการสื่อสารการตลาด (ค่าเฉลี่ย = 3.618) และ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและสถานที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.429) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 10 ลำดับแรก ลำดับที่ 1 ได้แก่ 3.2 อยู่ในทำเลที่ใกล้บ้าน / ใกล้ที่ทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.160) ลำดับที่ 2 ได้แก่ 1.1 ตลาดนัดมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 4.085) ลำดับที่ 3 ได้แก่ 2.2 ราคาถูกกว่าตลาดที่อื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.080) ลำดับที่ 4 ได้แก่ 3.1. อยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย = 4.065) ลำดับที่ 5 ได้แก่ 2.5 ราคาต่อรองได้ (ค่าเฉลี่ย = 4.052) ลำดับที่ 6 ได้แก่ 2.1 ราคาคู่แข่งกับคุณภาพของสินค้า (ค่าเฉลี่ย = 3.942) ลำดับที่ 7 ได้แก่ 4.3 มีการจัดกิจกรรมพิเศษภายในพื้นที่ เช่น แสดงดนตรี การเดินอารบิก เป็นต้น

(ค่าเฉลี่ย = 3.912) ลำดับที่ 8 ได้แก่ 1.2. สินค้าในตลาดนัดมีคุณภาพเทียบเท่าตลาดอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.942) ลำดับที่ 9 ได้แก่ 1.3. สินค้าในตลาดนัดมีความทันสมัย (ค่าเฉลี่ย = 3.900) และลำดับที่ 10 ได้แก่ 4.1 มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.855) ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสถานที่เกี่ยวกับทำเลที่ตั้งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด และยังเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้บริโภคมาใช้บริการตลาดนัด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลยธร ขวัญเพชร (2549) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริโภคและผู้ขายจะเลือกไปซื้อสินค้าในตลาดนัดชุมชนที่มีความสะดวกในการเดินทางเป็นหลัก โดยต้องมีการเข้าถึงที่สะดวกสำหรับผู้ใช้งานส่วนตัวเป็นพาหนะและการขนส่งมวลชนทุกรูปแบบ รวมถึงสะดวกสำหรับการเดินทางเท้า ผลการศึกษายังบ่งชี้ให้เห็นว่า ความสะดวกในการซื้อสินค้า ความถี่ในการซื้อสินค้า รวมถึงความต้องการซื้อสินค้าของผู้ซื้อจะเป็นตัวกำหนดความอยู่รอดของตลาด ส่วนใหญ่ผู้ซื้อที่มีความสะดวกในการซื้อสินค้าและมาซื้อเป็นประจำ ผู้ซื้อจะเลือกมาซื้อสินค้าในตลาดชุมชนใกล้ที่พักอาศัย หากที่จอดรถง่าย หรือเป็นทางผ่านหลังเลิกงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสัจจา ไกรสรรัตน์ (2557) ซึ่งพบว่า ตลาดนัดส่วนใหญ่มีลักษณะที่ตั้งที่คล้ายคลึงกันคือ อยู่ในจุดศูนย์กลางของชุมชน หรืออยู่ในบริเวณใกล้ย่านที่พักอาศัยใกล้สถานศึกษา ย่านโรงงานอุตสาหกรรม หรือ ส่วนราชการ มีการจราจร และการเดินทางที่สะดวก ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงได้ ลักษณะการจัดการตลาดนัด เป็นการให้บริการพื้นที่สำหรับผู้ค้ารายย่อย จึงมีลักษณะคล้ายกับการบริหารร้านค้าปลีกที่มีร้านค้าหลายๆ ร้านมารวมกัน ผู้จัดตลาดจะเป็นผู้ออกกฎ ระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้ค้าที่ต้องการมาค้าขายภายในตลาดนัด พบว่าความอยู่รอดของผู้ค้าปลีกที่มาขายในตลาดนัดส่งผลต่อ เป็นความอยู่รอด ของผู้จัดตลาดด้วยการบริหารจัดการพื้นที่นอกจากจะจัดพื้นที่สำหรับการขายแล้ว ยังมีพื้นที่สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น พื้นที่สำหรับจอดรถ พื้นที่ สำหรับห้องสุขา พื้นที่กำจัดขยะ และ พื้นที่สำหรับต่อต่อประสานงานอื่นๆ เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า สินค้าที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อในตลาดนัดได้แก่ อาหารสำเร็จรูป แขนงถุง และ อาหารปรุงสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 35.25 สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้บริโภคในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น เวลาที่ใช้ในการปรุงอาหารรับประทานเองลดลง ทั้งนี้เนื่องจากต้องทำงานนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ ทรงสิริ วิจิตรานนท์ และ ทรงชัย ทองปาน (2552) เกี่ยวกับช่วงเวลาติดตลาดของตลาดนัดชานเมืองว่า เป็นปรากฏการณ์ของการพัฒนาการ ตลาดนัดที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของพฤติกรรมผู้บริโภคซึ่งเป็นคนทำงาน วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของผู้คน โดยเฉพาะเขตชานเมือง ซึ่งเป็นลักษณะของการขยายเมือง เป็นการรองรับความต้องการของคนทำงานที่เดินทางกลับบ้านและหาซื้อสินค้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาหารถุงและสินค้าในชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง

- กุลยธร ขวัญเพชร 2549. กระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชนในจังหวัดสงขลา วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พอเจตร เรื่องกลัด 2552. การศึกษาวิวัฒนาการของตลาดนัดและวิถีชีวิตของชาวตลาดนัดคลองถมแหลมฉะเชิงเทรา
- อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ทรงสิริ วิจิตรานนท์ และ ทรงชัย ทองปาน. 2552. พัฒนาการและการดำรงอยู่ของตลาดนัด .คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพมหานคร.
- พุทษชาติ อินทร์บำรุง. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคภายในตลาดนัด
- ธนบุรี . สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.
- สัจจา ไกรสรรัตน์ .2557. แนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดนัดชุมชน จังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี.

ความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาล้างจานเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ
จังหวัดราชบุรี
Customer's Expectations toward Quality of Bio Dishwashing Liquid in Ratchaburi

สัจจา ไกรสรรัตน์

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การศึกษา ความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของก่อนการใช้ของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนผสมของทางการตลาดของน้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปในจังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 391 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 -30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ รับจ้างหรือทำงานบริษัท มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือน และ ตัดสินใจซื้อน้ำยาล้างจานด้วยตนเอง

ผู้บริโภคภายในจังหวัดราชบุรีมีความคาดหวังต่อส่วนผสมทางการตลาด (4Ps) น้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานด้วยค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ด้านราคา (ค่าเฉลี่ย 3.96) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.53) และ ด้านการส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.239) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 6 รายการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ (1) สามารถที่จะขจัดคราบไขมันได้ดี (2) หาซื้อได้สะดวก (3) ล้างได้สะอาด (4) ไม่ระเคืองหรือก่อให้เกิดการแพ้ ต่อผิวหนัง ไม่กัดมือ (5) ราคาถูก และ (6) สามารถขจัดกลิ่นคาวได้ดี

คำสำคัญ : ความคาดหวัง น้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ น้ำยาล้างจานชีวภาพ

Abstract

This research is aimed to explore the expectations of the consumer in Ratchaburi province to ward the Bio dishwashing liquid. This study focuses on the expectation before usage the product employed quantitative methodology. 391 questionnaires were distributed to collect data from buyers in Ratchaburi province. The data obtained were analyzed by the descriptive statistics, including frequency, percentage and mean.

The research found that buyers were mostly female aged between 20 -30 years old with bachelor degree educational background, employees or laborers with lower 10,000 Baht income, there were 1-3 member in the family and make decision buying themselves.

The result of the study on marketing mix consumers expectation towards Bio dishwashing liquid presented that the highest level respondents expectation on product factor (mean 4.10) price factor (mean 3.96) place factor (mean 3.53) and promotion factor (mean 3.23) Top 6 marketing mix factors expectation arranged in descending order from means were (1) able to eliminate fat (2) easy to purchased (3) cleanliness (4) does not cause allergic skin (5) reasonable price (6) able to eliminate food smell.

Keywords : Customer's Expectations, Bio Dishwashing Liquid

บทนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย ถึงแนวทางการดำเนินชีวิตที่พึ่งพาตนเองได้ พออยู่พอกิน และ ไม่เคร่งเครียดกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เปลี่ยนไปตาม กระแสสังคม เพื่อมีวิถีดำรงชีวิตที่มั่นคง อย่างยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน น้ำหนักชีวภาพเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการนำแนว พระราชดำรัส ของพระองค์มาปฏิบัติ เป็นตัวอย่างการพึ่งพาตนเองอย่างพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์

น้ำหนักชีวภาพเกิดจากการนำภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดการผลิตและการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตั้งแต่ต้นนอน จวบจนวิถีของการประกอบสัมมาอาชีพ การทำเกษตรกรรม กระทั่งจบกิจวัตรประจำวันมาชั่วลูกชั่วหลาน เช่น การนำมาเป็น ส่วนผสมจำกัดศัตรูพืช เป็นปุ๋ยให้แก่พืชเพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี ผสมในอาหารสัตว์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสัตว์ ล้าง คอกสัตว์ ล้างพื้น ทำความสะอาดสุขภัณฑ์ เป็นส่วนผสมเพื่อใช้ทำความสะอาดในครัวเรือน ตลอดจนการผลิตเพื่อการ บริโภคเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เป็นส่วนผสมเพื่อใช้ทำความสะอาดสุขภัณฑ์ เป็นส่วนผสมเพื่อใช้ทำความสะอาดในครัวเรือน ตลอดจนการผลิตเพื่อการบริโภคเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ โดยเน้นการพึ่งพาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ซึ่งเป็นการนำพาให้เกิดวิถี ชีวิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างเพียงพอ และยังในปัจจุบันได้มีการนำความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้าสนับสนุนการ สืบทอดภูมิปัญญาของผลิตภัณฑ์น้ำหนักชีวภาพนี้ ยังเป็นการผลักดันให้มีการผลิตน้ำหนักชีวภาพ และการนำไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และยังได้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และเศรษฐกิจของชุมชนผู้ผลิต ผู้ใช้ ประโยชน์ได้ เป็นการต่อยอดถึงประโยชน์ของน้ำหนักชีวภาพในการทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง การก่อ ให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจากคนภายในประเทศจะช่วยเสริมพลังของประเทศไทย ให้สามารถพัฒนาได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืน (ไชยวัฒน์ ไชยสุต, 2553 หน้า 4)

จากแนวคิดนี้สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้ขยายแนวคิด ไปสู่การปฏิบัติด้วยการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนเรื่อง การถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็น ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโป่งกระเทียม อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็น พื้นที่ทำการเกษตรปลูกสับปะรดจำนวนมาก ผลผลิตส่วนเกิน เศษวัสดุที่เหลือของสับปะรดสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ในการผลิตน้ำหนักชีวภาพเพื่อนำไปสู่การผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือนอื่นๆ เช่น น้ำยาล้างจาน เป็นต้น โดยมีเป้าประสงค์ ให้ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอัน เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบ พึ่งตนเองโดยมีการจัดการระบบการผลิตและบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดการเรื่องข้าว หมู เห็ด เป็ด ไก่ ผัก ผลไม้ น้ำยาสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน หรืออื่น ๆ ที่ชุมชนทำได้เองโดยไม่ยุ่งยากนัก การทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อเป็นการลด รายจ่ายและยังสามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจหรือผลิตเป็นวิสาหกิจของชุมชนได้หากมีการบริหารจัดการที่ดี นับเป็นการสร้าง ฐานการผลิตเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้าง รายได้ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการลดการใช้ สารเคมีในชีวิตประจำวัน ทั้งในส่วนของ สารซักล้าง สารเพิ่มฟอง สารกันบูด ตลอดจนสีและกลิ่นสังเคราะห์อื่นๆ ที่ใช้ใน การผลิตน้ำยาล้างจานซึ่งเป็นของใช้ในครัวเรือน แต่การที่ชุมชนจะต่อยอดผลผลิตไปสู่การดำเนินธุรกิจได้นั้นจำเป็นต้อง มีข้อมูลด้านการตลาดสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนอย่างครบวงจร และเป็น การต่อยอดงานบริการวิชาการสู่การวิจัย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์จึงเห็นควรศึกษา ความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อ คุณภาพของ ผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจานชีวภาพจากผลสับปะรดของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ให้ชุมชน หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนใช้ประกอบการตัดสินใจ ต่อไปในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการ ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่ได้กำหนดบทบาทให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศเป็น สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานผ่านข้อกำหนดของการประกันคุณภาพ การศึกษาทั้งในส่วน ของ สกอ. และ สมศ. มุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม หรือมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการผลิตและการตลาดน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน
2. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังก่อนการใช้ของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากผู้บริโภคทั่วไปภายในจังหวัดราชบุรี ครอบคลุมทั้ง 10 อำเภอ ตามวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคทั่วไปที่ภายในจังหวัดราชบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการใช้สูตรการคำนวณ จากค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมดดังสูตร (ธานินทร์ ศิลปจารุ, 2544 หน้า 66)

$$n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างในที่กำหนดที่ระดับ 5%

P = ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

Z = ค่าระดับความเชื่อมั่น ในที่กำหนดไว้ที่ ระดับความเชื่อมั่น 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96

ในการเก็บตัวอย่างข้อมูลผู้บริโภคทั่วไปในครั้งนี้ เลือกวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และกำหนดเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมดไว้ที่ระดับ 60 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านการให้ความร่วมมือของผู้บริโภค ซึ่งบางคนไม่ประสงค์จะเสียเวลาในการตอบแบบสอบถามจึงต้องเลือกจากผู้ที่มีเวลา ไม่เร่งรีบและมีความเต็มใจในการตอบ เมื่อแทนค่าในสูตรแล้วได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน จากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ผู้วิจัยกำหนดเพื่อความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม เป็นจำนวน 391 ตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม ที่มีโครงสร้างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และโจทย์คำถามของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

3.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

3.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามโดยใช้แนวคิดทฤษฎีส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4Ps เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านคือ

3.2.2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)

3.2.2.2 ด้านราคา (Price)

3.2.2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า (Place)

3.2.2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ในแต่ละข้อกำหนดน้ำหนักของคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับความคาดหวัง	น้ำหนักของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	กำหนดให้คะแนนเป็น 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้คะแนนเป็น 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้คะแนนเป็น 3 คะแนน

น้อย
น้อยที่สุด

กำหนดให้คะแนนเป็น 2 คะแนน
กำหนดให้คะแนนเป็น 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังผู้บริโภคที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดของ
น้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานในช่วงคะแนนดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. , 2537 : 160-162)

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	มีระดับ	น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	มีระดับ	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	มีระดับ	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	มีระดับ	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	มีระดับ	มากที่สุด

3.2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนของการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.2.3.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

3.2.3.2 ศึกษาข้อมูลเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (Marketing mix) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถาม

3.2.3.3 กำหนดประเด็นของขอบเขตคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย

3.2.3.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางการตลาดจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยง ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในส่วนข้อคำถาม

3.2.3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดลองใช้ (Try – out) กับผู้บริโภคทั่วไปจำนวน 35 ราย และหาคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นซึ่งวิเคราะห์โดยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) มีค่าเท่ากับ 0.823

3.2.3.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับจริง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการประมวลผลข้อมูลหลังจากตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) และบันทึกที่ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าความถี่สรุปผลเป็นคำร้อยละ

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคาดหวังที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดของน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จะใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ เกิดผลผลิตที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายด้าน น้ำหมักชีวภาพจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งในการประยุกต์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยอาศัยเพียงวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นที่สามารถก่อประโยชน์ และสร้างภูมิคุ้มกันในวิถีชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว พระราชดำริเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

จังหวัดราชบุรีมีการส่งเสริมการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อนำมาใช้ทำน้ำยาเอนกประสงค์จากหน่วยงานต่างๆ เช่น จาก การส่งเสริมอาชีพของ ธกส เรียนรู้จากโครงการงานวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน กลุ่มทำน้ำยาเอนกประสงค์ ศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี และจากการอบรมอาชีพของส่วนราชการอื่นๆ การใช้น้ำหมักชีวภาพมีทั้งการใช้เพื่อการเกษตร การใช้เป็นผลิตภัณฑ์ ทำความสะอาดทั่วไป การใช้ดื่มเพื่อสุขภาพ และการใช้น้ำยาล้างจาน จากน้ำหมักชีวภาพ หรือ น้ำยาเอนกประสงค์ การผลิต

น้ำยาล้างจานเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพส่วนใหญ่จึงเป็นการผลิตเพื่อการใช้งานในครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพค้าขาย ที่จำเป็นต้องล้างอุปกรณ์ต่อวันจำนวนมาก เช่น ถูกริจ้านอาหาร เป็นต้น จะมีการผสมน้ำยาล้างจานไว้ใช้เอง เพราะประหยัด และ ช่วยลดต้นทุนได้ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่นำมาจัดจำหน่ายเป็นการผลิตเพื่อหารายได้พิเศษ วางขายตามตลาดนัด หรือ ขายสำหรับคนรู้จักทั่วไป วิธีการทำการตลาดเริ่มจากทดลองทำใช้เองในครัวเรือน หลังจากนั้นจึงทำแจกเพื่อให้ลูกค้าเกิดการทดลองใช้ ซึ่งอาจจะแจกเนื่องในวาระโอกาสต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันเกิด เป็นต้น หรือ เป็นสินค้าทดลองใช้สำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อให้มีการทดลองใช้ มีการบอกต่อ จนนำไปสู่การผลิตเพื่อการจัดจำหน่าย จากรูปแบบของการขายซึ่งเป็นขายแบบสั่งผลิต หรือ make to order ผลิตภัณฑ์จึงยังไม่มี การตั้งชื่อการค้าอย่างเป็นทางการ บรรจุภัณฑ์ใช้ขวดพลาสติก หรือขวดน้ำดื่มเปล่า ทำให้ไม่มีความน่าดึงดูดใจ ไม่มีการการออกแบบกราฟิกหรือการสื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์ เช่น ส่วนผสม วิธีการผลิต มาตรฐาน คุณภาพ อื่นเพื่อสื่อสารข้อมูลกับลูกค้า ผลการศึกษาความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 -30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ รับจ้างหรือทำงานบริษัท มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือน และตัดสินใจซื้อน้ำยาล้างจานด้วยตนเอง

2. ความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน

ผลการศึกษาความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคาดหวังของผู้บริโภคจังหวัดราชบุรีที่มีต่อน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน

ความคาดหวังของผู้บริโภค	รวม		ระดับความคาดหวัง
	\bar{X}	S	
ผลิตภัณฑ์	4.10	.36929	มาก
1.สามารถที่จะขจัดคราบไขมันได้ดี	4.67	.46985	มากที่สุด
2. สามารถขจัดกลิ่นคาวได้ดี	4.56	.49602	มากที่สุด
3. ปริมาณที่ใช้ในแต่ละครั้งจำนวนน้อย	3.08	.68662	ปานกลาง
1.สามารถที่จะขจัดคราบไขมันได้ดี	4.67	.46985	มากที่สุด
2. สามารถขจัดกลิ่นคาวได้ดี	4.56	.49602	มากที่สุด
3. ปริมาณที่ใช้ในแต่ละครั้งจำนวนน้อย	3.08	.68662	ปานกลาง
4. ล้างได้สะอาด	4.63	.48079	มากที่สุด
5. สีของผลิตภัณฑ์เป็นสีธรรมชาติ	4.07	.90091	มาก
6. มีกลิ่นของสับปะรดซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใช้น้ำหมักชีวภาพ	4.09	.98594	มาก
7. ไม่ระเคืองหรือก่อให้เกิดการแพ้ ต่อผิวหนัง ไม่กัดมือ	4.62	.48433	มากที่สุด
8. ละลายน้ำง่าย	4.15	.92929	มาก
9. มีฟองมาก	3.05	.65433	ปานกลาง
10. บรรจุภัณฑ์สวยงาม	4.16	.94848	มาก
11. มีขนาดบรรจุหลายขนาดให้เลือก	4.00	.95940	มาก
12. มีการระบุวันที่ผลิต และ วันหมดอายุ	4.04	.85346	มาก
13. มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.48	.50036	มาก
14. ระบุชื่อของผู้ผลิต และตราสินค้าอย่างชัดเจน	3.91	.81813	มาก
15. มีการระบุวัตถุดิบ และ ส่วนผสมในการผลิตที่ชัดเจน	3.92	.80788	มาก

ราคา	3.96	.47333	มาก
1. ราคาถูก	4.57	.51095	มากที่สุด
2. มีป้ายราคาติดไว้ชัดเจน	3.55	.85103	มาก
3. มีหลายราคาให้เลือกแล้วแต่ขนาด	3.42	.91121	ปานกลาง
4. ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ	3.80	.87682	มาก
5. ราคาเหมาะสมกับปริมาณ	4.48	.65959	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย	3.53	.74113	มาก
1.หาซื้อได้สะดวก	4.66	.47171	มากที่สุด
2. สถานที่จัดจำหน่ายอยู่ใกล้บ้าน	3.31	.97275	ปานกลาง
3. มีพนักงานขายตรงนำมาเสนอขายถึงที่บ้าน	3.52	.99938	ปานกลาง
4. มีวางจำหน่ายในร้านขายผลิตภัณฑ์ของใช้ทั่วไป	3.75	.95935	ปานกลาง
การส่งเสริมการจัดจำหน่าย	3.23	.78056	ปานกลาง
1. มีการส่งเสริมการจัดจำหน่ายเช่น การลดราคา มีของแถมของแถม	3.41	.93536	ปานกลาง
2.มีการโฆษณาตามสื่อต่างๆ	3.35	.98396	ปานกลาง
3.มีพนักงานคอยแนะนำกระตุ้นให้ทดลองใช้	3.06	1.07241	ปานกลาง
4. เป็นผลิตภัณฑ์ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม	3.09	1.02719	ปานกลาง
5.การเว็บไซต์แนะนำผลิตภัณฑ์	3.26	.96450	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคภายในจังหวัดราชบุรีมีความคาดหวังต่อส่วนผสมทางการตลาด (4Ps) น่ายาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานด้วยค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ด้านราคา (ค่าเฉลี่ย 3.96) ด้าน ช่องทางการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.53) และ ด้านการส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ผู้ตอบแบบถามมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 6 รายการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้

ลำดับที่ 1 สามารถที่จะขจัดคราบไขมันได้ดี มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.67

ลำดับที่ 2 หาซื้อได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.66

ลำดับที่ 3 ล้างได้สะอาด มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.63

ลำดับที่ 4 ไม่ระเคืองหรือก่อให้เกิดการแพ้ ต่อผิวหนัง ไม่กัดมือ มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.62

ลำดับที่ 5 ราคาถูก มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.57

ลำดับที่ 6 สามารถขจัดกลิ่นคาวได้ดี มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง 4.56

สรุปผลและอภิปรายผล

ความคาดหวังที่มีผลต่อ น่ายาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวัง คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่ว่า จะเป็น ความสามารถในการขจัดคราบไขมันได้ดี สามารถล้างได้สะอาด และสามารถขจัดกลิ่นคาวของอาหารได้ ไม่ระคายเคืองหรือก่อให้เกิดการแพ้ต่อผิวหนัง ไม่กัดมือ ความคาดหวังเหล่านี้ เป็นเพียงความคาดหวังที่มีในฐานะของผลิตภัณฑ์หลัก (Core product) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน (core benefit) ของผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดลำดับชั้นมูลค่าของผู้บริโภค (Customer value hierarchy) ดังที่ คิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2547 หน้า 145) ได้อธิบายว่า ลำดับชั้นมูลค่าของผู้บริโภค หรือ เรียกอีกอย่างว่า องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product component) แบ่งตามคุณสมบัติ ของผลิตภัณฑ์ออกเป็นระดับได้ แก่ (1) ผลิตภัณฑ์หลัก (core product) หมายถึง ประโยชน์พื้นฐานของ ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากสินค้าโดยตรง เป็นสิ่งที่ลูกค้าต้องการอย่างแท้จริง และเป็นวัตถุประสงค์หลักของการซื้อสินค้า ซึ่งเปรียบเสมือนแก่นของสินค้า (2) รูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Tangible product หรือ formal product) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัส รับรู้ได้ซึ่งเป็นส่วนเสริม ผลิตภัณฑ์ ให้ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เชิญชวน ให้ซื้อยิ่งขึ้น ได้แก่ คุณภาพ

รูปร่างลักษณะ รูปแบบการบรรจุภัณฑ์ตราสินค้า (3) ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (Expected product) หมายถึง กลุ่มของคุณสมบัติและเงื่อนไขที่ผู้ซื้อคาดหวังว่าจะได้รับ และใช้เป็นข้อตกลง เมื่อมีการซื้อ สินค้าในการเสนอผลิตภัณฑ์ที่คาดหวังจะคำนึงถึงการเสนอ ความพึงพอใจของลูกค้า เป็นหลัก และ (4) ผลิตภัณฑ์ควบ หมายถึงผลประโยชน์เพิ่มเติม หรือบริการที่ผู้ซื้อจะได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้า จากข้อค้นพบดังกล่าว จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงธุรกิจ ผู้ประกอบการไม่ควรนำคุณสมบัติที่เป็น ความสามารถในการขจัดคาบไวมันได้ดี สามารถล้างได้สะอาด และสามารถจัดกลิ่นคาวของอาหารได้ ไม่ระคายเคืองหรือก่อให้เกิดการแพ้ต่อผิวหนัง ไม่กัดมือ ความคาดหวังเหล่านี้ ไม่สามารถนำมาใช้เป็นจุดขาย หรือ เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างสำหรับผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นน้ำยาล้างจาน ทุกประเภทต่างก็มีคุณสมบัติเหล่านี้ในตัว การจะเข้าสู่การแข่งขันจึงต้องพัฒนาจุดขาย หรือจุดต่างที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์จากคุณสมบัติด้านอื่น ไม่ว่าจะเป็น ความเป็นธรรมชาติ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การไม่เจือปนสารเคมี ความเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับข้อเสนอของ ชูศักดิ์ เดชเกียงไกรกุล (2545 หน้า 107) ซึ่งได้เสนอการตลาดสำหรับ 1 ตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ ถึงแนวทางการสร้างความแตกต่างหรือ การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ว่า ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สามารถสร้างความแตกต่างจากความเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการสร้างความแตกต่างโดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว มาสร้างความได้เปรียบ ความชำนาญดังกล่าว ได้แก่ ความชำนาญด้านการผลิต แรงงานท้องถิ่น วัตถุดิบท้องถิ่น หรือ เทคโนโลยีการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ หรือได้รับการส่งเสริมจากทางราชการในการยกระดับการผลิตน้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจาน สุจริตใจควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวของไชยวัฒน์ ไชยสุด (2550: 40-41) ที่กล่าวถึงปัญหาของการผลิตน้ำหมักชีวภาพ คือ คุณภาพและความปลอดภัย โดยผู้ผลิตเองยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และข้อควรระวังในกระบวนการผลิต ส่วนผู้บริโภคเองก็ยังไม่มีความสับสนในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้น้ำหมักชีวภาพเช่นเดียวกัน รวมถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีคุณภาพและปลอดภัย อาจเป็นเพราะผลิตภัณฑ์ชีวภาพเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังไม่มีกฎหมายมากำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์น้ำหมักชีวภาพขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์น้ำหมักชีวภาพที่มีการผลิตและวางจำหน่าย ซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในตัวผลิตภัณฑ์ได้ ในปัจจุบันทางสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. ได้จัดให้มีโครงการจัดทำมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อรับรองการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือระดับพื้นบ้าน โดยน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากพืชได้มีการกำหนดเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เมื่อปลายปี พ.ศ.2547 โดยมี เลขที่ มผช 481/2547 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนน้ำหมักพืช เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชีวภาพเบื้องต้นได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการตั้งราคาและการจัดจำหน่าย ผลการศึกษาข้างชี้ว่าช่องทางการจัดจำหน่ายของน้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานควรหาซื้อได้สะดวก และ ราคาไม่แพง ตามแนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แล้ว น้ำยาเอนกประสงค์ประเภทผลิตภัณฑ์ล้างจานจัดเป็นเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคในกลุ่มสินค้าสะดวกซื้อ (พิชญ จงสถิตวัฒนา, 2544) คือสินค้าที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate consumer) ซึ่งเป็นสินค้าที่พร้อมใช้ประโยชน์ได้ทันทีโดยไม่ผ่านกระบวนการใดๆ ดังนั้นผู้บริโภคจึงมุ่งซื้อไปเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลหรือในครัวเรือน สินค้าสะดวกซื้อจึงเป็นสินค้าที่หาซื้อได้ง่าย สะดวกในการซื้อ โดยไม่ต้องใช้ความพยายาม เป็นสินค้าไม่คงทน ผู้ซื้อตัดสินใจซื้ออย่างรวดเร็ว และราคาไม่แพง จากข้อค้นพบและแนวคิดการตลาดดังกล่าวนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับการตั้งราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายว่า ไม่ควรตั้งราคาสูงกว่าท้องตลาด และควรใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายโดยการขายเองเริ่มจากคนใกล้ชิดในชุมชน ข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูศักดิ์ เดชเกียงไกรกุล (2545 หน้า 115) ซึ่งกล่าวว่า การขายเอง เป็นการทำงานขายปลีกให้อยู่รอดในระยะเริ่มแรก โดยวางแผนสำรวจความต้องการของผู้บริโภคทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เพื่อตรวจสอบว่าจะมีลูกค้ามาใช้บริการพอเพียงทำให้มีรายได้คุ้มค่าใช้จ่าย เหมาะกับผลิตภัณฑ์ที่มีลูกค้าจำกัด เฉพาะในพื้นที่หรือต้องการควบคุมคุณภาพอย่างเข้มงวด ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่ายนี้เป็นการวางช่องทางการจัดจำหน่ายโดยอาศัยความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกค้าซึ่งเป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย (Direct for end User)

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล. 2545. การตลาด 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และธุรกิจ SMEs. สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดยูเคชั่น. กรุงเทพมหานคร.
- ไชยวัฒน์ ไชยสุด. 2550. **น้ำหมักชีวภาพเทคโนโลยีเพื่อความพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อชนบทและชุมชน ศูนย์บริหารจัดการเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2544. **คู่มือการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS**. นนทบุรี : นิต้าการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2537. **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ B&B.
- พิษณุ จงสภิตย์วัฒน์. **การจัดการผลิตภัณฑ์**. เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการตลาด หน้าที่ 8 สาขาวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- ศิวฤทธิ์ สงครรังศิลป์. 2547. **หลักการตลาด**. สำนักพิมพ์ท็อป

การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจ
ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง

Establishment of Tourism Network for Creating Guidelines for Development on
the Potential of Tourism Business Management, in the Tourism Clusters along
the Mae Klong River Basin

ทัศนีย์ นาคเสนี¹ บุญอภางม เอี่ยมศรีปลั่ง² เบลญพร แยมจำเมือง³

¹ สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³ สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวและการบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การศึกษา การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและศึกษาสภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจ และ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง 7 จังหวัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 30 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจในพื้นที่กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มี 5 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรมธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของฝาก ธุรกิจการขนส่งและแหล่งท่องเที่ยว ต่างมีรูปแบบการบริหารงานโดยระบบเครือญาติ ทุกกลุ่มธุรกิจ มีการสร้างเครือข่ายแบบสังคมนเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจ การท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง ควรสร้างเครือข่ายระหว่างพื้นที่ เพื่อเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพากัน เป็นพันธมิตรภาคี ป้องกันแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ต่างๆ ของกลุ่มร่วมกัน โดยเป็นอิสระ

คำสำคัญ : เครือข่ายทางการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจทางการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง

Abstract

The study was on establishing tourism network to create the guidelines for the development on potential tourism business management in the tourism cluster of the Mae Klong river basin provinces. It aimed in exploring the recent condition of tourism management, and in creating the guidelines to develop the potential tourism business management in the cluster of 7 provinces along the Mae Klong river basin. It was qualitative research. Data was collected by In-depth interview of selected 30 representatives from government and private sectors, and the data was analyzed by content analysis technique.

The results found that tourism management of the business cluster along the Mae Klong basin, there were relevant tourism business types including of accommodation, restaurants, souvenir shops, transportation and tourist destinations guides. Each of them were managed among the system within its kinship. Also, all those business clusters built their social network in each specific area where they based on. Therefore, the guidelines to develop the potential tourism management of the tourism business clusters along the Mae Klong river basin should be built within the areas, in order to exchange knowledge, help each other among the clusters as to prevent and solve problems that might occurred commonly, while each cluster was still autonomous.

Keywords : Tourism Network

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะสร้างรายได้ที่มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งธุรกิจเหล่านี้ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาท เช่นเดียวกัน การแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้ม การแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทุกประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศประกอบกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว ที่นับวันจะมีความซับซ้อน รุนแรง และเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น ดังนั้นการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้ยั่งยืนได้เพราะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกัน

แม่น้ำแม่กลองถือกำเนิดจากหุบเขาและที่สูงในเขตเทือกเขาถนนธงชัย-ตะนาวศรี ต้นกำเนิดของแม่น้ำสายนี้อยู่ในเขตจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี ความยาว 100 กิโลเมตร ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่ใช้เพื่อการเกษตรและการคมนาคมขนส่งทางน้ำซึ่งได้แยกลำน้ำนี้ออกเป็น 2 สาย คือ แควใหญ่ (แควศรีสวัสดิ์) กับแควน้อย (แควไทรโยค) ลำน้ำแควใหญ่มีต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภออุ้มผางจังหวัดตาก ไหลผ่านอำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอเมืองในเขตจังหวัดกาญจนบุรี แล้วไหลไปบรรจบกับลำน้ำแควน้อย (ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอสองขลุงบุรี จังหวัดกาญจนบุรี) ที่บริเวณบ้านเหนือ ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่ตอนนี้เป็นต้นไปกลายเป็น ลำน้ำสายใหญ่ที่เรียกว่า “แม่น้ำแม่กลอง” จากนั้นจึงไหลผ่านอำเภอดำรง อำเภอดำรงวิทยะปาล์ม ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ต่อไปยังจังหวัดราชบุรี ผ่านอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมือง อำเภอดำเนินสะดวก แล้วไหลลงทะเลที่อ่าวไทยในเขตอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม บริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง จัดว่าเป็นที่ราบใหญ่ที่สุดของภาคตะวันตก และเป็นเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศค่อนข้างคล้ายคลึงกับภาคเหนือคือมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและหุบเขา ภูเขาในภาคตะวันตกมีลักษณะเป็นแนวยาวต่อเนื่องจากเหนือลงไปใต้ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของภาค ประกอบด้วยทิวเขา 2 แนว คือ ทิวเขานนทชยกลาง และทิวเขาตะนาวศรี เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำแม่กลองหล่อเลี้ยงให้ความชุ่มชื้น ซึ่งเอื้อประโยชน์ด้านอุปโภคบริโภค และเป็นเส้นทางคมนาคมของชุมชนมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในบริเวณนี้อุดมไปด้วยหลักฐานทางโบราณคดี โดยปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ ได้แก่ ทวารวดี ลพบุรี เป็นช่วงที่มีอิทธิพลวัฒนธรรมเขมรโบราณแพร่หลายเข้ามา อพยพและรัตนโกสินทร์ ดังนั้นกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง จึงประกอบไปด้วยพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี ที่มีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การคมนาคมสะดวกสบายและรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่สืบเนื่องยาวนานมาตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยยังคงหลงเหลือหลักฐานทางโบราณวัตถุ และโบราณสถานมากมาย มีแม่น้ำแม่กลองและคูคลองเป็นแหล่งกำเนิดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำ เป็นแหล่งกำเนิดและผลิตพืชผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพ สร้างรายได้จากการส่งออกเป็นจำนวนมาก เช่น สับปะรด องุ่น มะม่วงและมะพร้าว และนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล จึงส่งผลให้เกิดธุรกิจทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิเช่น ธุรกิจที่พักแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว การขนส่ง ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ด้วยธุรกิจเหล่านี้ยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและการปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่หน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนขาดความรู้ด้านการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาภาคในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันกำหนดภารกิจขอบเขตของงานการพัฒนาให้ชัดเจน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2554.)

จากความสำคัญของการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการธุรกิจ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง จะสามารถทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการธุรกิจและทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็น

การทำงานร่วมกันภายใต้เครือข่ายที่มีการกำหนดรูปแบบที่เป็นรูปธรรม ที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพึ่งพาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

วิธีการดำเนินการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1) วิจัยเอกสาร (Documentary research) ซึ่งจะศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ เช่น สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี โดยเอกสารดังกล่าวจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ ประเภทและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง

2) วิจัยภาคสนาม (Field research) เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interviews) จากผู้บริหารเจ้าของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริการทั้งภาครัฐและเอกชน โดยนักวิจัย

3) พื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ กลุ่มธุรกิจทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้รู้หลัก ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 30 กลุ่ม หรือสัมภาษณ์จนกว่าจะได้ข้อมูลซ้ำ

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสอบถามใน 15 ประเด็นคำถาม ตามแนวคิด “หลักการจัดการ (Management principles) ของฟายล์” ประกอบด้วย การแบ่งงานกันทำ การมอบอำนาจ และความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย เอกภาพในการบังคับบัญชา เอกภาพในการอำนวยความสะดวก การให้ผลตอบแทน การรวมอำนาจ การจัดสายบังคับบัญชา ระเบียบและคำสั่ง ความเสมอภาคความมั่นคงในการทำงาน ความคิดริเริ่ม ความสามัคคี และคำถามปลายเปิดที่เป็นการเสนอแนะอื่นๆ

5) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6) การทดสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) คือ การไขว้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ทฤษฎี วิธีการ และข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการรังสรรค์ข้อมูลครบทุกประเด็นแบบองค์รวม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจและศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง จำนวน 7 จังหวัด พบว่า

1) จังหวัดกาญจนบุรี

เป็นจังหวัดที่อยู่ติดชายแดนประเทศพม่า อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 129 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

1.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรม และรีสอร์ทขนาดเล็ก รองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่ 10 - 300 คน มีไม่น้อยกว่า 381 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 80- 3,000 บาทต่อคนต่อคืน

1.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ร้านอาหารไทยและอาหารไทยพื้นถิ่น มีขนาดที่นั่งตั้งแต่ 10 - 200 คน จากข้อมูลปัจจุบันพบว่า มีร้านอาหารไม่น้อยกว่า 173 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด

1.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ รถปรับอากาศชั้นหนึ่ง (วิ่งสายใหม่เส้นถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) ออกทุก 20 นาที ตั้งแต่เวลา 05.00-22.30 น. และรถไฟ ออกจากสถานีรถไฟบางกอกน้อย วันละ 2 เที่ยว เวลา 07.40 น. และ 13.50 น. แวะจอดที่สถานีกาญจนบุรี สะพานข้ามแม่น้ำแคว ทำกิเลน สถานีน้ำตก ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมงครึ่ง

1.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย อัญมณี วัฒนธรรมผ้าอ่อน วัฒนธรรมเส้นไหม ผ้าทอ บ้านหนองขาว สินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหาร ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยวทอดกรอบหลากรส น้ำพริกแม่พะเยาว์ ไข่เค็มใบเตยโฮโฮตั้น เห็ดโคนเมืองกาญจน์ เครื่องจักรสาน นกประดิษฐ์ ดนตรีไทย ชาเขียวใบหม่อน ชนิดใบและผง และอื่นๆ ไม่น้อยกว่า 21 ร้าน ทั่วทั้งจังหวัด

1.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งอยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร น้ำตกเอราวัณ และมีเทศกาลงานประจำปีที่สำคัญ งานสะพานข้ามน้ำแคว ที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี

2) จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศใต้ ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ระยะทางประมาณ 123 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

2.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรม และรีสอร์ท ขนาดกลาง - ขนาดใหญ่ ส่วนมากตั้งอยู่ริมทะเลในเขตพื้นที่อำเภอชะอำมากที่สุด ขนาดของโรงแรม/รีสอร์ทแต่ละแห่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่ 10 - 300 คน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 135 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 400- 20,000 บาทต่อคืน

2.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ร้านอาหารไทย อาหารไทยพื้นถิ่น อาหารทะเล และร้านอาหารตะวันตกสำหรับบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนมากตั้งอยู่ริมทะเลในเขตพื้นที่อำเภอชะอำมากที่สุด

2.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศมีรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) และรถร่วมบริการ วิ่งบริการในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ให้บริการตั้งแต่เวลา 04.00-23.00 น. และในบางสายเปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีรถรับจ้างอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา และรถไฟที่ออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพง ไปเพชรบุรีและอำเภอชะอำทุกวัน

2.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย ธุรกิจร้านขนม อาทิเช่น ขนมหม้อแกง ข้าวเกรียบทองหยอด ฝอยทอง ผลไม้กวน กะละแม ข้าวแช่ มีจำหน่ายทั้งในบริเวณตัวเมืองและที่บริเวณเขาวิ้ง ริมถนนสาย เพชรเกษม นอกจากนี้ยังมีผลไม้ที่มีชื่อเสียงหลายชนิดเช่น ชมพูเพชร (มีมากในช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม) สับปะรด กระท้อน และแคนตาลูป เป็นต้น

2.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น พระนครคีรี(เขาวัง) ถนนสายเกลือ ประติมากรรมปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชร หาดชะอำ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และมีเทศกาลงานประจำปีที่สำคัญของจังหวัดคือ งานพระนครคีรี ที่จัดขึ้นในเดือนมีนาคมของทุกปี

3) จังหวัดนครปฐม

เป็นจังหวัดในเขตปริมณฑล ที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 58 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

3.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรม แพริมมีย์ รีสอร์ทและโฮมสเตย์ มีจำนวนไม่น้อยกว่า 44 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 150 - 9,000 บาทต่อคืน

3.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ร้านอาหารจีน อาหารไทย และอาหารไทยพื้นถิ่น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 88 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด ธุรกิจอาหารที่โดดเด่นมากที่สุดคือการบริการโต๊ะจีนทั้งในและต่างจังหวัด

3.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทาง สามารถใช้บริการ รถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น 1 สายกรุงเทพฯ-นครปฐม, กรุงเทพฯ-ดำเนินช้าง (สีน้ำเงิน) หรือรถโดยสารปรับอากาศชั้น 2 สายกรุงเทพฯ-นครปฐม สายกรุงเทพฯ-ดำเนินสะดวก กรุงเทพฯ-เพชรบุรี ตั้งแต่เวลา 05.30-23.00 น. รถออกทุก 15 นาที และ

การเดินทางโดยรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย มีบริการรถไฟไปยังหัวนครปฐมทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

3.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย ธุรกิจร้านของฝากประเภทข้าวหลาม ส้มโอ วนคุณธิ เครื่องปั้นดินเผา และแก้วถัก

3.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาคเอกชน โดยชุมชนมากกว่าภาครัฐ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น พระปฐมเจดีย์ สวนสามพราน พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย ตลาดน้ำดอนหวาย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์

4) จังหวัดราชบุรี

ตั้งอยู่ในภาคกลางด้านทิศตะวันตก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 100 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

4.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง มีจำนวนไม่น้อยกว่า 75 แห่ง ทั้งจังหวัด อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 300 – 12,000 บาทต่อคืน โดยธุรกิจรีสอร์ทตั้งอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง มากที่สุด

4.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ร้านอาหารไทยและอาหารไทยพื้นถิ่นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ส่วนใหญ่เปิดให้บริการอาหารมื้อกลางวันและมื้อเย็น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 55 แห่ง ทั้งจังหวัด

4.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย บริษัท ขนส่ง จำกัด มีบริการเดินรถจากสถานีขนส่งสายใต้ ตลิ่งชัน ถนนบรมราชชนนี ไปจังหวัดราชบุรีทุกวัน ทั้งรถธรรมดา รถปรับอากาศชั้น 1 และรถปรับอากาศชั้น 2 วันละหลายเที่ยว 06.00-21.00 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง และการรถไฟแห่งประเทศไทย มีบริการเดินรถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงและสถานีรถไฟธนบุรี (บางกอกน้อย) ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

4.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโอ่งมังกร เครื่องปั้นดินเผา เซรามิก ผ้าทอพื้นถิ่น ตุ๊กตาผ้า ผลิตภัณฑ์ไม้ตาล ไม้มะพร้าว ไซโป้วหวาน ปลาสุยงามและนามพาสเจอร์ไรซ์ เป็นต้น

4.5) ธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปะวิทยาการ ซึ่งที่อยู่ในความดูแลทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น ตลาดน้ำดำเนิน พืชภัณฑ์วัดขนอนหน่งใหญ่ เขากระโจม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอำเภอสวนผึ้ง พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งสยาม สุนทรียแลนด์แดนตุ๊กตา และ ตลาดน้ำเวเนโต้

5) จังหวัดสมุทรสงคราม

เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในประเทศไทยคือ มีพื้นที่เพียง 416.7 ตารางกิโลเมตร โดยตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 65 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

5.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจรีสอร์ทและโฮมสเตย์ ขนาดเล็ก - ขนาดกลาง อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 400- 10,000 บาทต่อคืน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 50 แห่ง ทั้งจังหวัด

5.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ธุรกิจร้านอาหารทะเล อาหารจีน และอาหารไทย เปิดให้บริการอาหารมื้อกลางวันและมื้อเย็น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 35 แห่ง ทั้งจังหวัด

5.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศมีรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) และรถร่วมบริการ ที่สถานีขนส่งสายใต้ใหม่ ให้บริการตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. และรถไฟ

5.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย ธุรกิจร้านขนม ผลไม้และอาหาร อาทิเช่น ขนมจากส้มโอ ลิ้นจี่ปลาทู และเกลือสมุทร

5.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ซึ่งที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น วัดเพชรสมุทระ ดอนหอยหลอด วัดศรีมหาสมุทร อุทยาน ร.2 ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางนกแขวก

6) จังหวัดสมุทรสาคร

เป็นจังหวัดที่อยู่ ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 36 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

6.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรมรีสอร์ท และที่พักแบบชั่วคราว ขนาดเล็ก อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 150-1,200 บาทต่อคนต่อคืน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 25 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด

6.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย ร้านอาหารไทย อาหารจีน และอาหารทะเล เปิดให้บริการอาหาร มื้อกลางวันและมื้อเย็น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 25 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด

6.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศมีรถประจำทางของ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) และรถร่วมบริการ วิ่งบริการในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ให้บริการตั้งแต่ เวลา 04.00-23.00 น. และในบางสายเปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีรถรับจ้างอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา

6.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย ธุรกิจเครื่องเบญจรงค์ และธุรกิจอาหารทะเล

6.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ซึ่งที่อยู่ใน ความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น คลองสุนัขหอน แหล่ง ผลิตเบญจรงค์ พระโฑสีศักรวามิ ป่าชายเลนอ่าวมหาชัย แหล่งดูนกโคกขาม วัดช่องลม ปล่องเหลี่ยม

7) จังหวัดสุพรรณบุรี

ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 107 กิโลเมตร มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการดังนี้

7.1) ธุรกิจที่พัก ประกอบไปด้วย ธุรกิจโรงแรม และรีสอร์ท ขนาดกลาง อัตราค่าที่พักตั้งแต่ 200- 2,500 บาทต่อคืน

7.2) ธุรกิจร้านอาหาร ประกอบไปด้วย อาหารไทย และอาหารจีน เปิดให้บริการอาหารมื้อกลางวันและมื อเย็น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 30 แห่ง ทั่วทั้งจังหวัด

7.3) ธุรกิจการขนส่ง ประกอบไปด้วย ธุรกิจรถตู้โดยสาร ณ บริเวณกองสลาก และบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ตั้งแต่เวลา 05.00 – 21.00 น. ธุรกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งหมอชิต กำแพงเพชร 2 ให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 19.00 น.

7.4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก ประกอบไปด้วย กลุ่มธุรกิจเครื่องจักรสาน ขนมหาลี่ ขนมหอยแห้ว กระจ่าง หน่อไม้กระป๋อง เครื่องจักรสานผักตบชวา

7.5) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ซึ่งที่อยู่ใน ความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น วัดป่าเลไลยก์ หอคอย บรรพต-แจ่มใสและสวนเฉลิมภัทรราชินี ศาลเจ้าหลักเมือง-มังกรสวรรค์ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ (บึงบัวแดง) สามชุก ตลาดร้อยปี หมู่บ้านควาย อุทยานแห่งชาติพุเตย

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง พบว่า

1) ธุรกิจที่พัก

ผลการสัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจที่พักในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี ถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง พบว่า ธุรกิจที่พักเป็นธุรกิจที่มีการบริหารจัดการในรูปของเจ้าของคนเดียว หรือเป็นหุ้นส่วนกันในระบบเครือญาติ ข้อดีของการบริหารในรูปขององค์กร ขนาดเล็กแบบนี้ คือสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว สะดวกรวดเร็วลด ขอบข่ายของงานให้แก่คนปฏิบัติงานจะเกิดความเชี่ยวชาญหรือคุ้นเคยกับงานในความรับผิดชอบ สามารถทำงานให้เกิดผลดีและประหยัดเวลาได้ แต่ข้อเสียของการบริหารในรูปแบบนี้คือ ความก้าวหน้าในอาชีพมีน้อย อัตรา การเข้า-ออก ของพนักงานสูง ต้องสูญเสียเวลาในการสอนใหม่และบางครั้งอาจจะติดขัดในการสานความสัมพันธ์กับต่อลูกค้า รายเดิม และเมื่อสัมภาษณ์ถึงของรูปการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจที่พัก ตัวแทนผู้ประกอบการท่านหนึ่ง ให้ความเห็นว่า ส่วนมากจะเป็นการทำงานร่วมกันกับธุรกิจที่พักเฉพาะในพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือกันในการส่งต่อลูกค้าให้กันและกัน

ในกรณีที่ที่พักของตนเต็ม แต่ก็มีข้อจำกัดในการส่งต่อลูกค้าต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงอัตราค่าที่พักที่อาจจะไม่เท่ากัน เนื่องจากไม่ได้ทำสัญญาราคาไว้ หากลูกค้ายอมรับได้ก็แจ้งให้ลูกค้าไปติดต่อยังธุรกิจที่พักที่ได้แนะนำไป สำหรับการติดต่อประสานกับหน่วยงาน/องค์กรของรัฐเฉพาะ ธุรกิจที่พักจะติดต่อประสานต่อ เมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่นๆ เชิญประชุมหรือมีการจัดเทศกาลงานสำคัญ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดหรือระดับภาค องค์กรบริหารส่วนตำบลที่ธุรกิจที่พักนั้นๆ ตั้งอยู่ เป็นต้น

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจที่พักในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง คือ การส่งเสริมให้พนักงานมีความมั่นคงในการทำงาน ด้วยการพัฒนาทักษะความสามารถในด้านการให้บริการและวิธีการต้อนรับลูกค้าที่มีมาตรฐานเพื่อสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า ตลอดจนการให้ผลตอบแทน และการส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานที่ทำ

2) ธุรกิจร้านอาหาร

ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า เป็นธุรกิจร้านอาหารไทย และอาหารไทยพื้นถิ่น ที่เปิดให้บริการอาหารมื้อกลางวันและมื้อเย็น ร้านอาหารแบบตะวันตกจะมีมากในเขตพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าพื้นที่จังหวัดอื่น เมนูอาหารทะเล จะมีมากในพื้นที่ฝั่งทะเลอ่าวไทย คือ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี และเมื่อสอบถามถึงรูปการสร้งเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจร้านอาหารพบว่า มีการสร้างเครือข่ายเฉพาะกลุ่มพื้นที่ เช่น ผู้ประกอบการร้านอาหารรวมกลุ่มกันในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยการเป็นสมาชิกเครือข่ายเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ไม่บังคับ เช่น ประธานเครือข่ายร้านอาหารอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี กล่าวว่า การรวมกลุ่มกันมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน และเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวทางการประกอบธุรกิจร้านอาหารในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดราชบุรีมากกว่าการแข่งขันกัน จะนัดพบปะสังสรรค์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยผู้ประกอบการร้านอาหารจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพในแต่ละปี อีกทั้งธุรกิจอาหาร มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาให้ธุรกิจของตนบริการดีมีมาตรฐานส่วนหนึ่งได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกับสมาชิก นอกจากนั้นยังมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ผ่านโครงการ “คลื่นฟู้ดกู๊ดเทส” ที่ร้านอาหารแต่ละแห่งจะต้องแจ้งขอรับการตรวจ จากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ได้รับการรับรองปีละครั้ง แต่ยังไม่พบว่ามีการสร้างเครือข่ายธุรกิจร้านอาหารระหว่างจังหวัด

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจร้านอาหารในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง คือ การสร้างความสามัคคีและการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากธุรกิจร้านอาหารจะมีงานมาก เฉพาะช่วง เวลา 12.00 – 14.00 น. และ เวลา 17.00 – 21.00 น. นอกเหนือเวลาดังกล่าวพนักงานอาจจะต้องช่วยงานส่วนอื่นไปพลางก่อนมากกว่าการมอบความรับผิดชอบให้ใครผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นต้น

3) ธุรกิจการขนส่ง

ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่งในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า เป็นธุรกิจ การขนส่งประเภทรถโดยสารปรับอากาศประจำทาง และรถตู้ ที่วิ่งรับส่งระหว่างเมือง และจากจังหวัดต่างๆ เข้า-ออก กรุงเทพฯ เป็นเส้นทางหลัก และปัจจุบันมีแนวโน้มได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้เดินทางมากกว่ารถโดยสารปรับอากาศประจำทาง ถึงแม้ว่าความปลอดภัยจะน้อยกว่าก็ตาม และพนักงานขับรถให้บริการระหว่างเส้นทางนครปฐม-กรุงเทพฯ กล่าวว่า สาเหตุที่นักเดินทางเลือกใช้บริการของรถตู้เพราะต้องการประหยัดเวลาในการเดินทาง ซึ่งการบริการของรถตู้มีความรวดเร็วกว่า มีรอบเวลาที่ชัดเจน ถึงแม้จะไม่ปลอดภัยเท่ากับรถโดยสารปรับอากาศ ก็ตาม สำหรับการประกอบธุรกิจการขนส่งประเภทรถโดยสารปรับอากาศหรือการขนส่งของรถตู้ก็ตามทำได้ยากเพราะใช้ต้นทุนสูงและต้องมีเครือข่ายมากพอ เพื่อให้บริการแก่นักเดินทางอย่างเพียงพอ แต่ราคาต้องไม่สูงมากนัก

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารของกลุ่มธุรกิจการขนส่ง คือการปรับปรุงสภาพรถ และการฝึกอบรมพนักงานบุคลากร ที่ให้บริการ จุดเด่นของธุรกิจประเภทนี้คือการมีเครือข่ายธุรกิจขนส่งระหว่างจังหวัดโดยเฉพาะรถโดยสารปรับอากาศ เพื่อให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักเดินทางโดยเฉพาะช่วงเทศกาลที่มีนักเดินทางมาก

4) ธุรกิจของฝากของที่ระลึก

ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจของฝากของที่ระลึกในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ธุรกิจของฝากของที่ระลึกจะมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ อาทิเช่น จังหวัดนครปฐมจะมีข้าวหลาม ส้มโอ วนคุณอุ๊ จังหวัดเพชรบุรีจะมีขนมหม้อแกง ขนมไทย และชมพู ซึ่งจากสินค้าที่ยกตัวอย่างมาสามารถหาซื้อทานหรือซื้อเป็นของฝากได้ทั่วไป ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปจังหวัดนั้นๆ ถึงหาซื้อได้

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารของกลุ่มธุรกิจของฝากของที่ระลึก คือ การสร้างตราสินค้าให้มีความโดดเด่น สินค้าต้องมีคุณภาพดี มีบริการตลอดทั้งปี ไม่ห่อกลวงลูกค้า และไม่เอาเปรียบลูกค้า เพราะธุรกิจจะได้ขายมากกว่าลูกค้าประทับใจ

5) ธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว

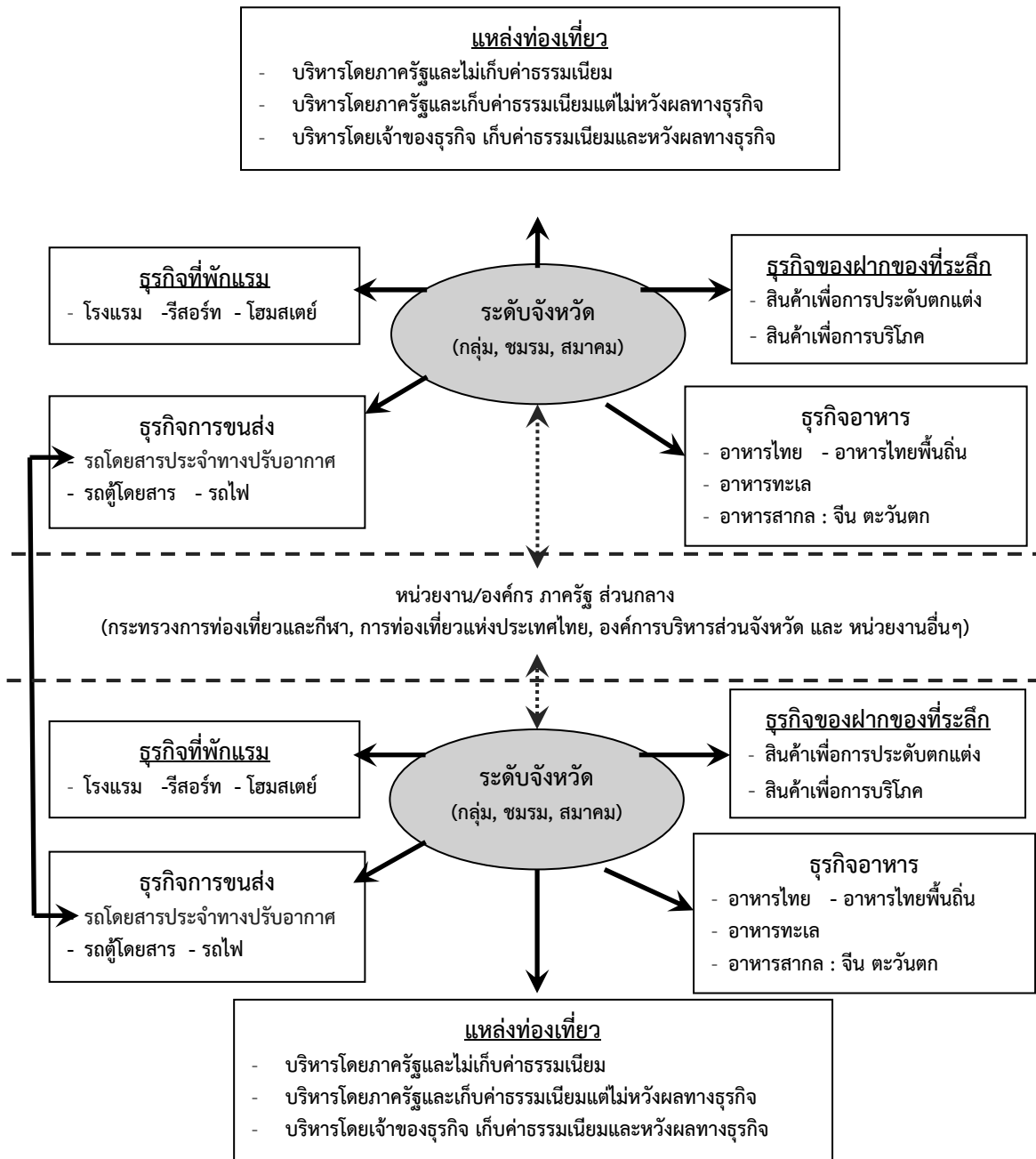
ด้วยธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวจัดได้ว่ามีความโดดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปะวิทยาการ เพราะพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรด้านวิถีชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่สามารถดึงดูดและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเรื่อยมา ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่นี้ มีความน่าสนใจและยังเป็นที่ต้องการมาเที่ยวชมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นที่น่าสังเกตว่าแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมไป แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะไม่นิยม อาทิเช่น ตลาดน้ำอัมพวา แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ ที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยท่องเที่ยวมากกว่า แต่ในขณะที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากกว่า ด้วยปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวแบบเดิมๆ เปลี่ยนไป เพราะนักท่องเที่ยวนอกจากต้องการการท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินพักผ่อนแล้ว นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศยังมีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การดำรงชีวิต การทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพิ่มมากขึ้น ที่เรียกกันว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” ปัจจุบัน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม วิถีชีวิต จึงสามารถจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ในการบริหารจัดการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวนั้นพบว่าแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ทั้ง 7 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยองค์กร หน่วยงาน ภาครัฐ มากกว่า การเป็นเจ้าของ จากการศึกษาดังกล่าวสามารถแบ่งประเภทของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยหน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ ไม่เก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด สะพานข้ามแม่น้ำแคว ตลาดน้ำดำเนิน ตลาดน้ำอัมพวา พระปฐมเจดีย์ หาดชะอำ

2) แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยหน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ เก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม แต่ไม่หวังผลทางธุรกิจ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ (บึงบัวแดง) อุทยาน ร.2 พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย พระนครคีรี (เขาวัง)

3) แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยเจ้าของธุรกิจ เก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เพื่อหวังผล ทางธุรกิจ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งสยาม สุนทรีย์แลนด์แดนตุ๊กตา และ ตลาดน้ำเวเนโต จังหวัดราชบุรี

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง จำนวน 7 จังหวัด ดังกล่าว พบว่า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการขนส่ง และธุรกิจของฝากของที่ระลึก ต่างมีรูปแบบการบริหารแบบครอบครัว ที่มีขนาดเล็กถึงปานกลาง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เฉพาะกลุ่มสังคมในพื้นที่ ได้แก่ ระดับจังหวัด ที่กลุ่มธุรกิจแต่ละประเภทรวมตัวกันโดยอิสระ เช่น กลุ่ม สมาคม ชมรม และมีวัตถุประสงค์ของการเชื่อมโยงคือเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกันแต่ยังไม่มีธุรกิจใด ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทางการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ยกเว้น มีหน่วยงานกลาง/หน่วยงานภาครัฐ จัดกิจกรรมนิทรรศการด้านการท่องเที่ยว ร่วมกันในระดับภูมิภาค และขอความร่วมมือเพื่อให้กลุ่มธุรกิจเหล่านี้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม เช่น การจัดทำโครงการเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทวารวดีในกลุ่มภาคตะวันตก จัดโดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ร่วมกันเป็นต้น การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่เห็นชัดเจนคือ ธุรกิจของการขนส่ง ที่มีการเชื่อมโยงทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค ดังแสดงความสัมพันธ์ของการศึกษา ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 : แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการจัดการของกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง
 ที่มา : นักวิจัย, 2557

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการสำรวจสภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มธุรกิจในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ได้แก่ 1) ธุรกิจที่พักแรม ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นธุรกิจที่พักแรมประเภทรีสอร์ต ขนาดเล็ก 2) ธุรกิจร้านอาหาร เป็นร้านอาหารประจำถิ่นขนาดเล็ก ที่เปิดให้บริการอาหารมื้อกลางวันและมื้อเย็น 3) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของฝากที่เป็นสินค้าบริโภคพื้นถิ่น 4) ธุรกิจการขนส่ง ด้วยรถยนต์ ที่ให้บริการขนส่งมวลชนมากกว่ารถเช่าหรือนำเที่ยว และ 5) แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม และ ศิลปะวิทยาการ โดยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ประเภท ต่างมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบระบบเครือญาติ จึงส่งผลให้แนวทางการบริหาร หลักการแบ่งงาน

กันทำการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย เอกภาพในการบังคับบัญชา เอกภาพในการอำนวยความสะดวก ประโยชน์ส่วนรวม การให้ผลตอบแทน การรวมอำนาจ การจัดสายบังคับบัญชา ระเบียบและคำสั่ง ความเสมอภาค ความมั่นคงในการทำงาน ความคิดริเริ่ม ความสามัคคี ไม่แตกต่างกัน และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ประเภท นั้น มีการสร้างเครือข่ายแบบสังคมนเฉพาะพื้นที่มากกว่าเครือข่ายแบบธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) ที่พบว่า ชุมชนที่มี วิถีชีวิตร่วมกันต่างต้องการที่จะพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกันภายในกลุ่มที่สื่อภาษาเดียวกัน พูดคุยกันรู้เรื่องและเข้าใจกันมากกว่าบุคคลที่อยู่นอกกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการสร้างเครือข่ายทางสังคมร่วมกัน คือ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นพันธมิตรภาคีกัน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา คือ วิกฤตการณ์ ของกลุ่มร่วมกัน และไม่ทำให้แต่ละคนหรือแต่ละองค์กรสูญเสียความเป็นอิสระ ตามแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) เสรี พงศ์พิศ (2546) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2550) และ Nick Bailey (2012)

ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจด้าน การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำแม่กลอง มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบระบบเครือข่าย มีการสร้างเครือข่ายแบบสังคมนเฉพาะ เป็นเพียงการร่วมมือกันเฉพาะในพื้นที่ ยังไม่ขยายไปสู่กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันระหว่างจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ดังนั้น ควรมีการให้ความรู้สร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญจำเป็น ของการมีเครือข่าย ในการทำงาน และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัด เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ผ่านรูปแบบของการจัดเวที และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา ถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพา เป็นพันธมิตรภาคี และเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาทางธุรกิจร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543. มองฝันไปข้างหน้า : วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี 2560. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.
- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2550. คู่มือแนวทางการดำเนินงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน : การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะจัดการอย่างไรดี. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2554. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- เสรี พงศ์พิศ. 2546. ฐานคิดจากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ : ริงส์การพิมพ์.
- Nick Bailey. 2012. The role, organization and contribution of community enterprise to urban regeneration policy in the UK. Progress in Planning 77(2012) 1-35.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนบางระจัน
อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

Influence Factors toward Tourists' Satisfaction of Bangrajun Monument,
Khay Bangrajun District, Singburi Province

รุ่งธรรม อินทบัตัน

19 / 1 หมู่ที่ 9 ตำบล/แขวง โพนนโก อำเภอ/เขต บางระจัน จังหวัด สิงห์บุรี 16130 E-mail :
rungtham.intabtan@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยว ความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีความเชื่อมั่นตามตัวชี้วัดของครอนบาคเท่ากับ 0.726 เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ถึงปริญญาตรี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมา และส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท และประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ในส่วนของข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า เหตุผลที่เป็นสิ่งจูงใจให้เลือกมาท่องเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันมากที่สุด คือ การแนะนำจากญาติ/เพื่อน และส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดตามเทศกาล โดยเดินทางมาเที่ยวกับครอบครัว ใช้เวลานานไม่เกิน 3 ชั่วโมง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่และพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันแล้ว สำหรับข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สำหรับการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีเพียงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเท่านั้นที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการเดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาทมีความพึงพอใจแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัวกับเดินทางมาด้วยรถโดยสารประจำทางและรถเช่าเหมา และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยรถโดยสารประจำทางกับรถบริษัทนำเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการเดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ อนุสาวรีย์วีรชนบางระจัน

Abstract

The research aimed at studying the behavior on the tourists' visiting, satisfaction, and factors that affected their satisfaction toward the tourism management of Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park, Khai Bang Rachan district, Sing Buri province. The instrument for collecting data was the questionnaire on tourists' satisfaction toward tourism management of Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park, Khai Bang Rachan district, Sing Buri province, with the Cronbach's alpha reliability at the 0.726 level. The data was collected from 400 tourists who traveled to Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park.

The findings reveal that the majority of the respondents were women of aged 45 and over, married, and graduated a bachelor's degree. Most of them were employees of companies or business owners, with not over 20,000 baht of income per month. A great number of the tourists lived in central region and traveled with their personal cars. In the part of traveling behavior, the research found that the most motivational factor in traveling to Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park was suggestion from relatives/friends. Mostly, the tourists travel on weekends and holidays accompanying with families, and spent not longer than 3 hours of their time. The research also indicated that a large number of tourists had been at Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park before. In the part of tourists' satisfaction, the tourists had high satisfactory level on the whole.

Based on the hypothesis testing with the reliability of 95% confidence, only income per month and traveling vehicle factors affected the satisfaction on traveling to Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park, Khai Bang Rachan district, Sing Buri province, which was statistically significant at the 0.05 level.

The tourists with 20,001-30,000 baht of income per month had different satisfactory level from those whose income per month was not above 20,000 baht with significant level of 0.05. The tourists traveling with personal cars and chartered cars and those traveling with buses and guide tour buses had different satisfaction toward traveling to Khai Bang Rachan heroes' monument and memorial park, Khai Bang Rachan district, Sing Buri province at significant level of 0.05.

Keywords : Satisfaction , Bangrajun Monument

บทนำ

ภาวะที่มีการแข่งขันอย่างมากในปัจจุบัน อุตสาหกรรมทุกประเภทจะต้องสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นทั่วโลกทำให้หลายๆประเทศหันมาใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการฟื้นตัวและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากต่างมองว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบและไม่ก่อให้เกิดการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าจากต่างประเทศ ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าและสามารถสร้างรายได้ทดแทนการนำเข้า ลดการขาดทุนทางการค้าให้กับประเทศได้ ตลาดการท่องเที่ยวของโลกในปัจจุบันนี้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและอยู่ในอัตราค่อนข้างสูงการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการซึ่งนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างรวดเร็วเป็นทางเลือกไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับขั้นๆของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นและนารายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ก่อให้เกิดการจ้างงานและธุรกิจบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกหลายแขนง

ประเทศไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสถานภาพสังคม ภูมิศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และประเพณีวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร แหล่งบันเทิง และการจัดประชุมนานาชาติ ซึ่งล้วนเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเมืองไทยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี การสร้างความพอใจในการบริการในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญภาครัฐและเอกชนจึงควรร่วมมืออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สำหรับจังหวัดสิงห์บุรีเป็นเมืองที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย ด้วยเรื่องราวของชาวบ้านบางระจัน และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ปูนียสถาน แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมต่างๆ เช่น ประเพณีกำฟ้า ประเพณีกวนข้าวทิพย์ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ แหล่งเตาเผาแม่น้ำน้อย ที่วัดพระปรารักษ์ อำเภอบางระจัน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี แหล่งโบราณคดีบ้านคูเมือง อำเภออินทร์บุรี พระพุทธไสยาสน์ใหญ่กว่าองค์อื่นๆ ในเมืองไทย ณ วัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร อำเภอเมืองสิงห์บุรี และแหล่งเก็บตัวหนังสือที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทยที่วัดสว่างอารมณ์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

นอกจากนั้น จังหวัดสิงห์บุรียังเป็นสมรภูมิที่วีรชนของชาติได้ประกอบวีรกรรมความกล้าหาญและเสียสละของวีรชนไทย ที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ.2308 เพื่อรักษาแผ่นดินไทยเอาไว้ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2519 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอนุสาวรีย์วีรชน เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติประวัติและแบบอย่างที่ดี ในด้านความรักชาติ ความกล้าหาญเสียสละที่บรรพบุรุษของชาติได้สามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันต่อสู้กับอริราชศัตรู เพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทย อนุสาวรีย์วีรชนตั้งอยู่ในอุทยานค่ายบางระจัน ในพื้นที่ 115 ไร่ เป็นสวนรุกขชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดและกลุ่มภาคกลางตอนบนจึงทำให้อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน มีชื่อเสียงและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้มาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบริหารจัดการต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยว จึงมีความสำคัญต่อระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยทำการศึกษาในด้านต่างๆ อาทิ การจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับสิ่งสำคัญภายในอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน สิ่งแวดล้อมและความสวยงามบริเวณอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน ความสะอาด การจราจร ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของร้านค้าและบริการต่างๆและความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ส่งผลให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และกลับมาเยือนอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรสระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่อาศัย และยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยว อนุสาวรีย์วีรชนบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีประชากรเป้าหมายคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด 2) ด้านทัศนคติ พฤติกรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของผู้บริโภคเป็นแบบสอบถามปลายปิด 3) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภคเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีสรุปผลได้ดังนี้

1.การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 และเพศชาย จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 ตามลำดับ

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป โดยอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากที่สุดจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมา คือ อายุ 45-59 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 อายุ 30-44 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส โดยมีจำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 รองลงมา คือ สถานภาพโสด จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 เป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และไม่ระบุ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.ถึงปริญญาตรี โดยจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมา คือ อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 มีมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และประถมศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทและประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 และไม่ระบุ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีนักท่องเที่ยวรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมา คือ มีรายได้10,001-20,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 มีรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 และไม่ระบุ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.25 รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 ภาคตะวันตก จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ภาคใต้ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ภาคเหนือ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ภาคตะวันออก 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 และไม่ระบุ จำนวนกลุ่มละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 78.25 รองลงมา คือ รถเช่าเหมา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75รถจักรยานยนต์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 รถโดยสารประจำทาง จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.50 และบริษัทนำเที่ยว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลด้านทัศนคติ จากการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกเหตุผลที่เป็นสิ่งจูงใจให้เลือกมาท่องเที่ยว อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันมากที่สุด คือ การแนะนำจากญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมา คือ สื่อ/สิ่งพิมพ์/แผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 22.75 อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 16.50 วิทยุ/โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 7.50 และจากช่องทางอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.25 ตามลำดับ

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันส่วนใหญ่เป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดตามเทศกาล โดยนักท่องเที่ยวเดินทางมาในช่วงวันหยุดตามเทศกาลมากที่สุด รองลงมา คือ วันหยุดสุดสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 43.75 และ 42.50 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 13.25 เท่านั้นที่เดินทางมาเที่ยวในวันธรรมดา วันลาพักร้อนประจำปี และวันอื่นๆ

3.การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวของอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน พบว่านักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 44.00 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศของผู้สูงอายุ ของสุชาติ นิมหิรัญวงศ์ (2544) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีความต้องการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องการพักผ่อน การไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่เร่งรีบ ซึ่งจะเห็นได้จากส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวที่อนุสาวรีย์ วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันนาน 1-3 ชั่วโมง ซึ่งเหมาะกับผู้สูงอายุ เพราะได้ใช้เวลาพักผ่อน สถานที่ร่มรื่น ในส่วนของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากผลการศึกษา พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยา สมมาตย์ (2541) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวชายทะเลในเขตจังหวัดเพชรบุรี ในประเด็นการเดินทางไปท่องเที่ยวที่ พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเป็นกลุ่มเฉพาะคนในครอบครัว โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะ และส่วนใหญ่ไม่ได้มาเที่ยวเป็นครั้งแรก แต่เคยมาเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจจึงกลับมาเที่ยวอีก ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากนักท่องเที่ยวจะประทับใจแล้วกลับมาใหม่แล้ว หากนักท่องเที่ยวประทับใจจะเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่นับว่าเป็นสื่อที่ดีที่สุด คือ การบอกต่อ

สำหรับผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่า ผลการศึกษาหัวข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณี แต่การศึกษาของ ลลิตา โภชนพันธ์ (2538) เรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศสัญจรของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แลไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ท่องเที่ยวที่ศึกษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แต่การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน ซึ่งจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัตถุประสงคในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจึงแตกต่างกัน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมกรท่องเที่ยว ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการให้บริการ และด้านข้อมูลข่าวสาร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการให้บริการและด้านข้อมูลข่าวสารน้อยกว่าด้านอื่นๆ นั้นหมายถึงนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านการให้บริการและด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผลการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมกรท่องเที่ยวภายในประเทศ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ของเนาวรัตน์ พลายน้อย และคนอื่นๆ (2538) ที่พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ควรให้รายละเอียดเนื้อหาด้านแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งอาจจำลองแผนที่เส้นทางให้ด้วย ซึ่งหมายถึงด้านข้อมูลข่าวสารนั่นเอง หากพิจารณาในแต่ละหัวข้อ จะพบว่าค่าคะแนนความพึงพอใจจากสื่อต่างๆอยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจากการแนะนำจากบุคคลที่เคยเดินทางมาเที่ยว จึงควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในข้างต้นมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

1. ควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันในการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อถือและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในหาแนวทางในการการบริหารจัดการอนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจันอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวมากขึ้น
3. จากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดตามเทศกาล ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวเจ้าหน้าที่ควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
4. จากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาท่องเที่ยวที่อนุสาวรีย์วีรชนและอุทยานค่ายบางระจัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี 1-3 ชั่วโมง ดังนั้น จึงควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านค้า เก้าอี้พักผ่อน เป็นต้น ให้เพียงพอ และทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. 2546. การวางแผนและพัฒนาตลาดกรท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เนาวรัตน์ พลายน้อย, และคนอื่นๆ. 2538. พฤติกรรมกรท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุชาติ นิมหิรัญวงษ์. 2544. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.